Astă-seară, relache

THEODOR CONSTANTIN

BIBLIOTECA adevărul

ISBN 978-606-539-398-1

Theodor Constantin

Astă-seara, relache

editura Adevărul holding

1

Spectacolul nu va mai avea loc

În dreapta mea, distrat ca de obicei, privea peisajul străzii atât de familiar — nu știu dacă și pentru el — în amurgul vag cețos și urât, urât fiindcă din cauza lui fețele trecătorilor păreau murdare ca ale unor coșari, și la fel ca întotdeauna, felul acesta de a privi oamenii, lucrurile, mă irita întrucâtva: priviri care navigau ca niște corăbii sau care alunecau într-un fel teribil de personal, parcă într-un soi de demonstrație de virtuozitate. Pare absurd, dar ori de câte ori îi surprindeam privirea alunecând pe lângă semeni, pe lângă lucruri, vedeam o fetiță de doisprezece ani alunecând pe oglinda de gheață a unui patinoar în ritmul unui vals lent.

— Mergi mai încet, Vladone!

Vladone eram eu și recomandarea mie îmi fusese adresată.

L-am ascultat și am schimbat viteza. Păru satisfăcut și, fără să se uite la mine, schiță un început de zâmbet. Pielea feței i se plie la colțul stâng al gurii, mai curând într-un fel de rictus de durere decât a zâmbet. Dar învățasem să-l cunosc și am știut că zâmbise, după cum, de asemenea, știam că altcineva în locul meu ar fi fost convins că nu fusese zâmbet, ci o grimasă de durere. Și am mai știut ceva, deși nu mă uitam la el: că atât timp cât zâmbise, cam un minut — fusese un zâmbet. Încremenit, durabil, chipul lui arătase ca o mască tragică, fiindcă de fiecare dată când zâmbea, de fiecare dată când

râdea — se întâmpla atât de rar — aveam senzaţia ciudată care îmi zgribulea pur şi simplu sufletul, că privesc nu chipul unui om viu, ci o mască tragică. De altfel, Silviu Lăpuşneanu, bătrânul de şaizeci de ani de lângă mine, care arăta cu zece ani mai tânăr, avea un chip ce ţi se întipărea în memorie chiar dacă îl vedeai numai o singură dată, în primul rând datorită faptului că, fără să vrei, îţi formai imediat convingerea: „Omul ăsta trebuie că a suferit mult în viaţă". Ţi-o spuneai admirativ, aproape cu un fel de invidie: că un om care suferise „atâta" în viaţă ştiuse să depăşească momentele critice fără să se lase înfrânt şi, mai ales, fără ca suferinţa să lase urme, urmele acelea nemiloase, care îmbătrânesc înainte de vreme, care urâţesc până şi chipul cel mai frumos.

Aproape pe nesimţite începusem să merg mai repede. Mă grăbeam. Voiam să ajung înainte de începerea spectacolului şi până atunci nu mai erau decât cinci minute. Dar, ca un făcut, mă persecutau stopurile. De fapt, mie îmi era indiferent dacă ajungeam ceva mai târziu. Nici când fusesem mic nu prea mă dădusem în vânt după spectacolele de circ, cu atât mai puţin acum, când aveam douăzeci şi cinci de ani şi când dispuneam de atât de puţin timp liber, încât rar îmi îngăduiam plăcerea de a mă deconecta, de pildă la un film sau la un spectacol de teatru. Dacă mă grăbeam o făceam numai fiindcă ştiam că lui Lăpuşneanu nu-i plăcea să întârzie şi că, o dată, când s-a întâmplat aşa, mi-a mărturisit ulterior că a simţit doar pe jumătate plăcerea numai şi numai fiindcă a „scăpat" primele două numere din spectacol. De atunci m-am ferit să-l mai fac să întârzie. În decurs de două săptămâni de când ne cunoşteam, văzusem împreună spectacolul de cinci ori, şi acum urma să-l vedem pentru a şasea oară. Era un record, fiindcă, dacă îmi aduceam bine aminte, nu mi se întâmplase în tot restul vieţii de până atunci să merg de atâtea ori la circ. Lăpuşneanu era însă un pasionat al circului şi, fiindcă el refuza să vadă orice altfel de spectacol, am acceptat să-l însoţesc. El era însă convins că mă „convertise" şi pe mine, iar eu nu aveam nici un interes să-i spulber această iluzie, din motive pe care le veţi cunoaşte din paginile ce urmează. În realitate, departe de a mă converti, de fiecare dată când

ieşeam de la spectacol simţeam cum mi se strecoară în suflet o melancolie care mă făcea un pic ursuz, din motive care erau şi au continuat să rămână cum nici că se poate, mai obscure. Lăpuşneanu nu avea maşină, dar în schimb aveam eu. De fiecare dată:

— Diseară merg la circ. Vrei să mă conduci cu maşina?

— Bineînţeles.

— Mulţumesc! Ştii, am cumpărat şi pentru dumneata un bilet. Mi-ar face plăcere dacă ai veni cu mine.

— Din întâmplare, diseară sunt liber.

— Înseamnă că am un pic de şansă. Apoi după o pauză, privindu-mă bănuitor: Spune drept, Vladone, nu te plictiseşti în compania unui om bătrân? Nu uita că am şaizeci de ani.

— Deloc, domnule Lăpuşneanu. Crede-mă, îmi face plăcere să te însoţesc.

— Mă simt obligat faţă de dumneata, Vladone.

— Dumneata în niciun caz. Eu, da. Fiindcă de la dumneata am multe de învăţat.

Şi nu minţeam. Realmente aveam ce învăţa de la el. Asta pe de o parte. Pe de alta, nu minţisem nici când îi spusesem că îmi făcea plăcere să-l însoţesc la circ, chiar dacă, la drept vorbind, ceea ce simţeam nu era propriu-zis plăcere. Sau poate mai curând nu numai plăcere. Fiindcă, în ultimă instanţă, eram în „serviciu comandat". La început „serviciul comandat" fusese de cu totul altă natură. Şeful meu, colonelul Radu Mănăilă, îmi încredinţase misiunea de a-l fila pe Silviu Lăpuşneanu. Atât şi nimic mai mult. Pe urmă, mai exact la numai patru zile, ne-am cunoscut într-o împrejurare deloc obişnuită — şi despre aceasta cititorii vor lua cunoştinţă din paginile ce urmează — care acum, când retrăiesc prin amintire toate peripeţiile acestui „caz", este absolut sigur că nu s-a datorat hazardului. Aşa că, după ce ne-am cunoscut, întrucât nu mai era oportun ca tocmai eu să port trena lui Lăpuşneanu, şeful meu mi-a recomandat să-l *cultiv* cât pot mai mult, şi cu mare grijă, ca nu cumva să prindă de veste.

Şi l-am cultivat. Omul era atât de interesant, încât pot să afirm, fără teama de a exagera, că n-a trebuit să depun eforturi speciale. Era atât de interesant, încât, chiar de la prima noastră

întâlnire, am fost convins că a-l *cultiva* va însemna pentru mine o bună şcoală, mai exact o şansă unică de a învăţa să cunosc oamenii, mai ales acea categorie de oameni cu care cei din meseria noastră au cel mai adesea de-a face. Trebuie să mărturisesc, pe de altă parte, că primind misiunea de a-l cultiva — una limitată — în sinea mea nutream speranţa că şansa mă va favoriza în aşa măsură, încât să pot aduce o contribuţie majoră în elucidarea „cazului", bineînţeles în măsura în care Silviu Lăpuşneanu merita cu adevărat interesul pe care i-l acorda şeful meu. (Când mi-a încredinţat misiunea, asupra lui Lăpuşneanu plana doar o bănuială, încă neconfirmată de fapte.)

La câteva zile după ce ne-am cunoscut, am primit însă un telefon de la el. Mă invita la circ. Am fost cum nu se poate mai surprins. Nu-mi puteam explica de fel ce plăcere putea simţi el, un om atât de cultivat, asistând la un spectacol de circ, de altfel destul de mediocru, cum aveam să mă conving câteva ore mai târziu. N-am refuzat acea primă invitaţie, şi nici următoarele patru. Iar cea de-a şasea, la care eram încredinţat că voi asista peste câteva minute, fusese rezultatul unei iniţiative proprii şi nu se datora faptului că, simţindu-mă obligat, dorisem să mă revanşez, invitându-l şi eu o dată, ci pur şi simplu fiindcă voiam să verific în ce măsură o anume impresie — de la ultimul spectacol la care îl însoţisem — era sau nu adevărată. Mai precis, voiam să verific dacă, într-adevăr, în ciuda aparenţei, spectacolul îl plictisea şi prezenţa să acolo se datora unei cauze care nu avea nicio legătură cu plăcerea reală de a admira măiestria artiştilor de circ. Impresia aceasta am avut-o numai cu puţin înainte de a se termina ultimul număr din program, aşa că n-am mai avut timp să verific în ce măsură era sau nu adevărată, îmi amintesc, în timp ce ne îndreptam spre ieşire, că am riscat întrebarea:

— Îţi place chiar atât de mult circul, domnule Lăpuşneanu?

— Foarte mult! Circul e reconfortant.

— În ce sens?

— Cel mai ageamiu dintre jonglerii din seara aceasta îmi este superior prin perseverenţă, prin voinţă, întrucât orice număr banal necesită ore întregi de muncă susţinută.

— Am impresia că sunteţi la curent cu viaţa de circ.

— Întrucâtva.

— Doar ca simplu spectator? Asiduu spectator?

— Nu! În tinereţe am fost îndrăgostit de o călăreaţă de circ.

După aceea a devenit parcă ursuz. L-am condus până acasă cu maşina şi, contrar obiceiului, nu m-a invitat să urc până la el ca să-mi ofere o cafea şi un coniac.

Şi iată, acum, ca urmare a invitaţiei pe care de data asta eu i-o făcusem, ne îndreptam spre circ şi n-aş putea spune că îmi făcea plăcere să văd pentru a şasea oară un spectacol destul de mediocru. Eram atât de nerăbdător să-mi verific impresia, încât, temându-mă să nu mă refuze cine ştie din ce motive, mi-am procurat în prealabil biletele şi, cu ele în buzunar, m-am dus acasă la el abia cu o jumătate de oră înainte de începerea spectacolului.

Când a aflat pentru ce anume venisem, m-a privit lung şi parcă un pic bănuitor, pe urmă îmi spuse cu un ton degajat:

— Mi se pare că în seara asta este... *relache*.

Nu eram chiar foarte sigur, dar am avut impresia că rostise ultimul cuvânt cu o oarecare întârziere ca şi când ar fi căutat cuvântul. Şi am mai avut impresia că „*relache*" nu era cuvântul cel mai indicat — din punctul lui de vedere — şi că îl utilizase fie pentru că nu găsise altul mai potrivit, fie fiindcă se ferise să folosească — din motive numai de el ştiute — pe acela care ar fi exprimat, cel mai exact, gândul lui ascuns. De aceea, câteva clipe am fost preocupat să descopăr acel cuvânt. N-am izbutit, aşa că, până la urmă, mi-am amintit că eram dator să-i risipesc „temerea" că spectacolul nu avea loc.

— Am cumpărat biletele personal şi, dacă astă-seară nu ar mai avea loc spectacolul, nu mi le-ar fi vândut.

— Da? În cazul acesta probabil că m-am înşelat. Apoi, după câteva clipe, de-a dreptul mirat: Interesant! De unde şi până unde mi s-a înşurubat în cap ideea că astăzi e *relache*?

Şi mă privi de parcă ar fi aşteptat de la mine răspunsul. Nu am dat nicio importanţă cuvintelor, şi pentru nu mai ştiu a câta oară mi-am spus că Lăpuşneanu era un om ciudat în egală măsură în care mi se părea enigmatic.

— Mergi mai încet, Vladone!

M-am uitat la kilometraj. Mergeam cu mai puţin de cinzeci pe oră. Atunci de ce îmi cerea să încetinesc? Căpătase dintr-o dată fobia vitezei? De obicei, mă zorea, chiar şi atunci când ştia că vom ajunge prea devreme. O dată chiar l-am întrebat:

— Bine, dar ce rost are să ne grăbim? Şi aşa ajungem cu un sfert de oră înainte de începerea spectacolului.

— Pot să aştept şi o jumătate de oră.

— Bine, dar nu ai niciun motiv. Vreau să spun că nimeni şi nimic nu ne obligă să ajungem atât de devreme.

— Ştii, mie îmi place mirosul de circ.

— Miroase a bălegar, am ţinut să-i reamintesc.

— Şi a fiară. Exact! A bălegar şi a fiară. Teribil îmi mai place mirosul. Aşa că nu mă deranjează dacă aştept oricât de mult. Cine ştie? Poate că într-o altă viaţa am fost grăjdar. Sau poate chiar îmblânzitor de fiare.

N-am mai replicat. Mi-am adus aminte că de fiecare dată, după spectacol, când ajungeam acasă, întrucât mi se părea că hainele pe care le purtasem se îmbibaseră de mirosul acela caracteristic care, pur şi simplu, mie îmi producea greaţă, le scoteam pe balcon să se aerisească.

— Mergi mai încet, Vladone!

— Şi mai încet? Atunci sigur că de data asta vom ajunge după începerea spectacolului.

Nu mi-a răspuns. I-am surprins în oglinda retrovizoare zâmbetul. Dar nici acum, după atâta timp, nu sunt absolut sigur că a zâmbit. Poate numai mi s-a părut. Dar dacă totuşi nu mă înşelasem şi Lăpuşneanu zâmbise cu adevărat, zâmbetul fusese sigur ironic — acel zâmbet ironic pe care nu-l puteam suferi, un zâmbet parcă de evidentă superioritate ce de fiecare dată mă enerva, deşi, ca să fiu sincer, numai de vreo două ori se întâmplase aşa. E ciudat, zâmbetul acela mă enerva, îmi rănea vanitatea — da, cred că acesta e termenul cel mai potrivit! — totuşi, de fiecare dată îmi păruse rău că „durase" atât de puţin, fiindcă de fiecare dată mi-am spus că, fără să fie conştient de aceasta, zâmbetul îl trăda pe adevăratul Lăpuşneanu, numai Dumnezeu ştie în ce fel îl trăda, dar că sigur aş fi aflat dacă el ar fi continuat să mai zâmbească

nu mult, ci încă vreo câteva secunde, şi dacă nu se întâmplase aşa, aceasta se datora faptului că Lăpuşneanu, conştient că zâmbetul îl trădează, avusese prudenţa să se oprească la timp. Mai adineauri, când zâmbise din nou — în cazul când nu mi se păruse — din cauza întunericului pierdusem încă o dată prilejul de a înţelege adevărata lui semnificaţie.

În sfârşit, am ajuns: Cu patru minute după începerea spectacolului, dacă ţineam seama de ora indicată de ceasul de bord. În mod normal foaierul ar fi trebuit să fie luminat. Cu toate acestea, luminile încă nu se aprinseseră. Ce trebuia să cred? Că ceasul de bord se defectase şi că ajunsesem la circ mult prea devreme? În niciun caz, de vreme ce şi cel de la mână arăta aceeaşi oră. Dintr-o dată şi inexplicabil am devenit neliniştit, în schimb Lăpuşneanu era calm, grav şi, ca niciodată, impunător.

Am oprit motorul şi am coborât. Nu m-a întrebat nimic. Şi nici nu părea surprins. Vag aveam sentimentul că el, ştiind mai dinainte că aşa se va întâmpla, aştepta acum să vadă ce voi face şi, calm, îmi cedase, în mod deliberat, iniţiativa. Pe buze îmi veniră cuvintele: „probabil s-a întâmplat ceva şi spectacolul nu va mai avea loc", dar nu le-am rostit tare, m-am oprit la timp, convins fiind că dacă nu s-ar fi întâmplat aşa, aş fi devenit ridicol, teribil de ridicol, Dumnezeu ştie din ce motiv, poate numai pentru faptul că era *evident* că spectacolul se amânase şi deci explicaţia nu mai era necesară. Imediat după aceea am vrut să spun: „aşteaptă-mă puţin, domnule Lăpuşneanu, să văd ce s-a întâmplat", dar încă o dată m-am oprit la timp, inhibat de acelaşi presentiment că aş deveni ridicol. Am coborât şi m-am îndreptat spre intrarea principală. Era întuneric, luna apăruse devreme şi pereţii de sticlă aveau o culoare spectrală sau poate că numai mi se păru mie aşa.

Un afiş mare, scris cu cerneală roşie, anunţa:

Din motive de ordin tehnic, spectacolul din seara aceasta se amână. Biletele vândute rămân valabile.
Direcţiunea

Ceva mai departe, mai în stânga, am observat o maşină a miliţiei. Am recunoscut-o după sirenă. Pe portiere, cu litere

vizibile, albe, scria, ca să fie clar pentru toată lumea: *Miliția*. Prezența acelei mașini avu ca urmare faptul că neliniștea mea crescu. Prima mea pornire fu să mă îndrept spre intrarea ce ducea la administrație, în dreptul căreia aștepta mașina miliției, dar m-am înfrânat la timp. Eu, un simplu „particular", nu aveam niciun drept să procedez astfel dacă nu voiam să trezesc bănuielile lui Lăpușneanu. Pentru Lăpușneanu nu eram decât un oarecare Vladone, funcționar administrativ la Comitetul pentru Cultură și Artă.

Tocmai mă pregăteam să mă reîntorc la mașină când din clădirea administrației am văzut ieșind trei civili. Printre ei l-am recunoscut imediat pe căpitanul Petre Ovezea de la inspectoratul miliției. Mai înainte de a apuca să mă recunoască și el, i-am întors spatele și m-am urcat în mașină.

— Astă-seară, *relache!*, l-am lămurit pe Lăpușneanu, de data asta nu știu nici eu de ce în chip de scuză.

Am pornit motorul și am făcut calea întoarsă. Prin oglinda retrovizoare, am observat cum căpitanul Ovezea se urca la rândul lui în mașină. Câteva minute mai târziu, Volkswagen-ul miliției trecu pe lângă noi cu sirena dezlănțuită.

— Ne-am americanizat și noi!, observă Lăpușneanu cu ton care suna admirativ, dar care, eram convins, fusese doar ironic.

Am pornit-o pe șoseaua Ștefan cel Mare, în direcția Pieței Victoriei.

— Am să te rog să mă lași acasă, Vladone.

— Bineînțeles. Ca de obicei, domnule Lăpușneanu. El îmi spunea pe nume, eu îl domneam, din cauza diferenței de vârstă. El accepta ca ceva de la sine înțeles, deși de multe ori aveam impresia că o făcea din cu totul alte motive, strict personale. Adică, Lăpușneanu îmi spunea pe nume și găsea cum nu se poate mai firesc să-i spun „domnul Lăpușneanu", nu din cauza diferenței de vârstă, ci fiindcă se considera superior mie din punctul de vedere al unei ierarhii sociale „prestabilite", alta decât cea reală. Vreau să spun că el se considera superior numai datorită faptului că, în urmă cu mulți ani, fusese „cineva". Dar asta mi se părea doar câteodată, fiindcă de cele mai multe ori nu aveam niciun fel de îndoială că îmi spunea,

simplu, Vladone pentru motivul că era mult mai bătrân decât mine. Dar, chiar dacă dominantă ar fi fost cealaltă impresie, raporturile dintre noi ar fi rămas aceleaşi, de vreme ce eu mă aflam în „serviciul comandat", deci într-o situaţie în care, în mod deliberat, trebuia să ignor unele susceptibilităţi, din pricina cărora şeful meu, colonelul Mănăilă, mi-a atras atenţia, într-un mod discret, că natura mă dezavantajase — expresia îi aparţine — înzestrându-mă cu un plus de susceptibilitate care, în anumite împrejurări, ar putea să-mi dăuneze.

Conduceam cu multă prudenţă, întrucât strada era aglomerată, motiv pentru care nu-mi prea rămânea timp să mă concentrez asupra a ceea ce mi se părea *senzaţional*. Totuşi, la un moment dat — dovadă certă că subconştientul meu continua să fie preocupat — am exclamat tare:

— *Astă-seară, relache!*

— Chiar aşa scria pe afişul acela?, mă întrebă Lăpuşneanu cu un ton indiferent.

— Nu! Scria că, din motive tehnice, spectacolul se amână.

— Atunci de ce ai folosit termenul *relache?*

— L-ai folosit dumneata, înaintea mea, domnule Lăpuşneanu.

— A, da! Ai dreptate! Uitasem. Apoi, după câteva clipe: Ar trebui să-mi pun firmă la poartă.

— Ce fel de firmă?

— Firmă de ghicitor.

Şi râse. Încetişor, parcă ar fi gâlgâit un izvoraş.

— Ştiu eu? Poate că n-ar strica, i-am replicat într-o doară, deşi ştiam precis la ce se referea.

— Uneori mă mir singur cât de bine le brodesc. Pesemne că am un al şaselea simţ. Ştii, de multe ori mi-am făgăduit să mă ocup de metafizică, dar, din lene, n-am izbutit niciodată să trec la fapte. Ţii minte? Mai adineauri m-am întrebat, şi te-am întrebat, de unde şi până unde impresia că în seara asta spectacolul nu va avea loc. Ţii minte, nu?

— Ţin minte, da!

— Era, vasăzică, un presentiment. Ciudat, nu?

— Mi s-a întâmplat şi mie să am câteodată asemenea presentimente.

Nu era adevărat. Nu mi se întâmplase niciodată, aşa cum nici la el nu se putea numi presentiment faptul că ştiuse mai dinainte, că la circ era... *relache*. Pur şi simplu fusese în prealabil informat că acolo se întâmplase ceva. Mai mult, eram sigur că ştia *şi ce anume* se întâmplase. Ca să mă îmbrobodească însă, îi dădea într-una cu metafizica, şi nu înceta să se mire de „darul" cu care îl înzestrase natura de a *şti*, cu anticipaţie, ceea ce se întâmplase în cu totul altă parte decât locul unde se aflase el în acel moment. Eu însă trebuia să-mi fac rolul mai departe, să-i cânt în strună, cu alte cuvinte să mă comport în aşa fel încât n-aş fi nutrit nici cea mai vagă bănuială.

— Categoric, omul este o fiinţă necunoscută. Avea perfectă dreptate Alexis Carrel. Nu crezi?

— Cum să nu. Cartea lui, chiar dacă nu convinge întru totul, n-o poţi respinge de *plano*.

— Biletele rămân valabile, nu-i aşa?

— Da! Pentru mâine seară.

— Mâine seară crezi că vei avea timp?

— Cred că da.

Am spus-o cam cu jumătate de gură, fiindcă aveam impresia că nu i-ar mai fi făcut deloc plăcere să meargă, ca şi când, dintr-un motiv numai de el ştiut, pasiunea lui pentru spectacolele de circ sucombase brusc.

— În orice caz să mă anunţi în prealabil, telefonic. S-ar putea ca eu să uit, şi n-aş vrea să aştepţi până mă îmbrac, aşa cum s-a întâmplat în seara asta.

— Pe mine nu mă deranjează deloc. Mai stăm de vorbă despre una, despre alta. O parolă cu dumneata, domnule Lăpuşneanu, e o adevărată plăcere.

— Mulţumesc, Vladone. Sunt un bătrân cam plictisitor, asta o ştiu. Dar, încă o dată, îţi mulţumesc, fiindcă ai vrut să fii drăguţ cu mine.

Nu aceasta îmi fusese intenţia, ci, realmente, orice conversaţie cu el devenea agreabilă, dacă nu interesantă. Lăpuşneanu era un om cultivat şi excentric, pentru a nu pune la socoteală că aveam motive speciale să mă intereseze tot ceea ce spune.

Ajunserăm. Am oprit în faţa blocului unde locuia. De obicei mă invita să urc la el.

— Atunci să aştept telefonul dumitale, Vladone?

— Bineînţeles.

— Bună seara!

— Bună seara, domnule Lăpuşneanu!

Coborî din maşină cu uşurinţă, deşi era masiv şi cumva greoi. Se îndreptă spre intrare cu pas măsurat şi hotărât. Când dispăru în holul blocului, am pornit motorul şi m-am întrebat, stăpânit de aceeaşi nelinişte care nu mă părăsise nicio clipă:

„De unde a ştiut Lăpuşneanu că spectacolul de la circ fusese suspendat?"

2
Domnul Lăpuşneanu caută un moştenitor

Timp de patru zile am fost „umbra" lui Lăpuşneanu. O umbră obişnuită. Vreau să spun că timp de patru zile faptul de a fi umbra lui nu-mi pusese niciun fel de probleme. Lăpuşneanu părea a fi omul care, neştiindu-se cu nimic vinovat, nu manifestă niciun fel de preocupare spre a se convinge dacă este sau nu urmărit. Din acest motiv însărcinarea primită nu-mi producea niciun fel de plăcere. Nu mă solicita decât într-o foarte mică măsură. Pe de altă parte, omul de şaizeci de ani pe care îl urmăream se comporta ca un „bătrân neinteresant" şi, în sinea mea, aproape eram convins că îmi pierd timpul. Ştiam din experienţă — una destul de mică, de firavă — ca nu toţi cei care la un moment dat devin suspecţi sunt şi în realitate aşa. Eram atât de convins de cumineţenia lui, încât aş fi putut pune rămăşag că, după cel mult o săptămână, şeful meu îmi va încredinţa o alta însărcinare.

În cea de-a cincea zi s-a întâmplat ceva care m-a făcut să-mi schimb complet părerea.

Era o noapte întunecoasă, de parcă şi stelele şi luna orbiseră. Omul meu — Lăpuşneanu — se întorcea pe jos acasă. Peste oraş stăruia un miros antipatic de parafină. Era aproape de miezul nopţii. Lăpuşneanu fusese la circ, iar după spectacol luase masa la o braserie din apropiere, de pe Ştefan cel Mare.

Acolo veniseră să cineze şi câţiva artişti, unii chiar mai înainte de a se termina spectacolul. Dintre toţi clienţii, ei se bucurau de cea mai mare atenţie din partea ospătarilor, fapt care m-a făcut să trag concluzia că erau obişnuiţii localului.

Lăpuşneanu luase loc la o masă ocupată de un tânăr, care după înfăţişare părea a fi boxer. După câteva clipe de reciprocă examinare, sfârşiră prin a se ignora reciproc. De altfel, Lăpuşneanu părea că ignoră pe toată lumea. Chiar dacă, din când în când, îşi plimba privirile prin local, ele alunecau peste feţele oamenilor, pur şi simplu fără niciun fel de interes, numai din distracţie. Comandase o friptură şi după ce ospătarul i-o adusese, începuse să mănânce tacticos mestecând îndelung, aşa cum recomandă medicii, şi sorbind la fel de tacticos, din paharul în chip de sondă. Din când în când consulta ceasul de la mână cu un aer plictisit, încât, la un moment dat, începusem să cred că dăduse acolo cuiva întâlnire.

Desigur mă înşelasem, fiindcă după aproape o oră chemă ospătarul, achită nota şi plecă pe jos spre casă. Nu se grăbea şi nici nu întorcea capul să privească în urmă. Cu toate acestea, din prudenţă, păstram distanţa regulamentară. Ba, ca să fiu mai exact, întrucât ştiam, din experienţa zilelor anterioare, că Lăpuşneanu nu este omul care să-mi rezerve vreo surpriză neplăcută — eram convins că şi un copil l-ar fi putut urmări fără ca el să prindă de veste — chiar mărisem distanţa, fiindcă la un moment dat mă oprisem în faţa unei vitrine să privesc nu mai ţin minte ce anume obiect care îmi atrăsese atenţia.

Când m-am desprins din faţa vitrinei, Lăpuşneanu era mult înaintea mea, pe trotuarul celălalt, încât abia îl mai zăream. Am grăbit pasul, dar tocmai atunci coti pe o stradă laterală. Când, la rândul meu, am ajuns şi eu la acel colţ de stradă, destul de lungă şi plantată cu castani, nu l-am mai văzut. Lăpuşneanu dispăruse. *Dispăruse,* fiindcă persoana care se afla aproape de capătul celălalt al străzii în niciun caz nu putea fi Lăpuşneanu decât numai în cazul când distanţa, apreciabilă desigur, ar fi străbătut-o în pas alergător, ceea ce părea puţin probabil dacă ţineam seama de vârsta lui înaintată. Dispăruse, după toate probabilităţile, într-una din case. În care însă? Sau poate strada era întretăiată de o alta, ceva

mai departe şi eu, din cauza luminii zgârcite a felinarului, nu-mi puteam da seama? Sugând din această speranţă ca dintr-o acadea, am grăbit pasul. N-am parcurs însă mai mult de douăzeci de metri, când liniştea străzii atotbiruitoare fu siluită de un geamăt, urmat apoi de altele. Gemetele veneau de pe trotuarul celălalt. Am trecut strada şi acolo, sub castan, l-am descoperit, zăcând pe jos, pe Lăpuşneanu. Încerca să se ridice. Pălăria i se rostogolise până lângă rigolă. L-am sprijinit şi, nu fără efort, întrucât era înalt şi masiv, am izbutit să-l pun pe picioare. Apoi i-am cules de pe jos pălăria şi i-am întins-o.

— Îţi mulţumesc, tinere.

— Dar ce vi s-a întâmplat, domnule?, l-am întrebat cu o voce cât mai respectuoasă.

Lăpuşneanu nu-mi răspunse imediat. Îşi pipăia într-una ceafa şi de fiecare dată îşi aducea palma dinaintea ochilor spre a se convinge dacă nu descoperă sânge. Nici de prima dată şi nici după aceea nu se întâmplă aşa. Palma era curată, atâta numai că mâna îi tremura.

— Ce mi s-a întâmplat? Am fost atacat. Cineva m-a pălit cu ceva în cap, nu ştiu cu ce naiba m-o fi pălit. Am văzut negru dinaintea ochilor şi m-am prăbuşit. Pesemne că mi-am pierdut şi cunoştinţa câteva clipe, nu mult. Probabil, sigur însă nu sunt. Oare în ce scop?

— Poate aţi fost jefuit? Verificaţi dacă nu vă lipseşte ceva.

Lăpuşneanu îşi pipăi buzunarele pe deasupra, unul după altul.

— Portofelul este aici, cheile, batista... Nu, nu-mi lipseşte nimic. Foarte curios! De ce m-o fi atacat?

Ce era să-i răspund? Nu ştiam nimic. Nu văzusem nimic. O explicaţie însă exista, numai că eu habar nu aveam.

— Pesemne aţi fost confundat cu altcineva.

— Da, aceasta ar putea fi o explicaţie.

— Sau poate că aveţi un duşman care vă poartă sâmbetele.

— Duşman? Nu-mi vine să cred. Dar parcă poţi fi vreodată sigur de ceva? E mai greu să-ţi faci prieteni, fiindcă duşmani

este foarte uşor. Oamenii sunt atât de susceptibili, atât de răi!

— L-aţi văzut cumva la faţă pe agresorul dumneavoastră?

— Cum era să-l văd dacă m-a atacat pe la spate?

— Aveţi dreptate. Mă gândeam că poate l-aţi văzut când a fugit.

— Nu l-am văzut. Probabil că mi-am pierdut imediat cunoştinţa.

Încercă să facă primii paşi, dar se clătină ca un om beat.

— Sprijiniţi-vă de braţul meu.

— Poate sunteţi grăbit...

— Nu, nu sunt grăbit. Şi apoi, fără a avea intenţia de a juca rolul samariteanului milostiv, nu vă pot lăsa singur în starea în care vă aflaţi.

— Vă mulţumesc! Sunteţi foarte amabil. Îmi luă braţul şi, sprijinindu-se uşor de mine, putu să meargă. Era mult mai înalt şi nu ştiu de ce, dar postura în care mă aflam mi se părea comică. Nu sunt o fărâmă de om, am un metru şi şaizeci şi opt de centimetri, sunt destul de bine construit ca să nu mă sufle vântul, şi cu toate acestea, întrucât el era mult mai înalt şi mult mai masiv, mă simţeam ridicol că trebuia să-l susţin. Tocmai eu care, pe de altă parte, ar fi trebuit să-i rămân complet necunoscut.

— Poate că ne iese în cale vreun taxi, îmi exprimai speranţa.

— Poate!

Dar a fost doar o speranţă. Ca un făcut, nu am întâlnit nici unul. Şi după aproape o oră de când păşea alături de mine, sprijinindu-se de braţul meu, l-am văzut că se opreşte în faţa unui bloc de pe strada Rozelor.

— Iată că m-ai adus până acasă, domnule Vladone. Eu aici locuiesc. Ce-ar fi dacă ai urca până la mine. Te-aş servi cu un pahar de coniac bun. Nu e ora cea mai potrivită, totuşi fă-mi, te rog, onoarea.

N-am refuzat. Acum, dacă tot mă deconspirasem, nu aveam decât de câştigat dacă îi vizitam „bârlogul".

— Numai pentru câteva minute, domnule Lăpuşneanu.

Era un bloc de numai cinci etaje, cochet, construit cu ani în urmă şi care sigur costase o mulţime de parale. Holul şi palierele etajelor erau toate în *calcio-vecchio*, iar balustrada scării, din lemn de stejar, avea motivul funiei, caracteristic stilului florentin.

— Frumoasă casă!, am exclamat.

— Nu-i rea!

Am urcat cu liftul până la etajul patru. Apartamentul ocupat de Lăpuşneanu era în dreapta, imediat lângă lift. Deschise şi mă pofti să intru. Apartamentul nu era mare. Două camere pe hol, plus vestibulul. Totul mobilat în stil florentin. Tot ceea ce era modern fusese adaptat stilului, începând cu clanţele, comutatoarele, carcasele caloriferelor şi sfârşind cu foraibărele de la ferestre şi cu perdelele.

Mă invită să iau loc pe canapeaua din faţa căminului. În faţa canapelei, pe latura cealaltă, două fotolii, iar între canapea şi fotolii o măsuţă. Pe măsuţă se afla o cutie dreptunghiulară şi plată de argint în care păstra ţigări. În dreapta, o bibliotecă şi un birou, ambele din nuc masiv, cu foarte fine sculpturi. În stânga, un bar florentin lucrat cu migală şi multă măiestrie, în care am recunoscut imediat aceleaşi sculpturi de pe bibliotecă, dovadă că toată mobila fusese comandată odată şi la acelaşi tâmplar. Pe pereţi, trei picturi încadrate în rame masive de epocă. De acolo de unde mă aflam, am putut descoperi că una dintre pânze purta semnătura lui Tintoretto. Am dedus că şi celelalte două erau autentice.

Din încăperea în care mă primise se putea trece în dormitor. Trecerea era mult mai îngustă decât o uşă obişnuită şi în locul acesteia exista un grilaj din fier forjat, care se deschidea în două părţi, asemenea uşilor împărăteşti dintr-o biserică. Chiar de la început dormitorul mi-a solicitat întreaga atenţie, dar nu datorită mobilei, lucrată cu şi mai multă fineţe decât aceea din camera în care mă primise, ci din cu totul alt motiv. Deasupra patului se afla o firidă înaltă de aproape doi metri şi adâncă de cel mult şaizeci şi cinci de centimetri. în primele clipe, după ce ochii o descoperiră, am crezut că ea adăpostea statuia Madonei. Au trebuit să treacă secunde în şir până să-mi dau seama că statuia din firidă nu reprezenta

pe Madona şi că nici pe departe nu aducea cu aceasta. Era statuia tot a unei femei, dar a unei femei trecute de prima tinereţe — la vârsta de patruzeci de ani după toate probabilităţile — frumoasă, chiar foarte frumoasă, dar cu un chip obosit şi întrucâtva fanat, buhăit. O înveşmânta o rochie largă şi lungă, cu falduri bogate, ceva asemănător cu veşmântul unei matroane romane. Statuia se odihnea pe un postament mărunt şi circular. În partea de jos a firidei nişte becuri camuflate, puternice, luminau statuia din tălpi şi până în creştet. Firida, de-a dreapta şi de-a stânga, avea două uşiţe din lemn de nuc, pe care acelaşi artizan de geniu sculptase frunze de acant şi alte motive florentine. Statuia aceea produse asupra mea o asemenea impresie, încât m-am ridicat de pe canapea şi m-am apropiat de grilaj, ca s-o văd mai bine. Era lucrată cu multă fineţe, fără îndoială de un artist, dacă nu chiar de un foarte mare artist. (Nefiind specialist, n-o pot afirma categoric.) În orice caz, asupra mea statuia produse o impresie extraordinară, dar nu numai pentru valoarea ei artistică, ci, mai ales, pentru faptul că pe măsură ce o priveai — aş zice că era absolut necesar s-o priveşti câtva timp — descopereai sufletul acelei femei de marmură albă. Un suflet care abia după ce îl descopereai, cu uimire şi încântare, fără să vrei ajungeai la concluzia că Maria din Magdala trebuie că avea un asemenea suflet până a nu veni să spele picioarele lui Isus şi apoi să i le şteargă, în loc de prosop, cu părul ei frumos, dacă nu şi în realitate, cel puţin în închipuirea maeştrilor care i-au pictat chipul. Eram atât de preocupat în a admira statuia, încât n-am auzit paşii lui Lăpuşneanu care venise până în spatele meu.

— Îţi place?, mă întrebă.

— Mult. Cine a făcut-o?

— Nu are importanţă. Apoi cu alt ton, privind peste umerii mei statuia: Este *binefăcătoarea* mea.

Şi îmi întinse unul din cele două pahare pe care le ţinea în mână, după care, apucându-mă de braţ, mă conduse înapoi în faţa căminului, invitându-mă din nou să iau loc pe canapea. După ce m-a văzut instalat se aşează, la rândul său, pe fotoliul din faţa mea, picior peste picior, fixând insistent rozeta de pe

una din tăbliile laterale ale măsuței ce făcea frontieră între noi, vag încruntat, ca și când abia în clipa aceea ar fi descoperit o imperfecțiune numai de el sesizată. Fu pentru mine un prilej nimerit ca să-l examinez în voie. Deși îl cunoșteam de mai multe zile — fac abstracție de faptul că șeful meu îmi pusese la dispoziție o fotografie de-a lui — abia acum îl puteam privi dintr-o apropiere atât de imediată. Nu arăta vârsta pe care o avea. Părea poate cu puțin mai bătrân de cincizeci de ani. Semăna vag cu Beethoven și impunea nu prin frumusețe, ci printr-un fel de măreție, poate mai curând printr-un fel de mândrie izvorâtă din conștiința propriei sale valori — valoare care consta în capacitatea de a depăși vicisitudinile vieții, de a nu se da niciodată înfrânt. Privindu-l, îmi spuneam că seamănă cu un personaj de tragedie, dar nu cu unul care se lasă doborât de soartă, ci care izbutește să supraviețuiască, fiindcă nu cunoaște ce înseamnă resemnarea. Un fel de rege Lear, care nu-și pierde mințile când descoperă ingratitudinea fiicelor sale, care nu se înspăimântă de furtună, ci o înfruntă cu semeție, fiindcă ce înseamnă furtuna în comparație cu nemărginita lui durere? Da, un personaj de tragedie, cu o frunte înaltă și boltită, cu părul abia încărunțit, rebel, răzvrătit permanent împotriva pieptenelui, cu ochii care, tocmai fiindcă erau albaștri, păreau tineri și, fiindcă păreau atât de tineri, aproape că tresăreai încrâncenat de milă în clipa când descopereai că ei, ochii, erați triști, tragici, dar în același timp cutremurători de senini, probabil fiindcă durerea, suferința, nu-l puteau înfrânge.

După ce se dumeri ce anume cusur avea rozeta, se uită la mine și schiță un zâmbet vag.

— Nu vă place coniacul meu?

Cum era să nu-mi placă? Era franțuzesc, mi se pare că degustam un „Courvoisier".

— Ba da. Chiar foarte mult.

— Atunci de ce nu beți?

Și abia acum mă privi mai atent. La început lăsă să-i alunece privirea asupra mea — atunci am descoperit că Lăpușneanu avea un fel foarte ciudat de a privi oamenii și lucrurile — pe urmă, imediat se uită la mine așa cum obișnuiesc oamenii s-o

facă atunci când cunosc pe cineva. Mă cerceta cu o curiozitate ponderată şi, nu ştiu de ce, dar am avut sentimentul că acest examen nu era întru totul în favoarea mea.

— Vasăzică, într-un fel îţi datorez viaţa, Vladone. (Era acum pentru prima dată când îmi spunea pe nume.)

— Mie!, am protestat, convins că exagera ca să-mi facă mie plăcere.

— Dumitale, desigur.

— Păi eu am intervenit abia după ce actul de agresiune împotriva dumitale avusese loc.

— Da, dar eu presupun că agresorul, dacă nu te-ar fi simţit prin apropiere, nu s-ar fi grăbit, şi ar fi lovit mai temeinic. Trebuie să recunoşti, Vladone, că aşa s-ar fi întâmplat lucrurile.

— Poate că aveţi dreptate. Ştiu eu?

— Am, Vladone. Apoi cu alt ton, ca şi când şi-ar cere iertare: Nu te superi că-ţi spun pe nume?

— Deloc!

— Să nu te superi, te rog. Sunt bătrân şi dumneata eşti atât de tânăr! Câţi ani ai, Vladone?

— Douăzeci şi cinci.

— Eu, curând, voi împlini şaizeci şi unu. Aşa că, dacă s-ar fi întâmplat să mă omoare, nu ar fi fost nicio pagubă.

Nu ştiu de ce, dar am avut sentimentul că o spune dinadins ca să mă convingă că fusese realmente în pericol de a fi omorât. O asemenea presupunere nu mi se părea de domeniul fanteziei, dacă nu din alt motiv, măcar pentru aceea că el, Lăpuşneanu, intrase în obiectivul nostru. În definitiv, dacă un individ se ocupă cu culegerea de informaţii secrete, nu e deloc exclus să aibă duşmani care, eventual din motive de concurenţă, să-i dorească moartea.

— Sunteţi cumva convins că a fost un act premeditat împotriva dumneavoastră?, am pus din nou întrebarea, de data asta puţin altfel.

— Numai în cazul când agresorul este nebun, Vladone. Numai într-un asemenea caz. Apoi cu alt ton: Eşti, Vladone, un tânăr foarte de treabă. Şi încă în aşa măsură de treabă,

încât pari anacronic. Ah, iartă-mă! Probabil că n-ar fi trebuit să spun aşa.

— Şi de ce credeţi că sunt un tânăr atât de cumsecade?

— De ce? Păi cât e ceasul?

— Aproape două.

— Dacă ţi-ai fi văzut de drum şi nu te opreai să-mi dai o mână de ajutor, de mult erai în pat şi acum probabil că visai cine ştie ce vis plăcut. Ce, asta nu-i o dovadă că eşti un tânăr de treabă? Un altul n-ar fi făcut-o. N-ar fi făcut-o decât doar dacă... doar dacă ar fi avut un motiv, un interes oarecare.

M-am păstrat calm, dar am tresărit interior. Ce voia să spună? Era o aluzie. Dar în cazul acesta însemna că ştia cine sunt. Dar oare puteam accepta o asemenea ipoteză? Dacă o acceptam însemna să cred că el, cu bună ştiinţă, se demascase. Nu, era absurd. Probabil că numai în mod cu totul întâmplător rostise cuvintele „...doar dacă ar fi avut un motiv, un interes oarecare..." că ele nu ascundeau niciun gând nemărturisit. Probabil! Adică, mai mult ca sigur. Lăpuşneanu nu făcea deloc impresia omului care să rişte numai de dragul riscului. Totuşi, l-am provocat, într-un fel l-am provocat să se pronunţe, întrebându-l:

— Dacă v-aţi gândit şi la o asemenea explicaţie, aş putea presupune că eu am avut un interes sau am urmărit un anume scop. Nu-i aşa că aş putea presupune aşa ceva?

Şi l-am privit candid în ochi.

— Vai de mine, dar nici prin minte nu mi-a trecut aşa ceva. Voiam numai să-ţi demonstrez că eşti un tânăr realmente de treabă. Atâta tot, Vladone. Mai serveşti un coniac?

— Nu, mulţumesc! E târziu şi mâine, la slujbă, va trebui să mă prezint la ora obişnuită. Întârzierea nu mi s-ar motiva prin faptul că în noaptea asta, fără voia mea, am jucat rolul bunului samaritean.

— Unde lucrezi, Vladone?

— La Comitetul pentru Cultură şi Artă.

— La ce direcţie?

— Am să vă dezamăgesc, domnule Lăpuşneanu. Propriu-zis, eu personal nu am nicio legătură cu arta sau cu cultura. Fac scriptologie la una din direcţiile care se ocupă cu treburi

operativo-administrative. Şi din nou l-am privit în ochi cu o seninătate feciorelnică.

— E nevoie, Vladone, şi de o asemenea treabă. Ba aş zice că într-un asemenea angrenaj uriaş, când nu există decât un singur patron — statul —, treburile acestea devin mai importante decât activităţile de creaţie propriu-zisă.

Vorbi cu un asemenea ton, ca şi când ar fi vrut să mă consoleze, dar că, în realitate, era convins exact de contrariu.

Mă conduse până la uşă. Îmi întinse mâna — avea o mână mare, dar frumoasă, cu degete lungi şi fine — şi privindu-mă cu bunăvoinţă — una seniorială dacă nu cumva mă înşelam — îmi spuse:

Dragă Vladone, te rog să mai treci pe la mine. Are să-mi facă mare plăcere. — Am să trec, bineînţeles.

— Cât mai curând posibil, Vladone.

Mi-am ţinut făgăduiala. Am „trecut" pe la el numai după treizeci şi şase de ore, dar nu pentru a-i face lui pe plac, ci fiindcă şeful meu, colonelul Radu Mănăilă, mă sfătuise să cultiv o prietenie născută într-o împrejurare atât de puţin obişnuită.

Îmi păru că se bucură sincer că mă vede. Deşi era un om destul de reţinut, nu încercă să-şi ascundă în niciun fel satisfacţia.

— Ce bine îmi pare că ai venit, Vladone. Dar află că am ştiut.

— Ce?

— Că ai să vii astăzi.

— Cum de aţi putut şti când eu însumi, până în urmă cu un sfert de oră, încă nu mă gândisem să dau chiar azi curs invitaţiei dumneavoastră?

— În primul rând, o rugăminte: te rog să mă tutuieşti. Fă abstracţie de faptul că sunt mai bătrân decât dumneata.

— Cu treizeci şi cinci de ani...

— Nu are importanţă. Dacă n-ai să-mi vorbeşti la plural ai să-mi dai iluzia că sunt mai tânăr. În al doilea rând, să ştii că am nişte presimţiri uluitoare. Ei, bine, află că am presimţit

că vei veni. Şi când am auzit soneria am fost sigur că eşti dumneata. Sunt un om de invidiat, nu-i aşa?

— Nu cred. Cel puţin în ceea ce mă priveşte nu mi-ar face nicio plăcere să am un asemenea dar. Mi-ar fi teribil de frică de presimţirile rele. Nu care cumva să se realizeze.

— Abia în cazul presimţirilor rele darul acesta constituie un mare avantaj.

— Explică-mi! Nu mi-e clar deloc, i-am cerut, fiindcă într-adevăr, nu înţelegeam la ce anume se referă.

— E foarte simplu, Vladone. Să ne închipuim că la un moment dat ai presentimentul că cineva se pregăteşte să te omoare. Sau altceva, mai puţin grav. Să zicem că ai făcut ceva care nu te onorează şi ai tot interesul ca fapta aceea a dumitale să nu se afle. Iată însă că într-o zi presimţi că altcineva a aflat, prin nu ştiu ce împrejurare, şi îl bate gândul să te demaşte. Ei bine, şi într-un caz şi în celălalt presentimentul constituie un avantaj, fiindcă îţi dă răgazul să iei contramăsurile ce se impun în asemenea împrejurări.

— Mai zilele trecute, când ai fost atacat pe stradă, n-ai avut niciun presentiment?

— Nu!

— Asta înseamnă că însuşirea, simţul acela special al dumitale, nu funcţionează totdeauna...

— Bineînţeles că nu. Şi află că abia dacă ar funcţiona totdeauna, şi în orice împrejurare, ar fi o adevărată nenorocire.

— De ce?

— Fiindcă, presimţind totul, viaţa nu ţi-ar mai oferi nicio surpriză şi ar deveni cu adevărat monotonă şi plictisitoare.

Această a doua întrevedere a fost mai lungă — a durat o oră — şi a fost urmată de altele. Mărturisesc, îmi făcea plăcere să-l vizitez, era un om interesant, care pe zi ce trecea părea mai ataşat de mine, sau încerca să mă facă să cred că este, din motive care scăpau înţelegerii mele. Făceam această rezervă, fiindcă, independent de plăcerea pe care mi-o produceau vizitele, eram totdeauna în alertă, vreau să spun că nu uitam nicio clipă că mă aflam la el în serviciu comandat şi că

datoria mea era să descopăr dacă era şi *altceva* decât ceea ce ştiam noi despre el.

Cu prilejul primelor vizite, deşi se arătă cum nu se poate mai prietenos cu mine, totuşi ştiu să manevreze în aşa fel discuţia încât niciodată să nu fie vorba despre el. Izbuti, trebuie s-o recunosc, magistral, fără să lase deloc impresia că o face în mod deliberat. Avea un tact remarcabil şi darul de a ocoli situaţiile ce puteau deveni neplăcute pentru el cu atâta dibăcie, încât de mai multe ori am fost obligat să-mi spun că dacă ar fi ajuns în diplomaţie, sigur ar fi făcut carieră. Cu asemenea însuşiri nu este de mirare că izbutise de fiecare dată să se păstreze în rezervă şi camuflat înapoia unei carapace ce, nu aveam nicio îndoială, ascundea multe mistere, pe care antenele noastre de cercetare încă nu le putuseră întrezări măcar.

De fiecare dată când mă duceam să-l vizitez, statuia din firidă — totdeauna luminată de aceeaşi lumină bleu-pal pe care nu ştiu de ce o botezasem lumină serafică — atât de mult îmi suscita curiozitatea, încât pur şi simplu mă irita, şi încă în aşa măsură, încât trebuia să fac sforţări serioase ca lucrul acesta să nu se observe. Dar toate încercările mele de a afla pe cine reprezenta şi care era povestea ei — încercări pe care nu le consider de ageamiu — se dovediseră infructuoase, Lăpuşneanu izbutind de fiecare dată, datorită talentului său diplomatic, să manevreze în aşa fel discuţia, încât să nu lase impresia că se eschivează să-mi răspundă. Nici după patru vizite nu reuşisem să aflu mai mult decât atât: că statuia, pe care la început o confundasem cu aceea a Madonei, o reprezenta pe „binefăcătoarea" sa. Dacă mai trăia sau nu, cine era în realitate, şi din ce motive o considera binefăcătoarea lui — iată întrebări la care Lăpuşneanu nu părea dispus să răspundă.

Într-o zi când m-am dus să-l vizitez, l-am găsit schimbat, suferind. Se bucură nespus că mă vede. Parcă simpla mea prezenţă ar fi fost suficient ca să se vindece.

— Îmi pare tare bine că ai venit, Vladone. Nici nu-ţi închipui ce bine îmi pare.

— Eşti bolnav, domnule Lăpuşneanu?

— N-aş putea spune că sunt bolnav. Sunt bătrân, şi asta e mai rău decât oricare boală. Sunt ca o căruţă hodorogită. Toate încheieturile mele scârţâie, uzate şi, din păcate, imposibil de înlocuit. Din păcate!... Din păcate!... Niciodată nu mi se înfăţişase într-o asemenea ipostază şi nu ştiam dacă era sincer sau numai trişa. Sau eventual dacă era cu adevărat neliniştit şi deprimat în măsura în care parcă, oare cauza era sănătatea care lăsa de dorit sau vreun alt motiv pe care nu considera că este necesar să mi-l împărtăşească? De altfel, totdeauna îmi făcuse impresia unui om în putere şi foarte sănătos, în stare să supravieţuiască tuturor celorlalţi din generaţia lui.

— Mi se pare că exagerezi, domnule Lăpuşneanu. Sunt sigur că mulţi inşi de vârsta dumitale şi-ar dori să fie la fel de „uzaţi" ca dumneata.

— Nu te lua după aparenţe, Vladone. Ele sunt înşelătoare. De altfel, cred că este o recomandare de prisos. Nu faci deloc impresia unui tânăr care se lasă mistificat de aparenţe. (M-am întrebat dacă nu cumva este vreo aluzie imprudent de transparentă la adresa mea, dar am alungat imediat gândul.) Ştii — continuă el — a început să mă cam sâcâie inima.

— De ce nu te duci să te consulte un specialist?

— De ce? Fiindcă mi-e frică să cunosc adevărul, mai înainte de a rezolva o anume problemă. Acum o jumătate de oră am avut o criză. Da, ceea ce am simţit cred că a fost o criză. Stăteam culcat şi mai dureros decât durerea pe care o simţeam aici, în partea stângă a pieptului, era gândul ca, dacă va fi să mor în clipele imediat următoare, voi fi singur şi că vor trece poate câteva zile până când vecinii îşi vor da seama ce mi s-a întâmplat.

— Domnule Lăpuşneanu, nu sunt curios de felul meu — era o inexactitate de vreme ce în meseria pe care mi-o alesesem curiozitatea este o însuşire absolut indispensabilă — şi nici indiscret şi te rog să crezi ca niciodată nu mi-aş fi permis să-ţi pun întrebarea pe care am de gând să ţi-o pun, dacă nu mi s-ar părea că în împrejurarea de faţă îmi este îngăduit s-o fac: Eşti singur, domnule Lăpuşneanu?

— Singur!

— Absolut singur? Soţie? Copii? Altfel de rude?

— Nu!... Nu!... Sunt singur. Pe urmă, cu alt ton, ca şi când nu ar fi avut nicio legătură cu ceea ce discutasem până atunci: Îţi place casa mea, Vladone?

— E foarte frumoasă. Dacă vreodată am să am bani suficienţi, am să-mi mobilez apartamentul, ca şi dumneata, numai cu mobilă florentină. Deocamdată însă nu ocup decât o modestă garsonieră.

— Aşa, numai ceea ce vezi, cam cât crezi că valorează în bani?

— Habar nu am. Am auzit că pe mobila florentină de calitate se cer nişte preţuri destul de piperate. Cât anume însă nu ştiu, fiindcă nu m-a interesat.

— Află, Vladone, că numai ceea ce vezi, mobilă, fără tablouri, valorează pe puţin o sută cincizeci de mii de lei. Iar valoarea acestor trei tablouri încă vreo câteva sute de mii. Şi ceea ce vezi nu este tot ceea ce posed. În bufetul acela am argintărie, multă argintărie, iar în servantă cristalurile sunt toate autentice. Pe urmă, Vladone, am bijuterii. Pe cel mai mic briliant obţin cincizeci de mii de lei. Sunt un om bogat, Vladone. Mă crezi?

Întrebarea mi se păru stupidă. Mai întâi stupidă, pe urmă însă mi-am zis că o formulase doar din pură vanitate. De fapt, nu aveam niciun motiv să pun la îndoială afirmaţia lui, de vreme ce, oricât de necunoscător şi de ageamiu eram în a aprecia lucrurile de valoare, îmi puteam da seama, numai privind în jurul meu, că dacă lui Lăpuşneanu îi era sortit să-şi sărbătorească centenarul, până atunci va putea, numai vânzând câte ceva din obiectele de care dispunea, să trăiască o viaţă îndestulată, pensia lui de fost jurisconsult la o uniune cooperatistă reprezentând cam ceea ce reprezintă pentru un mâncău un simplu mizilic.

— De ce nu te-aş crede? În definitiv, am şi eu ochi, domnule Lăpuşneanu.

— Iartă-mă, n-am vrut să te jignesc. Ei, bine, da, sunt un om bogat, dar sunt singur, absolut singur. Şi, când va fi să mor, cui va rămâne tot ceea ce vezi în jurul dumitale şi ceea ce nu vezi, dar există cu siguranţă?

Am ridicat din umeri. Pe buze mi-au venit cuvintele: „Vor rămâne statului", dar mi-am dat seama că erau exact cuvintele care l-ar fi indispus cel mai mult şi care, poate, l-ar fi determinat să nu mai continue ceea ce mie mi se părea a fi un fel de confesiune.

— Nimănui!, continuă tot el. De haram se va duce totul. Apoi, cu vehemenţă: Dar eu nu vreau să se ducă de haram. Înţelegi? Nu vreau!

— Poate că totuşi există o rudă mai îndepărtată...

— Nu există! Dacă îţi spun că nu există, poţi să fii sigur că ştiu ce spun.

— În cazul acesta, zău că nu mă pricep... Şi n-am mai continuat.

— În cazul acesta nu ştii ce sfat să-mi dai. La asta te-ai gândit?

— Da!

— Şi chiar nu-ţi dă prin minte vreun sfat?

— Nu!

— Mai gândeşte-te!

Am ridicat din nou din umeri. Mi-am dat seama că el urmărea un anumit scop sau că el găsise soluţia şi că indiferent dacă „sfatul" pe care eu i l-aş fi dat era bun sau rău — realmente nu-mi venea vreunul în minte — lui tot nu i-ar fi folosit, pur şi simplu fiindcă nu era dispus să ţină seama de el.

— M-am gândit! Degeaba, n-am nicio idee.

— Nu există decât o singură soluţie: să mă fixez asupra cuiva pe care să-l fac moştenitorul meu. Nu-i aşa că aceasta ar fi o soluţie?

— Sigur că ar fi, dar există o singură dificultate: alegerea persoanei.

Începu să zâmbească, la început abia sesizabil, pe urmă din ce în ce mai evident, privind în gol, visător, cu o mină parcă înduioşată, ca şi când ar fi zâmbit unei amintiri care îl înduioşa şi care îi era dragă.

— Nu totdeauna e o dificultate, Vladone, să ştii. Nu totdeauna. În definitiv, până şi în acţiunile cele mai neînsemnate există un anume risc. În general mie nu-mi place să risc. Gândeşte-te la învăţămintele istoriei, Vladone. Toţi oamenii

mari pe care istoria i-a înregistrat s-au prăbuşit atunci când au riscat. Sau, dacă vrei, atunci când eu început *să se înveţe* a risca. Înţelegi ce vreau să spun? S-au prăbuşit, fiindcă, până la urmă, riscul a ajuns la ei un fel de a doua natură. Nu-mi amintesc unde am citit versul acesta: „Nu zădărî de-a surda ursita şi norocul!" Eu mi-am făcut din această deviză îndreptar în viaţă. Dumneata eşti tânăr, Vladone, şi, dacă vrei să-mi asculţi sfatul, nu te obişnui să rişti. E foarte primejdios. Ţi-am spus că, în general, nu îmi place să risc. Dar în cazul acesta special nu am încotro. Am nevoie de cineva căruia să-i las tot ceea ce am. Desigur, s-ar putea ca în alegerea pe care am s-o fac să fiu prost inspirat. Există totuşi o consolare. De vreme ce acela care mă va moşteni nu va putea intra în posesia averii decât după moartea mea, nu voi şti dacă am optat pentru un om de treabă sau un ticălos.

— Şi cum ai de gând să procedezi? Îl vei înfia?

— Nu! Persoana respectivă nu va şti ce noroc a dat peste ea decât după moartea mea, când va fi chemată să intre în posesia averii.

— Te-ai gândit? Alegerea dumitale se va opri asupra unui bărbat? Asupra unei femei?

— În niciun caz asupra unei femei. Ştii, Vladone, fac parte din categoria acelor bărbaţi, care au o părere cum nu se poate mai proastă despre femei. Şi nu care cumva să crezi că resentimentele mele sunt consecinţa faptului că am avut de suferit de pe urma lor sau că o spun situându-mă pe poziţia vulpii care nu ajunge la strugurii din vie. Îţi declar că, dimpotrivă, am fost răsfăţatul lor. Dar tocmai fiindcă am fost răsfăţatul lor le-am putut cunoaşte mai bine decât alţii. De altfel, părerile mele nu fac decât să coincidă cu ale unor personalităţi ilustre. Îţi citez un singur nume: Shakespeare. Acest Dumnezeu fără origine divină — dacă n-ar fi existat zău că omenirea nu merita să supravieţuiască — a rostit asemenea adevăruri despre ele, încât tot ceea ce s-a mai spus după aceea nu reprezintă decât nişte truisme. Din acest motiv, nu cred că alegerea mea se va opri asupra unei femei.

Câteva minute am tăcut amândoi. El părea că acum se gândeşte la cu totul altceva. Mi-am zis că lucrul acesta nu este posibil şi că probabil aşteaptă să-mi cunoască părerea.

— Îţi urez, domnule Lăpuşneanu, mult noroc!

— Noroc? La ce noroc?

— În ceea ce priveşte alegerea.

— A, mersi! Uitasem.

3

Minciuna Domnului Lăpuşneanu

A doua zi m-am dus din nou la el. În ajun, la plecare, mă rugase să mă informez de numele celui mai bun cardiolog. I-am făgăduit. Nu a fost o treabă prea uşoară. Când ai douăzeci şi cinci de ani, când te simţi perfect sănătos şi când îţi aduci aminte că ai o inimă abia când pe stradă vezi o femeie frumoasă şi simţi cum începe să bată un pic mai tare, fără îndoială că habar nu ai care sunt medicii cei mai renumiţi din diferite specialităţi ale medicinei. Aşa că, încercând să aflu care sunt cei mai reputaţi cardiologi, am constatat că părerile celor pe care i-am consultat sunt foarte împărţite. Până la urmă, alegerea părându-mi-se imposibilă, m-am dus la el cu o listă pe care erau trecute patru nume.

Îmi mulţumi, după ce parcurse lista cu destulă indiferenţă, şi apoi o vârî între filele unei cărţi cu atâta plictiseală, încât am fost convins că în clipa următoare habar nu mai avea unde o pusese.

— Îmi va prinde bine în ziua când mă voi hotărî să mă las examinat. Pe urmă, foarte bucuros, frecându-şi mâinile de satisfacţie, dar numai o clipă, fiindcă după aceea, parcă ruşinându-se, şi le ascunse în buzunarele halatului: Ştii, m-am fixat.

— Nu înţeleg! La ce anume te referi?

— La moştenitor. M-am fixat asupra persoanei.

— Serios? Dacă a mers atât de repede, înseamnă că n-a fost prea greu.

— De fapt, am exagerat. Alegerea nu este definitivă. Este într-o oarecare măsură provizorie. Sunt însă aproape sigur că nu voi reveni asupra ei.

— Desigur, nu-mi este îngăduit să cer amănunte.

— Nu! Este mai bine să nu mi le ceri. Poate că mai târziu ţi le voi da eu însumi. Poate! Da, da, poate...

Şi din nou îşi alunecă privirile asupra mea. Avea acest fel de a privi cum n-am mai întâlnit la niciun alt om. Era, cred, singurul lucru ce nu-mi plăcea la el atunci când îl judecam făcând abstracţie de faptul că pentru noi era un „suspect" şi că primisem sarcina să-i cultiv prietenia, cu alte cuvinte, când îl judecam ca un om oarecare, întâlnit întâmplător şi, până la proba contrarie, presupus cinstit.

— Ca să fiu sincer, domnule Lăpuşneanu, nici nu sunt curios să cunosc numele lui fie şi numai pentru faptul că, după toate probabilităţile, nu-mi va spune nimic. În schimb, aş fi realmente curios să ştiu dacă insul asupra căruia s-a oprit alegerea dumitale, atunci când va afla că l-ai desemnat moştenitor, va putea eventual crede că motive speciale te-au determinat să faci un asemenea gest. Adică, dacă, să zicem, ar putea trage concluzia că te moşteneşte fiindcă, în vreun prilej oarecare, ţi-a făcut un serviciu prin care te-a obligat.

— Niciun motiv, Vladone, absolut niciun motiv. Nu mi-a oferit niciodată prilejul să mă simt obligat faţă de el. Actul meu va însemna unul de pură gratuitate. Voi proceda întocmai ca Smaro[1].

— Cine este Smaro?

— Cum, nu ştii cine a fost Smaro? Iartă-mă! Uitasem că nu ţi-am vorbit niciodată despre Smaro. Smaro este binefăcătoarea mea.

— Domnule Lăpuşneanu, nu este pentru prima dată când, referindu-te la persoana pe care o reprezintă statuia din firidă, ai numit-o „binefăcătoarea mea". Niciodată însă nu mi-ai spus — şi eu nu te-am întrebat, deşi sunt foarte curios să ştiu — de ce o numeşti aşa. Prin ce anume fapte a devenit binefăcătoarea dumitale?

1 Autorul roagă cititorii ca de fiecare dată când vor întâlni acest nume să-l citească accentuând pe ultima silabă (n.a.).

— Dacă ai fost şi eşti atât de curios de ce nu m-ai întrebat?

— M-am temut de un refuz, domnule Lăpuşneanu.

— Poate că aşa s-ar fi întâmplat.

— Vezi!...

— În definitiv, ar fi fost normal, nu-i aşa? Abia ne cunoscusem. Totuşi, nu ştiu de ce, poate fiindcă de foarte mulţi ani trăiesc singur, iată, deşi a trecut atât de puţină vreme de la accidentul meu, mă simt şi te simt, dragă Vladone, foarte apropiat. Fără niciun fel de exagerare, parcă ne-am cunoaşte de când lumea. Desigur, aceasta datorită, în primul rând, dumitale care, bărbat tânăr fiind, nu te plictiseşti să mă vizitezi şi să-mi accepţi toana...

— Ce toană?

— Să vii cu mine la circ. Fiindcă, îmi dau bine seama, nu prea te omori cu firea după spectacolele de circ. Am dreptate?

— N-aş putea spune că îmi displac, dar nici că mă pasionează.

— Şi totuşi m-ai însoţit în câteva rânduri. Aveam, deci, dreptate că în primul rând datorită dumitale, în ciuda faptului că ne cunoaştem de puţină vreme, te simt în suficientă măsură apropiat ca să mă dezinhib şi să devin... apt pentru confesiuni.

— Îţi mulţumesc pentru încredere, domnule Lăpuşneanu.

—Spuneai că ai dorit să ştii de ce consider pe Smaro binefăcătoarea mea. De ce? Pentru că tot ceea ce vezi aici se datoreşte ei. Blocul acesta îţi place?

— Este unul dintre cele mai drăguţe din câte există în Capitală.

— Ei, bine, a fost al meu în întregime, începând cu subsolul şi sfârşind cu podul. A fost naţionalizat, eu am fost evacuat într-o mansardă şi abia ulterior am izbutit să reintru în cel mai mic apartament din toate câte există. Dar despre asta nu merită să vorbim. Important şi de reţinut pentru dumneata este că blocul, în întregime, mi-a aparţinut. Îţi dai seama că am fost foarte bogat, Vladone. Averea o datorez lui Smaro.

M-am trezit peste noapte bogat, atât de bogat, încât mi-am permis fantezia de a construi casa aceasta, angajând un arhitect de gust. E drept, prea cinstit n-a fost el, fiindcă mi-a luat o mulțime de bani, dar în schimb ideile nu i-au lipsit, și nici aplecarea spre frumos. Nu-i așa?

— Da!... Cred că da! În măsura în care contează părerea unui nespecialist, a cuiva care se ocupă cu cifrele, am ținut să fac această precizare cu aerul cel mai modest. Dar, în definitiv, cine este Smaro?

— Cine a fost, ținu el să precizeze, alunecând din nou privirile peste chipul meu, ca și când, distrat sau preocupat de altceva, nici nu mă băga în seamă. Numai că de data asta am avut intuiția precisă ca felul acesta de a privi era cu totul altceva decât părea în realitate, vreau să spun că își lăsa să „alunece" privirile asupra mea tocmai atunci când îl interesa foarte mult să afle cum voi reacționa, sau spre a verifica dacă izbutise să mă convingă de ceea ce afirmase. Mi-a fost deci clar că atunci când își aluneca privirile peste chipul meu mă observa cu cea mai mare atenție. Cine a fost, vrei să știi cine a fost?

— Mă rog, cine a fost?

— Presupun că ai auzit de *Fecioara?*

— Nu! A existat cineva cu...

— Bineînțeles că nu aveai cum să auzi. Ești doar atât de tânăr, revoltător de tânăr, Vladone! În 1943 când a murit *Ea*, dumneata nici nu te născuseși.

— Evident că nu. M-am născut în 1946.

— Ce-ți spuneam: ești revoltător de tânăr! Fecioara este porecla lui Smaro, binefăcătoarea mea. Acum, presupun, ești gata să mă întrebi de ce a fost astfel poreclită. Să știi însă că nu aceasta este întrebarea pe care ar trebui să mi-o pui...

— Atunci, care?, l-am întrerupt.

— Ce meserie avea Smaro, poreclită Fecioara.

— Ei, bine, ce meserie avea?

— Era patroană de bordeluri. Văd că ai făcut niște ochi mari, mari, asemenea unui băiețaș când aude o poveste pentru prima dată.

Nu cred că exagera sau, în orice caz, foarte puțin, fiindcă explicația ce mi-o dăduse avusese într-adevăr darul să mă uimească din cale-afară.

— Nu glumești, domnule Lăpușneanu?

— Deloc! A fost cea mai celebră patroană de bordeluri în perioada anilor 1930—1944. Să știi însă că informația pe care ți-am dat-o acum nu te ajută cu nimic la cunoașterea, hai să spunem, a personalității celei mai celebre codoaște din București.

— A personalității?, am întrebat sceptic.

— Te supără cuvântul, văd eu. Și nu știu de ce, devremece există nu numai personalități pozitive, ci și negative, ca să folosesc aceste termene atât de mult folosite în vocabularul oratorilor și al responsabililor cu morala publică. Smaro, dacă vrei: *Fecioara*, a fost o mare personalitate negativă.

— Bine, dar de ce a fost poreclită Fecioara?

— Pentru simplul motiv că a viețuit și a murit fecioară, deși nu s-ar putea spune despre ea că a trăit în castitate. Fecioară din motive de forță majoră, mai precis din cauza unei malformații congenitale a uterului, inoperabilă cel puțin pentru vremea aceea. Asta n-a constituit totuși o piedică să ajungă pensionara unui bordel — numai pentru scurtă vreme: după știința mea un an — pentru ca după aceea, asociindu-se cu un fost cârciumar falit, care însă avusese grijă să pună deoparte niște bani, să exploateze, pe cont propriu, un bordel amenajat în inima Capitalei, într-o casă proprietatea nevestei fostului cârciumar. Asociația a durat numai doi ani, întrucât acesta din urmă a fost găsit într-o noapte înjunghiat în imediata apropiere a bordelului. A fost o crimă care a rămas nerezolvată până în zilele noastre, în ciuda cercetărilor întreprinse de către cel mai destoinic inspector de poliție din vremea aceea. Se pare că au existat bănuieli serioase că Smaro nu ar fi fost străină de crimă, dar întrucât nu s-a putut descoperi împotriva ei măcar un singur cap de acuzație, Smaro a fost scoasă din cauză și afacerea clasată.

— Dar dumneata ce crezi? A avut Smaro vreo contribuție la asasinarea asociatului ei?, am întrebat, deși eram convins ca ar fi trebuit să pun o altă întrebare, dacă nu prima în ordinea importanței, în orice caz printre cele mai esențiale.

— M-am ferit să cred ceva, Vladone!

— De ce?

— Ca să nu fiu nevoit să gândesc rău despre binefăcătoarea mea.

Şi iarăşi îşi alunecă privirile peste chipul meu. Am ştiut că a făcut-o numai ca să se convingă dacă îl cred sau nu. În acelaşi timp continuau să-mi sune în urechi, ca un ecou straniu, cuvintele de adineauri. Ascundeau ele — cuvintele — ironie? Mi se păruse numai? Chipul său era de nepătruns: grav, tragic şi parcă resemnat. Şi dintr-o dată am avut sentimentul că-l cunosc acum *mai bine*, în ciuda faptului că acest „mai bine" nu avea deocamdată niciun fel de acoperire. Vreau să spun că, încercând să *detaliez* acest „mai bine", descopeream că el continua să rămână pentru mine, din punct de vedere al conţinutului, o noţiune fără o determinare precisă, de vreme ce nu eram în stare să exemplific, pentru a mă convinge şi raţional, că acum îmi era, într-o măsură ceva mai mică, necunoscut. Pare ciudat ceea ce spun, poate chiar incredibil, şi cu toate acestea, analizându-mă, constatam, nu fără o oarecare surprindere, că mă bucuram de descoperirea făcută: că intuitiv, numai intuitiv, Lăpuşneanu nu mai era pentru mine un mare semn de întrebare. Ştiam ceva mai mult despre el — *ce anume* încă nu aveam habar din punct de vedere raţional — ştiam, fiindcă mi se părea că izbutisem să fac o mică fisură în carapacea care îl ascundea, cu un sfredel foarte fin, fără ca el să prindă de veste, şi că, din clipa aceea, puteam vedea, la fel ca prin gaura unei chei, tot ce se întâmplă sub platoşa lui, adică, acolo unde el, crezându-se la adăpost de privirile mele indiscrete, nu se mai străduia să pară altfel decât era în realitate.

— De altfel, dacă nici aceia care au anchetat-o n-au izbutit să-i dovedească vinovăţia, ce rost ar fi avut, presupunând că într-adevăr n-a fost străină de crimă, să impietez asupra memoriei ei?

Nu m-am putut abţine, şi am observat:

— Oare, cele ce mi-ai povestit până acum despre Smaro nu impietează asupra memoriei ei?

— Nu! Fiindcă tot ceea ce ţi-am povestit, şi ce vei mai afla de acum încolo sunt fapte certe, absolut adevărate, cunoscute de

multă lume sau, dacă vrei, de o *anume* lume, care astăzi nu mai există, dar care, în urmă cu ani, nu putea fi ignorată, ci numai tolerată, deoarece era considerată o plagă socială necesară, de pildă, ca războaiele sau epidemiile când omenirea se înmulţeşte prea tare. Desigur, mai ales pe dumneata, Vladone, care eşti foarte tânăr, o asemenea concepţie te revoltă, te scandalizează, dar, ce vrei? Într-o anume societate, asemenea concepţii, chiar când nu sunt mărturisite cu glas tare, sunt totuşi gândite şi îndeobşte acceptate. Ei, bine, în lumea aceea, prin o mie nouă sute treizeci şi şase, Smaro ajunsese o figură de prim rang. Patrona, în exclusivitate, patru bordeluri şi două case de întâlnire de prima mână frecventate de bărbaţi şi femei din societatea cea mai aleasă a Bucureştiului. Realiza beneficii fantastice, pe care le investea în acţiuni ale societăţilor petrolifere şi în construcţii de imobile. Mai târziu, când războiul a devenit o certitudine, iar şi mai târziu, când şi pentru noi războiul a devenit o tristă realitate, Smaro s-a amestecat şi în diverse speculaţii privind aprovizionarea armatei care i-au adus, de asemenea, beneficii grase. Se povesteşte despre ea că avea un simţ al afacerilor extraordinar şi că, datorită sugestiilor ei, un avocat fără procese, dar frumuşel şi cu un tupeu extraordinar, a făcut la rândul său avere jucând la bursă cu banii împrumutaţi de ea, dar nerambursabili, fapt care i-a netezit drumul spre putere în aşa măsură, încât a ajuns chiar deputat. (Se pare că nu numai datorită averii câştigate din speculaţii, cinismului, şi lipsei de scrupule, ci, mai ales, intervenţiilor directe şi discrete ale lui Smaro, avocăţelul a ajuns deputat, fiindcă, printre alte calităţi, ea avea şi pe aceea de a-şi crea o adevărată reţea de relaţii, după câte am fost informat, chiar printre persoanele din anturajul Coroanei.) Dar presupun că aceste amănunte te interesează mai puţin.

— Mă interesează în egală măsură. În privinţa aceasta nu trebuie să-ţi faci probleme, am căutat să-l liniştesc, deşi eram convins că o spune numai formal, mai curând spre a se convinge dacă în general cele ce-mi povestea mă interesau realmente. Nu ştiu cum, dar aveam convingerea că Lăpuşneanu dorea să-mi capteze interesul dintr-un motiv pe care nu eram în stare să-l sesizez.

— Totuşi, pentru a nu lungi vorba, trebuie să mai adaug că, în o mie nouă sute patruzeci şi trei, când Smaro a murit din cauza unui cancer, avea o avere lichidă de zece milioane lei, plus două apartamente în două blocuri din inima Capitalei. Unul, pe actualul bulevard Magheru, iar celălalt, pe Maria Rosetti. Pe celelalte — şase la număr — apucase să le vândă, după ce se convinsese că războiul este pierdut. Zece milioane, plus două apartamente de câte şase camere fiecare, reprezentau averea ei în bani şi imobile. Am aflat însă că, începând din o mie nouă sute patruzeci şi doi, izbutise să transfere în străinătate, la o bancă din Elveţia, sume importante în devize. Se pare că, îngrozită de ceea ce va urma după terminarea războiului, avea de gând să plece în străinătate. Moartea, cu totul pe neaşteptate şi fulgerătoare, a împiedicat-o să-şi pună planul în aplicare. Făcu o pauză, apoi cu voce gravă, solemnă, oarecum patetică, de parcă ar declama: Se stinge din viaţă, la data de 28 august 1943, Smaro-Fecioara!

Oftă şi privirile lui din nou patinară pe faţa mea. Peste chipul său tragic şi frumos, peste chipul sau de bătrân frumos şi viguros asemenea unui bătrân lup de mare, se aşternu o umbră de tristeţe sau poate de discretă durere, înnobilându-l. Am fost atât de surprins — nici prin minte nu mi-ar fi trecut că ar putea suferi numai la amintirea aceleia care fusese Fecioara — încât, fără voie, am murmurat aceste cuvinte care, abia după ce le-am rostit, mi s-au părut stupide, ridicole:

— Spuneai că a murit de cancer?

Întrebam — de ce Dumnezeu întrebam? — de vreme ce auzisem încă de prima dată.

— Da, de cancer la vârsta de patruzeci şi unu de ani, fără să simtă niciodată ce înseamnă împreunarea dintre un bărbat şi o femeie, dar cunoscând toate meandrele dragostei pervertite. Iată, acesta a fost destinul binefăcătoarei mele.

Se ridică din fotoliul în care stătuse până atunci şi, apropiindu-se de grilajul de fier care despărţea camera de primire de dormitor, privi de acolo statuia din firidă cu un fel de curiozitate stranie, stranie numai fiindcă privirile lui alunecau asupra ei din creştet şi până în tălpi, pentru ca apoi să facă drumul invers, cu un fel de disperare, de parcă încerca să

descopere nu ştiu ce, ceva care era convins că exista, dar deocamdată scăpa înţelegerii lui.

M-am apropiat şi eu. Umăr lângă umăr, am privit minute în şir statuia. O admirasem de atâtea ori, vreau să spun de fiecare dată când mă dusesem să-l vizitez, nu se întâmplase o singură dată ca, după ce îl salutam, să nu mă întorc instinctiv cu faţa spre statuie, ca şi când acolo, în firidă, ar fi existat o prezenţă vie, s-o privesc — cred că în subconştient s-o salut şi pe ea — pentru ca şi mai târziu, de nenumărate ori, fără voia mea, pe faţă sau sub diferite pretexte — n-aş greşi spunând folosind diferite trucuri — s-o mai privesc, având de fiecare dată sentimentul că abia în clipa aceea o descopăr şi, mai ales, întrebându-mă ce anume nu izbuteam să înţeleg, în ciuda faptului că se *degaja*, până la evidenţă, din întreaga ei făptură, plămădită din marmură cu o artă desăvârşită. Acum, când din nou o priveam, simţind umărul lui Lăpuşneanu atingându-l pe al meu, deodată am avut revelaţia a ceea ce nu înţelesesem până atunci: deşi, în ansamblu, statuia părea că reprezintă o bacantă, poate chiar una beată sau una dezlănţuită, ochii ei mari, parca uimiţi, exprimau atâta puritate, încât impresionau până la înduioşare. Am avut intuiţia că artistul care sculptase statuia o cunoscuse foarte bine pe Smaro, o cunoscuse în intimitate, o iubise sau poate fusese iubit şi, iubind-o, descoperise ceea ce nimeni nu se obosise să descopere — sau nu se pricepuse — la patroana de bordeluri. Şi am mai înţeles ceva: că dinadins, pentru ca cei care aveau să privească ulterior statuia să nu descopere ce anume exprimau ochii, imprimase chipului acea notă de vulgaritate, de patimă carnală, de bacantă beată.

— Cine a făcut statuia?

Îmi spuse un nume de sculptor prodigios — cred că e mai bine să-l trec sub tăcere — rostindu-l cu mândrie.

— La cererea dumitale?

— Nu! Mi-a oferit-o, fără să pretindă vreun ban. Mi-a spus că mi-o dăruieşte.

— De ce neapărat dumitale? Cum a explicat?

— A, o explicaţie foarte răsucită, nebuloasă. În câteva cuvinte, explicaţia ar fi aceasta: De vreme ce Smaro m-a

desemnat pe mine ca unic moştenitor, dacă nu din alt motiv, măcar din recunoştinţă faţă de aceea pe care statuia o reprezintă, voi şti s-o preţuiesc şi mai ales să nu mă despart niciodată de ea. Bineînţeles, l-am asigurat că aşa se va întâmpla şi, după cum poţi singur constata, m-am ţinut de cuvânt.

— Statuia seamănă, cât de cât, cu Smaro?

— În ceea ce nu este esenţial, se pare că sculptorul a exagerat pentru a accentua vulgaritatea. Se pare că frumuseţea lui Smaro nu era nici pe departe atât de vulgară.

— De ce spui „se pare"?

— Fiindcă eu n-am cunoscut-o pe Smaro cât timp a fost în viaţă. Am luat cunoştinţă că o moştenesc abia la o săptămână după ce a fost înmormântată. Prin ceva însă, statuia este fidelă originalului.

— Ochii?

— Exact, ochii.

— Bine, dar de vreme ce n-ai cunoscut-o, de unde ştii?, am întrebat, nutrind vaga bănuială că nu mi-a spus tot adevărul.

— Ştiu! Prin deducţie ştiu, dragă Vladone.

— Adică?

— Statuia n-a fost comandată de Smaro. Iniţiativa aparţine sculptorului, care a cunoscut-o foarte bine. Nu ştiu în ce fel, dar am certitudinea că a fost foarte ataşat de Smaro. Poate chiar a iubit-o. Oamenii sunt atât de ciudaţi!

— Presupun şi eu că a iubit-o.

— Ochii!... Ochi de fecioară. Atât de puri, atât de fără de păcat.

Şi iată că acum, abia acum, am înţeles de ce Lăpuşneanu depozitase statuia într-o firidă, deasupra patului, în firida aceea cu uşiţe din lemn sculptate. Firida — da, abia acum înţelegeam — voia să semnifice un triptic, iar statuia dinăuntru... iar statuia dinăuntru nici mai mult şi nici mai puţin decât statuia Fecioarei... Dumnezeule, nu cumva Lăpuşneanu era nebun? În acel *altfel* de triptic adăpostise o *altfel* de Fecioară. Şi parcă pentru a nu mai avea niciun fel de îndoială în ceea ce priveşte intenţia lui adevărată, l-am auzit murmurând:

— Ce bine ar fi fost dacă în loc de Smaro s-ar fi numit Maria!

Auzindu-l, din nou m-am întrebat dacă nu cumva este nebun.

În clipa următoare, Lăpuşneanu se destinse şi reveni, ocupându-şi locul pe fotoliul din faţa căminului.

— Cum îţi spuneam, a murit şi mi-a lăsat moştenire milioanele ei. Zece milioane!

— În banii de atunci asta însemna mult?

— Însemna ceva. Plus apartamentele. Le-am vândut imediat şi am construit blocul acesta. Nu ştiu ce mi-a venit, dar mi-a făcut plăcere să am o casă frumoasă. Mobila, mult mai multă decât aceasta pe care o vezi acum în apartament, am cumpărat-o, foarte ieftin, de la un bancher evreu care a plecat din ţară. N-am putut intra însă în posesia depozitului din Elveţia, fiindcă despre el testamentul nu specifica nimic. M-am interesat prin intermediul unui diplomat de-al nostru de la Berna, dar fără rezultat practic. Pe numele ei nu existau depozite la nici una din băncile elveţiene. Asta însemna fie că banii au fost depuşi pe un alt nume, fie pe bază de consemn, respectiv de parolă.

— Poate că informaţia pe care o deţii e falsă.

— Exclus. Banii se află şi acum acolo, dar, din păcate, nu ştiu pe ce nume. Întrucât sunt unicul moştenitor, de drept, ei îmi aparţin. Nu-i aşa?

— În materie de succesiuni, habar nu am ce legi există. Câteva minute am tăcut amândoi. El, de vreo câteva ori, îşi alunecă privirile peste chipul meu, pe urmă, lăsându-se pe spate în fotoliu, închise ochii. I-am contemplat chipul minute în şir. Era frumos, grav şi tragic. La un moment dat, mi s-a părut că am în faţa mea şi contemplu chipul unui actor tânăr machiat pentru a juca rolul unui bătrân. Din întreaga sa făptură se degaja forţă şi sănătate.

„Dacă, la vârsta lui, aş arăta şi eu ca el, nu mi-ar părea deloc rău", mi-am spus.

— Într-o zi am să te rog să mă asişti ca să facem împreună inventarul a tot ceea ce mi-a mai rămas. Vreau ca în testament să fie totul specificat, până la obiectul cel mai neînsemnat. Ai să vrei?

— Poţi conta pe mine.

— Îţi mulţumesc, Vladone. Eşti un băiat bun şi... şi de viitor. Ascultă ce-ţi spun: de viitor.

— Ce înţelegi prin „băiat de viitor"?

— Vei face carieră, Vladone. Ai să ajungi director, ministru. Ţi-o prezic eu, Lăpuşneanu. Ţine minte.

Lăpuşneanu făcea impresia că nu mai avea intenţia să continue discuţia în legătură cu Smaro, că o considera încheiată. Şi asta pe mine, nu ştiu de ce, măcar puţin, mă irita. Îmi era dator unele explicaţii, aş zice esenţiale.

— Domnule Lăpuşneanu, spuneai că n-ai cunoscut-o personal pe Smaro.

— Nu! Şi nici măcar nu am avut habar că ea există, deşi ca tânăr avocat, şi fără procese, în vânătoare de clienţi s-a întâmplat o dată să apăr o proxenetă dată în judecată pentru coruperea unor minore; totuşi raporturile dintre noi s-au mărginit numai la cele strict necesare pentru bunul mers al procesului. Deşi mi-am dat seama că lumea din care făcea ea parte reprezenta o faună interesantă din punct de vedere social, întrucât nu aveam nici veleităţi literare şi nici nu mă pasiona sociologia, nu m-a tentat de fel. Dacă s-ar fi întâmplat contrariul, poate că aş fi aflat de existenţa lui Smaro, căci în lumea aceea a lor Smaro reprezenta un ideal, fiecare codoaşcă visând să ajungă într-o zi o a doua Smaro.

— Totuşi mi-ai povestit o mulţime de lucruri despre ea. De unde cunoşti atâtea amănunte?

Nu era o întrebare prea deşteaptă, totuşi am pus-o. Şi când am pus-o, tocmai fiindcă nu era prea deşteaptă, am ştiut dinainte ce-mi va răspunde. Şi, într-adevăr, nu m-am înşelat:

— Bine, dar când te trezeşti moştenitorul unei averi de milioane, este normal să doreşti să cunoşti cât mai multe date despre persoana care te-a fericit peste noapte.

— De acord. Te-ai străduit să afli cine anume este persoana care te-a făcut legatarul ei universal. O curiozitate, evident, legitimă. Dar mi se pare că ar fi trebuit să fii cu mult mai curios să afli ce anume motive a avut Smaro ca să-ţi lase tocmai dumitale averea.

— Chiar aşa s-a şi întâmplat. La un moment dat, timp de luni de zile, acesta a fost unicul ţel al vieţii mele.

— Şi?

— Nimic. N-am putut afla nimic. Aşa cum nu ştii dumneata, Vladone, la fel nu ştiu nici eu de ce Smaro m-a ales tocmai pe mine, unul din zecile de mii de tineri care existau pe atunci în Bucureşti. Mii şi mii de tineri şi dintre toţi, tocmai pe mine, tocmai pe mine! De ce, Dumnezeule, de ce? Enigmă! O enigmă pe care n-am fost în stare s-o dezleg, deşi, la vremea respectivă, aşa cum ţi-am mai spus, am făcut eforturi, şi n-am precupeţit nici banii.

Pronunţă cuvintele răspicat, cum nu-i era obiceiul, cu un fel de disperare, pe urmă, brusc, începu să râdă. Râsul mi se păru fals, deplasat, şi l-am privit întrebător. Dar aşa cum izbucnise brusc, la fel de brusc se potoli.

— Iartă-mă! Probabil că râsul meu ţi se pare lipsit de sens. Şi poate că întrucâtva şi este. Totuşi, când mă gândesc, Vladone, că şi moştenitorul meu la fel îşi va bate capul să afle ce m-a determinat să-l aleg tocmai pe el, nu mă pot opri să nu râd. Ca şi mine va face fel de fel de presupuneri, care mai de care mai fanteziste, şi, până la urmă, va sfârşi prin a se da bătut. Sau — cine ştie? — poate va ajunge la concluzia că n-am fost în deplinătatea facultăţilor mele mintale sau, şi mai rău încă, îşi va închipui că este fiul meu nelegitim. În orice caz, îi va fi greu să accepte adevărul: că, pur şi simplu, a câştigat cu un loz pe care nu l-a cumpărat, lozul unei loterii originale cu foarte multe numere, dintre care numai unul singur câştigător, pe care l-am tras eu în locul lui, aşa cum şi Smaro, în locul meu, a tras numărul prin care am devenit milionar. Vladone, Vladone, e deprimant câte stupidităţi se pot întâmpla în viaţa. Nu eşti de părere?

— Cum aş putea fi de altă părere?, am confirmat, cu gândul în altă parte, preocupat de cu totul altceva: Oare de ce Lăuşneanu îmi făcuse această confesiune? Pur şi simplu fiindcă era singur, bătrân şi fiindcă, în ultimele zile, în ciuda aparenţei, sănătatea lui cam lăsa de dorit, aşa cum încercase să mă convingă? Sau o făcuse în mod deliberat, întrucât urmărea un anume scop? Un răspuns, care să însemne o certitudine,

nu puteam da. În schimb, reflectând la cele ce aflasem, descopeream, mărturisesc nu fără o oarecare surprindere, că acum aveam mult mai puţină încredere în el decât mai înainte de a începe sa-mi povestească despre Smaro, despre „binefăcătoarea" Smaro. Făcând această constatare, îmi spuneam că pe viitor nu se va mai întâmpla ceea ce se întâmplase până acum. Cu alte cuvinte, speram că neîncrederea ce pusese acum stăpânire pe mine nu mă va mai părăsi niciodată şi că mă va imuniza, pentru totdeauna, de ceea ce consideram eu farmecul lui irezistibil. Mă refer la acel farmec, imposibil de explicat, datorită căruia, în ciuda faptului că relaţiile ce se stabiliseră între noi erau de natură specială — mă aflam doar în serviciu comandat —, deseori mă surprindeam destins, cucerit de felul lui de a fi, şi încă într-o asemenea măsură încât uitam, sau aproape uitam, că totuşi Lăpuşneanu era un ins pe care noi îl suspectam pentru activitate de spionaj.

Şeful meu, colonelul Radu Mănăilă, era singur în birou. Însemna ceva într-un carnet cu scoarţe din material plastic de culoare vernil. Era unul — cel mai recent — din faimoasele lui carnete începute în ziua când i se încredinţa o misiune — de obicei cele mai dificile şi mai complicate — şi aruncate apoi în despărţitura de jos a fişetului său în ziua când iţele erau definitiv descurcate, iar cei vinovaţi făcuţi inofensivi. Se aflau acolo o mulţime de asemenea carnete, toate cu scoarţele din material plastic, toate de culoare vernil. Cu ani în urmă, colonelul comandase un stoc important de asemenea carnete şi, în ciuda faptului că cele deja consumate formau în fişet un adevărat gorgan, stocul nu scăzuse nici la jumătate. Colonelul spunea în glumă că va ieşi la pensie atunci când şi ultimul carnet se va muta de pe raftul de sus în cel de jos.

Când am intrat în biroul colonelului, acesta îşi făcea de lucru la fişet. Am avut astfel prilejul să zăresc mormanul de carnete ce conţineau însemnări în legătură cu cazurile rezolvate, şi sunt sigur că în clipa aceea ochii mi-au sticlit ca ai unui copil când vede o jucărie de mult timp râvnită. Şi mi-au sticlit, fiindcă tare mult doream — încă doresc — să le fi putut răsfoi. Nu din curiozitate, în niciun caz din curiozitate, ci din

dorința de a mă instrui. Îmi iubesc meseria, și mai ales atunci ardeam de nerăbdare să mă afirm. Nu sunt un arivist, o știu precis, dar ambiționez să mă afirm ca să dovedesc, în primul rând mie însumi, că ceva este de capul meu. Și fiindcă șeful meu, colonelul, este cel mai bun ofițer de la contraspionaj, eram convins că lectura acelor carnete mi-ar fi fost de mare ajutor să-mi îmbunătățesc stilul de lucru, de altfel în formare. Știam însă că accesul la carnete nu-mi este permis. Pe de altă parte, auzisem că șeful intenționa ca, după ce avea să iasă la pensie, să-și scrie memoriile. Era doar o glumă, dar, întrucât lucram la contraspionaj de puțină vreme, eram convins că, într-adevăr, într-o zi aveam să-i citesc memoriile.

— Ce e nou, Vladone?, întrebă colonelul, revenind la birou și făcându-mi semn să iau loc.

M-am așezat cumva intimidat. De felul meu nu sunt deloc timid. Totuși, de fiecare dată când mă aflu în fața colonelului mă simt intimidat. Și asta nu pentru motivul că șeful este un om sever, care obișnuiește să-și muștruluiască subalternii, ci numai pentru că nutresc față de el o mare admirație. O atât de mare admirație — în forul meu cel mai intim ambiționez să devin și eu la fel de faimos — încât, din teama de a nu mă compromite în ochii lui — asta după ce mă lăudase în vreo două rânduri —, de fiecare dată când mă chema la raport, cu toate eforturile făcute, nu izbuteam să-mi înfrânez emoția, să alung timiditatea.

— Ceva nou ar fi.

— Să auzim. Raportează.

— Lăpușneanu a început să facă unele confesiuni.

— Să fii foarte atent, Vladone!... Foarte atent! Nu-i exclus ca ceea ce ți-a povestit Lăpușneanu să *pară* confesiune, îmi atrase el atenția.

— Îmi permit să vă întreb dacă dumneavoastră, care sunteți mai în vârstă, ați auzit de o oarecare Smaro, zisă Fecioara?

—Smaro, poreclită Fecioara? Nu cred că am auzit. E cumva vreo pungășoaică? Vreo vagaboandă?

— Nu mai trăiește. A murit în o mie nouă sute patruzeci și trei. Cât a trăit a fost patroana unor bordeluri. A murit de

cancer şi la moartea ei i-a lăsat lui Lăpuşneanu, prin testament, suma de zece milioane lei, plus două apartamente nu mai ştiu în care bloc.

— Categoric n-am auzit de ea. Şi? De ce i-a lăsat lui moştenirea? Au existat între ei relaţii de rudenie?

— Nici una.

— Atunci?

— Lăpuşneanu pretinde că nu ştie — deşi la vremea respectivă a făcut cercetări — de ce Smaro s-a hotărât să-l lase tocmai pe el moştenitor.

— Şi ţi-a povestit el toate acestea?

— Da, i-am repetat.

— Foarte, foarte curios! Mă întreb de ce a făcut-o?

— Credeţi că...

Şi n-am mai continuat, convins că fusesem pe punctul să spun o prostie. De altfel, colonelul parcă nici nu băgă de seamă, preocupat fiind să însemne ceva în carneţelul cu scoarţe de culoare vernil, din care erau scrise abia câteva file. După ce termină, se uită lung la mine, parcă fără să mă vadă, preocupat de cu totul altceva.

— Mai este ceva.

— Da? Ce anume.

— Lăpuşneanu are de gând s-o imite pe Smaro şi să lase moştenire averea de care dispune tot unui necunoscut.

— Foarte interesant! Mda! E clar!

Mărturisesc, mie nu mi se părea chiar atât de interesant şi, fără voia mea, m-am înroşit de ciudă că îmi este imposibil să întrevăd măcar ceea ce lui, colonelului, îi era atât de clar.

— Să ştii, Vladone, Lăpuşneanu nu ţi-a povestit toate acestea în mod întâmplător.

— Bineînţeles.

Mă lăudam, ăsta-i adevărul. Până a nu-mi atrage el atenţia, nici prin minte nu-mi trecuse că Lăpuşneanu îmi povestise, ceea ce dumneavoastră cunoaşteţi, urmărind un anumit scop. Mă lăudam, dar în acelaşi timp îmi era teamă ca nu cumva să mă întrebe ce credeam în legătură cu scopul real urmărit de Lăpuşneanu atunci când voise să mă facă să cred că mi se confesează.

Colonelul vru să facă un număr de telefon, dar, răzgândindu-se, îmi spuse:

— Am să te trimit la cineva care cred ca ar putea să-ţi spună câte ceva despre Smaro. Ceva mai mult sau în orice caz ceva mai interesant decât ceea ce ai aflat de la Lăpuşneanu. Presupun că te interesează!

— Foarte mult.

— Chiar dacă nu te va interesa direct, respectiv la atingerea obiectivului ce-l urmăreşti, îţi va fi foarte util.

Şi îmi întinse peste birou numele şi adresa aceluia cu care trebuia să stau de vorbă. Pe hârtiuţă scria: *Angheluţă Boiu, strada Panaghiei, numărul l.*

— Dacă mă duc acum la el, credeţi că am să-l găsesc acasă?, l-am întrebat.

— El e mai totdeauna acasă. Dar, ca să fii sigur că ai să-l găseşti, du-te la noapte.

— Vreţi să spuneţi diseară ?, am întrebat pentru a fi sigur că nu înţelesesem greşit.

— Nu, la noapte. Adică aproape de miezul nopţii. Te poţi duce la ora aceea fără teamă că ai să-l deranjezi din somn.

Şi colonelul schiţă un zâmbet a cărui semnificaţie mi-a rămas de neînţeles. (Atunci, fiindcă mai târziu mi-a devenit foarte clară.)

Strada Panaghiei era o fundătură şi numai în sens eufemistic se putea numi stradă. O fundătură cu o singură casă, aceea în care locuia Angheluţă Boiu. Strada însemna un gard de lemn la dreapta, un altul la stânga. Distanţa între ele: maximum un metru. Pavaj propriu-zis nu exista. Exista în schimb o potecuţă formată din cărămizi puse cap la cap. Probabil că primăvara şi toamna, în timpul ploilor, era necesar să fii un bun echilibrist ca să străbaţi improvizatul podeţ călcând numai pe cărămizi şi astfel să-ţi salvezi încălţămintea de noroaie.

Fundătura se termina în faţa gardului casei cu numărul unu, mai exact în faţa porţii din lemn masiv de stejar, cu stâlpi sculptaţi şi cu o streaşină impunătoare. Deasupra porţii, agăţat de o bucată de lanţ prins cu un capăt de streaşină, atârna

un felinar din fier forjat foarte frumos, dar care nu se potrivea deloc, deoarece era un felinar florentin, pe când construcţia porţii amintea foarte mult de cea oltenească.

Am apăsat pe clanţă. Poarta nu era încuiată. În curtea lungă, de-a dreapta şi de-a stânga unei alei, erau plantaţi butuci de vie. Era, aici, atâta linişte, încât nu aveam sentimentul că mă aflu într-un oraş zgomotos ca Bucureştiul, ci undeva într-un sat dintr-un capăt de ţară. Luna începuse să răsară şi era destulă lumină. În fundul curţii, departe, la o fereastră parcă licărea un opaiţ sau ceva asemănător.

Am păşit pe alee, şi abia după ce am făcut vreo zece paşi am observat că, pe la jumătatea ei, un câine lup aştepta să mă apropii, calm şi fără vreo intenţie agresivă. Nu mi-e frică de câini — îmi sunt foarte dragi — totuşi, cu un câine lup trebuie să fii prudent, deoarece reacţiile lui sunt de cele mai multe ori imprevizibile. De aceea, am continuat să înaintez, însă cu multă precauţie, pentru a putea preîntâmpina un eventual atac din partea câinelui, ceea ce n-ar fi fost de mirare, devreme ce ora unsprezece din noapte în niciun caz nu este una de vizite. Câinele, care părea de piatră, mă urmărea doar cu privirea şi nu se mişcă nici măcar atunci când m-am aflat în imediata lui apropiere. Era un exemplar superb şi numai cu mare greutate mi-am putut înfrâna pornirea de a-l mângâia. Am trecut mai departe şi abia atunci s-a mişcat şi el. Dar nu ca să se repeadă asupra mea, ci ca să mă întovărăşească. Când am ajuns la uşa de intrare, mă părăsi. M-am uitat după el şi l-am văzut reluându-şi postul de observaţie.

Am căutat o sonerie, dar n-am găsit-o. Am apăsat uşurel pe clanţă şi uşa s-a deschis. În vestibul era întuneric. Şi fiindcă, pe de o parte, nu ştiam unde se afla comutatorul, iar pe de alta, nu-mi venea să dau buzna peste om în casă, am întrebat:

— Este cineva acasă?

O voce profundă şi sonoră de bas îmi răspunse imediat.

— Comutatorul e în dreapta. Fă lumină atâta cât este nevoie să te orientezi, pe urmă stinge-o. Mă găseşti dacă deschizi chiar uşa din faţa dumitale.

Am făcut aşa cum mi s-a cerut. Încăperea în care am intrat, luminată de un lampadar, era destul de mare şi destul de

încărcat mobilată. Într-un fotoliu din imediata apropiere a unui cămin fals am descoperit pe cineva care nu putea să fie decât Angheluţă Boiu, omul la care mă trimisese colonelul Mănăilă. Purta un halat uzat de culoare cărămizie. Din prag nu-l prea puteam vedea bine. De altfel, nici nu catadicsi să ridice ochii din cartea pe care o citea. Totuşi, în ciuda luminii puţine, mi-am putut da seama că era un om care se apropia de vârsta de şaizeci de ani.

— Bună seara, domnule Boiu. Vă rog să mă iertaţi că vă deranjez la o oră atât de nepotrivită, dar mi s-a spus că...

— Că nu dorm niciodată. Informaţia este exactă.

Nu am crezut necesar să mai fac rectificarea necesară. Colonelul nu-mi spusese decât că la ora aceea aveam să-l găsesc treaz.

— M-a trimis...

— Apropie-te să văd cum arăţi la faţă, mă întrerupse el. I-am făcut pe plac. Şi abia când am ajuns la un pas de el se uită la mine. Eşti tânăr. Cine zici că te-a trimis?

— Colonelul Radu Mănăilă.

— Dacă te trimite el, trage un fotoliu în faţa mea, aici, aproape, şi aşază-te.

Din nou am făcut ceea ce mi-a cerut. Citeva clipe ne-am studiat reciproc. Angheluţă Boiu avea o figură lungă, ca de cămilă. Era slab, cu obrajii scofâlciţi, avea un nas enorm şi coroiat, buze foarte subţiri, o bărbie proeminentă şi nişte ochi parcă spălăciţi, care clipeau foarte des. Era nebărbierit de câteva zile şi barba albă şi rară îi dădea un aer bolnăvicios. Era chel cu desăvârşire, nu avea decât nişte ridicole tuleie deasupra urechilor.

— Ce treabă are colonelul Mănăilă cu mine?, mă întrebă după ce examenul la care mă supusese luă sfârşit.

— De fapt, nu colonelul, ci eu aş avea treabă cu dumneavoastră. Dumnealui numai m-a îndrumat să vin la dumneavoastră.

— Foarte frumos din partea colonelului!, exclamă cu vocea lui profundă de bas, şi nu mi-am putut da seama dacă o spusese serios sau numai în ironie. Ei, bine, ce treabă ai dumneata cu mine? Te numeşti cum?

— Vladone. Domnule Boiu, aţi cunoscut cu ani în urmă, o femeie de moravuri uşoare, patroană de bordeluri, cu numele de Smaro? Era poreclită Fecioara.

Boiu se uită la mine, amuzat dintr-o dată.

— Tinere, limbajul dumitale pudic mă amuză. Auzi, „femeie de moravuri uşoare"! Pe vremea mea asemenea femei se numeau târfe, iar patroanele de bordeluri codoaşce. Cât priveşte pe Smaro, ei, bine, află că a fost cea mai frumoasă codoaşcă din câte au existat în România pe vremea aceea. A fost, tinere, genială. Dacă nu-şi punea capăt zilelor în patruzeci şi trei, şi dacă, bineînţeles, nu se întâmplau evenimentele din august ale anului următor, poţi să fii sigur că în numai câţiva ani ar fi ajuns să stăpânească şi să controleze toate bordelurile şi toate casele de întâlnire discrete din întreaga ţară. Fiindcă, repet domnule, Smaro a fost un geniu, da, da, dragă domnule, a fost un geniu organizatoric şi financiar. Dacă ar fi avut şansa să se nască în America, Al Capone poate ar fi izbutit să ajungă unul din locotenenţii ei.

— Cum, Smaro s-a sinucis? Nu a murit de cancer?

— De unde ai scos-o că a murit de cancer? S-a sinucis, ţi-o spun eu că s-a sinucis, şi poţi să fii sigur că nimeni nu este în măsură să ştie mai bine decât mine care a rost cauza adevărată a morţii lui Smaro.

Pentru ca cititorii să înţeleagă mai bine cele ce urmează şi, mai ales, ca nu cumva plăcerea lecturii să le fie tulburată de întrebarea: în definitiv, cine era în realitate acest Angheluţă Boiu, care deţinea atâtea informaţii şi care pretindea că este cel mai în măsură să cunoască motivul adevărat al morţii lui Smaro, mă simt dator să le împărtăşesc şi lor tot ceea ce n-am ştiut atunci când m-am dus să stau de vorbă cu el, dar am aflat, la numai câteva zile după aceea, prin bunăvoinţa şefului meu, colonelul Radu Mănăilă.

Angheluţă Boiu făcuse parte din poliţie. Începuse prin a fi agent şi avansase până la gradul de inspector. Fusese copilul din flori al unei servitoare, care până la urmă a ajuns pensionară într-unul din bordelurile lui Smaro. Lui Angheluţă niciodată nu i-a plăcut să vorbească despre copilăria sa. Se

pare că a trecut printr-un orfelinat, că a fugit de acolo şi că a vagabondat câtva timp, că a fost angajat ca ucenic într-un atelier de cojocărie din Obor, de unde iar a fugit, fiindcă Angheluţă, dacă până la urmă s-a obişnuit cu bătaia patronului, în niciun chip nu a izbutit să se obişnuiască cu mirosul de blană de oaie. Ce a mai făcut după aceea, nu se cunoaşte. Este însă sigur că, dorind să afle cine îi era tatăl, şi întreprinzând anchete personale şi discrete, până la urmă a izbutit. Când s-a întâmplat aceasta abia împlinise douăzeci şi trei de ani. Şi întrucât cel care după natură îi era tată făcea parte din protipendada oraşului şi deja îşi întemeiase o familie Angheluţă Boiu, deloc sentimental, dar în schimb ahtiat după bani, nu ezită să-l şantajeze. Tatăl care, la rândul său, nu putea să nutrească sentimente paterne faţă de un copil natural, apărut în existenţa sa într-un moment când un scandal n-ar fi putut decât să dăuneze unei cariere politice în plină ascensiune, plăti suma cerută, dar totodată izbuti să-şi convingă odrasla că sosise timpul să se astâmpere — Angheluţă făcuse şi un an de închisoare — şi să accepte o slujbă: datorită căreia, pe de o parte, putea intra în rândul oamenilor, iar pe de alta, îi oferea prilejul să se căpătuiască. A fost într-un timp chestor de poliţie într-un oraş de provincie — post din care demisionase pentru a se stabili în Capitală ca avocat specialist în probleme de succesiune — tatăl îi făcu apoi propunerea concretă de a-l numi în poliţie, şi anume la Moravuri, unde existau cele mai mari posibilităţi de a-şi augmenta leafa într-un mod atât de substanţial, încât aceasta să reprezinte doar un „mizilic". (Expresia aparţine personajului politic — tatăl — despre care este vorba.)

Angheluţă, sesizând imediat avantajele, acceptă şi, într-adevăr, câteva luni mai târziu, datorită relaţiilor pe care fostul chestor le avea la Ministerul de Interne, izbuti să fie numit agent la Moravuri. Slujba îi plăcu în aşa măsură lui Angheluţă, încât în scurt timp izbuti să se facă remarcat de superiorii săi. Datorită meritelor sale, dar, se pare, şi intervenţiei fostului chestor, într-un timp relativ scurt avansă până la gradul de inspector de poliţie şi fu mutat în Capitală. La un moment dat i se propuse şefia Poliţiei de Moravuri, dar Angheluţă

refuză, spre marea mirare a şefilor săi direcţi, şi aproape spre indignarea colegilor a căror simpatie — mare minune! — izbutise s-o câştige, risipind inerentele invidii, mai ales într-un climat ca cel din oraşul lui Bucur, unde balcanismul şt bizantinismul unor moravuri mai dăinuiesc până în zilele noastre. Motivul adevărat pentru care Angheluţă refuzase un post atât de râvnit nu fusese nici modestia, nici aprecierea lucidă a limitelor posibilităţilor sale profesionale, ci unul pe care nici şefii săi imediaţi, şi cu atât mai puţin colegii, nu-l cunoşteau, şi nici nu aveau să-l cunoască vreodată. La scurtă vreme după ce fusese numit în Poliţie, Angheluţă fu solicitat să lucreze la Serviciul Secret şi anume la contraspionaj. Acceptă, dar îşi păstră slujba de la Poliţie, aceasta constituind un adevărat paravan la adăpostul căruia îşi desfăşura adevărata activitate, în cadrul S.S.I.[1] Şi este de asemenea neîndoielnic — există mărturii prestigioase — că şi ca vânător de spioni Angheluţă Boiu izbutise să se facă remarcat, dovedind aceleaşi calităţi de care dăduse dovadă şi ca poliţist în brigada de moravuri.

După evenimentele din august 1944, întrucât în trecutul său nu existau vini mari, a fost lăsat liber. Lucrează într-un timp la diferite şantiere ca electrician, devine pentru scurt timp remizier la un debit de tutun, pe urmă operator la un cinematograf de cartier, vânzător într-o ceaprazărie, reparator de aparate de radio într-o cooperativă şi, în fine, mecanic auto. În urmă cu trei ani, după o criză de nervi, se pensionează. Nu a fost niciodată însurat, a trăit însă timp de zece ani cu o prostituată scoasă dintr-o casă de toleranţă, care însă a murit în sanatoriul de la Bârnova, bolnavă de plămâni. (Am aflat ulterior că fata cu care trăise fusese şi ea pensionară într-un bordel care aparţinuse lui Smaro.)

Aş vrea să mai adaug că Angheluţă Boiu avea o memorie prodigioasă, că era la curent cu o mulţime de fapte şi evenimente de culise pe care istoria oficială nu le înregistrase, cu alte cuvinte, parafrazând concluzia aceluia de la care deţin informaţiile relatate mai sus, Angheluţă Boiu *„era cro-*

1 Serviciul Secret de Informaţii (n. a.).

nica vie şi fidelă a evenimentelor de culise dintre cele două războaie".

...Şi acestui om am fost sfătuit de către colonelul Radu Mănăilă să mă adresez dacă voiam să aflu amănunte în legătură cu faimoasa Smaro, zisă Fecioara.

Angheluţă făcuse afirmaţia că era cel mai în măsură să cunoască adevărata cauză a morţii aceleia care fusese Smaro. Aşteptam amănunte, dar el tăcea. Îşi scosese ochelarii şi acum îi ştergea tacticos, ca şi când ar fi uitat complet de prezenţa mea. Am încercat să-i aduc aminte că încă mă mai aflam acolo:

— Vasăzică nu-i adevărat că a murit de cancer...

— Cine a putut spune o asemenea prostie? Acela ori e de rea credinţă, ori a fost greşit informat.

— Dumneavoastră aţi afirmat că s-a sinucis. Poate că, aflând că este bolnavă de cancer, şi-a pus capăt zilelor!

— Pe dracu'! E drept, s-a sinucis din motive de forţă majoră, dar nu din cauza cancerului. E clar, nu?

— Pentru mine nu e deloc clar, domnule Boiu, am recunoscut cu umilinţă. Ce-aţi înţeles când aţi spus „din motive de forţă majoră"?

— *I s-a cerut* să se sinucidă. Dacă n-o făcea de bunăvoie, ar fi fost lichidată sau ar fi fost denunţată. Asta în cel mai bun caz.

Începeam să înţeleg. Aşteptam amănunte, dar, ca un făcut, după fiecare explicaţie dată, Angheluţă uita de mine sau poate numai se prefăcea. Acum terminase cu ştersul ochelarilor şi era ocupat să şteargă de praf — care de fapt nici nu exista — cartea din care citise până la venirea mea, una veche, cu scoarţe groase şi îmbrăcate în piele galbenă, decolorată, al cărei titlu am izbutit să-l citesc, cu mare greutate, mijind ochii, asemenea miopilor. „Despre ocultism", aşa se intitula volumul acela, pe care se încăpăţâna să-l şteargă de praful ce nu exista decât în închipuirea sa cu o cârpă care, de fapt, era un ciorap vechi şi rupt. Nu mă miram că îi putusem afla titlul.

— Te miri că citesc asemenea cărţi?, mă întrebă cu o voce aproape agresivă.

— Nu! Preferinţele sunt atât de variate!, am exclamat şi imediat mi-a fost ruşine de banalitatea observaţiei.

— Mă interesează tot ceea ce nu se poate explica pe cale raţională. Eu, domnule, nu am prea multă şcoală. Dar îmi place să gândesc. Am mare respect pentru raţiune. Prin raţiune mă deosebesc de Cerber, adică de câinele meu. Raţiunea mea e foarte mândră de posibilităţile ei, dar nu în aşa măsură încât să cadă în păcatul îngâmfării. Ea îşi recunoaşte limitele, în timp relativ, nu însă şi în timp absolut. Ea, istoriceşte, îşi recunoaşte limitele, dar ea ştie că astăzi cunoaşte mai mult decât ieri, iar mâine mai mult decât astăzi, ceea ce înseamnă că în mod absolut nu are limite. Şi fiindcă are acest bun simţ să nu respingă *de plano* ceea ce nu înţelege deocamdată, acceptă probabilitatea ca într-o zi să admită că există un Dumnezeu, deşi, la ora actuală, cu limitele ei prezente, aşa ceva pare absurd. Înţelegi acum de ce citesc cartea aceasta despre ocultism? Raţiunea mea care, aşa cum ţi-am spus, are bunul simţ să nu respingă, considerând aberaţie, tot ceea ce nu poate încă înţelege, mi-a declarat că probabil este ceva adevărat în practicile ocultiste, deşi i se par elucubraţii şi şarlatanii.

Nu mă interesau părerile lui despre ocultism, dar l-am ascultat numai din politeţe. Nu ştiam cum să-l readuc la subiectul care mă interesa fără să-l jignesc. Deodată l-am văzut că se ridică din fotoliu, se precipita spre o măsuţă pe care se afla un termos. După ce deşurubă căpăcelul, îşi umplu un pahar cu un lichid maroniu. Am presupus — şi n-am greşit — că este ceai.

— Bei un ceai, domnule Vladone?

— Nu! Mulţumesc. Nu obişnuiesc la ora asta. Angheluţă ridică din umeri.

— Cu altceva nu am să te servesc. Băuturi nu ţin în casă. De niciun fel. Ceaiul e băutura mea de toate zilele. Apă nu beau niciodată, să ştii. Într-un fel este şi pâinea mea cea de toate zilele. Mănânc puţin şi dorm şi mai puţin. Ziua. Noaptea, ei, bine, nici nu ţin minte de când nu s-a mai întâmplat să dorm noaptea.

Şi începu să soarbă zgomotos ceaiul din ceaşcă. Într-o farfurioară avea bucăţele mici de zahăr. Cu o singură bucăţică

din care sugea după fiecare înghiţitură, bău toată ceaşca. Am profitat de această pauză ca să-l întreb:

— Domnule Boiu, dacă am înţeles bine, Smaro, probabil ca divertisment, s-a distrat făcând un pic de spionaj. Este adevărat?

— Da, dar nu ca divertisment.

— Nu vreţi să spuneţi că din convingere, din patriotism eventual.

— Bineînţeles că nu vreau să spun asta. A făcut-o din pasiune. Aşa cum unii îşi primejduiesc viaţa escaladând piscurile Himalayei din pură pasiune, la fel şi Smaro şi-a riscat viaţa, făcând spionaj din pură pasiune, înţelegi? Spionajul o pasiona. Pur şi simplu o pasiona. Şi aşa cum, ca proxenetă, a dovedit geniu, la fel, ca spioană, a făcut dovada unui talent excepţional.

Clătină termosul spre a se convinge dacă a mai rămas ceva în el, pe urmă îşi reluă locul în fotoliu, nu mai înainte de a se înfăşura în cuvertură, una groasă din păr de cămilă.

— Sunt cam friguros de felul meu!, mă lămuri el în chip de scuză, privindu-mă pe deasupra ochelarilor căzuţi pe vârful nasului. Şi abia acum am observat că avea o privire pătrunzătoare, parcă şi bănuitoare.

— Vasăzică — am reluat discuţia — Smaro făcea spionaj din pasiune.

— Exclusiv din pasiune. Avea mania performanţelor, domnule. Exact ca un autentic sportiv, care bate recorduri unul după altul nu de dragul gloriei, ci pentru plăcerea proprie de a se depăşi mereu pe sine.

— Domnule Boiu, nu mi-e clar ce aţi vrut să înţelegeţi când aţi spus că Smaro avea mania performanţelor. Despre ce anume performanţe este vorba?

— Aceea de a lucra pentru mai mulţi stăpâni odată. Era în acelaşi timp agent triplu. Lucra pentru nemţi, pentru englezi, o plăteam şi noi pentru informaţiile pe care ni le furniza.

— Dumneata lucrai pe atunci la contraspionaj, nu-i aşa?

— Da!

— La contraspionaj se cunoştea jocul ei triplu?

— Nu! Eu însă ştiam. N-am divulgat-o.

— Dacă îmi este permis, aş întreba din ce motiv aţi cruţat-o?

Angheluţă îşi potrivi ochelarii pe nas şi se uită la mine aproape indignat.

— Ai spus că am cruţat-o? Izbucni apoi imediat în râs, şi râse, râse cam cinci minute. Pe urmă, cu seriozitate. Formularea dumitale este complet greşită. N-am cruţat-o, ci mi-am permis plăcerea de a asista, ca spectator, la performanţele ei. Asta ca explicaţie principală. Dar, în afară de plăcere, a jucat un oarecare rol şi interesul. De mai multe ori Smaro m-a scos din încurcătură. Când mă găseam în impas, apelam la ea.

— Ce înţelegi prin „impas"?

— Doamne, dar e foarte clar. Informaţii, obţineam prin ea unele informaţii pe care nu le puteam obţine personal. De pildă, eram interesat de ceea ce se punea la cale la ambasada germană, aliaţii noştri pe atunci. Dar ştii proverbul: „Fereşte-mă, Doamne, de prieteni, că de duşmani mă feresc singur!"

— Smaro ştia că lucrezi la contraspionaj?

— Ştia. Adică, presupun că ştia. Smaro avea un aparat personal de investigaţie. Din acest motiv, deţinea informaţii de care nu dispuneau decât foarte puţine persoane oficiale. Ştii, n-ar trebui să-ţi faci despre Smaro, ca patroană de bordeluri, o imagine greşită. În afară de „fetele" ei, înregistrate la noi, la Moravuri, cu condicuţă în regulă şi cu vizita medicală obligatorie, Smaro dispunea de un contingent important de doamne şi domnişoare din înalta societate, care practicau în mod discret prostituţia fie pentru bani, fie din viciu. Dumneata eşti tânăr şi nici n-ai apucat vremurile acelea. Dar nici nu poţi să-ţi închipui câte Teodore şi Mesaline au existat pe atunci, care, asemenea acestor două împărătese ce coborau în lupanare pentru a afla acolo senzaţii tari în braţele gladiatorilor şi ale sclavilor, frecventau casele neoficiale ale lui Smaro, pur şi simplu din viciu. Prin aceste coconiţe şi dudui Smaro obţinea informaţii care, pe altă cale, ar fi costat-o bani grei. Tinere, am de două ori vârsta dumitale — dacă nu şi mai mult — am cunoscut oameni de tot felul şi am fost martor ocular la multe evenimente petrecute în

culise. De aceea trebuie să mă crezi dacă îţi afirm că nu există bărbat care să nu simtă o atracţie deosebită de a se culca măcar o singură dată cu o altă femeie decât a lui, mai ales atunci când acea altă femeie îi face avansuri. Când Smaro avea nevoie de o informaţie ştia totdeauna de la cine ar putea-o obţine. Şi atunci acţiona printr-una din coconiţele de care ţi-am vorbit. Urmau după aceea una sau mai multe întâlniri într-un apartament pus la dispoziţie de Smaro, ferit de surprize — fiindcă Smaro se pricepea să-i ungă pe cei de la Moravuri, colegii mei, ca să închidă ochii şi să nu fie deranjată — şi ce este mai firesc, tinere domn, ca după ce faci dragoste, să pălăvrăgeşti în pat, fumând o ţigară, despre tot ce vrei şi mai ales ce nu vrei, dacă partenera ta se pricepe să te tragă de limbă? Iar dacă se întâmpla ca respectivul domn să fie discreţiunea în persoană şi să-şi ţină gura, până la urmă era silit să vorbească.

— Silit?

— Da, silit. Cum ţi-am mai spus, Smaro a avut geniu. Dar totodată a fost extraordinar de receptivă faţă de tot ceea ce reprezenta nou în tehnică. Afirm, cu toată convingerea, că Smaro a fost prima care a folosit magnetofonul — într-o vreme când la noi nu se cunoştea — ca mijloc de şantaj. Într-o anumită casă din Bucureşti aveau loc întâlniri discrete. În casa aceea veneau să facă dragoste miniştri, deputaţi, bancheri, industriaşi, diverşi inşi de pe la ambasade. În fiecare cameră se afla un magnetofon, al cărui microfon era instalat înapoia unui tablou agăţat deasupra patului. Magnetofonul înregistra pe bandă tot ceea ce se discuta în camere. Bărbaţii, care habar nu aveau, manevraţi cu pricepere de partenerele lor, comiteau de multe ori unele indiscreţii care, dacă ar fi fost cunoscute în altă parte, ar fi însemnat o carieră ratată, un proces, ori măcar compromiterea definitivă. M-ai întrebat cum erau siliţi? Simplu. Dacă respectivul domn refuza să dea o anumită informaţie era invitat să asculte banda de magnetofon şi apoi ameninţat că, dacă nu va vorbi, banda respectivă va ajunge în mâna şefului sau a soţiei, după caz. Şantaj. Da, şantaj. Dar pot să te asigur că nimeni nu a rezistat unui asemenea şantaj. Toţi au sfârşit prin a vorbi. Ei, ce spui? Nu-i aşa că Smaro a fost extraordinară?

— Mda!, am recunoscut.

— Dar, până la urmă, tot i s-a înfundat.

— Cum s-a întâmplat?

— Cum? Iată cum: Reprezentantul unei societăţi germane de maşini agricole, care era un agent camuflat al Gestapoului, de teama benzii de magnetofon, a sfârşit prin a divulga anumite secrete. Ulterior, însă, cuprins de remuşcări — era un fanatic — şi-a mărturisit „păcatul". Cei de la Gestapo i-au cerut să indice casa şi bineînţeles persoana cu care se întâlnise. Ca să răspundă la prima întrebare nu i-a fost greu. În schimb n-a putut răspunde la a doua, întrucât nu cunoştea numele aceleia cu care se întâlnise. Atunci Gestapoul s-a pus pe lucru. A organizat supravegherea discretă a acelei case şi fotografierea tuturor persoanelor de sex feminin care intrau şi ieşeau de acolo, iar apoi identificarea lor. Într-una din fotografii, reprezentantul societăţii de care îţi vorbeam a recunoscut pe aceea care îl şantajase. Între timp, Gestapoul a izbutit să afle cui aparţinea casa. Nu ştiu — sau poate nu mai ţin minte — ce anume secrete a fost silit să divulge agentul camuflat al Gestapoului. De altfel cred că nu are importanţă. Un lucru e însă sigur. Anume că cei de la Gestapo şi-au dat seama că Smaro, pe care ei o considerau agenta lor, plătind-o bine, era, de fapt, o agentă dublă. Şi atunci, furioşi, au trimis la ea pe agentul ce fusese şantajat să-i ceară să se sinucidă sau, dacă va refuza, s-o execute el. Smaro, dându-şi seama că totul este pierdut, s-a împuşcat. În ceea ce priveşte pe fanaticul pocăit, şefii lui nu l-au iertat. L-au silit şi pe el să-şi zboare creierii.

Angheluţă se înveli mai bine în cuvertură. Se cocârjase cu genunchii la gură şi la un moment dat am avut impresia că tremură de frig. În clipa aceea intră pe uşă câinele. Avea un mers impunător şi îşi ţinea capul ridicat cu un fel de semeţie care îl făcea şi mai frumos. Se apropie de mine, mă mirosi în treacăt, ca şi când mi-ar fi făcut o favoare, pe urmă, proptindu-se pe şezut, se uită întrebător la stăpânu-său.

— Te-am chemat? Haide, cară-te!, se răsti la el Angheluţă cu o severitate simulată, la fel ca aceea pe care o foloseşti când vrei să cerţi un copil pentru o poznă inofensivă.

Câinele se ridică şi părăsi încăperea cu aceeaşi demnitate cu care intrase în odaie.

— E deştept şi mândru. Mai ales mândru. E atât de mândru, încât de multe ori îmi creează complexe. Eu n-am avut atâta demnitate ca el. Aproape îl invidiez. Bineînţeles, câteodată. Apoi, bucurându-se: Bine că nu-i aici să mă audă.

Hotărât, Angheluţă Boiu era un om ciudat. Dar acum nu aveam timp să mă mir de acest lucru. Acum mai aveam de pus întrebări acestui om ciudat.

— Vasăzică aşa a sfârşit-o Smaro!

— Aşa! Ce vrei, o personalitate ca ea nici nu se putea să moară în patul ei, de bătrâneţe. A trăit periculos şi când trăieşti periculos este aproape o jignire să mori abia la bătrâneţe, să zicem de infarct miocardic.

— Şi dumneata ai trăit periculos?

— Am trăit, da. Cele afirmate adineauri sunt valabile şi în ceea ce mă priveşte. Mă simt profund jignit că destinul mi-a rezervat o batrâneţe liniştită. Crede-mă, mă simt profund jignit!

— Şi ce s-a întâmplat după sinuciderea iui Smaro?

— Ce să se întâmple? Toată *opera* ei s-a destrămat. M-am uitat la el cu atenţie să văd dacă nu folosise cuvântul „opera" în sens ironic, dar mi-am dat seama că o spusese fără nicio intenţie de persiflare.

— Şi cu averea ei? A fost probabil bogată. Comerţul cu carne vie, alături de cel de stupefiante, se pare că aduce beneficii fantastice. Pe urmă stipendiile pe care le primea, ca agentă triplă, presupun că nu erau de lepădat.

— Stipendiile acelea erau un mizilic. De altfel, să fim înţeleşi. Ţi-am mai spus, şi o repet: făcea spionaj din pasiune, nu pentru bani. Stabilimentele ei îi aduceau venituri mari, foarte mari.

— E adevărat că, după moartea ei, a lăsat o avere de zece milioane de lei, plus nişte apartamente?

— Zece milioane? Zece milioane reprezintă o bagatelă, domnule. Averea ei se ridica la câteva zeci de milioane.

— Şi ce s-a întâmplat cu averea după moartea ei?

— Banii sunt în străinătate. După toate probabilităţile în străinătate, transformaţi în valută forte.

— Absolut toţi banii?

— Toţi.

— Cineva mi-a declarat că Smaro i-a lăsat moştenire zece milioane lei. Ai cunoştinţă de aşa ceva?

— Da!... Da!... Îmi aduc acum aminte. Smaro a avut un frate vitreg. Nu ştiu dacă mai trăieşte sau nu. După moartea ei, în casa de bani s-a descoperit un plic sigilat. Când a fost deschis, s-a găsit înăuntru un cec în valoare de milioane — nu ţin minte dacă, într-adevăr, de zece milioane — pe numele cuiva, şi o scrisoare prin care informa ca persoana care urmează să primească banii este fratele ei vitreg.

— Nu vă amintiţi numele?

— Nu! A trecut de atunci un sfert de veac.

— Nu cumva se numea Silviu Lăpuşneanu?

— Foarte posibil. Sigur însă n-aş putea afirma. Ştiu însă că era avocat. Un trepăduş, ca atâţia alţii pe vremea aceea, care agăţa ţăranii prin judecătorii să le întocmească acte şi să le umfle câţiva poli.

Mi-am adus aminte că Lăpuşneanu — chiar el mi-o spusese — fusese avocat pledant. Deci, după toate probabilităţile, el era fratele vitreg al „extraordinarei" Smaro, cum o calificase Angheluţă.

— Dumneavoastră l-aţi cunoscut?

— L-am văzut o singură dată.

— Credeţi că vi l-aţi reaminti dacă l-aţi revedea sau dacă vi s-ar arăta fotografia lui?

— S-ar putea. Am avut şi cred că mai am o bună memorie a fizionomiilor. E şi normal. Din cauza meseriei. Da, s-ar putea. Dar nu sunt absolut sigur. L-am văzut doar o singură dată, cum ţi-am mai spus. Doar o singură dată.

Aflasem tot sau aproape tot ceea ce mă interesa. M-am ridicat să plec.

— Domnule Boiu, vă mulţumesc pentru informaţii...

— Pe dracu! Nu văd de ce trebuie să-mi mulţumeşti. Nu înţeleg la ce naiba îţi trebuie. După atâţia ani. Dar, în definitiv, nu e treaba mea. Totuşi... totuşi trebuie să-ţi spun că vizita dumitale nu mi-a făcut niciun fel de plăcere. Sunt câţiva ani de când am izbutit să nu mă mai gândesc la Smaro. Vii

însă dumneata şi îmi răscoleşti amintirile, le dezgropi ca un necrofor după ce mi-au trebuit ani şi ani de zile ca să le îngrop. Fiindcă eu, domnule, pe Smaro am iubit-o, deşi ea nu-mi putea oferi ceea ce, în mod obişnuit, un bărbat caută la o femeie. Şi acum cred că e bine să te cari.

Îmi aruncă o privire furioasă — abia acum am observat că avea ochii înlăcrimaţi — şi se duse să-şi umple un alt pahar de ceai.

Am plecat. Câinele care la venire se arătase atât de indiferent, acum îmi arătă colţii, mârâi, pe urmă începu să mă latre, luându-se după mine belicos şi victorios. Când am ieşit în stradă, m-am întrebat cu voce tare:

„De ce m-a minţit Lăpuşneanu? Ce urmăreşte?"

4

Pantera neagră îşi sfâşie dresorul

După ce l-am condus acasă pe Lăpuşneanu, am plecat să-l caut pe căpitanul Ovezea de la miliţia judiciară, ca să mă informez ce anume se întâmplase, probabil ceva grav, de vreme ce spectacolul de circ nu mai avusese loc. Eram intrigat şi continuam să mă tot întreb dacă Lăpuşneanu ştiuse dinainte că avea să se întâmple sau că se întâmplase ceva de natură să împiedice spectacolul sau dacă fusese doar o simplă întâmplare?

„Mi se pare că în seara asta este... *relache*".

Cuvintele acestea îmi sunau în ureche din clipa când citisem afişul de la intrare care vestea spectatorii că, din motive tehnice, spectacolul se amâna. Îmi sunau în ureche ca refrenul unui şlagăr care ţi se înşurubează în creier, ca un fel de sfredel, şi care nu te mai părăseşte, în ciuda tuturor eforturilor. Devenisem robul acestei obsesii, încercam să mă eliberez de ea, dar nu izbuteam şi trăiam acea stare de încordare exasperantă, deprimantă, insuportabilă pe care o simţi într-o noapte de cumplită insomnie, când faci sforţări supraomeneşti să adormi şi nu izbuteşti, în ciuda dorinţei asemenea unei implorări — poate tocmai de aceea — şi când disperat, aproape râvneşti celălalt semn — moartea — de vreme ce somnul adevărat, din motive ce scapă înţelegerii tale, disperării tale, ţi se refuză.

Îmi sunau în urechi cuvintele lui Lăpuşneanu şi de fiecare dată, imediat după aceea, întrebarea pe care o simţeam aproape ca pe o teroare: „A ştiut Lăpuşneanu că se va întâmpla ceva la circ? Şi dacă da, ce anume grav se întâmplase dacă a fost nevoie să se deplaseze acolo căpitanul Ovezea?"

Întrebarea aceasta revenea şi ea ca un laitmotiv, mă chinuia la fel ca o obsesie, fără să pot întrevedea un răspuns cât de cât plauzibil. Şi poate tocmai de aceea mi se părea că drumul dura de mult timp, şi sigur acesta era motivul pentru care mă enerva fiecare stop, făcându-mă să blestem în gând ghinionul ce parcă mă urmărea: de fiecare dată când ajungeam la intersecţia unei străzi, tocmai atunci se aprindea ochiul roşu, asemenea ochiului unui căpcăun.

La un moment dat, tot încercând să ignor cuvintele lui Lăpuşneanu, să extirp întrebarea ce ele mi-o sugeraseră — două obsesii în simbioză — mi-am adus aminte de ultima reprezentaţie la care asistasem împreună cu el. Mi-am amintit şi, câteva clipe, m-am crezut acolo, avându-l pe Lăpuşneanu la dreapta mea. Urma ultimul număr din program: dresură de tigri şi pantere. Băieţii de circ fixau gratiile, prindeau plasele, sub directa supraveghere a dresorului, un bărbat de circa patruzeci de ani, înalt, cu un mers unduios, ca al felinelor pe care le dresa, de parcă, fără voia lui şi fără să fie conştient, le imita mersul. Avea un trup numai muşchi şi nervi, suplu, un chip vag buhăit, ochi strălucitori şi, într-un fel, percutanţi. Purta mustăţi, ridicol de anacronice, răsucite în sus — mustăţi în furculiţă — pe care, fără îndoială, le ungea cu niscai pomadă ca să stea aşa — agresive — de culoarea tutunului fin. Blond îi era şi părul care începuse să se rărească prematur, poate fiindcă şi-l oxigena, operaţie la care îşi supunea şi mustaţa, teribila lui mustaţă, mai curând de profesionist în lupte greco-romane sau de halterofil decât de dresor de animale. Numele său de pe afiş: Franz Buller. În realitate se numea Florică Badea şi văzuse lumina zilei într-un sat de pe lângă Craiova. Îşi schimbase numele convins că pentru cariera sa „artistică" numele de Franz Buller este mult mai potrivit, şi îşi vopsea mustaţa şi părul, fiindcă era încredinţat că blondul se „asorta" — expresia îi aparţine — mult mai bine numelui

nemțesc. (Toate aceste amănunte, deși le-am aflat ulterior, le redau acum fără teamă că diminuez interesul cititorilor în legătură cu evenimentele în curs de desfășurare.)

Franz Buller era îmbrăcat într-un pantalon negru, purta o cămașă albă și, în loc de cravată, își pusese la gât un papion exagerat de mare, de culoare roșie. Deși cei care pregăteau arena unde urma să aibă loc numărul cel mai palpitant și mai plin de emoții din întreg spectacolul lucrau cu atenție și îndemânare, Franz Buller ținea să-i supravegheze permanent, să verifice personal dacă treaba nu era făcută cumva de mântuială. Pentru cei avizați era clar că toate acestea aveau drept scop pregătirea psihologică a spectatorilor, dar la un spectacol obișnuit de circ oare despre câți dintre ei se poate spune că sunt „avizați"?

În dreapta mea, Lăpușneanu urmărea toate aceste pregătiri cu un zâmbet ironic abia perceptibil care, remarcasem, nu se lăsa *citit* decât numai la acel număr de dresură. În timpul celorlalte numere din program chipul său frumos exprimase o încântare fermecătoare, ca și când s-ar fi dăruit, fără reticențe, plăcerii ce i-o producea spectacolul, la fel de total, de naiv și de înduioșător ca și un puști de zece ani. (Abia la ultima reprezentație am descoperit că era o mască, mai exact, că probabil era o mască — descoperire despre care am vorbit într-unul din capitolele anterioare.)

Prima dată când am descoperit zâmbetul ironic — atât de discret de parcă s-ar fi temut să nu-l observe și Franz Buller și să se simtă jignit — am fost surprins, fiindcă, dintre toate numerele, acesta era cel mai palpitant, nu numai pentru mentalitatea și emotivitatea spectatorului mediu, ci chiar și pentru cei cu mai mult sânge rece, printre aceștia numărându-mă și eu. (În ceea ce mă privește, emoția mea la acest număr era de fiecare dată și mai mare datorită lui Lăpușneanu, mai exact datorită comentariului plin de scepticism al lui Lăpușneanu).

În sfârșit, după ce toate pregătirile erau terminate, după ce băieții de circ se retrăgeau, după ce orchestra puncta momentul acela de încordare, se deschidea o ușiță de fier și fiarele, una după alta, apăreau în arenă unde Franz Buller le aștepta

înarmat cu un bici şi cu un băţ, pe care dacă l-aş numi ciomag nu aş exagera prea mult. Apăreau mai întâi tigrii, trei la număr, apoi două pantere. Franz Buller le întâmpina cu zâmbetul pe buze, pocnea din bici şi fiarele îşi ocupau locurile pe nişte piedestale.

Din clipa aceea, Lăpuşneanu era cuprins de agitaţie. O agitaţie interioară care, în exterior, se trăda printr-o uşoară îmbujorare a obrajilor, prin respiraţia mai rară, de parcă, datorită emoţiei, inspira şi expira doar când îşi aducea aminte. Îmi făcea semn cu cotul, doar îmi făcea semn cu cotul, parcă să-mi atragă atenţia, ca şi când ar fi avut îndoieli serioase că urmăream numărul cu atenţia cuvenită. Şi poate că, întrucâtva, avea dreptate. Fiindcă mă interesa mai mult metamorfoza lui decât figurile de dresaj executate de către fiarele din arenă. Îl priveam cu coada ochiului şi mă întrebam cum de era posibil ca un om ponderat, cu multă stăpânire de sine, cu un talent deosebit de disimulare să se lase stăpânit de o emoţie primară şi, mai ales, să nu încerce să şi-o ascundă.

Din nou mă împingea cu cotul şi apoi îmi şoptea:

— Fii atent!... Uită-te atent la el!...

— Mă uit.

Franz Buller lucra cu mult calm, tot timpul cu zâmbetul pe buze, făcând impresia că totul nu este decât o joacă periculoasă, dar în niciun caz una foarte-foarte periculoasă, de vreme ce îşi permitea ca, din când în când, să necăjească cu ciomagul ba un tigru, ba o panteră.

— Şi?

— Lucrează frumos, am observat.

— Pe naiba lucrează frumos. Cum, chiar nu-ţi dai seama?

— Ce anume să-mi dau seama?

— Că-i este frică. Teribil îi mai este frică.

— Mi se pare normal să-i fie frică. Lucrează doar cu tigri şi cu pantere, nu cu nişte căţei sau cu porumbei.

Iarăşi mă împinse cu cotul.

— Uită-te bine, îi este teribil de frică. Presupun — şi accentua acest cuvânt — că fiecare dresor de fiare când intră în arenă să-şi execute numărul are emoţie. Categoric are emoţie.

Poate chiar un pic de frică. Dar de altă natură. Sau, dacă vrei, mai puternică decât emoţia, frica este încrederea în sine, în forţa sa de a domina fiarele. La ăsta nu-i aşa. La ăsta frica e mai puternică decât încrederea în forţele sale proprii. Ăsta de fiecare dată când îşi începe numărul se teme că nu va putea să stăpânească fiarele, să le supună voinţei lui.

— De unde ştii?

— Ai putea şti şi dumneata dacă te-ai pricepe să citeşti în sufletul oamenilor.

Cuvintele acestea aproape că m-au făcut să tresar. Nu cumva era o aluzie? Şi dacă, într-adevăr, se pricepea să citească în sufletul oamenilor, aşa cum se lauda, însemna că mă „citise" şi pe mine. Am alungat însă repede o asemenea presupunere.

— Şi eşti convins că dumneata ai citit bine? Deşi nu am pretenţia că mă pricep să descifrez sufletul oamenilor, cred că îl cam nedreptăţeşti. Observ ca se comportă destul de calm, şi că fiarele îl ascultă.

— În aparenţă, numai în aparenţă. În sinea sa, însă, moare de frică. Şi fiarele, ei, bine, află de la mine că fiarele simt.

— Ce simt?

— Simt că-i este frică. Ascultă-mă pe mine: Ăsta nu va muri în patul lui.

— Va muri călcat de o maşină, am încercat să-l necăjesc.

— Va muri acolo în arenă, sfâşiat de una dintre fiarele astea. Vezi pantera neagră?

— E cel mai superb animal dintre toate.

— Să dea Dumnezeu să fiu profet mincinos, dar, să ştii, pantera asta neagră îl va sfâşia! Priveşte-o! E cea mai... cea mai recalcitrantă, găsi cuvântul care nu ştiu dacă era chiar cel mai potrivit.

— Am impresia că Franz Buller nu prea îţi este simpatic.

— Te înşeli, Vladone. Dimpotrivă, îmi este chiar foarte simpatic. Aproape că îmi impune. Crede-mă!

— Îţi impune?, am întrebat, fiindcă aveam nevoie de explicaţii suplimentare, cuvântul fiind susceptibil de mai multe interpretări. Întrucât era vorba de o opinie a lui Lăpuşneanu, trebuia să mă feresc de vag şi de aproximativ.

— Da, îmi impune. Nu e puţin lucru să ştii — şi el o ştie — că într-o zi fiarele te vor sfâşia şi, totuşi, seară de seară, să intri în arenă cu zâmbet pe buze şi să te comporţi în aşa fel ca publicul să nu observe cât de teribil ţi-e de frică. Publicul, în general, şi în special acela care vine la circ poate fi înşelat, nu însă şi fiarele. Ele simt. Toate i-au pus gând rău bietului Franz, dar mai ales pantera neagră. Ea va fi prima care va îndrăzni să-l atace. Când se va întâmpla tragicul accident nu ştiu, dar te asigur că *se va întâmpla*. Împrieteneşte-te cu Franz şi, la un pahar cu vin, îţi va mărturisi că îşi prevede sfârşitul, incertitudinea constând numai în ceea ce priveşte data când drama se va consuma. Iată de ce nenorocitul ăsta de dresor îmi impune şi, în măsura în care îmi impune, în aceeaşi măsură îl compătimesc.

— Bine, dar dacă ştie care îi va fi sfârşitul, de ce nu renunţă la meseria asta?

— Din orgoliu. Îi este ruşine de ceilalţi colegi ai lui. Pe de altă parte, a-şi schimba meseria înseamnă pentru el a-şi pierde personalitatea, împrumutând-o pe a altcuiva, ceea ce el, tot din mândrie, nu poate accepta nici în ruptul capului.

— Şi atunci preferă ca una din fiare să-i rupă grumazul?

— Exact, Vladone. Şi i-l va rupe. Din păcate pentru el, i-l va rupe. Mai devreme sau mai târziu, sfârşitul acesta îi va fi.

— Mai devreme sau mai târziu!, am repetat, nici eu nu ştiam de ce.

Am ştiut după aceea, în drum spre casă, în timp ce reflectam la cele ce-mi spusese Lăpuşneanu: Că Lăpuşneanu, fiind convins că „mai devreme sau mai târziu" inevitabilul avea să se întâmple, se ducea atât de des la circ — cărându-mă şi pe mine cu el — în speranţa că întâmplarea va face să fie de faţă atunci când pantera neagră va *îndrăzni* să-l atace pe Franz Buller. Spera, şi dorea teribil de mult să nu piardă acel spectacol.

De cinci ori îl însoţisem pe Lăpuşneanu la circ şi de fiecare dată, sub o formă sau alta, a discutat cu mine despre inevitabilul ce sta să i se întâmple lui Franz Buller. În vreo două rânduri am avut chiar vaga impresie că Lăpuşneanu era iritat şi dezamăgit că pantera neagră încă nu îndrăznea să-şi

atace dresorul. Repet, doar o impresie vagă, care poate că ar fi devenit ceva mai mult — chiar o certitudine — dacă omul acesta nu ar fi degajat din întreaga să fiinţa un anume farmec greu de definit, de care nu mă puteam sustrage în întregime, în ciuda eforturilor pe care le făceam permanent.

Căpitanul Petre Ovezea mă primi imediat, deşi era în şedinţă de lucru cu colaboratorii săi. Şi mă primi imediat, deoarece presupuse că ne interesa şi pe noi *cazul* pe care abia începuse să-l ancheteze. (În realitate venisem doar să aflu ce anume se întâmplase la circ, dacă, într-adevăr, se întâmplase ceva.)

— Locotenente... După aparenţe, un accident cu urmări tragice. Unul dintre artiştii circului, acela care executa în fiecare seara un număr de dresură de tigri şi pantere, a fost omorât, sfâşiat de una din pantere. Este vorba de o panteră neagră.

Am fost atât de uluit de această veste, încât au trebuit să treacă vreo câteva clipe până să-mi revin.

— De ce aţi spus „după aparenţe"?, am întrebat ceva mai târziu.

— Fiindcă, dacă ţinem scama de împrejurarea în care s-a produs accidentul, am putea presupune că este vorba de o crimă.

— Vă rog, să mă puneţi şi pe mine în temă. Acum, când ştiu ce s-a întâmplat, mai exact, ce presupuneţi că s-a întâmplat, deşi nu sunt autorizat s-o fac, vă declar că fie că e vorba de un accident, fie de o crimă premeditată, cazul ne interesează şi pe noi în cel mai înalt grad.

— Foarte pe scurt, iată despre ce este vorba: Astăzi, pe la orele şaisprezece, dresorul Franz Buller s-a dus să hrănească fiarele. De obicei de treaba aceasta se ocupa îngrijitorul. Numai că de patru zile îngrijitorul este imobilizat în pat, cu piciorul în ghips. A suferit un accident de maşină de pe urma căruia s-a ales cu o fractură serioasă la piciorul stâng. La ora aceea, întrucât astăzi nu era prevăzut matineu ci numai spectacolul de seară, din personalul de serviciu numai puţini se aflau la circ. Doar trei oameni. Un amănunt nu lipsit de

importanţă: nimeni dintre ei nu l-a văzut pe dresor sosind la circ.

— Într-adevăr, un amănunt important, mai ales dacă avem de-a face cu o crimă, aşa cum presupuneţi.

— Unul dintre îngrijitori ne-a declarat că la un moment dat a auzit un strigăt de ajutor, urmat de urletele fiarelor şi, mai mult curios decât alarmat, a alergat la faţa locului. A observat atunci că grătarul de la cuşca panterelor era ridicat şi că una dintre pantere, cea neagră, ieşită din cuşcă, devora pe cineva. Nu şi-a dat seama chiar de la început că era vorba de dresor. A dat alarma, a fost pus în funcţiune furtunul cu apă şi atunci pantera, speriată, s-a refugiat înapoi în cuşcă. Franz Buller era însă mort, cu grumazul sfâşiat. Asta e tot ceea ce s-a întâmplat.

— Pe dumneavoastră cine v-a sesizat?

— Ceva mai târziu, cineva din conducerea circului. Bănuiesc la ce gândeşti. Te întrebi de unde a ştiut că e vorba de o crimă şi că deci este cazul să fim sesizaţi. Nu s-a gândit o clipă la crimă. El a fost convins că ceea ce s-a întâmplat nu-i altceva decât un accident, dar, fiindcă accidentul se soldase cu moartea unui om, s-a simţit dator să anunţe miliţia.

— Îmi permiteţi atunci să vă întreb, cum de aţi ajuns dumneavoastră la concluzia că este vorba de o crimă şi nu de un accident?

— Să fim înţeleşi, ţinu să precizeze căpitanul. Am spus aşa: dacă ţinem seama de împrejurarea în care s-a produs accidentul, am putea presupune că este vorba de o crimă. Ceea ce nu-i tot una.

— Totuşi, ca să ajungeţi la această presupunere trebuie că aţi avut unele elemente, unele indicii, nu m-am lăsat eu.

— Ne-am pus câteva întrebări la care răspunsurile se lasă aşteptate. Dacă vrei, ne-au sărit în ochi câteva ciudăţenii. De pildă: Franz Buller venise să dea de mâncare animalelor. Ei, bine, atunci când a fost sfâşiat, încă nu fusese după mâncare. Asta înseamnă că mai întâi s-a dus să vadă ce fac fiarele. Îngrijitorul care a auzit strigătul de ajutor şi care primul s-a repezit la faţa locului declară că uşa cuştii în care se aflau panterele era deschisă. Întrebarea care se impune este următoa-

rea: Cine a deschis-o? Normal ar fi să răspundem că însuşi dresorul. Totuşi această explicaţie pare foarte puţin probabilă. De ce? În primul rând, fiindcă Franz Buller nu avea niciun motiv s-o facă, de vreme ce nu venise cu mâncarea. Dar, să presupunem că, din vreun motiv pe care noi nu-l cunoaştem, sau, pur şi simplu, dintr-un capriciu, Franz a deschis totuşi grătarul. Dar în cazul acesta pantera ar fi trebuit să se repeadă când el se afla chiar lângă cuşcă. Or, dresorul a fost doborât mult mai departe, la o distanţă de cuşti de circa trei metri. Şi în cazul acesta, noi ce trebuie să deducem? Că Franz Buller a deschis uşa, a lăsat-o aşa deschisă şi s-a îndepărtat să aducă mâncarea, iar pantera, profitând de faptul că el era întors cu spatele, s-a *încumetat* să se repeadă asupra lui? Nu! Exclus. O asemenea ipoteză este absurdă. În niciun caz Franz Buller nu putea să lase uşa deschisă şi să plece după mâncare, fie şi numai pentru faptul că, în lipsa lui, putea să intre altcineva acolo şi acela să aibă soarta pe care a avut-o el. Chiar dacă am presupune că era beat, tot nu putem accepta la el un asemenea comportament lipsit de responsabilitate, absurd în accepţia adevărată a cuvântului. Absurd, fiindcă a deschis, absolut fără motiv, cuşca în care se afla cea mai periculoasă dintre fiare — pantera neagră — absurd, fiindcă a lăsat-o apoi deschisă.

— ... Şi atunci?, am întrebat.

— O altă ipoteză însă nu pare absurdă, dacă ţinem seama de poziţia în care se afla cadavrul lui Franz Buller: Cu faţa înspre cuşti. Reţine, cu faţa înspre cuşti şi la o depărtare de acestea de circa trei metri.

— Înţeleg!... Înţeleg!, m-am bucurat sesizând concluzia logică la care ajunsese căpitanul, pornind de la premisele enunţate. Dumneavoastră presupuneţi că lucrurile s-au întâmplat cam în felul următor: Cineva — criminalul — numai cu puţin timp înainte ca dresorul să intre în menajerie, a deschis uşa de la cuşca panterelor, probabil abia când l-a văzut pe dresor venind la circ. Când Franz a intrat pe uşă, pantera neagră, care atunci nici nu se mai afla în cuşcă, s-a repezit să-l sfâşie. Într-adevăr, explicaţia aceasta pare mult mai plauzibilă. Şi dacă, într-adevăr, aşa s-au întâmplat lucrurile, înseamnă că avem de-a face cu o crimă premeditată.

— Mai există un argument care ne face să bănuim că nu este vorba doar de un simplu accident. O femeie de serviciu, care făcea curăţenie pe culoarul pe unde trebuia să treacă Franz Buller când a venit la circ, a auzit o voce care a strigat-o: „Lenuţa, la telefon". A fost surprinsă că o caută cineva la ora aceea, mai ales că nu se mai întâmplase încă niciodată să fie „chemată la serviciu", cum a declarat ea. Închipuindu-şi că nu poate fi decât o greşeală nu s-a grăbit. Dar din nou i s-a atras atenţia de aceeaşi voce: „Ai auzit, Lenuţa? Te caută cineva la telefon". Abia atunci s-a decis. Când a ajuns în încăperea cu telefonul a găsit receptorul ridicat, dar la chemarea ei n-a răspuns nimeni.

— Aşa pretinde?

— Aşa afirmă, ţinu să rectifice căpitanul, şi a trebuit să recunosc în sinea mea că formularea lui era cea adecvată în cazul când martora prezenta încredere, pe când cuvântul „pretinde" presupune un element de suspiciune. Şi nu-mi face deloc impresia că nu spune adevărul, adăugă căpitanul. Or, dacă a fost trimisă la telefon fără ca în realitate s-o fi chemat cineva., înseamnă că farsa — fiindcă în fond a fost o farsă — a avut drept scop îndepărtarea ei din încăperea unde făcea curăţenie, mai exact de pe coridorul pe unde Franz Buller trebuia să treacă în mod obligatoriu când avea să vină la circ.

— Iertaţi-mă, dar întrebarea rămâne în picioare, am obiectat politicos. În ce scop Franz Buller nu trebuia văzut de către femeia de serviciu?

— Ca să nu poată declara ora exactă când acesta a venit să-şi hrănească fiarele. Cel puţin aceasta pare a fi singura explicaţie cât de cât plauzibilă.

— Totuşi, cu aproximaţie, se cunoaşte ora, nu?

— Da! Orele şaisprezece. În schimb e foarte greu să ne facem o părere în legătură cu mobilul acestei crime, cel puţin în stadiul actual al cercetărilor.

—Şi martora ce-a mai declarat? Ştie cine a anunţat-o că este chemată la telefon? Vreau să spun, a recunscut-o după voce?

— Martora afirmă că persoana care a anunţat-o se afla într-o încăpere alăturată, dar nu poate preciza a cui era vocea.

— I s-a părut cumva cunoscută?

— Atunci nu s-a gândit dacă este sau nu vocea cuiva anume. A reţinut doar că este chemată la telefon. Întrebată de noi dacă nu a recunoscut vocea, ne-a declarat că nu poate „preciza".

— Credeţi că asasinul ar putea fi cineva dinafara circului?

— Greu de crezut. Aproape exclus. Prea s-a descurcat bine, fie şi numai pentru faptul că a ştiut unde se află telefonul.

— În cazul acesta înseamnă că asasinul lui Franz Buller trebuie neapărat căutat numai printre persoanele aflate în acel timp la circ, am tras concluzia, recunosc, pripită.

— Nu-i chiar atât de simplu, ţinu să mă tempereze căpitanul Ovezca. Dacă Franz Buller a putut intra în circ fără ca cineva să-l vadă, de ce să excludem posibilitatea că şi criminalul — mai ales că avea tot interesul să nu fie observat — a izbutit să pătrundă acolo fără să prindă cineva de veste.

— În orice caz numai cineva de la circ.

— Bineînţeles. Şi nu-i deloc exclus ca tot el să fi fost cel care a îndepărtat femeia de serviciu de pe sală, trimiţând-o la telefon.

— Nu v-am întrebat dacă atunci când Franz Buller a venit la circ era ora când în *mod obişnuit* erau hrănite fiarele.

— Nu era ora obişnuită. Fiarele ar fi trebuit să fie hrănite cel puţin cu două ore mai devreme. Căpitanul schiţă *un* surâs, pe urmă continuă: Ştiu la ce te gândeşti. Te întrebi de unde a ştiut asasinul ora exactă când dresorul va veni să dea de mâncare fiarelor? N-a ştiut *exact când va veni.* A ştiut însă că, mai devreme sau mai târziu, *trebuie să vină.* Şi înarmat cu convingere şi răbdare, s-a pus să-l pândească, ascuns undeva unde în niciun caz nu putea fi găsit. Şi atunci când l-a văzut venind, şi-a părăsit ascunzătoarea, s-a repezit în camera unde se afla telefonul, pe urmă a anunţat-o pe femeia de serviciu, probabil prefăcându-şi vocea, că este căutată la telefon. Ea se duce şi, până să ajungă acolo şi să se întoarcă, dresorul a şi intrat în circ fără să-l vadă careva. Asta mi se pare ipoteza cea mai plauzibilă.

Şi fiindcă alta, mai bună, nu-mi dădea prin minte, am fost de acord cu ea.

I-am mulţumit căpitanului Ovezea pentru informaţiile pe care mi le dăduse şi am plecat. Dar în loc să mă duc la sediu, m-am repezit la circ. Eram sigur că voi avea cu cine sta de vorbă, deşi trecuseră trei ore de când se produsese „accidentul". Folosesc termenul acesta fiindcă la circ toată lumea — şi când spun toată lumea înţeleg aproape unanimitatea artiştilor care, după ce se anunţaseră unii pe alţii la telefon, dăduseră fuga acolo după amănunte — era convinsă că nu putea fi vorba decât de un accident stupid, aproape incredibil, dar un accident. Nimănui nu-i trecea prin minte că ar putea fi la mijloc un asasinat.

Am ascultat diferite opinii, am pus unele întrebări, răspunsurile primite mi s-au părut unele extrem de interesante, altele naive, dar o clipă n-am pus la îndoială buna-credinţă şi sinceritatea acelora care le emiteau. Cu alte cuvinte, niciun motiv de suspiciune împotriva cuiva. Şi totuşi era aproape sigur că asasinul — în cazul când ipoteza crimei se confirma — nu putea fi decât unul dintre ei, poate tocmai acela care îl căina cel mai mult, care părea cel mai afectat de acel „stupid accident". În ceea ce priveşte părerile lor despre dresor, erau în general bune. Colegele — şi numai unele — îi reproşau că era „cam afemeiat", iar colegii că „nu-şi iubea în suficientă măsură meseria". Am insistat, încercând să obţin lămuriri suplimentare, dar n-am izbutit să aflu mare lucru.

Am plecat de la circ hotărât să mă duc să stau de vorbă cu acela care în mod obişnuit dădea de mâncare fiarelor, cu Eremia Fecioru — acesta îi era numele — despre care aflasem că era ceva mai mult decât un simplu îngrijitor, mai curând un fel de cirac al lui Franz Buller şi, în perspectivă, un viitor îmblânzitor. Mai aflasem că între ei existau relaţii de amiciţie şi eram interesat să cunosc părerea acestui om, care, fără voia lui, contribuise la moartea lui Franz. (Dacă nu ar fi suferit accidentul de maşină, grija de a hrăni fiarele ar fi rămas în sarcina lui şi dresorul nu ar fi fost nevoit să se deplaseze personal la circ pentru o treabă atât de neplăcută. Aşa gândeam atunci, ca un profan într-ale meseriei ce eram, şi habar nu aveam ce mare importanţă are hrănirea animalelor de către

dresorul însuşi, mai ales când e vorba de nişte fiare atât de puţin susceptibile dresajului cum sunt panterele.)

Eremia Fecioru locuia în plin centrul Capitalei, într-o garsonieră de pe bulevardul Magheru, la etajul şase. O garsonieră dublă, destul de spaţioasă, cu mobilă modernă şi oribilă, dar ieftină. Când am sunat, cineva s-a uitat prin vizor, mi-a spus „un moment" — o voce de femeie — momentul s-a metamorfozat în cinci minute, abia pe urmă mi s-a deschis.

— Pe cine căutaţi?, mă întrebă femeia care îmi deschise, îmbrăcată într-o rochie de seară elegantă şi cu paiete, care îi stătea bine, fiindcă şi ea era frumoasă. Frumoasă, dar de o frumuseţe care nu-mi plăcea, fiindcă proprietara acelei frumuseţi nu învăţase încă să pună în concordanţă frumuseţea ei nici cu îmbrăcămintea şi nici cu fardul. Vreau să spun că încă nu dobândise arta de a se îmbrăca şi farda şi, fiindcă n-o dobândise, frumuseţea ei era dezavantajată prin exces în machiaj şi vestimentaţie, din care motiv părea o frumuseţe vulgară sau, dacă vreţi, una necioplită.

Am recunoscut-o imediat. Era cântăreaţă la un bar de noapte pe care, numai cu puţine luni în urmă, îl cam frecventasem, seară de seară, în „interes de serviciu", în ceea ce mă privea, nu aveam niciun fel de temere că mă va recunoaşte.

— Pe domnul Eremia Fecioru, am răspuns întrebării puse cu un ton arogant, aproape agresiv.

— Cine sunteţi dumneavoastră?

— Sunt ziarist. Aş vrea să stau de vorbă cu dumnealui. Ştiu că a suferit un accident, dar nu-l voi reţine decât doar câteva minute.

— În ce privinţă?, nu se lăsă ea.

— În legătură cu ceea ce s-a întâmplat la circ. După cât am aflat, domnul Eremia Fecior a fost informat de colegi.

— Poftească-l în casă, Petronela. (Discuţia de mai sus se purta în vestibul.)

— Poftiţi, domnule, se înduplecă ea, pentru ca apoi să adauge cu maliţie: Deşi nu este ora cea mai potrivită pentru vizite.

— Sunt întru totul de acord, doamnă, dar trebuie să fiţi şi dumneavoastră de acord cu mine: nu-i un fapt obişnuit

ca un dresor să fie sfâşiat de către una din fiarele sale, am replicat.

Ea îmi aruncă o privire furioasă, dar nu mai puţin impertinentă, şi se dădu deoparte ca să trec, apoi veni după mine, la o anumită distanţă, ca un scutier.

Eremia Eecioru stătea pe o canapea cu piciorul accidentat urcat pe un taburet. Purta o pijama albastră şi un halat de mătase de aceeaşi culoare.

— Poftim, luaţi loc!, mă invită arătându-mi un fotoliu în care un om ceva mai voluminos sigur că nu ar fi încăput. Domnul?

— Vladone! De la „Informaţia Bucureştiului".

— Ea este soţia mea Petronela. Artistă. Cântă la barul „Europa". Sunteţi tânar, aşa că nu se poate să nu cunoaşteţi barul...

— Am fost de câteva ori.

— Atunci înseamnă că aţi auzit-o cântând. Bineînţeles v-a plăcut, nu-i aşa?

Întrebarea mi-o puse cu un anume ton, parcă o simplă formalitate, convins fiind că era peste putinţă să nu-mi fi plăcut vocea soţiei sale.

— Bineînţeles!, i-am răspuns, întrucât nu aveam niciun interes să-l nemulţumesc.

În realitate, Petronela lui avea o voce de râşniţă neunsă şi dacă izbutea să cucerească aplauze după fiecare apariţie, aceasta nu se datora faptului că publicul era cucerit de voce, ci de şoldurile şi mai ales de sânii ei, fără nicio rezervă frumoşi, pe care, generoasă, aproape că nu şi-i acoperea deloc.

— Eşti imposibil!, se supără prefăcut Petronela. Pur şi simplu l-ai silit pe domnu' să recunoască, din politeţe, că-i place cum cânt.

— Draga mea, ţi-am mai spus că nu pot să fiu de acord cu atâta modestie din partea ta. Eşti cea mai bună cântăreaţă de muzică uşoară, în ciuda faptului că pe tine nu te trimit peste graniţă, aşa cum se întâmplă cu altele care, odată ajunse acolo, ne fac de ruşine ţara, dându-şi poalele peste cap. Noi nu avem relaţii şi în ceea ce te priveşte eşti prea mândră şi prea cinstită ca să te pretezi la anume compromisuri. Apoi,

adresându-mi-se: Cred că înţelegeţi, domnule, la ce anume compromisuri mă refer.

Am dat din cap afirmativ, întrebându-mă în acelaşi timp dacă Eremia Fecioru era sincer, vreau să spun dacă era sincer convins că soţia sa era cea mai bună cântăreaţă de muzică uşoară şi că pseudoanonimatul ei se datora doar lipsei de relaţii şi modestiei exagerate. Se uita la mine aproape indignat că era posibil să i se facă soţiei sale o asemenea nedreptate, în aşa măsură de indignat, încât se îmbujorase vag în obraz. Mi-am zis atunci că nu am niciun motiv să-l bănuiesc de nesinceritate. Probabil ţinea mult la ea şi atunci totul se explica. Fiindcă nu există o prostie mai mare decât să pretinzi cuiva, care este îndrăgostit, măcar un dram de obiectivitate când e vorba de fiinţa pe care o iubeşte.

Eremia Fecioru nu avea mai mult de treizeci şi cinci de ani. Părea a fi şi el un bărbat destul de înalt şi aproape frumos. Cum nu totdeauna frumuseţea este calitatea care place cel mai mult femeilor, pot afirma că, fără a fi un bărbat propriu-zis frumos, Eremia Fecioru sigur că plăcea femeilor. Se degaja din întreaga să fiinţă ceva foarte viril şi ceva foarte dur, şi cu toate că nu am decât douăzeci şi cinci de ani, nu cred că mă înşel afirmând că tocmai aceste două însuşiri plac, cel mai mult, femeilor, mai ales acelor femei care nu sunt prea evoluate pe plan spiritual. Ochii verzi, un verde de şopârlă, erau vioi, neastâmpăraţi şi întrucâtva fascinanţi. (Ceva mai târziu aveam să mă conving că atunci când Eremia te fixa mai insistent deveneau teribil de fascinanţi. Pe urmă, cred că Eremia a fost primul om pe care îl întâlneam în viaţa mea cu o faţă atât de mobilă. O faţă în stare să exteriorizeze gama întreagă a sentimentelor omeneşti, şi pentru care sunt sigur că l-ar fi invidiat până şi cel mai mare actor. De altfel, mă şi întrebam dacă pe scenă nu s-ar fi descurcat destul de bine, măcar în aşa măsură încât să treacă drept un actor mediocru. Şi el nu era decât un îngrijitor de animale la circ. Mă uitam la el, îl analizam şi nu izbuteam să mă conving că omul din faţa mea era doar atât. În aşa măsură mi se părea incredibil şi straniu, încât, la un moment dat, m-am trezit întrebându-mă dacă nu cumva greşisem şi nimerisem într-un alt apartament,

iar omul cu care stăteam de vorbă era altcineva, în niciun caz îngrijitorul de animale Eremia Fecioru. Am privit în jurul meu, deşi interiorul mi-l întipărisem în minte chiar de când păşisem pragul acelei locuinţe, şi ceea ce vedeam — inclusiv pe Petronela care, în ciuda faptului că avea o voce de râşniţă neunsă, era frumoasă — îmi era greu să le asociez lui Eremia Fecioru, vreau să spun că îmi era greu să accept că totul aparţinea unui îngrijitor de animale, cu un salariu modest şi, în mod obişnuit, provenind dintr-un anumit mediu social, legat de acesta prin mii de fire — cele economice de pildă — pentru a nu mai pune la socoteală un anumit nivel intelectual şi un anumit grad de civilizaţie, ambele foarte scăzute. Şi cu toate acestea era adevărat. Mă aflam în casa lui Eremia Fecioru şi, fiindcă în privinţa aceasta nu încăpea nicio îndoială, am dedus că omul din faţa mea era cel puţin un om ciudat. Nu vreau să ascund că m-am întrebat dacă nu cumva meseria pe care o avea — termenul e greşit întrucât orice meserie presupune o anume calificare pe când aceea de îngrijitor de animale nu — Însemna, de fapt, un naufragiu.)

— Încă o dată, vă rog să mă iertaţi că vă deranjez, aşa cum bine aţi remarcat, la o oră atât de nepotrivită. Dar...

— Nu face nimic, domnule, credeţi-mă că pe noi nu ne deranjează de fel. Petronela trebuie să plece la bar, iar eu niciodată nu mă culc până nu se înapoiază. Nu-i aşa, draga mea, că nu ne deranjează?

— Desigur, Er! Dimpotrivă. Dumneavoastră, ziariştii, sunteţi nişte oameni interesanţi.

Eu mi-am continuat explicaţia, în ciuda asigurărilor lor.

— ...dar materialul în legătură cu întâmplarea nefericită de la circ va trebui să-l predau încă în noaptea aceasta. M-am gândit că aş putea afla de la dumneavoastră unele amănunte interesante, inedite. Înţelegeţi că fiecare ziarist ambiţionează să fie mai bine informat decât colegii săi.

— Desigur! Desigur! Domnule, vă stau la dispoziţie. Se uită la ceas, apoi către Petronela: Draga mea, mi se pare că a sosit timpul să pleci.

— Ai dreptate, Er. Chiar trebuie să plec. Şi câteva minute mai târziu părăsea apartamentul, dar nu mai înainte de a se

lăsa sărutată pe frunte de bărbatul său, de a-mi surâde şi a-mi spune „pa", de parcă m-ar fi cunoscut de când lumea.

În sfârşit, am rămas numai noi doi.

— Şi acum la dispoziţia dumneavoastră, domnule Vladone.

— Aţi aflat ce s-a întâmplat la circ...

— Da! Mi-a telefonat un coleg. Am fost foarte, foarte impresionat. Bietul Franz! Un asemenea sfârşit stupid. Fiindcă a fost stupid, cum nici că se poate mai stupid.

— Dumneavoastră cum va explicaţi cele întâmplate? Fecioru ridică din umeri, clătină capul, chipul exprima o oarecare stânjeneală, oglindită şi în ochii de culoarea cameleonului sau a salamandrei.

— Dumneavoastră pot să v-o spun, mie mi-a fost totdeauna teamă că Franz o va sfârşi rău.

— Ce vreţi să înţelegeţi prin cuvintele „o va sfârşi rău"?

— Că, într-o zi, una din fiare îl va omorî.

— Şi cum de aţi ajuns la această convingere?

— Ei, convingere! Am spus temere.

— Bine! Atunci cum aţi ajuns la această temere?

— Domnule Vladone, dumneavoastră nu ştiţi, fiindcă aţi trăit totdeauna departe de circ, şi probabil că nici n-aţi cunoscut vreun artist de circ...

— Nu!

— Ei, bine, oricare dintre cei ce lucrează la circ vă poate spune că un dresor devine într-un fel robul animalelor pe care le dresează. Mai ales când e vorba de nişte fiare atât de periculoase cum sunt tigrii, panterele. Dresorul trebuie să fie cât mai mult timp lângă ele, să le hrănească, să le îngrijească, pe scurt, dresorul trebuie să se comporte în aşa fel cu fiarele, încât să le dea impresia că este cu ele, adică permanent, chiar şi atunci când el nu se află în mijlocul lor. Este aceasta una din condiţiile de bază ale dresorului, domnule Vladone. Or, Franz se pare că uitase tocmai această „lege fundamentală", ca s-o numesc aşa. Nu asista măcar la masa fiarelor şi nu apărea decât atunci când trebuia să execute numărul său. Din acest motiv, fiarele s-au înstrăinat de el, nu vreau să spun că nu-l mai recunoşteau, dar, în

orice caz, începuseră să nu se mai teamă de el. În schimb, a început el să aibă frică de ele.

— A fost aşa totdeauna?

— A, nu! A început să le neglijeze abia în ultimele trei sau patru luni.

— Cunoaşteţi motivul?

— Nu!

— Colegii dumneavoastră de la circ mi-au spus că eraţi buni prieteni.

— Eram prieteni. Buni prieteni este puţin exagerat. Fiindcă dacă, într-adevăr, m-ar fi considerat un bun prieten, nu ar fi ignorat sfatul pe care i l-am dat.

— Ce sfat?

— De a se comporta faţă de fiare ca un adevărat dresor. Iar dacă, la rândul său, s-ar fi considerat prietenul meu, nu ar fi ascuns faţă de mine ce anume îl frământa sau ce anume se petrecuse în viaţa lui care l-a făcut să devină în aşa măsură de imprudent.

— Vasăzică, dumneavoastră credeţi că a existat un motiv foarte serios care l-a făcut să devină, aşa cum aţi spus, imprudent.

— Fără îndoială.

— N-aţi căutat să aflaţi?

— Ba da! L-am întrebat. Franz mi-a replicat că mi se năzare.

— Nu bănuiţi motivul?

— Nu! Să ştiţi, am ţinut mult la Franz şi îmi pare tare rău de el. Dacă aş fi fost acolo, poate că nu s-ar fi întâmplat nenorocirea. Dar în urmă cu câteva zile am avut un accident de maşină, care s-a soldat cu fracturarea piciorului.

Şi îmi arătă piciorul oblojit într-o crustă de ghips.

— Unde s-a întâmplat accidentul?, am întrebat pentru a mă arăta politicos, nu care cumva să-şi închipuie că ignor tot ceea ce nu se referă la Franz Buller.

— Pe şoseaua Bucureşti-Ploieşti, în apropierea comunei Potigrafu. Maşina a derapat şi, fiindcă veneam cu viteză — viteza permisă bineînţeles — ca să evit un copac, am intrat în şanţul şoselei şi m-am răsturnat. Consecinţa: fractura

piciorului. Sunt însă fericit că Petronela care era cu mine nu a pățit nimic. (Chipul său exprima într-adevăr fericire.) Am avut șansa ca tocmai atunci să treacă pe șosea, cu mașina, doctorul Peticaru. Îl cunoașteți pe doctorul Peticaru?

— Nu!

— El m-a transportat acasă cu mașina lui și tot el mi-a pus piciorul în ghips.

— La spital?

— Nu, aici la mine.

Chipul atât de expresiv al lui Eremia Fecioru exprimă, din nou, părere de rău, aproape suferință. Oftă și clătină capul într-un fel curios, încă o clipă am avut iluzia că-i tremură ca al unui om bătrân.

— Dacă n-aș fi avut acest stupid, tâmpit accident, poate că nu i s-ar fi întâmplat nenorocirea lui Franz.

Când se uită apoi la mine, avea ochii înlăcrimați.

— Domnule Fecioru, ați fost informat cum s-a întâmplat? Vreau să spun, în ce împrejurări?, am întrebat, fiindcă nu vedeam în ce fel ar fi putut el opri crima, în cazul când ipoteza căpitanului Ovezea era întemeiată.

Eremia Fecioru mă privi cu surprindere. Și de data asta, ca de fiecare dată când fizionomia feței i se schimba, din nou m-am mirat cu câtă exactitate chipul oglindea stările sufletești prin care trecea sau cât de precis izbutea să sublinieze prin mimică anumite cuvinte, pe care le rostea.

— Amănunte nu cunosc. Mi s-a spus la telefon că a fost omorât de panteră. În așa măsură am fost tulburat de această veste, încât nu mi-a mai dat prin minte să cer detalii, iar persoana care m-a vestit a uitat, la rândul ei, să mi le dea.

— Cine v-a chemat la telefon?

— Madam Lucreția, care rupe biletele la intrare. Dar de ce mi-ați pus întrebarea? Are vreo importanță?

— A uitat sau n-a cunoscut tocmai amănuntul cel mai important: în ce împrejurare a fost sfâșiat de panteră.

— Nu înțeleg ce vreți să spuneți, mă întrerupse el, și chipul său exprima nedumerire, o nedumerire atât de perfectă, încât mi-am zis că mobilitatea chipului său întrecea până și pe a celui mai genial mim. A intrat în cușca panterelor și atunci...

— Tocmai asta-i ciudat, domnule Fecioru. N-a intrat acolo. Pantera a ieşit din cuşca ei, s-a repezit la dresor şi l-a sfâşiat, după toate probabilităţile când acesta încă nu apucase să se apropie de cuşcă.

— Imposibil!

Chipul său exprima uluială, neîncredere, indignare.

— Adică, domnule Fecioru, ce anume vi se pare imposibil?, am întrebat şi, pentru prima dată, abia acum mi-am dat seama că tonul vocii mele nu mai era al unui „gazetar" în căutare de evenimente, mai mult sau mai puţin senzaţionale, ci de veritabil anchetator. Nu era bine, fiindcă Fecioru putea să observe că nu sunt ceea ce vreau să par şi, devenind suspicios, în cazul când avea ceva de ascuns, să se inhibe, în mod deliberat, în şi mai mare măsură. De aceea am căutat să-mi repar greşeala.

— Ştiţi, am venit la dumneavoastră, deranjându-vă la o oră atât de nepotrivită, fiindcă mi-am zis că sunteţi singurul în măsură să exprimaţi o părere competentă în legătură cu acest accident. După mine accident, după părerea miliţiei care anchetează cazul, crimă. Dar dumneavoastră ştiţi cum e miliţia. Suspicioasă în ultimul grad, ceea ce, obiectiv vorbind, nu este rău. Nu-i aşa?

— Evident, fu şi el de acord, privindu-mă nedumerit şi parcă întrebându-se unde vreau să ajung.

De altfel, încercam acum să folosesc o tactică nouă. Îmi ziceam că dacă vreau să aflu ceva de la el, care ulterior ar putea să-mi fie de folos, nu trebuia să mă arăt prea deştept ci, dimpotrivă, să-l fac să creadă că întâmplarea mă interesa doar din punct de vedere strict profesional, şi numai pentru aspectul ei senzaţional.

— Cum vă spuneam, cei de la miliţie nu exclud posibilitatea ca „accidentul" întâmplat lui Franz Buller să fie de fapt o crimă premeditată.

— Aşa! Şi cum de au ajuns la o asemenea concluzie?

— Ştiţi, eu nu sunt reporter de fapte diverse. Ţin numai locul unui coleg plecat în concediu. Specialitatea mea este comentariul de politică externă. (Îmi ziceam că dacă vorbesc mult şi cam dezlânat, cu atât mai mult îl voi face să creadă

că sunt cam sărac cu duhul.) Aşa că, în treaba asta, am picat exact ca musca în lapte. N-aş vrea însă ca cei de la redacţie să mă creadă chiar de tot ageamiu. De aceea am venit la dumneavoastră care, în definitiv, sunteţi specialist...

— Spuneaţi că miliţia presupune că e vorba de crimă, mă întrerupse el. Are vreo dovadă?

— Tocmai voiam să vă explic. Pantera l-a atacat pe Franz Buller în afara cuştii. Miliţia se întreabă: cine a deschis uşa? Dumneavoastră, ca specialist, cum vedeţi cazul? Mai exact, cum vă explicaţi că uşa a fost deschisă? Vi se pare posibil s-o fi deschis cineva din nu ştiu ce motiv, altul decât cu intenţie criminală? Cu alte cuvinte, se poate explica nenorocirea întâmplată lui Franz şi altfel decât printr-o crimă premeditată?

Eremia Feciorunu se grăbi să răspundă. Părea vădit impresionat de ceea ce aflase de la mine şi acum reflecta cu toată seriozitatea, pentru a-mi da un răspuns cât mai competent. Din când în când îmi arunca priviri parcă întrebătoare, sau poate, mai curând, voia să se convingă dacă nu-mi pierdusem răbdarea aşteptând răspunsul. Dar eu eram calm şi, profitând de acest răgaz, îl cercetam în voie, fără însă a descoperi ceva în plus faţă de ceea ce observasem în primele minute ale vizitei mele. În cele din urmă se hotărî să vorbească:

— Domnule Vladone, să mă bată Dumnezeu dacă ştiu ce să vă răspund. Dacă judec la rece, bănuiala miliţiei mi se pare întemeiată. Pantera l-a atacat, dar nu în cuşcă, ci afară. Deci, cineva a deschis uşa. Dar a presupune aşa ceva, înseamnă a accepta că cineva, dinadins, având nu ştiu ce de împărţit cu Franz, şi-a imaginat acest fel de a-i face de petrecanie. Ei, bine, eu tocmai asta nu pot crede. Mi se pare absurd ca Franz să fi avut printre noi un duşman atât de înverşunat, încât să-i dorească moartea. În afară, da. Dar dacă a fost crimă, ea n-a putut fi făptuită decât de cineva familiarizat cu topografia circului. De aceea, un străin n-a putut-o comite, iar cineva dintre noi, de asemenea, nu, deoarece sunt convins, nimeni nu l-a urât în aşa măsură, încât să rişte atât de mult. Asta-i părerea mea intimă, domnule Vladone.

— Dar uşa? Cine a deschis uşa?, am insistat. Că doar nu s-a deschis singură. Mi s-a explicat că uşa este, de fapt, un grătar,

care se ridică, atunci când trebuie să iasă sau să intre fiarele, şi care se lasă după aceea. În niciun caz nu se putea ridica grătarul, decât numai în cazul când s-ar fi putut sustrage legii gravitaţiei, ceea ce este absurd, nu-i aşa?

— Mda!... Uşa! Uşa! Mda!... Desigur!... (Era evident — îl trăda chipul — că făcea sforţări să găsească o explicaţie). Desigur, cineva a deschis-o. Vedeţi, de aceea spuneam că bănuiala miliţiei pare justificată. Totuşi... Totuşi... (Privindu-mă ca şi când explicaţia abia în clipa aceea i-ar fi venit în minte.) Dacă a deschis-o Franz? Şi păru că se bucură, explicaţia nepărându-i-se deloc absurdă.

— Găsiţi că era firesc s-o deschidă? Sau consideraţi că, la un moment dat, din anumite motive, Franz a deschis uşa şi, să zicem, a uitat-o deschisă? Ce spuneţi? E posibil s-o fi uitat deschisă?

— Fără niciun scop? Absolut fără niciun scop?, întrebă Fecioru şi se uită la mine compătimitor, de parcă mă căina în gând pentru prostia mea, sau cine ştie din ce alt motiv.

— N-am spus *fără niciun scop!* am protestat, cu o voce, alta decât cea obişnuită, fiindcă eram emoţionat, nu-mi era clar de ce, poate fiindcă aveam intuiţia că întrebarea lui era foarte importantă, că ea conţinea, într-un fel, cheia cu care puteam dezlega enigma, în cazul când acceptam, şi acceptam, că moartea, accidentală sau premeditată a dresorului reprezenta o enigmă mult mai complicată decât apărea la prima vedere, decât era convins că este chiar căpitanul Ovezea, unul dintre cei mai buni criminalişti.

Aveam intuiţia că, întrebându-mă, el îmi oferise şi dezlegarea enigmei, dar totodată, aceeaşi intuiţie îmi spunea că, deşi soluţia fusese rostită, că era implicită întrebării, totuşi ea îmi scăpa, fiindcă nu eram în stare să înţeleg de ce Fecioru pusese *aşa* şi nu *altfel* întrebarea, care era doar întrebare în măsura în care nu sesizam tâlcul ascuns, dar ar fi putut deveni soluţia enigmei în cazul când m-aş fi priceput să înţeleg adevărata ei semnificaţie. Mi se părea că întrebarea era asemenea unui cuvânt magic, cu efecte miraculoase numai pentru cel care îi cunoştea caracterul esoteric, pe când un neiniţiat, oricât de multe ori l-ar rosti, efectul nu se va produce. Şi fiindcă

mă simţeam în situaţia neiniţiatului, furios în interiorul meu pe Fecioru, dar şi pe mine, am adăugat: Cu scop sau fără scop este posibil ca Franz să fi lăsat uşa deschisă?

— Fără scop, nu! Adică, n-a putut să uite grătarul ridicat. În niciun caz n-a putut să-l uite.

— În cazul acesta l-a lăsat în mod intenţionat? Afirmaţi-o deschis: Credeţi că Franz, în mod deliberat, a lăsat deschisă uşa?

— Da! Aşa cred. Am spus: aşa cred. N-am spus sunt *convins că aşa s-au petrecut lucrurile.*

— Şi de ce n-aţi spus-o?

— Fiindcă sunt silit să cred că asta este explicaţia, de vreme ce nu pot crede că moartea lui Franz este urmarea unui act deliberat şi criminal. Nu pot crede că altcineva — criminalul — a ridicat grătarul, pentru ca atunci când va veni Franz, pantera să se repeadă şi să-l sfâşie. Nu pot crede, dar moartea lui este totuşi o realitate. Franz a fost sfâşiat de panteră. Nu pot ignora aceasta realitate. Şi fiindcă, pe de o parte, n-o pot ignora, iar pe de alta, nici nu pot accepta ipoteza miliţiei, sunt nevoit să cred că Franz în mod deliberat a lăsat deschisă uşa.

— Bine, dar în ce scop?, am întrebat cu un ton care imediat mi-a părut ridicol, deoarece suna disperat.

Fecioru se uită la mine trist şi, în timp ce mă privea, ochii i se umeziră din nou, ochii a căror stare neutră părea a fi duritatea, ochii aceia, la fel ca mătasea broaştei la culoare, erau — o descopeream abia acum, deşi mai plânseseră o dată — oribili: parcă se bulbucaseră dintr-o dată, parcă dintr-o dată, în ciuda lacrimilor, căpătaseră o imobilitate nefirească, asemenea ochilor unui peşte pe punctul să moară, când transparenţa lor începe să se întunece pe dedesubt. În acelaşi timp chipul îşi înăsprise trăsăturile, vreau să spun că deveniseră parcă mai colţuroase şi exprimau în felul acesta un fel de durere molcomă, dar sinceră.

— Dacă un ins lasă deschis robinetul de gaz, astupă toate crăpăturile de la ferestre şi uşă, apoi se culcă în pat să doarmă, oare de ce o face?

Cuvintele aromeau tristeţea, durerea molcomă, precum pâinea când e scoasă din cuptor.

— Vreţi să spuneţi că Franz dinadins a deschis uşa ca pantera să-l sfâşie? Vreţi să spuneţi că Franz a înţeles să se sinucidă în acest fel?, am întrebat aproape melodramatic, deşi cuvintele mi s-au părut că sună asemenea unui rechizitoriu.

— Nu *vreau să* spun, domnule Vladone, cum aţi afirmat, ci sunt nevoit să cred ca aşa s-au petrecut lucrurile. Mă credeţi?

Şi din nou mă privi îndurerat, din nou am fost uimit cât de expresivă era întipărită pe figura sa durerea, înţelegeţi, era îndurerat că prietenul său Franz sfârşise cu viaţa într-un astfel de mod, era îndurerat că sfârşitul lui era stupid ca orice sfârşit de viaţă, chiar şi al unei gâze. Ce i-aş putea răspunde? Că dacă durerea sa era sinceră, îl bănuiam în schimb de nesinceritate, de minciună afirmând, pentru a doua oară, că *era nevoit să creadă*, când, în realitate, el ştia precis care era cauza adevărată a morţii lui Franz Buller, dar, din anumite motive, prefera s-o tăinuiască? Dacă i-aş spune ce gândesc, aş avea oare vreun câştig? L-aş putea convinge să vorbească? În niciun caz. El, Fecioru, nu era omul care să se intimideze, chiar dacă mi-aş fi dezvăluit adevărata calitate. Nu-l bănuiam. De altfel, ar fi fost absurd să-l bănuiesc atâta vreme cât ştiam că, în timp ce la circ se întâmpla accidentul, sau crima, el era imobilizat în pat, cu piciorul în ghips. Presupuneam că dacă nu voia să vorbească o făcea pentru a nu întina în vreun fel memoria aceluia care îi fusese prieten. M-am uitat din nou la el. Nu mă mai privea. Parcă uitase că-mi pusese o întrebare, că, punându-mi-o, mă privise rugător, parcă implorându-mă să-l cred. De unde câteva minute mai înainte aş fi putut jura că răspunsul meu îi era *necesar*, ca apa şi lumina, acum dintr-o dată, chipul său, această altfel şi uimitoare oglindă, reflecta doar indiferenţa; nu, nu doar indiferenţă, ci plictiseală şi indiferenţă. Privea undeva în gol şi cu arătătorul mâinii drepte vârât sub crusta de ghips de sub genunchi încerca să se scarpine.

Şi dintr-o dată am avut sentimentul că persoana mea nu-l mai interesa de fel, că prezenţa mea îi devenise nesuferită şi că abia aştepta să mă vadă plecat. Nu m-am simţit jignit. Înţelegeam, instinctiv, că îi făcusem o impresie proastă şi că

dacă la început, în primele minute, fusese întrucâtva neliniştit, acum era convins că nu sunt decât un prostănac de care nu are motiv să se teamă. *Să se teamă?* De unde şi până unde o ademenea concluzie? Da, să se teamă. Să se teamă că eu, gazetarul, pe care îl vedea pentru prima dată în viaţă năvălind acasă la ei într-un mod atât de intempestiv, mă voi pricepe să-l fac să mărturisească un secret cunoscut numai de el, şi care, din motive tot numai de el ştiute, trebuie păstrat.

În definitiv, faptul că mă credea un prostănac nu mă afecta, şi am mai spus-o. Doar mă străduisem să-i *impun* o asemenea părere. Şi acum, când constatam că izbutisem, nu ezitam să mă întreb, cu toată luciditatea, dacă procedasem bine, dacă nu cumva greşisem. Nu, nu greşisem. Eremia Fecioru, ca om, depăşea cu mult condiţia sa socială. Un om, trăind într-o ambianţă ca aceea pe care o puteam observa în jurul meu, care se exprima ca un intelectual şi al cărui mecanism de gândire era al omului cât de cât cultivat, în angrenajul social nu îndeplinea decât funcţia minoră şi necalificată de îngrijitor de tigri şi pantere.

„În definitiv, cine este în realitate acest Eremia Fecioru?" m-am întrebat căutându-l din nou cu privirea. Şi din nou l-am văzut preocupat să se scarpine cu arătătorul pe sub crusta de ghips care îi oblojea glezna. Făcea impresia că pur şi simplu uitase de prezenţa mea. Atunci m-am ridicat să plec.

5

Cine l-a omorât pe Franz Buller

La ora aceea, ar fi trebuit să fiu acasă la Lăpuşneanu, aşa cum ne înţelesesem în ajun. Ştiam că mă aşteaptă, ştiam că va fi surprins, poate chiar necăjit, fiindcă se întâmpla pentru prima dată să-i promit că am să-l vizitez şi totuşi să nu mă ţin de cuvânt. Dar în mod deliberat n-am vrut să mă duc. Trecuseră douăzeci şi patru de ore de când luasem cunoştinţă de cele întâmplate la circ şi în tot acest tim — chiar în timpul somnului visasem ceva care demonstra că subconştientul meu era permanent preocupat — mă gândisern la ciudata purtare a lui Lăpuşneanu. Mai exact, continuam să mă întreb dacă fusese doar o simplă întâmplare când el îmi spusese aşa, în treacăt, că spectacolul de la circ nu va mai avea loc, sau dacă eventual cunoscuse mai dinainte ceea ce se întâmplase între timp la circ, fără a fi însă în stare a opta pentru una din aceste ipoteze. Şi era greu să optez, pentru că fiecare dintre ele năştea la rândul ei o mulţime de întrebări, la care de asemenea nu era uşor de dat un răspuns. (Nu-mi plac şaradele, deşi în meseria pe care mi-am ales-o mereu te izbeşti de ele şi, dacă vrei să nu greşeşti, trebuie să te fereşti de tentaţia de a le dezlega cu altfel de metode decât ale meseriei, de cele mai multe ori plictisitoare, ele necesitând un consum sporit de substanţă cenuşie, pentru a nu pune la socoteală eforturile fizice.) De pildă, dacă el a ştiut de „accident", de ce nu mi-a spus? De ce s-a mulţumit să observe doar în treacăt: „Mi se pare că în seara asta este... *relache*"? Iar pe urmă, când i-am spus că aveam deja

biletele în buzunar, ceea ce însemna că spectacolul totuşi va avea loc, mi-a replicat că *probabil* s-a înşelat. Fără îndoială, dacă aflase între timp ce se întâmplase la circ nu avea motiv să păstreze secretul faţă de mine decât numai... decât numai dacă era amestecat şi el în vreun fel. Pe de altă parte, dacă era amestecat, din prudenţă — cea mai elementară — n-ar fi trebuit să-mi spună că spectacolul nu va mai avea loc. Or, dacă aşa se prezenta situaţia, puteam să optez pentru vreuna din ipoteze? Nu puteam, hotărât nu puteam, şi tocmai din acest motiv nu ţineam să-l văd sau, în orice caz, nu mai înainte de a-mi forma o părere personală în legătură cu „accidentul" sau crima, eventual nu mai înainte de a fi acumulat informaţii care să mă pună în situaţia de a fi în măsură să abordez, cât de cât în cunoştinţă de cauză, o discuţie cu el.

Şi în timp ce Lăpuşneanu mă aştepta, eu mă îndreptam spre locuinţa lui Franz Buller. Aflasem că era însurat şi că locuia în cartierul Titan, într-un bloc nou. N-a fost uşor să-l găsesc şi când, în sfârşit, liftul a început să urce la etajul patru, în gând am felicitat pe poştaşii oficiului respectiv că izbuteau să se descurce în acel labirint de case identice.

Am sunat la uşa apartamentului şi am aşteptat să mi se deschidă. Am aşteptat poate un minut şi, fiindcă nu mi-a deschis nimeni, iar dinăuntru nu răzbea vreun zgomot, am mai sunat o dată, aproape convins că nu era nimeni acasă. M-am înşelat. Am auzit paşi apropiindu-se, nările au perceput miros de tutun, am auzit după aceea exclamaţia furioasă „cine dracu să-l ia o mai fi?" şi, în fine, uşa se deschise larg. Persoana care mă drăcuise înainte de a mă vedea era femeie, cam de vreo cincizeci şi cinci de ani, înaltă, grasă, îmbrăcată într-o rochie de casă de culoare roşu aprins, numai cu puţin mai aprins decât roşul părului foarte unsuros, atât de unsuros, încât părea că abia şi-l scosese dintr-un lighean plin cu sânge. Era violent fardată — fardul nu izbutea ascundă porii prea mari ai feţei — şi strângea între dinţi un ţigaret lung de cel puţin douăzeci de centimetri, în vârful căruia fumega un chiştoc de ţigară ordinară, dacă ţineam seama de mirosul pe care îl degaja.

Mă măsură din cap până în picioare cu un interes periferic, parcă aş fi fost o gânganie şi nu un om, pe urmă se răsti la mine:

— Eşti şi dumneata de la miliţie, nu-i aşa? Şi fără să mai aştepte răspunsul meu: Altceva mai bun nu aveţi de făcut decât să sâcâiţi oamenii!

— Nu sunt, doamnă, de la miliţie. Sunt gazetar. (Îmi atribuiam o profesiune care, exceptând aceea pentru care optasem, nu mi-ar fi displăcut.)

— Gazetar? Adică sunteţi presa.

— Mda!, am cam îngăimat, convins că are să urmeze refuzul de a mă primi în casa.

Ţinând uşa cu mâna, ca şi când s-ar fi temut că aş putea da buzna în casă neinvitat, întrebă peste umăr:

— Ce fac, Alexico? E de la presă. Îl primesc?

— Primeşte-l dracului!, veni răspunsul din casă, dar cam cu jumătate de gură, însă suficient de tare ca să aud.

Mărturisesc, o clipă mi-a trecut prin minte să dau bir cu fugiţii, dar, până la urmă, mi-am luat inima în dinţi şi am trecut pragul, convins că îmi va fi mai greu să fac faţă situaţiei ce mă aştepta decât dacă aş fi avut de înfruntat trei adversari înarmaţi. În vestibul, după ce mi-am scos fâşul, femeia-uriaş, întinzându-mi o mână mare, aproape cât o lopată, şi scoţând un zâmbet care dezvălui o dantură în întregime din aur, îmi spuse:

— Mă recomand: madam Sultana Joarcă. Artistă. Sunt soacra răposatului. Dumneaei e fie-mea.

Avea o voce atât de groasă, de bărbătească, încât, auzindu-mi vocea, aproape că m-am ruşinat cât de subţire era în comparaţie cu a ei.

— Mă numesc Vladone. Sunt gazetar la „Informaţia Bucureştiului" şi mi-am permis să vă deranjez... etc. etc.

— Cel puţin pentru mine, nu-i niciun deranj, domnule. Ştiţi, eu care sunt artistă, adică am fost, fiindcă am ieşit la pensie, am toată stima şi consideraţia faţă de presă. Noi, artiştii, ştim că presa e dată în mă-sa de puternică. Pardon! Eu cel puţin în tinereţea mea am fost drăguţă cu presa. Când ieşi în arenă şi îţi faci numărul şi te simţi urmărită de sute de

perechi de ochi simţi un fel de nu ştiu ce care te unge la inimă. Pe urmă, după ce ai terminat şi încep aplauzele, aproape te sufoci de plăcere, ca atunci când te strânge pentru prima dată în braţe un bărbat. E grozav, ce mai! Dar mai grozav e atunci când îţi vezi numele într-un ziar însoţit de nişte laude.

— Ce tot faci acolo, mamă? Ai să-l plictiseşti cu palavrele tale.

— Nicio grijă, Alexico. Cu presa eu totdeauna m-am avut bine. Îl cunoşti pe Ponţiu, domnule?

— Care Ponţiu? Nu cred că-l cunosc. După câte îmi amintesc, nu am nicio cunoştinţă cu acest nume.

— Ai dreptate, domnule! Păi dumneata eşti tânar, n-ai cum să-l cunoşti. Ponţiu era jurnalist la „Universul". În vreo două rânduri a scris şi despre numărul meu de la circ. A scris foarte drăguţ, dar şi eu am fost drăguţă cu el.

Şi închise brusc ochiul stâng, pentru a sublinia prin acest amănunt sensul adevărat al cuvintelor.

— Aţi fost artistă de circ?

— Am fost. Dresoare de porumbei. Ce număr, domnule, ce număr! Am fost supranumită „regina porumbeilor".

Îmi era peste putinţă să înţeleg cum de a fost posibil ca muntele acesta de femeie să fie supranumită „regina porumbeilor". Şi fiindcă, la un moment dat, am văzut-o cu închipuirea înconjurată de nişte porumbei, tabloul acesta imaginar mi s-a părut atât de grotesc, încât deodată am simţit nevoia să izbucnesc în râs, unul irezistibil, la fel ca atunci când îţi vine să strănuţi şi, în ciuda sforţărilor făcute, simţi că nu te poţi abţine. Am scos batista din buzunar, am dus-o la gură şi, ca să nu râd, am început să tuşesc. Cred că în clipele ce au urmat, în vestibulul acela — fiindcă discuţia acolo era purtată — s-a auzit cea mai stranie tuse ce a chinuit vreodată un om de la facerea lumii şi până în prezent. O tuse amestecată cu râs sau poate mai curând un râs care se voia tuse, şi care se metamorfoza într-un fel de behăit, dacă nu cumva era un fel de compromis între behăit şi un răget măgăresc.

— Vai de mine, domnule dragă, dar ce se întâmplă cu dumneata?, se nelinişti Sultana. Nu cumva eşti ofticos, săracul de matale?

— Nicio grijă, doamnă, am liniştit-o, izbutind să sugrum râsul. Sunt perfect sănătos.

— Să te cred?, mă suspecta ea, scrutându-mă cu neîncredere.

— Neapărat!

— Dacă eşti ofticos, domnule, te rog să pleci, că eu de boala asta mă tem ca de mânia lui Dumnezeu. Adică nu numai de ea mă tem, ci de toate bolile cu microbi, fiindcă nu ştiu ce fel de organism am eu, dar mă îmbolnăvesc foarte repede, deşi cine se uită la mine n-ar crede.

— Mamă, nu mai termini cu prostiile? Adu-l în casă, sau dă-l pe uşă afară.

— Cum să-l dau dacă e de la presă? Apoi către mine: Scuzaţi-o! E nervoasă, săraca. Înţelegeţi, nu?

Am dat afirmativ din cap şi m-am străduit să impun chipului meu o mină de circumstanţă.

Sultana îmi făcu semn să avansez. Am păşit în panderie şi, după ce am străbătut-o pe jumătate, am intrat într-o încăpere a cărei uşă era deschisă. Ghemuită pe o canapea, în partea cea mai întunecată a încăperii, luminată doar de o veioză, am descoperit-o pe soţia lui Franz Buller. Avea un şal pe umeri, iar o cuvertură îi acoperea genunchii. Lângă braţul canapelei de care se rezema era trasă o măsuţă rotundă pe care se afla un pahar cu picior, pântecos şi gol, din acele în care se serveşte coniac.

— Ea e fie-mea, Alexica. Dumnealui e jurnalist — cum spuneai că te cheamă?

— Vladone. Bună ziua, doamnă. Vă cer şi dumneavoastră iertare că vă deranjez.

Alexica mă măsură din cap până în picioare, după care îmi răspunse cu un ton lipsit de bunăvoinţă, cum lipsiţi de bunăvoinţă păreau ochii vag migdalaţi strălucitori cu care mă cercetase.

— Într-adevăr, ne deranjezi. Pe mama se pare mult mai puţin, dacă nu deloc, în schimb pe mine, categoric, mă deranjezi. Dar, în sfârşit, dacă tot ai venit...

— Vă mulţumesc!

— Poftim, ia loc, domnule Vladone!

M-am aşezat într-un scaun care scârţâi, parcă ar fi scrâşnit Sultana din dinţii ei metalici.

— Mută-te de pe scaunul acela, fiindcă eşti în pericol să te prăbuşeşti. Abia se mai ţine pe picioare, mă avertiză ea.

M-am mutat pe un fotoliu. Era multă mobilă în încăperea aceea, ca la „Consignaţia" şi desperecheată, tot ca acolo. Acum fiind ceva mai aproape de Alexica o puteam vedea mai bine. Era mult mai tânără decât fusese Franz, de cel mult douăzeci şi cinci de ani. Nu era frumoasă, dar nici nu se putea spune că-i urâtă. Mi-a părut puţin cam fanată, dar nu eram sigur dacă era şi în realitate sau numai mi se părea, fiindcă ţinuta îi era neglijentă şi fiindcă plânsese. (Dacă nu cumva abia se trezise din somn.) Nepieptănată, mai exact, cam ciufulită, cu fardul de pe obraji şi buze necesitând a fi neapărat reînnoit, cu bluza pe care o purta, veche şi în vreo două locuri cu pete, Alexica, cel puţin în după-amiaza aceea, nu părea prea atrăgătoare.

Continuă să mă examineze neîncrezătoare şi după ce mă văzu instalat în fotoliu, parcă regretând că acceptase să rămân. Avea nişte ochi care la început mi s-au părut ciudaţi, intrigându-mă, şi abia după ce privirile ni s-au încrucişat de mai multe ori am înţeles că de fapt nu erau propriu-zis ciudaţi, ci doar în măsura în care pot părea aşa ochii unei femei care, brusc, îţi amintesc pe cei ai unei pantere. Dacă îmi amintesc bine, după ce am făcut această constatare am fost surprins neplăcut şi, pur şi simplu, am simţit faţă de ea aproape repulsie, motiv pentru care, după ce am clipit de mai multe ori, a trebuit să privesc în altă parte.

— De ce ai venit, domnule... cum te cheamă?

— V-am mai spus: Vladone.

— Mi-ai spus, da; dar astăzi sunt cam obosită. Deci, domnule Vladone, ce anume motiv te aduce la mine?

— La noi!, ţinu să precizeze Sultana.

— Iartă-mă, mamă! La noi!

— Ştiţi, meseria...

Mă pregăteam să debitez micul meu discurs introductiv, dar ea mă întrerupse:

— Meseria? Ia mai slăbeşte-mă, domnule! Dumneata nu eşti ziarist, aşa cum nu sunt eu acum Claudia Cardinale. Dumneata eşti tot de la miliţie.

— Greşiţi, doamnă. Nu sunt de la miliţie.

Alexica îmi râse în nas:

— Pe mine nu mă duci, domnule.

Sultana se agită în fotoliul pe care îi ocupase şi arcurile, literalmente, gemură de parcă ar fi fost nişte fiinţe vii.

— Alexico dragă, cred că te înşeli. Eu mă pricep la jurnalişti...

— Mai lasă-mă în pace, mamă! Dumneata uiţi mereu că a trecut un sfert de veac de când îţi plăceau ziariştii şi te culcai, pe rând, cu fiecare dacă scriau măcar două rânduri despre numărul tău tâmpit de la circ, lăudându-te. Eu îţi spun că ăsta e tot de la miliţie. Şi dumneata ştii că în privinţa asta nu mă înşel. Instinctul mă avertizează prompt când mă aflu în imediata apropiere a unuia dintre ei, chiar dacă nu poartă uniformă. Experienţa...

— Alexica — se nelinişti Sultana — cred că n-ai de gând să povesteşti...

— Puţin îmi pasă! De altfel, dacă nu ştie, are s-o afle de vreme ce am cazier! Domnule de la miliţie, află, dacă n-ai aflat-o până acum, că am cazier. Am stat la zdup doi ani...

— Un an şi şapte luni, ţinu să precizeze Sultana.

— N-are importanţă. Un an şi şapte luni sau doi ani, cam tot dracu' ăla-i, mamă. Termenul e cel spus de mama, şi asta s-a întâmplat când aveam douăzeci de ani. Ştiai?

— Nu, fiindcă nu sunt de la miliţie.

— Aiurea! Mă rog, dacă nu ştiai, ai aflat acum de la mine. M-au închis pentru prostituţie. Ce vrei? Rătăciri ale tinereţii. Şi acum cred că te-am convins că mă pricep la copoi.

Nu avea niciun rost să recunosc. Ar fi însemnat să ratez totul, de vreme ce era aşa de pornită împotriva „copoilor".

— Poftiţi legitimaţia mea de ziarist, i-am pus dinainte carnetul.

Ea nici nu catadicsi să se uite.

— Să lăsăm trucurile astea. Le cunosc. Nu înţelegi că dacă am stat acolo un an şi şapte luni, am ieşit tipa aceea bacalaureată?

— Alexica, pentru Dumnezeu, nu te-am mai auzit vorbind aşa de ani de zile. Ce dracu' te-a găsit? Dumnealui ar putea crede că...

— Puţin îmi pasă ce ar putea crede el! Ştii ce-şi închipuie mama? Că dumneata...

Nu mai continuă. Se ridică, luă de pe măsuţă paharul gol, ieşi din cameră şi lipsi două minute. În lipsa ei, Sultana îmi şopti:

— Să nu iei în seamă ce spune. Nu ştiu ce i-a venit s-o facă pe nebuna tocmai cu dumneata, presa.

N-am apucat să-i răspund, fiindcă Alexica reveni, cu acelaşi pahar gol în mână. Purta o fusta ieftină, probabil de stambă, boţită, mai scurtă în spate decât în faţă. Papucii erau noi, în schimb ciorapii aveau o mulţime de ochiuri scăpate, iar dunga strâmbă. Avea picioare frumoase şi şoldurile la fel. Puse pe măsuţă paharul gol, care mai păstra mirosul de coniac — am înţeles că Alexica întrerupsese conversaţia ca să se ducă să tragă o duşcă — pe urmă se cuibări din nou pe canapea, reluând discuţia exact de acolo de unde o lăsase.

— ...că dumneata, auzindu-mă vorbind astfel, ai să crezi că am rămas tot aia pe care voi aţi vârât-o la zdup. Mie însă puţin îmi pasă ce ai să crezi. Dar dacă ai să crezi aşa, te vei înşela. Fiindcă după ce am ieşit ele acolo, am zis stop. O spun nu ca să mă laud. De altfel, nu-i nicio scofală de capul meu. Şi poate că dacă nu l-aş fi cunoscut pe Franz, cu toate că am zis stop, aş mai fi scrântit-o. Dar el m-a luat de nevastă. Am devenit madam Alexa Buller. Ce nume! Să mori de râs, nu-i aşa? Am ţinut la el şi nu l-am înşelat niciodată. Poţi să mă crezi. Mama are dreptate. Aşa, la şmecherie, n-am mai vorbit de când am ieşit de acolo. Dar nu vorbesc în felul acesta decât numai când am de-a face cu unul ca de-alde dumneata. După ce am avut plăcerea să vă cunosc, am căpătat un fel de — cum naiba se spune, mamă? — da, un fel de alergie. E suficient să mă găsesc în faţa unui copoi ca imediat sa-mi dau în petic. Dar văd că taci. Ce, ai amuţit?

— Nu! Vă ascultam.

—Gata! M-ai ascultat, acum e rândul dumitale să vorbeşti. Ce anume vrei să ştii?

— Îl cunoaşteţi pe Eremia Fecioru?

— Săracu'!

— De ce îl compătimiţi?

— Fiindcă are o nevastă care îl înşală. Cântă la bar.

— Ştiu. A fost prieten cu soţul dumneavoastră?

— Franz ţinea mult la el. Îl preţuia. Prieteni? Mă rog! Chiar dacă n-au fost prieteni la cataramă, totuşi se cheamă că prieteni au fost. Dar de ce mă întrebi? Că voi, ăştia de la miliţie, nu puneţi întrebări numai de dragul de a întreba.

Am oftat fătarnic şi am privit-o cu un aer resemnat.

— N-am ce să fac! Văd că nu vă pot convinge că nu sunt de la miliţie.

— Foarte bine ai spus: nu mă poţi convinge. Aşa că dă-i drumul: De ce te interesează dacă au fost prieteni?

— De ce? Fiindcă domnul Fecioru presupune că soţul dumneavoastră *a vrut* să i se întâmple accidentul, am relansat, privind-o cu o candoare aproape stupidă. Sultana şi Alexica se priviră o clipă, parcă stupefiate, pe urmă, ultima, foindu-se sub pătura în care îşi învelise şi spatele, deşi în cameră era cald, întrebă cu o voce iritată:

— Ce dracu' ai înţeles când ai spus că Franz *a vrut* să i se întâmple ceva?

— Nu mi-a spus-o direct, dar domnul Fecioru mi-a dat de înţeles că nu exclude posibilitatea ca soţul dumneavoastră, vrând să termine cu viaţa, a ales acel mod original de a-i pune capăt.

Sultana izbucni în râs, plesnindu-se într-una peste coapse. Râdea şi parcă au început să se rostogolească la vale nişte bolovani dintr-un vârf de munte.

— Auzi, Alexica, auzi? Lui Franz i s-a urât cu viaţa şi atunci a poruncit panterei să-l mănânce. Ce mai! Să mori de râs, nu alta!

Şi iarăşi râse, iarăşi se rostogoli la vale un torent de bolovani şi sfărâmături de stâncă.

— Da' mai taci dracului mamă!, se răsti la ea Alexica. Pe urmă, către mine, scrutându-mă neîncrezătoare, ca şi când ar fi pus la îndoială cele ce afirmasem. Ţi-a spus *el* asta?

— Doamnă, nu direct, ci mi-a dat să înţeleg.

— Nu cumva ai înţeles greşit? N-aş vrea să te jignesc, dar nu sunt convinsă că eşti foarte inteligent. Vezi, eu sunt sinceră. Iar dacă dumneata mi-ai spune ca sunt o tâmpită eu nu m-aş supăra. Nu m-aş supăra, fiindcă nu sunt.

— Din acelaşi motiv nu mă supăr nici cu.

— Uite, replica asta a dumitale m-a convins că eşti inteligent. Pe urmă, după câteva clipe, parcă de matură chibzuinţă: Deci aşa ţi-a spus: că Franz, probabil, s-a sinucis.

—Mi-a dat să înţeleg, am precizat din nou. Dumneavoastră ce părere aveţi?

— E o mare tâmpenie! Lui Franz îi era frică de moarte. Iar de Coca avea pur şi simplu groază.

— Cine-i Coca?

— Pantera neagră. Fiara care l-a sfâşiat. E clar că-i o tâmpenie. Chiar dacă Franz ar fi dorit să se sinucidă, poţi să fii sigur că ar fi ales o altă moarte mai... comodă decât aceea de a fi sfâşiat de colţii panterei.

Alexica iarăşi se ridică şi dispăru în bucătărie. Reveni cu paharul gol care din nou îmi gâdilă nările cu aroma de coniac.

— Serveşti, domnule jurnalist, o cafea?, mă întrebă Sultana.

— Mulţumesc, doamnă. Nu vă deranjaţi.

— Cum doriţi. Eu, totuşi, parcă aş bea o cafeluţă.

— Mamă, să nu te atingi de sticlă!, ţipă la ea Alexica.

— Bine!... Bine!

Sultana oftă şi renunţă la „cafeluţă".

— E ciudat că domnul Fecioru şi-a putut închipui că soţul dumneavoastră s-a sinucis, am insinuat.

— Ba nu-i deloc, domnule.

Am ciulit, cum se spune, urechile. Poate aflam totuşi ceva?

— Nu-i?, am întrebat cu prefăcută naivitate.

— Ascultă, domnule Vladone, nu încerca să mă prosteşti. Ce gândesc am spus-o tipului care, înaintea dumitale, m-a plictisit cu o mulţime de întrebări stupide.

— Iertaţi-mă, dar eu până acum nu v-am întrebat nimic. Sau aproape nimic. Iar în ceea ce priveşte pe „tipul" — cum l-aţi numit — de la miliţie, vă spun, încă o dată, că n-am cu el nici în clin şi nici în mânecă. Habar nu am *ce şi cât* i-aţi spus din tot ceea ce ştiţi şi eventual păstraţi numai pentru dumneavoastră.

Alexica iarăşi mă învălui într-o privire bănuitoare, pe urmă gânditoare.

— Naiba să te ia, copoiule! Până la urmă, te pomenești că izbutești să mă convingi că nu ești de la miliție.

— Neîncrederea dumneavoastră nu este prin nimic justificată, am asigurat-o cu ton mieros.

Dar probabil ca am făcut o greșeală, fiindcă am auzit-o răstindu-se la mine.

— Ascultă! Să știi că nu am nimic de ascuns. Așa că recomandarea de a avea încredere în dumneata nu mă privește în niciun fel. Înțelegi?

— Nu!

— Înțelegi, dar vrei să afli ceva de la mine și de aceea o faci pe naivul. Haide, spune ce anume vrei să știi!

—Care-i părerea dumneavoastră în legătură cu accidentul soțului?

— Dar dacă am mai spus-o o dată, de ce s-o repet?

— Fiindcă eu nu sunt de la miliție.

— Fie! Nu ești. Gata, îți spun ce le-am spus și lor. Le-am spus că dacă și-au băgat în cap că Franz a murit din altă pricină decât datorită unei întâmplări stupide, înseamnă că-și vor pierde timpul umblând după cai morți ca să le ia potcoavele. Ei, acum ești mulțumit?

— Nu prea, doamnă.

— De ce?

— Chiar dumneavoastră ați afirmat că prezența unui reprezentant al miliției vă produce un fel de alergie. De aceea, deoarece a trebuit să *suportați* prezența nu a unuia, ci a cel puțin doi ofițeri de miliție, înclin să cred că alergia a fost ceva mai puternică, eventual dublă.

— Da! Și?

— Datorită acestei duble alergii, vă rog să nu va supărați că v-o spun, sunt aproape convins ca nu le-ați spus exact ceea ce gândiți. N-aș vrea să credeți că merg până acolo cu neîncrederea încât să vă suspectez că le-ați îndrugat pur și simplu niște minciuni, însă mi-e greu să admit ca le-ați spus absolut *tot ceea ce gândiți* sau, eventual, *ceea ce știți.*

— Mamă!

— Da, Alexico! Dorești ceva?, întrebă Sultana ridicându-se pe jumătate din fotoliu.

— Mamă, ce deştept şi şmecher e jurnalistul ăsta al dumitale.

— Cei din presă sunt toţi foc de deştepţi, Alexico, dar mai ales şmecheri. Se pricep să te învârtă pe degete, uite aşa. De-aia n-am putut rezista nici unuia, pe vremea când eram tânără şi frumoasă.

— Domnule Vlad...

— Vladone!, am rectificat imediat.

— Domnule Vladone, n-ai gândit rău. Într-adevăr, deoarece copoii nu-mi sunt simpatici, deşi sunt acum o femeie onorabilă, nu le-am spus ce gândesc. Dumitale însă îţi voi spune. Şi să nu-ţi închipui că sunt atât de proastă încât să mă îmbăt cu apă de ploaie. Adică, ştiu că după ce vei pleca de aici, te vei duce glonţ la miliţie să spui ce ai aflat de la mine. Dar asta puţin îmi pasă. Înseamnă că le-o vei spune dumneata şi că n-au aflat-o direct de la mine.

Eram numai ochi şi urechi, dar Alexica se ridică, apucă paharul gol şi se grăbi să dispară în bucătărie. Când se înapoie de acolo cu paharul gol, ochii îi străluceau ceva mai tare, şi m-am întrebat dacă nu cumva se îmbătase, în ciuda faptului că mersul îi era încă sigur.

— Dumitale îţi spun ceea ce gândesc: pe Franz l-a sfâşiat pantera, fiindcă cineva a pus la cale totul. Nu-i un accident, domnule Vlad, ci...

— Vladone!

— ...domnule Vladone, ci crimă. Cri-mă... Cri-mă...

— De acord, crimă! Bănuiesc şi cei de la miliţie. Dovezi însă nu au. Le caută, şi poate le vor găsi. Dumneavoastră aţi ajuns la această părere abia după ce aţi aflat de bănuiala miliţiei?

— Nu! Eu am ştiut înaintea ei. Am ştiut *de la început.*

— Înainte chiar de a cunoaşte împrejurările în care soţul dumneavoastră şi-a găsit moartea?

— Înainte!

— Asta e foarte interesant. *Aţi ştiut* sau numai aţi *bănuit* că ar putea fi vorba de crimă?

— A fost ceva mai mult decât o bănuială.

— Şi pe ce s-a bazat această convingere a dumneavoastră?

— Franz ştia că va fi omorât.

Era, într-adevăr, o informaţie preţioasă. În sfârşit, un pas înainte. Oare Alexica îmi va da posibilitatea să mai fac încă vreo câţiva?

— Săracu' de el *ştia!*, îl compătimi Sultana şi, deodată cu cuvintele, în ochi îi apărură lacrimi, mari, cât două boabe de coacăze.

— Desigur, v-a dat unele amănunte, am tatonat cu prudenţă.

— Să fie de atunci o lună, nu-i aşa, mamă?

— Nu!... Nu!... Mai mult de trei săptărnâni nu-s.

— Fie! În urmă cu trei săptămâni, după spectacol, a venit acasă foarte neliniştit, foarte speriat. Mi-a spus că e obosit şi că vrea să se culce.

— Nici n-a vrut să mănânce, completă Sultana.

— Am făcut patul şi ne-am culcat. Dar nu putea dormi. Mereu se răsucea când pe o parte, când pe alta, şi ofta. „Ce se întâmplă cu tine, Franz?", l-am întrebat. La început a tăcut. Până la urmă, însă, mi-a mărturisit că cineva şi-a pus în gând să-l „cureţe".

— Cine?, nu m-am putut stăpâni să nu întreb.

— Nu ştia.

— Poate n-a vrut să spună?

— Nu cred. „Bine, dar de unde ştii?, l-am întrebat. A încercat cineva?" „Nu, încă nu! Dar *simt* că mi se pregăteşte moartea. Nu ştiu *când* se va întâmpla, nu ştiu *cum* se va întâmpla, dar simt că sunt condamnat". Când am auzit cuvântul „condamnat", l-am întrebat: „Ascultă, Franz, nu cumva te-ai înhăitat cu nu ştiu cine, şi acum ţi-a pus gând rău, naiba ştie din ce motiv?" El a protestat, s-a jurat că nici vorbă nu-i de aşa ceva, că nici nu se simte vinovat în vreun fel, dar că era totuşi condamnat să moară. Mai mult de atât n-am izbutit să scot de la el.

— Totuşi dacă n-a vrut să vă spună?

— Dacă ar fi ştiut sau ar fi bănuit pe cineva mi-ar fi spus. Eu de fiecare dată când am vrut să scot ceva de la Franz am izbutit.

— Nu ştia, dar totuşi era convins că va fi omorât, am observat eu.

— Şi după cum vezi nu s-a înşelat.

— E aproape de necrezut!

— *E aproape*, ai spus. N-ai îndrăznit să spui: *este de necrezut*.

— Cum aş fi putut, dacă totuşi inevitabilul s-a întâmplat.

— Bine ai spus: inevitabilul. Dar dacă el n-a ştiut, în schimb ştiu eu cine este vinovat de moartea lui.

— Ştiţi?, am întrebat, mărturisesc, cum nu se poate mai sceptic.

— Cred că ştiu. Ilinca!

— ...Şi, mă rog, cine este Ilinca?

Am întrebat, dar imediat mi-am adus aminte că văzusem la circ un număr de acrobaţie, care în program era trecut: *Duo „Temerarele": FENIA ŞI ILINCA.*

— Se vede că nu te duci la circ...

— Presa niciodată nu s-a dat în vânt după circ, interveni în discuţie Sultana, întrerupând-o.

— Mamă, te rog nu te mai vârî în vorbă nitam-nisam, şi nu mă mai întrerupe. Apoi către mine: Ilinca, da. E acrobată. Are un număr idiot împreună cu soră-sa.

Nu era deloc „idiot" numărul celor două surori, dimpotrivă, era foarte bine făcut, şi nu numai după opinia mea, un profan, care nu mai fusesem la circ din anii copilăriei, ci a lui Lăpuşneanu, care îmi dovedise că este foarte competent, atât de competent, încât mă întrebam dacă nu cumva în tinereţe, lucrase şi el acolo.

— Susţineţi că Ilinca-acrobata este aceea care a pus la cale „accidentul"?

Vorbeam eufemistic şi nu aveam niciun motiv. Dar probabil ca am folosit termenul „accident" fiindcă mi se părea incredibil că acrobata regizase asasinarea lui Franz. Vreau să spun că îmi era greu să asociez numele ei de acuzaţia: „crimă premeditată".

— Da!

Un „da" categoric, pronunţat totuşi cu indiferenţă, aproape să cred că o plictisea faptul că trebuia să repete un lucru asupra căruia nu avea niciun fel de îndoială. După aceea se ridică şi iarăşi dispăru în bucătărie pentru două minute. Când

reveni ochii îi străluceau şi mai tare, dar prin nimic altceva nu se cunoştea că s-ar fi îmbătat cumva. Şi fiindcă presupuneam că drumul spre bucătărie începuse să-l facă mai înainte de venirea mea — paharul gol de pe măsuţă, prezent acolo încă din clipa când păşisem în cameră, constituia dovada — mă întrebam, fără voia mea, după atâta cantitate de alcool consumată beţia începea să pună stăpânire pe ea?

— De vreme ce afirmaţi atât de categoric, înseamnă că aveţi şi dovezi.

— Parcă ziceai că nu eşti de la miliţie?

— Nu sunt!

— Atunci de ce gândeşti ca ăia?

— Nu cred că trebuie să fii neapărat de la miliţie ca să-ţi vină în minte constatarea că, atunci când acuzi pe cineva că a comis o crimă, trebuie s-o dovedeşti.

— Mai întâi, domnule, eu n-am declarat aşa ceva ălora de la miliţie. Dimpotrivă — şi mi se pare că ţi-am mai spus-o — le-am atras atenţia că dacă vor să găsească neapărat pe cineva vinovat de moartea lui Franz, înseamnă să umble după cai morţi să le ia potcoavele. Am mai spus-o, da?

— Da!, am recunoscut.

— Deci în faţa lor nu am acuzat pe nimeni, şi cu atât mai puţin pe Ilinca. În al doilea rând, dumneata eşti un... particular. Un jurnalist, în cazul când eşti cu adevărat. În definitiv, puţin îmi pasă ce eşti în realitate. Cu alte cuvinte, dacă dumneata eşti un particular, faţă de dumneata pot să declar orice fără ca prin aceasta să fiu obligată să dovedesc temeinicia afirmaţiilor mele. Aşa că, vrei să mă crezi, bine. Nu vrei, tot bine.

— Dacă aţi fi în locul meu, n-aţi dori să cunoaşteţi adevărul adevărat?

— Presa, presa-i al naibii de curioasă!, exclamă admirativ Sultana.

— Dar de vreme ce nu sunt; habar nu am ce înseamnă să vrei să cunoşti adevărul, îmi replică Alexica, ignorând intervenţia mamei sale.

— Atunci permiteţi-mi să vă întreb, dacă dovezile vă lipsesc sau, pur şi simplu, nu vreţi să mi le aduceţi şi mie la cunoştinţă?

— Poate că le cunosc, dar poate că nu le cunosc.

Răspunsul acesta echivoc mă descumpăni. Îmi dădeam seama că nu va vorbi, oricât de şiret aş încerca să fiu. Am făcut, rapid, următorul raţionament: Dacă am sau nu dovezi, nu pot afla. Dar poate, încercând, descopăr sau măcar întrevăd mobilul acestei crime cu atât mai monstruoase cu cât asasinul — sau asasina — a folosit, ca armă, bestialitatea unei fiare, a panterei.

— Ilinca l-a cunoscut bine pe soţul dumneavoastră?

— Ba am ştiut ce-i poate ei pielea!

— Mă rog, dacă au fost colegi, am afectat naivitate.

— Nu fi prost. Nu asta am înţeles când ţi-am spus că l-a cunoscut *bine*. Am înţeles că Ilinca s-a culcat cu el.

— Înţeleg! Vreţi să spuneţi că moartea soţului dumneavoastră intră în categoria crimelor pasionale.

— Asemenea clasificări pe mine mă plictisesc. Ei, fir-ar a dracului, pentru mine crima e crimă, fie că-i pasională sau că are drept scop jaful, răzbunarea ori nu mai ştiu eu ce altă explicaţie.

Fenia şi Ilinca Gogolea erau gemene. Locuiau într-un apartament mic dintr-un bloc de pe Colentina şi aveau douăzeci şi doi de ani fiecare. Fuseseră angajate la circ prin transfer, ca să nu-şi piardă vechimea în câmpul muncii, după cum mi-au declarat mai târziu, când ne-am împrietenit. Mai înainte, lucraseră amândouă ca vânzătoare la magazinul Bucureşti, una la raionul cu gablonzuri, cealaltă la articole de mercerie. De obicei gemenii seamănă între ei. Fenia şi Ilinca făceau excepţie. Fenia era mult mai înaltă şi mai voinică decât Ilinca şi era mai frumoasă decât ea. Ilinca era o fată subţirică, blondă, cu o figură de iepuraş permanent în stare de mirare — motiv pentru care câştiga simpatia tuturora — veselă, contaminant de veselă şi care, fără niciun efort, vreau să spun fără intenţie, şi aproape fără să-şi dea seama, se pricepea să stârnească râsul. Cei câţiva pistrui de pe obraji şi gropiţele care apăreau când zâmbea, precum şi amabilitatea ei permanentă, chiar şi atunci când avea de-a face cu clientele cele mai nehotărâte —, însuşire atât de rară la lucrătoarele din comerţul nostru

— toate aceste calităţi contribuiau, în mare măsură ca Ilinca să fie răsfăţată atât de colege, cât şi de cliente, totdeauna în număr mare la raionul cu articole de mercerie. Fenia nu avea pistrui, nu ştia să râdă şi cu atât mai puţin să-i facă pe alţii să râdă, era brunetă, avea ochi frumoşi — ai Ilincăi erau ca de veveriţă — de care era foarte mândră, o feminitate pe care bărbaţii o descopereau fără niciun efort şi, fiindcă se ştia frumoasă, era distantă şi politicoasă, dar de o politeţe care irita mai rău decât o mojicie.

Surorile între ele se iubeau mult, niciodată nu se certau, poate fiindcă se statornicise regula ca hotărârile să le la Fenia, iar Ilinca să fie totdeauna de acord cu iniţiativele şi deciziile ei.

Bărbaţii nu constituiau un motiv de discordie între cele două surori. Pentru Fenia, ei erau nu un scop, ci mijlocul prin care stabilea propria ei chinestezie fizică şi psihică. Vreau să spun că îi considera necesari în aceeaşi măsură în care avea absolută trebuinţă de săpun, de buretele de baie, de peria cu care îşi peria frumosul ei păr negru care, datorită ondulaţiei sale naturale, nu avea nevoie de „permanent", indispensabil pentru părul blond şi puţin cam ţeapăn al Ilincăi. De aceea, Fenia nu fusese niciodată îndrăgostită de vreun bărbat, deşi cunoscuse o mulţime, iar Ilinca ar fi fost oricând gata să jure că soră-sii nici nu i se va întâmpla vreodată aşa ceva. De altfel, deşi era frumoasă, deşi feminitatea ei era în stare să trezească elanuri tinereşti până şi unui sexagenar, din cauză că era arogantă şi foarte puţin pricepută în a face conversaţie, bărbaţii se plictiseau de ea înainte ca ea să se plictisească de ei.

În schimb Ilinca avea o fire pasională. S-a îndrăgostit pentru prima dată la vârsta de zece ani de un preot catolic, foarte tânăr şi foarte distins — bineînţeles o dragoste platonică — şi a devenit femeie la vârsta de şaisprezece ani, culcându-se cu un bărbat însurat de care se îndrăgostise nebuneşte, şi pe care nu l-a uitat niciodată, nici după ce a mai fost îndrăgostită, succesiv, şi de alţi bărbaţi. Ilinca înceta să iubească un bărbat pentru a se îndrăgosti de un altul şi fiindcă dragostea îi crea o stare de permanentă euforie, se simţea fericită, era veselă, în aşa măsură sincer de veselă, încât veselia ei devenea

molipsitoare pentru cei din jurul ei. Fenia n-o înţelegea, dar nici n-o condamna. O accepta aşa cum era şi fiindcă ţinea la ea — în măsura în care o persoană cu firea ei poate ţine la alta — cumva o compătimea că era „dependentă" de bărbaţi fie şi numai pentru faptul că putea suferi din cauza lor. La rândul său Ilinca nu avea nimic împotriva caracterului şi temperamentului Feniei, dar îşi spunea că niciodată n-ar putea fi ca ea, şi că nici nu-şi dorea.

În ciuda veseliei, în ciuda faptului că era fericită pentru fiecare clipă pe care viaţa i-o dăruia, Ilinca se descoperea adesea nemulţumită, deşi niciodată nu-şi putea explica motivul. Îl bănuia vag, dar dacă cineva i-ar fi dezvăluit cauza, sigur că ar fi protestat, convinsă că acela se înşală. Ilincăi nu-i era clar că slujba pe care o avea n-o satisfăcea. Îşi dădea seama că era preferabilă multor altora, recunoştea că în cea mai mare parte din timp îi şi plăcea, dar erau momente când îşi dorea cu totul altceva, nici ea nu ştia ce anume. Dacă i s-ar fi cerut să opteze pentru o altfel de muncă, s-ar fi găsit într-o mare încurcătură şi, temându-se să nu cadă din lac în puţ, ar fi declarat că preferă să rămână şi pe mai departe acolo unde se afla. Într-o zi, când i-a mărturisit Feniei nemulţumirea sa — nu aveau secrete una faţă de alta — aceasta a privit-o cu mare mirare şi aproape a fost indignată că Ilinca poate să-şi dorească o altă ocupaţie. Ea, Fenia, se simţea foarte bine, ştia că în scurtă vreme va deveni şefă de raion, că după alt câtva timp iarăşi va fi avansată şi că atunci când va veni vremea să iasă la pensie, va fi apucat să urce toate treptele pe care le putea râvni o fată modestă ca ea, modestă nu dintr-un fel de noblеţe sufletească, ci dintr-un fel de lene congenitală, convertită într-un fel de maximă ad-hoc: de a nu tinde către ceva care necesită eforturi prea mari şi care ar periclita echilibrul ei interior.

După cum se poate vedea, Fenia şi Ilinca erau două surori gemene care — printr-o curiozitate a naturii — nu semănau nici fizic şi nici sufleteşte. (Aş zice, cu atât mai puţin sufleteşte.) Gândeau diferit, simţeau diferit, aveau preferinţe diferite, cu excepţia uneia singure: amândurora le plăcea la nebunie circul. La cinematograf se duceau des, la teatru mai rar, la

Operă niciodată, iar în ceea ce priveşte concertele niciodată nu le trecuse vreodată prin minte că ar putea să le intereseze, nici măcar unul de muzică uşoară. În schimb de la circ erau nelipsite, în ciuda faptului că acolo programul aproape că nu cunoaşte variaţie. Dar nici Fenia şi nici Ilinca nu se plictiseau să vadă de zeci de ori aceleaşi numere de acrobaţie, de dresaj, echilibristică sau prestidigitaţie. Ajunseseră să fie cunoscute de controloarele de bilete, de garderobiere, de plasatoare, de femeia de la bufet sau de la toaletă. Până şi unii dintre „artişti" sau „artiste" începuseră să le cunoască, şi nu o dată se întâmpla ca după ce îşi făceau numărul, atunci când începeau aplauzele, să le caute cu privirea pe cele două surori pentru a avea confirmarea dacă acesta fusese sau nu reuşit.

Şi acum, după ce aţi aflat toate acestea despre cele două surori — informaţii pe care eu le-am obţinut nu fără eforturi şi risipă de diplomaţie — desigur că nu veţi mai fi miraţi aflând că, într-o zi, amândouă surorile au cerut conducerii magazinului transferul lor la circ, unde urmau să fie angajate în calitate de „artiste acrobate". Faptul acesta a constituit un adevărat eveniment pentru personalul magazinului şi consecinţa a fost că, după aceea, timp de mai bine de o lună, începând cu liftierii, femeile de serviciu şi terminând cu directorii, cu toţii şi-au făcut timp să se ducă la circ, ca să le vadă „producându-se" pe cele două surori.

A cui a fost ideea de a deveni artiste de circ n-am putut afla. Fenia mi-a declarat că a Ilincăi, iar aceasta a încercat să mă convingă că iniţiativa aparţinut Feniei. În schimb, amândouă surorile au fost de acord că alegerea numărului, dar mai ales detaliile, fiindcă numerele de la circ sunt în general limitate, a aparţinut Ilincăi. S-au pregătit acasă timp de mai multe luni, sub supravegherea unui fost acrobat ieşit la pensie, şi când numărul lor a fost pus perfect la punct, s-au prezentat pentru probă. L-au executat cu atâta desăvârşită măiestrie, încât cei care trebuiau să se pronunţe au fost unanimi în a recunoaşte incontestabilul lor talent. (Angajarea lor ulterioară s-a datorat şi — e drept într-o oarecare măsură — pe de o parte frumuseţii Feniei, iar pe de alta, farmecului personal tonifiant al Ilincăi.)

M-a primit Ilinca. Fenia — spre norocul meu — nu era acasă. (Spun spre norocul meu, fiindcă, după cum mi-am putut da seama mai târziu când, vizitându-le s-a întâmplat să fie acasă amândouă surorile, Ilinca atunci când sora ei era de faţă, devenea mai puţin spontană.)

Ilinca era îmbrăcată în doliu. Rochie neagră, ciorapi negri, pantofi de casă negri, o brăţară din mărgele negre la încheietura mâinii stângi, o panglică neagră îi strângea părul blond. Acasă îmi păru mult mai mică şi mult mai firavă decât în arenă atunci când executa, împreună cu Fenia, numărul lor care, după părerea cunoscătorilor, atingea perfecţiunea.

Mă primi în casă fără să mă întrebe cine sunt şi de ce am venit. Părea după altă lume. Se aşeză, uitând să mă invite să iau loc. Stătea cu mâinile în poală, ca o fetiţă cuminte. Din cauza cordeluţei care îi strângea părul părea mult mai tânără. Se uita la mine, dar nu sunt sigur că mă vedea. Adică mă vedea, dar spiritul ei parcă nu lua cunoştinţă de prezenţa mea. Părea năucită, pur şi simplu părea năucită. De ce? De durere? De frică? Şi purta doliu. După Franz? Alexica o acuzase de crimă. Îl omorâse pe Franz şi acum purta doliu după el? Părea incredibil. *Părea*. Dar dacă totuşi... E atât de nepătruns abisul din sufletul oamenilor, încât, mai ales într-o meserie ca a mea, nu trebuie să te laşi înşelat de aparenţe.

La un moment dat Ilinca păru că se dezmeticeşte. Se uită la mine cu uimire încercând să zâmbească, fără însă să izbutească. Reuşi doar să-şi arate, foarte timid, gropiţele:

— Nici nu v-am întrebat cine sunteţi. Iertaţi-mă. Nu mă simt prea bine. Vă rog, ce doriţi?

— Domnişoară, nu am nicio legătură cu miliţia, cu toate acestea sunt interesat, ca şi miliţia, să aflu adevărul în legătură cu accidentul dresorului Franz Buller.

Ilinca îşi trecu palma peste frunte, parcă încercând să se concentreze ca să poată înţelege ce-i spuneam.

— Înţeleg, vreţi să cunoaşteţi părerea mea dacă a fost accident sau ceva mai grav.

— Crimă!, am precizat.

— Da. Dacă a fost crimă.

— Părerea dumneavoastră care-i? A fost sau nu?

— Am impresia ca puneţi mare preţ pe răspunsul meu.

— Într-un fel, da!

— Mă măguliţi, mi-a răspuns, şi nu mi-am putut da seama dacă era sau nu ironică.

— Îmi puteţi răspunde?

— Da!

Am aşteptat să continue, dar n-a mai urmat nimic.

— Ezitaţi? De ce?

Ea tresări şi abia atunci mi-am dat seama că, de fapt, nu fusese ezitare, ci că o furaseră gândurile.

— Ce m-aţi întrebat?

— De ce ezitaţi să-mi răspundeţi?

— Nu ezit. Vă răspund. A fost crimă. Cineva a dat drumul panterei. Dinadins i-a dat drumul.

— Este convingerea dumneavoastră?

— Nu şi a dumneavoastră? Aşa credeam.

— De ce neapărat şi a mea?, am întrebat, deoarece nu înţelegeam de unde şi până unde ajunsese la o asemenea concluzie.

— Am avut sentimentul că dumneavoastră aţi vrut doar să vă confirm un punct de vedere deja format. Nu înţeleg, v-o repet, de ce aţi avut nevoie ca tocmai eu să vi-l confirm.

— Aveţi să aflaţi imediat. În prealabil vă rog să-mi spuneţi unde vă găseaţi când s-a comis „accidentul"?

— La circ, veni răspunsul prompt şi cu tonul cel mai firesc. Mă privi deschis, poate cumva vag întrebător, ca şi când voia să se convingă dacă o cred sau nu. Şeful meu, colonelul Mănăilă, îmi atrăsese atenţia, în mai multe rânduri, că în meseria noastră nu ne este permis să avem simpatii sau antipatii cu anticipaţie, cu alte cuvinte, că atunci când cercetăm pe cineva despre a cărui vinovăţie nu există nicio dovadă, suntem datori să ne menţinem într-o strictă obiectivitate. Mi-am amintit de această recomandare în momentul când Ilinca mă privi deschis şi vag întrebător, fiindcă abia acum îmi dădeam seama că, încă din prima clipă când o văzusem, începuse să se insinueze în sufletul meu un sentiment de simpatie faţă de ea. Alexica o acuzase de crimă premeditată, venisem să tatonez terenul — poate că

termenul nu este cel mai potrivit. Încă nu aveam nicio dovadă că învinuirea era sau nu întemeiată şi, cu toate acestea, faţă de Ilinca simţeam o reală simpatie — mă refer la acea simpatie pe care ţi-o trezesc oamenii sinceri şi cinstiţi — şi cred că n-aş exagera spunând că, nu ştiu din ce motiv, o compătimeam.

Desigur, aşa ceva contrazice total recomandarea pe care mi-o făcuse şeful meu, de aceea — cred că numai din acest motiv — în speranţa că îmi voi redobândi minimul de obiectivitate necesar, am început să întreb cu mai multă persuasiune:

— Unde anume vă aflaţi?

— În cabină.

— Ce făceaţi acolo? Cred că nu veţi încerca să mă convingeţi că aţi venit atât de devreme la circ pentru spectacolul de seară.

— De ce să vă conving de ceva care nu este adevărat? Venisem fiindcă aveam întâlnire cu Franz. Îl aşteptam. Ştiam că va veni să dea de mâncare animalelor.

— V-aţi dat întâlnire în cabină?

— Nu!

— Atunci de ce l-aţi aşteptat acolo? Eraţi sigură ca va veni să vă caute? Avea vreun motiv s-o facă, de vreme ce până la spectacol mai erau cel puţin patru ore?

— Nu avea nici unul!

— Atunci? Explicaţi-mi de ce l-aţi aşteptat în cabina? Putea să vină şi să plece de la circ fără ca dumneavoastră să prindeţi de veste.

— Nu aveam de gând să-l aştept acolo tot timpul. Sosisem ceva mai devreme şi, până la venirea lui, în altă parte nu aveam unde să-l aştept. Tocmai când mă pregăteam să mă duc să văd dacă a venit, s-a dat alarma... Dar de ce îmi puneţi asemenea întrebări?

Şi fiindcă nu-mi puteam inhiba simpatia ce o simţeam faţă de ea, din dorinţa de a redeveni obiectiv, am forţat nota, dând dialogului nostru o desfăşurare la care n-aş fi recurs în alte condiţii.

— De ce? Fiindcă există cineva care ne-a declarat că Franz a murit din cauza dumneavoastră.

Ilinca mă privi de parcă îi vorbisem într-o limbă pe care n-o cunoştea deloc.

— Cum, adică, din cauza mea? Nu înţeleg! Pentru numele lui Dumnezeu, ce vreţi să spuneţi?

— Domnişoară, cineva v-a acuzat de crimă. Cineva susţine că dumneavoastră aţi dat drumul panterei.

Ilinca păru că tot nu înţelege. Se uita la mine cu o privire rătăcită, de parcă nu ar mai fi fost în toate minţile. Apoi ochii i se umeziră de lacrimi, mai întâi i se umeziră, pe urmă începu să plângă de-a binelea.

— Eu!... Eu l-am omorât?

— Nu l-aţi omorât?

Era o întrebare stupidă, de ageamiu, fiindcă în niciun caz nu mi-era permis s-o cred pe cuvânt.

— Eu să-l omor? Pe el? Tocmai pe el? Domnule... , domnule, dar e o infamie! Tocmai pe el!

Cuvintele sunau atât de convingător, dar mie nu-mi era permis *s-o cred*. Asta pe de o parte. Pe de alta, cuvintele „tocmai pe el" mă iritaseră. Atunci nu mi-am dat seama dar, ulterior, reflectând la cele discutate cu ea, am înţeles că, de fapt, n-a fost propriu-zis iritare, ci mai curând un fel de iraţională invidie că, referindu-se la un bărbat, o femeie fusese în stare să smulgă din sufletul ei accente atât de sincere, ceea ce nu putea să însemne altceva decât că ţinuse mult la el, abstracţie făcând de faptul că eventual îl ucisese. De altfel, acesta a fost motivul că am întrebat cu şi mai multă asprime:

— În definitiv de ce „tocmai pe el" nu l-aţi fi omorât? Ce relaţii au existat între dumneavoastră?

— De prietenie.

— Vă atrag atenţia, domnişoară, că este în interesul dumneavoastră să-mi spuneţi numai adevărul.

— Şi de ce credeţi că vă mint?

— Sunt informat că relaţiile dintre dumneavoastră şi Franz Buller au fost de altă natură.

Categoric, mereu călcam în strâchini, în niciun caz nu în felul acesta trebuia purtat dialogul. Jucam cu cărţile pe faţă, îi dam ei posibilitatea — în cazul în care bineînţeles era vinovată — sa-şi construiască o baricadă de argumente ca să se apere înapoia ei.

— Dumnezeule, ce proşti sunt oamenii! Îmi dau seama că prostia lor ar putea să mă piardă. De pildă, cum aş putea

să vă dovedesc, domnule, că între mine şi Franz n-au existat decât relaţii de prietenie?

— Într-adevăr, foarte greu. În ultima vreme aţi fost văzuţi tot timpul împreună. Veneaţi la repetiţii împreună, plecaţi împreună, aproape zilnic Franz vă vizita acasă, şi nu pleca prea devreme. Din cauza interesului pe care vi-l purta, între el şi soţia lui au avut loc violente scene de familie. Aveţi cunoştinţă?

— Da! Mi-a spus Franz. Şi totuşi nu v-am minţit...

— N-au existat decât relaţii de prietenie? Susţineţi încă!

— Relaţii de prietenie, şi începutul unor relaţii de... muncă.

— Vreţi să spuneţi că Franz intenţiona să vă iniţieze în meseria de dresoare?

— Nu!, în niciun caz.

Vru să continue, pe urmă renunţă. Ochii i se umplură din nou de lacrimi şi n-am mai ştiut dacă tăcuse fiindcă voise să continue sau fiindcă nu mai fusese în stare din cauza plânsului.

Am aşteptat câteva clipe, pe urmă, văzând că tace, deşi nu mai plângea, am insistat:

— Atunci, la ce anume relaţii de muncă v-aţi referit?

— Am să vă spun. Numai de mă veţi putea crede. Şi se uită la mine rugător. Părea atât de mică şi de neajutorată. Parcă era o fetiţă. Dar eu ştiam că femeia din faţa mea cu trup de fetiţă avea, sub pielea delicată şi albă, muşchi de oţel, că era o fată puternică şi asemenea unei zvârlugi. Da, ştiam, totuşi îmi făcea plăcere s-o cred mică şi neajutorată, deşi îmi făgăduisem să fiu cât mai obiectiv şi să nu mă las influenţat de acuzaţia categorică a Alexicăi, după toate probabilităţile beată sau aproape beată în clipa când o făcuse. Era o poziţie contrară aceleia avute puţin mai înainte, când încercasem să-mi inhib simpatia ce mi-o inspira acrobata cu un nume atât de puţin potrivit pentru cineva cu o meserie ca a ei.

— Franz avea oroare faţă de profesiunea lui. Cândva o îndrăgise, chiar foarte mult, dar în ultimul timp n-o mai putea suferi. Deloc n-o mai putea suferi, ţinu ea să precizeze.

— De ce?, am insistat.

— Îi era frică. Nu ştiu dacă sunteţi informat, acum câteva luni aceeaşi panteră s-a repezit asupra lui şi, numai datorită prezenţei sale de spirit şi a unui gest reflex extraordinar, Franz s-a ales doar cu vreo câteva zgârieturi, destul de serioase, dar, din fericire, doar zgârieturi. De la întâmplarea aceasta, meseria a început să i se pară odioasă, pur şi simplu, fiindcă a prins frica fiarelor. Se gândea serios să renunţe la ea, călcându-şi pe mândrie, dar nu-i dădea prin minte de ce altceva să se apuce. Ştiţi doar că există multe meserii pe care oamenii ajung să le îmbrăţişeze nu fiindcă simt o anumită vocaţie, ci fiindcă trebuie să trăiască. În lumea noastră, toţi suntem nişte entuziaşti şi ne iubim meseria. Când n-o mai putem face devenim nefericiţi, şi murim foarte repede. Am ţinut să vă spun toate acestea ca să înţelegeţi de ce Franz, hotărât să renunţe la munca de dresor, amâna mereu. Amâna în speranţa că-i va veni în minte ideea vreunui alt număr de circ, dar nu unul oarecare — ca să nu-l dispreţuiască pe ascuns ceilalţi considerându-l laş — ci unul care, pe lângă noutate, să conţină şi un anume grad de periculozitate, înţelegeţi? Era în căutare.

— ...Şi mai înainte de a găsi, a suferit „accidentul", am crezut că anticipez.

— Nu! Lucrurile s-au întâmplat puţin altfel. Pe sora mea Fenia o cunoaşteţi?

— Doar din vedere, am dat un răspuns vag.

— Eu cu ea avem un număr de acrobaţie...

— Pe care îl executaţi admirabil.

— Mulţumesc! Şi se înroşi de plăcere. Pe urmă, întristându-se brusc: Din păcate, mult timp nu-l vom mai putea face. Sora mea s-a îmbolnăvit. O tuberculoză osoasă sau un fel de cancer al oaselor, nu ştiu precis, şi mi se pare că nici medicii nu sunt cu toţii de aceeaşi părere. Oasele ei au început să devină foarte fragile, mai ales cele de la picioare, cu alte cuvinte cele mai solicitate în numărul nostru acrobatic. Medicii i-au interzis să mai lucreze, fiindcă este posibil ca din cauza efortului să survină, în orice moment, o fractură. Dacă nenorocirea se întâmplă în timp ce eu lucrez sus, este foarte posibil să mă accidentez, adică să mă aleg şi eu cu o

fractură, una gravă, dacă nu chiar foarte gravă. Iată-ne, dar, din cauza îmbolnăvirii Feniei, puşi în situaţia de a renunţa la numărul nostru, practic de a rămâne fără lucru. Pe de o parte, noi două, pe de alta, Franz. Ce era de făcut? Pe Franz l-aţi cunoscut?

— Nu!

— În aparenţă, un om cam ursuz. În realitate, un om nefericit. Nu s-a înţeles niciodată cu nevastă-sa, care îl teroriza şi care, în ultimul timp, a căzut în patima beţiei.

— Poate ştiţi din ce motiv?

— Nu ştiu, şi nici nu m-a interesat. Nu mă interesează viaţa particulară a nimănuia. Iar dacă m-am referit la viaţa particulară a lui Franz am făcut-o numai ca să înţelegeţi de ce părea un om ursuz şi închis. Numai faţă de mine nu se manifesta aşa. Nu ştiu de ce, dar în general oamenii îmi acordă încredere şi, făcând din mine confidenta lor, nu-mi ascund nici cele mai intime secrete ale lor. Repet, nu ştiu de ce. Poate fiindcă mă cred o proastă — şi, în consecinţă, nu se tem de mine. În ceea ce îl priveşte pe Franz, cred că el mi s-a destăinuit fiindcă avea încredere în mine. Asta s-a întâmplat în urmă cu vreo lună, adică în perioada când medicii abia descoperiseră boala Feniei şi când eu eram în căutarea unei idei pentru un număr pe care să-l execut singură, deoarece pe Fenia, până la urmă, trebuie s-o internez în sanatoriu. Bineînţeles, vrând să-i dovedesc lui Franz că aveam şi eu încredere în el, i-am vorbit de necazul meu, adică de necazul nostru, al meu şi al Feniei. Atunci el s-a bătut cu palma peste frunte, m-a luat în braţe şi a început să danseze prin cameră cu mine. Când entuziasmul i s-a mai potolit, am aflat şi eu de ce se bucura atâta. Îi venise ideea unui număr pe care să-l executăm împreună. Franz pretindea ca am mult umor şi că, noi amândoi, am putea deveni un cuplu de clovni extraordinar. Da, extraordinar! Chiar aşa s-a exprimat.

— Există femei-clovni?, am întrebat.

— Nu prea. Franz spunea că tocmai în aceasta va consta noutatea, şi că eu, cu „mutrişoara" mea, voi reuşi să smulg publicului ropote de aplauze. Ca să fiu sinceră, n-a prea izbutit să mă convingă. Eram încredinţată că exagerează şi că

numărul nostru, în cazul când va fi acceptat, va însemna un adevărat fiasco. Şi aceasta nu numai din vina mea, ci şi a lui, fiindcă îmi era imposibil să mi-l închipui în postură de clovn tocmai pe el, omul despre care numai puţini dintre colegi ar putea afirma că l-au văzut râzând sau numai zâmbind.

— Şi?, am întrebat, deoarece Ilinca, poate fiindcă ochii i se umplură din nou de lacrimi, contenise.

— Franz a ticluit nişte texte, a desenat costumele pe care urma să le îmbrăcăm când vom executa numerele noastre de clovnerie şi, după o săptămână, am început repetiţiile.

— Unde?

— Aici, la mine. Trebuie să vă spun că prima repetiţie a însemnat pentru mine ceva... ceva extraordinar. Categoric, ceva extraordinar.

— În ce sens?

— În sensul că mi-am dat seama că Franz nu se înşelase şi că, fără să fiu conştientă de aceasta, aveam talent de clovn. A fost o mare surpriză, dublată de o mare satisfacţie. Aţi spus că eu şi Fenia suntem bune acrobate?

— N-o spun eu, un profan, ci specialiştii.

— Tocmai fiindcă specialiştii ne apreciază, cred că nu are să vă pară o lăudăroşenie din partea mea dacă am să vă spun că în ceea ce ne priveşte pe noi două, publicul nu a fost deloc zgârcit atunci când a trebuit să ne răsplătească aplaudându-ne. Tocmai de aceea, după fiecare repetiţie cu Franz, anticipând aplauzele publicului, eram mult mai fericită decât m-am simţit vreodată. Poate vreţi să ştiţi de ce?

— Nu în mod special, totuşi nu pot să spun că nu m-ar interesa să aflu.

— Fiindcă nu există o mai mare satisfacţie decât aceea de a şti că oamenii te aplaudă, fiindcă ai izbutit să-i faci să râdă. Nu ştiu, dar poate că în general oamenii sunt nefericiţi de vreme ce se amuză.

— Nu mi-aţi spus cum se comporta Franz în postură de clovn, i-am amintit.

— Admirabil!... Extraordinar! Pot afirma că îşi descoperise adevărata vocaţie. Aş zice, domnule, că Franz a fost un clovn genial. Şi e regretabil, e trist, e dureros că a trebuit să moară

mai înainte ca publicul să ia cunoştinţă de marele său talent. Măcar o singură dată dacă ar fi apucat să joace. Dar n-a avut noroc. Săptămâna viitoare ne planificasem să terminăm repetiţiile. Dar ştiţi ce s-a întâmplat.

Şi nu mai continuă, considerând probabil că tot ceea ce se întâmplase după aceea îmi era cunoscut sau eventual nu mă mai interesa.

— Dacă am înţeles bine, repetiţiile aveau loc aici în mare secret. Este adevărat?

— În secret, da, în secret.

— De ce?

— N-am vrut să afle colegii. Voiam să fie pentru toţi o surpriză.

— Şi pentru conducerea circului?

— Şi. Bineînţeles, orice număr nou trebuie aprobat. Săptămâna viitoare însă conducerea urma să asiste la prima noastră repetiţie în arenă.

— Era cel puţin la curent?

— Nu. Poimâine Franz trebuia să-l anunţe pe director.

— Vasăzică, în afară de domnişoara Fenia, nimeni nu a ştiut că Franz urma să devină partenerul dumneavoastră?

— Nimeni!

— Mda!, am exclamat stupid, fiindcă nu-mi venea în minte ce aş mai dori să aflu de la ea, întrebându-mă totodată dacă mă minţise sau nu. Uitându-mă la ea, înclinam să cred că nu, deşi în viaţa mea nu văzusem o femeie clovn şi, de asemenea, cu toate eforturile făcute, nu mi-o puteam închipui făcând saltimbăcării în arenă, secundată de Franz, sau secundându-l pe acesta. Dacă înclinam s-o cred, aceasta se datora numai felului ciudat în care mă privea: foarte deschis, totodată candid, parcă într-un fel de nedumerire de fetiţă naivă şi un pic prostuţă. În schimb, brusc renăşteau toate suspiciunile în clipa când mi-l aminteam pe Fanz, aşa cum îi păstrasem în minte ultima imagine: în arenă, silind fiarele să se supună voinţei lui, cu trăsăturile feţei încremenite într-o încordare despre care Lăpuşneanu spunea că nu este altceva decât frică, şi încă una teribilă. Şi fiindcă aşa îl vedeam, ca şi când s-ar fi aflat cu adevărat dinaintea ochilor mei, m-am întrebat, cu

un fel de ciudă inexplicabilă — din fericire numai în gând — învins de scepticism:

„Cum naiba să cred că omul acela era un clovn genial?"

6
Domnul Lăpuşneanu făgăduieşte un horoscop

Colonelul m-a chemat la raport. Era singur în birou. Stătea în dreptul ferestrei şi privea afară în stradă. M-a auzit intrând, dar nu s-a întors. L-am salutat şi am rămas lângă prag. În ciuda anilor — sigur avea cincizeci şi şapte, poate chiar cincizeci şi opt de ani — îşi păstrase silueta. Avea un trup frumos, atletic — auzisem că şi-l păstra aşa datorită gimnasticii pe care o practica din anii adolescenţei — şi o vigoare care dezminţea vârsta. Părul grizonant, cu vălurele, era la fel de bogat ca în anii tinereţii. Cu spatele la mine, se sălta mereu pe vârfuri — un obicei vechi la el — şi privea în stradă.

— la loc, Vladone!, mă invită fără să se întoarcă şi m-am grăbit să dau curs invitaţiei.

De fiecare dată când intram în acel birou mă simţeam emoţionat. Ştiu eu? Poate că termenul nu este cel mai potrivit. Era emoţie, dar era şi altceva. Nu ştiu cum să explic mai bine. Acel „altceva" însemna poate un fel de satisfacţie că îl văd, că voi asculta ce spune şi că, până la urmă, câştigul va fi de partea mea. Din promoţia mea, nu cred că era unul care să nu fi dorit să lucreze cu el. Dar dintre toţi numai puţini — printre aceştia mă număram şi eu — avuseseră şansa aceasta. Despre colonelul Radu Mănăilă cei care îl cunoscuseră, dar mai ales cei care lucraseră cu el vorbeau cu entuziasm. Părerea unanimă

era că nu exista la contraspionaj un alt ofiţer mai capabil, deşi despre succesele sale nu se vorbea — eu aş zice: despre *cazurile* elucidate de el — fie că nu erau cunoscute, fie — şi aceasta este mai adevărat — despre aşa ceva nu este obiceiul să se discute. Dar prestigiul de care se bucura — dacă vreţi faima lui de cel mai competent vânător de spioni — nu era pusă de nimeni la îndoială, în ciuda faptului că isprăvile care îi creaseră şi consolidaseră faima erau necunoscute, mai ales de nişte boboci ca de-alde mine.

Trimis să lucrez în subordinea lui, la început am nutrit faţă de el numai acea admiraţie pe care o simte un tânăr când are norocul să lucreze pe lângă o personalitate căreia ar vrea să-i semene. Ulterior însă — şi acest „ulterior", în timp, nu înseamnă mai mult de o săptămână — am început să ţin la el şi, dacă mă străduiam să nu-l dezamăgesc, şi să-i dau prilejul să fie mulţumit de felul cum mă achitam de însărcinările primite, aceasta ascundea dorinţa intimă, mărturisită pentru prima dată acum — aş putea spune, fără teamă de a greşi, că abia acum ea îmi este mie însumi foarte clară — anume că speram să-i câştig într-o zi afecţiunea. Colonelul Radu Mănăilă — prietenul său, maiorul Bogdan Tudoraşcu, îi spunea Ducu — îţi impunea din prima clipă când dădeai ochii cu el. (Îţi impunea şi, mai mult, te obliga să recunoşti că te afli în faţa unei personalităţi când îl auzeai vorbind, când îi urmăreai argumentaţia, sau când sesizai uluitoarea lui intuiţie cu care proiecta în bezna cea mai adâncă măcar o rază de lumină — care însemna începutul clarificării — exact într-un moment când toate pistele păreau că se înfundă, când orizontul părea închis de jur împrejur.) Îmi amintesc că, prima dată când l-am văzut, ceea ce m-a impresionat cel mai mult la el n-a fost chipul său, de o mare distincţie şi noblеţe, n-a fost vocea muzicală, profundă, hotărâtă, ci ochii de un brun discret, care oglindeau parcă o iremediabilă tristeţe. Omul acesta, care cunoscuse cele mai mari satisfacţii în meseria sa, care era apreciat ca cel mai capabil dintre noi toţi, care fusese decorat cu nenumărate ordine şi medalii, mi-a părut un om nefericit. Dar cum la vârsta pe care o am sufletul omenesc este şi rămâne o mare enigmă — pentru unii până la moarte

(sper că nu şi pentru mine, fiindcă problemele sufletului mă pasionează) — n-am crezut că aşa ceva este posibil şi, pe de o parte, închipuindu-mi că mă înşel, iar pe de alta, vrând să verific în ce măsură impresia era sau nu justă, am încercat să aflu din altă parte, mai exact de la cei care lucrau cu el de mai mult timp. N-am izbutit, şi este firesc de vreme ce biografia unui şef, care conduce un serviciu atât de important ca acela pe care îl conducea colonelul, nu este recomandabil să fie cunoscută de cei pe care îi are în subordine.

Vă spuneam că la scurtă vreme după ce am fost repartizat la contraspionaj, admiraţiei de la început i s-a adăugat o afecţiune care a crescut pe măsură ce am izbutit să-l cunosc mai bine. Dar în şi mai mare măsură am început să ţin la el în ziua când am luat cunoştinţă de anume întâmplări din viaţa sa şi când, după aceea, am putut constata că nu mă înşelasem atunci când bănuisem că este un om nefericit.

Despre aceste întâmplări, petrecute cu mulţi ani în urmă, când colonelul era doar un adolescent, am aflat, cu totul întâmplător, într-o zi când m-am dus s-o vizitez pe bunica mea din oraşul B., oraşul copilăriei mele şi, spre surprinderea mea de atunci, oraşul copilăriei colonelului Radu Mănăilă. Acasă la bunica — mă aflam în concediu, şi nu s-a întâmplat concediu fără ca să nu mă reped, măcar pentru câteva zile, la B. să privesc Dunărea, să mă plimb cu barca şi să dau o raită prin grădina publică a oraşului — am găsit-o, venită în vizită, pe menajera colonelului, o bătrână încântătoare care, datorită farmecului cu care ştia să evoce întâmplări din trecutul nu prea îndepărtat al oraşului nostru — întru totul necunoscute mie — m-a cucerit de la început.

Bunica şi tuşa Sabina fuseseră bune prietene — erau cam de aceeaşi vârstă —, colege de şcoală primară şi, cât timp ultima locuise în oraşul B., aproape nedespărţite, casele părinţilor lor fiind învecinate. Erau mai bine de două decenii de când tuşa Sabina plecase din oraş pentru a-l urma pe colonel — pe atunci abia la începutul carierei sale — în calitate de menajeră. De atunci, în fiecare an revenea măcar pentru câteva zile la B. — ca un făcut toţi acei care am văzut lumina zilei în B. şi acum suntem în „diaspora" simţim nevoia de

a reveni în oraşul nostru natal o dată pe an, măcar pentru douăzeci şi patru de ore — şi, bineînţeles, de fiecare dată nu uita să-şi viziteze prietena din copilărie, pe bunica.

Când m-am dus s-o văd pe bunica, tuşa Sabina abia picase cu câteva minute înaintea mea. Şi dacă nu ar fi izbutit să mă cucerească, de la început, prin personalitatea sa, prin farmecul său inefabil de bătrână încântătoare, cred că aş fi şters-o abia după câteva minute, fiindcă pentru un tânăr de douăzeci şi cinci de ani sporovăiala a două bătrânele, depănând amintiri dintr-un trecut complet necunoscut lui, nu poate decât să-l plictisească. Cucerit însă de farmecul ei am rămas, şi nu mi-a părut rău, fiindcă am aflat drama din adolescenţa şefului meu, dramă care şi-a lăsat amprenta tragică pe întreaga să existenţă. Am aflat că pe vremea când colonelul încă nu împlinise şaptesprezece ani, tatăl său fusese omorât fără ca poliţia să descopere pe ucigaş şi, mai ales, fără să fie capabilă să întrevadă mobilul crimei. Şi atunci el, deşi era doar un băiat de şaptesprezece ani, şi-a luat pe umeri greaua sarcină de a descoperi pe asasin şi a-l pedepsi, sarcină pe care, datorită şi unor împrejurări favorabile, a izbutit s-o ducă la bun sfârşit. Asasinul — fost prieten din tinereţe al tatălui său — aventurier recrutat de spionajul german, sub masca unui paşnic exportator de cereale, făcea spionaj în oraşul B. În favoarea Germaniei hitleriste. Recunoscut întâmplător de fostul său prieten, şi temându-se că acesta l-ar putea denunţa, spionul îl omoară. Iată drama, mai exact o parte din dramă. Adolescentul Radu Mănăilă, descoperind pe asasinul tatălui său, descoperă în acelaşi timp că, de fapt, acesta este tatăl fetei pe care el o iubeşte, în ciuda vârstei, cu o dragoste adevărată, profundă, pârjolitoare, cu acel fel de dragoste care, până la urmă, mortifică sufletul, făcându-l incapabil pentru o altă dragoste. Între cele două sentimente — datorie şi dragoste — se dă o luptă din care învingător iese primul. Walther, spionul, îşi primeşte pedeapsa, iar fata lui, Ingrid, pleacă în străinătate. Trec anii. Între timp adolescentul de ieri a devenit temutul vânător de spioni de azi, şi iată că destinul face ca cei doi să se reîntâlnească. Având de elucidat un caz tenebros de spionaj, colonelul descoperă că este implicată şi

Ingrid, iubita lui — aceeaşi Ingrid din anii adolescenţei — la rândul ei recrutată în Elveţia de un serviciu de spionaj, şi trimisă în ţară cu o misiune specială. Colonelul care, în ciuda anilor, nu încetase s-o iubească, în clipa când urmează s-o aresteze, dă posibilitatea acesteia să se sinucidă.

Despre toate acestea am aflat de la tuşa Sabina — bunica m-a îndemnat să-i spun aşa — şi nu expediate în câteva fraze, aşa cum am făcut eu mai sus — ci pe îndelete, cu amănunte relevante şi cu accente impresionante. (M-am întrebat de ce a povestit toate aceste întâmplări, cunoscute cel puţin în parte de bunica, şi concluzia la care am ajuns a fost că tuşa Sabina era în aşa măsură ancorată în acel trecut tragic, încât nu se putea sustrage lui, la fel cum nici fiul ei adoptiv — colonelul — nu-l putea uita şi, neputându-l uita, era sortit să nu mai fie niciodată fericit.) Iar după ce le-am aflat, am simţit că omul îmi devenise drag, aş zice şi în altfel drag: pentru nefericirea lui iremediabilă. Ulterior, când cele două bătrâne începură să vorbească despre altceva, total neinteresant din punctul meu de vedere, m-am pregătit să le părăsesc. Dar fusese dat ca ziua aceea să fie una cu multe surprize. În clipa când îmi dregeam glasul ca să le mint că trebuie să plec deoarece am întâlnire cu un prieten, cineva a sunat. M-am oferit să mă duc să deschid, dar tuşa Sabina a refuzat. „E Ingrid!" mi-a spus şi eu, auzind numele, mi-am amintit că fata pe care şeful meu o iubise în adolescenţă — spioana de mai târziu — se numise tot Ingrid. De aceea, din cale-afară de curios, m-am întrebat cine putea fi această altă Ingrid. Aveam să aflu câteva clipe mai târziu: era fata colonelului din prima şi ultima căsătorie — a doua dramă din viaţa să nefericită —, o fată atât de frumoasa, încât, văzând-o, mi-am pierdut pur şi simplu graiul. N-am mai plecat. Am rămas şi m-am comportat atât de idiot — asemenea unui adolescent timid — încât două zile mai târziu, când mă reîntorceam la Bucureşti, deşi ştiam că în vagonul alăturat se aflau şi ele, Ingrid şi tuşa Sabina, nu m-am dus să le spun bună ziua, pur şi simplu fiindcă îmi era ruşine să mai dau ochii cu ea.

De atunci au trecut multe luni, n-am mai văzut-o niciodată, dar n-am uitat-o. N-am uitat-o, şi nu o singură dată

se întâmplă să mă surprind întrebându-mă de ce, în ciuda celor douăzeci şi cinci de ani ai mei, toate femeile pe care le cunosc, toate pe care nu le cunosc, dar îmi place să mă uit la ele când trec pe lângă mine pe stradă, mi se pare că le privesc după apusul soarelui, când frumuseţea unei femei nu mai străluceşte.

Când colonelul se întoarse cu faţa la mine, zâmbea. Era un zâmbet care îl întinerea, un zâmbet aproape ştrengăresc şi, descoperindu-l, m-am întrebat ce anume văzuse jos, în stradă, care îl amuzase sau care, prin asociaţie, îi trezise probabil amintiri nostime.

— Ce mai face Lăpuşneanu, Vladone?

Era singura întrebare pe care nu doream să mi-o pună şi, iată, tocmai de ea nu scăpasem.

— Pe Lăpuşneanu nu l-am mai văzut de trei zile.

— Aşa!... Şi de ce, Vladone?

— Fiindcă Lăpuşneanu a ştiut ceea ce se întâmplase, la circ, presupun chiar înaintea miliţiei. (I-am demonstrat cum am ajuns la această concluzie.)

— Şi ai dedus că el n-ar fi străin de cele întâmplate?

— Am întreprins o mică anchetă...

De data asta i-am raportat tot ceea ce aflasem, şi dumneavoastră cunoaşteţi din paginile anterioare. El mă asculta, fără să mă întrerupă, clar şi fără să mă privească. Numai din când în când mă învăluia, pentru câteva secunde, într-o privire vag curioasă.

— Bine! Şi acum, după ce ai terminat mica dumitale anchetă, cum ai numit-o, la ce concluzie ai ajuns? Are Lăpuşneanu vreun amestec în „accidentul" de la circ?

— Este prematur să mă pronunţ. Dacă a *ştiut*...

— ...Înseamnă că este amestecat. Da?

— Nu există nicio dovadă, am căutat să mă eschivez. Cel puţin deocamdată.

— Bine, dovada încă nu există. Dar după părerea dumitale?

Aveam impresia că nu era mulţumit de mine, dar nu-mi puteam da seama prin ce anume îl nemulţumisem.

— Coincidenţele, de cele mai multe ori, sunt suspecte. Lăpuşneanu nu avea de unde să ştie că spectacolul fusese suspendat. Atunci cum de i s-a „năzărit" că este... *relache*?

— Categoric, nu avea de unde să ştie.

Şi nu mai continuă. Mă privea cu bunăvoinţă. Aştepta să continui. Aveam impresia că el deja îşi făcuse un punct de vedere şi voia să verifice dacă şi al meu, în cazul când aveam unul, coincidea cu al său.

Dar care era punctul meu de vedere? Oare aveam vreunul? Spusesem: „Coincidenţele, de cele mai multe ori, sunt suspecte". Dar oare puteam afirma: „Părerea mea este ca Lăpuşneanu are, direct sau indirect, un amestec în «accidentul» dresorului"? Nu! În niciun caz. Fiindcă nu era suficient numai să afirm, ci trebuia să şi dovedesc.

Colonelul, văzând că tac, luă el iniţiativa de a continua discuţia:

— De ce ţi se pare, Vladone, chiar atât de imposibil ca Lăpuşneanu să fi aflat despre „accident"?

— Fiindcă ar însemna că a aflat înaintea miliţiei.

— De ce neapărat înaintea miliţiei?

— Fiindcă atunci când noi am ajuns la circ, adică eu şi Lăpuşneanu, căpitanul Ovezea de la judiciar tocmai pleca de acolo. Asta înseamnă că abia terminase ancheta.

— Şi? Asta nu spune mare lucru, Vladone. „Accidentul" s-a întâmplat pe la patru. Te-ai interesat la ce oră a fost sesizată miliţia?

— Nu!, am recunoscut, simţind cum îmi ard obrajii.

— Să-ţi spun eu. Pe la patru şi douăzeci, când directorul, anunţat telefonic, a ajuns la circ. Deci, în cele douăzeci de minute, telefonul, poţi să fii sigur, n-a stat neutralizat. Dar chiar şi după venirea miliţiei vestea a continuat să fie difuzată cu sau fără intenţie, cu sau fără vreun interes expres.

— De fiecare dată când am discutat cu Lăpuşneanu despre circ, niciodată nu mi-a dat să înţeleg că ar avea cunoştinţe printre cei ce lucrează acolo. Desigur, asta nu înseamnă că nu există cineva care l-a informat.

— Dar nu înseamnă nici că a fost informat în mod special. Dumneata ştii că anumite întâmplări ieşite din comun se

difuzează cu o repeziciune uimitoare, chiar dacă nu au apărut în presă. Mai ales întâmplările cu caracter senzațional — și „accidentul" de la circ face parte din această categorie — se răspândesc uluitor de repede. Nu este deci exclus ca Lăpușneanu să fi aflat de cele întâmplate la circ în mod întâmplător, și nu fiindcă a fost anunțat în prealabil de către cineva care lucrează acolo, cu care el se află în relații de prietenie sau de altă natură.

— Dar, în acest caz, de ce nu mi-a spus-o? De ce a încercat să mă convingă că are *presentimente?*

— Poate ca să te epateze, Vladone.

— Ca să mă epateze? Dar de ce? Din pură vanitate?

Colonelul se uită lung la mine, cu o privire pe care n-am putut-o tâlcui în niciun fel.

—Știi, Vladone, Lăpușneanu are un fel de a gândi foarte puțin european. Întortocheat, cu concluzii imprevizibile și numai în aparență fără nicio legătură cu premisele. Aș zice că Lăpușneanu gândește ca oamenii deștepți din Extremul-Orient.

— Atunci înseamnă că e și foarte șiret, am observat.

— După toate probabilitățile, da!

Întrebarea pe care i-am pus-o a țâșnit spontan, fără s-o fi formulat în prealabil mental. Știți, am o fire în general reținută. O fată cu care am fost prieten câtva timp pretindea că sunt calculat, dar nu-i adevărat. Am doar o fire reținută, însă în meseria mea, spontaneitatea nu e recomandată. Nu numai cea de comportament, dar, mai ales, aceea de... limbaj, când întreții un dialog. De aceea, am căpătat obiceiul să formulez mai întâi mental ceea ce vreau să spun. De data asta însă, contrar obiceiului, am gândit întrebarea în același timp când am rostit-o:

— În definitiv, cine este acest Lăpușneanu?

Nu știu dacă întrebarea mea l-a amuzat, dar n-am nicio îndoială că, auzind-o, a zâmbit.

— Știi, Vladone, chiar mă miram că încă n-ai pus o asemenea întrebare. Dumneata știi puține lucruri despre el. Dar nici eu nu mă pot lăuda că știu mai multe.

— Iertați-mă, dar dacă ne ocupăm de el înseamnă că totuși ceva știm, am obiectat și mi se pare că puțin m-am cam înroșit.

— *Ceva* ştim, da! Ceva care ar putea *deveni* important, dar care, în prezent, nu este. Totuşi, ceea ce ştim nu este despre el, ci *în legătură cu el.* Şi trebuie să fii şi dumneata de acord că nu-i acelaşi lucru.

— Evident că nu, am recunoscut.

— Şi acum probabil eşti curios să afli măcar atât: ce ştim în legătură cu el?

— Presupun că îmi va fi de folos în îndeplinirea misiunii pe care mi-aţi încredinţat-o, i-am răspuns diplomatic.

— Nu sunt convins — s-ar putea chiar să te şi încurce — dar am să-ţi spun: Când dumneata încă nu lucrai aici la noi, ne-a dat destul de mult de lucru, *şi* încă în două rânduri, un spion de talie internaţională, pe nume Balthazar. Spun în două rânduri, fiindcă, după ce a fost judecat şi condamnat, a izbutit să evadeze. L-am înhăţat şi a doua oară. Dar acest superspion — fără îndoială un superspion — este un original. Sau, dacă vrei, în aşa măsură are o părere excelentă despre sine, încât nu s-a temut să ne pună în gardă, imediat după arestarea sa, că îşi va lua revanşa. Şi-a ţinut promisiunea, fiindcă, ţi-am mai spus-o, a evadat. Când l-am înhăţat a doua oară, de asemenea, ne-a avertizat că va evada.

În prezent se află la închisoare şi am luat toate măsurile ca să nu-i mai oferim prilejul să se revanşeze. Totuşi, întrucât e vorba de Balthazar, de acest extraordinar superspion, nu am deloc siguranţa că nu ne va mai oferi surprize. Or, dacă reuşeşte pentru a doua oară să evadeze, mi-e teamă că de data asta va izbuti să şi fugă peste graniţă.

Am profitat de ocazia că şeful îşi aprinse o ţigară ca să întreb:

— Şi ce legătură există între acest Balthazar şi Lăpuşneanu?

— În aparenţa nici una. Am spus *în aparenţă,* dar s-ar putea ca şi *în realitate* să nu existe vreuna. Aceasta însă este numai o presupunere. Or, noi nu putem acţiona doar pe baza unor presupuneri, ci pe certitudini care, din păcate, în prezent ne lipsesc. Cum îţi spuneam, în aparenţă nu există nicio legătură între superspionul Balthazar şi Lăpuşneanu, de vreme ce

acesta din urmă stă deoparte, cuminte, fără să se compromită în vreun fel. Dar, desigur, te întrebi: Bine, dar atunci cum am ajuns să-l suspectăm? Au trecut exact treizeci de zile de când Lăpuşneanu a obţinut aprobarea să viziteze la închisoare pe un anume deţinut de drept comun. Deţinutul se numeşte Dionisie Ţâru şi are de ispăşit o condamnare de patru ani pentru diverse escrocherii. Acest Dionisie Ţâru, poreclit şi „Nepotul", este un escroc de primă clasă. Dotat cu un fizic mai mult decât agreabil, care inspiră încredere, cu un limbaj ales şi cu un mare tupeu, îşi avea sfera de activitate numai în mediul rural. Victimele sale? Cu predilecţie inginerii agronomi şi zootehnişti cărora le făgăduia, în schimbul unor sume importante de bani, transferul la gospodării sau ferme de stat mai bogate sau mai aproape de oraş. A escrocat multă lume, dar, până la urmă, l-au prins. A fost judecat, condamnat şi acum îşi ispăşeşte pedeapsa în aceeaşi închisoare în care se află şi Balthazar.

— ...Şi s-au împrietenit?, am vrut să anticipez.

— Balthazar e prea deştept ca să-şi închipuie că dacă ar încerca să se împrietenească cu un alt deţinut, acest fapt ar putea trece neobservat, că n-ar trezi suspiciuni. De aceea s-a ferit să facă o asemenea prostie. S-au împrietenit ei, da, mai exact, au stabilit ei o anumită legătură, dar când şi în ce împrejurare nu se cunoaşte. Cert este că la un moment dat conducerea închisorii a fost informată că Balthazar şi Dionisie Ţâru sunt înţeleşi, dar fără să se poată afla în legătură cu ce anume treabă. Te rog să reţii: la un moment dat s-a format convingerea că cei doi erau înţeleşi, deşi amândoi continuau să se comporte ca şi când s-ar fi ignorat reciproc. De altfel, cred că ştii că, practic, aproape nu există niciun fel de relaţii între un deţinut politic şi unul de drept comun.

— În general, deţinuţilor de drept comun cei politici le impun, am spus mai mult ca să aflu în ce măsură informaţia pe care o deţineam era sau nu adevărată.

— Să ştii că nu în toate cazurile. Cu Balthazar însă lucrurile se petrec altfel. Nu numai deţinuţilor, ci şi gardienilor Balthazar le impune. În ciuda recomandărilor făcute, Balthazar se bucură de bunăvoinţa gardienilor care îl *favorizează* fără a călca cu o iotă regulamentul.

— Li s-a atras atenţia?, am întrebat din cale-afară de uimit.

— În nenumărate rânduri, dar fără efect practic.

— Fără? De necrezut!

— Da, fără! Şi pot să te încredinţez că dacă ar fi concediaţi toţi paznicii şi în locul lor angajaţi alţii, şi aceştia s-ar comporta la fel faţă de Balthazar.

— Cum se explică aceasta?, am întrebat din ce în ce mai uimit.

— Balthazar — aşa cel puţin reiese din biografia lui de-a dreptul senzaţională — s-a născut în India şi a fost în primii ani ai pubertăţii discipolul unui brahman rătăcitor, care probabil l-a învăţat unele practici de fachirism şi magie. În orice caz este aproape sigur că are o putere de sugestie extraordinară.

— Credeţi că atitudinea binevoitoare a gardienilor se datoreşte acestei însuşiri, pe care dumneavoastră aţi caracterizat-o drept extraordinară?, am întrebat nu fără un oarecare scepticism.

— Fără îndoială, Vladone, fără îndoială. De aceea ţi-am spus mai adineauri că în privinţa aceasta nu-i nimic de făcut.

— În cazul acesta, situaţia e destul de delicată.

— Mda! Nu-i deloc uşoară. Într-un fel, Balthazar, mai ales în ultimele patru săptămâni, îmi dă coşmaruri.

— De ce mai ales în ultimele patru săptămâni? Din cauza lui Lăpuşneanu?

— Da! Ţi-am spus că în urmă cu patru săptămâni i-a făcut o vizită lui Ţâru.

— Se cunoşteau mai dinainte?

— Nu!

— Şi ce-au discutat? Lăpuşneanu cum şi-a justificat vizita?, am întrebat din ce în ce mai curios.

— Am aici un raport în care este reprodus, cuvânt cu cuvânt, tot ceea ce au discutat. Poftim, citeşte şi dumneata.

Am luat raportul şi l-am citit în întregime. Reproduc însă mai jos numai dialogul dintre ei:

L.: Bună ziua!

Ț.: Salut! Cine sunteți? Am impresia ca n-am avut onoarea...

L.: Exact! Ne vedem astăzi pentru prima dată. Despre dumneata am aflat însă de la cineva căruia i-ai golit buzunarul de zece mii de lei.

Ț.: Ce să fac? Nu sunt de vină.

L.: Dar cine?

Ț.: Cei care mi-au dat bani.

L.: Cu alte cuvinte cei escrocați.

Ț.: Păi da. Și să vă explic. Dacă dumneavoastră m-ați sugestiona să vâr mâna în buzunarul cuiva ca să-i iau portofelul eu aș fi de vină? Nu. Așa și cu năravul meu. Dacă n-ar exista proști pe lume, eu nu m-aș găsi aici, în concediu forțat, pe termen de patru ani. Prostia unora este sugestia față de care devin neputincios. Asta-i, domnule!

L.: Așa zic și eu.

Ț.: Cum?

L.: Ce-ai auzit. Mie îmi plac șmecherii. De aceea, când amicul meu mi-a povestit cum l-ai sărăcit de zece mii de lei, am râs cu lacrimi. Am fost curios să te cunosc. Ești așa cum mi te-am închipuit.

Ț.: Cum adică, v-ați închipuit că sunt?

L.: Ai o figură de intelectual cinstit, în stare să-l determini pe un naiv să-ți încredințeze portofelul spre păstrare. Îmi pare bine că te-am cunoscut și îți făgăduiesc să te ajut.

Ț.: În ce fel, domnule?

L.: Am să fac o cerere de grațiere la Consiliul de Stat. Ai grijă și poartă-te cum trebuie, ca să nu-mi creezi greutăți.

Ț.: Mulțumesc! Cum vă numiți, domnule?

L.: N-are importanță! Închipuie-ți că mă cheamă Rocco.

Colonelul întinse mâna să capete înapoi raportul, dar eu, impresionat de cele ce citisem, n-am observat decât mult mai târziu.

— Clar!

— Ce anume e clar, Vladone?

— Dialogul acesta are o cheie.

— Nu este chiar greu de presupus, Vladone. Vreau să văd ce anume înţeles îi dai dumneata. Mai exact, ce interpretare.

Era în obiceiul colonelului să ne pună pe noi, cei tineri, în situaţia de a ne simţi ca şi când ne-am găsi la un examen. Unii nu prea erau încântaţi de metodă, dar mie nu-mi displăcea, deşi nu este deloc o treabă uşoară să fii mereu în stare să faci faţă unui examen, ca să zic aşa, pe nepusă masă. Înţelegeam că, procedând astfel, colonelul încerca să ne obişnuiască a gândi prompt, mai exact, să ne obişnuiască să întrevedem toate explicaţiile posibile într-o situaţie când totul pare fără soluţie sau când — şi acesta era cazul în speţă — din cauza explicaţiilor prea multe, puteai foarte uşor s-o iei alăturea cu drumul.

De data asta însă nu prea aveam emoţii, examenul mi se părea destul de uşor.

— Prima parte a dialogului dintre ei nu este importantă. O introducere oarecare, una din multele posibile. Lăpuşneanu putea improviza pe această temă la infinit, singura lui preocupare fiind ca, la un moment dat, să-i spună lui Ţâru că va face cerere de graţiere la Consiliul de Stat.

— Şi crezi ca va face?

Am devenit atent. Colonelul îmi pusese întrebarea nu în mod întâmplător. Era, cum se spune când e vorba de examen, o întrebare „încuietoare".

— Va face. Dacă Lăpuşneanu nu e prost — şi sigur nu este — va face o asemenea cerere. O va face din prudenţă. El ştie că vizita de la vorbitor a fost consemnată şi că, poate, cineva va avea curiozitatea să verifice dacă se va ţine de promisiune. Asta chiar în cazul când Lăpuşneanu este convins că noi nu-l bănuim. Şi, repet, o va face din prudenţă, fiindcă, în măsura în care am izbutit să-l cunosc, nu numai că nu-i prost, clar este şi foarte prudent. Va face cerere de graţiere, deşi ştie că nu are nicio şansă ca să fie admisă. Ţâru este recidivist, la a treia condamnare. Atunci de ce Lăpuşneanu i-a mai făgăduit lui Ţâru să-l scoată din închisoare? Este Lăpuşneanu în aşa măsură străin de legislaţia în vigoare, încât şi-a închipuit că o cerere de graţiere în favoarea lui Ţâru ar putea avea sorţi de izbândă? Să zicem că da. Dar Ţâru? Ţâru care-i uns cu

toate alifiile, el măcar ar fi trebuit să ştie că nu are motiv să se bucure. Şi cu toate acestea, l-a crezut, s-a bucurat şi, pe deasupra, i-a şi mulţumit. După părerea mea, ar însemna să dăm dovadă de adevărata naivitate dacă am crede aşa ceva. Se spune că infractorii de drept comun cunosc pe dinafară Codul Penal, tot atât de bine ca judecătorii.

— Şi ceea ce se spune este adevărat, ţinu să mă asigure colonelul.

— Eu văd problema astfel: atât Lăpuşneanu, cât şi Ţâru ştiu foarte bine că o cerere de graţiere nu are nicio şansă, şi că va fi respinsă. Dacă însă Lăpuşneanu i-a vorbit de ea, a făcut-o nu pentru a-i da escrocului vreo speranţă, ci ca acesta să înţeleagă cu totul altceva. Întrebarea este: ce anume să înţeleagă? Nu ştiu şi nici nu mă încumet să dau un răspuns. Presupun însă că Lăpuşneanu a transmis lui Balthazar, prin Ţâru, o anume informaţie. Cum n-o putea face *clar* ştiind că există nişte urechi indiscrete care ascultă dialogul lor, a folosit acest fel de exprimare convenţională ca să-l pună de pildă în gardă pe Balthazar că se pregăteşte evadarea lui. Un cuvânt de asemenea convenţional mi se pare a fi şi numele de Rocco. Sare în ochi că Lăpuşneanu, întrebat de nume, nu a găsit un altul, mai românesc.

— Şi ce semnificaţie crezi că ar putea să aibă numele?

— Ştiu eu? Poate că are semnificaţia unei parole, fără de care Balthazar nu ar da crezare exprimării convenţionale: *cerere de graţiere*. Şi am încheiat: Eu aşa văd problema.

— Şi n-o vezi greşit, Vladone. Categoric, Lăpuşneanu s-a dus să-l vadă pe Ţâru cu scopul de a transmite prin el lui Balthazar un anume mesaj. Şi nu-i exclus ca el să semnifice tocmai ceea ce ai presupus dumneata. Da, nu este exclus, deşi s-ar putea să aibă şi o altă semnificaţie. Este o ipoteză care echivalează cu un punct câştigat, Vladone. Numai că acest punct câştigat naşte o mulţime de întrebări. Întrevezi vreuna?

Din nou examen? De fapt, examenul continua. La prima întrebare din bileţel răspunsesem bine, sau cel puţin corect. Cea de-a doua la care trebuia să răspund acum nu mi se părea chiar atât de uşoară.

— În primul rând, trebuie să ne întrebăm ce rol joacă Lăpuşneanu în toată povestea asta. Unul de simplu mesager? Sau mesajul adresat lui Balthazar porneşte de la el personal? În primul caz că rolul lui este unul minor, în al doilea — în cazul când prin „cerere de graţiere" trebuie să înţelegem posibila tentativă de evadare a lui Balthazar — că Lăpuşneanu este vioara întâia.

— Şi alte întrebări nu-ţi mai sugerează?

— Ba da!, i-am replicat fiindcă, într-adevăr, nu era singura. De pildă, oare Balthazar l-a folosit pe Ţâru numai ca prin el să-i parvină mesajul lui Lăpuşneanu, sau în planul evadării escrocul urmează să joace şi el un anume rol? Pe de altă parte, chiar dacă presupunem că Lăpuşneanu este cel care pregăteşte evadarea, e de la sine înţeles că acesta nu va lucra de unul singur. Deci trebuie să ne întrebăm: cine sunt complicii săi, mai exact, instrumentele prin care va acţiona? Mă rog, dacă mă gândesc bine-bine, îmi vin în minte încă şi alte întrebări...

— Mda!, mă întrerupse colonelul. Întrebări cu duiumul. Dumneata, Vladone, ai analizat cu destulă competenţă faptele. Într-un mod chiar remarcabil, dacă ţin seama de faptul că eşti încă aproape un boboc printre noi, iar despre Balthazar, până acum câteva minute, habar n-ai avut. Şi probabil de aceea ai dat o importanţă minoră celui de-al doilea cuvânt-cheie din *spiciul* lui Lăpuşneanu.

— Vă referiţi la numele Rocco?

— Exact. Dumneata ai afirmat că Rocco ar putea fi un fel de parolă, un cuvânt de recunoaştere. S-ar putea să aibă şi alte semnificaţii. De pildă, s-ar putea ca Rocco să fie un individ în carne şi oase, căruia, în planul evadării, îi este hărăzit un rol important.

— Credeţi?!, am exclamat oarecum sceptic, fiindcă nu cunoşteam mai nimic despre faimosul Balthazar.

— Trebuie să ştii că Balthazar a recrutat din toată lumea diverşi indivizi care să-i semene mai mult sau mai puţin, şi care, datorită unui plus de machiaj, la nevoie să acţioneze în locul lui sau să-i servească drept alibi. Ţi-am spus că Balthazar ne-a dat de furcă în două rânduri. Ei bine, în

amândouă cazurile s-a folosit de dubluri. Prima dată, în timp ce noi, fără să ştim, urmăream dublura sa care, ca să ne inducă în eroare, se distra în fiecare seară prin baruri, adevăratul Balthazar acţiona nestânjenit în cu totul altă parte. Până la urmă, am înţeles jocul lor şi am putut elucida cazul, unul dintre cele mai complicate din cariera mea. Balthazar cel adevărat a fost arestat, iar alter-ego-ul lui împuşcat de un grănicer la frontieră. A doua oară când Balthazar a folosit o dublură a fost ca să evadeze. Izbutind să fie internat la spital în vederea unor analize, dublura i-a luat locul, iar el, Balthazar, a fugit. În prezent, şi această a doua dublură se află, ca şi Balthazar, în închisoare, bineînţeles nu în aceeaşi .

— În două rânduri s-a folosit de acelaşi truc!, m-am mirat.

— Exact, în două rânduri. Deşi mi se pare puţin probabil că va încerca şi a treia oară, totuşi numele de Rocco mă îndeamnă la mare prudenţă.

— Ce presupuneţi?, l-am întrebat.

— Presupun că acest Rocco există, că se află deja în ţară, sau că este pe punctul să sosească.

— Consideraţi că neapărat este vorba de un agent dinafară?

— Foarte probabil, Vladone. Balthazar a lucrat pentru trustul internaţional de spionaj „Nebel". Despre acest trust vi s-a vorbit şi la şcoală, nu-i aşa?

— Da.

— Se pare că trustul are agenţi în mai toată lumea şi că dispune de un corp special de elită din care fac parte cei mai mari spioni existenţi la ora actuală pe continent.

După ştiinţa noastră, Balthazar este unul dintre cei mai mari, dacă nu cel mai mare. Faptul că el se află acum la răcoare aici la noi desigur constituie pentru trust o pierdere, aş zice ireparabilă. De aceea ei au încercat, şi vor mai încerca, să-l recupereze facilitându-i evadarea.

— Aşa cum puneţi problema pare, într-adevăr, foarte probabil.

— Deci, dacă ţinem seama de faptul că pentru ei Balthazar reprezintă agentul cel mai preţios, nu mi se pare imposibil

ca trustul să fi trimis un agent special, care să organizeze evadarea lui.

— Adică pe Rocco.

— Da, pe Rocco. Dar dacă acest Rocco se află de pe acum în ţară sau urmează să sosească asta nu mai ştiu. Va trebui însă să aflăm. Dacă a venit sau dacă urmează să vină, şi într-un caz, şi în celălalt, Lăpuşneanu va lua legătura cu el. Lăpuşneanu ăsta însă este un om, într-un fel, straniu.

— Straniu? Dacă mi s-ar fi cerut să-l caracterizez, sigur nu mi-ar

fi dat prin minte să spun despre el că este un om straniu. Un om închis — da! Un om şiret — da! Un om violent — în ciuda calmului pe care îl afişa — da! Şi aşa mai departe. Un om straniu însă? De aceea pusesem întrebarea — oarecum spontană — de aceea aşteptam să-mi explice în ce fel trebuia să înţeleg *straniul* la Lăpuşneanu.

— Da, straniu! Dacă vrei, ciudat. Un om despre care cei care l-au cunoscut şi care au lucrat cot la cot cu el nu-ţi pot spune nimic este un om ciudat. Ciudat este un om şi atunci când trăieşte singur, ani de zile, fără prieteni şi, mai ales, fără ca în viaţa lui să fi intervenit o femeie. (Sau, dacă femeia aceea a existat, eventual dacă există, şi totuşi nimeni, absolut nimeni nu are cunoştinţă despre aşa ceva.) Ciudat este un om care nu se duce niciodată la vreun spectacol de teatru, de operă, de estradă — nici măcar la cinematograf — dar în schimb se prăpădeşte după cele de circ. În fine, ciudat este un om care, deşi trăieşte o existenţă absolut singulară — nici tu prieteni, nici tu cunoştinţe, nevizitând pe nimeni şi nimeni nedeschizându-i uşa — deşi, un om care, în mod obiectiv, neavând prieteni, n-ar trebui să aibă nici duşmani, este totuşi atacat pe stradă, lovit în cap, şi în primejdie de a-şi pierde viaţa, dacă întâmplarea nu făcea să-i vii dumneata în ajutor.

— Dacă îmi permiteţi.

— Poftim, Vladone!

— Exemplul acesta din urmă nu mi se pare convingător. După toate probabilităţile, Lăpuşneanu a fost atacat de un borfaş cu intenţia de a-l prăda. L-a văzut bătrân...

— Sunt de altă părere, Vladone. Şi sunt pentru următoarele motive: în primul rând, borfaşi care să atace oameni pe stradă ca să-i prade nu prea există acum la noi. (De altfel, o asemenea faptă se numeşte mai curând tâlhărie.) Dar, presupunând că sămânţa lor n-a dispărut cu totul — şi fără îndoială că n-a dispărut — strada aceea este prea centrală pentru ca un borfaş — după mine un tâlhar — să se încumete s-o aleagă drept câmp de operaţie. În al doilea rând, agresorul, dacă a urmărit un jaf fără prea multe complicaţii, ar fi trebuit sa-şi aleagă o altă victimă şi nu pe Lăpuşneanu care, într-adevăr, este bătrân, dar ce fel de bătrân? Vânjos, şi încă în putere. Nu, Vladone, cine l-a atacat pe Lăpuşneanu n-a făcut-o ca să-l jefuiască.

Un punct de vedere, exprimat atât de categoric, nu se putea să nu mă convingă. De altfel, era clar că şeful meu ştia despre Lăpuşneanu mult mai mult decât ţinuse să mă informeze şi, mai ales, mult mai mult decât izbutisem eu să aflu în cele două săptămâni de când devenisem „prietenul" lui.

— Vasăzică, după părerea dumneavoastră, agresorul l-a atacat în mod deliberat, cu alte cuvinte, un atac premeditat şi cu adresă. Dar în ce scop?

— De unde vrei să ştiu?, întrebă colonelul cu tonul cel mai firesc. În orice caz nu cu intenţia de a-l lichida.

— Nu?

— Nu! Dacă ar fi avut aceasta intenţie, ar fi folosit o armă. Un cuţit, un revolver. Or, din cele ce mi-ai povestit, reiese că agresorul l-a atacat lovindu-l în creştetul capului, probabil cu un săculeţ plin cu nisip.

Explicaţia colonelului mă deruta. Eram gata să accept că atacul fusese cu adresă. Cu alte cuvinte, eram gata să accept că agresiunea fusese premeditată. Mi se părea că cel care îl atacase urmărise, de fapt, să-l lichideze, şi că numai prezenţa mea, în imediata apropiere, îl salvase pe Lăpuşneanu de moarte. Dar dacă agresorul nu intenţionase lichidarea lui atunci ce urmărise? Pur şi simplu doar să-l ciomăgească? În niciun caz, de vreme ce s-a folosit de un săculeţ cu nisip.

— Atunci, vă mărturisesc sincer, nu izbutesc să înţeleg ce a urmărit agresorul. Eu am fost convins că a vrut să-l omoare.

Dumneavoastră însă spuneţi — şi pe bună dreptate — că dacă aceasta i-ar fi fost intenţia, s-ar fi folosit de o armă. Bine, dar...

— Ce a urmărit? Nu ştiu! Nimic însă nu mă opreşte să presupun că Lăpuşneanu avea asupra să un obiect, o hârtie, altceva, în posesia căruia agresorul voia să intre. Asta ar putea fi o explicaţie, şi nu singura.

— Evident, nu singura, a trebuit să fiu de acord.

— Dar să revin la ceea ce-ţi spuneam mai înainte de a mă întrerupe. Că Lăpuşneanu realmente este un om ciudat. Gândeşte-te numai la faptul că este un om bogat. Ai putut-o constata chiar dumneata.

— Într-adevăr, numai ceea ce mi-a arătat reprezintă bani, nu glumă.

— Ei, bine, dacă nu este un om atât de paşnic pe cât pare, dacă, într-adevăr, pune la cale sau numai are un rol mai mult sau mai puţin însemnat în evadarea plănuită a lui Balthazar, fără să vrei te întrebi: Pentru ce o face? În nouăzeci şi nouă de cazuri dintr-o sută cei care acceptă să devină agenţi o fac scontând pe avantaje materiale. Lăpuşneanu însă nu are nevoie de bani. Poate avea oricând, chiar mai mult decât îi trebuie. Şi în cazul acesta, iarăşi nu pot să nu mă întreb: Nu este ciudat un om care, având o situaţie materială bună, şi bătrân fiind, acceptă să facă spionaj? Ce părere ai, Vladone? Lăpuşneanu este sau nu un om ciudat?

— Aşa cum puneţi problema, da.

— De ce crezi că ţi-am vorbit de ciudăţenia caracterului lui Lăpuşneanu? Fiindcă un om ciudat are reacţii ciudate, are un fel ciudat de a vedea lucrurile, de a raţiona, vezi dumneata, în meseria asta pe care mi-am ales-o, de foarte multe ori am putut să elucidez un caz numai după ce am izbutit ca, înţelegând mecanismul de gândire al adversarului meu, să prevăd felul în care va acţiona şi, ştiind aceasta mai dinainte, să contraatac în consecinţă. În ceea ce-l priveşte însă pe Lăpuşneanu, mecanismul lui de gândire îmi este oarecum străin. Şi iată că am ajuns la misiunea dumitale. Ea rămâne, pe mai departe, aceeaşi. Să-l *cultivi* pe Lăpuşneanu. Numai de azi înainte sper că scopul îţi va fi mult mai limpede decât până acum. Trebuie

să-l cultivi, fiindcă este foarte important să înţelegem cât mai exact mecanismul său de gândire. Clar, nu?

— Da.

— Încă o dată, Vladone, acesta este *obiectivul principal* al misiunii dumitale.

A doua zi m-am dus să-l vizitez pe Lăpuşneanu. La o măsuţă, pe care o trăsese în faţa ferestrei, examina cu o lupă un briliant de circa patru carate. Mă invită să iau loc, pe urmă continuă să cerceteze nestemata cu un aer grav, aproape sever.

— Vrei s-o vinzi?, am întrebat, încercând să înjghebez o conversaţie care întârzia.

— Da de unde! Îmi place să privesc un diamant. Pur şi simplu să-l privesc. E atâta limpezime într-o piatră!... Dacă ar fi şi sufletele oamenilor la fel, Vladone! Dacă ar fi...

Nu-mi vorbise niciodată cu un asemenea ton. Parcă a mustrare. Parcă şi cuvintele aveau o semnificaţie ascunsă, care îmi scapă.

— Poate că n-ar fi chiar atât de bine!, am tatonat terenul.

— Şi, mă rog, de ce n-ar fi bine?

— Ştiu eu? Mă întreb dacă oamenii ar mai avea atunci haz. Ar fi cu toţii la fel. Nici buni, nici răi, ci numai oameni cu sufletul limpede, la fel ca piatra pe care o contemplezi acum, am spus-o într-o doară, şi în glumă, în speranţa că, explicându-se, îmi va deveni clar de ce aveam sentimentul că mă mustrase şi că, de fapt, cuvintele ascundeau o anume semnificaţie pe care n-o puteam înţelege.

— Spuneai că oamenii n-ar avea haz?

— Cred că n-ar avea. Nu eşti de aceeaşi părere?

— Oamenii nu ar mai avea haz!

Şi deodată începu să râdă. Nu-l mai auzisem niciodată râzând. Avea un râs sănătos, molipsitor, dar nu şi pentru mine molipsitor. Am rămas pur şi simplu cu gura căscată privindu-l, ascultând cum râde. Era un râs care nu i se potrivea defel. Mi se părea imposibil ca un om cu o figură atât de tragică să râdă astfel. Pe de altă parte, râsul nu i se potrivea, fiindcă astfel nu râde un om bătrân. Râsul lui era al unui om

tânăr şi neevoluat. Un râs gregar, gâlgâitor, din când în când cu sincope neaşteptate şi bruşte, care te făcea să crezi că, din cauza poftei cu care hohotea, dintr-o dată i se putea face rău, că era pe punctul să-şi piardă răsuflarea şi să leşine. Pe urmă, după ce râse până obosi, redeveni serios, aruncă lupa pe măsuţă şi cu gesturi de avar care trădau şi un fel de duioşie timidă, lăsă să cadă într-o punguliţă din piele de căprioară bobiţa de lacrimă minerală: briliantul.

— Oamenii n-ar mai avea haz, dar în schimb ar fi foarte bine pentru guvernanţii de state. Fiindcă nimic nu ar fi mai uşor decât să conduci nişte oameni care nu sunt nici buni, nici răi, şi din cauza aceasta plictisitori până la exagerare. De altfel, cred că nu ar mai exista guvernanţi. În orice caz, sigur că religiile ar dispărea, şi este tot atât de sigur că nu ar mai apărea nici reformatori sociali, fiindcă nu ar mai fi nevoie de ei, de vreme ce toţi oamenii s-ar naşte la fel de puri ca diamantele mele. Vladone, ai rostit un adevăr, un mare adevăr, deşi, sunt convins, ai spus-o doar în glumă: că omenirea n-ar mai avea niciun haz dacă ar deveni pură ca aceste pietre!

— Într-adevăr, am spus-o în glumă.

— Marile adevăruri, Vladone, ca şi marile invenţii sunt rezultatul unor fericite întâmplări. Dumneata ai rostit un mare adevăr din pură întâmplare, bineînţeles doar în cazul când altcineva nu l-a descoperit înaintea dumitale. Dar dacă stau să mă gândesc bine-bine, cred, Vladone, că nu poţi revendica paternitatea acestei idei. Ea este veche, foarte veche, şi aparţine lui Dumnezeu, în cazul când el există.

Eram din ce în ce mai surprins. Categoric, niciodată nu-mi vorbise astfel. Ce se întâmpla cu el? Divaga sau simula, fiindcă urmărea un anumit scop? Mi-am adus aminte de cuvintele colonelului. „Străduieşte-te să înţelegi mecanismul de gândire al lui Lăpuşneanu. Este foarte important. Constituie obiectivul principal al misiunii dumitale, Vladone". Trebuia să fiu atent. Dacă urmărea ceva, să vedem *în ce fel* îşi va atinge scopul. De la diamante iată-l ajuns la Dumnezeu.

— Când Dumnezeu a creat primii oameni — l-am auzit perorând — i-a făcut puri ca diamantele. Dar şi-a dat seama că a greşit-o şi că, în foarte scurtă vreme, se va plictisi de moarte

contemplându-şi opera atât de neinteresantă. Chestia cu şarpele şi cu mărul sunt minciuni gogonate, Vladone. Adevărul e altul: Dumnezeu, dându-şi seama că a cam greşit-o, a apelat la diavol să-l scoată el din încurcătură. Dar nu pe faţă, ca să nu se facă de ruşine că el, Dumnezeu fiind, se întâmpla s-o mai şi greşească. „Măi diavole — i-a spus — uite, eu am cam obosit de cât am trudit ca să plămădesc din ţărână aceste făpturi ale mele. Aş vrea să mă întind puţin, colea sub mărul acela, ca să trag un pui de somn. Tu bagă de seamă! Nu care cumva să te atingi de ele cât timp voi dormi, că pe urmă are să fie vai şi amar de tine". Aşa i-a spus şi s-a culcat, prefăcându-se că doarme. Diavolul atât a aşteptat. Când a crezut că pe Dumnezeu l-a furat somnul, repede a luat în mâinile sale cele două suflete şi când a văzut cât de limpezi şi de perfecte erau mai-mai să crape de invidie. Şi atunci, de ciudă, a scuipat puţin în sufletul lui Adam, a scuipat ceva mai mult în sufletul Evei. Şi uite aşa a apărut răul în lume: cu complicitatea tacită a lui Dumnezeu, care numai în felul acesta şi-a salvat opera de ridicol. Opera şi făpturile. Făcu o pauză, pe urmă mă întrebă cu alt ton şi parcă fără nicio legătură cu cele ce discutase mai înainte: Ascultă, Vladone, ce părere ai despre psihanaliză?

— Despre ce?, am întrebat, în aşa măsură întrebarea lui mă luase pe nepregătite.

— Despre psihanaliză. Deşi eşti un om al cifrelor, presupun să eşti la curent cu psihanaliza lui Freud.

— *La curent* nu sunt. Sunt numai într-o oarecare măsură informat, i-am răspuns, exagerând puţin, din prudenţă, întrucât nu izbuteam să intuiesc scopul pe care îl urmărea.

— Freud vorbeşte despre sublimare. Ai cunoştinţă?

— Da!

— Ei bine, după părerea mea omenirea — în ceea ce priveşte valorile morale — este victima unei fundamentale erori care s-a petrecut, — Dumnezeu ştie când! — probabil când ea a intrat în istorie. Eroarea s-a datorat unui proces de sublimare şi constă în faptul că binele a ajuns să fie considerat ca deziderat suprem, adică puritatea cristalului, Vladone, când, în realitate, factorul de progres şi de civilizaţie a fost, este şi va continua să fie răul, scuipatul diavolului. Acest proces de

sublimare care s-a petrecut în vremurile primare s-a sustras înţelegerii raţionale şi astfel s-a ajuns ca omenirea, în loc să adore pe diavol care a salvat pe Dumnezeu de ridicol, îl adoră pe Dumnezeu care n-a fost în stare să creeze decât nişte făpturi aş zice unicelulare din punct de vedere moral şi care, fără corecţia binefăcătoare a diavolului, ar fi rămas nişte creaturi neinteresante, plictisitoare, mereu aceleaşi şi, în ultimă instanţă, ridicole.

— Cu alte cuvinte, trăiască răul!, am glumit. La lada cu gunoi toate religiile, toate concepţiile morale, toate tratatele de etică. Bisericile să fie dărâmate şi, în locul lor, să se construiască temple în care să fie adorat Lucifer. Sau, decât să fie dărâmate, mai bine să se tragă cu pensula peste chipurile sfinţilor şi martirilor, şi alţi zugravi să picteze pe reprezentanţii cei mai autentici pe pământ ai lui Belzebut, adică pe marii criminali, pe marii gangsteri, pe marii escroci şi aşa mai departe. De acord, domnule Lăpuşneanu?

— Nu râde, Vladone, nu râde. Să ştii însă că reprezentanţii cei mai de frunte ai *răului* ar merita măcar o statuie.

— De ce nu faci dumneata începutul?

Lăpuşneanu lăsă să-i alunece din nou privirile peste chipul meu, ceea ce însemna la el a mă cerceta cu atenţie, şi îmi spuse cu vocea lui cea mai autentică, vreau să spun cu vocea aceea care impresiona, fiindcă era într-o perfectă concordanţă cu gravitatea tragică a chipului:

— Îmi dau seama, Vladone, că dumneata, la vârsta pe care o ai, nu poţi înţelege că adevărul nu este totdeauna pe placul nostru, ci, dimpotrivă, de cele mai multe ori în totală contradicţie cu idealurile noastre. Mai târziu, o dată cu vârsta, încet-încet vei înţelege multe lucruri care acum ţi se par absurde sau care eventual te indignează. De pildă, sunt aproape convins că eşti indignat de felul cum gândesc *binele* şi *răul*. Şi ca indignarea dumitale să ajungă până la limitele extreme, vreau să-ţi fac o confesiune. Ţi-am vorbit o dată că sunt preocupat să găsesc pe cineva căruia să-i las, prin testament, întreaga mea avere, inclusiv pietricelele din punguţa aceasta. Îţi mărturisesc, la un moment dat m-am gândit la dumneata. Am renunţat însă. Poate vrei să ştii de ce?

— Nu neapărat, domnule Lăpuşneanu.

— Asta înseamnă că măcar puţin şi tot eşti curios să afli. Nu m-am putut hotărî să te fac moştenitorul meu, fiindcă dumneata eşti — nu te supăra că ţi-o spun! — plin de prejudecăţi. Prejudecată consider şi o concepţie morală „sănătoasă", cum se spune în zilele noastre. Dumneata, cu idealismul dumitale, cu moralitatea dumitale sănătoasă, cunoscând provenienţa acestei averi, ai fi în stare să refuzi moştenirea. Acesta a fost motivul pentru care te-am şters de pe lista posibililor moştenitori. Dar a mai fost unul mult mai important. Averea mea este o parte — cât a mai rămas — din moştenirea pe care mi-a lăsat-o Smaro. Smaro a fost o fiinţă lipsită de prejudecăţi, lipsită de orice fel de principii morale. Şi tocmai de aceea primele sume de bani câştigate de ea au putut face atât de mulţi pui. De la ea — o fiinţă amorală în accepţia adevărată a cuvântului — averea a trecut la mine, pe vremea aceea — de altfel ca şi acum — cu principii morale mai mult sau mai puţin sănătoase, dar, probabil, nu destul de temeinic înrădăcinate de vreme ce, aflând provenienţa acelor milioane, nu le-am refuzat. Acum, dacă aş trece de la mine la dumneata ceea ce a mai rămas din milioanele lui Smaro, averea s-ar *înnobila*, s-ar aristocratiza, s-ar întâmpla ce se întâmplă când un sânge de „neam prost" se amestecă, prin mariaj, cu un „sânge nobil". Şi până la urmă, copiii dumitale sau copiii copiilor dumitale cine ştie ce destinaţie nobilă ar da averii care, iniţial, a fost acumulată din prostituţie. Într-un fel, pentru a folosi o comparaţie, nu te-am făcut moştenitorul meu ca nu cumva banii să se „înnobileze", aşa cum s-a întâmplat cu sângele ofiţerului turc de origine siriană Sadok Selim Saltan, adus ca prizonier în Germania, în veacul al XIV-lea, de contele Lechmotir care, până la Ana Margarethe Lindheimer, bunica lui Goethe, s-a tot subţiat, trecând printr-un număr destul de mare de generaţii intermediare, pentru a ajunge, într-o nouă calitate, şi în vinele aceluia care a fost marele Goethe.

— Domnule Lăpuşneanu, din pură curiozitate, dar numai din pură curiozitate, aş vrea să te întreb de ce te-ar deranja dacă banii lui Smaro s-ar „înnobila", ca să folosesc termenul dumitale?

— Dragă Vladone, nu e vorba de... *deranj*. Dar oamenii morali, ca dumneata de pildă...

— Pe mine exclude-mă, fiindcă oricum, cunoscând originea moştenirii, aş fi refuzat-o, l-am întrerupt pentru a risipi o eventuală confuzie din capul său.

— De data asta nu m-am referit la dumneata, ci am vorbit în general. Voiam să spun că oamenii cinstiţi nu ştiu să preţuiască banii.

— Dumneata, când ţi s-a lăsat moştenirea erai — aşa ai afirmat — un om cinstit...

— Probabil, dar nu în suficientă măsură, de vreme ce eram avocat pledant şi în această calitate am apărat o mulţime de indivizi de vinovăţia cărora eram perfect conştient. Am făcut-o însă pentru bani şi chiar acest fapt constituie o dovadă în plus că preţuiam banii şi că nici nu-mi dădea prin minte să mă întreb dacă au sau nu vreun miros, aşa cum n-am făcut-o când m-am trezit moştenitorul a zece milioane de lei. După cum îţi poţi da seama, nu încerc să par mai bun decât sunt în realitate. Recunoşti, nu?

— Da, desigur. Vasăzică, nu vrei să laşi averea dumitale unui om cinstit, fiindcă oamenii cinstiţi nu ştiu să preţuiască banii.

— Exact. Sau, dacă vrei, nu în măsura în care ştie să-i preţuiască cineva care îşi riscă până şi libertatea ca să intre în posesia lor. Ei, bine, după o îndelunga deliberare cu mine însumi, m-am hotărât să-l fac moştenitor pe unul dintre aceşti indivizi. E vorba de un escroc, de un mare escroc.

— Vasăzică te-ai fixat asupra persoanei, am spus, ciulind, ca să spun aşa, urechile, şi aproape emoţionat, fiindcă bănuiam ce avea să urmeze.

— Da! Mi s-au povestit de către cineva lucruri uimitoare despre acest escroc extraordinar, care a izbutit să stoarcă de la o mulţime de persoane sume importante de bani, şi nu de la nişte oarecare naivi şi inculţi, ci de la intelectuali. Cel care mi-a povestit a fost el însuşi victima escrocului, dar este în suficientă măsură de lucid, ca să facă haz de necaz. Tipul mi-a plăcut în aşa măsură, încât am fost curios să-l cunosc. L-am vizitat la închisoare. E un tip extraordinar şi cu o figură atât

de cumsecade, încât nu-i de mirare că a putut păcăli multă lume. În prezent, are de ispăşit o condamnare de patru ani. I-am făgăduit că voi face cerere de graţiere la Consiliul de Stat. Nu are şanse, dar mi-am ţinut făgăduiala.

— Cum se numeşte?, am întrebat, deşi nu mai era nevoie să-mi spună numele întrucât îl cunoşteam.

— Dionisie Ţâru. Peste patru ani, când îi vor da drumul, va putea intra în posesia moştenirii, fiindcă eu nu cred să mai trăiesc atâta.

Ştiu să mă stăpânesc. Este şi aceasta una din calităţile indispensabile în meseria noastră. Cu ea te naşti, dar se poate dobândi şi prin exerciţiu. Cu destulă dificultate, dar se învaţă, eu m-am născut cu ea, dar mi-am şi cultivat-o. Dacă cineva ar descărca un pistol lângă urechea mea nici măcar n-aş tresări. Aşa că mi-a fost uşor să rămân calm, să nu las să mi se oglindească pe faţă satisfacţia. Fiindcă era satisfacţie ceea ce am început să simt din clipa când am aflat cine era moştenitorul lui Lăpuşneanu.

Colonelul îmi recomandase să fac eforturi pentru a înţelege mecanismul de gândire al lui Lăpuşneanu. Iată că el îmi oferise o mostră a acestui mecanism. De la început, Lăpuşneanu voise să mă informeze că se fixase asupra moştenitorului, şi că acesta era escrocul Dionisie Ţâru, în prezent în închisoare. Dar în loc să mi-o spună direct şi imediat, fără nicio întortochere, vorbise timp de aproape o oră, construind un eşafodaj de premise paradoxale — temeinicia sau netemeinicia lor nu intră în discuţie — pentru a trage la urmă concluzia: că, în conformitate cu concepţia sa despre *bine* şi *rău*, alegerea lui Dionisie Ţâru fusese cea mai nimerită. Era, desigur, un aspect al mecanismului său de gândire. Dar oare era singurul? Sau era cel esenţial? Iată întrebări la care încă nu eram în măsură să dau un răspuns competent. Dar mult mai importantă îmi părea o altă întrebare: De ce ţinuse Lăpuşneanu să mă informeze că îl destinase pe Ţâru moştenitorul său?

— Vladone, în ce lună eşti născut?

— În iulie. Dar de ce mă întrebi?

— Fiindcă aş vrea să-ţi fac horoscopul. Data viitoare, când ai să mai vii la mine, ai să-l ai gata.

— Chiar crezi în prostiile astea, domnule Lăpuşneanu?

— Cine ştie! Poate că într-o zi ai să te găseşti în situaţia ca, vrând-nevrând, să recunoşti că horoscopul nu-i o prostie.

7

Horoscopul locotenentului Vladone

Ţăpuşneanu închise televizorul şi, petrecându-şi braţul pe după umărul meu, îmi spuse:

— Îmi pare bine că ai venit. Haide să stăm de vorbă. Vocea îi era afectuoasă, cum afectuoase păreau a fi şi privirile pe care le lăsa să alunece peste faţa mea, într-un fel învăluindu-mă în ele ca într-o nevăzută eşarfă. Ne-am aşezat în câte un fotoliu în faţa măsuţei joase pe care se aflau, mai dinainte, ca şi când ar fi prevăzut vizita mea, o sticlă cu *scotch* şi două pahare.

— Ce mai faci?

— Mulţumesc!

Era pentru prima dată când mă întâmpina cu asemenea cuvinte banale şi parcă tot pentru prima dată mă privea aşa cum mă privea, deşi diferenţa o constituia doar o nuanţă atât de înşelător vizibilă, încât, dacă n-aş fi fost atât de atent în a observa şi înregistra tot ceea ce se referea la el, probabil că n-aş fi sesizat-o. Mă privea în aparenţă ca de obicei, adică bucurându-se că mă vede, că nu l-am uitat, dar, suprapunându-se acestui fel de a mă privi, ca şi când peste o dâră de lumină se suprapune o alta, provenind dintr-o sursă diferită şi ceva mai puternică — repet, numai ceva mai puternică — am descoperit un fel de curiozitate, poate răutăcioasă? poate numai ironică?

Banalitatea cu care începuse dialogul, felul cum mă privea, mă intrigau şi îmi făgăduii să fiu foarte atent, în alertă. Poate

că termenul are să vă mire, dar aveam intuiţia că Lăpuşneanu îmi pregătea ceva, că sta să înceapă — dacă nu cumva începuse — un fel de competiţie între noi pe care era foarte important s-o câştig, printre altele şi pentru faptul că, simţeam, acelaşi lucru îşi dorea şi el. Nu ştiu dacă acesta a fost motivul, dar am impresia că am întrebat numai fiindcă voiam să scap de senzaţia neplăcută că ne aflam în situaţia a doi adversari care, înainte de a începe lupta, se studiază reciproc:

— Ce ai mai făcut, de alaltăieri când ne-am văzut, domnule Lăpuşneanu?

— Mai nimic! Dar dumneata, Vladone?

— Slujbă... Am fost la cinematograf. Am dormit... Am citit o carte plictisitoare... Cam atât.

— Cu sănătatea?

— Bine!, am replicat, din ce în ce mai uimit că dialogul decurge în felul acesta banal, după ce primele lui cuvinte fuseseră: *„Îmi pare bine că ai venit. Haide să stăm de vorbă!"* Or, după felul cum discutasem până acum, se părea că suntem doi oameni care s-au întâlnit în mod cu totul întâmplător, care nu au nimic a-şi spune şi care, numai din politeţe, schimbă nişte banalităţi în stare să ucidă pe cineva priceput în a face conversaţie.

— Da? Sănătos? Sănătos?

— Sănătos. Cel puţin după ştiinţa mea. Nu mă doare nimic. Dar de ce insistenţa aceasta, domnule Lăpuşneanu?

— Iată-mă, am fost puţin cam brutal.

Nu înţelegeam nimic. Eram intrigat. Îşi bătea joc de mine? Înnebunise între timp? Urmărea ceva şi o luase iarăşi pe departe?

— Brutal? Ce vrei să spui?

— Să-ţi spun? Să nu-ţi spun?

Şi se uita la mine ca şi când m-ar fi compătimit.

— Ce anume? S-a întâmplat ceva?, am insistat.

— Ai uitat că ţi-am făgăduit să-ţi fac horoscopul?

— Bineînţeles că am uitat. Ţi-am spus că nu cred în asemenea prostii. Ce Dumnezeu, în era zborurilor interplanetare?! Să fim serioşi, domnule Lăpuşneanu.

— Eu totuşi ţi-am făcut horoscopul. Şi — indiferent de ce crezi şi ce nu crezi — te avertizez, Vladone, că horoscopul nu a ieşit deloc bine.

— Nu mai spune!

— Eu, care nu sunt un sceptic — aşa cum eşti dumneata —, consider că ai motive să fii îngrijorat.

— Mă rog, şi ce spune horoscopul meu?

— Ceva rău, Vladone. Spune că vei muri!

— Ce, asta-i o noutate? Acesta-i destinul nostru. Mai devreme sau mai tirziu, murim cu toţii, i-am replicat, deşi am bănuit că nu la acel sfârşit inevitabil se referise el.

— În cât suntem astăzi?

— În trei iulie.

— ...Şi câţi ani spui că ai?

— Douăzeci şi cinci. Îi voi împlini la douăzeci şi doi luna asta.

— Dragă Vladone, horoscopul dumitale spune că vei muri în decursul acestei luni.

Vorbise grav, cu accente aproape dramatice, ca un bătrân actor de tragedie.

— Ce vorbeşti, domnule Lăpuşneanu! Chiar puţin mai am de trăit?

— Aşa spune horoscopul dumitale.

— Poate spune şi *cum* voi muri?, am întrebat cu ton de zeflemea.

— Spune! Şi nu mai continuă.

— Cum?

— Vei muri de moarte violentă!

— Destul de vag, domnule Lăpuşneanu. Moarte violentă înseamnă şi accident de maşină, şi o cărămidă care îţi pică în cap de la o bina, şi un cuţit în spate sau un glonte în inimă. Şi, mă rog, în câte alte feluri se mai poate să mori de o moarte violentă!

— Ai dreptate! De moarte violentă se poate muri în mai multe feluri. Dar dumneata vei muri de o anumită moarte.

— Da? Şi horoscopul meu o indică?

— Bineînţeles. Te vei sinucide, Vladone. Îţi vei zbura creierii.

— Imposibil! Nu am revolver.

— Îţi vei zbura creierii, Vladone. Nu ai revolver? Ţi-l vei procura.

— Cunoşti vreun magazin care vinde arme de foc, domnule Lăpuşneanu?, am întrebat cu acelaşi ton, ca el să nu aibă nicio îndoială că nu luam în serios prevestirea lui.

— Îţi vei procura un revolver, crede-mă. De unde, nu ştiu. Dar vei face rost de el. Poate îl vei fura de la cineva. Îl vei fura şi, ţine minte, mai înainte de a se scurge toate zilele acestei luni, îţi vei zbura creierii!

— Şi dumneata ţine minte, domnule Lăpuşneanu, că în prima duminică din luna august eşti invitatul meu. Vom lua masa la Capşa şi vom bea un pahar de şampanie în cinstea supravieţuirii mele. Eşti de acord?

— Pot să te asigur că voi fi foarte bucuros dacă se va întâmpla aşa. Din păcate... din păcate, Vladone, horoscoapele pe care eu le întocmesc sunt totdeauna exacte.

Totdeauna.

— De data asta, când l-ai întocmit pe al meu, pe undeva ai greşit.

— Vorbeşti cu atâta siguranţă, încât poate că aş sfârşi prin a te crede dacă nu aş vedea pe chipul dumitale *ceva* care îmi dă certitudinea că te înşeli.

— Şi ce vezi pe chipul meu?

— Ceva care nu e vizibil pentru toată lumea. Văd pe chipul dumitale întipărită pecetea morţii, Vladone. Moartea te-a însemnat mai demult, şi aşteaptă numai să se împlinească sorocul implacabil. Acum el s-a apropiat. Încă puţin şi... şi de bunăvoie, Vladone, vei întoarce spatele vieţii. Acum pot să ţi-o spun: pecetea morţii am descoperit-o pe chipul dumitale încă din seara când ne-am cunoscut. Şi mi-a fost tare milă. Cred că aceasta m-a determinat să mă apropii de dumneata. Eu fusesem — cel puţin aşa cred — foarte aproape de moarte şi am scăpat datorită intervenţiei prompte a unui tânăr — dumneata. Eu, un om bătrân, îmi era dat să mai trăiesc. M-am uitat la dumneata, salvatorul meu, şi am tresărit. Îţi aminteşti că am tresărit?

Nu-mi aminteam să se fi întâmplat aşa ceva. Dimpotrivă, îmi aminteam — aş fi fost în stare chiar să jur — că nu tresărise deloc.

— Ai tresărit? Probabil că n-am băgat de seamă.

— Nu încape nicio îndoială că n-ai observat. Dar am tresărit şi mi s-a strâns inima de mila dumitale, căci descoperisem pecetea morţii. Mi-am zis atunci: „Uite, eu sunt bătrân, şi soarta mi-a mai hărăzit încă destule zile de trăit, pe când tânărul acesta simpatic şi săritor va trebui să moară curând, fiindcă, iată, văd şi recunosc pe chipul său stigmatul morţii, blestematul stigmat al morţii." Aşa mi-am spus atunci. Iar dacă am dorit să-ţi fac horoscopul, am făcut-o în speranţa că el îmi va spune că mă înşel şi că doar mi se pare că văd pe chipul dumitale stigmatul morţii.

Îl ascultam şi aveam sentimentul că totul se întâmpla ca într-un vis. Un vis în care cineva încerca să mă convingă că în următoarele douăzeci şi şapte de zile voi muri, din proprie iniţiativă, zburându-mi creierii. Da, asta se străduia să mă convingă şi, fiindcă vedea că nu izbuteşte, numai cu mare greutate reuşea să-şi ascundă furia. Fiindcă era furios, deşi, în aparenţă, îmi vorbea cu ton persuasiv şi parcă dinadins cu menajamente, îl simţeam furios şi, la un moment dat, când din nou şi-a alunecat privirile asupra mea, am descoperit în ochii lui ceva ameninţător, fiindcă ei deveniseră metalici şi ascuţiţi ca o lamă de cuţit.

Îmi părea că totul se întâmpla ca într-un coşmar, şi nici nu se putea să-mi pară altfel, de vreme ce era nefiresc, era absurd, era dement să vrea cineva să te convingă cu tot dinadinsul că vei muri, când, în mod obişnuit, faţă de un om despre care se ştie că este iremediabil sortit morţii, cei din jurul lui se întrec în a inventa fel de fel de minciuni cu scopul de a-l face să creadă că moartea, pe care el o presimte, se va îndepărta de la căpătâiul său şi că, în ciuda tuturor aparenţelor, va supravieţui. Şi atunci m-am întrebat dacă nu cumva Lăpuşneanu era nebun. Nu era, în niciun caz nu era, deşi purtarea lui mă silea să ajung la o asemenea concluzie. Dar dacă nu era nebun, ce urmărea? Fiindcă, sigur, ceva urmărea. Mă întrebam şi deodată bănuiala se prinse ca o ventuză în mine: Nu cumva Lăpuşneanu mă ameninţa şi mă avertiza în acelaşi timp? Dar asta era valabil numai într-un singur caz. Numai în cazul când ştia cine sunt în realitate. Dar cum să fi putut afla? Îmi jucasem

doar rolul fără greşeală. Dar dacă totuşi aflase, însemna că era mai periculos decât mi-l închipuiam, decât credea despre el că este însuşi colonelul Mănăilă.

— Domnule Lăpuşneanu, zău că nu înţeleg!, m-am auzit vorbindu-i. Vrei să mă convingi pe mine că mă voi sinucide sau pe dumneata că horoscopurile pe care le întocmeşti sunt infailibile? Dacă vrei să mă convingi pe mine, te avertizez că nu vei izbuti. Am de gând să trăiesc mulţi ani şi n-am nicio îndoială că aşa se va întâmpla, deoarece în familia noastră se trăieşte mult, de la optzeci şi cinci de ani în sus.

Lăpuşneanu îşi sprijini coatele pe genunchi şi îşi prinse tâmplele în palme. Rămase aşa câteva minute, cu ochii închişi, de parcă brusc, pe dinăuntru, îl muncea cumplit o mare durere. De altfel, şi chipul său exprima acum suferinţă. Trăsăturile i se crispaseră, buza inferioară îi tremura, ca într-un fel de tic pe care nu-l putea stăpâni, iar fruntea, atâta cât se mai vedea de sub palme, era lividă şi umezită de transpiraţie, ca o frunte de bucătăreasă, îl priveam — îmi regăsisem calmul — şi mă întrebam dacă suferea realmente sau era numai poză, urmărind cine ştie ce, poate să risipească — în cazul că le intuise — eventualele mele bănuieli.

— Sunt un bătrân ticălos!, l-am auzit ocărându-se ceva mai târziu.

— Cum ai ajuns la această constatare?, l-am întrebat nu fără ironie.

El iarăşi îşi alunecă privirile peste mine — erau reci şi umede ca nişte salamandre — pe urmă: Ştii, azi-noapte am avut o nouă criză. Am crezut că voi muri. Mi-e teribil frică de moarte, Vladone. Şi fiindcă mi-e atâta frică, fiindcă ştiu că zilele îmi sunt numărate, am ajuns să urăsc tinereţea. Până şi pe tine să te urăsc, Vladone, pe tine, care mi-ai salvat odată viaţa.

— Te rog să nu mai vorbim despre asta, domnule Lăpuşneanu.

— Trebuie. Câteodată este absolut necesar. De exemplu, acum. De ce? Fiindcă mai adineauri, când ai intrat pe uşă şi când am văzut cât eşti de tânăr, debordând de sănătate, te-am urât, Vladone. Te-am urât gândindu-mă că tu, după

ce eu nu voi mai fi, vei continua să trăieşti, să te bucuri de soare, de munte, de mare, să te bucuri de anotimpuri, să te bucuri de dragoste şi de tot. Şi atunci, deoarece te uram, mi-a venit în minte să te tulbur, să te sperii, să-ţi inoculez în sânge teribila spaimă a morţii iminente. Dar n-am izbutit. Se pare că n-am izbutit. Din fericire, se pare că n-am izbutit, şi nici nu-ţi închipui ce bine îmi pare că nu s-a întâmplat aşa. Te rog să ierţi pe un bătrân care, în egoismul său, a fost capabil de o asemenea ticăloşie.

— Vasăzică, nu mi-ai făcut niciun fel de horoscop?

— Nu. Nu mă pricep la horoscoape. Te-am minţit. Din răutate, fiindcă frica de moarte mă face rău, egoist şi mă împinge să vă urăsc pe voi, tinerii, să urăsc tot ceea ce dospeşte de viaţă, până şi anotimpul acesta când grânele se coc, când fructele se pârguiesc, când viaţa în jurul meu îşi etalează, cu nerușinare, exuberanţa. Şi eu, ei, bine, eu simt că moartea îmi dă târcoale.

Oftă, îşi trecu palmele peste faţă, pe urmă turnă în pahare *scotch*, mai întâi într-al său, foarte puţin, într-al meu apoi, aproape umplându-mi-l.

— Te rog, Vladone, să ierţi pe un bătrân egoist şi prost.

Fără să aştepte, parcă şi fără să-l intereseze dacă eram sau nu dispus să-l „iert", dădu peste cap cele câteva picături de băutură din pahar. Acum, parcă mai mult ca altă dată, avea un chip tragic, acum mai mult decât oricând faţa sa, ca într-o oglindă, lăsa să se reflecte o suferinţă adâncă, iremediabilă, care mă impresiona, aşa cum se mai întâmplase în situaţii similare. Dar numai câteva clipe, fiindcă imediat după aceea am simţit cum mă crispez într-un fel de refuz total de a-i da cât de cât crezare, din care motiv numai cu mare greutate m-am stăpânit să nu-i strig în faţă:

„Degeaba, domnule Lăpuşneanu, joci teatru. Nu mă voi mai lăsa *impresionat* de masca dumitale tragică".

Altele au fost însă cuvintele pe care le-am rostit tare:

— Ce-ar fi dacă am discuta despre lucruri ceva mai vesele?, i-am propus.

— Despre ce?, întrebă el cu naivitate, nu ştiu dacă sinceră sau prefăcută.

— Ştiu eu? Apropo, pleci undeva în vara asta?

— Nicăieri. Unde să mă duc? La vârsta mea, singur şi bolnav. Dacă va fi să mor, cel puţin să mor în patul meu. Dumneata când îţi iei concediu?

— Abia în septembrie.

— Şi ai să pleci undeva?

— Intenţionez. O jumătate din timp la mare, cealaltă jumătate la munte, probabil la Sinaia.

— Nu mi-ai spus, Vladone, dacă eşti însurat.

— Nu sunt.

— Dacă vrei să mă asculţi, nu te grăbi cu însurătoarea! Ai tot timpul. Şi mai ales păzeşte-te să te însori din dragoste. Dragostea e o stare anormală. E un fel de gripă. Şi aşa cum niciun medic nu te-ar sfătui să escaladezi munţii având temperatură şi guturai, nici eu nu te sfătuiesc să te însori cu cineva de care eşti îndrăgostit. Când iubeşti o femeie, de fapt n-o iubeşti pe ea, ci iubeşti propria ta imagine despre felul cum trebuie să fie şi să arate femeia pe care ţi-o doreşti. Mistificarea este atât de perfectă, încât bieţii de noi nu ne dăm seama de acest lucru. Abia după ce criza a trecut şi temperatura a revenit la normal, ochii ni se deschid şi începem să vedem femeia aşa cum este ea şi nu cum ne-am închipuit-o, mai exact, începem s-o comparăm cu propria noastră imagine despre femeia care ne-ar plăcea. Şi cum între imaginea reală şi reprezentarea ei ideală, în nouăzeci de cazuri dintr-o sută, nu există niciun fel de corespondenţă, deziluzia este totală. De aceea, Vladone, ascultă-mă şi caută să faci o căsătorie lucidă, însoară-te cu o femeie, mai exact însoară-te numai cu acea femeie despre care te-ai convins, după ce ai supus-o unor teste, că are cele mai puţine defecte sau, mai exact, că defectele ei nu sunt de natură ca, intrând în conflict cu propriile tale defecte — include printre ele, în primul rând, egoismul — să transforme convieţuirea voastră într-un fel de infern.

— Mulţumesc pentru sfat, domnule Lăpuşneanu. Când mă voi hotărî să mă însor, poate că voi ţine seama de el.

— Să ţii, Vladone, să ţii. Nu te învăţ de rău.

După aceea, conversaţia sucombă. Doream să plec, dar nu mă puteam hotărî. Vag aveam sentimentul că urma să se

întâmple ceva, sau că Lăpuşneanu îmi rezervase şi o altă surpriză. Deocamdată tăcea. Tăceam şi eu, neştiind ce aş putea spune ca să reanim conversaţia. Privea încruntat paharul cu un aer nemulţumit, aproape duşmănos.

— Vrei să-ţi mai torn puţin *scotch?*

— Nu! Ştii că n-am voie să beau. (Nu ştiam. Nu mi-o spusese încă niciodată. Şi în clipa următoare, fără nicio tranziţie). Ai mai fost la circ?

— Eu? Ce naiba să caut acolo de unul singur. Ştii doar că m-am dus de câteva ori numai ca să-ţi fac dumitale plăcere.

— Nu ştiu de ce, dar am avut impresia că între timp ai mai fost şi de unul singur.

— Şi de ce ai *avut* impresia asta?

— Poate fiindcă mi-am închipuit că însoţindu-mă, ai descoperit farmecul spectacolului de circ. E reconfortant. Categoric reconfortant. Nu, zău, chiar nu te-a cucerit, defel circul?

Vorbea serios? Vorbea ironic? N-aş fi putut spune cu certitudine.

— Dar dumneata ai mai fost?, am întrebat şi imediat după aceea, auzind răspunsul lui, nu mi-a părut deloc rău că am făcut-o.

— Nu!, şi nu cred că am să mă mai duc aşa de curând.

— De ce?

Lăpuşneanu privi împrejur cu o rotire a ochilor aproape discretă, ca şi când ar fi vrut să se convingă că nu-i cineva pe aproape care să audă ceea ce intenţiona să-mi spună, apoi, cu ton întrucâtva confidenţial:

— Dumitale pot să-ţi spun. Îmi place circul. Totuşi nu în aşa măsură încât să vad acelaşi spectacol mai devreme de o lună. Or noi, în mai puţin de două săptămâni, am fost — de câte ori?

— De cinci ori.

— Serios? Aproape că nu-mi vine să cred că este adevărat. Dar dacă m-am dus de atâtea ori, cărându-te şi pe dumneata cu mine, am făcut-o numai din cauza dresorului, a acelui nenorocit de dresor, care aproape murea de frică de fiecare dată când trebuia să lucreze cu fiarele. Eram convins că într-o seară una din ele îl va sfâşia, şi dacă mă duceam atât de des

o făceam doar ca să nu pierd ocazia, rară, de a vedea cum o fiară sfâşie un om. Ştii, când eram foarte tânăr, un adolescent, mai trăia un unchi de-al meu care era dascăl la biserică. Avea o voce extraordinară şi dacă nu a ajuns cântăreţ de operă aceasta se datoreşte numai faptului că în satul lui — unul de munte din judeţul Buzău — nu i se ivise prilejul să ia la cunoştinţă că există un teatru unde chiar şi atunci când unul dintre protagonişti cere un pahar cu apă o face cântând. Pe unchiul Panadie îl vedeam numai vara, în timpul vacanţei. Mă trimitea la el maică-mea ca să aibă de hrănit o gură mai puţin timp de trei luni. El mi-a pus în mână cel mai palpitant roman, dar şi cel mai imoral — Biblia — primul pe care l-am citit în viaţa mea, şi tot datorită lui am dobândit cunoştinţe din cele mai vaste în ceea ce priveşte varietatea torturilor şi rafinamentul cu care ele au fost cândva aplicate într-o anumită perioadă a istoriei.

— Cum asta?, am întrebat, fiindcă nu-mi dădeam seama la ce anume se referă.

— Foarte simplu. Însoţindu-l la biserică şi răsfoind cărţile de cult, am descoperit printre ele una numită Minei. Ea conţine rugăciuni, pe zile, ce se cântă întru proslăvirea unuia sau mai multor sfinţi care şi-au jertfit viaţa „mărturisind pe Hristos", cum se spune acolo. Pariez că dumneata, care eşti tânăr şi probabil marxist pe deasupra, n-ai cunoştinţă că există o asemenea carte, în douăsprezece volume, adică unul pentru fiecare lună a anului. Ai auzit?

— Nu!, am recunoscut.

— Eram sigur. Ei, bine, citirea vieţii sfinţilor mucenici a constituit cea de-a doua lectură importantă — şi nu mai puţin pasionantă — din adolescenţa mea. Din cartea aceea am luat cunoştinţă cât de felurite au fost torturile la care au fost supuşi creştinii până a nu deveni creştinismul religie oficială, şi cu cât rafinament şi competenţă erau ele aplicate. Citeam şi vedeam cu închipuirea tot ceea ce anonimii biografi descriau cu lux de amănunte. De multe ori mă trezeam cu ochii scăldaţi în lacrimi de mila vreunei muceniţe aruncate de vie într-un cazan cu untdelemn încins, într-un cuptor înroşit sau mai întâi unsă cu smoală şi apoi dându-i-se foc, ca să ardă ca

o torţă. Dar cel mai mult mă impresiona când citeam că nu mai ţin minte care mucenici „s-au săvârşit din viaţă sfâşiaţi de fiare sălbatice, în arena circului, din nu ştiu care oraş de pe vremea împăratului Decius sau Diocleţian. Din multele şi feluritele torturi la care erau supuşi creştinii, cea mai spectaculoasă aceasta mi se părea. Vedeam arena cu mulţimea de creştini îngrămădită într-un colţ, bărbaţi şi femei de-a valma, vedeam tribunele pline de spectatori, toţi în togi albe, imaculate şi, la un moment dat, vedeam fiarele năvălind în arenă, repezindu-se asupra mulţimii de creştini, auzeam ţipetele lor de groază, amestecate cu urletele animalelor şi cu cântecele de slavă ale celor care continuau să cânte până când le venea şi lor rândul să fie devoraţi. Spectacolul la care asistam doar cu închipuirea mă îngrozea, dar, în acelaşi timp, îmi şi plăcea. Şi ţi-o mărturisesc — indiferent ce ai să gândeşti despre mine — am rămas încă de pe atunci cu un fel de curiozitate, de care însă n-am fost conştient până a nu-mi da seama ce soartă îl aştepta pe răposatul dresor: curiozitatea de a vedea, pe viu ca să spun aşa, cum o fiară sălbatică sfâşie un om.

Vorbe... Îmi dădeam seama că nu erau doar vorbe, înşirate numai de dragul de a le rosti, ci că toate la un loc alcătuiau eşafodajul unui raţionament ce se voia riguros logic şi prin care el urmărea să mă convingă de un anumit lucru. Raţionamentul acesta, redus la minimum de cuvinte, privat deci de buruiana verbialismului, se putea reduce la un simplu silogism:

— Încă din anii copilăriei, ca urmare a lecturii vieţii unor sfinţi din Minei, mi-am dorit — mai mult sau mai puţin conştient — să fiu martor când o fiară sfâşie un om. — Ducându-mă la circ, mi-am dat seama că, mai curând sau mai târziu, dresorul, care, dintr-un motiv sau altul, prinsese frică de tigrii şi panterele sale, va sfârşi prin a fi mâncat de acestea. — Deci, am continuat să mă duc la circ, deoarece n-am voit să pierd momentul când se va întâmpla evenimentul pe care mi-l doresc încă din anii adolescenţei.

Da, aceasta era, în ultimă instanţă, ceea ce voia să mă convingă. Cu alte cuvinte, voia să mă facă să cred că *nu trebuia să caut un alt motiv.* Că, eventual, aş fi putut ajunge la concluzia că este nebun sau, mai curând, un sadic puţin îi

păsa. (Mi-o şi spusese: „Şi ţi-o mărturisesc — indiferent de ce ai să crezi despre mine...”). Pe el îl interesa doar să nu caut o anume explicaţie, să nu fac o *anume apropiere* între el şi Franz Buller, dresorul.

Colonelul mă sfătuise să încerc a pătrunde mecanismul gândirii lui Lăpuşneanu şi, iată, puteam afirma, aproape fără teamă că voi greşi, că începusem să înţeleg acest mecanism. Asemuiam felul lui de a gândi cu un râu cu apă multă, căruia nu-i place să curgă numai între maluri, ci îşi iese din albie, formând mai multe meandre, pentru ca, la un moment dat, să revină la matcă. Comparaţia e numai parţial potrivită. Fiindcă râul dacă se revarsă, dacă formează meandre rebele şi capricioase, aceasta se datoreşte întâmplării, pe când Lăpuşneanu, jonglând cu cuvintele, n-o făcea de dragul acestora, ci urmărind obiective precise pe care, dacă le camufla la început prin digresiuni, o făcea pentru ca, la sfârşit, ele să-ţi apară cu evidenţă şi realmente stringent logice.

— Mi-e atâta ciudă că nenorocitul ăla de dresor s-a lăsat mâncat în culise şi nu în arenă, încât pentru multă vreme nu cred că am să fiu tentat să mai calc pe la circ.

Era aceasta o a doua concluzie în strânsă legătură cu cea dinainte, şi avea acelaşi scop: Să mă anunţe că nu se va mai duce la circ şi, ca să nu mi se pară suspect, să-mi explice motivul.

— Se pare ca nu eşti la curent cu cele întâmplate la circ, am spus sorbind o înghiţitură din paharul în care *scotchul* se cam trezise.

— Ce? Nu cumva n-a murit dresorul? A fost un zvon fals?, întrebă el cu atâta candoare, încât, în gând, l-am aplaudat pentru arta cu care se prefăcea, deoarece îmi era imposibil să cred că nu aflase ceea ce tot oraşul ştia.

— De murit, a murit. Numai că nu a fost accident, ci crimă. Cineva — criminalul — a dat drumul panterei, care l-a sfâşiat pe dresor.

— Nu mai spune! E absolut sigur?

— Absolut sigur!

După câteva clipe, în care timp am tăcut amândoi, deodată a căzut întrebarea lui:

— Şi dumneata, Vladone, cum se face că eşti atât de bine informat? Ai niscai cunoştinţe pe la miliţie?

— Am un prieten care lucrează la judiciar. L-am întâlnit aseară întâmplător şi i-am cerut să-mi spună dacă este adevărat ceea ce se zvoneşte în oraş. Anume că la circ s-a comis o crimă. Mă mir cum n-ai auzit şi dumneata.

— Cine era să mă informeze? Ştii doar cât de singur sunt. Cu excepţia dumitale, nimeni nu-mi trece pragul.

Şi oftă. Pe urmă, în speranţa că n-am auzit, începu să tuşească violent, cavernos, ca un tuberculos, spre marea mea mirare, deoarece până în clipa aceea nu-l mai auzisem tuşind.

— Totuşi, cineva s-a găsit să te informeze că dresorul a suferit un „accident".

— Am auzit la „Alimentara" în timp ce stăteam la coadă. Discutau doi domni, dar vorbeau numai de un accident mortal. Nu ştiu de unde ai scos-o dumneata că tot oraşul ştie că la circ s-a întâmplat o crimă.

— N-am scos-o de nicăieri, fiindcă, într-adevăr, tot oraşul ştie că dresorul n-ar fi murit dacă nu s-ar fi găsit un binevoitor care să dea drumul panterei, am susţinut, deşi nu eram deloc sigur că *tot oraşul ştie*. Dar urmăream un anumit plan şi voiam să văd cum va reacţiona până la urmă.

— Atunci înseamnă că domnii de la „Alimentara" nu erau bine informaţi, conchise el cu tonul cel mai firesc şi parcă dorind să pună capăt unei controverse lipsite de importanţă. Apoi, după o pauză, întrebând cu indiferenţă, parcă numai ca să menţină conversaţia: Şi cei de la miliţie ce fac? Au pus mâna pe criminal?

— Încă nu. Se pare că cercetările sunt foarte avansate şi că, în câteva zile, vor fi în posesia unor dovezi suficiente ca să-l poată aresta.

— Interesant! Probabil că e vorba tot de cineva de la circ. Nu-i aşa?

Mi-am ticluit o mină de parcă ştiam mult mai mult, dar, din anumite motive, nu voiam să vorbesc.

— Se pare că e vorba de un caz mult mai complicat.

— Adică?, întrebă în aparenţă tot fără interes.

— Ştii, n-aş vrea să comit vreo indiscreţie... Prietenul meu mi-a făcut multe destăinuiri, dar mi-a atras atenţia că sunt strict confidenţiale.

— Mă rog!... Mă rog!... Personal *cazul* nu mă pasionează. Caraghiosul acela de dresor m-a interesat cât timp era în viaţă. Acum, când nu mai este, crede-mă că îmi pasă prea puţin dacă a murit din întâmplare sau a fost victima unei crime premeditate.

— În definitiv — am părut că mă răzgândesc — dacă prietenul meu a avut încredere în mine, de ce n-aş avea eu în dumneata, de vreme ce îmi faci impresia că eşti discreţia personificată?

— Asta este o treabă care te priveşte numai pe dumneata, Vladone. Eu chiar îţi recomand să nu treci peste recomandarea pe care ţi-a făcut-o prietenul dumitale, deşi mă pricep să păstrez un secret.

— Tocmai de aceea nu mi se pare că aş comite o indiscreţie, domnule Lăpuşneanu. Şi apoi sunt curios să cunosc părerea dumitale.

— Şi de ce tocmai părerea mea?, întrebă el cu prudenţă.

— Pentru că dumneata ai intuiţii extraordinare.

— Ai constatat?

— Desigur! Nu-mi iese din minte că *ai ştiut* ce s-a întâmplat la circ, am insinuat, dar cu tonul cel mai firesc din lume, de parcă ar fi fost vorba de un lucru fără importanţă. Am insinuat în mod deliberat, şi acum voiam să văd cum va reacţiona.

— Asta de unde ai mai scos-o?

O spuse cu indiferenţă, ca şi când n-ar fi sesizat că-i întindeam o capcană.

— Cred că m-am exprimat greşit. Am vrut să apun că dumneata ai ştiut că s-a întâmplat *ceva* la circ, din care motiv spectacolul nu va mai avea loc.

— Ce-i cu dumneata, Vladone? Observ că şi de data asta te-ai exprimat greşit. Mă surprinde, fiindcă nu o dată am admirat la dumneata o mare precizie în exprimare, puţin obişnuită la un băiat de douăzeci şi cinci de ani.

Presupun că ai vrut să spui cu totul altceva. Nu-i aşa?

Părea fără niciun fel de iritare, vorbindu-mi profesoral — nu ştiu dacă termenul este cel mai potrivit, dar altul nu găsesc

— aşa de parcă îşi luase sarcina să-mi dea unele îndrumări elementare de comportament, fără ca aceasta să-i facă mare plăcere.

— Am vrut să spun exact ceea ce am spus, i-am replicat, privindu-l cu un aer nevinovat. Datorită intuiţiei dumitale extraordinare ai ştiut că s-a întâmplat ceva la circ şi că spectacolul nu va mai avea loc.

— N-am ştiut, ci am *presimţit*, ceea ce înseamnă cu totul altceva. Asta în primul rând. În al doilea, am presimţit că nu va mai avea loc spectacolul, dar nu fiindcă s-a întâmplat ceva, ci fiindcă actorii mai trebuie şi ei să se odihnească, adică, am presupus un *relacbe*. Am presimţit, Vladone — şi te rog să reţii — că e zi de repaus, ţinu să precizeze cu acelaşi ton de amabilitate condescendentă, după care mută paharul aflat în faţa sa ceva mai departe, gest care, într-un fel, trăda o anumită nervozitate.

— Dar n-am spus-o cu nicio intenţie!, am protestat cu candoare.

— Bineînţeles că nu!, fu el de acord. Ştii, însă, nu îmi place să mi se atribuie merite mai mari decât sunt cele pe care le am. E drept, câteodată am presimţiri interesante. Aşa s-a întâmplat şi atunci. Dar a crede ca am un asemenea dar extraordinar ca să fi putut prevedea ce s-a întâmplat în realitate la circ înseamnă că mă supraapreciezi, Vladone.

Bine o mai întorsese... Vasăzică dumnealui ţinuse să facă precizările de mai înainte numai din modestie. În orice caz, eu încă nu-mi atinsesem obiectivul.

— Am impresia că discuţia noastră a cam deviat, am spus în chip de reproş.

— Despre ce naiba vorbeam?, întrebă aproape fără interes, deşi eram convins că ştie şi că, în sinea sa, era curios ca ea să fie reluată.

— Eram pe punctul să-ţi spun ce am aflat de la prietenul meu care lucrează la miliţie.

— Dacă între timp nu te-ai răzgândit, poftim, te ascult!

— Prietenul meu este de părere că asasinarea lui Franz Buller are implicaţii mult mai grave...

— Ce fel de implicaţii?

— Politice. El crede că acela care a deschis cuşca panterei nu este decât un instrument şi că adevăratul vinovat sau, eventual, *adevăraţii vinovaţi* nu trebuie căutaţi la circ, ci în cu totul altă parte.

— Unde?

— Nu ştiu, fiindcă n-a voit să-mi spună. El presupune că dresorul a fost ucis ca pedeapsă. Probabil că a primit vreo însărcinare pe care, din anumite motive, a refuzat s-o execute şi atunci l-au lichidat.

— Ce anume motive?, întrebă cu o naivitate sinceră sau numai bine jucată.

— Probabil teama de consecinţe, în cazul când ar fi prins.

— Ca să vezi ce prost. S-a temut de consecinţe în cazul că va fi prins, dar nu s-a temut de ceea ce i se va întâmpla dacă va refuza să execute ordinul primit. Categoric, un prost şi un caraghios.

— Probabil că nu a fost prea deştept dacă s-a lăsat momit aşa, prosteşte, am convenit. Pe urmă, făcând o pauză, şi privindu-l în ochi: Eşti la curent că Franz Buller n-a murit pe loc şi că, înainte de a-şi da duhul, a vorbit?

I-am „destăinuit" vestea fără să clipesc şi cu un ton de parcă i-aş fi împărtăşit un mare secret. Mărturisesc, m-am temut că nu mă va crede, dar, din felul cum şi-a alunecat privirile peste faţa mea, am înţeles că minciuna mea îl surprinsese. Şi în ciuda faptului că se păstra calm, am avut vaga impresie că trecea prin momente de panică.

— Nu mai spune! Şi ce i-a spus prietenului dumitale?

— Un nume. Doar un nume.

— Ei, un nume nu spune mare lucru!, păru că se consolează.

— Prietenul meu nu-i de aceeaşi părere, l-am contrazis. Numele — aşa mi-a spus — l-a îndreptat spre pista cea bună.

— Adică?

Toate întrebările lui erau rostite cu un ton de om plictisit la culme.

— Prietenul meu speră să pună mâna pe toţi cei implicaţi în acest asasinat. Ştii cum se procedează în asemenea cazuri.

— Nu!

— Mi-a explicat prietenul meu. Există două procedee. Cel bănuit ori este anchetat şi supus unui adevărat tir de întrebări până când nu mai poate şi mărturiseşte absolut tot, ori este lăsat liber şi filat permanent până când sunt depistaţi toţi complicii, în cazul când ei există.

— Şi prietenul dumitale pentru care din aceste două procedee a optat?

— Nu ştiu! Asta nu mi-a spus. În orice caz, prietenul meu este cum nu se poate mai optimist. Mi-a declarat că, într-o săptămână, cazul de la circ va fi complet elucidat.

— Dacă este atât de optimist, înseamnă că are în mână măcar un fir de care poate să tragă vârtos, fără să-i fie teamă că se va rupe.

Nu sunt foarte sigur, dar am avut impresia că înapoia cuvintelor se ascundea intenţia de a fi un pic ironic. Asta nu prea m-a neliniştit. Eram mulţumit de minciuna pe care o ticluisem ad-hoc şi pe care, după toate probabilităţile, el o înghiţise ca pe o găluşcă. Şi dacă o înghiţise, dacă Lăpuşneanu într-adevăr avea vreun amestec în „accidentul" întâmplat lui Franz Buller, mai mult ca sigur că faptul acesta nu va rămâne fără urmări. Pe ce scontam? Scontam pe factorul psihologic. Dacă Lăpuşneanu avea vreun amestec, aflând de la mine că dresorul, înainte de a muri, apucase să vorbească, va intra în panică. Or, dacă intra în panică, fără îndoială că va căuta, sub o formă sau alta, să-şi pună în gardă complicii, pe care noi nu-i cunoşteam, dar, cel puţin în ceea ce mă privea, nu aveam nicio îndoială că ei există. Şi dacă aşa urma să se întâmple, „umbrei" lui — în locul meu, acum altcineva îl fila — avea să afle cine sunt ei. Da, acesta fusese raţionamentul pe care îl făcusem atunci când îi cârpisem minciuna pe care el se repezise s-o înghită precum brotacul o muscă.

— Prietenul dumitale este foarte deştept?

— În orice caz nu e prost, i-am răspuns în doi peri.

Cum s-a mai desfăşurat dialogul dintre noi doi în următoarele douăzeci de minute nu mai are importanţă. După aceea m-am ridicat să plec.

— Când mai treci pe la mine, Vladone?

— Zilele astea.

M-a condus până la uşă. Când am ajuns acolo m-a apucat de braţ şi, într-un gest parcă de tandreţe, m-a silit să-l urmez înapoi, până în dreptul ferestrei. Când am ajuns acolo, a dat de o parte perdeaua şi m-a întors în aşa fel ca lumina să-mi bată drept în faţă. Câteva minute — mie mi se părură o veşnicie — mă examină cu un aer de compătimire, de dureroasă compătimire.

— Şi totuşi, Vladone — l-am auzit — pe chipul dumitale există stigmatul morţii.

Îşi luă mâinile de pe umerii mei, îmi întoarse spatele, preocupat parcă de ceea ce vedea jos, în stradă. Dar jos nu se petrecea nimic deosebit. Un câine se furişa pe lângă ziduri, îngândurat şi hămesit. Am plecat fără să-i mai adresez vreun cuvânt. Când am ajuns în stradă, în timp ce mă îndepărtam, am întors capul, căutându-l cu privirea. Era tot acolo, la fereastră, dar privea în direcţia inversă.

„A fost oare din nou un avertisment şi o ameninţare?", m-am întrebat. Am grăbit pasul şi am început să fluier. Nu eram nemulţumit de felul cum decursese întrevederea noastră. Aveam ce raporta colonelului Mănăilă.

Am simţit nevoia s-o revăd pe Ilinca. Aveam sentimentul că nu-mi spusese tot ceea ce ştia, dar nu în mod deliberat, fiindcă ar fi avut un motiv sau motive, personale, ci doar fiindcă omisese s-o facă. Poate că ar trebui să adaug că Ilinca îmi inspira în continuare încredere, că n-o bănuiam a fi vinovată şi că, la fel ca toată lumea, fusesem şi încă eram *contaminat* de farmecul ei personal.

Când am ajuns acasă la ele n-am găsit-o decât pe Fenia. Ea mi-a deschis. Era în combinezon. Fără să-mi dea timp să-i spun bună ziua, mă tutui:

— Tu eşti ziaristul! Haide intră.

— De unde ştiţi...

— Mi te-a descris Ilinca. Exact aşa cum eşti mi te-a descris. Acum ea nu-i acasă.

— Vine curând?

— S-ar putea să vină, s-ar putea să nu vină. Adică să mai întârzie.

Își scoase combinezonul, rămase numai cu sutienul și chiloții pe ea și începu să defileze prin fața mea de la oglindă la șifonier, de acolo în baie și apoi ruta inversă, foarte grăbită, foarte aferată. Mi-am dat seama că n-o făcea ca să mă provoace, ci, pur și simplu, se comporta ca și când aș fi fost o ființă fără sex. Era, mai exact, lipsită de pudoare și, dacă țin minte, explicația nu mi s-a părut atunci greu de găsit. În fiecare seară — nu mai pun la socoteală matineurile — Fenia apărea în arenă aproximativ „îmbrăcată" ca acum, când defila prin fața mea. Faptul că se afla în apartamentul ei și nu la circ, faptul că eram un străin, un bărbat pe care îl vedea pentru prima dată nu constituiau impedimente. Eram pentru ea — cel puțin din acest punct de vedere —„public", dacă vreți, eram un reprezentant al publicului care, seară de seară, începea prin a-i admira carnația superbă, pentru ca apoi să se lase cucerit de frumoasele ei picioare.

— Când credeți că aș putea-o găsi singură acasă?

— Nu știu. Dar ce treabă ai cu ea?

— Aș vrea să mai stau puțin de vorbă cu dumneaei.

— Cu mine nu poți să stai de vorbă?

— Văd că ești grăbită, i-am replicat devenind mai puțin reverențios.

— Cine ți-a spus că sunt grăbită? Mă îmbrac, atâta tot. Cum te cheamă?

— Vladone?

— Și mai cum?

— Iulian.

— Ascultă, Vladone! Ilinca e o aiurită. Umblă cu capul prin nori, săraca! E tare neajutorată, draga de ea. Dacă i-ai spune că-i poți preface lacrimile — fiindcă de când cu nenorocirea întâmplată lui Franz plânge mai tot timpul — ziceam că dacă ai minți-o că-i poți preface lacrimile în perle veritabile ea te-ar crede. Așa că nu-i de mirare că a înghițit tot ce i-ai turuit mai deunăzi.

— Și n-ar fi trebuit să creadă?, am întrebat, indispus de „realismul" ei, care nu-mi făcea deloc plăcere.

— Nu chiar totul, Iulian, nu chiar totul.

— Mă rog, și ce anume n-ar fi trebuit să creadă, după părerea ta?, am început s-o tutuiesc la rândul meu.

— De pildă, n-ar fi trebuit să te creadă că în cazul lui Franz ai devenit mai curios decât o mahalagioaică numai ca să te arăţi foarte deştept faţă de *cei* de la ziar. Eu cred că ai un motiv special de te agiţi atâta.

— Ei, mă agit!, am protestat, cam cu o jumătate de gură, fiindcă, judecând la rece, mă *agitam*.

— Bineînţeles că te agiţi. De ce? Nu ştiu, dar nici nu te întreb, fiindcă ştiu că n-ai să-mi spui adevărul.

Poate că are să vi se pară curios, dar aceasta este realitatea. Am avut intuiţia că pot avea încredere în ea. Pe de o parte, *propriu-zis încredere*, pe de alta, încredere *că va şti* să păstreze secretul. Deci, i-am spus că nu sunt gazetar, i-am spus că „accidentul" dresorului ne interesa şi pe noi cei ce aveam sarcina să veghem la securitatea statului. Ea mă ascultă — între timp se îmbrăcase şi se pieptănase — fără să mă întrerupă, fără să se mire şi, mai ales, fără să facă impresia că acorda vreo importanţă celor aflate de la mine. Pe urmă, cu voce hotărâtă, care nu admitea să fie contrazisă:

— Ce-i în capul vostru nu ştiu, şi nici nu sunt prea curioasă să aflu. Un lucru vreau să-ţi spun, şi să ştii că este aşa cum îţi spun eu: Franz a fost un om cinstit. Dacă a existat vreo chestie, el, Franz, n-a avut niciun amestec. Şi în cazul când, într-adevăr, a fost curăţat, asta s-a întâmplat numai fiindcă, în naivitatea lui, a picat exact ca musca în lapte. Şi doar tu ştii ce se întâmplă cu o muscă atunci când pică în lapte.

— Se îneacă!

— Exact! Bietului Franz i s-a întâmplat la fel.

— În această privinţă suntem absolut de acord, Fenia, m-am hotărât să-i spun şi eu pe nume. Spune-mi, Ilinca l-a iubit?

— Nu! Era prea asemenea ei ca să-l iubească. Ştii, noi două suntem gemene, dar nu ne asemănăm deloc. Ilinca şi Franz se asemănau atât de mult la fire de parcă ei erau gemeni. Au fost doar buni prieteni. Se înţelegeau perfect, aş zice că îşi ghiceau până şi gândurile. Şi apoi, amândoi erau pasionaţi de numerele lor de clovnerie pe care le pregăteau. Când făceau repetiţii, se amuzau teribil şi se întreceau unul pe altul în a improviza. Dacă nu s-ar fi întâmplat nenorocirea cu Franz

ar fi avut un succes nebun, poţi să fii sigur, iar în ceea ce mă priveşte aş mai fi încercat o ultimă şansă.

— La ce anume şansă te referi, Fenia?, am întrebat, impresionat de faptul că brusc se întristase, ea care, mai înainte, povestise cu un aer degajat, neutral.

— Ilinca ţi-a povestit că sunt bolnavă?

— Numai aşa în treacăt, m-am eschivat de la un răspuns foarte precis, fiindcă nu ştiam dacă Fenia considera aceasta ca o indiscreţie pe care Ilinca n-ar fi trebuit s-o comită.

— Da, sunt bolnavă. Oasele mele devin din ce în ce mai fragile, asemenea cu ale copiilor. Dar poate că oasele copiilor nici nu sunt chiar atât de fragile pe cât se crede. Cad de atâtea ori pe jos şi nu păţesc nimica, pe când eu sunt în pericol să cad, fiindcă, într-o zi, oasele picioarelor mele nu vor mai avea puterea să susţină greutatea trupului. Înţelegi ce groaznic lucru stă să mi se întâmple? În orice caz noi două nu mai putem executa numărul nostru. Când am aflat de la medici ce primejdie mă paşte, am fost îngrozită. Şi nu atât pentru mine, cât pentru Ilinca. Pentru ea circul reprezintă totul. A-şi câştiga existenţa în altă parte i se părea ceva de neconceput. De aceea, când Franz i-a propus să lucreze împreună, cel mai mult eu m-am bucurat. Pe de altă parte, ştiind-o pe ea asigurată în ceea ce priveşte existenţa, puteam încerca marea cu degetul, ca să spun aşa. Un doctor i-a vârât în cap că dacă m-aş interna la un anume sanatoriu unde, cică, un medic de acolo, nu ştiu prin ce tratament, a realizat nişte vindecări miraculoase, aş avea şi eu şansa să mă însănătoşesc. Mie, un alt medic, profesor, mi-a spus exact contrariul. Adică nu mi-a dat nicio speranţă. Poate te gândeşti că n-ar fi trebuit s-o facă? Greşeşti! A făcut foarte bine. El şi-a dat seama că nu sunt o muieruşcă proastă, că sunt în stare să suport adevărul. Totuşi, de dragul Ilincăi, aş fi fost dispusă să mă internez la acel sanatoriu. Dar s-a întâmplat nenorocirea cu Franz. Şi, acum, iată-ne în aer: pe mine şi pe Ilinca. Împreună nu mai putem lucra. Ieri am fost la spital. Mi-au făcut din nou o radiografie. E şi mai rău ca săptămâna trecută. De data asta mi-au interzis categoric să mai lucrez. M-au avertizat că dacă mi se rupe vreun os, nu

există nicio şansă să se mai sudeze şi că nu voi mai putea umbla niciodată.

— Şi ce ai de gând, Fenia? Ai să-i asculţi?

— Trebuie. Am s-o fac nu pentru mine, ci pentru Ilinca. Ai văzut vreodată numărul nostru?

— L-am văzut!

— Ea lucrează la înălţime în timp ce eu sprijin pe picioare prăjina. Dacă am ghinionul să mi se frângă vreun os în timpul când ea lucrează sus, i se poate întâmpla şi ei un accident. Gata, nu mai lucrez. De altfel, nu mai are niciun sens, de vreme ce m-am hotărât.

— Nu înţeleg, Fenia, la ce te referi?

— Azi în cât suntem? Parcă în patru iulie. Ei, bine, în zece m-am hotărât: Termin cu viaţa!

— Cred că nu vorbeşti serios, Fenia, i-am spus, deşi eram convins exact de contrariu.

— Vorbesc foarte serios, Iulian. Am *planificat* — şi accentua cuvântul „planificat" — pentru ziua aceea, şi n-am de gând să mai amân.

— Fără să încerci şansa pe care ţi-a dat-o acel medic în care tu nu vrei să ai încredere, ceea ce e o prostie, nu te supăra că ţi-o spun.

— Sunt convinsă că nu-i o şansă, că nu există nicio şansă. Dar, chiar dacă ar fi, refuz să încerc. *Acum* refuz să încerc.

— De ce *acum* refuzi şi mai înainte erai dispusă să încerci?

— De ce? Ştii unde-i acum Ilinca?

— Nu!

— La conducere. Vrea să-l convingă pe director să-i aprobe ca să ia locul lui Franz.

— Să devină dresoare?, m-am mirat. Bine, dar presupun că habar nu are măcar de abeceul acestei meserii.

— Nu-i chiar aşa. De abeceul oricărui număr de circ avem cunoştinţă fiecare dintre cei care ne câştigăm pâinea acolo. Când e vorba însă de fiare...

— Desigur, nu-i suficient numai atât. N-ai încercat s-o convingi să renunţe, să caute altceva?

— Ba da, dar dacă îi intră ei ceva în cap, gata, nu mai este nimic de făcut. Să ştii, Ilinca ar putea deveni o bună dresoare.

Dar asta nu înseamnă ca va fi ferită de pericole. Dacă nu toţi, dar aproape toţi dresorii o sfârşesc prost. Chiar dacă nu mor sfâşiaţi de fiare, puţini scapă nebetegiţi, din care motiv sunt nevoiţi să renunţe la meserie. Mai ales acum, după cele întâmplate lui Franz, n-aş putea suporta s-o ştiu pe Ilinca, seară de seară, în cuşca fiarelor. N-aş putea, înţelegi? N-aş putea!

— Înţeleg.

— Cred că de grijă, de frică, aş sfârşi prin a înnebuni. Dacă mor şi într-o zi — ferească Dumnezeu! — i se întâmplă ei ceva, eu n-am să ştiu. Ţi-o spun ţie, acesta este motivul principal pentru care refuz să încerc acea unică şansă. Eu, acolo la sanatoriu, şi Ilinca aici, seară de seară... imposibil, absolut imposibil! Făcu o pauză, Şi apoi mai am un motiv, strict personal, care m-a decis să *mă planific.* Medicii mi-au spus că nu am voie să fac dragoste. Eu nu sunt o isterică. Totuşi îmi place să fac dragoste, aşa cum îmi place să mănânc, să dorm, să mă spăl şi aşa mai departe. Înţelegi ce vreau să spun? Deşi a face dragoste n-a constituit niciodată ţelul suprem al vieţii mele, totuşi, să ştii că îţi este interzis lucrul acesta, pentru tot restul vieţii, când n-ai nici măcar douăzeci şi cinci de ani, devine ceva îngrozitor. Înseamnă să-mi pierd echilibrul interior, să devin o dezaxată, în stare de cine ştie ce perversităţi, şi eu nu vreau să ajung aşa.

Nu aveam nicio îndoială că era hotărâtă şi că va respecta termenul planificat dacă nu avea să intervină ceva care s-o determine să renunţe sau care s-o împiedice, îmi era milă de ea şi, într-un fel, o admiram pe fata asta frumoasă pentru echilibrul ei interior, la care ţinea atât de mult, încât, acum, când îl ştia în primejdie să şi-l piardă, prefera mai curând, să moară.

— Ascultă, Fenia! Ştiu că de vreme ce te-ai hotărât, nu cuvintele mele au să te facă să renunţi. Şi dacă îţi vorbesc aşa, n-o fac în niciun caz cu intenţia să te *prelucrez.* Vreau numai să observ că eşti egoistă.

— Eu egoistă? Îmi replică indignată, atât de indignată, încât începu să-i tremure buza inferioară, e drept abia perceptibil.

— Da, egoistă. Ţi-ai planificat încă şase zile de viaţă, dar în aceste zile — spui doar că Ilinca e foarte încăpăţânată — nu vei izbuti s-o convingi să renunţe la hotărârea de a deveni dresoare.

— Nu, desigur că nu. Dar n-aş izbuti nici dacă aş încerca un an.

— De unde ştii? De unde această anticipată siguranţă? Numai fiindcă o ştii încăpăţânată? Dar oricât de încăpăţânată ar fi, o vei putea convinge să renunţe, fiindcă presupun că ţine şi ea mult la tine.

— Ţine. Dar ea e disperată. Ea nu poate părăsi circul. Doamne Dumnezeule, mi se pare că ţi-am mai spus o dată! De ce vrei să se apuce acum, când nu mai putem lucra împreună? Numerele de circ totuşi sunt limitate. Cam aceleaşi în toată lumea. Spune şi tu ce vrei să facă? Văd că taci. Ascultă ce-ţi spun: De vreme ce postul de dresor este vacant, Ilinca nu va renunţa la

planul ei.

Un gând mi s-a părut ispititor şi totodată salvator:

— Fenia, ce-ar fi dacă în locul lui Franz aţi face împreună numerele acelea de clovnerie?

Fenia se uită la mine de parcă s-ar fi îndoit serios că sunt în toate minţile.

— Crede-mă, Iulian, în viaţa mea nu am auzit ca cineva să-mi facă o propunere mai stupidă. Păi bine, omule, Franz avea talent, era uluitor, pe când eu nu am deloc — deloc. Am rata numărul şi publicul ne-ar huidui. N-am umor nici de doi bani şi sunt atât de puţin receptivă la el, încât atunci când cineva face un banc mai subtil pur şi simplu nu înţeleg decât mult mai târziu, abia după ce toţi ceilalţi s-au săturat de râs. Crede-mă, propunerea ta e stupidă. Auzi! Stu-pi-dă!

— Bine, Fenia, e stupidă. Gata! Presupune că nici nu ţi-am făcut-o. Te rog să-mi răspunzi însă la o altă întrebare: Dacă Ilinca nu va fi dresoare, tot nu vei renunţa să te sinucizi?

— Nici întrebarea asta nu e mai puţin stupidă, decât doar dacă ai tu puterea s-o convingi să renunţe, sau eventual să-l influenţezi pe director să nu accepte propunerea ei. Eşti tu, Iulian, în stare să...

— Mai întâi răspunde la întrebarea pe care ţi-am pus-o.

— Dacă ea renunţă, cred că aş putea să amân termenul planificat. Dar de ce ignori cea de-a doua cauză? Nu crezi că e importantă?

Eram mulţumit şi cu *amânarea termenului*. Îmi spuneam că formula „timpul le rezolvă pe toate" nu este valabilă numai în diplomaţie.

— Ba da!... Bineînţeles!...

— Poţi tu, Iulian, s-o determini să renunţe la nebunia ei?

— S-o conving să renunţe nu mă simt în stare. Am să încerc altceva.

— Ce?

— Să-l conving pe director că nu Ilinca este persoana cea mai indicată să ia locul lui Franz Buller.

— Ar fi grozav, Iulian, se bucură ea. Dar crezi că vei izbuti?

— Nu promit nimic. Voi încerca numai.

Câteva minute nu ne-am mai vorbit. La ce se gândea Fenia, nu ştiu. Eu însă mă întrebam dacă voi izbuti să-l conving pe director, fără să dezvălui *taina* Feniei.

La un moment dat am auzit-o:

— Dumnezeule, ce înseamnă neşansa în viaţa unui om!

— La cine te referi, Fenia?, am întrebat.

— La Franz. O viaţă întreagă a fost un dresor mediocru. Publicul nu şi-a putut da seama de asta. Îl aplauda cu entuziasm. În general publicul de circ este generos. Noi însă, cei din lumea circului, ştiam că nu era mare lucru de capul lui. Înţelegi? O viaţa întreagă şi-a greşit meseria şi când, în sfârşit, îşi descoperise adevărata chemare, moartea nu l-a cruţat. Dacă baremi aţi descoperi cine a făcut-o!

Şi din nou am avut ceea ce s-ar putea numi o fericită inspiraţie. Am scos din buzunar fotografia lui Lăpuşneanu şi i-am arătat-o.

— Ţi-e cumva cunoscută figura acestui om?

Fenia privi fotografia cu atenţie, încruntând puţin sprâncenele.

— Cred că da... L-am văzut pe undeva... Da, figura mi-e cunoscută. În general am o memorie a figurilor destul de bună.

Unde l-am văzut oare? Desigur — se bucură ea după câteva clipe — l-am văzut, în vreo două rânduri, plecând, după spectacol, împreună cu Franz.

— Fenia, ceea ce spui tu e foarte, foarte important. Eşti absolut sigură?

— Absolut sigură. Domnul acesta îl ducea de braţ pe Franz şi probabil încerca să-l convingă de ceva, fiindcă dădea tot timpul din mână. Apoi, privindu-mă aproape îngrozită: Ascultă, Iulian, nu cumva domnul acesta bine i-a făcut de petrecanie? Imposibil!

— Nu ştiu încă nimic, Fenia. Uite, pe hârtia asta am scris numărul telefonului meu de acasă. Sună-mă dacă ai să ai vreodată nevoie de mine.

8

A dispărut Ilinca-acrobata!

Trecuse de miezul nopţii când m-a trezit din somn telefonul punând capăt coşmarului, unul cumplit, în care Ilinca era sfâşiată de un tigru în timp ce eu, în ciuda sforţărilor disperate pe care le făceam, nu eram în stare să scot revolverul şi să-l împuşc, trăgând în urechea fiarei aflate foarte aproape de mine.

Am aprins veioza şi am bâjbâit cu ochii încă închişi după receptor. Până la urmă l-am găsit şi a trebuit să treacă secunde în şir până să recunosc vocea.

— Iulian, tu eşti?

— Eu.

— Sunt eu, Fenia. Poţi să vii până la mine?

— S-a întâmplat ceva?

— Am să-ţi explic dacă ai să vii. Vii?

— Vin!

— Grăbeşte-te numai, fiindcă... fiindcă.

Am auzit un hohot de plâns, pe urmă clinchetul specific. Fenia închisese.

Am început să mă îmbrac în mare grabă, încercând să-mi închipui ce anume a putut-o determina pe Fenia să-mi telefoneze la o oră atât de târzie. Fără îndoială că se întâmplase ceva grav, dar ce anume? Mă gândeam la un anumit lucru, dar era atât de oribil, încât refuzam să accept. Când am ieşit în stradă, am început să alerg înspre staţia de autobuze, în

speranţa că voi prinde ultimul tur, înainte de a se retrage. Dar am avut noroc să-mi iasă în cale un taxi. Deoarece la ora aceea circulaţia era minimă, am ajuns în douăzeci de minute. Fenia mă aştepta. A auzit liftul oprindu-se la etajul lor şi mi-a deschis încă înainte de a apuca să sun. Era îmbrăcată ca pentru stradă. Mă întrebam dacă se pregătea să plece, fără să mă mai aştepte, sau eventual venise târziu acasă — când îmi telefonase — şi încă nu apucase să se dezbrace.

— Ce s-a întâmplat, Fenia? Unde-i Ilinca?

— Nu ştiu. Dimineaţă a plecat la circ — ţi-am spus — şi de atunci nu s-a mai întors. Nu ştiu ce-i cu ea. Mi-e teamă, Iulian. Mi-e teamă pentru ea.

— Crezi că a făcut o prostie, Fenia?

— Ce prostie? Nu înţeleg la ce anume te gândeşti. Şi mă privi sincer nedumerită.

— La prostia pe care te gândeşti şi tu s-o faci.

— Nu vorbi prostii! Ilinca nu-i fiinţa care să se sinucidă.

— Atunci?, am insistat, fiindcă nici prin minte nu-mi trecea ce anume bănuia.

— Mi-e teama să nu se fi întâmplat o nenorocire. Înţelegi la ce mă gândesc?

— Nu! Nu înţeleg deloc, i-am replicat înciudat.

— Dacă i s-a întâmplat şi ei un „accident"?

— Ei, un accident!

Presupunerea Feniei mi se părea absurdă. Cineva s-o fi omorât pe Ilinca? Dar de ce? Tocmai pe ea, răsfăţata tuturora şi, până la proba contrarie, cea mai puţin susceptibilă de a trezi suspiciuni? Dar pe urmă, am devenit brusc bănuitor. În definitiv cum de-i trecuse Feniei prin minte o asemenea bănuială? Desigur, numai în cazul când exista un motiv doar de ea cunoscut, cu alte cuvinte, numai în cazul când, într-un fel sau altul, fusese şi ea amestecată în combinaţia tenebroasă din pricina căreia soarta lui Franz fusese pecetluită. Ce Dumnezeu, oare Ilinca şi Fenia erau în aşa măsură dibace în a juca roluri cu totul contrare firii lor adevărate, încât izbutiseră să mă inducă în eroare? Îmi venea greu să cred, fiindcă, în diferitele ocazii ce mi se iviseră până atunci — e drept, nu prea multe — putusem constata că nu greşisem în aprecierea oamenilor cu care avusesem de-a face.

Şi iarăşi m-am întrebat:

„Oare Fenia şi Ilinca jucaseră cu mine roluri care li se potriveau ca o mănuşă şi izbutiseră să mă ducă de nas?"

— Da, ei, Iulian. Gândeşte-te! Nu s-a mai întâmplat niciodată aşa ceva. Dimpotrivă, luasem amândouă obiceiul ca de fiecare dată când una dintre noi, din anumite motive, întârzie, s-o anunţe pe cealaltă telefonic. Şi, uite, au trecut optsprezece ore fără ca Ilinca să dea vreun semn de viaţă. E anormal... Este imposibil ca...

Şi nu mai continuă. Începu să se plimbe prin cameră, agitată, mai curând speriată.

— Vrei să spui că este imposibil ca Ilinca să fie în viaţă şi totuşi să nu fi telefonat?

— Nu s-a mai întâmplat niciodată. Mă auzi? Niciodată!, repetă ea, aprinzându-şi o ţigară pe care, după ce trase câteva fumuri, o zvârli aprinsă pe covor. M-am aplecat, am ridicat-o şi am stins-o în scrumieră.

— Bagă de seamă, Fenia — i-am atras atenţia — sper că nu ai de gând să arzi de vie, ca bonzii din Vietnam.

— Îţi mulţumesc. Nici n-am observat. Sunt... sunt înnebunită de spaimă, Iulian.

— Ştii ce-ţi propun, Fenia?, m-am hotărât brusc, deşi chiar de la început aveam îndoieli că procedez just. Haide să discutăm serios.

— Dar până acum ce am făcut?, veni prompt răspunsul ei. Zău, Iulian, câteodată am impresia că nu eşti prea priceput în meseria ta.

— S-ar putea să ai dreptate. S-ar putea să nu fiu în meseria mea decât un ageamiu. Totuşi îmi asum riscul şi-ţi propun să discutăm cu cărţile pe faţă.

— Ascultă, eşti chiar în toate minţile?, mă întrebă ea, măsurându-mă din cap şi până în picioare, parcă spre a se convinge.

La capătul acestui examen ochii ei exprimau cum nu se poate mai limpede că nu mai avea niciun fel de îndoială în ceea ce priveşte dereglarea facultăţilor mele mintale. Întrucât avusesem mai multe ocazii să constat capacitatea femeilor de a disimula, n-am renunţat la planul meu.

— Ce-mi ascunzi, Fenia? Haide, dă-i drumul!

— Nu-ţi ascund nimic.

— Ba îmi ascunzi. Spuneai că eşti neliniştită din cauza Ilincăi?

— Pentru numele lui Dumnezeu, de câte ori vrei să ţi-o spun?

— Noi însă stăm de vorbă, discutăm în loc să acţionam în favoarea Ilincăi.

— Eu discut?, se răsti la mine. Eu te-am chemat ca să mă ajuţi, ca să întreprinzi ceva pentru salvarea ei.

— Atâta vreme cât nu vrei să vorbeşti, nu pot face nimic.

— Dar înţelege, omule, că nu ştiu nimic.

— Fenia, să admitem deocamdată că nu ştii nimic, că *nu-mi ascunzi nimic*. În cazul acesta, văzând că Ilinca nu dă niciun semn de viaţă, ar fi trebuit să te gândeşti la orice, dar în niciun caz să te *temi că a avut şi ea soarta lui Franz*. Ai fi putut să te temi că i s-a întâmplat un accident pe stradă — în cel mai rău caz — dar nu că, în mod premeditat, cineva a omorât-o. Asta, repet, numai în cel mai rău caz, fiindcă nu văd de ce întârzierea ei a trebuit să te neliniştească. În definitiv, este chiar imposibil ca la ora aceasta, Ilinca să fie în braţele unui bărbat?

— Fără să-mi telefoneze în prealabil că va întârzia? Imposibil!

— Revenind la ceea ce îţi spuneam mai adineauri, numai într-un singur caz ai avea motiv să crezi că a fost omorâtă: numai în cazul când ştii ceva, ceva atât de grav, încât asasinarea ei — poate de acela care a deschis şi cuşca panterei — să ţi se pară posibilă. Ei, bine, Fenia, ce ştii? Ce-mi ascunzi?

Fenia se uită la mine uluită. Dacă simula, simula perfect. Simula cu o artă care atingea perfecţiunea:

— Cum să te conving că nu-ţi ascund nimic? Doar să mă jur. Dar parcă ai să mă crezi, chiar dacă am să mă jur?! Totuşi îţi jur că nu-ţi ascund nimic. Tu spui că n-ar fi trebuit să-mi vină în minte că Ilincăi i s-a întâmplat o nenorocire decât în cazul când ştiu ceva şi îţi ascund. Mă rog, în locul tău poate că şi eu aş gândi la fel. Totuşi, nu ai dreptate. Dacă mi-e teamă să nu i se fi întâmplat ceva, mi-e teamă nu fiindcă ştiu că există

un anume motiv, ci pentru că a fost prietenă cu Franz, care a sfârşit-o aşa cum ştii că a sfârşit-o. M-am gândit: dacă Franz s-a vârât ca musca în lapte — adică numai din prostie — nu cumva tot din prostie a vârât-o şi pe ea? La asta m-am gândit, numai la asta. Dar de ascuns ceva, încă o dată îţi spun, nu-ţi ascund nimic.

Nu avea rost să insist. Chiar dacă îmi ascundea ceva, tot nu avea să-mi spună, oricât aş mai fi insistat. De vreme ce n-o făcuse până acum, nu avea s-o facă nici de acum încolo.

— Crezi, Fenia, că este cu desăvârşire exclus să fie acum la un bărbat?

— Exclus.

— La ora actuală Ilinca are un... prieten?

— Vrei să spui un amant? Eşti pudic, Iulian, ca o fecioară din evul mediu. Nu, nu are nici unul. Până a nu începe să repete cu Franz numărul lor, avea unul. El însă a rupt-o cu ea, se pare din gelozie.

— Era gelos pe Franz?

— Da! Deşi între ei n-a fost nimic. Totuşi, n-ar fi fost exclus ca, mai târziu, Ilinca să fi sfârşit prin a se îndrăgosti de Franz. Ce vrei? E atât de sentimentală, atât de exagerată! Dacă avea nevoie să se culce cu un bărbat sau dacă îi plăcea unul mai mult decât cel de până atunci, imediat îşi vâra în cap că îl iubeşte. Fără să-şi vâre asta în cap nu era în stare să facă dragoste cu un bărbat. Totdeauna m-am mirat cu câtă uşurinţă izbutea să-şi închipuie că este îndrăgostită.

— Cum îl cheamă pe ultimul ei amant?

— Este absolut nevoie să ştii?

— Este, Fenia.

— În cazul acesta n-am încotro. Îl cheamă Nicuţă Dragavei — este pictor — şi locuieşte pe strada Muşeţelului, la numărul zece. Pe urmă, în panică: Te implor, Iulian! Nu mă mai tortura cu întrebările tale stupide, ci grăbeşte-te să faci ceva pentru ea. Trebuie!... Trebuie!

Să fac ceva! Dar ce? Îmi era peste putinţă să mă conving că Ilinca avusese soarta lui Franz. Dar la fel de peste putinţă îmi era şi să exclud, ca imposibilă, posibilitatea de a i se fi întâmplat un „accident". În orice caz, ceva trebuia întreprins.

Neapărat trebuia să aflu dacă temerea Feniei era sau nu justificată.

— Eu am să plec acum, Fenia. În orice caz nu de aici de la tine voi putea afla ce s-a întâmplat — în cazul când s-a întâmplat ceva — cu Ilinca. Tu culcă-te. Ia în prealabil un somnifer ca să poţi dormi. Când am să am veşti, te sun imediat.

M-am dus direct la sediu. Până să mă hotărăsc să-l sun pe şef, au trecut câteva minute. Până la urmă l-am sunat să-i raportez *dispariţia Ilincăi.* Mi-am dat seama imediat că acorda faptului o importanţă mult mai mare decât — mărturisesc — eu îi acordasem. Îmi puse câteva întrebări la care n-am fost în stare să răspund — ele nu-mi trecuseră în prealabil prin minte, ca să acţionez în consecinţă —, pe urmă mă sfătui să încerc să-i dau de urmă, folosind „căile obişnuite". Asta însemna că ar fi trebuit să încep prin a utiliza telefonul. Dar întrucât *simţisem,* după ton, îngrijorarea colonelului, am cerut o maşină de serviciu şi m-am deplasat personal pe la toate spitalele, pe la toate secţiile de miliţie, dar fără niciun rezultat pozitiv. Nici în cursul zilei şi nici în timpul nopţii nu fusese internată la vreunul dintre spitale o pacientă cu semnalmentele Ilincai, iar în ceea ce priveşte secţiile de miliţie de asemenea nu înregistraseră vreun „caz" în care victima sau făptaşa să fi fost sora Feniei. Ilinca *dispăruse,* dar abia acum, când epuizasem mijloacele obişnuite de investigare, ipoteza crimei începu să mi se pară probabilă. Nu ne rămânea decât să aşteptăm să se facă ziuă ca să înceapă cercetările în locurile unde, în timpul nopţii, se putea comite o crimă fără riscuri prea mari, dacă nu chiar întru totul fără riscuri: parcurile, locurile virane, şi aşa mai departe.

Măsurile fură luate încă înainte de a se lumina şi, în timp ce, frânt de oboseală, plecam acasă să fur câteva ore de somn, echipele se pregăteau să plece pe teren. La ora prânzului se înapoiară toate, raportând insuccesul misiunii lor. Asta însemna că mai existau speranţe ca Ilinca să fie încă în viaţă, deşi dispariţia ei fără urmă rămânea pe mai departe motiv de mare nelinişte. Dacă trăia, de ce nu dădea niciun semn de viaţă? O făcea în mod deliberat? Sau i se interzicea? În primul caz,

însemna că dispariţia era voluntară, în cel de-al doilea, că era sechestrată într-un anume loc şi de către o anume persoană.

În cursul dimineţii, am făcut un drum până la circ. Acolo am stat de vorbă, în primul rând, cu directorul. Redau, în rândurile ce urmează, dialogul cu acesta.

— Câteva informaţii în legătură cu Ilinca, tovarăşe director.

— Vă stau la dispoziţie.

— Am aflat că ieri a cerut să fie primită de dumneavoastră! Este adevărat?

— Da! Şi am primit-o.

— De ce a venit?

— Ca să-mi facă o propunere năstruşnică. De când Franz Buller s-a prăpădit, practic noi nu mai avem un dresor pentru tigrii şi panterele noastre. Mare mi-a fost mirarea când am auzit-o că doreşte să-l înlocuiască pe Franz.

— Dumneavoastră cum aţi reacţionat?

— V-am spus, la început propunerea ei mi s-a părut năstruşnică. Ea, o bucăţică de om, dresoare de tigri şi pantere!

— Vreţi să spuneţi că n-o credeţi aptă pentru o asemenea treabă?

— A, nu! Fata asta, pe cât e de simpatică şi pare o fetiţă răzgâiată căreia musai trebuie să-i faci pe plac, pe atât e de serioasă în muncă şi cu multă voinţă. Sunt sigur că ar izbuti să se facă ascultată de fiare. Totuşi riscurile există. Şi fiindcă ele există, nu aş fi de acord ca tocmai ea să şi le asume. Ilinca ne-a cucerit pe toţi şi, o mărturisesc, n-am scăpat nici eu.

— Deci aţi refuzat-o?

— Cine poate s-o refuze pe Ilinca?! V-am spus că toată lumea o răsfaţă, inclusiv eu. N-am refuzat-o, ci numai i-am cerut răgaz să mă mai gândesc.

— Mai există vreo altă propunere?

— Există una din partea îngrijitorului. Îl cheamă Eremia Fecioru.

— Îl ştiu!, l-am informat ca să nu se piardă în detalii inutile, care nu mă interesau. S-a făcut bine? Avea piciorul în ghips.

— Este încă în concediu medical. Mi-a trimis însă o cerere prin nevastă-sa, care e cântăreaţă la un bar de noapte.

— Îl credeţi mai indicat decât Ilinca?

— Categoric! Animalele îl cunosc şi au frică de el. De fapt, în ultimul an, aproape numai el s-a ocupat îndeaproape de ele. De aceea este şi mai îndreptăţit decât Ilinca să pretindă locul lui Franz. Are să-mi pară rău, dar va trebui să accept propunerea lui, deşi, sincer să fiu, aş prefera-o pe Ilinca. Omul nu-mi este simpatic.

— De ce? Există vreun motiv special?

— Nu! Pur şi simplu nu-mi este simpatic. Poate numai pentru faptul că fiarele se tem de el.

— În schimb Franz Buller se temea el de fiare. Se temea şi, până la urmă, a păţit-o.

— Nici aşa nu e bine. În orice caz, nu asta are importanţă în luarea unei hotărâri. Căci dacă, în ciuda faptului că nu-mi este simpatic, până la urmă pe el am să-l prefer, aceasta se va întâmpla fiindcă Fecioru îşi cunoaşte meseria, pe când Ilinca trebuie s-o înveţe abia de acum încolo.

— V-aţi angajat cumva faţă de el?

— Nu! M-a căutat la telefon câteva minute după ce Ilinca a plecat de la mine, ca să mă întrebe dacă i-am citit cererea şi dacă i-am aprobat-o. I-am răspuns că încă nu m-am hotărât, şi că mai am şi alte propuneri.

— I-aţi pomenit de Ilinca?

— Da! Am dat-o pe ea ca exemplu. În orice caz, pot să vă asigur că nu i-am lăsat prea multe speranţe. Din tonul meu reţinut, dimpotrivă, cred că a tras concluzia, pripită desigur, că răspunsul va fi negativ.

— Vă mai amintiţi ce oră era când aţi primit-o pe Ilinca?

— Desigur. Zece şi jumătate.

— Şi la ce oră a plecat?

— Cred că se făcuse unsprezece.

— Ce impresie v-a făcut? Nu vi s-a părut cumva agitată, cumva neliniştită? Nu aţi avut impresia că o preocupa ceva?

— Nu! Mi s-a părut în nota obişnuită. Apoi cu alt ton: Dumneavoastră mi-aţi pus o mulţime de întrebări. V-aş pune şi eu una singură.

— Poftim!

— A făcut Ilinca vreo faptă nepermisă, sau i s-a întâmplat ceva rău?

— Nu pot să va răspund decât atât: deocamdată ne străduim să aflăm răspunsul exact la întrebările pe care mi le-aţi pus.

N-am părăsit imediat circul. Am mai rămas să stau de vorbă cu unii din artiştii prezenţi. Mă interesa să aflu la ce oră Ilinca părăsise circul. N-a fost prea greu. Trei persoane mi-au indicat ora unsprezece şi cinci sau şi zece minute. Deci, imediat după convorbirea pe care o avusese cu directorul.

Tocmai mă pregăteam de plecare, când s-a apropiat de mine Filomel. Filomel era pitic şi împreună cu soţia sa, Filomela, şi ea pitică se produceau în fiecare seară cu un număr de dresură de porumbei.

— Domnule dragă, dacă îmi permiteţi, eu sunt Filomel. Artist, dresor de porumbei.

Şi îmi întinse mâna, o mână de copil, frumoasă, cu unghiile date cu lac sidefiu. I-am strâns-o, la rândul meu, şi mi-am spus numele.

— Dumneavoastră sunteţi de la miliţie, nu-i aşa?

— Să zicem!, am lăsat întrebarea fără un răspuns categoric.

— Domnule Vladone, aţi avea ceva împotrivă dacă ne-aţi face o vizită acasă la noi după-amiază? Soţia mea, Filomela, şi cu mine ne-am simţi foarte onoraţi dacă nu ne-aţi refuza. De altfel, domnule Vladone, cred că v-am putea spune unele lucruri care, fără îndoială, vă vor interesa.

Avea un glas piţigăiat de băieţandru la vârsta când i se schimbă vocea. Am observat că vorbea doar atât de tare cât era nevoie ca să aud numai eu, nu şi alte eventuale urechi indiscrete, şi că îşi plimba în toate părţile ochii săi bulbucaţi, care semănau teribil cu ochii unei muşte privită prin microscop.

— Domnule Filomel, vin cu cea mai mare plăcere. Unde locuiţi?

Îmi spuse adresa, insistând să mi-o însemn, nu care cumva să uit şi să mă aştepte zadarnic. I-am făcut pe plac, *deşi* am o memorie destul de bună ca să reţin ceva mai mult decât o simplă adresă.

— Atunci veniţi negreşit, nu-i aşa? Când am să-i comunic Filomelei acordul dumneavoastră are să fie cum nu se poate mai fericită. Vă rog să mă credeţi, domnule Vladone.

Şi Filomel se înclină în faţa mea cu o naturaleţe de om de lume.

„Duo Filomel şi Filomela, dresură de porumbei", locuiau într-un cartier cu case tip, fără etaj, case *gospodăreşti* de pe vremuri, cu o batistă de grădiniţă în faţă şi cu o panglicuţă de curte în formă de L — pe latura din dreapta şi în continuare în spatele casei, acolo unde oamenii, cât timp primăria le permisese, crescuseră găini şi câte un porc. Acum doar câini mai zăreai prin curţi, şi nu în toate, fiindcă nu toţi oamenii înţeleg să-i hrănească doar pentru plăcerea de a avea un animal pe lângă casă. Cum şi pe hoţi îi împuţinase miliţia, mulţi renunţaseră la câini, iar puţinii care mai existau în cartier erau corcituri din rasele cele mici şi plăpânde. Casele erau tip, gardurile de asemenea — stâlpi de beton din loc în loc şi între ei plasă de sârmă — grădiniţele, cu foarte mici variaţii, aceleaşi: trandafiri şi regina nopţii. Uniformitatea era absolută pe mai multe străzi, toate liniştite, cu circulaţie puţină, pe unele cu atât de puţină circulaţie, încât iarba creştea în voie printre pietrele de râu cu care erau pavate, în timp ce trotuarele, cu toate asfaltate, erau crăpate şi roase de intemperii.

Şi în timp ce mă avântasem pe una din străzi, vag înduioşat şi vag trist — nici acum nu ştiu motivul — mă tot uitam după numărul casei, convins că aceea în care locuiau Filomel şi Filomela nu putea fi decât una din casele acelea siameze de pe cea mai liniştită stradă, cu atât de multe şi atât de blânde turturele, încât, ţopăind şi ciugulind te miri ce de pe trotuar, aproape că nu se fereau când treceai pe lângă ele. Mare mi-a fost surpriza — la început surpriza, fiindcă încântarea a venit mai târziu — când am dat cu ochii de casa lor. Am fost atât de surprins, încât o clipă am crezut că greşisem strada, ceea ce n-ar fi fost de mirare, fiindcă semănau atât de mult între ele. Am întrebat pe un trecător de numele străzii şi el m-a convins că nu greşisem. Asta însemna că în casa în dreptul căreia mă oprisem locuia într-adevăr familia de pitici. Casa se deosebea de toate celelalte, fiindcă nu era de zid, ci de lemn. La o primă vedere părea o baracă — exceptând mărimea — la

fel ca acelea construite de nemţi în timpul războiului. Ştiu eu? Poate că iniţial, chiar atunci fusese construită. Ulterior însă, suferise unele modificări exterioare care o făcuseră să semene mai mult a casă de locuit decât a baracă. Anume, fusese adăugată o prispă, la care ajungeai urcând cinci trepte mărunte. Acoperişul se sprijinea pe patru stâlpi, dar numai pe latura prispei, împrejmuită cu un mic gărduleţ, tot de lemn, care însă nu se vedea din cauza viţei sălbatice ce îl îmbrăca într-un fel de horbotă vegetală. Căsuţa avea în faţa sa o grădiniţă, cu trandafiri şi, la fel ca în celelalte grădini, cu desigur, regina nopţii. Pe acoperişul înclinat, în formă de triunghi, se semeţea o antenă foarte complicată de televizor.

Am urcat cele câteva trepte şi am sunat. Mi-a deschis Filomel. Era îmbrăcat în haine negre, „haine de seară", cu cămaşă albă şi papion, hainele cu care apărea, seară de seară, la circ, când executa numărul de dresură, mai exact, când o ajuta pe Filomela, fiindcă se părea că ea este aceea de care ascultă porumbeii, şi nu de el. Am înţeles că îmbrăcase costumul de gală în cinstea mea.

— În sfârşit, iată-vă, domnule Vladone!, se bucură el întinzându-mi mâna lui de băieţaş. Suntem bucuroşi că vă vedem.

Făcând onorurile casei mă conduse într-o încăpere, care nu era altceva decât un fel de *living-room*. Dacă ţin seama de înălţimea amfitrionilor mei, aş putea spune că încăperea era uriaşă: un dreptunghi de 3/4 metri. (Pe dinăuntru, casa toată era tencuită şi zugrăvită în culori vesele, odihnitoare.) În *living-room* pereţii aveau culoarea cerului de vară, iar mobila de dimensiuni cum nu mai văzusem şi, desigur, cum nu există de cumpărat la nici unul din magazinele de specialitate. Mă refer la canapea, la cele două fotolii, la măsuţă, la bibliotecă. Erau de proporţii reduse şi de bună calitate, construite fără îndoială de vreun meşter care adăugase îndemânării plăcerea de a meşteri asemenea obiecte destinate unei familii de oameni ceva mai mari decât păpuşile. Singura piesă de mărime naturală era pianina, fiindcă vioara ce se odihnea pe cutia pianului era una de trei sferturi, ca pentru băieţii de zece ani. Pupitrul din metal — de alamă mi se pare

— era şi el mic şi, întrucât am o vedere foarte bună, am putut citi de departe pe coperta partiturii că era vorba de un caiet cu Sonatele lui Beethoven. Când am intrat acolo, de pe canapeaua pe care stătuse răsfoind o revistă, se ridică Filomela şi veni spre mine cu mâna întinsă. Spre deosebire de Filomel, ea era îmbrăcată într-un chimono de mătase care o prindea foarte bine. În primele clipe am avut impresia că vine spre mine o fetiţă care, pentru propria ei plăcere, îmbrăcase chimonoul şi papucii, se coafase, se fardase cu o artă transmisă din generaţie în generaţie încă de la stră-străbunica Eva. De altfel, chiar după vârstă, Filomela nu părea a avea mai mult de treizeci de ani, iar bărbatul ei era poate mai tânăr decât ea cu doi sau chiar trei ani.

— Domnule Vladone, îmi era teamă că nu veţi veni!, îmi declară ea cu sinceritate, şi surâse oarecum stânjenită. Avea ochi căprui, candizi, aş zice nişte ochi suavi, deşi nu ştiu dacă se poate folosi acest termen pentru a defini nişte ochi care atunci când te privesc îţi vine să te bucuri că există şi asemenea ochi şi că, fără nicio exagerare, dacă ei pot exista, atunci merită să trăieşti şi să iubeşti oamenii. Luaţi loc, domnule Vladone!, mă invită arătându-mi canapeaua.

— Mulţumesc, doamnă!

Şi m-am aşezat cu precauţie şi nu fără o oarecare nelinişte, fiindcă mă întrebam în ce măsură canapeluţa aceea va putea suporta greutatea trupului meu.

— Domnule Vladone, nu trebuie să aveţi teamă. E drept, este de proporţii ceva mai reduse, dar tot ce construiesc eu, cu mâna mea, îmi place să fie solid întocmit, mă asigură el, intuind ezitarea mea.

— Dumneavoastră aţi construit mobila?

— El, cu mâna lui, tot ceea ce există în această casă, domnule Vladone, i-o luă înainte Filomela. În spatele casei şi-a instalat un mic atelier de tâmplărie. E foarte priceput. De altfel se vede, nu-i aşa?

— Felicitările mele, domnule Filomel!, l-am firitisit şi nu din politeţe.

Filomel părea a fi un foarte bun tâmplar de mobile. Piticul înclină puţin capul, în semn că-mi mulţumeşte şi schiţă un mic

zâmbet de om care își cunoaște și își apreciază just propria-i valoare.

Și acum cred că a venit timpul să vă spun ce stranie senzație am avut, tot timpul, din clipa venirii mele acolo și până am părăsit originala căsuță în care locuiau Filomel și Filomela. Încă din clipa când am păşit pragul casei lor am avut sentimentul că pătrund într-o altă lume, într-una în care oamenii sunt de statură mică, toți, fără excepție, și că, neavând cunoștință că undeva, în altă parte, există oameni a căror înălțime medie este, să zicem, de un metru șaizeci, nu au complexe, se comportă firesc și — tocmai într-asta consta ciudățenia — se străduiesc, pe cât le stă în putință, ca musafirul lor — adică eu — să nu se simtă prost, fiindcă nu este asemenea lor din punct de vedere al staturii. Vreau să spun că n-am avut o clipă sentimentul că mă aflu în fața unui pitic și a unei pitice, că ignoram cu desăvârșire acest lucru, că, pur și simplu, nu-i diferențiam, că *nu-i vedeam pitici*. M-am așezat pe canapea, Filomela a luat loc în fotoliu, iar Filomel s-a dus la bar — unul minuscul, ca toate celelalte piese din încăpere — și, deschizându-l, mă întrebă:

— Domnule Vladone, ce preferați: coniac sau *whisky?*

— Coniac. Și fiindcă Filomela mă cerceta cu un fel de curiozitate foarte lucidă, am observat: Aveți o casă foarte frumoasă, doamnă Filomela.

— Da? Chiar vă place?

— Credeți-mă că n-o spun din politețe. Mă surprinde că primăria v-a dat voie să vă construiți, în plin București, o casă din lemn.

— Nu ne-am construit-o noi, ci a fost ridicată de nemți în timpul războiului ca să le servească drept magazie de efecte. Noi am cerut numai permisiunea s-o folosim. Nu aveam casă, locuiam pe atunci foarte prost și cei de la spațiu, ca să scape de noi, ne-au dat o repartiție pe această magazie. Am făcut rost de niște bani cu împrumut, și cu ce economii mai aveam noi, am tocmit un meșter zidar ieșit la pensie s-o tencuiască pe dinăuntru și s-o zugrăvească. După aceea, puțin câte puțin, am și mobilat-o, cumpărând mobilă veche, pe care Filomel a transformat-o și a recondiționat-o.

— Cum de v-a dat în minte să transformaţi o baracă în casă de locuit?!, m-am mirat. Vreau să spun că sunteţi extraordinari dacă aţi putut *vedea* într-o nenorocită de baracă o virtuală casă de locuit.

— Filomela, arată domnului Vladone fotografia, o invită Filomel pe navastă-sa, apropiindu-se de masă cu tava pe care se aflau trei pahare cu coniac.

— Mi-e teamă să nu-l plictisim, dragă, ezită ea.

— Pe domnul Vladone îl interesează şi lucruri care nu sunt în directă legătură cu preocupările dumisale profesionale, observă el. Domnul Vladone este un om superior.

N-o spunea ca să mă măgulească, n-o spunea nici ironic; se părea că nu făcuse decât să exprime o apreciere de care era sincer convins.

Filomela se ridică, dispăru în camera alăturată şi se înapoie de acolo cu o fotografie cu care, până să ajungă lângă mine, îşi făcu vânt, de parcă ar fi fost un evantai, cu o graţie pe care o găseam încântătoare. Când fu de partea cealaltă a măsuţei, aflată între canapeluţă şi minusculele fotolii, mi-o întinse. Era o fotografie de mărimea unei cărţi poştale, pe hârtie subţire, îngălbenită de vreme, şi reprezenta o căsuţă cu cerdac din secolul trecut, aşa cum avem prilejul să le mai vedem doar în filmele *western*, căsuţă tipică de colonist. În faţa uşii de intrare, pe prispă, stând în picioare şi ţinându-se pe după mijloc, un bărbat şi o femeie. El, mult mai tânăr, probabil nu mai în vârstă de patruzeci de ani, înalt, frumos, voinic, ars de soare şi de vânturi. Ea la fel de înaltă, grasă şi aproape urâtă. Filomela care, între timp, se aşezase lângă mine pe canapea începu să-mi explice.

— El e unchiul Geo. Unchiul lui Filomel, şi ea este soţia lui. Casa era a lor şi se afla undeva, nu ştiu unde, în statul Ohio. Fotografia datează de prin o mie nouă sute douăzeci şi trei, şi a fost trimisă de către unchiul Geo mamei sale, adică bunicii lui Filomel.

— Povesteşte-i, Filomela, de unchiul Geo!, o îndemnă el

— Eşti absolut sigur că are să-l intereseze?, voi ea, în prealabil, să se asigure.

— Povestiţi-mi! Sigur că are să mă intereseze.

— Unchiul Geo a fost primul turist român care a făcut înconjurul lumii pe jos. Bunica păstra, într-o cutie din palisandru — din palisandru, Filomel?

— Da, din palisandru.

— ...păstra o mulţime de tăieturi din ziarele vremii şi din diverse ţări pe unde a umblat, în care se vorbea despre unchiul Geo, reproducându-i-se şi fotografia.

— Spune-i de ce a fugit din ţară, Filomela, o îndemnă din nou.

— A fugit ca să scape de închisoare. În timp ce făcea armata, s-a înfuriat o dată pe comandantul său fiindcă l-a pedepsit pe nedrept şi, ca să se răzbune, l-a bătut în faţa întregului pluton, care n-a cutezat să intervină. L-a bătut cu trunchiul unui copăcel pe care l-a smuls din pământ, cu rădăcină cu tot, fiindcă, din cele declarate de bunica, se pare că unchiul Geo avea o putere herculeană. După aceea a dezertat şi, mai târziu, a fugit din ţară, ascuns în cala unui cargou cu pavilion egiptean venit la Brăila să încarce cherestea. (Nu atunci, dar mai târziu, amintindu-mi de cele povestite despre acel „unchi Geo", m-am întrebat cum de a fost posibil ca din sângele din care se plămădiseră generaţii de oameni normali să se nască un omuleţ, un pitic, Filomel.)

— Nu se ştie dacă unchiul Geo a terminat de făcut pe jos înconjurul întregii lumii — preluă povestirea Filomel — cert este însă că atunci când a ajuns în America s-a stabilit acolo. S-a însurat cu femeia din fotografie şi, câţiva ani, i-a trimis bunicii în fiecare lună dolari, nu prea mulţi, dar, atâţia câţi primea, ei îi ajungeau să ducă o viaţă ferită de lipsuri. Pe urmă, dintr-o dată n-a mai scris şi nici n-a mai trimis bani. Bunica s-a dus la consulat, a cerut să i se comunice dacă mai trăieşte sau nu, dar după luni de aşteptare, a primit răspuns că persoana de care se interesează nu mai locuieşte la adresa indicată şi că n-a putut fi găsită nici după minuţioase cercetări întreprinse de autorităţi. Ce s-o fi întâmplat cu el numai Dumnezeu ştie!

— Nu vă place căsuţa?, mă întrebă Filomela.

— E drăguţă, am recunoscut din politeţe, ca să nu-i dezamăgesc. Era o simplă casă de lemn, aşa cum probabil mai

există şi astăzi într-unele oraşe din Statele Unite, o casă ca multe, multe altele pe vremea aceea — la început de secol — o casă fără niciun fel de personalitate.

— Noi, când am descoperit fotografia, printre nişte acte vechi, am fost încântaţi şi, poate fiindcă pe atunci nu aveam casă, ne-am dorit una la fel. Dorinţa ni s-a îndeplinit în ziua când, datorită întâmplării, am descoperit această baracă. Am transformat-o, am făcut din ea o casă în care ne simţim bine şi pe care n-am schimba-o nici pentru un palat. Ne-am străduit să creăm aici o ambianţă... pe măsura noastră. (Fu prima aluzie la infirmitatea lor.)

— Domnule Vladone — mă îmbie cu paharul în mână Filomel — vă urez mult noroc în activitatea profesională şi, încă o dată, ţin să vă spun că prezenţa dumneavoastră ne onorează.

Am băut toţi trei — de fapt, Filomela mai mult şi-a muiat buzele decât a băut — pe urmă s-au aşternut între noi câteva minute de tăcere stânjenitoare. Ei parcă nu se hotărau să abordeze subiectul pentru care mă chemaseră, iar eu n-o făceam, de teamă să n-o jignesc pe Filomela care se purta ca o doamnă şi care avea un farmec şi o graţie cuceritoare.

Şi fiindcă tăcerea se prelungea, am întrebat:

— Cine cântă la vioară? Dumneavoastră, domnule Filomel?

— Nu, soţia mea. Eu o acompaniez la pian. Ne place la amândoi muzica. De altfel, înţelegeţi cred că nouă nu ne prea face plăcere să ieşim în lume, la spectacole, de pildă. Oamenii sunt atât de curioşi! (Era a doua aluzie la infirmitatea lor.) De aceea preferăm să stăm acasă şi izbutim să ne umplem timpul fără să regretăm că ducem o viaţă atât de retrasă. Citim, facem muzică, privim la televizor, discutăm. Ne simţim bine, nu suntem invidioşi pe ceilalţi oameni, nici nu regretăm că destinul nostru ar fi putut fi altfel. De multe ori chiar ne gândim că, dacă el ar fi fost altfel, dacă am fi fost şi noi ca ceilalţi oameni, poate că n-am fi izbutit să realizăm ceea ce am realizat.

— Ce?, am întrebat aproape fără voia mea.

— Un echilibru interior, domnule Vladone. După părerea noastră oamenii, chiar şi cei mai normali, au nevoie de un

echilibru lăuntric. Din păcate ei nu sunt conştienţi de acest lucru. Şi întrucât nu se cunosc în suficientă măsură — nici nu se obosesc să se cunoască — sunt nefericiţi, fiindcă ori îşi doresc în viaţă mai mult decât merită, ori prea puţin în comparaţie cu posibilităţile lor reale pe care dacă nu ei, în orice caz subconştientul lor le cunoaşte măcar atât cât este necesar ca să-i facă să se simtă nefericiţi. Noi doi — eu şi Filomela — am izbutit să înţelegem dimensiunile noastre interioare — probabil nouă ne-a fost mai uşor, fiindcă suntem altfel configuraţi fizic în comparaţie cu ceilalţi oameni — şi, înţelegându-ne, să realizăm un anume echilibru sufletesc, fără de care, în ciuda faptului că ne iubim — mă întreb dacă nu cumva faptul că ne iubim este efectul echilibrului şi nu cauza lui — ne-am fi simţit amândoi nişte nefericiţi şi, mai mult ca sigur, ne-am fi lăsat consumaţi de cea mai josnică invidie faţă de ceilalţi oameni.

Filomel vorbise cu multă demnitate, uşor îmbujorat şi fără niciun fel de afectare. Eram convins ca nu-mi înşirase vorbe ca să mă impresioneze, ci că în realitate izbutiseră acolo unde nouăzeci la sută dintre cei care încearcă dau greş: să realizeze echilibrul de care vorbea.

— Filomel, domnul Vladone ar putea crede că vrei să te lauzi, îl certă nevastă-sa.

— Doamnă, nici nu-mi trece prin minte aşa ceva, am protestat sincer. Vă port mare stimă şi îmi pare foarte bine că v-am cunoscut. În profesiunea mea nu prea am ocazia să întâlnesc mulţi oameni cumsecade. Dimpotrivă. Aşa că a face cunoştinţa unor oameni ca dumneavoastră e reconfortant. Să nu luaţi cuvântul în sens peiorativ. Vreau să spun: ştiind că există şi oameni ca dumneavoastră, îţi îndeplineşti îndatoririle cu mai multă cerbicie, fiindcă îţi dai seama că ei trebuie apăraţi.

— Aţi spus bine, domnule Vladone. Trebuie apăraţi, fu de acord Filomela.

— Vă gândiţi la ceva special, doamnă? Consideraţi că există cineva care vă pune în primejdie viaţa?

— Nu, domnule, nu la noi m-am referit. Cine şi-ar pune mintea cu doi oameni ca noi, cărora ar putea să le vină de hac

un băiat de şaptesprezece ani, zurbagiu şi câinos? M-am referit la altcineva, la o colegă de-a noastră. La Ilinca. O cunoaşteţi, fiindcă am auzit, azi-dimineaţă, că vă interesaţi de ea.

Vasăzică despre Ilinca era vorba. Ceea ce voiau să-mi comunice, şi pentru care motiv mă invitaseră la ei acasă, era în legătură cu ea. Şi, cine ştie? Poate ca datorită lor îmi voi putea explica misterul dispariţiei ei.

— Da, m-am interesat de fata aceea. Voiam să stau de vorbă şi cu ea. Am fost informat că în ultimul timp fusese prietenă bună cu Franz Buller. Cică pregăteau împreună un număr de clovnerie, le-am dat o explicaţie ad-hoc, fiindcă nu consideram necesar să afle de la mine — în cazul când nu aflaseră din altă parte — că Ilinca dispăruse.

— Cum, n-aţi fost informat că Ilinca a dispărut?, întrebă Filomela oarecum contrariată.

De vreme ce aflaseră, nu avea rost să neg. Dar, pentru ca nu cumva să se simtă jigniţi că n-o recunoscusem de la început, le-am dat următoarea explicaţie, care nu era întru totul neadevărată.

— M-a informat sora ei, Fenia. Era foarte alarmată, neliniştită. Vă mărturisesc însă că în ceea ce mă priveşte nu văd niciun motiv care să mă determine să împărtăşesc neliniştea ei. Cred că e vorba de o escapadă sentimentală — am auzit că Ilincăi i se aprind repede călcâiele după un bărbat — şi că, în câteva zile, se va întoarce acasă, ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat. De când cu „accidentul" întâmplat lui Franz, în general toţi cei care lucrează la circ au devenit puţin cam nervoşi. Voiam să spun că ei se aşteaptă ca prima crimă să atragă după sine şi pe a doua. Repet, acesta este motivul pentru care nu împărtăşesc neliniştea Feniei care, în treacăt fie spus, este aproape convinsă ca sora ei a avut soarta lui Franz Buller.

— Domnule Vladone, faceţi rău că nu împărtăşiţi temerea Feniei!

Reproşul fu rostit de Filomela care, probabil uimită de curajul ei, se înroşi, vag intimidată.

N-am apucat să-i răspund, fiindcă Filomel întrebă:

— Fenia se teme că Ilinca nu mai e în viaţă?

— Da! Aşa mi-a spus.

Filomel rămase râteva clipe pe gânduri, pe urmă, după ce schimbă priviri semnificative cu soţia sa:

— Filomela, spune tu. Apoi în chip de explicaţie, către mine: Ea povesteşte mult mai concis.

Înainte de a începe, Filomela îi surâse în semn de mulţumire.

— Domnule Vladone, noi îi stimăm şi-i preţuim pe toţi colegii noştri. Dar ne este dragă numai Ilinca. Probabil că nu vă spun o noutate, fiindcă toată lumea o simpatizează. E totuşi o nuanţă, măcar o nuanţă, domnule Vladone, fiindcă pentru noi Ilinca este mai mult decât o colegă, ea ne este prietenă. Dintre toate colegele numai despre ea putem spune că ne este prietenă. Noi nu primim vizite, dar nu fiindcă suntem nişte oameni ursuzi, nesociabili, ci fiindcă nu am îndrăznit niciodată să invităm pe cineva, întrucât ştiam dinainte că nu îi va face plăcere să vină. Veţi spune poate că exagerez.

— Mi-e greu să mă pronunţ, doamnă, m-am eschivat.

— Nu exagerez. Dovada? Iată, nici unul nu s-a oferit să ne viziteze, ceea ce, vă mărturisesc, sincer ne-ar li făcut mare plăcere. Nu-i aşa, Filomel?

— Mare plăcere, desigur.

— Cu excepţia Ilincăi. Ea a venit, din proprie iniţiativă, în urmă cu vreo doi ani. Spunea ca a trecut prin faţa casei şi s-a gândit să vadă cum ne-am instalat. S-a comportat admirabil, ca şi când ar fi fost una din vizitele ei obişnuite. Pe urmă a venit de mai multe ori. Nu uita să ne felicite — ţinea minte — când era ziua mea de naştere sau a lui Filomel, şi să ne ofere câte un mic cadou. Înţelegeţi, domnule Vladone, că am îndrăgit-o foarte mult, că pur şi simplu o iubim şi că am fi nenorociţi pentru tot restul zilelor noastre dacă, ferească Dumnezeu, i s-ar întâmpla ceva?

— În cazul când nu i s-a întâmplat, ţinu să precizeze Filomel, cu o voce care îi tremura, ca şi când s-ar fi luptat cu lacrimile.

— Nu-ţi pierde curajul, dragul meu, îl consolă ea. Nu avem dreptul, atâta vreme cât miliţia — se referea la mine — face eforturi ca să-i dea de urmă. Nu-i aşa, domnule Vladone?,

mă întrebă, dar nu fiindcă era efectiv convinsă de ajutorul nostru, ci în speranţa că eu, arătându-mă la fel de optimist, optimismul meu va avea un efect salutar asupra moralului soţului ei.

— Bineînţeles, doamnă, că nu trebuie să disperaţi, mai ales că ceea ce urmează să aflu de la dumneavoastră ne va fi de un real ajutor ca s-o găsim.

— Alaltăieri a venit aici la noi. Spunea că a trecut numai aşa, ca să vadă ce mai facem. Mi-am dat seama că era un pretext, fiindcă dimineaţa ne văzusem la circ. Pe de altă parte, ne-am mai dat seama că e teribil de neliniştită.

— Iartă-mă, Filomela, că te întrerup, dar era mai mult decât neliniştită. Părea îngrozită, părea că era stăpânită de o frică teribilă.

— Da, ai dreptate. N-am îndrăznit s-o întrebăm de ce şi ne-am prefăcut că nu observăm nimic. La un moment dat a vrut să ştie dacă am fi de acord să lucrăm toţi trei împreună. Am întrebat-o la ce anume se referă. Ne-a răspuns că încă nu s-a gândit, dar că vrea numai să ştie dacă, în principiu, suntem sau nu de acord. Ne-a pus într-o situaţie mai mult decât delicată. S-o refuzăm nu voiam, dar ne era şi foarte greu să acceptăm. Noi avem numărul nostru, pe care încercăm să-l perfecţionam mereu. Place mult publicului. Când ne aplaudă, simţim că el, publicul, a devenit parcă mai bun. Numărul nostru nu-i dă emoţii tari, ci pur şi simplu îl încântă. De aceea v-am spus că ne e dragă munca pe care o facem. Ne gândim să trecem la dresura şi a altor păsărele. Nu ştim dacă sunteţi informat, dar în străinătate genul acesta de dresură a atins perfecţiunea. Cum vă spuneam, ca să n-o supărăm pe Ilinca, i-am cerut să ne dea timp de gândire, şi i-am făgăduit ca va primi răspunsul nostru peste câteva zile.

— E curios ca v-a făcut o asemenea propunere. Ieri a fost la director şi i-a cerut să fie de acord ca să la locul lui Franz Buller. Ştiaţi?

— Ştiam!

— De la ea?

— Nu, nu de la ea. Am aflat la circ.

— Şi? Cum aţi primit vestea?

— Am fost pur şi simplu îngroziţi.

— Credeţi că a recurs la soluţia aceasta, fiindcă şi-a dat seama că pe dumneavoastră propunerea de a lucra împreună nu prea vă încânta?

— În niciun caz, domnule Vladone. De altfel, ceva mai târziu, ne-a mărturisit că a fost numai aşa un gând care i-a trecut prin minte şi la care va trebui să reflecteze mai serios numai în cazul când directorul nu va accepta să-l înlocuiască ea pe Franz.

— Şi dumneavoastră n-aţi încercat s-o convingeţi să renunţe?, am întrebat.

— Ba da!, vorbi acum Filomel. Cu menajamente am încercat s-o fac să înţeleagă că dresura de fiare nu era pentru ea. Dar credeţi că *auzea* măcar ce-i spuneam? Aş! Se frământa neliniştită şi, la un moment dat, a izbucnit în plâns. Când a văzut-o că plânge, a început să plângă şi Filomela. Domnule Vladone, plângeau amândouă şi eu nu ştiam cum să le potolesc. N-a fost aşa, Filomela?

— Ce vrei? Dacă am văzut-o că plânge nu m-am mai putut abţine. Când n-am mai plâns, am întrebat-o ce se întâmplă cu ea. Abia atunci ne-a spus. Ne-a spus că se află într-o mare primejdie, că-i este frică să nu aibă şi ea soarta lui Franz. „De ce?", am întrebat-o. „Cred că ştiu cine l-a omorât pe Franz", mi-a răspuns.

— Va rog să vă aduceţi aminte! A spus: *cred* că ştiu sau *ştiu* cine l-a omorât pe Franz?

— A spus „cred că ştiu...". Nu-i aşa, Filomela?

— Da, exact aşa a spus.

— Şi dumneavoastră nu i-aţi cerut explicaţii?

— Ce fel de explicaţii?, întrebă Filomela.

— Ce anume motiv avea să se teamă, deoarece, obiectiv vorbind, faptul că bănuia, numai bănuia cine l-a omorât pe Franz, nu constituia un motiv să se teamă că o aştepta şi pe ea aceeaşi soartă.

— Cam aşa i-am pus şi eu problema, se însufleţi Filomel. „Dragă Ilinca — i-am spus — faptul că ştii — sau numai bănuieşti — cine l-a ucis, nu-i un motiv să te temi, atâta vreme cât el, asasinul, nu ştie că tu ştii". „Din păcate, cred că

ştie că eu ştiu". Acesta a fost răspunsul ei, domnule Vladone. Am sfătuit-o să se adreseze dumneavoastră, dar ea mi-a răspuns că încă nu a sosit momentul. Voia ca, în prealabil, să se convingă, adică să nu mai aibă niciun fel de dubiu în ceea ce priveşte persoana asasinului. „Înţelegeţi? Dacă acela pe care eu îl bănuiesc este nevinovat înseamnă să-l nedreptăţesc. Mai bine aştept până am să fiu absolut sigură".

— ...Şi asta nu e totul, se grăbi să adauge Filomela. Când s-a mai potolit, ne-a întrebat dacă am vrea să-i facem „un mare, un foarte mare serviciu". Fără să stăm o clipă pe gânduri, i-am promis. Ei, bine, domnule Vladone, ce serviciu credeţi că ne-a cerut? N-aveţi să ghiciţi, de aceea va spun eu. Ne-a rugat să-i punem casa la dispoziţie, pentru două-trei ore, în după-amiaza zilei de vineri, adică pentru ieri după-amiază.

— Bineînţeles că aţi acceptat.

— Cum am fi putut-o refuza, domnule Vladone, mai ales că şi-a dat cuvântul de onoare că nu se va întâlni cu un bărbat, ci cu o femeie.

— Cu o femeie?, am întrebat prosteşte, fiindcă auzisem foarte bine.

— Da, cu o femeie. I-am spus unde îi vom lăsa cheia.

— Între ce ore v-aţi înţeles să lipsiţi de acasă?

— Între cinci şi şapte.

— Vasăzică, între cinci şi şapte Ilinca s-a întâlnit aici la dumneavoastră cu o anumită persoană, după spusele ei o femeie.

— Staţi, domnule Vladone, că nu-i aşa. N-a venit. Şi tocmai acesta e motivul pentru care suntem neliniştiţi, că am intrat în panică, la fel ca Fenia, soră-sa. Dacă n-a venit înseamnă că a fost împiedicată să vină, iar faptul că a dispărut fără urmă înseamnă, ar putea să însemne, ei, bine, nu vreau, nu pot să mă gândesc la ceea ce ar putea să însemne.

— Şi de unde ştiţi că n-a venit?, am întrebat.

Întrebarea nu era lipsită de sens, căci, de vreme ce lăsaseră cheia într-un anumit loc, Ilinca a putut veni şi pleca fără să lase după ea *dovezi* că trecuse pe acolo, mai ales dacă se întâlnise cu o femeie, cu care nu făcuse altceva decât să stea de vorbă.

— Teoretic aveţi dreptate, domnule Vladone. Numai că, în realitate, lucrurile se prezintă altfel. Dacă Ilinca în lipsa noastră ar fi venit totuşi, n-ar fi trebuit să găsim cheia în locul unde i-o lăsasem. Ştiţi, noi avem două chei de la uşa de intrare. Am vrut să-i dăm ei una, dar a refuzat. „Lăsaţi-o într-un anumit loc de unde s-o iau când voi veni. La plecare am s-o iau cu mine şi am să v-o aduc mâine la circ", ne-a propus ea. Bineînţeles că am fost de acord. Ne-am înţeles să-i lăsăm cheia sub un ghiveci cu flori. Când ne-am întors acasă am găsit-o în *acelaşi* loc unde o lăsasem şi *cum* o lăsasem. Am fost neliniştiţi când ne-am convins că n-a venit şi am devenit teribil de neliniştiţi astăzi, când am văzut că n-a dat pe la circ.

Filomela tăcu şi se uită întrebător la omul ei, ca şi când voia să-i ceară părerea dacă spusese tot ceea ce considerau ei necesar că trebuie să cunosc. El înclină din cap şi, din felul cum o privi, am înţeles că nutrea o mare admiraţie faţă de ea, şi că o considera mult superioară lui, ceea ce părea a fi o apreciere exagerată, dar explicabilă de vreme ce — nu încăpea nicio îndoială — o iubea mult.

— Domnule Vladone, despre aceasta am vrut să stăm de vorbă cu dumneavoastră, să vă cunoaştem părerea. Dumneavoastră sunteţi un om de meserie, pe când noi suntem cu desăvârşire străini de o astfel de lume, mai mult decât alţi oameni. Aş spune, domnule Vladone, că, datorită unor condiţii obiective şi implacabile — Filomel din nou făcea aluzie la infirmitatea lor — noi trăim într-un mediu sterilizat, aici, în casa aceasta, care într-o mare măsură este şi lumea noastră, având ca suport moral în primul rând, dragostea noastră, iar în al doilea, muzica. Eu cred, domnule Vladone, că Dumnezeu când şi-a dat seama că a creat o lume pidosnică şi imperfectă, înspăimântat la gândul că făpturile lui, când vor ajunge la conştiinţa de sine, vor fi îngrozitor de nenorocite, le-a insuflat harul muzicii. Fără această consolare oamenii nu ar mai fi avut putere să supravieţuiască şi s-ar fi sinucis. Apoi, după câteva clipe: iată, v-am spus tot ceea ce am crezut noi că trebuie să cunoaşteţi. Ei, bine, acum care este părerea dumneavoastră?

Într-un fel, întrebarea lui mi se părea naivă. Fiindcă, supraapreciindu-mă, îşi închipuia că eram în stare să văd

limpede, ca lumina zilei, acolo unde pentru ei era beznă, una şi mai cumplită decât aceea a nopţii. Cele ce aflasem de la ei în loc să mă ajute să încropesc o ipoteză, cât de cât plauzibilă, dimpotrivă mă deruta, nu mai ştiam de care fir, dintre cele ipotetic posibile, să trag. Bineînţeles nu le puteam spune că, deşi cunoşteam şi alte fapte decât cele furnizate de ei, necunoscutele şi pentru mine, ca şi pentru ei, erau aproximativ aceleaşi. Ei aşteptau răspunsul meu şi eu ezitam să-l dau, temându-mă să nu-i dezamăgesc. Din încurcătură m-a scos întrebarea lui Filomel, întrebare la care puteam da un răspuns dacă nu în deplină cunoştinţă de cauză — una obiectivă —, atunci în cunoştinţă de cauză subiectivă. (Vreau să înţeleg prin aceasta pe cale de intuiţie.)

— Domnule Vladone, după părerea dumneavoastră Ilinca mai este în viaţă?

— Da, domnule Filomel, părerea mea este că Ilinca trăieşte. Şi am explicat cu un argument la care, câteva minute mai înainte, nici nu mă gândisem. Iată cum văd eu lucrurile: Ilinca a intenţionat să se întâlnească aici la dumneavoastră cu o anume persoană. Dar, după toate probabilităţile, nu s-a întâlnit...

— *Sigur* nu s-a întâlnit!, mă întrerupse Filomel.

— Asta ce poate să însemne? Nimic altceva decât ca s-a răzgândit. De ce? Ei, bine, eu cred că s-a răzgândit, fiindcă, între timp, pe o cale sau alta, a aflat că viaţa îi este *realmente* în pericol. Şi atunci înfricoşată de moarte s-a ascuns. După părerea mea, Ilinca nu dă niciun semn de viaţă, deoarece se teme să nu descopere unde se ascunde şi eventual să afle şi cel care a pus la cale asasinarea lui Franz Buller, respectiv cel care acum i-a pus şi ei gând rău.

— Mda! Ar fi o explicaţie, fu şi el de acord.

— Bine! Se ascunde de frică. Dar măcar pe Fenia ar trebui s-o anunţe. Sau pe dumneavoastră, ca s-o apăraţi. Sunt întrebări, nu?

— Sunt!, se grăbi s-o aprobe Filomel.

— Dar cea mai importantă — continuă ea — mi se pare următoarea: Dacă ea se ascunde, dacă, de frică, nu îndrăzneşte s-o vestească nici măcar pe Fenia, deşi ştie cât de mult

ține soră-sa la ea, înseamnă că are o foarte mare încredere, aș zice o încredere oarbă în persoana la care se adăpostește. Ei, bine, cine ar putea fi persoana aceea? N-aș vrea să vă închipuiți că încercăm să ne supraapreciem, domnule Vladone, dar eu cred că singurele persoane în care ea ar fi putut avea deplină încredere noi suntem. Și cu toate acestea nu la noi a apelat.

— Dragă, eu cred că aici tu n-ai dreptate, o contrazise omul ei. Desigur, în noi putea avea încredere deplină. Foarte probabil că Ilinca știa lucrul acesta. Totuși a preferat un alt loc. Nu știu dacă acolo se simte mai în siguranță de cât aici, dar cert este că pe acela l-a preferat. După părerea mea, tocmai fiindcă este vorba de o femeie, Ilinca a cerut protecția unui bărbat. Care o fi acela, nu știm. Dar dumneavoastră, domnule Vladone, dacă vreți să descoperiți locul unde ea se ascunde, căutați bărbatul care o adăpostește. Poate că Fenia ar putea să va dea unele informații care să vă pună pe drumul cel bun. Eu așa gândesc. Nu am pretenția că e bine, mai ales că în viața mea nu am citit măcar un singur roman polițist.

— Deși nu ați citit niciun roman polițist — așa cum ați afirmat —, cred că ați exprimat un punct de vedere just. Plecând de la dumneavoastră, am să mă duc la Fenia. Poate că ea cunoaște pe bărbatul în care Ilinca a putut avea deplină încredere...

— Preferându-l unor prieteni, mă întrerupse Filomela cu amărăciune, și îmbujorându-se de rușine pentru reproșul indirect adresat aceleia pe care amândoi o îndrăgiseră atât de mult.

— Exact, preferându-l. Și m-am ridicat, pregătindu-mă de plecare, dar mi-am adus aminte de fotografie, fotografia lui Lăpușneanu. Am scos-o din buzunar și am arătat-o mai întâi Filomelei: Vă rog să-mi spuneți dacă vă este cunoscută figura acestui om.

— Nu!, îmi răspunse după ce se uită cu multă atenție la ea.

— Dar dumneavoastră?

Filomel, lutând în mână fotografia, păru sceptic. Probabil se gândea că dacă omul era necunoscut Filomelei, nici el nu

avea de unde să-l cunoască. Dar de abia își aruncă privirea pe fotografie și tresări.

— Îl știu!

— Adică?, am întrebat nerăbdător, fiindcă laconismul lui nu-mi spunea nimic.

— L-am văzut o dată la circ.

— În sală?

— Nu!, în menajerie. Stăteau de vorbă, el și cu Franz, lângă cuștile fiarelor. Când m-au văzut, au tăcut și Franz s-a îndepărtat puțin, chipurile să verifice dacă mânca și pantera neagră.

— Spuneți-mi, un străin cum poate pătrunde acolo?

— Nu poate, fiindcă nu e voie.

— Înseamnă că l-a introdus Franz?

— Fără îndoială.

— Și ați avut impresia că, atunci când v-au zărit, cei doi au întrerupt în mod intenționat conversația?

— Așa am avut impresia.

— L-ați mai văzut și altă dată stând de vorbă cu Franz?

— Numai atunci, domnule Vladone. I-am reținut figura, fiindcă ea ți se impune. Nu se întâmplă des să întâlnești un om atât de puțin obișnuit.

— În ce sens „puțin obișnuit", domnule Filomel?

— În sensul că sunt puțini oamenii cu atâta distincție, cu atâta demnitate de... de domn adevărat. Când l-am văzut, prima impresie a fost că mă găsesc în fața unui reprezentant al unei vechi familii, care suferă fiindcă nu are urmași. Să nu râdeți de mine, dar impresia asta mi-a făcut-o.

— Vasăzică o impresie bună!

Filomel întârzie puțin cu răspunsul:

— N-aș putea spune că da, în ciuda celor afirmate până acum.

— Cum vine asta?, am insistat. Ce anume nu v-a plăcut la el?

— Nu-i ușor să vă explic, domnule Vladone. Vedeți, noi, adică eu și soția mea, în ciuda echilibrului de care vă vorbeam, suntem deosebit de susceptibili. De altfel, cred că fără această susceptibilitate nu am fi izbutit să realizăm

echilibrul. Într-un fel, suntem ca orbii cărora li se ascut la maximum celelalte simţuri cu care suplinesc, într-o mai mare sau mai mică măsură, pe cel pierdut. În ceea ce ne priveşte, nu ştim dacă simţurile ni s-au ascuţit sau dacă nu cumva am dobândit unul în plus, acela de a *intui* oamenii, şi astfel de a simţi faţă de ei, după caz, simpatie sau antipatie. Este posibil ca nu totdeauna *perceperea* intuitivă a oamenilor în înfăţişarea lor lăuntrică — aceea care nu se vede şi, fiindcă nu se vede, este ignorată de multă lume — să funcţioneze la noi absolut fără greşeală. Poate că aşa s-a întâmplat chiar în cazul care vă interesează. Mie însă omul, în ciuda înfăţişării sale categoric impresionantă, nu mi-a plăcut. Când s-a uitat la mine — Dumnezeule cum s-a uitat! — instinctiv m-am oprit şi, dacă aş fi fost un războinic de pe vremuri, aş fi ridicat imediat scutul ca să parez o eventuală lovitură de spadă. Mai mult — nu ştiu, poate că mă înşel şi în privinţa asta — dacă omul acela mie îmi producea mai curând repulsie decât frică, în schimb cred că lui Franz îi era frică de el.

— Domnule Filomel, de ce credeţi că a fost Franz ucis?

— Nu ştiu!... Nu ştiu!... Ceea ce aş putea să vă spun este ceea ce am simţit în ultimul timp: că ceva nu este în regulă, că ceva se urzeşte în umbră. Am simţit, şi iată că nu m-am înşelat. Franz a fost sfâşiat de panteră, Ilinca a dispărut. Şi... şi, ei, bine, domnule Vladone, simţim că încă nu s-a terminat, *că vor urma şi alte evenimente.* Nu-i aşa, Filomela?

— Noi aşa simţim, domnule Vladone.

9
Filomel dovedeşte aptitudini detectivistice

Strada Muşeţelului mai bine s-ar fi numit strada Castanilor, fiindcă pe ambele trotuare, cu ani în urmă, fuseseră plantaţi puieţi de castani care, acum, fiecare seamănă cu o vânjoasă şi vegetală paraşută. E o stradă mică, sub o sută de metri, cu vile micuţe şi cochete — toate numai parter şi etaj — construite şi locuite de membrii aceleiaşi familii, un adevărat clan al cărui întemeietor fusese un precupeţ — Gogu Sărmanu — care, în timpul şi imediat după primul război mondial, făcuse o avere fantastică şi care îşi procopsise toate neamurile, aduse de la ţară, din Oltenia, punându-le să lucreze mai întâi pentru el, iar mai târziu, după ce căpătau experienţă şi prindeau cheag, le lăsa să meargă pe propriile lor picioare, convins că priceperea de a face avere nu era o însuşire proprie numai lui, ci a întregului clan.

Actuala stradă numită a Muşeţelului fusese, iniţial, grădină şi livadă, şi aparţinuse unui lipovean, angrosist de coloniale, pe care Gogu o cumpărase mai pe nimic în timpul marii crize din treizeci şi trei. Grădina o parcelă, şi parcelele le vându mai târziu cu bani grei, după ce pe o parte din ea întemeie strada Muşeţelului, o stradă numai cu vile, fiecare altfel concepută — deşi după planurile aceluiaşi arhitect — şi în care, aşa cum am mai spus, Gogu îşi instală clanul, foarte numeros de altfel. Din acest motiv, pentru oamenii din cartier,

strada Muşeţelului era cunoscută mai curând sub numele de strada lui Gogu Sărmanu, chiar şi după ce acesta s-a petrecut dintre cei vii, în preajma celui de-al doilea război mondial, lăsând o avere de milioane celor trei copii ai săi, dintre care unul, băiatul cel mare, ajuns chirurg de renume, se stabili în Franţa pentru totdeauna.

Când au luat fiinţă oficiile de închiriere şi când conflictele legate de spaţiul locativ au generat drame şi tragedii — de comedii nu mai vorbesc, fiindcă au fost puţine — ignorate de scriitori sau poate necunoscute de ei — Dumnezeule, câte nu se mai întâmplă şi astăzi — strada Muşeţelului s-a mai împestriţat, vreau să spun că în casele de pe această stradă au început să locuiască nu numai reprezentanţii clanului Gogu Sărmanu. Aşa a ajuns pictorul Nicuţă Dragavei să ocupe, în folosinţă exclusivă, o frumuseţe de apartament de patru camere, dintre care una fusese transformată în atelier, înlocuind doi pereţi de zid cu alţi doi de sticlă.

Când am sunat la sonerie, nu mi-a deschis nimeni. În schimb am auzit că cineva întreabă: „Cine este?" Vocea care întreba din casă, vag răguşită, ajungea la mine printr-un mic difuzor care era instalat în locul „vasistdasului" şi care, de pe palier, nu se deosebea prin nimic de acesta din urmă. Din precauţie, dar, mai exact, fiindcă informaţiile pe care le obţinusem în prealabil nu făceau deloc cinste pictorului, de altfel talentat, mi-am spus numai numele. Am auzit un clinchet, pe urmă aceeaşi voce mă invită să intru. Am apăsat pe clanţă şi uşa s-a deschis. Am păşit în vestibul, pe urmă într-o altă încăpere, holul, mobilat cu mobilă veche, de calitate, dar eterogenă. Direct pe pereţi erau pictate diferite animale, care însă toate aveau capete de femei: câni, pisici, şobolani, iepuri, găini, asini, şerpi, şopârle, salamandre, bufniţe, ciori, tigri, leoaice, pantere şi multe altele. Era atât de multă mobilă în hol, încât făcea impresia că fusese adusă acolo din toate celelalte încăperi, unde urma să aibă loc o curăţenie generală. M-am oprit în prag, neştiind încotro să apuc, fiindcă în hol existau trei uşi. Până la urmă, m-am putut orienta după zgomot. Dinapoia uneia dintre uşi se auzeau râsete. În direcţia aceea m-am îndreptat, strecurându-mă — ca într-un adevărat

slalom fără schiuri — printre mobilele înşirate în drumul meu parcă dinadins. Râsetele erau de femei, un duet de râsete, la un diapazon foarte înalt, parcă mereu în crescendo, întrecându-se unul pe celălalt, ca două primadone care vor, cu orice chip, să tranşeze rivalitatea între ele, riscând de a le plesni coardele vocale.

Din cauza râsetelor n-am mai bătut la uşă — am presupus că nu voi fi auzit — ci am intrat de-a dreptul. Primele clipe, dar numai primele clipe, am crezut că nimerisem greşit, în sala de repetiţii a vreunui teatru de revistă sau în cel mai bun caz de operetă. Am descoperit însă tablourile de pe pereţi, cel de pe şevalet — neterminat — pereţii de sticlă, şi am înţeles că totuşi mă aflam în atelierul pictorului şi am dedus că insul acesta, despre care mi se povestiseră multe, repeta probabil un fragment dintr-un spectacol ce intenţiona să-l ofere prietenilor săi, cine ştie cu ce prilej festiv.

Personajul principal din această piesetă părea a fi însuşi Nicuţă Dragavei, pe care l-am recunoscut în ciuda travestiului, măcar că nu-l mai văzusem decât în fotografie. Stătea turceşte pe o saltea „Relaxa" şi era costumat în turc. Şalvari, conduri cu vârful întors ca o provă de gondolă veneţiană, un brâu lat cu două pistoale de arnăut înfipte în el, işlic şi turban verde, înfăşurat în jurul capului cu multă măiestrie. Pe turban, pe la mijlocul frunţii, era prinsă o piatră de culoare verde, care ar fi vrut să fie un smarald, dar care nu era decât o piatră fără valoare din acele cu care se împodobesc pumnalele ce se vând pe câteva litre în bazarul din Istanbul. Costumaţiei acesteia Nicuţă adăugase machiajul: o mustaţă tătărească neagră şi lucioasă ce se prelungea, subţiindu-se, până mai jos de maxilare, unindu-se şi pierzându-se într-o bărbuţă de ţap. Sprâncenele şi le îngroşase şi le lungise cu dermatograf, iar pe obrazul stâng o linie trasă în formă de semilună, începând cam din dreptul nării şi până aproape de lobul urechii, voia să dea iluzia unei cicatrice, probabil cauzată de o cumplită tăietură de iatagan, intenţie reuşită aproape perfect prin amestecul a două culori, nu ştiu care. De acolo din prag unde mă aflam, obrazul pictorului părea că purta, pentru tot restul vieţii, o cicatrice roşie-vânătă, adâncă şi oribilă. Lângă el, pe saltea, se afla tot tacâmul unei veritabile

narghilele, din ciubucul căreia trăgea din când în când, tacticos şi cu voluptate de veritabil paşă sau cadiu.

La o depărtare de cinci sau şase metri de salteaua „Relaxa" pe care trona Nicuţă, se aflau cele două fete, care, în clipa când eu am deschis uşa, tocmai se încleştaseră ca doi luptători de greco-romane. Sub picioarele lor se afla un prea frumos covor de Buhara. Fetele nu aveau pe ele decât un slip şi chiar dacă nu aş fi avut douăzeci şi cinci de ani, ci optzeci de ani, tot aş fi observat cu încântare că trupurile erau frumoase ca de odalisce şi pronunţat bronzate, dovadă că, în mod obişnuit, ele îşi petreceau ziua la ştrand, probabil la cel de la „Lido", ca să le agaţe turiştii străini.

Văzându-mă, fetele se opriră, îşi descleştară braţele şi, ducându-şi în acelaşi timp mâinile la spate — ca la comandă — se uitară întrebător la pictor. Deşi gestul păru spontan, am fost convins că fusese deliberat şi că amândouă urmăriseră să ia poziţia cea mai convenabilă sânilor goi, adică să-i pună în aşa măsură în valoare, încât frumuseţea lor să devină evidentă chiar pentru un necunoscător.

Nicuţă Dragavei, fără să acorde vreo atenţie privirilor întrebătoare ale celor două fete, răsucindu-şi puţin trunchiul, dar rămânând în aceeaşi poziţie rigidă, mă cercetă cu nişte ochi care exprimau un pic de curiozitate şi un pic de dispreţ, privire ce parca voia, să spună: „Cine dracu mai eşti şi tu care dai aşa buzna să strici petrecerea oamenilor?"

M-am apropiat de salteaua lui, i-am spus numele şi gradul şi am adăugat „din Consiliul Securităţii Statului". Dragavei mă măsură din cap până în picioare, cântărindu-mă parcă din ochi, pe urmă, adresându-se fetelor:

— Ei, voi, moafelor, îmbrăcarea şi uşcheala!

Le vorbi cu acelaşi ton cu care ar fi poruncit unor câini să iasă din cameră. Fetele îl ascultară şi, fără să se grăbească, trecură pe lângă mine, privindu-mă curioase, pe buze cu un surâs copiat de pe nu ştiu ce fotografii de tinere femei ce fac reclama vreunei mărci de săpun, de parfum sau de desuuri.

Abia când ele dispărură din atelier, Dragavei părăsi salteaua, mormăind:

— Mi-ai stricat petrecerea, domnule. Ce naiba, puteai să pici şi dumneata ceva mai târziu, sau mâine. Acum, te rog să mă scuzi câteva minute ca să mă demachiez.

Şi dispăru după un paravan.

Am privit în jurul meu. Atelierul era mare, vreo patruzeci de metri pătraţi. Pereţii de zid erau plini cu pânze. Jos, de-a lungul aceloraşi pereţi, alte tablouri puse unul lângă altul şi în picioare. Pe şevalet o pânză neterminată. Trecând în revistă zecile de pânze, m-am întrebat dacă Dragavei era nebun, farsor sau pur şi simplu un mâzgălici fără prea mult talent, dar şmecher, care voia să prostească pe toată lumea. Pânzele atârnate pe pereţi, ca şi aceea neterminată de pe şevalet, reprezentau balauri. Balauri cu două, cu trei, cu patru, cu zece capete, cu nenumărate capete. Capetele ce păreau a fi excrescenţele nenumăratelor tentacule reprezentau femei, fiecare un alt chip de femeie. Chipurile erau de o varietate uluitoare, de la cele serafice, până la cele mai bestiale. Balaurii îşi aveau orientate tentaculele într-o singură direcţie, de obicei spre unul din colţurile tabloului unde se vedea o pată de culoare, totdeauna albastră, care însă, privită cu atenţie, reprezenta un bărbat călare pe un cal cu aripi, cu paloş la şold, cu arc pe umărul stâng, şi cu săgeţi în tolbă. Călăreţul şi calul erau pictaţi peste culoarea albastră, în culoare azurie şi din această cauză aveai iluzia că ai de-a face doar cu o pată de culoare bleumarin, peste care pictorul adăugase o alta, de culoare bleu ciel. Chiar când tabloul era mare de un metru şi jumătate pe un metru — chiar când era şi mai mare — pata care încifra pe Făt-Frumos — fiindcă voinicul cu paloş, călare pe un cal înaripat, pe acest erou de poveste voia să-l semnifice — nu avea un diametru mai mare de zece, cel mult douăzeci centimetri la pânzele ce depăşeau dimensiunile amintite mai sus. Pe restul pânzei, balaurul sau caracatiţa — cum vreţi să-i spuneţi — îşi etala tentaculele vânjoase şi hidoase, terminate fiecare cu câte un cap de femeie. Şi dacă expresia fiecărui chip de femeie era alta — nu semănau două între ele — în schimb privirea la toate era aceeaşi, vreau să spun că ele exprimau toate, fără niciun fel de excepţie, un fel de hămesire. Hidrele din toate

tablourile îşi întindeau tentaculele în direcţia omuleţului camuflat în pata aparent insignifiantă, iar femeile cu care se terminau tentaculele priveau hămesite la el, la Făt-Frumos, care părea trist, trist, parcă anticipându-şi sfârşitul.

Am găsit un scaun şi m-am aşezat. Acum, după ce privisem mai pe îndelete pânzele, trebuie să recunosc, mă impresionaseră. Deşi nu am cunoştinţe de specialitate, deşi nu am alt criteriu de apreciere decât bunul simţ — care devine inutil în cazul picturii, abstracte — recunoşteam că totuşi un om lipsit de talent nu ar fi fost în stare să realizeze o varietate atât de luxuriantă de chipuri de femei, dar, mai ales, nu s-ar fi priceput să facă să se oglindească în ochii tuturora una şi aceeaşi privire: hămeseala după omuleţ, în ultimă instanţă, după bărbat, şi, un merit incontestabil mai mare, nu s-ar fi priceput să facă evidentă, uluitor de evidentă, acea totală şi tragică neputinţă a omuleţului, acea abandonare sfâşietoare şi anticipată a omuleţului în faţa furiei telurice a hidrei cu nenumărate capete.

Dacă vă amintiţi, am menţionat că, ducându-mă la pictorul Dragavei, îmi luasem în prealabil unele informaţii. Şi acum, privindu-i pânzele, îmi reaminteam de ele: anul de hotar 1944 l-a găsit elev la o şcoală de meserii unde fusese remarcat de profesorul de desen. A întrerupt şcoala şi a plecat cu o brigadă de tineret, mânat de entuziasm. Acolo, însă, pe şantier se muncea, nu glumă, şi nici mâncarea nu era grozavă. El, şmecher, s-a declarat imediat artist şi a început să facă portretele şefilor şantierului de reconstrucţie, ale şefilor de brigadă, precum şi diverse „scene de muncă", care apoi erau expuse la „colţul roşu" şi prin dormitoarele băieţilor. Cu prima ocazie favorabilă care i s-a ivit, a şters-o de pe şantier. A urmat o perioadă destul de obscură pentru el, dar în care se pare că s-a descurcat destul de bine. De fiecare dată când s-a întâmplat să rămână fără bani, s-a priceput să câştige alţii, cu uşurinţă. Metoda s-a dovedit a fi sigură: făcea o escapadă în vreun oraş de provincie, lua legătura cu autorităţile locale şi le propunea să decoreze cluburile întreprinderilor sau colţurile roşii, să picteze chipuri de fruntaşi în producţie, panouri şi grafice pentru propaganda vizuală. Degajat, cu un tupeu

extraordinar, cu un debit de performanţă, pătrundea peste tot, obţinea tot ceea ce voia. Revenea după aceea în Capitală, plin de bani şi se punea pe cheltuit. Dar Dragavei s-a priceput nu numai să câştige bine, dar să-şi facă relaţii mai ales prin femei care, datorită virilităţii lui ieşite din comun, îi cădeau, ca muştele, la picioare. Deştept — o deşteptăciune dublată cu un fel de secăturism căruia i se mai putea da numele şi de arivism — s-a ferit să rupă legăturile cu unele femei de pe urma cărora îşi dădea seama că nu are decât de câştigat. Anumite guri rele afirmau — şi probabil nu fără dreptate — că ascensiunea lui s-a datorat, în mare măsură, zelului depus de admiratoare, ele fiind cele care s-au zbătut, în fel şi chip, în a-l propulsa, pe de o parte pe linie administrativă, iar pe de alta, în a-l impume opiniei publice ca pe un pictor dacă nu de geniu, în orice caz ca pe un tânăr cu un talent excepţional, talent ce îl situa, pe scara valorilor, mult deasupra maeştrilor consacraţi, dintr-un anumit punct de vedere al „idolilor". Cu ani în urmă, în diferite cercuri intelectuale, mai ales acolo unde femeile se impun prin număr, se crease obiceiul să se discute neapărat şi despre arta lui Nicuţă Dragavei, totdeauna la superlativ, exprimându-se părerea că toţi aceia care îndrăznesc să formuleze nu critici — asta ar fi echivalat cu un adevărat scandal! — ci măcar rezerve în ceea ce priveşte „geniul" acestuia, pur şi simplu fac dovada unei lipse crase de competenţă. Asta nu înseamnă că nu a existat şi o opinie defavorabilă mult tămâiatului artist, critici severe apărând în presa cotidiană şi în revistele de specialitate. Urmarea a fost că, pentru un anume timp, despre Dragavei nu s-a mai vorbit deloc, ori numai ironic sau, mai curând, ca de o speranţă ce dezamăgise. Totuşi, admiratoarele — în privinţa aceasta femeile sunt neîntrecute — nu s-au dat bătute. Au continuat să *lucreze* la refacerea reputaţiei lui artistice şi să comenteze aventurile *erotico-neconformiste* ale acestuia cu aceeaşi amuzantă îngăduinţă cu care ar fi privit isprăvile unui adolescent în perioada de exacerbare a propriului său eu.

Despre toate acestea mi-am amintit în timp ce îl aşteptam să se reîntoarcă din încăperea vecină şi despre încă altele. De pildă, cum de ajunsese proprietarul acelui frumos apartament,

cel mai frumos din toate câte existau pe strada Muşeţelului? Iniţial aparţinuse unei nepoate a lui Gogu Sărmanu, care fusese căsătorită cu un ofiţer de carieră — într-un timp ataşat militar într-o ţară din apusul Europei — având gradul de colonel. Sfârşitul războiului o găsi pe coloneleasă văduvă de numai şase luni, bărbatul ei curăţându-se fulgerător, în urma unui infarct miocardic, la vârsta de numai patruzeci şi opt de ani. Un an mai târziu îl cunoştea pe Nicuţă Dragavei, cu cincisprezece ani mai tânăr decât ea, îl primea în casă şi, îndrăgostită nebuneşte de el, la insistenţele acestuia, transcria apartamentul pe numele lui. Doi ani mai târziu, părăsită, înjosită, maltratată, transformată într-un fel de servitoare, Silvia Beldeanu îşi punea capăt zilelor. Şi de aceasta mi-am reamintit, dar şi de altceva. Anume că Nicuţă Dragavei a fost printre primii care, redescoperind valoarea artistică a icoanelor pe sticlă şi în general a vechilor icoane de lemn risipite în număr mare prin satele ţării, s-a grăbit, întreprinzând un „turneu" care a durat şase luni, să cumpere, pe nimica, pe cele mai frumoase şi mai valoroase. Dar dacă Dragavei nu a fost primul care a redescoperit valoarea icoanelor noastre, în schimb a fost primul care a lansat moda în *lumea subţire*. Şi dacă astăzi mai sunt unii care au obiceiul să-şi uzeze maşinile, proprietate personală, în căutarea nu ştiu cărui sat sau cătun, ascuns prin cine ştie ce coclauri, sperând a găsi niscai icoane, niscai străchini, niscai oale, niscai furci sau niscai linguri de preţ cu care apoi, revenind la Bucureşti, să-şi împodobească locuinţa şi să se laude faţă de prieteni, invitaţi special în acest scop şi trataţi cu *whisky*, cu *scotch*, cu *gin*, cu *bacardi*, cu *campari* sau coniac franţuzesc, ei, bine, dacă mai există încă asemenea colecţionari — şi ei există! — aceasta se datorează modei lansate de Nicuţă Dragavei.

Nicuţă Dragavei reveni în atelier nu mai devreme de douăzeci de minute. Se demachiase, dar totodată făcuse şi un duş, după cum am putut deduce, fiindcă atunci când reveni se ştergea pe cap cu un prosop. Era gol — îşi petrecuse în jurul şalelor un alt prosop — şi încălţase nişte papuci caraghioşi, mai curând nişte saboţi, numai Dumnezeu ştie de unde şi-i

procurase, fiindcă din comerț în niciun caz. Era un bărbat de patruzeci și cinci de ani, înalt, cu un trup bine făcut. Părul, care la această vârstă începe să se rărească, era încă des și bogat, așa cum îl au alții la douăzeci de ani. Nu era un bărbat urât — femeile declarau că este foarte frumos — dar nu cred că toate femeile îi cedau fără excepție din cauza aceasta, ci mai curând datorită îndrăznelii agresive pe care o trădau ochii săi vulturești, pătrunzători, aș zice, nu știu prin ce anume, fascinanți.

Nu găsi de cuviință să se scuze că mă făcuse să-l aștept atâta, și nici că se înfățișa într-o ținută în care este jignitor să primești pe cineva pe care îl vezi pentru prima dată, mai ales când știi că întrevederea pe care musafirul ți-o solicită are un caracter mai mult sau mai puțin oficial. Mi-am dat însă seama că în mod ostentativ apăruse dezbrăcat, voind să-mi dovedească prin aceasta că puțin se sinchisește de mine și că tocmai faptul că nu se sinchisea demonstra că nu are motiv să se teamă de instituția pe care o reprezentam.

— Domnule, mi-ai stricat petrecerea, reluă el reproșul, frecându-și cu prosopul hălăciuga de păr castaniu, vag încărunțit doar pe la tâmple. Apropo, cum ai spus că te cheamă?

Tonul degajat, familiar cu care îmi vorbea nu-mi făcea plăcere, dar m-am menținut calm și i-am răspuns accentuând formula de reverență în speranța că prin aceasta va înțelege că îl invit indirect să facă și el la fel.

— Sunt locotenentul major Vladone din Consiliul Securității și am venit pentru a vă cere unele informații pe care numai dumneavoastră mi le puteți da. Dacă v-am deranjat — și sigur v-am deranjat de vreme ce-o afirmați — vă rog să mă iertați. Nu am de gând să vă răpesc mult timp.

— Acum, dacă tot m-ai deranjat, nu mai are importanță timpul. Și doar mă amuzam așa de bine!

— Da? Eu am crezut că sunteți la o repetiție...

— Ași!, mă întrerupse el. Nici o repetiție. Mă amuzam cu moafele alea. Drăguțe, nu-i așa? Faci niște ochi, domnule... domnule Vladone! Dacă dumneata nu îndrăznești s-o mărturisești deschis, ochii însă, fără voia dumitale, îmi țin un adevărat discurs despre morala proletară. Și asta fără ca să

ştii încă nimic. Ei bine, domnule, vreau să-ţi ofer un motiv care să justifice indignarea dumitale: zilele acestea am perfectat o înţelegere cu popa şi epitropia din comuna Stupina ca să le zugrăvesc biserica. Nu te mira, mă ocup şi cu chestii de-astea, dacă ies bani. Şi din afacerea asta au să iasă bani frumoşi, domnule Vladone. Stupina e un sat frumos, bogat şi fără bărbaţi, fiindcă bărbaţii, care sunt toţi tăietori de păduri, mai tot anul şi-l petrec în munţi, pe la parchete. Câştigă bine şi au case, domnule, vilişoare nu alta. Şi fiindcă în tot satul numai biserica arată ca vai de lume, popa i-a convins să contribuie cu toţii ca să zugrăvească din nou biserica. Dar nu ştii cum i-a convins. Să te strici de râs nu alta. Mi-a povestit chiar popa. Ei, tăietorii de păduri, au perioade anume din an când coboară din munte. Atunci îşi lasă borţoase muierile, se însoară şi-şi botează copiii. Popa i-a adunat în curtea bisericii şi le-a ţinut un discurs. Da' ce discurs! O capodoperă, domnule Vladone. Nu pot să ţi-l reproduc în întregime că nu-l mai ţin minte. În rezumat, popa le-a spus cam aşa: „Măi oameni buni, din douăsprezece luni câte are anul, voi lipsiţi de acasă mai bine de jumătate. În lipsa voastră, muierile vă rămân singure şi până şi în Biblie, cartea cea sfântă, se spune că nu-i bine ca femeia să stea mult timp singură cu fundul pe cămaşă. Că atunci diavolul îşi aduce aminte că i-a fost aliată când l-a înfruntat pe Dumnezeu, ca să-l strice pe om din nevinovăţia în care acesta îl plămădise în ultima lui zi de muncă, după care s-a odihnit. Şi dacă îşi aduce aminte de ea, ei doi repede se înţeleg, şi iată pe femeie gata să păcătuiască imediat ce se iveşte prilejul. Iar dacă nu se iveşte el singur, are grijă Satana, că doar ăsta îi este harul lăsat de la Dumnezeu. În lipsa voastră eu le povăţuiesc, le îndemn să vină la biserică, să se spovedească şi să se roage, dar ele ştiţi ce-mi spun?" „Păi, părinte, am veni noi la biserică, însă biserica matale e tare urâtă. Afumată de nu se mai vede un sfânt, nici de pe pereţi şi nici de pe catapeteasmă". „Aţi auzit ce spun muierile voastre, oameni buni? Ei, bine, eu vă propun să puneţi mână de la mână ca să zugrăvim din nou biserica. Căutăm un zugrav bun şi îi cerem să picteze numai sfinţi tineri: pe alde sfântu' Gheorghe, pe alde sfântu' Dumitru, pe alde sfânta Mina şi

încă alţii, ca atunci când vor veni muierile la biserică să se zgâiască la feţele lor luminate şi să se umple de evlavie."

Îl ascultam cam cu o ureche, întrebându-mă dacă în mod obişnuit vorbea atât de mult — probabil pentru plăcerea de a se asculta pe sine — sau, la adăpostul potopului de vorbe, încerca să câştige timp, eventual să-şi ascundă neliniştea? Răspunsul însă întârzie. Aflasem însă despre el că nu era omul care se pierde uşor cu firea şi că avea un tupeu şi o cutezanţă care îl ajutaseră să dea „lovituri" serioase pe vremea când toţi impostorii, care se declarau *creatori*, se preocupau să profite copios de încrederea şi dragostea cu care erau primiţi aceia care reprezentau arta nouă „legată de popor".

— Ei, bine, domnule — cum spuneai că te cheamă?, a, da, Vladone ei, bine, domnule Vladone, cu acest discurs i-a convins pe ţapinari să-şi dezlege băierile pungii. Suma pentru restaurarea bisericii s-a strâns şi eu, mare şmecher şi bun de gură, am obţinut comanda. Bineînţeles nu am de gând să mă spetesc zugrăvind sfinţii la care, zgâindu-se muierile din Stupina să se umple de evlavie, căci am eu „negrii mei". Dar din cele ce ţi-am povestit până acum nu reiese nimic scandalos, aşa-i? Ei, bine, află că asta abia acum urmează: Când ai venit dumneata, moafele acelea erau pe punctul să se încaiere, la propunerea mea. Le-am ţinut şi lor un mic, un foarte mic discurs. Apropo, bei ceva?, mă întrebă, ridicându-se într-o rână pe sofaua pe care se lungise şi de unde îmi vorbise până atunci.

— Nu! Mulţumesc!

— Cum, nu vrei chiar nimic, nimic? Măcar un... pepsi, căci am şi din asta. Numai lapte să nu-mi ceri că n-am.

Ironia era evidentă. Am înghiţit afrontul, păstrându-mă calm. Ce vreţi, răbdarea este şi ea una din virtuţile de care noi nu avem voie să ne dispensăm.

— Absolut nimic, domnule Dragavei.

— În definitiv, treaba dumitale. Şi acum, de vreme ce ai refuzat trataţia, să trecem la... afaceri. Ce te aduce la mine, domnule?

— Să vă cer unele informaţii în legătură cu Ilinca...

— Care Ilinca? „Flotanta"?

Am înțeles că Dragavei mai cunoștea o fată cu numele Ilinca și că aceea avea porecla de „Flotanta", probabil fiindcă era din provincie.

— Nu la ea mă refer. (Formulând astfel răspunsul îl făceam să creadă că o cunoșteam și pe „Flotanta".)

— Nu? Atunci te referi la „Circăreasa"?

Pentru Dragavei, Ilinca era *Circăreasa*. Pentru el, una era „Flotanta", alta „Circăreasa". Faptul că la amândouă le dăduse porecle însemna că nu făcea deosebire între ele și, dacă țineam seama de obiceiul celor de teapa lui de a da porecle fetelor cu care se *distrau* și care, la rândul lor, nu ridicau pretenții de a fi considerate altceva decât *fete care distrează* însemna că Ilinca nu însemna nimic în viața lui, că fusese o aventură, în cel mai bun caz o aventură, fiindcă unul ca el — cunoșteam acest gen de petrecăreț: neconformist — nu considera nici măcar aventuri absolut toate cazurile când, pentru prima dată, făcea dragoste cu o femeie.

— Mă refer, da, la Ilinca, artista de circ.

— Mă rog, și cu ce anume aș putea să-ți fiu de folos?

Degeaba mă mențineam în limitele stricte ale politeții. El părea că nu observa sau, chiar dacă observa, nu era dispus să mă imite.

— Domnule Dragavei, între dumneavoastră și Ilinca au existat relații intime. Exact, nu știu cum să le numesc, privind lucrurile din punctul dumneavoastră de vedere. Din punctul ei de vedere dacă le privesc, pot afirma că Ilinca a fost îndrăgostită de dumneavoastră.

— Și ce dacă s-a îndrăgostit de mine? Ce sunt eu vinovat dacă femeile mă plac? În ceea ce privește pe Circăreasă, află, domnule, că nici nu mi-a plăcut. Deși m-am culcat cu ea de câteva ori, aș protesta cu vehemență dacă dumneata ai afirma că mi-a fost amantă. Presupun că ai cam douăzeci și cinci de ani — poate chiar mai mult — și nu pot să cred că la vârsta asta mai poți pretinde că un bărbat consideră amantă absolut fiecare femeie cu care se culcă.

— Dar cum s-ar putea numi, domnule?, am întrebat nu fiindcă eram curios să aflu, ci doar din nevoia de a-l cunoaște mai bine.

— Nu ştiu!, în ceea ce mă priveşte, se întâmplă să fac dragoste cu unele femei fără să le consider amante şi, mai ales, fără să mă consider amantul lor. Dar apropo de Circăreasă. Află că nici nu mi-a plăcut. Poate ai să mă întrebi: „Atunci de ce te-ai culcat cu ea?"

— Nu vă întreb, fiindcă nu e greu de presupus. Probabil din capriciu.

— Nu chiar, domnule. Mi-a plăcut să fac o baie de puritate. Circăreasa, deşi a mai cunoscut şi alţi bărbaţi înaintea mea, era de o puritate aproape incredibilă. Şi întrucât mi-am închipuit că se dăruie cu aceeaşi înduioşătoare candoare, n-am putut rezista tentaţiei de a mă purifica puţintel. Asta a fost tot, domnule. M-am simţit după aceea reconfortat ca după o baie de aburi, dar de plăcut nu mi-a plăcut. Sora ei, da! Ea îmi place. Cu ea însă nu m-am culcat, fiindcă la acest capitol este antipodul Circăresei. Dacă m-aş fi culcat cu ea, m-aş fi simţit profund jignit ca bărbat.

— De ce?

— Fiindcă Fenia — parcă aşa o cheamă? — nu face nicio deosebire între un bărbat, o periuţă de dinţi, o cremă de faţă, un depilator, o sticluţă cu colonie sau creionul dermatograf. Toate sunt pentru ea de strictă utilitate, dar limitate în timp. Din cauza aceasta mi-am inhibat plăcerea de a face dragoste cu ea. Clar, domnule?

— Nici că se poate mai clar, deşi nu pare interesant. V-aş ruga însă să-mi răspundeţi la următoarea întrebare. Ilinca a venit să vă vadă — sau v-a cerut să vă întâlniţi undeva în oraş — să zicem în ultimele patruzeci şi opt de ore?

— Şi ce te interesează pe dumneata? Mi se pare că viaţa mea particulară nu priveşte pe nimeni, şi cu atât mai puţin pe dumneavoastră, cei de la Securitate, fiindcă nu văd în ce măsură securitatea statului este sau nu în pericol dacă m-am întâlnit sau nu cu Circăreasa în ultimele patruzeci şi opt de ore.

— Domnule Dragavei, v-am pus o întrebare precisă şi, vă rog să mă credeţi, punându-v-o, nu mi-am depăşit sarcinile.

— Nu? Ei, iată, domnule, că punctele noastre de vedere nu coincid. Dar cum nu există aici o terţă persoană căreia

să-i cerem să hotărască unde sfârşeşte dreptul dumitale de a te amesteca în viaţa mea particulară şi unde începe dreptul meu de a-ţi interzice să-ţi vâri nasul acolo unde legea nu-ţi îngăduie să ţi-i vâri, dă-mi voie să te întreb: Ce se întâmplă dacă refuz şi pe mai departe sa-ţi răspund?

— Mă obligaţi să vă informez că de patruzeci şi opt de ore Ilinca este dispărută, şi că veţi fi silit să suportaţi consecinţele în cazul când, ulterior, vom afla că dumneavoastră aţi cunoscut unele fapte care ne-ar fi putut uşura cercetările şi aţi refuzat să ni le aduceţi la cunoştinţă.

— Serios? Păi de ce n-ai spus-o de la început, domnule?

Mi-am dat seama că a fost suficient un ton ceva mai ferm din partea mea ca licheaua din el să iasă la suprafaţă.

— Deci, a venit sau nu să vă vadă?

— Mai întâi, mi-a dat un telefon.

— Când?

— Alaltăieri, dimineaţa. Mi-a spus că are să-mi spună ceva extrem de grav, care nu suferă amânare şi mi-a cerut s-o întâlnesc într-un anumit loc, adică în casa unor prieteni de-ai ei.

— Vă rog, strada, numărul!

Mi le spuse, şi am înţeles că Ilinca îi dăduse întâlnire în casa Filomelei.

— Am refuzat, deşi ea a insistat. Mi-am închipuit că e un truc de-al ei, ca să mă încurce din nou. Cunosc femeile şi ştiu că în chestii de-astea sunt neîntrecute, şi că nu există o prostie mai mare pentru un bărbat decât să accepte să se mai întâlnească o dată cu o femeie după ce a rupt cu ea orice fel de relaţii.

— Şi?

— Mai târziu a venit aici.

— Când mai târziu?

După-amiază. Adică, pe seară. Cred că pe la şase. Mi-a spus că o paşte o mare primejdie şi mi-a cerut s-o găzduiesc aici la mine câteva zile. Dacă la telefon am crezut că e doar un pretext, acum, când venise să-mi ceară s-o adăpostesc, şi încă pe mai multe zile, n-am mai avut nicio îndoială că inventase toată povestea în speranţa că va izbuti să mă recâştige. Am

fost de neînduplecat, deşi a insistat, deşi m-a implorat, deşi a plâns, ceea ce m-a impresionat cel mai puţin, deoarece trucul cel mai obişnuit pe care o femeie îl foloseşte ca să te ducă de nas sunt lacrimile. Dumneata spui că a dispărut. Crezi că i s-a putut întâmpla o nenorocire?

— Foarte posibil!, am exagerat, ca să-l sperii puţin, fiindcă îmi făcea plăcere să văd cum aroganţa lui se dezumflase treptat, ca o roată de bicicletă înţepată cu un ghimpe.

— Te rog să mă crezi, dacă mi-ar fi trecut prin minte, măcar pentru o singură clipă, că, într-adevăr, primejdia de care îmi vorbea este reală, aş fi primit-o, deşi m-ar fi stânjenit. Eu, însă, am crezut — aşa cum ţi-am mai spus — altceva. Şi am crezut, fiindcă mi-am dat seama că încă mai ţine la mine. Asta însemna că era genul de femeie care îmi convenea cel mai puţin. Te rog să mă crezi că îmi apăr cu dinţii independenţa. Nimic nu-i mai uşor decât să te culci cu o femeie, dar în schimb e dificil să scapi de ea. Nu ştiu dacă îţi dai seama ce dificultăţi se nasc la un moment dat dacă ai succes la femei. Te solicită mai mult decât te interesează şi, cu cât sunt mai multe femeile pe care le-ai respins, cu atât mai multe ţi se oferă. Dacă şi în alte domenii de activitate ar dovedi aceeaşi râvnă, femeile ar deveni cele mai formidabile şi mai de nepreţuit agente de publicitate. Te rog să mă crezi, fiindcă îţi vorbeşte un om cu experienţă, adică un om pe care faima de cuceritor a început să-l obosească.

— Domnule Dragavei, mai am a vă pune două întrebări. Prima: Ilinca *nu* v-a spus ce anume pericol o paşte?

— Nu!

— Şi n-aţi întrebat-o?

— Nu, de vreme ce am crezut că e un truc. Mi-a spus doar că îi este viaţa în pericol. La plecare, când s-a convins că orice insistenţă din partea ei este zadarnică, a adăugat: „Dacă mi se va întâmpla ceva, să ştii că ai să mă ai pe conştiinţă!"

— Şi nici după cuvintele acestea nu aţi crezut-o?, am întrebat.

— Abia după cuvintele astea am fost şi mai hotărât să mă scap de ea. Eram convins că foloseşte ultimul argument ce-i mai stătea la dispoziţie: şantajul.

— Adică?, am întrebat cu naivitate, în ciuda faptului că acum cunoşteam ceva mai bine omul. Dar m-am convins imediat că nu în suficientă măsură, de vreme ce n-am bănuit răspunsul lui.

— Eu, domnule, am dat următoarea interpretare cuvintelor ei: „Bagă de seamă, tu mă respingi, dar eu nu pot trăi fără tine şi astfel mă obligi să mă sinucid. Bagă de seamă, ai să mă ai pe conştiinţă".

— Şi acum a doua întrebare, şi ultima, domnule Dragavei: Eşti absolut sigur că ai refuzat s-o ajuţi, şi că nu se află cumva ascunsă aici la dumneata?

— Domnule Vladone, presupun că nu vrei să-ţi baţi joc de mine, nu-i aşa?

După întrevederea cu Nicuţă Dragavei mă lămurisem numai în legătură cu două probleme care, deşi nu lipsite de importanţă, nu-mi dădeau dreptul să afirm că ancheta pe care o întreprindeam avansase cu ceva. Prima: ştiam acum că Ilinca îşi minţise prietenii şi că intenţionase să se întâlnească la ei acasă nu cu o femeie — aşa cum le spusese — ci cu fostul ei amant. A doua: că nu se ascundea la Dragavei. Deci ipoteza că ea apelase la cineva în care avea încredere — respectiv la bărbatul pe care continua să-l iubească — deşi se dovedise justă, nu dusese la niciun rezultat practic, întrucât Dragavei, crezând că ea încearcă să-l recâştige, o respinsese. Totuşi ipoteza, ca punct de reper, continua să rămână valabilă. Dacă Dragavei refuzase s-o ascundă şi dacă ea trebuia sa-şi caute altundeva o ascunzătoare, era firesc să trag concluzia că, plecând de la pictor, se dusese să apeleze la cineva în care de asemenea avea deplină încredere. Cine putea fi însă persoana aceea? O prietenă? Poate un alt bărbat? Vreau să spun, bărbatul care trecuse prin viaţa ei înaintea lui Dragavei? Dar de ce neapărat la acela? Poate că refuzul, şi încă brutal al pictorului, o învăţase minte, într-un fel o învăţase minte. Vreau să spun că dacă ea s-a gândit să apeleze tot la unul dintre foştii ei amanţi, nu era deloc sigur că se adresase aceluia care îl precedase pe Dragavei. Era mai firesc să presupun că de data asta a reflectat mai mult şi l-a ales nu pe acela pe care *ea l-a*

iubit cel mai mult, ci că a apelat la acela care, după părerea ei, *a iubit-o cel mai mult,* la acela care eventual continua s-o iubească sau continua să se simtă legat de ea măcar în atâta măsură ca s-o ajute, fie chiar din milă. Da, mi se părea că aşa trebuia pusă problema. Dar acceptând ca probabilă această ipoteză, nu puteam ignora marea dificultate de a da de urma acelui om. Desigur, Fenia mă putea ajuta. Era foarte probabil că ea cunoştea, să zicem după nume, pe toţi bărbaţii pe care îi iubise Ilinca, deşi dacă ţineam seama de ceea ce aflasem, că starea normală a Ilincăi era aceea de a fi permanent îndrăgostită, nu era chiar atât de sigur că soră-sa avea cunoştinţă absolut de toţi bărbaţii pe care Ilinca îi iubise sau numai crezuse că-i iubeşte. Dar presupunând că-i ştia pe toţi, îi ştia probabil numai după nume. Eu însă mergeam mai departe şi eram gata să accept chiar şi ipoteza că Fenia cunoştea adresa fiecăruia dintre ei. În schimb mi se părea imposibil ca ea să-mi poată spune care dintre ei o iubise cel mai mult pe Ilinca. Totuşi, trebuia să stau de vorbă cu ea.

De data asta am găsit-o pe Fenia bolnavă, literalmente bolnavă de nelinişte.

— Tot nu i-ai dat de urmă?, mă întrebă cum păşii pe uşă.

— Nu! Am venit să mă ajuţi.

— Eu?

— Tu! Fenia, e aproape sigur că se ascunde la un bărbat.

— Ai căutat-o la Nicuţă Dragavei?

— Nu-i acolo.

— Dacă nu s-a dus la el, sigur n-a apelat la altcineva. Pe nimeni n-a iubit ea mai mult decât pe pictor.

— A fost la el, i-a cerut s-o ajute, dar a refuzat-o, crezând că totul nu-i decât o manevră ca să-l recâştige. Eu cred că, după ce a plecat de la el, nu s-a dus la bărbatul pe care după Dragavei l-a iubit cel mai mult, ci la bărbatul care el a iubit-o cel mai mult. Ai tu idee, Fenia, cine ar putea fi?

— De unde vrei să ştiu?

— Presupun că Ilinca îţi făcea confesiuni...

— Îmi făcea, da! Dar ea mereu trebuia să fie îndrăgostită de cineva, şi despre fiecare spunea că o iubeşte mai mult decât cel dinainte.

— Fenia, după părerea ta, au fost mulți bărbați pe care Ilinca i-a iubit?

— Dumnezeule, că prost mai ești, Iulian! Păi bine, măi băiete, de unde vrei să-i știu chiar pe toți? Puteam s-o iau pe Ilinca în serios de fiecare dată când îmi spunea că este îndrăgostită?

— Vasăzică nu mă poți ajuta.

— Îmi pare rău, Iulian, dar nu mi-a trecut niciodată prin minte să țin contabilitatea bărbaților de care Ilinca a crezut că este îndrăgostită, fiindcă într-o zi ea va dispărea și, ca să-i dăm de urmă, va trebui s-o căutăm pe la fiecare.

Câteodată Fenia avea umor fără ca să fie conștientă de aceasta.

Trecură două săptămâni. Despre Ilinca nicio veste. Între timp, fuseseră făcute investigații cu scopul de a se descoperi fie bârlogul unde se ascundea, fie — întrucât ipoteza nu putea fi exclusă din capul locului — cadavrul, în cazul când fusese omorâtă, așa cum, din zi în zi, Fenia era mai convinsă. (Numărul lor de la circ fusese scos din program, iar ea se afla deocamdată în concediu medical, urmând ca în scurt timp să fie pensionată, din motive de boală.)

Într-una din zile, m-a sunat Filomel:

— Nimic nou, domnule Vladone?

— Încă nimic. Dar știți ce spune proverbul: orice piedică spre bine. Evident în cazul care ne interesează pe amândoi e vorba de un *bine* foarte-foarte relativ, domnule Filomel.

— Ce vreți să spuneți?, se grăbi să mă întrebe, nelăsându-mi timp să-i explic.

— Faptul că Ilinca nu dă încă un semn de viață exclude cu totul temerile Feniei că i s-a întâmplat ceva rău.

Exageram puțin, dar, ca să fiu sincer, chiar și mie îmi era necesară această exagerare conștientă, fiindcă existau momente când moralul meu nu era chiar „în ordine".

— Domnule Vladone, pe la noi pe la circ n-ați mai dat!

Filomel pronunțase cuvintele cu un anumit ton, care m-a făcut mai întâi să tresar, pe urmă să devin foarte atent.

— Într-adevăr, n-am mai trecut. Am fost însă ocupat până peste cap. Cred că n-ar strica să trec pe acolo într-una din zilele următoare.

— N-ar strica deloc. Dacă vă faceţi timp să treceţi neapărat mâine, ar fi chiar foarte bine. Veţi avea ce vedea.

— Bine, domnule Filomel, voi face tot posibilul să vin.

— Cel mai nimerit ar fi în jurul orei unsprezece, domnule Vladone.

— De acord, în jurul orei unsprezece.

Telefonul lui Filomel mă intrigă. Era clar că nu mă sunase ca să mă întrebe dacă descoperisem ascunzătoarea Ilincăi. Mă sunase ca să-mi atragă atenţia că, a doua zi prezenţa mea la circ era absolut necesară, şi nu la orice oră, ci neapărat în jurul orei unsprezece. Spusese: *„Veţi avea ce vedea!"* Oare ce urma să se întâmple în jurul orei unsprezece? O clipă mi-a trecut prin minte să-i fac o vizită acasă, dar am renunţat. Şi am renunţat deoarece m-am gândit că de vreme ce nu mă invitase acasă la el, însemna fie că nu-i făcea plăcere să mă primească — ceea ce nu prea îmi venea să cred — fie că avea motive speciale să nu dorească acest lucru. De pildă, din prudenţă. Nu ştiu de ce, dar ultima alternativă mi se păru mai plauzibilă. Am fost curios să aflu de unde îmi telefonase. Am format numărul circului şi am cerut să mi-l dea la telefon.

— Cine întreabă?, mă chestiona o voce de femeie de la celalalt capăt al firului.

— Un prieten.

— Astăzi n-au venit. Nici el, nici soţia.

— Mulţumesc!

— Şi am închis. Vasăzică îmi telefonase din oraş — acasă nu avea telefon — şi totuşi fusese — sau poate mi se păruse mie — foarte circumspect. De ce? Descoperirea aceasta îmi întări convingerea că motive speciale îl determinaseră să-mi telefoneze şi că aceleaşi motive îl siliseră să fie cât mai concis în comunicarea pe care mi-o făcuse.

A doua zi, la ora unsprezece, eram la circ. Ca din întâmplare, primul cu care am dat ochii a fost Filomel.

— Vă salut, vă salut!, îmi spuse el, înclinându-se cât mai reverenţios posibil. Cred că nu vă confund. Dumneavoastră

ați anchetat cazul atunci când și-a găsit moartea dresorul nostru, se prefăcu el, privindu-mă candid.

Am mărșat și eu, înțelegând imediat că o făcea cu un anume scop. Pe de altă parte, eram intrigat că deși nu vedeam pe nimeni pe aproape, el se comporta ca și când cineva asculta convorbirea noastră.

— Nu vă înșelați, domnule. Dumneavoastră sunteți domnul Filomel, dresorul de porumbei...

— Soția mea este propriu-zis dresoarea, eu mai mult o asist. Ați venit la director?

— Da, la dânsul, am confirmat, deși nu aceasta îmi fusese intenția.

— Să știți, că nu e la birou, ci în sală. Asistă la prima repetiție a noului nostru dresor.

— Aveți un nou dresor?, am continuat jocul.

— A fost promovat îngrijitorul. Cred că directorul a făcut o alegere bună. Dacă îmi permiteți, vă conduc la dumnealui. Ați picat tocmai bine, fiindcă îmi închipui că nu veți avea timp să veniți la spectacolul de gală.

— Sunteți foarte amabil, domnule Filomel.

— Permiteți-mi s-o iau înainte, ca să vă arăt drumul. Și într-adevăr, o porni înaintea mea. După ce ne-am îndepărtat, la un moment dat, alăturându-mi-se pentru o clipă, îmi șopti.

— Să fiți foarte atent la felul cum lucrează Eremia Fecioru.

Atât! Iarăși o porni înainte. Mă conduse în sală, mi-l arătă de departe pe director, ca și când nu l-aș fi cunoscut, pe urmă dispăru. Directorul mă descoperi și îmi făcu semn să mă apropii.

— Ceva nou?, mă întrebă strângându-mi mâna.

— Deocamdată nimic. Am venit numai ca să mai aflu care mai este atmosfera de aici. În legătură cu „accidentul" bineînțeles. N-a transpirat încă nimic?

— Nimic.

Oștiam fără să mi-o spună el, dar trebuia, într-un fel, să-mi justific prezența la circ. (Dacă între timp ar fi *transpirat* ceva, dacă ar fi fost emise între timp alte păreri în legătură cu un presupus asasin, altele decât cele de care luasem cunoștință

cu prilejul anchetei, aş fi fost mai de mult informat, bineînţeles pe altă cale decât prin „sursa" director.)

În clipa aceea băieţii terminară de întins plasa pe deasupra gardului metalic şi fiarele începură să intre în arenă una câte una. Ultima apăru pantera neagră, aceea care îl sfâşiase pe Franz Buller.

Încă din primele clipe am remarcat cât de mult se deosebea Eremia Fecioru de predecesorul său. Chiar dacă a trebuit să-mi atragă atenţia Lăpuşneanu că lui Franz îi era teamă de fiare, odată avertizat, mi-a fost apoi uşor să-mi dau seama de acest lucru, de fiecare dată când asistam la numărul său. Acum însă, având deja o experienţă câştigată — câştigată datorită lui Lăpuşneanu — nu era nevoie să-mi atragă nimeni atenţia că lui Eremia nu-i era deloc frică de tigrii şi panterele lui, că, dimpotrivă, îi făcea o reală plăcere să lucreze cu ele.

Era îmbrăcat în negru. Pantofi de lac negri, pantaloni negri, un fel de tunică şi ea neagră. Comparându-l cu răposatul Franz, îl găseam mai înalt şi mai suplu. Chipul parcă nu era real, parcă purta un fel de mască de culoarea fildeşului, căreia îi fusese imprimat un zâmbet crud cum nu mai văzusem altul. Un zâmbet ce parcă te îngheţa, un zâmbet feroce şi, oricât ar părea de curios, poate incredibil, la un moment dat am avut impresia — repet numai din cauza zâmbetului — că acolo în arenă nu era un om şi fiare, ci numai fiare, dintre care cea mai periculoasă era omul în negru, nu tigrii, nu panterele, nici măcar pantera neagră care îl sfâşiase pe Franz Buller. O clipă am simţit nevoia să privesc în alta parte şi, când am făcut-o, l-am descoperit pe Filomel, de partea cealaltă a arenei, sus, în ultimul rând. Şi cu toate că distanţa era destul de mare până acolo, am observat ca el nu se uita cum lucrează Eremia, ci privea numai la mine, ca şi când încerca să descifreze pe chipul meu ce impresie îmi făcea noul dresor.

Ce impresie îmi făcea? Lucra magistral. Cel puţin pentru mine, ca profan, acesta era calificativul pe care i-l dădeam. Totuşi, ca să am o confirmare — sau o infirmare — a propriei mele impresii, am privit cu coada ochiului la director, la ceilalţi care asistau la repetiţie, toţi oameni de circ, cunoscători cu alte cuvinte. Şi, în măsura în care mă pricep să descifrez

ce exprimă chipurile oamenilor, mi-am dat seama că apreciau favorabil felul cum Eremia lucra cu animalele, cum le făcea să se supună voinţei lui. Căci ele se supuneau, făceau tot ceea ce li se cerea şi ceea ce fuseseră învăţate, cu atâta docilitate, încât, la început, am crezut că şi lor le plăcea să se supună voinţei dresorului. Dar abia când a venit rândul să lucreze cu felinele şi când am văzut cât de docilă era pantera neagră am înţeles ceea ce până atunci îmi scăpase. Am înţeles că ea, teribila, recalcitranta şi ferocea panteră neagră se supunea voinţei lui Eremia de frică. Ea, celelalte pantere, ca şi tigrii se supuneau, fiindcă erau parcă înnebunite de frică, de frica omului în negru, cu bici într-o mână şi cu un ciomag în cealaltă. În schimb, se părea ca pe Eremia docilitatea fiarelor îl nemulţumeşte. Se părea că i-ar fi plăcut mult mai mult dacă ele ar fi manifestat o oarecare opoziţie, aşa cum se întâmpla când lucra predecesorul sau, Franz Buller. Şi fiindcă nu-i plăcea, fiindcă, mai ales, docilitatea panterei negre părea că-l nemulţumeşte cel mai mult, o ataţa, plesnind din bici în imediata ei apropiere prefăcându-se că vrea s-o împungă cu ciomagul. Şi de fiecare dată când proceda aşa, pantera lăsa să-i scape un urlet, şi cu timiditate — da, cu timiditate — întindea laba să apuce ciomagul, într-un gest care îmi amintea de un mâţ, când dă să prindă cu ghearele motocelul cu care îl întărâtă un copil.

După ce termină numărul, după ce fiarele, una câte una, părăsiră arena, izbucniră aplauze, iar câteva voci strigară „bravo". Şi abia atunci dispăru zâmbetul, mai degrabă rânjetul acela feroce, abia atunci se însufleţi şi masca de fildeş — chipul său.

— Lucrează magistral!, am auzit o voce lângă mine. Cam în aceiaşi termeni se exprimă şi directorul ceva mai târziu, în biroul său.

— Lui Eremia nu i se va întâmpla niciodată ceea ce i s-a întâmplat lui Franz Buller. Ce părere aveţi, domnule director?

— Nu! Categoric, nu!

Pe urmă am mai stat de vorbă, punând întrebări lipsite de importanţă şi primind răspunsuri la fel de fără importanţă,

pe care le ascultam numai cu o ureche, fiindcă mă întrebam — fără însă să găsesc un răspuns mulţumitor — de ce ţinuse Filomel să asist la repetiţia aceea.

Am căutat să scurtez cât mai mult conversaţia cu directorul. (Ea fusese necesară pentru a nu părea suspectă vizita mea la circ, nu lui, ci persoanei de care se temuse Filomel şi din care motiv jucase teatru şi mă obligase şi

pe mine să joc).

Când, după aproape o jumătate de oră, am plecat de la circ, în timp ce mă aflam pe Ştefan cel Mare, la întretăierea cu Dorobanţi, şi aşteptam să se schimbe stopul, l-am descoperit pe Filomel, pe trotuar, oprit şi el acolo din acelaşi motiv, şi l-am invitat să urce în maşină. Avu, la început, un moment de ezitare, dar acceptă.

— Vă conduc acasă, domnule Filomel.

— Sunteţi foarte amabil, domnule Vladone.

Am aşteptat să deschidă el discuţia, dar Filomel tăcea şi nu părea deloc dispus s-o facă.

— Directorul spunea că Eremia lucrează magistral, am luat eu iniţiativa.

— Lucrează impecabil!, recunoscu el, dar fără niciun entuziasm.

— Deşi se spune că despre morţi trebuie să vorbeşti numai de bine, totuşi, obiectiv vorbind, Franz era un ageamiu pe lângă Eremia. Nu sunteţi de părere?

— Franz avea altă metodă.

— Nu înţeleg! Cum, există mai multe metode de dresaj?

— Numai două. Una dură, brutală, bazată pe chinuirea animalelor cu sălbăticie, cealaltă bazată pe metoda, ca să zic aşa, a recompensei. Animalul este făcut să înţeleagă că dacă va executa ceea ce-i cere dresorul va căpăta la sfârşit recompensa, respectiv mâncare. Prima metodă se bazează pe terorizarea animalelor. Ca să execute anumite mişcări, sunt bătute, înţepate, arse cu un fier roşu, mă rog, o mulţime de asemenea grozăvii care aproape le înnebunesc de frică. Dacă aţi fost atent la comportamentul panterei negre, aţi observat desigur că Eremia a dat-o şi pe ea pe brazdă. Săraca, făcea totul, înnebunită de teamă, nu care cumva s-o atingă

cu ciomagul de care îi este teribil de frică. Desigur, nu vă dă prin minte de ce.

— Nu!

— Aţi observat că ciomagul avea înfiptă la vârf un fel de rozetă roşie?

— Da!... Da!... Îmi amintesc.

— Rozeta este confecţionată din acelaşi material din care se fac aşa-zişii „ochi de pisica". Şi ştiţi de ce? Ca pantera să creadă că ciomagul cu rozeta înfipta în vârf este de fapt drugul înroşit în foc, drug pe care Eremia l-a folosit ca s-o dea pe brazdă. Şi acum cred că aţi înţeles în ce constă deosebirea dintre metoda răposatului Franz şi metoda lui Eremia.

— Mda! Şi are aceasta vreo importanţă?

Filomel se uită cu coada ochiului la mine. Ochii lui de băiat trist exprimau parcă reproş.

— Domnule Vladone, Filomela spune că Eremia este un om odios.

O spusese cu mândrie, ca şi când Filomela, fiind autoritate supremă în materie, judecata ei de valoare trebuia acceptată şi de mine, fără niciun fel de ezitare, şi fără amendament.

— Într-adevăr, Eremia nu este omul care să-ţi devină agreabil.

— Este odios, domnule Vladone, odios în toată accepţia adevărată a cuvântului.

— Probabil că doamna Filomela, dacă are o asemenea părere despre el, net defavorabilă, se bazează pe anumite fapte...

— Nu vă este suficient că foloseşte o asemenea metodă?, îmi replică, întrerupându-mă, mânios.

Categoric, Filomel era pornit contra lui Eremia, dar nu-mi dădeam seama din ce motiv. În schimb aveam intuiţia că, din proprie iniţiativă, nu-mi va destăinui motivul antipatiei, care părea a fi profundă. De aceea m-am hotărât să-i cer să joace cu cărţile pe faţă.

— Domnule Filomel, ce se întâmplă cu dumneavoastră?

— Şi de ce credeţi că *se întâmplă* ceva?

— Fiindcă, domnule Filomel, parcă n-aţi mai fi acelaşi om pe care l-am cunoscut, în urmă cu două săptămâni, acasă

la dumneavoastră. Ba aş cuteza să spun ca aproape nu mai sunteţi omul care m-a chemat ieri la telefon şi care m-a invitat să asist la ultima repetiţie a lui Eremia Fecioru înainte de spectacolul în care va debuta ca dresor. Omul acela a ţinut să-mi atragă atenţia că, dacă voi veni, *voi avea ce vedea.*

— Şi n-aţi avut ce vedea, domnule Vladone?

— Am văzut ca Eremia lucrează ca un maestru cu fiarele. La asta v-aţi referit când aţi spus că vei avea ce vedea?

— Domnule Vladone, iertaţi-mă că v-o spun, dar sunt surprins cum nu vă sare în ochi un fapt izbitor care, după mine, ar trebui... ar trebui să vă dea de gândit.

— Ce anume? Poate pentru dumneavoastră, care aproape că aţi deschis ochii sub cupola circului, acel fapt la care vă referiţi este, într-adevăr, izbitor, dar nu şi pentru omul dinafară.

— Dacă Filomela ar fi de faţă şi ar auzi ce vreau să vă spun, ar fi supărată că-mi permit să o fac. Cum însă ea nu este prezentă şi cum intenţia mea nu este să vă jignesc, îmi îngădui să vă spun că dumneavoastră, ca poliţist, ar fi trebuit să observaţi cât de mult îi place lui Eremia să lucreze cu animalele. Îi place teribil de mult, domnule Vladone, îi place atâta, încât până acum ar fi trebuit să înţeleagă că pentru Eremia nu există o altă plăcere mai mare, că a fi dresor *reprezintă ţelul vieţii sale.*

Am înţeles care era ghidul real al lui Filomel, pe care mi-l prezentase împodobit în horbotă de cuvinte. Am înţeles şi l-am privit admirativ, fără niciun fel de resentimente, pentru că el izbutise să vadă acolo unde mie nici măcar nu-mi dăduse prin minte să privesc. Avea perfectă dreptate. După plăcerea cu care lucra se putea trage concluzia că pentru Eremia a fi dresor însemna într-adevăr ţelul suprem al vieţii sale, şi că era din cale-afară de satisfăcut că izbutise să-l atingă. Dar Filomel, făcându-mă să văd acest lucru, mă obliga, indirect, să mă întreb: Bine, iată că Eremia Fecioru şi-a atins ţelul. Este dresor în locul lui Franz Buller. Dar oare *cum şi l-a atins?* Şi l-a atins numai datorită întâmplării — „accidentul" suferit de Franz — sau dăduse şi el o mână de ajutor? Iată, aceasta era întrebarea pe care Filomel mă obliga să mi-o pun, în cazul

când acceptam că pentru Eremia a fi dresor însemna tot ceea ce își dorea cel mai mult.

— Și mai este ceva care ar fi trebuit să vă sară în ochi, domnule Vladone.

— Mai este?, am întrebat nu mai puțin curios.

— Da! Lui Eremia nu numai că îi place teribil de mult să lucreze cu animalele, dar e de mirare felul cum lucrează.

— Cum, domnule Filomel?, am întrebat din nou cu mare uimire, fiindcă, pentru a doua oară, Filomel mă ajuta să privesc problema dintr-o perspectivă la care de asemenea nu mă gândisem.

— Nu ca un debutant, domnule Vladone, ci ca unul cu experiență. Ați descoperit unele ezitări la el, unele stângăcii caracteristice începătorului? Eu n-am observat.

— Aveți dreptate! Eremia a lăsat impresia că de o viață de om n-a făcut altceva decât să silească fiarele să execute toate figurile — așa li se spune? — incluse în numărul său.

— Vedeți?

— Bine, dar ce vreți să insinuați? Că Eremia, deși până la moartea lui Franz n-a ocupat decât un post modest de îngrijitor, cândva a fost dresor?

— Nu, domnule Vladone, nu asta vreau să insinuez. Observația aceasta nu face decât să completeze pe cea dinainte.

Avea dreptate, într-un fel o completa. Totuși am cerut explicații.

— În ce fel credeți că o completează?

— Desigur, mi se pare puțin probabil ca Eremia să fi fost cândva dresor. Nu însă imposibil. Dumneavoastră, care dispuneți de mijloacele necesare, puteți afla cu ce și-a câștigat el existența până a nu fi angajat la noi la circ. Personal însă, exclud o asemenea posibilitate. Eremia n-a fost dresor, ci *a devenit*. În cât timp? Păi sunt numai trei săptămâni de când a murit Franz. O săptămână trebuie s-o excludem, deoarece a stat în casă cu piciorul imobilizat în ghips. Deci, în decurs de numai două săptămâni, în care timp n-a făcut decât doar câteva repetiții, Eremia a putut deveni un dresor excepțional,

mult mai bun decât Franz, care avea experienţa a mulţi ani de dresaj.

— Şi cum se explică asta, domnule Filomel?

— Mi-aţi pus întrebarea pe care tocmai voiam să v-o pun eu dumneavoastră. Ei, bine, cum se explică, domnule Vladone, că lui Eremia i-a trebuit atât de puţin timp ca să devină un dresor de prima mână, să devină, aşa cum s-ar spune, peste noapte dresor? După părerea mea, nu există decât o singură explicaţie. Aceea că el s-a *pregătit mai de mult* pentru ziua când va ajunge dresor.

— A fost oare posibil? Cum, fără să prindă nimeni de veste?, am întrebat din nou sceptic.

— Ştiţi, înainte, când existau patroni-meseriaşi şi când aveau dreptul să aibă ucenici, aceştia din urmă trebuiau *să fure* meseria, fiindcă a-i învăţa pe ucenici într-un mod organizat, şi după anumite criterii mai mult sau mai puţin didactice, nu intra în preocupările lor. Ucenicul fura meseria privind cum lucrează maestrul, calfele. Ei, bine, eu cred că dacă Eremia a *furat meseria*, înseamnă că i-a plăcut. Şi dacă i-a plăcut atâta încât a învăţat-o „pe furate", este de presupus că a şi râvnit să-i la locul lui Franz. Nu-i aşa că această observaţie completează pe prima, domnule Vladone?

— Da, o completează.

— În sfârşit, bine că aţi înţeles.

— Haide să discutăm deschis, domnule Filomel. Dumneavoastră susţineţi următorul lucru: că Eremia Fecioru, angajat ca îngrijitor, la un moment dat şi-a dat seama că meseria de dresor îi place teribil de mult şi că îşi doreşte să ajungă la rândul său dresor. Dorinţa aceasta devine ţelul vieţii sale. Circul are însă dresor. Pe Franz Buller. Franz Buller e încă tânăr. El mai poate trăi încă mulţi ani. Singura lui şansă, a lui Eremia, ar fi dacă lui Franz i s-ar întâmpla un accident. Să-l sfâşie vreuna din fiare sau să-l vatăme în aşa măsură, încât să-l facă inapt pentru meseria de dresor. Speranţa aceasta îi este întreţinută şi de faptul că lui Franz, de la o vreme, începe să-i fie frică de fiare, care, la rândul lor, simţind prin instinct că nu trebuie să se mai teamă de el, devin din ce în ce mai agresive. Mai ales pantera neagră.

— Scuzați-mă că vă întrerup!, interveni Filomel. Ați privit problema cum nu se poate mai just, dar numai până la un punct. Dumneavoastră ați spus că Eremia, observând că lui Franz a început să-i fie frică de fiarele lui, a îndrăznit să spere că, până la urmă, îl vor omorî sau, în cel mai bun caz, îl vor schilodi. Ei, bine, aici ați greșit. Nu, domnule Vladone, când Eremia a observat că Franz a început să se teamă de fiare, i-a încolțit în suflet nu speranța că ele vor juca rolul hazardului, ci ideea de a ajuta el hazardul, de a da el prilejul fiarelor să-l sfâșie pe Franz. Iată, aceasta a fost rectificarea pe care am ținut s-o fac. Și, acum, vă rog să continuați, domnule Vladone.

— Nu mai am ce adăuga, deoarece dumneavoastră ați anticipat concluzia la care, în mod implicit, trebuia să ajung. Deci, domnule Filomel, dumneavoastră îl acuzați pe Eremia Fecioru că a pus la cale asasinarea lui Franz ca să-i la locul.

— Nu-l acuz, fiindcă nu am dovezi. Or, fără dovezi, nu există acuzație. Este doar o presupunere. Dacă presupunerea aceasta v-o însușiți și dumneavoastră, ca ea să se poată transforma în acuzație, va trebui să descoperiți dovezile necesare.

— Eremia Fecioru are un alibi. Accidentul de mașină.

— Are. Dar el n-a lucrat singur. A avut un complice. Complicele lui a dat drumul panterei.

— Da! N-a lucrat singur. Adică el n-a lucrat deloc, ci a lăsat toate pe seama complicelui. Nu avem niciun fel de idee cine ar putea fi. Poate știți dumneavoastră?

— Nu, domnule Vladone.

— Aș vrea să vă pun o întrebare. Când m-ați invitat la dumneavoastră, îl bănuiați încă de pe atunci pe Eremia?

— Nu! Omul ne era, atât mie cât și soției mele, teribil de antipatic. Poate că exista un embrion de bănuială.

— Și datorită cărui fapt embrionul acela s-a transformat în certitudine? Fiindcă — nu-i așa, domnule Filomel — sunteți convins că Eremia l-a omorât pe Franz Buller.

— Bănuiala a devenit ceva mai mult decât atât când l-am văzut cu câtă plăcere, cu câtă firească degajare lucrează cu fiarele, degajare pe care n-o poți căpăta decât prin rutină.

— Mai adineauri, la circ, mi-ați vorbit de parcă aveați certitudinea că cineva ascultă sau ar putea asculta ce vorbim. Este adevărat?

— M-am gândit că *s-ar putea să ne asculte cineva.* N-am vrut ca acela să-şi dea seama că suntem întrucâtva cunoştinţe mai vechi.

— De ce?

— Domnule Vladone, dacă natura a avut proasta inspiraţie să mă facă de proporţii reduse, poate că şi curajul meu este mai mic decât al unui om normal configurat.

10

O nouă tentativă de crimă, de data asta neizbutită

Am raportat şefului meu, colonelul Mănăilă, ultima discuţie avută cu Filomel, dar el avea multe rezerve în ceea ce priveşte convingerea acestuia că Eremia Fecioru îl omorâse pe Franz Buller numai ca să-i la locul.

— Vezi dumneata, Vladone, Eremia nu pare a fi omul care să comită o crimă numai ca să-şi vadă visul cu ochii, adică să ajungă dresor în locul lui Franz.

— Dacă l-aţi vedea cât de mare plăcere îi face să lucreze cu animalele! Iertaţi-mă, dacă l-aţi vedea nu aţi spune că nu este omul care să comită o crimă doar ca să-şi vadă visul cu ochii. E născut pentru meseria de dresor, şi îmi închipui că turba de furie când îl vedea pe Franz tremurând de frica fiarelor, în timp ce el, care s-ar fi priceput să le strunească, să le supună voinţei sale, trebuia să se mulţumească cu slujba umilă de îngrijitor, adică să le dea de mâncare, să spele şi să cureţe cuştile.

— În rândul infractorilor de drept comun există o categorie de declasaţi care sunt în stare să comită spargeri, escrocherii, să şantajeze, să violeze, pe scurt, să comită dacă vrei toate infracţiunile, cu excepţia uneia singure: să ucidă. Iar dacă vreodată se întâmplă ca totuşi unul dintre aceştia să comită o crimă, poţi să fii sigur că ori n-a făcut-o în deplină cunoştinţă de cauză — din punctul lui de vedere bineînţeles — ori

tentația, miza sau cum vrei s-o numești a fost atât de mare, încât, orbit de ea, a băgat cuțitul sau a tras cu revolverul. Ți-am dat acest exemplu, fiindcă Eremia Fecioru face parte din categoria indivizilor care, dacă li se iveşte ocazia, sunt în stare să comită toate mârşăviile, cu excepția crimei.

— Vasăzică, după dumneavoastră, Eremia trebuie scos din cauză. Dacă am să-i spun lui Filomel că bănuiala lui este neîntemeiată are să fie dezamăgit şi are să-şi facă o părere cum nu se poate mai proastă despre noi.

—Să fim înțeleşi, Vladone. Eu n-am spus că Eremia Fecioru trebuie scos din câmpul obiectivului nostru. Eu am afirmat că numai pentru motivul arătat de dumneata, respectiv de Filomel, Eremia nu a comis o crimă, fiind prea laş ca să rişte totul doar pentru atâta, deşi acest *atâta*, recunosc, pentru el reprezintă foarte mult. Dumneata n-ar fi trebuit să te grăbeşti să tragi concluzia eronată pe care ai tras-o. De ce? Fiindcă, dacă reflectezi mai adânc la cele spuse de mine, vei descoperi că afirmația mea conține, implicit, o anume rezervă. Sesizezi care anume, Vladone?

M-am gândit, dar, din păcate, nu *vedeam* rezerva.

— Nu.

—Iat-o: dacă Eremia Fecioru l-a ucis totuşi pe Franz Buller, învingându-şi teama de a vărsa sânge, atunci înseamnă că a făcut-o din cu totul alt motiv, mult mai tentant decât acela de a ajunge dresor în locul lui Franz. Repet, dacă el l-a omorât, şi când spun aceasta subînțeleg: cu participarea directă a unui complice. Deocamdată nu avem nicio dovadă, şi Filomel avea dreptate când afirma că, până când nu vom avea în mână probele necesare, vinovăția lui Fecioru este o simplă presupunere, adevărată sau falsă deocamdată în egală măsură. Nu putem ignora faptul că el, Fecioru, are un alibi puternic. Aceasta pe de o parte. Pe de alta, toți acei care s-au aflat la circ în momentul când s-a produs „accidentul" au dovedit, cu martori, că practic n-au avut posibilitatea să deschidă cuşca panterei, întrucât se aflau în cu totul altă parte. Dacă persistăm în ideea că asasinul este totuşi unul dintre ei, trebuie atunci să admitem că nu e vorba de un singur criminal, ci de doi, înțeleşi în prealabil să-şi demonstreze alibiul, bazându-se

fiecare pe mărturia celuilalt. Or, după părerea mea, ipoteza a doi complici nu se susține.

— Într-adevăr, nu se susține, a trebuit să recunosc.

— Rămâne în picioare cealaltă ipoteză. Că asasinul — complicele lui Eremia, în cazul când acesta din urmă a pus la cale crima — nu trebuie căutat printre oamenii de serviciu care se aflau la ora aceea la circ și care, întrucât nu urmăreau nimic rău, nu au avut motiv să se ferească unul de celălalt. Cu alte cuvinte, probabil că asasinul s-a înființat la circ numai cu puțin înainte de ora când știa că Franz va veni să dea de mâncare fiarelor, a pătruns înăuntru fără să-l observe cineva, s-a ascuns undeva — dacă este un angajat al circului, așa cum pare cel mai probabil, a știut unde anume ca să nu fie surprins — și, când Franz a pătruns în incinta unde se află cuștile fiarelor — mai probabil numai cu puține minute înainte, dacă nu chiar cu secunde — a dat drumul panterei. După aceea, fără să mai aștepte să vadă ce se mai întâmplă, a izbutit să părăsească circul fără să-l vadă cineva, folosind, probabil, același itinerar ca și la venire. De altfel, noi am mai discutat despre aceasta, Vladone.

— Da, și ați fost și atunci de acord că aceasta este singura ipoteză care rezistă.

— Sunt și acum. Vreau însă să-ți mai spun ceva. Ceva despre care până acum nu am avut prilejul să-ți vorbesc. Maiorul Bogdan Tudorașcu a primit sarcina să se ocupe și el de „accidentul" de la circ, dar numai sub un singur aspect, foarte delicat. Sarcina lui a fost să verifice, cu toată discreția posibilă, care dintre angajații circului nu pot dovedi, aducând mărturia unei terțe persoane, ce au făcut în timpul când la circ se întâmpla „accidentul". Ei, bine, află, Vladone, că absolut toți au un alibi.

— Toți?

— Toți, Vladone! Toți!...

— În cazul acesta nu există decât două posibilități: ori alibiul unuia este fals, ori crima a fost comisă de către o persoană străină, vreau să spun din afara circului.

— O persoană străină care a știut pe unde să se furișeze în circ și unde să se ascundă, fără să fie văzută de careva?

Obiecția colonelului nu era de neglijat.

— În cazul acesta înseamnă ca alibiul unuia dintre ei este fals.

— Evident!... Dar al cui, Vladone? Al cui? Îți dai seama că problema e mult mai complicată decât pare la prima vedere, decât îi pare prietenului dumitale Filomel? Gândește-te că dacă noi am avea nu bănuiala, ci certitudinea că Eremia l-a omorât pe Franz, lucrurile n-ar deveni mai puțin complicate de vreme ce nu avem dovezi de niciun fel, de vreme ce toți aceia care, teoretic, ar fi putut comite crima au câte un alibi.

Abia acum mi-am reamintit ceea ce aflasem de la Filomel când i-am arătat fotografia lui Lăpușneanu.

— Totuși nu este exclus ca un străin să fi pătruns în circ și acela să fi pus la cale „accidentul". Cineva care nu pătrundea acolo pentru prima dată. Filomel l-a văzut o dată pe Lăpușneanu stând de vorbă cu Franz lângă cuștile fiarelor. Asta a fost o dată. Dar de unde știm noi că nu s-a mai întâmplat și altă dată? Dar chiar dacă presupunem că atunci s-a întâmplat pentru prima și ultima dată, unui om ca Lăpușneanu nu cred că i-a fost greu să se furișeze neobservat în circ, mai ales dacă urmărea să-l omoare pe Franz.

— Înscrie-l, Vladone, și pe el pe lista celor care au un alibi. Verificat!

— În cazul acesta... Am ridicat din umeri, am oftat și n-am mai continuat. Pe urmă, amintindu-mi: Mâine seară, Eremia Fecioru va apărea pentru prima dată în public. Îmi permit să vă sugerez că ar trebui să-l vedeți cum lucrează. (Descopeream că tot mă cramponam de ipoteza sugerată de Filomel.)

— Nu am timp, Vladone. Te sfătuiesc însă să nu lipsești dumneata și îți sugerez să verifici dacă soția lui Fecioru, cântăreața, are să asiste la debutul lui.

Am privit lung la colonel, întrebându-mă ce voia să însemne această recomandare, dar chipul șefului meu era de nepătruns.

În seara spectacolului de debut al lui Eremia, mă aflam prezent în sală. Făcusem rost de un loc tocmai în rândurile de sus, ca să pot observa fără să fiu văzut. Era o măsură de

prudență pe care o luasem nu fiindcă mă gândisem la ceva foarte precis, ci mai curând intrigat de recomandarea pe care mi-o făcuse șeful de a asista la spectacol... spre a verifica dacă Petronela avea să asiste la debutul bărbatului ei.

De la locul meu am căutat-o cu privirea, dar nici până în clipa când a început spectacolul n-am zărit-o. În schimb, l-am descoperit pe Lăpușneanu. Avea, ca de obicei, unul din locurile cele mai bune. Am observat că multă lume se uita la el cu un fel de uimită curiozitate. Pentru mine nu era o noutate. De fiecare dată când îl însoțisem la circ, observasem ca Lăpușneanu stârnea curiozitatea multora. Circul are o categorie specială de spectatori, exceptând copiii care, mai ales la matineu, formează majoritatea. Or, spectatorilor obișnuiți de circ Lăpușneanu, cu figura lui distinsă și tragică de boier de pe vremuri, le stârnea aceeași curiozitate uimită pe care cineva ar stârni-o într-un bufet periferic dacă ar apărea în frac și cu „țilindru". Și, ca de obicei, Lăpușneanu nu le dădea atenție, de parcă nici nu ar fi băgat în seamă că monopolizase atenția celor din jurul său: a bărbaților, dar mai ales a femeilor. Nu eram sigur, dar îmi făcea impresia că era preocupat de ceva sau că aștepta pe cineva. Își lăsa ochii să alunece când în dreapta, când în stânga, iar la un moment dat — purtare care m-a uimit cel mai mult, fiindcă era un om care ținea la „maniere", cum obișnuia el să spună — l-am văzut ridicându-se în picioare, întorcându-se cu spatele la manej, ca să treacă în revistă spectatorii, începând cu cei din primele rânduri și până la cei din ultimul rând, acolo unde mă aflam și eu, dar, spre norocul meu, exact în partea opusă. Probabil că nu descoperi pe cine căuta, fiindcă după aceea se așeză din nou pe locul său, într-o poziție ceva mai rigidă și, până la începerea spectacolului, nu mai privi nici în dreapta, nici în stânga. Și nu știu de ce, probabil din cauza rigidității, a felului țeapăn de a sta în fotoliu, la un moment dat am avut iluzia că insul pe care îl priveam nu era Lăpușneanu, ci un general hitlerist în haine civile, venit la circ să se deconecteze.

Curând după aceea a început spectacolul, dar, fiindcă îl cunoșteam pe dinafară și nu mai rezistam să-l văd încă o dată, am ieșit în foaier și am intrat în vorbă cu o garderobieră. Am

pălăvrăgit de una, de alta şi astfel am putut afla de la ea că Petronela nu venise la circ şi că, probabil, nici nu va veni, întrucât „are spectacol la bar". Eu însă ştiam că explicaţia nu stă în picioare, deoarece programul de la bar începea după miezul nopţii şi că deci, dacă ar fi voit să asiste la debutul soţului ei, o putea face fără teamă că va întârzia. Or, dacă ea totuşi absenta, explicaţia trebuie că era alta, pentru mine greu de sesizat, dar probabil nu şi pentru şeful meu, de vreme ce îmi recomandase să asist neapărat la „spectacolul de gală".

Am revenit în sală cu puţin înainte de a începe numărul prietenilor mei Filomel şi Filomela. Fără niciun fel de exagerare, am urmărit numărul cu aceeaşi plăcută surpriză cu care îl urmărisem de prima dată. Erau amândoi fermecători şi, rog să fiu crezut pe cuvânt, se purtau într-un anumit fel de firesc şi de demn, încât nu numai eu, ci sunt sigur că şi cei mai mulţi dintre spectatori ignorau cu desăvârşire că dresorii erau pitici, în ciuda puţinătăţii trupului ei, Filomela era atât de mult femeie, atât de graţioasă în felul cum se mişca în manej, iar Filomel atât de curtenitor cu ea şi atât de demn, încât impunea prin prestanţă, printr-un farmec personal — comun amândurora de altfel — captând bunăvoinţa şi simpatia spectatorilor. Cred că explicaţia acelei simpatii şi a ropotelor de aplauze de la sfârşit consta, în primul rând, în faptul că dresajul lor era aşa de desăvârşit şi cu efecte atât de neprevăzute, încât nu o dată am auzit în jurul meu exclamaţii de uimire, de încântare. Pe de altă parte, contribuia la desăvârşirea succesului şi faptul că încântătoarele performanţe de dresaj erau realizate de porumbei, a căror frumuseţe şi gingăşie te cuceresc chiar şi atunci când numai îi priveşti.

După ce şi-au încheiat numărul şi după ce am aplaudat până au început să mă doară palmele, din nou am ieşit din sală şi n-am mai revenit decât ca să asist la ultimul număr din program, „dresură de tigri şi pantere", respectiv la debutul în public al lui Eremia Fecioru. (Am verificat încă o dată: Petronela nu se afla în sală.) Când i-am văzut zâmbetul feroce, când am văzut cât de speriate erau fiarele, pur şi simplu mi s-a făcut silă şi am părăsit sala, de data asta definitiv.

În foaier nu mai era nimeni: garderobierele, fata de la bufet, controloarele de bilete, toată lumea se dusese în sală să-l vadă pe Eremia Fecioru. Am plecat de la circ fără să mă vadă nimeni şi fără să văd pe careva dintre cei ce făceau parte din personalul circului.

La circ venisem cu o maşină de serviciu — „Dacia" mea era la gresat — care, după ce mă lăsase la intrare, plecase. Acum am pornit-o pe jos, hotărât ca jumătate din drumul pe care îl aveam de parcurs până acasă să-l folosesc spre a face puţină mişcare. Noaptea era minunată şi întrucât la ora aceea circulaţia vehiculelor se rărise, aerul începuse să fie ceva mai curat. Cu mâinile în buzunare, mergeam agale şi făceam sforţări să nu mă gândesc la nimic precis, pur şi simplu, să mă bucur că am răgazul să mă plimb într-o noapte frumoasă şi ceva mai răcoroasă ca de obicei, să respir aerul curat, care sigur mi se părea mai curat decât era el în realitate fiindcă veneam de la circ. (Aerul de acolo, chiar în condiţiile unui circ modern, încă nu a putut fi purificat întru totul de anumite mirosuri specifice: de bălegar şi de fiară.)

Mergeam pe strada Tunari, la ora aceea pustie şi, în ciuda eforturilor pe care le făceam, nu izbuteam să mă gândesc la lucruri care nu aveau nicio legătură cu munca mea, de pildă la ceva foarte vesel, şi astfel să mă pot realmente deconecta. Fără voia mea, îmi venea în minte rânjetul feroce al lui Eremia, sau mi-l aduceam aminte pe Lăpuşneanu care îmi păruse întrucâtva neliniştit. Oare pe cine se aşteptase să găsească în sală şi, neaflându-l, îl căutase cu privirea? Poate pe mine! O asemenea presupunere mi se părea puţin probabilă, exceptând doar cazul când el era perfect informat de tot ceea ce făcusem în ultimele trei-patru zile, adică de când nu mă mai dusesem să-l vizitez, mai exact, din ziua când încercase să mă convingă că descoperise pe chipul meu „stigmatul morţii". Şi nu mă mai dusesem, pentru că şeful îmi recomandase „să nu-l mai cultiv cu prea multă asiduitate".

Şi iată că, în timp ce mergeam pe stradă, gândindu-mă la ceea ce Lăpuşneanu voise să mă convingă că este prevestire, dar în realitate era o ameninţare destul de transparentă,

deodată am auzit în spatele meu o voce de femeie, care mi se păru vag cunoscută:

— Ei, domnule!

M-am întors şi am văzut la o depărtare nu mai mare de trei sau patru metri o femeie care îndreptase spre mine un revolver şi pe care s-a grăbit să-l descarce în clipa când m-a văzut întorcându-mă cu faţa spre ea. Dar fie datorită faptului că m-am ferit instinctiv, fie că pur şi simplu femeia era o proastă trăgătoare — cred că aceasta este explicaţia — glonţele trecu pe lângă urechile mele vâjâind. În clipa următoare mă şi repezeam, izbutind să-i smulg arma din mână.

— Ce se întâmplă cu dumneata, Ilinca?, am întrebat-o nu mai puţin uimit decât dumneavoastră când am recunoscut-o. Ea se uită la mine cu nişte ochi de halucinată, o clipă, două, clipind mărunt, pe urmă, furioasă:

— Lasă-mă! Ce te legi de mine pe stradă, domnule? Dacă nu-mi dai drumul strig după ajutor.

Nu i-am dat drumul. Am silit-o să meargă, şi ea se supuse şovăind, cu paşi de automat.

— Haide, te duc acasă, Ilinca. Sora ta, Fenia, are să fie tare bucuroasă când are să te vadă.

Nu-mi răspunse. Privea drept înainte şi eu, care n-o scăpăm o clipă din ochi, nu eram sigur dacă măcar aude sau nu. Aveam o bănuială vagă cu privire la ceea ce se întâmpla cu ea, dar mi se părea atât de absurdă, încât refuzam să-mi cred ochilor, cum se spune. La un moment dat, din nou încercă să-şi smulgă braţul din mâna mea.

— Lasă-mă! Nu auzi? Lasă-mă dacă îţi spun!

— Mergem acasă, Ilinca. Te aşteaptă Fenia. Să ştii, Fenia e foarte bolnavă acum şi are mare nevoie de ajutorul tău.

— Lasă-mă!... Te rog, lasă-mă!, începu să se roage de mine şi să plângă. Trebuie să plec... să mă reîntorc, nu înţelegi?

Mă uitam cu disperare după un taxi, dar afurisitele astea de taxiuri îţi apar în cale sau le vezi aşteptând şi dormitând în staţii numai atunci când n-ai nevoie de ele.

— Uite, Ilinca, staţia lui 88. Ne urcăm în el, şi într-un sfert de oră suntem acasă. Ea se uită la mine de parcă abia acum descoperea că sunt lângă ea. Mă recunoşti, Ilinca?

— Cine eşti? Ce vrei?

— Nu mă recunoşti?

— Nu!

— Atunci de ce ai încercat să mă împuşti?

— Eu! Să te împuşc? Şi începu din nou să plângă. Lasă-mă să plec! Trebuie să mă laşi să plec.

Mi-am zis atunci că desigur e mai bine să-i dau iluzia că-i fac pe plac şi, de departe s-o urmăresc. Aveam să văd unde intră şi, astfel prin ea, să ajung la persoana care o adusese într-un asemenea hal.

— Vrei să pleci, Ilinca? Poftim, pleacă!

Şi am dat drumul braţului. Ea răsuflă uşurată şi păru că se bucură în aşa măsură, încât începu să râdă uşurel, îmi întoarse spatele, făcu numai doi paşi, pe urmă începu să caute cu disperare în poşetă.

— Ce cauţi, Ilinca?

— Caut!... Am pierdut ceva...

— Ce?

— Nu ştiu!...

În vocea ei era disperare. Am înţeles că se referea la revolverul care acum se odihnea în buzunarul meu. Bineînţeles nici prin gând nu-mi trecea să i-l restitui. Ea continuă să caute îndârjită şi, la un moment dat, începu să arunce pe jos întreg conţinutul poşetei. M-am aplecat şi am strâns toate acele nimicuri importante ce se află în mod obişnuit în poşeta unei femei.

— Vezi? Nu-i în poşetă. Probabil că ai pierdut pe drum ceea ce cauţi.

— Am pierdut?, se nelinişti ea şi îi dădură lacrimile în ochi.

I-am pus înapoi în poşetă tot ceea ce risipise pe jos, i-am închis-o şi i-am dat-o.

— Acum du-te, Ilinca! Nu te necăji din pricina obiectului pe care l-ai pierdut. Persoana care te aşteaptă are să-ţi dea altul.

Ea, docilă, nu mai spuse nimic. Se părea că o convinsesem, fiindcă se depărta de mine, în direcţia dincotro venisem. Am lăsat-o să se distanţeze, pe urmă am început s-o urmăresc.

Mi-am dat imediat seama că o puteam face cu uşurinţă, întrucât Ilinca mergea ca şi când ar fi fost dusă de un duh rău.

Când reveni pe Ştefan cel Mare, trecu strada până în staţie şi luă tramvaiul 26. M-am urcat în remorcă. Nu mă observă nici atunci şi nici mai târziu când coborî la staţia Ana Ipătescu. De acolo merse pe jos până când ajunse în Calea Victoriei. O porni apoi înspre Academie. Odată ajunsă acolo, grăbi pasul, dar tot cu mersul acela ca de somnambulă. După ce trecu strada Frumoasă din nou încetini paşii, ca să cerceteze casele, de pe ambele părţi ale străzii. Era evident că încerca să recunoască o anume casă, dar nu izbutea. Când ajunse în dreptul magazinului de mobilă din apropierea Palatului se opri dezorientată, pe urmă se întoarse şi merse grăbindu-se, până în dreptul străzii Piaţa Amzei. Acolo se opri nehotărâtă. Făcu vreo câţiva paşi, înainte, înapoi — de câteva ori — ca un copil care s-a rătăcit şi nu mai ştie cum să ajungă acasă, şi, la un moment dat, izbucni în plâns.

M-am apropiat de ea şi i-am luat braţul.

— Ai uitat unde stă, aşa-i?

— Da!, îmi răspunse ea printre lacrimi.

— Lasă, Ilinca, te duc eu acolo, am minţit-o. Vrei?

— Vreau.

I-am luat braţul, făcând calea întoarsă înspre Athenee Palace, în speranţa că acolo voi găsi un taxi. De data asta am avut noroc. În mai puţin de jumătate de oră, sunam la uşa apartamentului lor. Ne deschise Fenia. Când ne văzu, scoase mai întâi un ţipăt, pe urmă se repezi s-o îmbrăţişeze pe Ilinca. Ilinca se lăsă îmbrăţişată, dar nu arătă în niciun fel că se bucură de revedere. Părea cu totul indiferentă şi absentă, încât m-am întrebat, cu nelinişte, dacă îşi dădea seama unde se află şi dacă o recunoscuse pe Fenia.

— Ce s-a întâmplat cu tine, draga Ilinca? Unde ai fost? Povesteşte, haide povesteşte.

Dar în loc să dea curs invitaţiei, Ilinca începu să caşte.

— Vai de mine, ce somn îmi este! Vreau să dorm. Şi cu ochii pe jumătate închişi, începu să se dezbrace.

Fenia o ajută, apoi o vârî în pat. Câteva clipe mai târziu, dormea un somn profund, ca de tăietor de pădure. Fenia mă invită în cealaltă cameră să stăm de vorbă, să-i povestesc

unde şi în ce împrejurare o găsisem. Când a aflat ca Ilinca încercase să mă împuşte, izbucni în lacrimi.

— Pentru numele lui Dumnezeu, ce crezi că se întâmplă cu ea? Oare şi-a pierdut minţile?

Nu, minţile nu şi le pierduse, dar ea se comportase ca şi când şi le-ar fi pierdut.

— Acum că este acasă, trebuie să ai mare grijă de ea. Mai ales nu trebuie s-o laşi o clipă singură.

— Crezi că s-ar putea să *dispară* din nou?

— Nu ştiu!. Nu cred!...

M-am ridicat să plec. Se făcuse aproape ora trei dimineaţa. Eram frânt, dar nu atât din cauza oboselii cât a emoţiilor prin care trecusem. Ce vreţi, numai printr-o simplă întâmplare nu eram acum un cadavru!... Numai datorită unei simple întâmplări *previziunea* lui Lăpuşneanu nu se adeverise. În vestibul, înainte de a mă despărţi de Fenia, m-am oprit — recunosc, instinctiv — să mă uit în oglindă.

Ea, oarecum mirată că îmi arde de aşa ceva la ora aceea şi după atâtea peripeţii, îmi spuse nu fără ironie.

— Lasă că eşti băiat frumos, Iulian!

Numai că eu îmi priveam chipul în oglindă din cu totul alt motiv. Voiesem să văd dacă nu cumva descopăr şi eu stigmatul despre care îmi vorbise Lăpuşneanu: stigmatul morţii!

Dimineaţa, când încă nu mă dădusem jos din pat, a început să sune telefonul. Am ridicat receptorul. La celălalt, capăt al firului era Fenia. Când i-am recunoscut vocea am înţeles că se întâmplase ceva rău.

— Eu sunt, Fenia. Spune!

— Ilinca! Ilinca iarăşi a dispărut.

— Într-o jumătate de oră sunt la tine.

Îmi pieriseră somnul, oboseala. Eram furios pe Fenia că o *lăsase* pe Ilinca să dispară. Dispăruse mai înainte de a apuca să-i raportez şefului că o găsisem. Dar, oricât de importantă fusese vestea, nu voiesem să-l deranjez la ora două noaptea. Acum, sigur mă aştepta o papară din partea lui.

Când am ajuns acasă la Fenia, am găsit-o plânsă, cu o faţă devastată.

— Povesteşte cum s-a întâmplat, i-am cerut cu un ton cam iritat, întrucât starea în care se afla nu izbutise să risipească enervarea care mă cuprinsese în clipa când aflasem ca Ilinca din nou dispăruse.

— Nu am mare lucru să povestesc, Iulian. După ce ai plecat, am încercat să adorm, dar n-am izbutit. Din cauza emoţiilor, din cauza gândurilor, din cauza primejdiei în care se aflase biata Ilinca. Gândeşte-te, ce se întâmpla dacă te nimerea şi te omora? O închideau, sigur că o închideau, şi încă cine ştie pe câţi ani.

— Ce rost are să discutăm despre ce s-ar fi întâmplat nimerea? Nu m-a nimerit, eu sunt în viaţă, în schimb ea a dispărut din nou. Asta este ceea ce trebuie să ne preocupe acum. Deci, ai încercat să dormi, n-ai izbutit şi atunci probabil ai luat ceva, un barbituric, da?

— De unde ştii?

— Mă rog, nu-i greu de presupus. Şi pe urmă?

— Am adormit, am avut un coşmar, nu-l mai ţin minte, în somn făceam sforţări să mă trezesc, dar n-am izbutit. Când am izbutit — fiindcă am impresia că toată noaptea m-am zbuciumat ca să mă trezesc — primul meu gând a fost la Ilinca. Am strigat-o — crezând că este în baie — dar nu mi-a răspuns. M-am dat jos din pat. Ea nicăieri. Rochia pe care a purtat-o uite-o colo, pe scaun. S-a îmbrăcat cu o altă rochie, s-a încălţat cu alţi pantofi. Asta e tot. Ce crezi, tu ce crezi?

— Ce pot să *cred* altceva decât că a plecat.

— A plecat de bunăvoie sau au răpit-o?

— Ai prea multă fantezie, Fenia.

— Bine, dacă n-au răpit-o, atunci cum de a putut face una ca asta? Explică-mi!

— Nu ştiu dacă *era ea* când a făcut „una ca asta", cum spui tu?

Fenia se uită la mine nedumerită. Nu înţelegea nimic. Dar dacă pentru ea era greu de înţeles ce se întâmplase cu Ilinca, pentru mine, care înţelegeam sau aveam pretenţia că înţeleg, era incredibil.

— Presupui că Ilinca a fost drogată şi că tot ceea ce a făcut se datoreşte efectului drogurilor?

— Nu exclud această posibilitate, Fenia. Dar nu cred că aceasta este explicaţia.

— Atunci?

— Cred că Ilinca se află sub puterea unei voinţe străine.

— Iulian, înseamnă că ea...

Şi nu mai continuă, speriată de moarte de concluzia la care singură ajunsese.

— Înseamnă că, fiind sub puterea aceleiaşi voinţe, nu este exclus să încerce a doua oară să mă împuşte, poate de data asta cu mai mulţi sorţi de izbândă.

Fenia deveni palidă şi începu să tremure.

— Dumnezeule!... Doamne Dumnezeule!, murmură ea îngrozită. Cine şi ce are cu tine, Iulian, de s-a înverşunat atâta împotriva ta?

— Nu ştiu, Fenia. De obicei indivizii pe care noi îi vânăm nu prea au curajul să atenteze la viaţa noastră. Se pare însă că de data aceasta, pe individul în cauză nu-l sperie pedeapsa capitală.

Plecând de la Fenia, m-am dus la sediu şi am cerut să mă primească şeful. Mărturisesc, eram cam neliniştit, fiindcă abia acum, când Ilinca dispăruse din nou, îmi dădeam seama ce mare greşeală făcusem că nu-i raportasem imediat, telefonic, ceea ce se întâmplase. Dacă aş fi făcut-o, probabil că el n-ar fi fost de părere s-o duc acasă pe Ilinca. De altfel, dacă aş fi gândit ceva mai puţin superficial, de pildă ca acum — e drept că *acum* mi se poate aplica proverbul: „dă-mi, Doamne, mintea românului cea de pe urmă" — singur aş fi ajuns la concluzia că pe Ilinca nu trebuia s-o duc acasă, ci într-un loc care să ofere garanţii că de acolo nu va mai putea să dispară.

Colonelul Mănăilă mă primi imediat şi, cum am păşit pragul, mi-am dat seama că era foarte bine dispus. Dar abia după ce am început să rostesc primele fraze se posomorî brusc, şi îmi ceru să mă opresc.

— Vei continua după ce va veni maiorul Bogdan Tudoraşcu.

Îl chemă la telefon şi câteva minute după aceea l-am văzut apărând în prag.

Până acum nu am avut prilejul să vă vorbesc despre maiorul Bogdan Tudoraşcu. Este adjunctul colonelului şi cel mai bun

prieten al acestuia, deşi, ca vârstă, între ei există o diferenţă de aproape zece ani. Prietenia dintre ei este cunoscută de toată lumea, şi pentru unii constituie „prilej de mare mirare, întrucât au firi complet diferite: Dacă „şeful" este o fire reflexivă, o fire introvertită — termenul nu trebuie înţeles în sens peiorativ — dacă este puţin sociabil şi foarte puţin vorbăreţ, dacă are o logică impecabilă şi cu o putere de analiză care îl ajută să descopere absolut toate laturile unei probleme, mai exact, toate implicaţiile posibile, maiorul Bogdan este în schimb un extrovertit, de un optimism debordant, extrem de sociabil şi cu un umor care lipseşte şefului. Spre deosebire de acesta din urmă, al cărui limbaj în orice împrejurare este „academic" — chiar când se întâmplă să fie supărat nu ridică tonul şi nici nu foloseşte cuvinte „tari", care ar putea jigni pe cel vinovat — maiorul Bogdan utilizează un limbaj şmecheresc, dovedind o rodnică inspiraţie în a inventa expresii nu tocmai alese — unele împrumutate de-a dreptul din argoul delincvenţilor de drept comun — mai ales în momentele de foarte proastă dispoziţie.

Este un bărbat înalt, cu un trup atletic, care place mult femeilor. Faţă de colonel — şeful şi amicul său — nutreşte o mare admiraţie, o atât de mare admiraţie, încât, în caz de primejdie, ar fi în stare să se lase ciuruit de gloanţe ca să salveze viaţa prietenului său. Admiraţia aceasta nu este de natură pur subiectivă — doar fiindcă îi este prieten şi ţine la el — ci ea s-a născut şi a crescut prin adăugiri în decursul anilor de când lucrează împreună, timp în care maiorul s-a convins că şeful ştie să vadă acolo unde, pentru maior, există doar beznă desăvârşită. Vreau să spun că admiraţia pe care i-o poartă se explică prin nenumăratele succese repurtate împreună, în realizarea cărora aportul colonelului a fost hotărâtor. Iar în ceea ce priveşte celălalt sentiment pe care maiorul îl nutreşte faţa de colonel — sentimentul de prietenie — el se datorează, între altele, şi faptului că în decursul anilor colonelul a influenţat permanent caracterul subalternului său, şi încă în aşa măsură, încât acesta recunoştea că, pe „parcurs", îşi însuşise „şcoala bătrânului", şi că, însuşindu-şi-o, devenise mai aplecat spre analiză, mai puţin superficial, vreau să spun

mai puțin pripit în a emite ipoteze fără o investigare atentă cu antenele speciale ale rațiunii, investigație care, după părerea colonelului, trebuie să premeargă pe aceea de teren.

Maiorul Bogdan Tudoraşcu intră în birou bine dispus, ca de obicei, şi se aşeză în fotoliul pe care şi-l trase la o distanță convenabilă de biroul şefului. Următorul lucru pe care îl făcu fu să schițeze gestul de a-şi pune picioarele pe birou, dar, numai fiindcă mă aflam şi cu de față, renunță nu fără un oftat de părere de rău, pe care nu izbuti să şi-l înăbuşe.

— Ce se mai aude, Vladone — glumi el — mai durează mult până să deprinzi arta de a dresa lei şi pantere?

— Vladone a venit să-mi raporteze un fapt grav care s-a întâmplat în noaptea asta. Te-am chemat şi pe tine, Bogdan, fiindcă te interesează în mod deosebit. Vasăzică, Vladone, pe strada Tunari, Ilinca a încercat să te împuşte. Continuă, te rog!

Am povestit, cu cât mai multe amănunte, tot ceea ce vă este deja cunoscut din relatările de până acum. Colonelul tot timpul privi într-o anumită direcție, înspre fereastră, iar maiorul lăsase nenumărate „amprente" ale dinților săi pe un creion găsit pe biroul şefului. Când am terminat, colonelul se sprijini de speteaza fotoliului, oarecum destinzându-se, iar maiorul, preocupat de ceea ce aflase, distras cu alte cuvinte, întinse picioarele rezemându-şi-le de birou. Dar o privire severă a şefului îl făcu să şi le retragă imediat.

— Ce mai, chestia se îngroaşă, Ducule. (Ducu era şeful, al cărui prenume era Radu.)

— Spune-mi, Vladone, ți-ai dat seama încă de azi-noapte că Ilinca se află sub puterea unei alte persoane?

Era întrebarea de care mă temusem şi care n-aş fi vrut să-mi fie pusă, dar, iată, tocmai cu ea începuse colonelul.

— Da. Totuşi nu am crezut necesar s-o pun la adăpost de acea influență. Recunosc, n-am judecat cu suficientă maturitate. Dar — şi n-o spun în chip de scuză — eram încă sub impresia celor întâmplate. Nu e puțin lucru să auzi cum îți fluieră pe lângă ureche un glonte şi apoi să constați că persoana care a tras în tine este... Ilinca. Oboseala, emoția...

— Bine, bine, să trecem peste asta, spuse colonelul, aprinzându-şi o ţigară. Sper că îţi va servi ca învăţământ pentru viitor. Când te găseşti în faţa unei situaţii noi şi neobişnuite, nu trebuie să te mulţumeşti numai cu acele aspecte ale problemei care îţi apar după o sumară analiză a situaţiei, ci trebuie să te sileşti să descoperi absolut toate aspectele, toate laturile problemei şi abia după aceea să acţionezi. Este exact ceea ce trebuie să facem acum. Adică să examinăm cu multă seriozitate şi luciditate noua situaţie în care ne găsim. Ce părere ai, Bogdane, suntem sau nu în posesia unor elemente noi?

— Suntem, desigur că suntem.

— Adică?

— Păi, în primul rând, ştim sigur că Ilinca trăieşte. Ştim că a fost răpită... oare termenul e potrivit, Ducule?

— Nu prea. Poate ar fi mai bine spus *ademenită*.

— În regulă! Ştim că Ilinca a fost ademenită nu pentru ca să i se facă de petrecanie, ci ca să fie *dresată* să-l ucidă pe Vladone care, în treacăt fie spus, azi-noapte a cam feştelit iacaua. Ştim că prevestirea lui Lăpuşneanu, chiar dacă nu s-a adeverit întru totul, atentatul împotriva lui Vladone neizbutind, totuşi putem accepta că batrânul vulpoi nu este străin de ceea ce i s-a întâmplat tânărului nostru colaborator. (Şi spunând aceasta îmi făcu ştrengăreşte cu ochiul, parcă spre a mă face să înţeleg că nu trebuie să fiu prea necăjit fiindcă „feştelisem iacaua", cum se exprimase.) Mai ştim... ce mai ştim? Că s-ar putea ca persoana care o ţine pe Ilinca sub influenţa sa, s-o determine să încerce pentru a doua oară să-l trimită pe Vladone al nostru pe lumea cealaltă. După mine, cam acestea ar fi elementele noi. Şi trebuie să ne gândim ce facem cu Vladone.

Colonelul se uită în treacăt la mine, pe urmă, examinând cu atenţie vârful unui creion care avea un vârf foarte lung şi foarte ascuţit:

— Elementele noi în loc să simplifice, dimpotrivă, complică şi mai mult problema. La ora actuală avem mai multe necunoscute de rezolvat decât atunci când am pornit să elucidăm acest caz. Nu ţi se pare, Bogdane?

Maiorul făcu o observație care mi se păru foarte „deșteaptă" — era o expresie de-a lui — și care mie nici nu-mi dăduse prin minte.

— Ai spus *acest caz?*

— Da!

— Naiba să mă ia, Ducule, dacă am habar *care este cazul.* Când ne-am înhămat la treaba asta, *cazul* părea a fi posibila tentativă de evadare a lui Balthazar. Este, Ducule?

— Este. Și?

— Acum, după cele ce s-au întâmplat între timp, lui Vladone, pe stradă, altora la circ, zău că nu mai știu care mai este cazul. De ce? Fiindcă nu văd ce legătură poate să existe între o eventuală evadare a „magului" Balthazar și uciderea lui Franz Buller, ademenirea Ilincăi, tentativa de asasinat a lui Vladone. Și fiindcă nu văd legătura, am impresia că umblăm dacă nu după mai mulți iepuri, atunci sigur după doi. Cu alte cuvinte, sunt două cazuri, și fiindcă nu suntem în stare să delimităm pe fiecare, am cam încurcat borcanele, motiv pentru care batem pasul pe loc, dând posibilitate *amicilor* să preia ei inițiativa.

— Nu cred că e bine să te pronunți chiar atât de categoric, observă colonelul. Era mult mai normal, mai logic să fi spus: problema care ni se pune acum, după toate cele întâmplate, este de a ști dacă avem de-a face cu *două cazuri* sau numai cu unul singur care, din anumite motive, deocamdată necunoscute nouă, ne deformează optica, făcându-ne să credem că și în realitate sunt două.

— Tu ești atunci de părere că avem de-a face cu un singur caz?

— Nu e vorba de ce cred eu. Presupunând că într-adevăr așa cred, nu înseamnă ca am aprioric dreptate, că nu greșesc. Cred că deocamdată nu putem da un răspuns precis și că, în prealabil, trebuie să mai examinăm o dată faptele, cu mai multă luciditate și spirit de discernământ.

— Acum?, întrebă maiorul.

— Acum! Ce, nu-ți convine? Ai altă treabă mai urgentă? În cazul acesta putem amâna pentru mai târziu.

— Să nu amânăm, deși aș avea eu ceva treabă cu madam Petronela, dar cred că la ora asta dumneaei nici nu s-a sculat.

Astă-noapte, la bar, după program, a băut cam multă şampanie cu *Boul Apis*.

— Cu cine?, am întrebat fără voia mea.

— Cu un tip care seamănă cu un bou Apis. Nu ştiu dacă seamănă chiar cu unul veritabil — nu-mi amintesc să fi văzut vreunul — dar seamănă sigur cu un bou obişnuit. De fapt, *seamănă* e un fel de a spune, Vladone. Seamănă cu un bou doar într-atâta, că i se citeşte pe figura placidă un fel de docilitate blajină atât de înduioşătoare, încât îţi vine să-i pui dinainte nişte uruială de porumb sau o mână de fân.

După ce îmi dădu explicaţia de mai sus cu tonul cel mai serios, îşi aprinse la rândul său o ţigară.

— În cazul acesta să începem, Bogdane. Vrei să încerci tu?

— Mă rog, n-am încotro. Numai că nu prea ştiu cu ce să încep.

— Eu zic să începi cu începutul, îi propuse colonelul.

— Din păcate, habar nu am care anume fapt a constituit începutul.

— Începutul ne-a fost impus de calendar, Bogdane. Calendarul care ne-a obligat să ne aducem aminte că au trecut opt luni de când Balthazar se află din nou în închisoare. Gândindu-ne că prima dată a încercat să evadeze tot cam după o asemenea perioadă de timp, ne-am spus că n-ar strica dacă ne-am informa cum îşi mai petrece acolo timpul. Acesta a fost începutul, Bogdane.

— Exact. Ne-am informat. La început tot ce am aflat a însemnat bine mersi, cu excepţia atitudinii stranii a escrocului Dionisie Ţâru care, în ciuda lipsei oricărei dovezi, părea neîndoios că se afla sub influenţa lui Balthazar. Asta ne-a făcut să ne întrebăm dacă nu cumva Balthazar va încerca să scoată castanele din foc folosindu-l pe Dionisie Ţâru, cu alte cuvinte, dacă nu îl va utiliza pe Ţâru ca să evadeze din închisoare. A fost o presupunere care ne-a fost ulterior confirmată de vizita pe care Lăpuşneanu i-a făcut-o la închisoare. Amănuntele se cunosc, deci nu mai este cazul să le reamintesc, întrucât, după primele investigaţii discrete, se părea că Lăpuşneanu nici usturoi nu mâncase şi nici gura nu-i puţea,

dumneata, Vladone, ai primit sarcina să te ocupi de el mai îndeaproape, să devii umbra lui discretă. Numai că, datorită întâmplării, ai fost obligat să te transformi din umbră în îngerul său păzitor.

— Eu?, am întrebat cu naivitate, fiindcă nu mi-a dat imediat prin minte la ce anume se referă.

— Dumneata, bineînţeles. N-a fost atacat pe stradă şi nu a trebuit să intervii dumneata ca să-l ajuţi să ajungă acasă viu şi nevătămat?

— Ba da!

— Păi! Asta ce înseamnă altceva decât că te-ai transformat în îngerul lui păzitor? A doua zi, după ce am aflat de aventura dumitale din timpul nopţii, repede m-am uitat să văd dacă între timp nu-ţi crescuseră aripile. După această întâmplare ai primit sarcina să-l cultivi pe Lăpuşneanu. Că l-ai *cultivat* bine sau prost, nu mă încumet încă să mă pronunţ. Cert este însă că la un moment dat, când de fapt ar fi trebuit ca voi să fi devenit buni prieteni, deodată el „descoperă" pe chipul dumitale *stigmatul morţii*, iar la scurtă vreme după aceea, adică astă-noapte, numai puţin a lipsit ca proorocirea lui să se adeverească şi, la ora asta, să te afli în audienţă de prezentare bunului Dumnezeu.

— Te întrerup, Bogdane. Ai spus mai adineauri că Vladone a primit sarcina să-l cultive pe Lăpuşneanu. Nu crezi că lucrurile s-au întâmplat invers?

— Stai puţin, şefule. Nu cumva vrei să spui că noi am venit plasaţi, că, de fapt, *Lăpuşneanu l-a cultivat* pe Vladone?

— Ce, ţi se pare imposibil?

— Imposibil? Nimic nu este imposibil. Dacă înţeleg bine, tu vezi lucrurile cam aşa: Lăpuşneanu, vulpoi bătrân şi nedus la biserică, descoperă la un moment dat — poate vei fi călcat în strâchini, Vladone, fără să-ţi dai seama — că i-a mai crescut o umbră şi acum are două. Cum încă nu s-a născut un om cu *două* umbre, îşi dă imediat seama ce hram poartă cea de-a doua. Treaba nu-i convine. El ştie că dacă a apucat să aibă încă o umbră, uşor nu va scăpa de ea. Atunci se gândeşte s-o *neutralizeze*. Urmarea a fost că a început el să te cultive,

lăsându-ți iluzia că-l cultivi dumneata pe el. Șiret domnul „Mască tragică" ăsta?

— Asta este părerea dumneavoastră?, am întrebat deloc convins.

— De ce întrebi? Ți se pare chiar atât de absurdă?

— Dacă și el a intenționat să mă cultive ca să mă „neutralizeze", așa cum ați afirmat, înseamnă că, de fapt, nimeni nu l-a atacat atunci pe stradă și că, în realitate, n-a fost decât o punere în scenă cu scopul de a se împrieteni cu mine. Mă rog, teoretic, sunt gata să accept ipoteza dumneavoastră. În practică însă nu, deoarece știu sigur că nu i-am dat ocazia să mă descopere ca pe a doua lui umbră.

— Nu mai fi chiar atât de sigur, Vladone, că în timp ce te considerai umbră, și încă una al naibii de discretă, de fapt, dumnealui te purta după el ca pe un cățel în lesă. Află, Vladone, că pe vremea când eram tânăr ca dumneata, am luat și eu asemenea plase, ținu maiorul să mă consoleze.

— Îmi permit să vă spun că, după părerea mea, îl supraapreciați pe Lăpușneanu, nu m-am lăsat, deși îmi dădeam seama că ar fi putut să-mi replice imediat — și pe bună dreptate — că aceasta putea să însemne tot atât de bine că și eu mă supraapreciam.

Maiorul însă avu delicatețea să mă cruțe, și reluă discuția, expunând în continuare faptele care, deși îmi erau toate cunoscute, le ascultam cu interes sporit, fiindcă ele erau prezentate într-o anume succesiune care te obliga să le privești dintr-o cu totul altă perspectivă.

— Te-a invitat la el acasă. Te-a rugat să-l însoțești de mai multe ori la circ; ți-a destăinuit care este originea averii sale — moștenirea Smaro — și ți-a explicat de ce s-a hotărât să-l facă legatar universal al întregii sale averi tocmai pe escrocul Dionisie Țâru. Până aici totul este în regulă. Mai exact, totul se leagă din punct de vedere logic. Mai departe nu mai știu ce interpretare să dau faptelor, ca expunerea să fie la fel de logică. Haide să spunem că și tentativa de asasinare a dumitale se poate lega de cele întâmplate. Adică, voind să scape de dumneata...

— De ce?, îl întrerupse colonelul.

— De ce? Naiba ştie de ce! Probabil că îl consideră pe Vladone mult mai periculos. Sau poate din alt motiv, şi atunci se hotărăşte să te suprime. Dar fiindcă nu are curajul s-o facă singur, se foloseşte de Ilinca, pe care o *ademeneşte*, o hipnotizează şi îi porunceşte să te expedieze acolo unde nimănui nu-i place să se ducă, chiar dacă are o sută de ani. Da, şi aceste fapte se pot lega, deşi nu chiar foarte bine — adică nu chiar foarte logic — de celelalte. Dar mai departe? Mai departe nu văd ce legătură poate să existe între toate aceste evenimente şi cele întâmplate la circ. De aceea — am spus-o şi mai devreme — am sentimentul că, de fapt, ne găsim în faţa a *două cazuri* şi că până acum, numai din greşeală, le-am unificat.

Şi maiorul, vrând să arate că terminase ceea ce avea de spus, strivi ţigara în scrumiera în care chiştoacele păreau nişte fosile de râme. Mă întrebam dacă într-adevăr umblasem să rezolvăm două cazuri, convinşi fiind că-i unul singur, şi aproape eram gata să-i dau dreptate. Totuşi, aveam unele rezerve.

— Dacă îmi permiteţi...

— Spune, Vladone!, mă încurajă colonelul.

— Aţi afirmat că, din punct de vedere logic, ipoteza că Lăpuşneanu s-a folosit de Ilinca nu se *prea* leagă de celelalte fapte. Iertaţi-mă, dar, după mine, ori se leagă, ori nu se leagă. Dacă se leagă, atunci probabil se leagă şi celelalte fapte întâmplate la circ, iar dacă nu se leagă, înseamnă că Ilinca n-a acţionat la ordinul lui Lăpuşneanu, ci la al altuia, care de asemenea are interes să mă cureţe, proorocirea cu *stigmatul morţii* fiind doar o simplă coincidenţă. Or, în acest ultim caz, sincer vă spun, nu văd de ce m-a cultivat Lăpuşneanu şi, mai ales, ce a urmărit când m-a avertizat că mă paşte moartea, exceptând doar cazul că este nebun, ceea ce îmi este imposibil să cred.

— Deci dumneata, Vladone, ce părerea ai? Ne găsim în faţa a două cazuri diferite?, întrebă colonelul.

— Cu argumente nu pot demonstra până la capăt nici una, nici cealaltă ipoteză. Totuşi, aş înclina să cred că este vorba de un singur caz.

Colonelul păru că se gândeşte, privind distrat spre fereastră.

— Să presupunem că sunt două cazuri, vorbi el ceva mai târziu. Un prim caz în care trebuie înglobate toate faptele în legătură cu posibila tentativă de evadare a lui Balthazar şi al doilea, cel care se referă la evenimentele petrecute la circ. Sunteţi de acord?

— Ele chiar aşa se prezintă, adică, ele chiar aşa ne apar delimitate, ţinu să precizeze maiorul. Acum unifică-le, Ducule!

— Să vedem. Există personaje care ne dau de lucru în ambele cazuri? Există! Unul este Lăpuşneanu. În primul *caz*, adică în pregătirea evadării lui Balthazar, se pare că Lăpuşneanu este vioara întâi, cel puţin până apare un altul; în cel de-al doilea, bătrânul pare a fi doar „unul din orchestră".

— „Pare" numai?, voi să ştie maiorul.

— Din datele de care dispunem, pare numai. Dacă, însă, în realitate joacă şi aici un rol important, nu ştim, şi nu cred că este bine să construim o ipoteză pornind doar de la nişte supoziţii. Dar să avansăm puţin. Mai există vreun alt personaj care are vreun „rol" în amândouă cazurile? Nu! Deci este vorba numai de Lăpuşneanu. Acest Lăpuşneanu este un mare amator de circ. În decurs de două săptămâni se duce şi te cară şi pe dumneata, Vladone, nu mai puţin de cinci ori. Îţi atrage atenţia că lui Franz îi este frică de fiare şi „secretul" acesta ţi-l mai confirmă alte multe persoane de la circ. Mai mult, îţi destăinuie de ce se duce atât de des acolo: nu fiindcă l-ar pasiona chiar atât de mult spectacolul, ci ca să fie de faţă atunci când fiarele îl vor sfâşia pe dresor. Deşi explicaţia aceasta este cam trasă de păr, am fi putut-o considera sinceră în cazul când pentru Lăpuşneanu Franz Buller era un dresor pe care îl vedea doar când apărea în arenă, ca să execute numărul său de dresaj. Or, din declaraţiile unor martori, reiese că Lăpuşneanu îl cunoştea personal pe Franz Buller. Au fost văzuţi împreună la restaurant, iar Filomel i-a surprins discutând în incinta unde se află cuştile fiarelor. Faptul că au fost văzuţi împreună doar de două sau trei ori nu înseamnă că s-au întâlnit numai atunci. Şi iată că, vrând-nevrând, trebuie să ne punem întrebarea: Ce fel de legături au existat între Franz şi Lăpuşneanu? Au fost cumva complici? Dacă da, ce

urmăreau? Puneau la cale evadarea lui Balthazar? Dacă da, oare ce rol urma să joace dresorul? Pe urmă, dacă într-adevăr au fost complici, cine l-a asasinat pe Franz? Lăpuşneanu? Dacă da, ce motiv a avut acesta să-l ucidă?

— Nu prea ţine, Ducule!, îl întrerupse maiorul.

— Nici eu nu pretind că „ţine", cum spui tu. Eu nu fac decât să privesc problema sub toate aspectele. Mergând mai departe, suntem obligaţi să ne mai întrebăm: Să presupunem că între Franz şi Lăpuşneanu n-au existat relaţii de complicitate. Să presupunem că Lăpuşneanu, având nevoie de ajutorul lui Franz, îi propune să ia parte la o anume acţiune, oferindu-i în schimb bani sau altceva. Acesta însă, de teamă, sau din alt motiv, refuză. Ei, bine, putem sau nu trage concluzia că Lăpuşneanu, temându-se că Franz ar putea să vorbească, nu găseşte altă cale să se scape de dresor decât să-l omoare? Ce părere aveţi? Refuzul l-ar fi putut determina pe Lăpuşneanu să comită o crimă?

— Da, dar numai în cazul când ceea ce Franz ar fi fost în măsură să divulge avea repercusiuni foarte grave pentru Lăpuşneanu.

— Ce înţelegi prin „foarte grave"?

— Nimic altceva decât ceea ce spune cuvântul. Ce naiba, Ducule, sper că nu ai pretenţia să ghicesc — nu sunt Mafalda — ce anume a putut considera Lăpuşneanu că este foarte grav pentru el şi, ca să-şi apere pielea, l-a curăţat pe dresor.

— Vladone, ţi-a făcut Lăpuşneanu impresia că este cam sărac cu duhul?, mă întrebă colonelul.

— Dimpotrivă, susţin că este foarte deştept şi, în egală măsură, şiret, perfid.

— În acest caz, credeţi că a putut fi chiar atât de prost, încă să-i dezvăluie lui Franz anumite lucruri grave şi în defavoarea sa, cu alte cuvinte, credeţi că s-a dat legat de mâini şi de picioare fără ca, în prealabil, să se asigure că dresorul nu-l va trăda, chiar dacă nu va accepta să lucreze pentru el?

— Greu de presupus, am recunoscut.

— Dar să presupunem că, realmente, s-a găsit descoperit în faţa lui Franz. Ca să recurgă la crimă — ca măsură extremă — Lăpuşneanu trebuia să aibă certitudinea că dacă îl va lăsa

în viaţă, Franz îl va trăda. Ei, bine, eu nu cred că Franz a fost omul care şi-ar fi asumat un asemenea risc, animat de sentimente mai elevate, de pildă, din patriotism. Franz a fost un om laş.

— Fiindcă la un moment dat a început să-i fie teamă de animalele lui?, întrebă maiorul nu fără o oarecare intenţie de ironie.

— Nu asta m-a convins că a fost un laş. Şi-a demonstrat laşitatea în ziua când, dându-şi seama că a început să se teamă de fiare, n-a avut curajul să-şi schimbe meseria.

— Până la urmă s-a hotărât, observă maiorul.

— A fost meritul Ilincăi, nu al lui, Bogdane. Dacă Fenia nu s-ar fi îmbolnăvit şi dacă Ilinca nu ar fi fost în căutarea unui număr nou de circ, Franz ar fi continuat să rămână dresor şi poate că, mai devreme sau mai târziu, fiarele tot l-ar fi sfâşiat. Adevăratul laş este acela care nu are curajul să renunţe la condiţia să umană când simte că ea îi devine fatală, ci, dintr-un fel de inerţie, dintr-un fel de neputinţă de a se smulge destinului său, se complace în situaţia dată. Revin la Lăpuşneanu, despre care Vladone, care a avut prilejul să-l cunoască mai bine, ne-a spus că nu este deloc un om prost. Or, dacă este într-adevăr aşa — şi nu avem niciun motiv să ne îndoim de aprecierea aceasta — înseamnă că el şi-a putut da seama că un om laş ca Franz nu va avea curajul să divulge, să-l vândă şi, în consecinţă, ar face o prostie dacă l-ar curăţa. Şi apoi nu trebuie să uităm că dacă, într-adevăr, Lăpuşneanu lucrează pentru Balthazar, pregătindu-i evadarea, el are nevoie de linişte. În ceea ce mă priveşte, nu pot crede că Lăpuşneanu a riscat să-l omoare pe Franz ştiind că Vladone — adică noi, Securitatea — se interesează de el.

— În cazul acesta înseamnă că, după tine, altcineva l-a curăţat, trase concluzia maiorul.

— Dar de ce?, am întrebat. Numai ca să-i pună bețe în roate lui Lăpuşneanu?

— Probabil. Dar nu-i exclus să-l fi omorât pur şi simplu pentru că Franz îi stătea în drum.

— Stai, batrâne, — îl luă gura pe dinainte pe maior, uitând că eram şi eu de faţă — în cazul acesta ne întoarcem exact de

unde am plecat. Revenim la ipoteza că Franz a fost ucis de Fecioru ca să-i la locul. Or, noi am convenit că nu pare deloc posibil ca acesta să-l fi ucis.

— Nu, Bogdane, nu asta am convenit. Am convenit — adu-ţi aminte! — că Eremia Fecioru, numai pentru ca să-i la locul de dresor, nu s-ar fi încumetat să comită o crimă. Dar asta nu exclude cealaltă ipoteză: ca totuşi, să-l fi ucis, însă pentru o *miză mult mai mare.* O asemenea concluzie infirmă însă ipoteza iniţială, anume că avem de-a face *doar cu un singur caz.* Eu însă nu văd o miză mai mare decât pregătirea evadării lui Balthazar. Dar în ipoteza „cazului unic" — pe care deja am analizat-o — uciderea lui Franz de către Lăpuşneanu nu se susţine, întrucât între ei existau relaţii de complicitate. Şi atunci, deoarece când analizăm faptele din punctul de vedere al relaţiilor dintre Franz şi Lăpuşneanu crima pare o absurditate, în flagrantă contradicţie cu miza, de ce nu ne-ar apărea la fel şi dacă privim problema prin prisma raporturilor Eremia - Franz, de vreme ce miza, logic vorbind, nu poate fi alta. A accepta două mize înseamnă a accepta două cazuri diferite. Un caz în care uciderea lui Franz contravine obiectivului final — eliberarea lui Balthazar —, celălalt în care descotorosirea de dresor se impune ca o necesitate, fiindcă numai astfel se poate atinge scopul final — altul decât cel al primului caz.

— Care, Ducule?, întrebă maiorul.

— Nu ştim. Deocamdată, nu ştim.

— Ai izbutit iarăşi să despici firul în patru. Nu pot să te urmăresc, în ciuda eforturilor făcute, din care motiv zău că a început să mă doară capul. De aceea, te rog, lămureşte-mă: Sunt sau nu două cazuri? Fiindcă, după argumentaţia ta, crima — uciderea lui Franz — pledează pentru existenţa a două cazuri. Şi dacă da, haide să împărţim sarcinile. Numeşte, pe de o parte, pe cei ce vor trebui să se ocupe de primul caz — posibila evadare a lui Balthazar —, iar pe de alta pe cei care să se ocupe de evenimentele de la circ.

— Nu ştiu dacă e bine să ne risipim forţele. Şi întrucât în stadiul actual al cercetărilor nu suntem în stare să răspundem cu precizie la întrebarea dacă ne găsim sau nu în faţa a *două cazuri, cu mize complet diferite,* eu v-aş propune

să ne gândim toţi trei şi să ne străduim a găsi un răspuns la următoarea întrebare: Cine a avut interesul să-l ucidă pe Franz Buller? Să căutăm un răspuns, altul decât cel de până acum. Uciderea dresorului ne încurcă mult, aş zice cel mai mult. Dar dacă vom găsi un răspuns, sarcina ne va fi cu mult uşurată.

Maiorul Bogdan Tudoraşcu voi să adauge ceva, dar se răzgândi, mulţumindu-se să ridice din umeri. Gestul parcă voia să spună: „La ce bun?" Am înţeles că era necăjit, fiindcă nici măcar acum, când discuţia părea încheiată, nu se lămurise dacă şeful era categoric de părere că avem de rezolvat un singur caz, sau, dezbătând problema pe toate feţele, până la urmă se convinsese că totuşi erau două cazuri, fără nicio legătură între ele, deşi aveam de-a face cu indivizi care păreau că au roluri în amândouă?

În ceea ce mă privea, nu eram nici eu mai clarificat decât maiorul.

— Ducule, ce facem cu Vladone? Eu zic să-l trimitem în concediu până rezolvăm noi „cazurile". Dacă Ilinca a încercat o dată...

— Nu dau bir cu fugiţii, am protestat şi, vă mărturisesc, eram indignat că se putuse gândi la o asemenea soluţie.

— Vezi, Bogdane? Vladone nu e de acord, şi pe bună dreptate. În definitiv, pe câmpul de luptă nu se părăseşte o poziţie foarte importantă, dar periculoasă, pentru o alta mai puţin periculoasă, dar neimportantă. După părerea mea, ceea ce trebuie să facem este să descoperim, cât mai curând posibil, ascunzătoarea Ilincăi. Un indiciu avem...

— Avem?, întrebă cu neîncredere maiorul.

— Avem! E drept, unul foarte vag. Vladone spune că, urmărind-o pe Ilinca, a observat că ea căuta o *anume* casă pe porţiunea dintre strada Frumoasă şi Palat.

— Asta înseamnă să căutăm acul în carul cu fân.

— Cred că am putea delimita şi mai bine.... sectorul. Ilinca a devenit foarte atentă în căutarea acelei case pe porţiunea dintre Piaţa Amzei şi Palat. După părerea mea, acum ea se ascunde într-una din aceste case.

— Şi, ce, e puţin? Fă socoteala câte apartamente există.

— Desigur, uşor nu-i. Trebuie totuşi să facem ceva ca s-o descoperim. Şi asta nu numai pentru că s-ar putea ca Ilinca, ascultând de voinţa acelei persoane sub a cărei influenţă se află, să atenteze încă o dată asupra vieţii lui Vladone. Dar este foarte posibil ca bietei fete să i se poruncească să execute cine ştie ce altă ticăloşie, observă şeful.

Închise după aceea carneţelul, dându-ne astfel să înţelegem că şedinţa se terminase.

Mă simţeam foarte obosit şi foarte deprimat. Nu-mi puteam ierta pentru că avusesem proasta inspiraţie s-o duc acasă pe Ilinca. Avusese dreptate maiorul: feştelisem iacaua. Dacă mi-ar fi dat prin minte s-o duc la sediu, sigur că acum situaţia s-ar fi prezentat în cu totul altă lumină. Gata! Mă comportasem ca un ageamiu şi regretele erau absolut inutile. Şeful mă lăsase liber pentru tot restul zilei şi, îndreptându-mă spre casă, nu-mi doream altceva decât să dorm, neîntors, douăsprezece ore cel puţin.

Când am ajuns acasă, m-am dezbrăcat şi m-am vârât în pat, oftând de mulţumire. Dar, mai înainte de a adormi, mi-am amintit că, după plecarea mea, şeful şi maiorul rămăseseră să elaboreze un plan amănunţit în scopul depistării apartamentului în care se ascundea Ilinca. După aceea m-a furat somnul.

La un moment dat, am auzit că sună telefonul. Am auzit, dar eram ferm convins că dorm, că doar visez că sună telefonul şi că eforturile pe care le făceam ca să mă trezesc se întâmplau doar în vis.

Totuşi, până la urmă, mi-am dat seama că nu e vis şi că telefonul sună cu adevărat. Cu chiu cu vai am întins mâna după receptor.

— Cine-i?

— Eu, Fenia! Uf, bine că te-am găsit acasă.

— Ce s-a mai întâmplat, Fenia?

— Vino imediat!

— Dar ce s-a întâmplat?

— Nu pot să-ţi spun la telefon. Vino imediat! Vii?

— Mă îmbrac şi vin imediat.

Când am ajuns acasă la Fenia surpriza a fost mare, a fost pur şi simplu uluitoare. Ilinca era acolo şi, în clipa când am intrat pe uşă, făcea gimnastică suedeză.

— A, domnul Vladone!... Bună ziua, domnule Vladone! Ce mai faceți?

— Mulțumesc... Bine, am îngăimat neștiind ce atitudine trebuie să adopt. Dumneavoastră, domnișoara Ilinca?

— Eu? Vezi ce fac: gimnastică. Cred că în ultimul timp m-am cam îngrășat. Nu-i, așa Fenia?

— Nu-mi face impresia. Dimpotrivă. Mai curând s-ar zice că în ultimul timp n-ai prea mâncat.

— De ce spui așa? Tu ești în măsură să știi, tot așa de bine ca și mine, dacă am mâncat sau nu.

Era clar că nu-și amintea nimic din ceea ce i se întâmplase în cele două săptămâni cât fusese dispărută de acasă.

— Ei, atunci îți spun, ca să știi, că n-ai prea avut poftă de mâncare și că ai slăbit, o drese Fenia.

— Foarte posibil. Totuși de gimnastică am nevoie ca să mă mențin în formă. Apoi către mine: Ce se mai aude, domnule Vladone?

— În legătură cu ce?

— În legătură cu Franz. Adică în legătură cu nenorocirea întâmplată lui Franz. Ați descoperit cine a dat drumul panterei?

— Încă nu, domnișoară. Ancheta înaintează greu. Nimeni nu știe nimic sau, poate, nimeni nu vrea să vorbească.

— De mâine am să încerc să lucrez.

— Ce?

— Să lucrez cu animalele. Deși directorul nu mi-a promis categoric, sper să-l conving să accepte.

— Nu-l vei convinge. De altfel, circul are, în locul lui Franz, un alt dresor oficial.

— Pe cine?, se neliniști ea, și cred că nu exagerez dacă spun, îngălbenindu-se.

— Pe Eremia Fecioru. Fostul îngrijitor.

— Bine, dar în cazul acesta directorul este un... un om de nimic. E drept, nu mi-a promis, dar mi-a dat să înțeleg că mă va prefera.

— Se poate! Dar de atunci au trecut mai bine de două săptămâni și în tot acest timp... dumneata, ei, bine, dumneata știi că în tot acest timp ai fost dispărută.

Ilinca se uită lung la mine. Avea o privire tristă, aproape disperată. Îi tremura uşor buza, ca şi când ar fi fost gata să izbucnească în plâns.

— Şi Fenia mi-a spus acelaşi lucru. Că am lipsit de acasă. Cât? Două săptămâni, domnule Vladone?

— Da, două săptămâni.

— Două săptămâni! Dumnezeule, două săptămâni!... De necrezut.

Îşi prinse tâmplele în palme şi rămase aşa, cu privirea aţintită în gol, minute în şir.

— Domnişoară Ilinca, nu-ţi aminteşti chiar deloc unde ai locuit în tot acest timp?

— Nu!

— Şi nici ce ai făcut?

— Nu!... Nu!... Am impresia că v-aţi vorbit ca să mă scoateţi din minţi.

Mi-am dat seama că nu e prudent să insist. Situaţia era mult prea delicată şi dacă, de bine de rău, începusem să mă pricep în meserie, totuşi într-o problemă atât de specială ca hipnotismul eram cu desăvârşire ignorant. Trebuia să cer sfatul unui specialist, pentru a nu comite cine ştie ce greşeală de nereparat sau greu reparabilă.

— Fenia!

— Da, Ilinca.

— Te rog să mă ierţi!

— De ce, Ilinca?

— Dacă nu mă minţi şi eu într-adevăr am lipsit de acasă atâtea zile, înseamnă că ai fost tare neliniştită din cauza mea. Ca şi când nu era destul necazul cu boala ta.

— Nu e nimic, Ilinca. Sunt bucuroasă că te-ai întors şi că eşti sănătoasă. Acum totul are să fie bine.

— Trebuie să mă gândesc la un număr grozav. Mai grozav decât acela pe care începusem să-l pregătesc împreună cu Franz.

Şi în ochii ei, pentru câteva clipe, reveni speranţa. Dar pe urmă, imediat, se întunecă:

— Domnule Vladone, nimic nu-mi amintesc. Dar nimic... nimic.

— Nu face din asta o problemă, domnişoară Ilinca. Ai să-ţi aminteşti, cu timpul ai să-ţi aminteşti.

— Dar dacă nu-mi amintesc? Apoi dacă am putut pleca de acasă, înseamnă că am fost tare bolnavă. Am văzut un film, cu un bărbat care suferise un şoc şi îşi pierduse memoria. N-o recunoaştea nici pe soţia lui. Dar eu, dacă vă recunosc, înseamnă că mi-am revenit, că nu mai sunt bolnavă.

— De bună seamă că nu mai eşti bolnavă, o asigură Fenia ca s-o liniştească, fiindcă Ilinca era acum tare tulburată.

— ... Şi dacă mă apucă din nou?

Mi-am dat seama că se ivise momentul cel mai potrivit ca să pregătesc terenul:

— Nu cred că se va mai întâmpla aşa ceva. Totuşi, pentru o mai bună siguranţă, nu strică dacă am consulta un specialist. Asta mai mult pentru liniştea dumitale, ca să nu-ţi faci griji inutile. Eşti de acord, domnişoară Ilinca?

— Sunt. Dar e un medic bun?

— Cel mai bun pe care îl avem în ţară.

— Atunci când mă duci la el?

— După-amiază. Trebuie să vorbesc în prealabil cu el, ca să te consulte aşa cum trebuie. E un prieten vechi şi ţinem mult unul la altul, i-am îndrugat poveşti fără niciun fel de scrupule.

— Bine, atunci te aştept după-amiază. Pe la ce oră?

— Să zicem pe la şase.

Îşi prinse din nou tâmplele în palme, şi am auzit-o:

— Domnule Vladone, mi-e atâta teamă!

— Nu ai niciun motiv. Ai să vezi că are să-ţi spună că eşti sănătoasă.

— Dar nu pentru asta mă tem acum. Mă tem să nu fi făcut ceva rău cât timp am fost bolnavă, în perioada de criză.

Nu-i puteam spune că încercase să mă împuşte. Nu-i puteam spune nici că, până la un punct, mă temeam să nu fi fost silită să facă „rău" şi altcuiva, nu numai mie.

— Domnişoară Ilinca, până după-amiază nu mai e mult, doar câteva ore. Aşa că nu are rost să-ţi faci griji.

— Poate că ai dreptate, domnule Vladone.

Şi părăsi camera. Intră în baie să-şi facă duşul de după gimnastică.

— Ei, cum s-a întâmplat?

— Simplu! A sunat, i-am deschis, mi-a dat bună dimineaţa şi a început să se comporte ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic, ca şi când ar fi coborât până jos, să cumpere ziarul de la debit. După aceea te-am sunat pe dumneata. Şi acum ce facem? Chiar ai de gând s-o duci la un specialist?

— Este absolut necesar. Trebuie să aflăm ce s-a întâmplat cu ea. Dă-mi voie să dau un telefon.

L-am chemat pe şef şi i-am raportat tot ceea ce se întâmplase.

— Ce credeţi, acum că s-a reîntors de bunăvoie, o pot lăsa acasă sau trebuie să ne asigurăm că nu se va mai întâmpla să dispară?

— Dacă s-a întors „de bunăvoie", înseamnă că, de fapt, *i s-a permis să se* întoarcă. Or, asta presupune că persoana sub influenţa căreia se afla nu mai are nevoie de ea. Eventual *deocamdată* nu mai are nevoie de ca. Aşa că nu e cazul să forţăm nota, fără să cunoaştem opinia specialistului. Ştii cărui medic trebuie să te adresezi?

— Nu prea! Îmi puteţi da o sugestie?

— Profesorul Elinescu este cel mai bun. Caută-l chiar acum şi cere-i, oficial, să te primească. Înainte de a te duce cu Ilinca este necesar să stai de vorbă cu el. Cine ştie! Poate va considera că este prematur s-o consulte.

Curând după ce am plecat de la Fenia, goneam spre clinica unde lucra profesorul. M-a primit imediat. I-am relatat tot ceea ce am considerat că trebuie să cunoască, precizând că ne-ar interesa foarte mult dacă am putea afla ce anume i se ceruse să facă tot timpul cât fusese sub influenţa celui care o hipnotizase.

— Sub influenţa hipnozei a încercat să împuşte pe cineva şi numai datorită faptului că nu mai ţinuse în mână un revolver, persoana în cauză a scăpat cu viaţă. Noi însă ne întrebăm dacă nu cumva a comis totuşi o crimă asupra unei alte persoane. Credeţi, domnule profesor, că ar fi posibil să aflăm?

Profesorul Elinescu era printre puţinii medici specialişti în hipnoză. În clinica ce o conducea o folosea ca metodă curativă. În cazurile grave — mă refer la cele psihopatologice

— utiliza şi metodele recomandate de psihanaliză. (În tinereţe, profesorul făcuse practică într-o clinică din Austria, unde se practica, aproape în exclusivitate, ca metodă curativă, psihanaliza.)

— Teoretic, da! Dar până nu văd pacienta, mi-e greu să mă pronunţ. Vă daţi seama că dacă cel sub influenţa căruia s-a aflat şi la a cărui comandă a încercat să omoare i-a dat drumul să se reîntoarcă acasă, înseamnă că, în prealabil, i-a poruncit *să uite* tot ceea ce nu este în avantajul lui ca ea să ţină minte. Deci, ca să mă pot pronunţa, trebuie să văd pacienta. Problema care se pune este de a şti cât de puternic a fost influenţat subconştientul ei de către hipnotizator. Cu alte cuvinte, ca să reuşim, trebuie ca porunca pe care eu am să i-o dau să neutralizeze, în subconştientul ei, comanda dată de cel dinaintea mea. Veniţi după-amiază cu pacienta.

— S-ar putea să asist şi eu la experienţă?

— Consideraţi că este absolut necesar?

— Voi stenografia tot ceea ce va spune. Presupun că nu va fi un monolog foarte coerent. Cunoscând însă multe amănunte, pe care dumneavoastră nu aveţi de unde să le ştiţi — şi nici nu este necesar — îmi va fi mai uşor să descifrez sensul, semnificaţia acelui monolog.

— Bine, vom aranja să asistaţi fără ca pacienta să ştie, fiindcă asta ar inhiba-o.

După-amiază m-am dus cu maşina la ele acasă, între timp, din oră în oră, Fenia mă anunţase că „totul este în ordine".

Ilinca mă aştepta gata îmbrăcată. Era palidă, era tristă, era speriată, era frământată de un fel de nelinişte care o făcea să tresară la fiecare zgomot, de fiecare dată când eu sau Fenia, din nebăgare de seamă, vorbeam ceva mai tare.

— Domnule Vladone, ai să-mi spui adevărul? Promite-mi că n-ai să-mi ascunzi nimic din ceea ce are să-ţi spună doctorul Elinescu.

— De ce-i spui „domnule Vladone"? Spune-i Iulian, o corectă Fenia.

— De ce să-i spun aşa? Abia ne cunoaştem.

— Fiindcă e prietenul nostru, Ilinca.

— Am o mare încredere în el. Simt multă simpatie pentru el, dar nu-i pot spune decât „domnul Vladone".

Simţea multă simpatie pentru mine, totuşi încercase să mă omoare.

— Spune-mi cum vrei, domnişoară Ilinca. Dar e timpul să plecăm. Doctorul ne-a fixat o oră şi nu aş vrea să întârziem.

— Să mergem! Desigur, nu trebuie să întârziem. Tu ne aştepţi aici acasă, Fenia, nu-i aşa?

— Bineînţeles!

Ilinca o îmbrăţişă şi lăcrimă. Parcă îşi lua rămas bun de la ea, pregătindu-se să plece într-o lungă călătorie.

Când am ajuns jos, în stradă, i-am cerut să stea în maşină lângă mine, dar refuză. Se urcă în spate, se ghemui într-un colţ şi închise ochii, parcă dintr-o dată istovită. Şi fiindcă observă că mă uit la ea prin oglinda retrovizoare, îmi spuse, cu un ton de parcă mi-ar fi împărtăşit o mare taină:

— Mă simt aşa de bolnavă, domnule Vladone!

— Ce ai, domnişoară Ilinca?

— Nu ştiu!... Mă simt bolnavă.

— Cum, adică, te simţi bolnavă?

— Nu ştiu! Nu ştiu să explic. Am o senzaţie ciudată, ca şi când aş fi bolnavă, foarte bolnavă.

— Să-i spui şi doctorului Elinescu. În el trebuie să ai deplină încredere, domnişoară Ilinca. E renumit în toată Europa. La el vin pacienţi din ţări ca Franţa, Italia, Germania, Austria, ca să-i consulte, am exagerat în mod intenţionat, fiindcă, deşi nu eram specialist, îmi dădeam seama că profesorul va reuşi în măsura în care ea, Ilinca, va fi impresionată, covârşită de personalitatea şi prestigiul lui. Şi fiindcă eram convins de aceasta, m-am gândit că nu fac rău dacă dădeam profesorului o mână de ajutor. (Observasem că Ilinca avea mare încredere în mine.)

Exact la ora fixată de profesor am sunat la uşa de intrare. Până a ni se deschide, Ilinca, apucându-mi braţul, îmi şopti:

— Domnule Vladone, sunt emoţionată, sunt tare, tare emoţionată.

— Nu trebuie să fii, domnişoară Ilinca. Sau poate că asta nu are aşa de mare importanţă. Important este să ai încredere

în profesor. Să ai încredere aşa cum ai în Fenia sau în mine, dacă mă socoteşti prieten.

— Am să am, îţi promit că am să am. Dumneata ai să fii de faţă?

— Nu! Cum îţi închipui aşa ceva?

— Foarte bine! Tocmai voiam să te rog să mă laşi numai cu profesorul.

O soră veni să ne deschidă. Ne introduse în cabinetul profesorului.

— Domnule profesor, dumneaei este persoana de care v-am vorbit...

— Luaţi loc, domnişoară. Pe dumneavoastră vă rog să treceţi dincolo, în sala de aşteptare.

Am ieşit. Sora mă luă de mână şi mă conduse într-o altă încăpere, alăturată cabinetului în care profesorul consulta. Uşa era deschisă şi camuflată de o draperie de catifea. Un fotoliu era tras chiar lângă draperie. Sora îmi făcu semn să iau loc, după care mă lăsă singur. Din locul unde mă aflam puteam auzi tot ce se vorbeşte în cabinet.

Profesorul începu prin a pune întrebări banale, de rigoare: nume, prenume, etate, profesiune etc. etc. Urmară apoi altele, ceva mai speciale. De pildă, profesorul voi să ştie dacă Ilincăi îi plăcea meseria de acrobată, dacă mai lucrase cineva din familia lor la circ, puse nişte întrebări, care mie mi se părură puţin cam deplasate, în legătură cu părinţii ei şi multe alte asemenea întrebări. Abia după aproape o jumătate de oră îi ceru să se întindă pe un fotoliu de formă ciudată pe care îl observasem încă de prima dată. Fotoliul — aşa am dedus văzind nişte pârghii şi nişte rotiţe — la nevoie putea fi înclinat până la poziţia orizontală. După ce o invită să ia loc în fotoliul acela, am auzit un fel de huruit şi am dedus că profesorul înclinase fotoliul. În sfârşit, când zgomotul metalic conteni, l-am auzit pe profesor invitând-o pe Ilinca să doarmă. Vocea aproape că nu i-am mai recunoscut-o. Căpătase nişte accente ciudate. Devenise insinuantă, mângâietoare şi totuşi poruncitoare. Repetă invitaţia, căută s-o convingă că-i este somn, că simte pleoapele foarte grele, că s-ar simţi foarte bine dacă le-ar închide, că „*acum* e foarte bine" şi că, iată, *a adormit*. Am

înţeles că experienţa reuşise şi că acum Ilinca era adâncită într-un somn hipnotic.

— Ilinca, astăzi este vineri şi suntem în cinci iulie. Îţi aminteşti?

— Da!

— Te afli în cabinetul directorului tău. Haide, spune-i de ce ai venit la el. Spune, el te ascultă. (Toate referirile la data de 5 iulie precum şi celelalte care au urmat profesorul le cunoştea din relatările mele.)

— „Domnule director, v-am informat că sora mea, Fenia, este grav bolnavă şi că medicii i-au interzis să mai lucreze. Trebuie să renunţăm la numărul nostru. Pe viitor, va trebui să lucrez pentru amândouă. Medicii m-au sfătuit s-o internez la un sanatoriu, dar refuză.

— Bine, am să vorbesc şi eu cu ea şi sper s-o conving să-şi îngrijească sănătatea. (Ilinca reproducea dialogul cu directorul circului.)

— Vă mulţumesc. Eu însă ce voi face? Trebuie să lucrez, nu-i aşa?

—Am să mă gândesc. Poate te combini cu cineva şi continuaţi împreună. Sau poate te-ai gândit dumneata la ceva nou?

— Vreau să fac dresură în locul lui Franz.

— Nu se poate, Ilinca. Nu e o treabă pentru dumneata. Dresura de fiare e o meserie grea şi periculoasă. Mai ales brutală. Dumneta eşti prea fină pentru o asemenea treabă.

— Eu vreau să fac dresură. Mie nu mi-e frică de animale. Veţi vedea şi vă veţi mira cât de bine am să mă descurc. Vă rog, domnule.

— Dragă Ilinca, nu-ţi promit nimic. Să mă mai gândesc. Să mă consult şi cu ceilalţi din conducere. Lasă-mi timp să chibzuiesc bine înainte de a mă putea hotărî.

— Bine. Am să aştept. Eu însă sper că nu mă veţi refuza înainte de a vă convinge dacă sunt sau nu în stare să lucrez cu animalele."

Trecură câteva clipe fără ca Ilinca să mai continue.

— ...Şi pe urmă ce s-a întâmplat?

— Am plecat de la director.

— Ai plecat şi ce ai mai făcut?

— N-am mai rămas la circ. De la Dinamo am luat troleibuzul 88 spre oraş.

— Te-ai întâlnit cu cineva în troleibuz?

— Nu!

— Unde ai coborât din troleibuz?

— La Universitate. Da, la Universitate.

— Şi?

— Am mers pe jos până în Calea Victoriei. Voiam să cumpăr de la Nestor nişte prăjituri pentru Fenia. De altfel, simţeam nevoia de puţină mişcare. Eram tulburată, necăjită. Nu mă aşteptam ca directorul să mă refuze. Am cumpărat prăjituri. Am mâncat şi eu una acolo.

Ilinca dintr-o dată tăcu. Profesorul aşteptă să continue, aşteptam şi eu, care stenografiam pe un caiet tot ceea ce relata Ilinca.

— Pe urmă ce ai mai făcut?

— (!)

— Trebuie să-mi spui ce ai mai făcut!

— Nu ştiu!... Nu mai ştiu. Apoi, după câteva clipe: Mi se pare că m-a furat somnul, domnule profesor. (Am înţeles că se trezise brusc din somnul ei hipnotic.)

— Dormi!... Trebuie să dormi! Uite ce somn îţi este!... Dormi!... Dormi! Iarăşi câteva clipe de linişte. Adormise din nou Ilinca? Din întrebarea pe care i-o puse profesorul am înţeles că da. Eşti la „Nestor".

— Da, sunt la „Nestor".

— Ai chemat fata şi i-ai cerut să-ţi facă plata. Haide descrie-mi cum arată chelneriţa.

— O femeie mai în vârstă... Cam grasă... Cam repezită... Are pantofi decupaţi la vârf. Chiar m-am mirat că responsabila o lasă să poarte asemenea pantofi. Face o impresie penibilă.

— I-ai plătit?

— Da!

— I-ai dat şi bacşiş?

— Doi lei!

— Pe urmă ai plecat?

— (!)

— Pe urmă ai plecat, nu-i aşa Ilinca?

— Nu ştiu!

— Nu-ţi aminteşti?

— Nu!

— Încearcă.

— Încerc, dar nu pot!

— Îţi poruncesc să-ţi aminteşti, mă auzi? Trebuie, trebuie să-ţi aminteşti.

— Domnule profesor, nu mai pot să mai stau culcată. (Am înţeles că Ilinca din nou se trezise.)

— Foarte bine, domnişoară Ilinca.

Mânui din nou mecanismul şi fotoliul reveni în poziţie normală.

— Domnule profesor, în poziţia asta mă simt parcă mai bine. Putem continua.

— Pentru astăzi e suficient. Mâine, la aceeaşi oră, puteţi veni din nou? Cred că va fi nevoie să ne vedem de câteva ori înainte de a mă putea fixa asupra diagnosticului.

— Am să vin. Fiindcă e absolut necesar să aflu.

— Să aflaţi ce, domnişoară Ilinca? Ilinca se uita disperată la profesor.

— Exact nu ştiu ce anume vreau să aflu. Dar din tot ce am făcut timp de două săptămâni este *ceva* foarte important despre care trebuie să aflu neapărat.

— Dacă doriţi atât de mult, veţi afla. Dar numai dacă doriţi cu adevărat să aflaţi.

Câteva minute mai târziu, eram din nou în maşină cu Ilinca. De data asta ea acceptă să stea în faţă, în dreapta mea.

— Ai auzit ce a spus profesorul?, mă întrebă la un moment dat.

— Ce?

— Ai auzit fiindcă tocmai intraseşi să-ţi iei rămas bun.

— Nu ştiu la ce te referi.

— L-am întrebat dacă voi afla ce s-a întâmplat cu mine cât timp am lipsit de acasă şi mi-a spus că da, dacă doresc într-adevăr să aflu. Oare ce a vrut să spună prin acele cuvinte?

Nu eram chiar foarte sigur, dar bănuiam. Probabil că profesorul se referise la faptul că ea, Ilinca, în două rânduri se

trezise din somnul hipnotic, exact în clipa când ar fi trebuit să spună cu cine se întâlnise la cofetăria Nestor sau eventual imediat după aceea. Asta ce putea să însemne? Nimic altceva decât că Ilinca se afla încă sub influența puternică a *voinței*, care îi poruncise să uite tot ceea ce i se întâmplase. Dar mai putea să însemne și altceva: Că, în ciuda dorinței categoric exprimate, de fapt, în subconștient, nu voia, *refuza* să ia cunoștință de ceea ce se întâmplase, mai exact, refuza să afle ce anume făcuse și nu i-ar fi făcut plăcere să-și amintească. Dar, bineînțeles, n-am considerat necesar să-i împărtășesc părerea mea, de teamă ca nu cumva în loc să ajut, să fac și mai dificilă sarcina profesorului.

— Habar nu am!, i-am răspuns cu o voce cât mai naturală. Pe urmă, până acasă la ea, aproape că nu ne-am mai vorbit. Tare aș fi fost curios să știu la ce se gândește, dar câteodată, din felul cum se uita la mine cu coada ochiului, am avut impresia că, la rândul ei, nu era mai puțin curioasă să știe ce gânduri mă frământă.

Am lăsat-o în fața casei, după ce, în prealabil, ne-am înțeles să trec a doua zi ca să mergem la profesor. Înainte de a ne despărți, i-am recomandat să fie punctuală. După ce ne-am despărțit, m-am întors pentru câteva minute la sediu. Mai exact, numai atâta cât a fost nevoie să iau o fotografie a Ilincăi. Cu ea în buzunar m-am dus la „Nestor". Am recunoscut chelnerița după pantofii cu vârfurile decupate. I-am arătat fotografia și am întrebat-o dacă își amintește s-o fi servit în urmă cu două săptămâni.

— Mi-o amintesc chiar foarte bine. De altfel, o cunoșteam mai dinainte. Știam că e artistă la circ, fiindcă o văzusem, în vreo două rânduri, când m-am dus cu băiețelul meu.

— Ce a servit? Îți amintești cumva?

— Da! Un profiterol.

— La care masă a stat?

— Din întâmplare, chiar la masa aceasta pe care o ocupați dumneavoastră.

— A venit singură sau însoțită?

— Singură!

— Și a rămas tot timpul singură?

— Absolut singură.

— Eu totuşi am fost informat că ceva mai târziu cineva s-a aşezat la masa ei şi că apoi au plecat împreună, am minţit spre a mă convinge dacă ospătăriţa spune sau nu adevărul.

— Dacă cineva v-a spus aşa ceva, să ştiţi că v-a minţit. A fost tot timpul singură şi a plecat singură,

Câştigasem însă un punct. Ştiam acum că Ilinca venise şi plecase singură, cu alte cuvinte, că acolo, la cofetărie, nu se *întâmplase* ceva care ar fi putut să ne intereseze. Asta însemna că *aventura* ei începuse abia după plecarea ei de la „Nestor".

Mai departe oare ce se întâmplase?

11
În sfârşit, o rază de lumină

A doua zi am dus-o pe Ilinca la profesor şi din nou am luat loc în spatele draperiei cu caietul pe genunchi, pregătindu-mă să stenografiez tot ceeea ce aveam să aud.

Cea de-a doua şedinţă începu. Ilinca răspundea docilă întrebărilor profesorului. Acesta, informat de mine telefonic în legătură cu investigaţiile pe care le făcusem la cofetărie, trecu peste acest amănunt, dar amintind de el.

— *Eşti* pe Calea Victoriei. Abia ai ieşit din cofetărie. Ţi-a plăcut îngheţata?

— Mult! .

— Era un profiterol?

— Da!

— Pe Calea Victoriei e multă lume, aşa-i?

— Nu chiar aşa de multă.

— Îngheţată ai mâncat. Acum ce ai să faci? Ai o întâlnire, nu-i aşa?

— Nu!

— Atunci ce ai de gând să faci?

— Să mă plimb puţin.

— Încotro porneşti?

— Înspre Piaţa Victoriei.

— Bine! Ai pornit. Mergi încet, nu-i aşa?

— Încet! De ce să mă grăbesc? Nu am nimic de făcut.

— Perfect! Plimbă-te! Trecură două minute.

— Acum ce faci Ilinca?

— Mă plimb.

— Pe ce stradă te afli?

— Tot pe Calea Victoriei.

— Cam pe unde?

— Sunt în dreptul străzii „Piaţa Amzei". Iar în clipa următoare:„Spuneţi că mă cunoaşteţi? Da? Eu nu. Dar nu are importanţă. Îmi face plăcere să vă cunosc, domnişoară".

Pe urmă se trezi. Am bănuit că s-a trezit, fiindcă l-am auzit pe profesor:

— Dormi! Trebuie să dormi! Ai adormit! Acum ai adormit. Acum dormi profund. Aşa. Spune-mi ce face femeia care te-a oprit? A plecat?

— Merge alături de mine.

— Şi ce-ţi spune?

— Nimic! E atât de frumoasă. Sunt emoţionată de frumoasă ce este, şi din cauza aceasta aproape nu îndrăznesc să-i vorbesc.

— Ceva totuşi îţi spune. Ce?

— Că m-a văzut la circ şi că numărul nostru — al meu şi al Feniei — i-a plăcut foarte mult.

— Şi altceva? Acum, *acum* ce-ţi spune?

— Mă întreabă dacă aş accepta ca, în locul lui Franz, să exersez cu altcineva numărul de clovnerii.

— Şi dumneata ce-i răspunzi?

— Că propunerea ei nu poate decât să mă bucure.

— Ea ce-ţi răspunde?

— Mă invită la ea acasă, ca să-l cunosc pe viitorul meu partener.

— Pe ce stradă?

— Pe Calea Victoriei.

— La ce număr?

— Nu ştiu. Nu m-a interesat.

— Locuieşte într-un bloc?

— Da. Un bloc mare. În acelaşi bloc se află o farmacie.

— La ce etaj stă?

— Nu ştiu!

— Acum sunteţi amândouă în lift. Da?

— Da!... Am ajuns.

— Aţi mers mult?

— Nu ştiu. N-am fost atentă. M-am uitat tot timpul la ea. Este atât de frumoasă!

— Ea ce a făcut cât timp liftul urca?

— A căutat cheia în poşetă. A găsit-o când liftul s-a oprit.

— Acum aţi coborât din lift. Aţi coborât?

— Da!

— Încotro o luaţi? La dreapta sau la stânga?

— La dreapta. Ea descuie uşa.

— Sunt mai multe uşi?

— Da!

— Câte? Numără-le!

— Trei.

— Ea pe care o deschide?

— Pe cea din mijloc.

— Acum aţi intrat în apartament. *El* este acolo?

— Da!

— Acum ţi se prezintă?

— Da!

— Cum a spus ca-l cheamă?

— Îl cheamă... Nu ştiu! Am uitat.

— Îţi poruncesc să-ţi aminteşti!

Câteva minute de pauză. Aşteptam, cu creionul pregătit şi emoţionat.

— Nu ştiu! Nu pot să-mi amintesc.

— Descrie-mi-l!

— Nu pot! Stă pe canapea, dar nu-l mai văd. E acolo, dar nu-l mai văd.

— Ba îl vezi! Spune cum arată! E tânăr?

— Nu, bătrân! Un bătrân frumos! N-am văzut în viaţa mea un bătrân mai frumos. Şi mi-e milă de el. Nu ştiu de ce mi-e atâta milă de el. Mă uit la el şi îmi dau lacrimile.

— Acum *îl vezi,* nu-i aşa?

— Tot nu-l văd. Mă uit la el, nu-l văd, dar îmi dau lacrimile, fiindcă mi-e milă de el.

— De ce ţi-e milă?

— Nu ştiu!... Mi-e milă, fiindcă ştiu că a suferit mult.
— Ţi-a spus el?
— Nu!
— Atunci de unde ştii?
— Ce curios! Nu-l văd, dar ştiu că are o figură pe care, dacă o priveşti, după aceea nu se poate să nu-l compătimeşti.
— El ţi-a spus că a suferit?
— Nu! Dar mi-am dat seama din clipa când l-am văzut. Acum însă nu-l mai văd, deşi stă în celălalt fotoliu.
— Stai şi tu într-un fotoliu?
— Da!
— Dar gazda?
— Ea stă în spatele meu.
— Descrie-mi-o cum arată!
— E frumoasă, e nespus de frumoasă!
— Descrie-mi-o, insistă profesorul.
— E frumoasă!... E frumoasă!...
— Blondă?
— Brună.
— Înaltă?
— Da! Înaltă.
— Spune-mi în ce fel e frumoasă?
— Nu ştiu! Erna e frumoasă! Nu pot găsi cuvinte să ţi-o descriu.
— O cheamă Erna?
— Am spus că o cheamă Erna?
— Aşa ai spus.
— Se poate. Dar eu nu-mi amintesc dacă aşa o cheamă.
— Erna stă tot în spatele fotoliului dumitale?
— Nu.
— Dar unde?
— Nu mai e în cameră.
— Dar bătrânul? El ce face?
— Stă tot în fotoliu şi mă priveşte. Ce ciudat mă priveşte.
— Vasăzică acum îi vezi?
— Nu-l văd! *Dar* ştiu că se uită la mine într-un mod ciudat. Atât de ciudat! Vai, şi ce somn mi se face. Niciodată nu mi-a fost atâta somn. Cred că acum am adormit.

— În somn, mai simţi pe aproape prezenţa bătrânului?
— Da! S-a apropiat de fotoliu, se uită cum dorm şi... şi...
— Îţi spune ceva, aşa-i?
— Parcă! Îmi şopteşte ceva.
— Ce? Concentrează-te să auzi, să înţelegi!
Am auzit un sunet care aducea a scâncet sau a ceva asemănător.
— Domnule profesor, mi-e sete. Şi e atâta zăpuşeală aici. Vreţi să deschideţi fereastra?
Am înţeles că Ilinca se trezise brusc din somnul ei hipnotic.
— Am să sun sora să va dea un pahar cu apă şi să deschidă fereastra.
— Vă mulţumesc, domnule profesor.
— Mâine puteţi veni la aceeaşi oră?
— Desigur.
— Atunci pe mâine, domnişoară.
— Domnule profesor, am să ştiu?
— Aveţi să vă vindecaţi.
— Sunt bolnavă?
— Aţi fost! Sunteţi în convalescenţă. Trebuie însă create condiţiile ca să nu
vă mai îmbolnăviţi niciodată.
Auzind pe profesor spunând aceste cuvinte, am fost, recunosc, destul de sceptic. Înclinam, mai curând, să cred că nu el, ci noi eram cei mai în măsură să-i făgăduim că vom crea condiţiile necesare ca să nu se mai îmbolnăvească. Dar pentru aceasta era necesar, în prealabil, s-o descoperim pe Erna, fiindcă, după aceea, ne va fi uşor să verificăm dacă bătrânul frumos, pe care, *după ce îl priveai, îţi dădeai seama că suferise mult în viaţă* era una şi aceeaşi persoană cu *bătrânul frumos, de o tragică frumuseţe*, Lăpuşneanu.

După ce am condus-o acasă pe Ilinca, m-am întors la sediu să raportez şefului cum decursese cea de-a doua şedinţă de hipnotism. Deşi nici de data asta rezultatul nu fusese cel scontat de profesor — Ilinca opunând rezistenţă la *anumite porunci* ale lui, ceea ce însemna că încă mai era sub influenţa

voinței anterioare —, totuși un succes fusese înregistrat și, cum aveam să constat ceva mai târziu, unul cu mult mai important decât îl bănuiam, în biroul șefului se afla și maiorul Bogdan Tudoraşcu. Mai întâi am făcut o expunere rezumativă a modului cum decursese experiența, după care am trecut la lectura stenogramei, adică la citirea întrebărilor profesorului și la răspunsurile Ilincăi. Mă ascultau amândoi în tăcere, fără să mă întrerupă, și cu atâta impenetrabilă seriozitate, încât eu, care îi priveam din când în când pe furiș, nu-mi puteam da seama dacă realmente îi interesau cele citite de mine. Abia în clipa când luară cunoștință că femeia care, pe stradă, o acostase pe Ilinca se numea Erna, maiorul, ieșind din muțenia și parcă din impasibila sa nemișcare, după ce mai întâi pocni din degete, aproape la fel de tare cât o împușcătură de pistol cu capse, întrebă:

— Erna ai spus?

— Da, Erna.

— Auziși, colonele, ce pretinde Vladone? Că miss frumusețe aia se numește Erna. *Er-na!* silabisi el, după care începu să-și frece palmele de satisfacție.

— Da! Dar nu cred că e momentul să jubilezi, Bogdane.

— Nu? De ce? Coincidență nu poate să fie. Să existe două femei date naibii de frumoase, să se numească amândouă Erna, și amândouă să stea în același bloc, la același etaj și în același apartament, fiindcă accept să-mi tai mustața dacă nu este vorba de apartamentul cu numărul 43. Indiciul cel mai sigur e că la parterul blocului se află o farmacie.

— O cunoașteți pe Erna?, am întrebat uimit de ceea ce auzeam.

— Și încă foarte bine, Vladone. E frumoasă foc, pe bărbați îi culege pe toți cu fărașul, iar femeile — și tocmai prin asta se deosebește de toate celelalte surate ale ei — în loc s-o urască din invidie, se gudură pe lângă ea ca niște cățelușe, cerșind un zâmbet, o vorbă amabilă sau chiar o mângâiere. Este, măi Vladone, cea mai a naibii femeie din câte există. Deși ne-a dat cel mai mult de lucru, până la urmă a ieșit basma curată.

— Nu exagera, măi băiete, îl certă colonelul. Știi foarte bine că am contribuit și noi ca, atunci când celelalte *călugărițe*

şi-au primit pedeapsa, ea să iasă — cum ai spus tu — basma curată.

— Îmi permiteţi, această Erna a mai fost amestecată într-un caz de spionaj şi... şi aţi cruţat-o?, am întrebat, nevenindu-mi să cred.

— Dacă am cruţat-o? Termenul nu este cel mai potrivit, Vladone, se grăbi să mă lămurească maiorul. Cazul „călugăriţelor" a fost cel mai dificil din toate câte a trebuit să rezolvăm. Într-o zi am să-ţi dau dosarul să-l studiezi. Are să fie foarte instructiv pentru dumneata. Până atunci, însă, în câteva cuvinte, iată despre ce-i vorba. Călugăriţele de care ţi-am vorbit — toate ale naibii de frumoase — făceau spionaj fără intenţie expresă, aşa după cum domnul Jourdain făcea proză fără să ştie. Racolau diverse persoane, mai exact numai bărbaţi cu funcţii importante în instituţii sau întreprinderi şi, după ce smulgeau de la ei informaţii cu caracter secret sau strict secret, îi denunţau, dar nu mai înainte de a avea siguranţa că aceştia — dându-şi seama că au fost descoperiţi — se vor sinucide în prealabil. Văd că faci, Vladone, nişte ochi de parcă ţi-aş povesti basmul cu cocoşul roşu. Mă rog, ai avea şi de ce. Despre ceva asemănător n-ai mai auzit, aşa-i?

— N-am auzit.

— Nici noi — adică colonelul şi cu mine — până a nu avea de-a face cu ele. A fost, cum ţi-am mai spus, cazul cel mai dificil pe care l-am avut de rezolvat. La anchetă şi apoi la proces, „călugăriţele" au susţinut că ele n-au făcut propriu-zis spionaj, întrucât informaţiile pe care le obţineau de la amanţii lor reprezentau pentru ele o armă sigură prin care îi puteau „distruge".

— Şi de ce să-i... distrugă?, am întrebat, din ce în ce mai uimit.

— Nu acum e momentul cel mai potrivit să-ţi explic. Cred că e suficient dacă ştii că ele se străduiau să-i „distrugă" nu ca indivizi luaţi în parte, ci ca reprezentanţi ai sexului tare, fiecare dintre ele având motive serioase să urască bărbaţii.

— Am înţeles. Ceva de natură patologică.

— Mai mult sau mai puţin. Deci ele s-au apărat şi la anchetă şi la proces aşa cum ţi-am explicat. Şi întrucât „starea" a luat

asupra să întreaga vină, confirmând că ele, „călugăriţele", nu aveau cunoştinţă ce destinaţie dădea ea informaţiilor obţinute de ciracele ei, ele au fost condamnate la pedepse mai uşoare. În orice caz, parşivă femeie Sevasta Dodu...

— Stareţa?, am întrebat.

— Da, ea! Acesta e numele ei.

— Şi Erna? Ea ce rol a jucat? A făcut şi ea parte din „cinul" călugăriţelor?

— După toate probabilităţile, se pare că da, interveni în discuţie colonelul care ascultase tot timpul, într-o oarecare măsură absent.

— Şi? Pe ea la câţi ani au condamnat-o?

— A fost achitată. Toate călugăriţele au apărat-o cu dinţii. Dar cel mai mult Sevasta Dodu, stareţa.

— Şi dumneavoastră n-aţi putut produce dovezi suficiente de vinovăţie?, am continuat să întreb, din ce în ce mai mirat de cele ce auzeam.

— N-am putut dovedi rolul real pe care îl jucase în „afacerea călugăriţelor". De aceea, pedeapsa pe care eventual ar fi putut-o primi nu ar fi echivalat, nici pe departe, cu gradul adevărat de vinovăţie, presupus de noi, dar, din păcate, nedovedit prin probe.

— De ce anume o bănuiaţi?

— Că, de fapt, ea era stareţa şi nu Sevasta Dodu, care, dacă s-a grăbit să ia asupra să întreaga vină, a făcut-o numai ca s-o scoată din cauză, cu alte cuvinte, ca Erna să rămână liberă. Dându-ne seama ce anume urmăreşte Sevasta Dodu, ne-am gândit că decât s-o includem în proces pe Erna şi să primească o pedeapsă minimă, ridicolă în comparaţie cu adevărata ei vină, este mai bine dacă o lăsăm liberă, dar, în schimb, o ţinem sub observaţie.

— Speram că Erna, mai devreme sau mai târziu, îşi va da în petic, ţinu să adauge maiorul Bogdan, punând astfel punctul pe i.

— Cât timp a trecut de la proces? Parcă spuneaţi opt luni?

— Opt luni, da!, preluă în continuare discuţia colonelul.

— Şi în tot acest timp, spre marea noastră surprindere, Erna nu şi-a dat deloc în petic, adăugă maiorul.

— Cel puțin așa am crezut noi, ținu să fie mai precis colonelul. În primele trei luni, deși supravegherea a fost permanentă, rezultatele s-au dovedit a fi absolut negative. Erna s-a purtat, cum obișnuiește să spună maiorul Bogdan, ca o veritabilă ușă de biserică. După aceea s-a renunțat la filajul ei permanent. Periodic, însă, el a fost reluat, pentru un timp determinat, dar tot fără rezultat. Ultimul sondaj periodic a avut loc în urmă cu două luni și frumoasa Erna din nou ne-a convins că are o conduită ireproșabilă.

Maiorul Bogdan își aprinse o țigară exact în momentul când colonelul și-o stingea pe a sa, strivind chiștocul în scrumiera care deborda de mucuri. Pesemne că aveam o mutră tare caraghioasă, fiindcă șefii mei, uitându-se la mine, zâmbiră, iar maiorul glumi:

— Vladone, faci niște ochi de parcă ți-am fi arătat o jucărie miraculoasă de existența căreia, în ciuda eforturilor, nu izbutești să te convingi că ceea ce vezi este posibil să existe. Adevărat?

—Erna asta pare a fi, într-adevăr, miraculoasă, dar nu ca o jucărie...

— Pardon! Ca o miraculoasă jucărie primejdioasă. A naibii de periculoasă, Vladone!

— Păi dacă e chiar atât de periculoasă, ar trebui să ne grăbim s-o facem inofensivă, mi-am dat cu părerea, dar imediat mi-a părut rău, fiindcă șeful, colonelul, printr-un singur cuvânt, mă dezumflă:

— Cum?

Într-adevăr nu era chiar atât de simplu. N-o puteam face inofensivă, decât într-un singur fel: arestând-o. Dar ce dovezi aveam împotriva ei?

— Te-ai gândit s-o arestăm?, nu mă slăbi colonelul.

— Ce vină îi aduci, Vladone?

Nici una! Ce, o puteam învinui că se făcuse vinovată de culpa: „sechestrare de persoană", respectiv de sechestrarea Ilincăi? Nicidecum, de vreme ce n-o puteam dovedi în vreun fel. Sau: o puteam acuza de complicitate în acțiunea de instigare la crimă prin hipnotism? Tot nu, de vreme ce Ilinca nu-și mai amintea nimic. Și chiar dacă și-ar fi adus aminte, simpla

ei mărturie nu putea constitui probă în justiție, decât numai în cazul când declarația ei ar putea fi întărită de un aviz de specialitate din partea profesorului Elinescu. Dar întrucât el încă nu era în măsură să se pronunțe definitiv, ședințele cu Ilinca continuând încă practic, Erna era deocamdată deasupra oricărei bănuieli. (Din punct de vedere formal, bineînțeles.) Am oftat înainte de a răspunde:

— Cam nu!

— Vezi? Deocamdată nici nu se pune problema reținerii ei, Vladone.

— Și atunci?, am întrebat, n-am putut să nu întreb, deși, chiar înainte de a o formula, întrebarea mi s-a părut stupidă.

— Vom relua supravegherea permanentă a Ernei. Nu se poate ca de data asta să nu prindem un fir, de care să tragem.

— Dacă îmi permiteți...

— Poftim, Vladone!

— Ceva nu mi-e clar. Mai exact, ceva mă surprinde. Spuneați că ultimul filaj de sondaj a fost efectuat în urmă cu două luni.

— ... Și a durat două săptămâni.

— Deci, timp de o lună și jumătate Erna a avut libertatea să se miște în voie și să acționeze cum a dorit. Vreau să spun că noi nu am avut de unde să luăm cunoștință de cele ce am aflat de la Ilinca. Nici că a racolat-o pe stradă, nici că a adus-o în apartamentul ei și cu atât mai puțin ce s-a întâmplat acolo după aceea. Totuși, după ce eu am încetat să fiu umbra lui Lăpușneanu, după știința mea altcineva m-a înlocuit.

— Bineînțeles!, confirmă maiorul Bogdan.

— Ei, bine, cel care m-a înlocuit v-a raportat vreodată că Lăpușneanu o vizitează pe Erna? Fiindcă, măcar o dată, atunci când a hipnotizat-o pe Ilinca, poruncindu-i să mă omoare, Lăpușneanu s-a dus acasă la ea. Am spus „măcar o dată", dar *influențarea* Ilincăi este foarte probabil să se fi petrecut în decursul a mai multor ședințe.

—Observația lui Vladone e cum nu se poate mai interesantă, mă lăudă maiorul.

— Ei, bine, află că nici unul din rapoarte, şi le-am citit cu atenţie, nu semnalează că Lăpuşneanu s-a dus s-o vadă pe locatara apartamentului cu numărul 43, respectiv pe Erna Caroţi.

— Atunci înseamnă că nu Lăpuşneanu este acela care, acasă la Erna, a hipnotizat-o pe Ilinca?, am întrebat.

— Nu aceasta este singura concluzie pe care trebuie s-o tragem. Nu neapărat, Vladone.

— Dar nu putem accepta nici concluzia că „umbra" lui Lăpuşneanu este un gură-cască, luă maiorul apărarea lucrătorului nostru.

— Lăpuşneanu este un om a cărui inteligenţă nu ne este permis s-o subapreciem. Cel puţin din cele ce cunoaştem până acum despre el. De aceea, nu exclud posibilitatea ca totuşi să se fi dus acasă la Erna — şi nu numai o dată — fără ca filajul să prindă de veste. Desigur este o ipoteză greu de admis;— oamenii noştri au doar multă experienţă, verificată în nenumărate cazuri — totuşi nici nu trebuie exclusă din capul locului. Dacă, într-adevăr, nu ne înşelăm şi Lăpuşneanu măcar o singură dată s-a văzut cu Erna acasă la ea, înseamnă că a găsit posibilitatea să se sustragă supravegherii, înseamnă — şi asta mi se pare şi mai important — că a făcut-o dinadins, fiindcă se ştie supravegheat.

— Dar dacă nu el e hipnotizatorul? Dacă e altcineva?, întrebă maiorul.

— Atâta vreme cât nu avem o dovadă certă, întrebarea ta, Bogdane, nu-i absolut fără rost. Totuşi, cel puţin în ceea ce mă priveşte, înclin să cred că este vorba de Lăpuşneanu, obiectă colonelul.

Câteva clipe, discuţia lâncezi. Am profitat de aceasta ca să întreb:

— Ce trebuie să facem ca să aflăm? Vreau să spun ca să căpătăm certitudinea că între Lăpuşneanu şi Erna există relaţii de complicitate?

— Dacă o vom pune pe Erna din nou sub supraveghere — şi o vom pune imediat — nu se poate să nu aflăm. Chiar dacă Lăpuşneanu a „inventat" vreo metodă de a se sustrage urmăririi, am însă îndoieli serioase că metoda lui ar putea fi

aplicată cu același succes și de către Erna. Apoi, adresându-mi-se: Următoarea ședință la profesorul Elinescu va avea loc mâine?

— Da! Mâine!

— A treia?

— A treia.

— Ar putea fi hotărâtoare. Și păru preocupat de ceva.

— Am impresia că vă frământă ceva, domnule colonel, observă Bogdan, care atunci când își amintea de mine folosea formula protocolară, iar atunci când uita că sunt și eu de față îi spunea pur și simplu: Ducu.

— Mă preocupă soarta Ilincăi, veni răspunsul colonelului, și răspunsul lui - constitui pentru noi — vreau să spun pentru mine și maior — realmente o surpriză.

Pe șef îl îngrijora soarta Ilincăi! La orice m-aș fi gândit numai la așa ceva nu. Chiar acum, când colonelul ne atrăgea atenția, îmi era imposibil să întrevăd din ce anume punct de vedere îl îngrijora soarta Ilincăi. Și probabil că nici pentru maior nu era o problemă ușor de rezolvat, fiindcă l-am auzit întrebând:

— Poftim? Te preocupă soarta Ilincăi! Asta de unde ai mai scos-o? Extraordinar de mult îți place să complici lucrurile, Ducule. Naiba să mă ia dacă n-am dreptate!

— Ei, da! Mă îngrijorează. Vă propun să urmăriți raționamentul pe care vreau să-l fac: într-una din zile Ilinca dispare! Timp de două săptămâni nu știm nimic despre ea și chiar începem să credem ca nu mai este în viață. La un moment dat, adică în urmă cu câteva zile, dumneata, Vladone, ești pe punctul de a fi împușcat chiar de ea. O face în stare de transă și, câteva minute după aceea, nu-și mai amintește că numai puțin a lipsit să devină o criminală. Dumneata o duci acasă, dar în aceeași noapte dispare, pentru ca a doua zi să revină singură, și să se comporte ca și când nimic nu s-ar fi întâmplat, cu alte cuvinte, ca și când n-ar fi dispărut de acasă nicio clipă. Ce concluzie trebuie trasă din analiza acestor fapte? A dispărut Ilinca de bunăvoie? Nu! De bunăvoie absența ei a durat atât de mult? Nu! Tentativa de asasinat împotriva dumitale, Vladone, este un act premeditat de ea

însăşi? Acelaşi răspuns negativ. A fugit noaptea de acasă, ca să se reîntoarcă probabil la Erna, fiindcă aşa a vrut ea? Tot nu! În fine, s-a reîntors definitiv — presupun că definitiv — de bunăvoie? Şi la această întrebare răspunsul este acelaşi: nu! Deci concluzia pe care o putem trage — deocamdată una parţială — este că Ilinca a fost momită de către Erna cu scopul ca, prin ea, ei să se scape de dumneata, Vladone. Datorită însă neîndemânării ei, şi a şansei dumitale, planul nu le-a reuşit. După aceea, noaptea, Ilinca a fugit de acasă şi s-a întors la Erna, fiindcă Lăpuşneanu — în cazul când el este acela care se pricepe la o asemenea treabă — i-a poruncit ca, după comiterea asasinatului să revină acolo. Ilinca însă n-a putut da *imediat* ascultare acelei *porunci,* deoarece ai împiedicat-o dumneata. Ulterior, însă, după ce ai plecat de la ele, şi în timp ce Fenia dormea, s-a îmbrăcat şi a *fugit* la Erna, pentru ca a doua zi să revină acasă de bunăvoie. Dar oare de bunăvoie? Nu! A revenit fiindcă Lăpuşneanu i-a poruncit să se întoarcă, însă nu mai înainte de a-i *cere să uite tot ceea ce se referea* la, hai să spunem, aventura prin care trecuse. Cât de puternică a fost voinţa de care ea a trebuit să asculte o dovedeşte şi faptul că profesorul Elinescu n-a izbutit nici după două şedinţe de hipnotism s-o facă să-şi amintească absolut tot ceea ce s-a întâmplat cu ea în timpul absenţei sale de acasă.

— Profesorul speră că, până la urmă, va reuşi, am intervenit.

— Să nu anticipăm, Vladone. Urmăreşte-mă, te rog!, îmi ceru el. Deci o altă concluzie parţială este şi aceasta: că atunci când i-au dat drumul să se întoarcă acasă, Erna şi Lăpuşneanu au fost convinşi că Ilinca *nu-şi va aminti nimic din cele ce-i ceruseră să facă* şi că deci în niciun caz nu *ar putea reprezenta pentru ei* o *primejdie reală.* Dacă ar fi avut măcar o umbră de îndoială, *Ilinca nu s-ar mai fi întors niciodată acasă.*

— Vrei să spui, Ducule, că i-ar fi făcut de petrecanie?, întrebă maiorul.

— Da! Cred că aşa s-ar fi întâmplat. Or, dacă Ilinca este astăzi vie şi în libertate, aceasta se datoreşte faptului — repet — că ei au considerat-o inofensivă.

— Inofensivă, fiindcă nu-şi va aminti. Totuşi... Şi maiorul nu mai continuă.

— Spune ce anume nu-ţi place în raţionamentul meu?, voi să ştie colonelul.

— Cum de au putut fi atât de siguri? În definitiv, iată că totuşi există o posibilitate ca ea sa-şi amintească. Profesorul ne-a asigurat că, aplicând metoda folosită de Lăpuşneanu — hipnoza — până la urmă Ilinca îşi va aduce aminte. Cum se spune, cui pe cui se scoate!

— Obiecţia ta, Bogdane, e judicioasă. Tu faci următorul raţionament: bine, dar ei nu s-au gândit că şi nouă ne va da prin minte să apelăm la un specialist în hipnoză? Eu îţi răspund: ca să nu se fi gândit chiar deloc nu prea îmi vine să cred. Le-a dat lor prin minte, dar numai ca probabilitate.

— Şi au riscat?, întrebă maiorul nu prea convins.

— Trebuie să te gândeşti puţin la situaţia lor. Dacă planul le reuşea şi Ilinca îl împuşca pe Vladone, ar fi fost totul în regulă. De ce? Fiindcă după aceea Lăpuşneanu probabil i-ar fi *poruncit Ilincăi să folosească*, aceeaşi armă ca să se sinucidă. Tentativa însă a dat greş. În cazul acesta ce le rămânea de făcut? Ori repetarea tentativei, ori renunţarea la ea. Au optat pentru ultima soluţie.

— De ce?, am întrebat, fiindcă mi se părea că ei renunţaseră prea uşor să mă „cureţe"... cu mâna Ilincăi.

— Fiindcă acum erai avertizat şi deci în mai mare măsură pregătit să acţionezi pentru a zădărnici o nouă tentativă. Nu-i exclus să fi renunţat şi pentru că s-au convins de marea neîndemânare a Ilincăi. Fiind deci nevoiţi să renunţe, şi ca să se considere absolut la adăpost de orice surpriză, ar fi trebuit să scape de Ilinca. Deci să comită *ei* o crimă. Din ce motiv au voit să scape de tine, Vladone, nu ştim. *Încă* nu ştim. Un motiv trebuie că a existat, şi probabil unul foarte puternic. Totuşi, n-au acţionat *ei* direct. Desigur, nu din considerente de ordin moral, ci din prudenţă. N-au renunţat însă să te lichideze, însă au încercat s-o facă înarmând mâna Ilincăi. Asta înseamnă ca dacă, din prudenţă, s-au ferit să te omoare, din acelaşi motiv nu au cutezat s-o cureţe nici pe Ilinca, convinşi fiind că ea reprezenta pentru ei doar o primejdie *virtuală*, nu una *reală* şi *iminentă*.

— Acum, datorită profesorului Elinescu, nu mai este *doar* virtuală, observă maiorul.

— Da, nu mai e doar virtuală, ci a devenit reală. Întrebarea care se pune şi la care vă invit să răspundeţi este: au ei cunoştinţă că primejdia din virtuală a devenit reală? Ce crezi, Vladone?

Răspunsul nu mi se părea chiar din cale-afară de greu:

— De acord că Lăpuşneanu şi Erna nu au cutezat s-o omoare pe Ilinca atâta vreme cât ea reprezenta pentru ei doar o primejdie virtuală. Asta pe de o parte. Pe de alta, nu-i cred nici aşa de proşti ca să-mi închipui că ei s-au mulţumit să ştie că, pentru moment, Ilinca nu reprezintă o primejdie iminentă, fără să ia unele măsuri care să le permită să afle, din timp, dacă ea *devine eventual o primejdie reală pentru ei.* Vreau să spun, părerea mea este că şi după ce au lăsat-o să se întoarcă acasă, au continuat şi continuă să se ocupe de ea.

— Cu alte cuvinte, eşti de părere că sunt tot timpul cu ochii pe ea.

— Exact. Or, dacă aşa s-a întâmplat, înseamnă că ei sunt la curent cu vizitele la profesorul Elinescu. Şi cum se cunoaşte că profesorul foloseşte ca metodă terapeutică hipnoza, fără îndoială că acum ei *ştiu* cu certitudine că primejdia care îi paşte a devenit reală.

— Un raţionament just, Vladone, mă lăudă colonelul, îi mai lipseşte doar concluzia. Ei, bine, Vladone, care este concluzia ce se desprinde din raţionamentul dumitale?

— Dacă Lăpuşneanu şi Erna s-au ferit să comită o crimă atâta vreme cât pericolul ce-i pândea din partea Ilincăi era doar virtual, acum, când a devenit real, probabil că nu vor mai ezita s-o facă. Vreau să spun că, după părerea mea, viaţa Ilincăi este în pericol. Ca ei să nu mai aibă motiv să se teamă, Ilinca trebuie să dispară, ea fiind unicul şi cel mai primejdios martor împotriva lor.

— Exact! Aceasta este concluzia logică, Vladone. Viaţa Ilincăi este în pericol şi noi trebuie s-o apărăm împotriva...

— ... Împotriva lui Lăpuşneanu şi a Ernei, am completat.

— Şi împotriva ei înseşi, Vladone. Da, şi împotriva ei înseşi. Fiindcă nu este exclus ca Ilinca din nou să dispară,

subconştientul ei din nou să fie supus *vechii influenţe* — şi după aceea ea să se autoexecute, punându-şi capăt zilelor. O astfel de crimă ar fi conformă cu felul de a acţiona al lui Lăpuşneanu şi al Ernei. Întrucât ea ne aminteşte — mie şi maiorului Bogdan — de metoda „călugăriţelor" care îşi distrugeau amanţii, determinându-i să se sinucidă. De aceea eu îţi propun, Vladone, să te duci la Ilinca şi s-o convingi să se interneze pentru câteva zile — probabil că va fi nevoie de mai multe, dar dumneata spune-i aşa, ca să n-o sperii — la clinica profesorului Elinescu. Spune-i că propunerea vine din partea lui şi că, dacă vrea cu adevărat să-şi amintească tot ceea ce i s-a întâmplat în cele două săptămâni, trebuie să-l asculte. Eu, între timp, voi vorbi cu profesorul ca s-o primească. Va accepta, sunt sigur. După ce ai îndeplinit această misiune, n-ar strica să-i mai faci o vizita lui Lăpuşneanu. Prima după tentativa de asasinat, nu-i aşa?

— Prima.

— Să vedem cum va reacţiona bătrânul. În orice caz poţi discuta despre atentat, punându-l în legătură cu previziunea lui. Arată-te impresionat de precizia acestei previziuni. În regulă, Vladone?

— Am înţeles!

Pe Ilinca am convins-o, fără nicio dificultate, să se interneze. Despărţindu-mă de ea, a trebuit să-i promit, pe cuvânt de onoare, că am s-o vizitez în fiecare zi. Bineînţeles că am făcut-o cu oarecare strângere de inimă, deoarece nu eram deloc sigur că slujba îmi va îngădui ca absolut în fiecare zi să-mi pot ţine făgăduiala. După aceea, m-am dus la Lăpuşneanu. Pe drum, mi-am spus că, în prealabil, ar trebui să trec pe la sediu, ca să-mi procur o fotografie a Ernei. Dar întrucât nu primisem niciun fel de însărcinare directă în legătură cu ea, am renunţat. (Prea aflasem multe lucruri despre ea — toate senzaţionale — ca să nu fiu măcar în atâta măsură de curios încât să doresc a vedea cum arată cel puţin în fotografie.)

Pe Lăpuşneanu l-am găsit acasă. Abia am apucat să sun că mi-a şi deschis.

— A, dumneata, Vladone! Dacă ai venit, poftim, intră!

Am fost în aşa măsură de surprins, încât am uitat să-i spun bună ziua, şi abia la a doua invitaţie am reuşit să trec pragul şi să păşesc în vestibul. Nu mă pierd uşor cu firea, şi am fost învăţat să mă stăpânesc, să disimulez ceea ce simt. Dar „şocul" a fost prea puternic. De fiecare dată când mă duceam să-l văd venea să mă întâmpine îmbrăcat într-un halat de casă de mătase.

De data asta purta un frac impecabil, de parcă abia picase de la un spectacol sau, fiindcă era prea devreme pentru aşa ceva, ca şi când se pregătea să se ducă la vreo recepţie. Se întâmpla pentru prima dată să-l văd astfel îmbrăcat şi, trebuie s-o recunosc, l-am privit admirativ, spunându-mi în gând că acum realmente era cel mai frumos bătrân din toţi bărbaţii în vârstă care existau în oraşul acesta mare. Era un bătrân atât de frumos, cu o ţinută atât de distinsă, încât aproape că mă intimida.

— Nu mă aşteptam să te văd tocmai în seara asta, Vladone!

Tonul cuvintelor suna vag a reproş.

— Am impresia că am picat într-un moment nepotrivit, am spus şi, dacă el ar fi confirmat, m-aş fi retras imediat, cu un sentiment de mare uşurare, fără să-mi fie foarte clar motivul. (Nu-mi este nici acum.)

— Nu pe dumneata te aşteptam, dar, dacă ai venit, rămâi. Chiar te rog să rămâi.

Ce trebuia să deduc oare? Că se îmbrăcase aşa, fiindcă aştepta o vizită? O asemenea explicaţie mi se părea însă absurdă. Când s-a mai pomenit să primeşti pe cineva, acasă la tine, în ţinută de gală, în afară de cazul când dai o recepţie la care ai invitat persoane din cale afară de simandicoase.

Când am intrat în camera unde mă primea în mod obişnuit, chiar din prag mi-am dat seama că avea un aer festiv. Toate cele douăsprezece lumini în chip de lumânare ale candelabrului erau aprinse, de asemenea cele trei aplice. Pe bufet, într-o vază mare, îşi etala frumuseţea un buchet enorm de trandafiri albi. Într-o frapieră se răceau două sticle de şampanie. Fursecuri şi prăjituri în tablale.

„Aşa primeşti numai o femeie!", mi-am zis şi mi-a fost imposibil să nu zâmbesc, fiindcă mi se părea absurd ca

Lăpuşneanu, la vârsta lui, să fi dat întâlnire în apartamentul său unei femei.

— Ia loc, Vladone!, mă invită el, arătându-mi fotoliul în care obişnuiam să stau de fiecare dată când veneam să-l vizitez. La rândul său, ocupă celălalt fotoliu.

Pe măsuţă se afla un număr oarecare de diamante, cred că vreo zece sau douăsprezece. Lăpuşneanu îmi zâmbi, alunecându-şi o clipă privirile peste faţa mea, pe urmă, admirând diamantele răsfirate într-o dezordine relativă, începu să-şi facă de lucru cu ele, grupându-le într-o anumită ordine. L-am privit câtva timp cum „lucrează", pe urmă l-am întrebat:

— Ce faci, domnule Lăpuşneanu?

— Dau în *bobi*, Vladone.

Dă în bobi! Şi bobii erau diamante! Câteva clipe, dar numai câteva clipe, m-am crezut într-o lume de iluzii. De carton şi iluzii. Câteva clipe, interiorul acela florentin, trandafirii ce se împăunau în vază, şampania ce se frapa, eu uimit din cale afară şi, în fine, Lăpuşneanu în haine de seară — totul îmi da iluzia că jucam o secvenţă dintr-un film în care el, Lăpuşneanu, interpreta rolul lui Monte Cristo, al unui Monte Cristo bătrân, un film care s-ar fi putut intitula „Bătrâneţea lui Monte Cristo" sau eventual „Amurgul lui Monte Cristo". Iluzia era atât de perfectă, încât, la un moment dat, am început să privesc pe furiş în dreapta şi în stânga, în căutarea aparatului de filmat.

Dar clipele acelea au trecut, iluzia s-a spulberat şi m-am trezit urmărind cu atenţie cum Lăpuşneanu împărţea bobii — diamantele — în mai multe grupe, cum apoi le aduna, le făcea să sune în palmă, pentru ca apoi din nou să le arunce pe masă cu o îndemânare de invidiat, fiindcă pietrele niciodată nu se rostogoleau mai departe decât dorea el, împrăştiind scânteieri, asemenea unor suliţe minuscule, inegale şi multicolore.

— Ce spun bobii, domnule Lăpuşneanu?

Nu-mi răspunse. Parcă nici nu m-ar fi auzit. În schimb chipul său deveni şi mai tragic decât îl ştiam. În colţul stâng al gurii apăruse, între timp, o cută care adăuga măştii tragice o nuanţă de nemulţumire. Prin fereastra deschisă, noaptea

privea timidă, neîndrăznind să se strecoare în casă, de teamă să nu fie preschimbată în raze de lumină galben-roşiatică şi grea, la fel ca lumina ce curgea din candelabrul cu douăsprezece braţe, din cele trei aplice.

La numai cei douăzeci şi cinci de ani ai mei, nu am avut când să trăiesc prea multe întâmplări neobişnuite. Dar noaptea despre care vă povestesc era stranie şi mă stăpânea un sentiment straniu, un fel de vrajă ciudată, de parcă realitatea pe care o trăiam era de fapt o irealitate de care eram cum nu se poate mai conştient, vreau să spun că simţeam ceva asemănător cu ceea ce simţi când dormi şi, visând, ai sentimentul că, de fapt, totul se întâmplă doar în vis, că nu există motiv de nelinişte.

În cele din urmă, Lăpuşneanu se plictisi să dea în bobi. Adună diamantele, le vârî într-o pungă, pe care apoi o aruncă neglijent într-unul din sertarele bufetului.

— În seara asta bobii au căzut prost, Vladone. Foarte prost. Dacă aş fi superstiţios, ar trebui să-mi fie frică.

— De cine?

Nu-mi răspunse. Un zâmbet tragic, mai exact un început de zâmbet tragic, apoi fără niciun fel de legătură cu întrebarea pe care i-o pusesem:

— N-ai mai venit de mult timp pe la mine, Vladone, de ce?

Împrejurarea era acum favorabilă ca să dau curs indicaţiilor colonelului Mănăilă.

— Numai puţin a lipsit, domnule Lăpuşneanu, ca să nu te mai văd niciodată.

— Ce vorbeşti! Şi de ce?

— Cum, chiar nu bănuieşti? Întrebarea era cam ambiguă, dar în mod deliberat era aşa.

— Nu! Categoric, nu!

— Cineva a încercat să mă omoare, domnule Lăpuşneanu. O femeie, după toate probabilităţile o nevropată.

— Fereşte-te de femei, Vladone. Deşi nu am avut de-a face cu prea multe, sfatul pe care ţi l-am dat să ştii că nu porneşte de la un incompetent în materie. De altfel, nu mă mir că trezeşti asemenea pasiuni, fiindcă eşti un bărbat care, fără îndoială, place femeilor.

Vorbea ca şi când vestea o afla de la mine, ca şi când el n-ar fi avut niciun amestec, ca şi când era convins că exagerez şi, deci, nu trebuia să mă ia prea în serios.

— Nu-i ceea ce îţi închipui, domnule Lăpuşneanu, i-am răspuns, intrând în joc. (Eram curios să văd cât de departe va merge.) Pe femeia care a încercat să mă omoare o cunoşti şi dumneata, am plasat cu aerul cel mai nevinovat o lovitură piezişă, de data asta şi mai curios să văd cum va reacţiona.

— Eu?, întrebă. Vocea suna aproape indiferentă, totuşi mi s-a părut că sesizez un vag accent de nelinişte.

— Dumneata. Pe Ilinca o cunoşti doar.

— Ilinca? Habar n-am la cine anume te referi.

— Ilinca!... Fenia!... Cele două acrobate de la circ...

— Da!... Da!... Acum mi-am adus aminte. Şi ea, Ilinca, păpuşica aia simpatică, a încercat să te omoare? Nu cumva glumeşti, Vladone?

— Nu glumesc deloc! A încercat să mă împuşte. Norocul meu a fost că nu i-a dat prin minte ca, înainte de a se hotărî să mă omoare, să înveţe cum se ţine un revolver în mână. Dar fiindcă n-a făcut-o, glonţele în loc să mă nimerească, a trecut, spre norocul meu, pe lângă ureche.

— Ce naiba a avut de împărţit cu dumneata? I-ai promis că oiei de nevastă? Parcă nu-mi vine să cred că ai putut face o asemenea prostie. Ţine minte, Vladone! Nu te încurca niciodată cu artistele de circ, cu surorile medicale sau cu funcţionarele de la O.N.T. Nu se lasă până nu-ţi pun pirostriile pe cap.

Mărturisesc, nu m-am putut abţine să nu-l admir pentru modul natural şi dezinvolt cu care juca. Mai mult, dedublându-mă, celălalt din mine, fiindcă se ştia nevăzut, îl aplauda cu căldură şi, asemenea unui puşti de la galerie, striga: „Bravo, Lăpuşneanu! Bis, Lăpuşneanu!"

— Dar ţi-am spus, domnule Lăpuşneanu, că nu-i ceea ce îţi închipui. Cu fata aceea, mai înainte, dacă vorbisem de două ori. Aş zice că aproape nu-i reţinusem numele. Şi cu toate acestea a încercat să mă împuşte. Dumneata, care eşti mai în vârstă decât mine, şi cu mai multă experienţă de viaţă, ce explicaţie dai gestului ei? Mă interesează mult să cunosc părerea dumitale, am conchis privindu-l cu multă candoare.

În definitiv, dacă îl admiram pentru felul impecabil cum juca, aveam şi eu ambiţia, imitându-l, să nu rămân mai prejos.

— Dacă nu aş şti că eşti un om serios, căruia nu-i plac farsele, aş crede că pur şi simplu îmi îndrugi poveşti. Totul pare atât de incredibil! Apoi, după o pauză: Şi vrei să-mi cunoşti părerea?

— Îţi mărturisesc, domnule Lăpuşneanu, de data asta am venit la dumneata nu numai pentru plăcerea de a te vedea, ci şi ca să te rog să mă ajuţi a înţelege ceea ce, singur, nu sunt în stare.

— Naiba să mă ia dacă ştiu ce să-ţi răspund, Vladone. Ea ce spune? Cum explică gestul ei?

Am înţeles că era extrem de interesat să afle răspuns la întrebarea pe care mi-o pusese. Spera că, din răspunsul meu, îşi va putea da seama dacă Ilinca îşi *reamintise* ceva. Desigur nu mi-l închipuiam chiar atât de naiv încât să creadă că voi juca deschis, cu cărţile pe masă, dar bănuiam că urmărea să mă manevreze în aşa fel, încât să afle de la mine dacă Ilinca devenise pentru el o *primejdie reală*.

— Nu dă niciun fel de explicaţie. Nu-şi aminteşte nimic. Eu însă cred că joacă tare!, am punctat din nou.

— Nu înţeleg ce vrei să spui! Cum, adică, joacă tare?

Era ceva mai mult decât curiozitate. Era, dacă vreţi, o curiozitate interesată. Dar era, în acelaşi timp, şi o adiere de panică.

— Domnule Lăpuşneanu, cu dumneata pot vorbi deschis. Părerea mea este că Ilinca a fost pusă de cineva să mă omoare...

— Nu fi caraghios, Vladone! Cine şi ce motiv ar avea să te lichideze?

Mi-a plăcut termenul *lichideze*, fiindcă exprima, cel mai bine, intenţia aceluia care înarmase mâna Ilincăi, respectiv mâna lui, dacă nu cumva şi a Ernei, şi de asemenea mi-a plăcut graba cu care m-a întrerupt şi pe care eu am considerat-o — ulterior aveam să mă conving că nu greşisem — gafă.

— Mă gândesc, domnule Lăpuşneanu, că probabil există unele persoane care au interesul să mă lichideze. Mă refer la acele persoane care au un amestec, direct sau indirect, în crima de la circ.

— Cum, Vladone, eşti convins că s-a comis o crimă?

— Nu numai eu, domnule Lăpuşneanu, ci şi organele care cercetează cazul.

— Vasăzică, miliţia are acum suficiente dovezi ca să abordeze ipoteza crimei?

— Da!

— Bine, dar dumneata ce rol joci în toată povestea asta? Eşti şi dumneata de la... miliţie?

— Ştii bine că nu sunt. Dar cazul mă interesează. Independent de investigaţiile miliţiei, m-am angajat şi eu în nişte cercetări personale.

— În ce scop?

— Să-l descopăr pe asasin, domnule Lăpuşneanu. Ambiţionez s-o iau înaintea miliţiei.

— Ambiţionezi!

Am descifrat o nuanţă de ironie. Privirile lui din nou alunecară peste chipul meu ca pe un derdeluş, numai că de data asta ceva mai altfel, aş zice *mai lent*, dar n-aş putea explica mai clar ce înţeleg prin aceasta.

— Da, ambiţionez şi, dumitale pot să ţi-o spun, am descoperit o pistă de care miliţia, cel puţin deocamdată, habar nu are. Sunt convins că, investigând mai departe, nu peste mult timp voi da de urma aceluia care a *montat* uciderea lui Franz Buller.

— Vladone, mă uimeşti. De altfel de la început, vreau să spun de când te-am cunoscut, deseori mi-ai oferit prilejuri de a mă uimi. Niciodată însă ca acum. Orice mi-aş fi putut închipui despre dumneata, dar ca să te văd în ipostază de detectiv amator, aşa ceva în niciun caz nu mi-ar fi dat prin minte. Dar, mă rog! Nu mai ţin minte unde am citit că, până moare, omul învaţă întruna. Totuşi ceva nu înţeleg, Vladone.

— Ce anume?

— Spuneai că, investigând pe cont propriu, ai găsit o pistă care, sperі, te va conduce la asasin.

— Sau la asasini, dacă sunt mai mulţi.

— Bănuieşti că sunt mai mulţi?

Din nou punea o întrebare care mi se păru imprudentă.

— Aşa presupun.

— Mai spuneai că fata aceea, Ilinca — acrobata — a fost pusă de către asasin sau asasini să te lichideze. Asta înseamnă că acrobata este şi ea amestecată. Nu?

— Nu ştiu!, i-am răspuns, convins că răspunsul nu-l va mulţumi, fiindcă era incert, dar era nu din întâmplare, ci fiindcă eu voiam să fie aşa.

— Mă rog! De fapt, nu are o prea mare importanţă.

— Important e altceva, vreau să spun mult mai important...

— Evident, mai important este de a şti de ce individa care a omorât pe dresor... Apropo, pe cine bănuieşti?, întrebă cu o indiferenţă bine jucată.

— Domnule Lăpuşneanu, în toate romanele poliţiste detectivul, mai înainte de a fi complet convins de vinovăţia celui pe care îl bănuieşte, se fereşte să dezvăluie numele asasinului, până şi colaboratorului său cel mai apropiat.

— Bine, dar eu nu sunt... colaboratorul dumitale.

— Evident, nu eşti, dar din prudenţă — intenţionat foloseam un cuvânt cu dublu înţeles — îngăduie-mi să fiu... discret.

— Din prudenţă? Ce, n-ai încredere în mine?

Din nou punctasem. Datorită ambiguităţii cuvântului folosit în mod deliberat, Lăpuşneanu comisese o nouă greşeală.

— Vai, domnule Lăpuşneanu, dar nu este vorba despre asta. Am folosit cuvântul „prudenţă" în sensul că, neavând certitudinea deplină a vinovăţiei aceluia pe care îl bănuiesc, prudenţa îmi dictează să nu pronunţ niciun nume până când nu voi avea dovezi certe.

— Mă rog!... Mă rog!... Dar mi se pare că discuţia noastră a cam deviat.

— Crezi?, m-am îndoit.

— Ai dreptate, suntem tot în temă. Totuşi, parcă începusem să spun ceva. Ce anume însă nu-mi mai amintesc... Stai că mi-am adus aminte. Voiam să te întreb de ce vezi în încercarea de a te lichida neapărat mâna aceluia care — aşa zici dumneata — a „montat" şi asasinarea dresorului?

Iată era o întrebare la care nu mă aşteptam şi care, într-un fel, mă dezamăgea. Trebuia oare să încep a mă îndoi

de inteligența lui Lăpușneanu? Căci dacă încerca să mă convingă — și aceasta părea a-i fi intenția — că tentativa de asasinat împotriva mea nu avea nicio legătură cu moartea lui Franz — după ce-i spusesem că investigam pe cont propriu — asta însemna.

Ca să-i înțeleg mai bine intenția, m-am eschivat, întrebând la rândul meu.

— Dumneata, domnule Lăpușneanu, ce crezi?

— Eu, Vladone, sunt un om — probabil ai observat — care pune mare bază pe logică. Ai să spui poate că logica asta a mea se numește formală și că mai există una, cea dialectică. Se poate. Numai că eu sunt prea bătrân ca să mă mai pot obișnui să gândesc după alte reguli decât cele pe care le-am deprins, deodată cu limba, încă din pruncie. Or, dacă privesc problema dumitale folosind ca instrument de gândire postulatele logicii, nu pot să nu ajung la următoarea concluzie, care înseamnă, în fond, o nedumerire: Bine, dumneata ți-ai asumat un rol pe care nimeni nu ți l-a încredințat, acela de a investiga pe cont propriu. Dar nu ești singurul. Miliția cercetează și ea. Dumneata spui că în ultimă instanță asasinul dresorului, prin mâna acrobatei, a încercat să te omoare. O spui și ești convins de acest lucru. Nu-i așa?

— Da!

— Bine, dar dumneata nu ești singurul care ambiționează să-l descopere pe asasin. Mai este și miliția, respectiv mai sunt și cei care conduc ancheta. Ținând seama de faptul că miliția este o instituție organizată și dotată cu personal de specialitate, fără a mai pune la socoteală aparatele de care dispune, șansele de a da de urma asasinului — cel puțin teoretic — sunt de partea ei. Deci asasinul ar trebui să se teamă — și probabil că așa se și întâmplă — mai curând de miliție decât de dumneata. Și dacă el este convins că ar putea îndepărta pericolul care îl paște comițând alte crime, respectiv ucigând pe cei care îl caută, atunci ar fi trebuit să înceapă cu cei de la miliție. În realitate s-a întâmplat cu totul altfel. Pe ei îi lasă în pace, în schimb încearcă să te lichideze pe dumneata, înarmând mâna acrobatei. Nu te supăra, Vladone, dar presupunerea asta a dumitale mi se pare de-a dreptul absurdă.

— Se poate. Dar realitatea aceasta este. Ilinca n-a fost decât un instrument. Ea n-a făcut decât să execute un ordin — şi am accentuat asupra cuvântului „ordin" — transmis de adevăratul criminal, acelaşi care a *regizat* crima împotriva dresorului. De ce s-a hotărât să mă lichideze tocmai pe mine? Poate că de mine se teme mai mult decât de cei de la miliţie.

— Nu, Vladone. Raţionamentul dumitale nu stă în picioare. Zici: „S-a hotărât să mă lichideze pentru că de mine se teme mai mult decât de cei de la miliţie". Să zicem că, momentan, dumneata ai avansat ceva mai mult decât confraţii dumitale oficiali. Dar asta nu înseamnă că mâine ei nu vor dibui pista pe care ai descoperit-o şi eventual chiar să ţi-o ia înainte. Şi atunci, după dumneata, ce va face asasinul? Va încerca să-i lichideze şi pe ei? Da, dar numai într-un singur caz, dacă este nebun. Fiindcă numai un nebun şi-ar putea imagina că, omorând nişte ofiţeri de miliţie, unul după altul, situaţia lui s-ar îmbunătăţi. Numai un nebun ar putea ignora faptul că miliţia, ca instituţie, nu se rezumă numai la acei ofiţeri şi că locul celor ucişi nu va fi ocupat de alţii. Repet, numai un nebun şi-ar putea închipui că va putea ucide toata miliţia, ca să se salveze. Spune-mi, Vladone, îl crezi nebun?

— În niciun caz!

— Foarte just. Nu este nebun. Dar dacă nu este nebun, atunci refuz să cred că a putut să-şi închipuie că, lichidându-te, se va putea salva.

Vrând-nevrând, trebuia să constat că argumentaţia sa era, formal cel puţin, perfect logică. Vasăzică voia să mă convingă — şi spera că va izbuti — că fusesem victima unui atentat stupid, care nu avea nicio legătură cu crima de la circ. Ce urmărea?

— În cazul acesta presupui că Ilinca nu este sau, mai exact, n-a fost în toate minţile atunci când a încercat să mă omoare?

Lăpuşneanu mă privi, o clipă numai, şi aş putea jura că ochii exprimau compătimire, milă.

— Nu, Vladone, nu cred nici că saltimbanca este nebună. Cred altceva.

— Ce?

— Ţii neapărat să cunoşti părerea mea?

— Bineînţeles! Ţi-am spus că am venit ca să-ţi cunosc părerea, fie numai şi pentru faptul că dumneata eşti de meserie jurist.

— Nu ştiu dacă părerea mea are să-ţi facă plăcere, Vladone.

— Ce importanţă are dacă are să-mi facă sau nu plăcere? Important este că simt nevoia unei păreri competente.

— În cazul acesta, iată ce cred eu. Cred că nimeni nu a încercat să te împuşte. Cred că nu este decât o poveste scornită de dumneata. Da, asta este părerea mea!

Acum venise rândul lui Lăpuşneanu să puncteze. Fusese o lovitură la care nu mă aşteptasem, o recepţionasem din plin, şi a trebuit să treacă minute ca să-mi revin. Şi când spun „să-mi revin", înţeleg: până să-mi dea prin minte în ce fel să reacţionez. Până la urmă m-am decis, n-aş putea spune că hotărârea a fost urmarea unei deliberări foarte lucide, ci pur şi simplu am acordat prioritate instinctului care, în anumite situaţii, preia, pentru scurt timp, prerogativele raţiunii.

Am început să râd înveselit, aparent înveselit, cu atâta poftă, încât, în gând, m-am felicitat singur.

— De ce râzi, Vladone?, mă întrebă.

— Fiindcă m-ai ghicit. Ai dreptate, nimeni nu a încercat să mă omoare. Am inventat toată povestea, iar biata Ilinca nu are niciun amestec. Te felicit, domnule Lăpuşneanu. Că eşti foarte inteligent am constatat mai demult, aş spune chiar de la început. Dar abia în seara aceasta am remarcat că eşti şi foarte perspicace. Mă gândesc... Domnule Lăpuşneanu, ce-ar fi dacă te-ai ocupa puţin de cazul de la circ? Jurist eşti, apropo, pe vremuri, când ai practicat avocatura, ce specialitate aveai?

— Penalist.

— Cu atât mai bine. Ce-ar fi dacă, la rândul dumitale, ai investiga pe cont propriu? Nu zău, chiar nu te ispiteşte defel să dai de urma asasinului?

— Nu vorbi prostii, Vladone! Ce-mi pasă mie cine l-a omorât pe dresor? Dacă vrei să ştii, are să-mi pară rău în cazul când miliţia, sau dumneata, aveţi să-i daţi de urmă. În

definitiv, acela nu a făcut decât să forţeze puţin mâna destinului. Fiindcă lui Franz îi era scris ca într-o zi să fie sfâşiat de fiare. Apoi, după o pauză: Mi se pare, Vladone, că-mi eşti dator cu un răspuns?

— Eu?, m-am mirat prefăcut.

— Da, dumneata. Dacă nimeni nu a încercat să te lichideze, de ce mi-ai îndrugat toată povestea?

— E rândul meu să-ţi pun aceeaşi întrebare pe care mi-ai pus-o: Vrei un răspuns sincer-sincer?

— Da!

— Ca să-ţi dau iluzia că prevestirile dumitale se adeveresc. Adu-ţi aminte că, ultima dată când am fost la dumneata, mi-ai prezis că voi muri. Îţi aduci aminte?

— Da!

— Mi-ai spus atunci că port pe faţă... „stigmatul morţii". Mai adineauri, venind încoace, mi-am zis: „Dacă va afla că cineva a încercat să-mi facă de petrecanie, va fi convins că povestea lui s-a adeverit". Iată, acesta a fost motivul. Eşti supărat pe mine, domnule Lăpuşneanu?

— Nu!

— Aş fi curios să ştiu dacă „stigmatul morţii" mai stăruie pe chipul meu.

Lăpuşneanu îmi aruncă o privire fugară, pe urmă, cu o voce glacială:

— Bineînţeles, Vladone!

În clipa următoare se auzi soneria. Lăpuşneanu se uită la ceas şi, răsuflând uşurat, spuse:

— În sfârşit!

12

Erna Caroți reintră în scenă

De câteva secunde eram singur în încăperea scăldată în mierea luminii îmbelşugate. Trandafirii care se împăunau în vaza Gallé parfumau aerul şi obiectele, în ciuda faptului ca fereastra era deschisă. Eram convins că până şi hainele pe care le purtam se îmbibaseră de mirosul puternic al trandafirilor care, tocmai fiindcă era atât de pătrunzător, nu-mi mai plăcea, şi aproape că îmi producea greaţă. Privind sticlele de şampanie care se răceau, deodată m-am alarmat la gândul că s-ar putea ca şi vinul din sticle să se fi contaminat de mirosul florilor, greu şi tulburător.

Toate aceste gânduri erau periferice. De fapt, în clipele acelea eram preocupat de cu totul altceva. Ciuleam urechile încercând să înţeleg dacă persoana cu care Lăpuşneanu stătea de vorbă în vestibul era bărbat sau femeie. Dar oricât mă străduiam, nu izbuteam să recepţionez niciun fel de zgomot de voci. Dacă nu cumva plecase, însemna că vorbeau în şoaptă. Mi-am adus aminte că, auzind soneria de la intrare, Lăpuşneanu exclamase: „În sfârşit!" Era aceasta dovada că întârzia în vestibul, fiindcă sta de vorbă cu persoana pe care o aşteptase, şi în onoarea căreia pregătise şampania, sandvişurile, prăjiturile. Probabil are să vi se pară curios, dar, în afară de faptul că eram intrigat de faptul că Lăpuşneanu întârzia, eram şi emoţionat. Cred că mai întâi am fost emoţionat şi abia după aceea intrigat. Dintr-o dată am avut sentimentul

că atmosfera din jurul meu se încărcase brusc de mister, că totul devenise straniu, aproape înfricoşător, în ciuda faptului că *decorul* era atât de festiv. Mi se făcuse dintr-o dată cald, fruntea mi-o simţii umedă de transpiraţie. Mi-am şters-o cu batista şi, în clipa când tocmai o vârâsern înapoi în buzunar, în cadrul uşii apăru Lăpuşneanu cu mâna strecurată sub braţul unei femei pe care acum o vedeam pentru prima dată. O femeie tânără, îmbrăcată într-o rochie de seară, foarte elegantă şi foarte excentrică, în aşa măsură de excentrică, încât m-am întrebat — nu ştiu pentru a câta oară — dacă nu cumva creatorii de modele sunt, fără ca ei să-şi dea seama, adevăraţii umorişti.

Femeia era frumoasă cum încă nu mai văzusem alta ca ea, de o frumuseţe dură, carnală, parşivă, sălbatică şi egoistă. Privind-o, în timp ce mă ridicam în picioare, aşa cum cere bunacuviinţă, ca s-o salut, un gând năstruşnic mi-a trecut prin minte. Că dacă în oraşul ăsta mare ar exista zece femei frumoase în *genul* ei, bărbaţii s-ar măcelări ca să le stăpânească.

— Dragă Erna, dă-mi voie să ţi-l prezint pe tânărul meu prieten, Vladone. Ea este domnişoara Erna Caroţi, logodnica mea.

Erna Caroţi! Numai cu câteva ore mai înainte colonelul Mănăilă şi maiorul Tudoraşcu îmi vorbiseră de ea, după toate probabilităţile, adevărata „stareţă" a „călugăriţelor" care, acum, se aflau cu toate la închisoare, cu excepţia ei, a Ernei.

Erna îmi întinse mâna şi a trebuit să i-o strâng. Cred că a fost mirată văzând că nu i-o sărut. Erna avea o mână îngustă, cu degete lungi şi cu unghii violent vopsite într-un roşu de culoarea sângelui. Atingerea mâinii ei mi-a dat o senzaţie ciudată, aş zice o senzaţie adolescentină, fiindcă am simţit ceva asemănător cu ceea ce am simţit când, la vârsta de cincisprezece ani, o femeie frumoasă m-a mângâiat pe obraz.

Erna se aşeză pe canapea, drept în faţa mea. Alături, luă loc Lăpuşneanu şi, în ciuda diferenţei de vârstă — în jurul a patruzeci de ani — alcătuiau o pereche, n-aş zice potrivită, ci una care nu părea nici grotescă şi nici nu ar fi putut stârni zâmbete, acele zâmbete maliţioase ce apar în mod spontan pe

buzele oamenilor atunci când văd o pereche total nepotrivită ca vârstă. Şi cred că aceasta se datora, în primul rând, prestanţei, aerului de mare senior, specifice lui Lăpuşneanu.

Erna purta o rochie violetă care îi lăsa descoperit tot spatele şi care avea un decolteu ce, mai curând, îi descoperea decât îi acoperea sânii frumoşi şi într-un fel agresivi — am spus că în ansamblu frumuseţea ei era agresivă — de o albeaţă aproape ireală. Stătea picior peste picior şi rochia se mula perfect de-a lungul coapsei prelungi, fără cusur, ce pornea din şold ceva mai sus decât la marea majoritate a femeilor. Braţele îi erau goale, marmoreene, sculpturale şi albe, albe ca o zăpadă fierbinte. O priveam — nu-mi puteam lui ochii de la ea — şi o admiram fără rezerve cu un entuziasm de adolescent. O priveam şi îmi spuneam că dacă ar fi fost cu desăvârşire goală probabil că nu ar fi izbutit să mă emoţioneze cu mult mai mult decât acum, când era îmbrăcată cu rochia violetă ale cărei detalii urmăreau parcă un singur scop: să scoată şi mai mult în evidenţă frumuseţea ei tulburătoare. Stătea tolănită leneş pe canapea, cu braţele desfăcute în lături, ca şi când s-ar fi pregătit să îmbrăţişeze pe cineva. O priveam tulburat cum nu mai fusesem niciodată în faţa unei femei, şi făceam sforţări disperate să mă smulg vrajei, să mă păstrez lucid, dar nu izbuteam. Braţele ei albe exercitau asupra mea un fel de fascinaţie aproape irezistibilă, de parcă ele mă chemau, de parcă atâta aşteptau: să mă apropii ca să se încolăcească în jurul grumazului meu, într-o îmbrăţişare a cărei plăcere doare asemenea unei dureri. Ca să mă pot smulge totuşi vrajei, m-am ridicat.

— Domnule Lăpuşneanu, mi-a făcut plăcere să te revăd...

— Ce, vrei să pleci? Nu se poate, Vladone. Spune-i şi tu, Erna, să mai rămână. Să ştii, Vladone este o prezenţă foarte agreabilă.

Ultimele trei cuvinte veniseră după o oarecare întârziere, probabil fiindcă înlocuiseră la repezeală altele, rostite doar în gând. În orice caz, căutate sau nu, ele nu mi-au făcut plăcere, aproape că m-am simţit jignit.

— Tata are dreptate, domnule Vladone. Te rog şi eu să rămâi. Cred că-mi va face plăcere să ne cunoaştem mai bine.

— *Tata?*, am întrebat îndoindu-mă că auzisem bine. Lăpuşneanu mi-o prezentase doar ca logodnică. De aceea m-am uitat la el întrebător. Lăpuşneanu începu să râdă cu poftă. Dar, în ciuda faptului că râdea înveselit, chipul său rămânea tragic şi abia acum am putut să constat că Lăpuşneanu devenea urât numai când râdea, deoarece atunci chipul său semăna cu o mască grotescă.

— Ţi-am plătit poliţa, Vladone, începu el să-mi explice, după ce izbuti să nu mai râdă. Dumneata mi-ai servit chestia cu acrobata care, chipurile, a încercat să te lichideze, eu te-am făcut să crezi că Erna este logodnica mea. Mărturiseşte că m-ai crezut.

— Sigur că te-am crezut.

— Atunci suntem chit. Mă mir însă cum dumneata, un om inteligent, ai putut să crezi că eu, Lăpuşneanu, m-aş putea căsători cu o fată mai tânără decât mine cu patruzeci de ani.

— Domnul lucrează la circ?, întrebă Erna.

— Nu, Erna, dar are cunoştinţe în lumea circului. Apoi, către mine: Văd că încă nu ţi-ai revenit din surprindere. (De fapt, nu eram propriu-zis surprins. Eram mai curând intrigat. Mă întrebam ce urmăreşte el în fond? Sau, mai exact, ce trebuia să cred din toată povestea asta?) Da, Vladone, Erna este fiica mea. Am regăsit-o după atâţia ani, şi numai cu totul întâmplător. Am greşit mult faţă de mama ei, iar ea, mama ei, a greşit şi mai mult faţă de Erna, fiindcă a abandonat-o pe stradă. Erna şi-a petrecut toată copilăria şi adolescenţa la „Casa copilului".

— Tată!, îl mustră Erna. Ce rost are să-ţi mai aminteşti de toate acestea?

— Mă simt foarte vinovat faţă de tine, Erna!

— Eu sunt foarte bucuroasă că ne-am regăsit. Ţi-am spus că nu-ţi port pică. Nu i-aş fi purtat nici mamei dacă ar mai fi trăit.

Erna, fiica „abandonată" a lui Lăpuşneanu!... Regăsirea după mai bine de douăzeci de ani!... Regretele tatălui „denaturat"!... Clemenţa Ernei!... Bucuria ei de a-şi regăsi tatăl!... Sentimentul de dragoste filială care încă nu dispăruse!...

Flori!... Şampanie!... Prăjituri!... Frac şi rochie de seară!... Iluminaţie specială!... Ce trebuia să cred din toată povestea? Era ceva adevărat sau totul pus la cale de Lăpuşneanu care urmărea *un anume* scop? Melodrama — doar totul amintea de o melodramă celebră de pe vremuri, care a făcut să curgă fluvii de lacrimi din ochii spectatorilor, dar mai ales ai spectatoarelor — era perfect regizată. Dacă n-aş fi ştiut cine este Erna, dacă n-aş fi avut motive de suspiciune împotriva lui Lăpuşneanu, fără îndoială că cei doi m-ar fi convins. Dar aşa... Categoric totul este pus la cale de către cei doi complici şi în niciun caz nu-mi era permis să mă las impresionat de melodramatica piesetă a „familiei reîntregite".

„După toate probabilităţile — mi-am zis — ei pun ceva la cale împotriva mea".

Mi-am spus „după toate probabilităţile" şi nu „categoric", fiindcă, deocamdată cel puţin, nu era decât o presupunere. Dimineaţa, e drept, îi dădusem un telefon lui Lăpuşneanu, ca să mă interesez de sănătatea lui şi, în treacăt, să-l anunţ că „într-una din zilele astea am să trec pe la dumneata să te văd". Numai că „într-una din zilele astea" fusese, în realitate, doar câteva ore mai târziu. Deci „piesuţa", cel puţin după aparenţe, nu părea a fi fost montată special pentru mine. Lăpuşneanu nu a avut de unde să ştie că am să-i trec pragul în aceeaşi zi. Şi totuşi... Instinctul îmi spunea că dacă nu aş fi venit să-l vizitez, Lăpuşneanu nu şi-ar fi *găsit* fiica, nu ar fi îmbrăcat fracul, nu s-ar fi pregătit să sărbătorească duiosul eveniment, iar Erna, această teribilă Erna, nu ar fi arborat rochia violetă, care îmi tulbura sângele tot atât de mult cum mă tulburase prima femeie goală pe care o văzusem în anii adolescenţei.

Da, după toate aparenţele, Lăpuşneanu nu avea de unde să ştie că voi veni la ei în aceeaşi zi, ca să se *pregătească*. Şi cu toate acestea aş fi putut jura că mica festivitate nu ar fi avut loc dacă nu m-aş fi aflat acum acolo.

— Dragă Erna, nu vrei să faci tu oficiul de gazdă? Sunt convins că lui Vladone îi este sete.

— Cu mare plăcere, tăticule!

Tăticule! Asta întrecea pe toate. Să mori de râs nu alta. Şi cu toate acestea nici n-am zâmbit. Deşi nu era de faţă, deşi

habar nu avea în ce situaţie mă aflam, am auzit la urechea mea vocea maiorului Bogdan, şoptindu-mi: „Vladone, fii atent că ăştia vor să te lucreze, în foi de viţă, Vladone, vor să te lucreze! Fereşte-te!"

Recomandarea maiorului — de fapt, propria recomandare pe care mi-o făceam — era de prisos, fiindcă mă aflam în gardă, fiindcă eram hotărât să casc bine ochii şi să deschid bine urechile, ca să nu-mi scape nimic din ceea ce aveam să văd şi să aud.

Erna desfundă sticla de şampanie, cu o îndemânare pentru care ar fi putut-o invidia până şi cel mai experimentat chelner, umplu cupele, după care ne invită să bem.

— În sănătatea ta, tăticule!

— Să trăieşti, fetiţa tatei!

— Mi-a făcut plăcere să te cunosc, domnule Vladone, mi se adresă Erna, ciocnind paharul ei de al meu.

— Nu mai puţin mie, domnişoară Erna.

— Erna, Vladone, ce-ar fi dacă v-aţi tutui?, propuse Lăpuşneanu.

— Eu n-am nimic împotrivă, se învoi Erna.

— Vladone, care e numele dumitale cel mic!

— Ai uitat, domnule Lăpuşneanu?

— Mi l-ai spus vreodată?

— Bineînţeles!

— Atunci înseamnă că am uitat.

— Mă cheamă Iulian.

— Auzi, Erna? Îl cheamă Iulian. Aşa să-l strigi de acum încolo. Ai auzit că şi el este de acord să vă tutuiţi.

Nu-mi dădusem acordul şi afirmaţia lui era pură invenţie. Totuşi, nu vedeam de ce m-aş fi opus ca eu şi Erna să ne tutuim.

— Nu, papa! Eu am să-i spun Vladone. Îmi place numele Iulian, dar nu în aşa măsură ca Vladone. Ai ceva împotrivă?

— Nu.

Tată!... Tăticule! Papa! Dumnezeule, ce fiică adorabilă putea fi Erna! Şi el, Lăpuşneanu, părea a fi în culmea fericirii. Ochii îi străluceau şi chipul său tragic îşi îmblânzise trăsăturile aproape până la metamorfoză. Probabil că nu peste

multă vreme, de fericire că își regăsise fiica, chipul său nu va mai păstra nimic din ceea ce numisem eu cândva „mască tragică".

— Erna, mai umple-mi paharul!, ceru Lăpușneanu.

— Tăicuțule, ia-o mai încet. La vârsta dumitale, șampania băută pe nerăsuflate bine în niciun caz nu poate să-ți facă.

— Fetița mea dragă, sunt atât de bucuros, sunt atât de fericit.

— Tocmai de aceea, tăticulică, tocmai de aceea. Nu-i așa, Vladone?, îmi ceru ea părerea, umplând totuși paharul lui Lăpușneanu.

— Cred că domnul Lăpușneanu are suficient antrenament, ca să nu se resimtă după câteva pahare de șampanie.

— Bravo, Vladone. Dumneata ai o mare calitate. Te pricepi să discerni esențialul din faptele cele mai nesemnificative. Apoi, către Erna: Să știi, Erna, băiatul ăsta are un cap echilibrat...

— Aproape că mi-am dat seama și singură, tată. Mă întreb însă dacă se pricepe să facă curte femeilor. Spune-mi, Vladone, te pricepi?

— Presupun că da.

— Atunci mie de ce nu-mi faci? Chiar nu mă placi deloc?

Dacă o plăceam? Dacă n-ar fi fost *Erna*, până în clipa aceea m-ar fi dat gata, vreau să spun că m-aș fi îndrăgostit de ea. Dar era *Erna* și trebuia să mă păstrez lucid, trebuia să mă feresc de ea. Erna era o primejdie, pentru mine era o primejdie, instinctiv îmi dădeam seama, instinctul îmi spunea că în clipele acelea ea reprezenta pentru mine o primejdie mult mai mare decât Lăpușneanu, deși același instinct știa — eu încă nu eram deplin convins — ca ei doi erau în prealabil înțeleși și că urmăreau ceva, Dumnezeu știe ce, însă în orice caz *ceva* care mă privea direct, și că tocmai în aceasta consta primejdia ce mă pândea.

Erna se uita la mine provocator, trupul ei de animal tânăr și din cale-afară de frumos mă invita să-l privesc, să-l *apreciez* și, din felul cum mă cerceta, era evident că aștepta, vag nerăbdătoare, răspunsul meu.

— Ba da, Erna. Ești foarte frumoasă și nu cred că există un bărbat care să nu te placă.

— Atunci are să fie bine, Vladone!

N-am înţeles semnificaţia ascunsă a cuvintelor — dacă exista una — în schimb nu mi-a scăpat tonul vag ironic cu care fuseseră rostite.

— Aşa nădăjduiesc şi eu, Erna, i-am replicat gândindu-mă la cu totul altceva, gândindu-mă că deşi eram încolţit — termenul să nu vi se pară nepotrivit, fiindcă acesta era sentimentul care mă încerca — speram să scap, vreau să spun, speram că voi izbuti să le dejoc planul.

Speranţa aceasta a avut însă o existenţă efemeră, fiindcă la puţină vreme după aceea a sucombat, presentimentul unei primejdii iminente a devenit din nou precumpănitor, şi încă în aşa măsură, încât, brusc, m-am hotărât să dau bir cu fugiţii.

Domnule Lăpuşneanu, mie daţi-mi voie să mă retrag...

— Dar nu se poate, Vladone!, protestă Erna. Tăicuţă, nu care cumva să-i dai voie să plece!

— Auzi ce spune Erna? Te rog, fă-ne plăcerea şi nu pleca atât de repede.

Erna veni lângă mine, îmi luă braţul şi mă sili să stau pe canapea lângă ea. Îmi era imposibil să nu-i fac pe plac. Un incendiu mă mistuia pe dinăuntru şi a trebuit să-mi moi buzele în şampanie. Literalmente numai mi-am muiat buzele, deoarece îmi făgăduisem să fiu atent şi să nu beau spre a mă putea păstra lucid în măsura în care un bărbat, aflat în imediata ei apropiere, îşi putea păstra luciditatea.

— Sper că ai să fii atât de drăguţ să mă conduci acasă, îmi propuse Erna, privindu-mă, aş zice, doar şăgalnic dacă ţin seama de intenţia ei, fiindcă în realitate Erna în niciun caz nu era în stare să privească şăgalnic bărbaţii, Erna îi privea — mă privea acum — într-un anumit fel ciudat care însemna: *luare în posesiune*. Da, în clipa aceea mi-am dat seama că ea mă şi luase în posesiune. Descoperirea m-a iritat, biciuindu-mi luciditatea. Urmarea a fost că, într-o oarecare măsură, m-am regăsit. Şi fiindcă m-am regăsit, mi-am putut da seama că tactica pe care trebuia s-o adopt — cea mai bună în împrejurarea aceea — era de a fi eu tot timpul în ofensivă şi de a nu aştepta, pasiv, *să văd ce are să se întâmple*.

— Regret, dar nu cred că voi putea rămâne atâta timp. De altfel, aici are loc o reuniune de familie şi, într-un fel, mă simt un intrus.

— O reuniune de familie! Bine ai spus, Vladone. Dar una la care noi te-am primit cu dragă inimă. Nu-i aşa, Erna? (Lăpuşneanu avea tot timpul nevoie ca Erna să-l aprobe.)

— Desigur, tăticule!

— Şi mai există un motiv care mă determină să nu întârzii mult în mijlocul dumneavoastră, am adăugat. Ştiţi, de felul meu sunt o fire cam sentimentală. Când am aflat că dumneata, Erna, eşti fiica domnului Lăpuşneanu, abandonată şi regăsită după mai bine de douăzeci de ani, în aşa măsură am fost şi sunt mişcat, emoţionat, înduioşat — nici eu nu ştiu toarte exact cum se numeşte sentimentul care mă stăpâneşte în clipele acestea — încât mi-e teamă nu care cumva să mă vedeţi lăcrimând, ca o domnişoară de pension. Ar fi mai mare ruşinea.

— N-ar fi nicio ruşine, Vladone, ci ai dovedi că eşti un tânăr cu foarte multă sensibilitate, ţinu să mă asigure Lăpuşneanu.

— Taticu are dreptate, îl susţinu Erna, mângâindu-mă pe obraz.

— Se poate, dar mie nu mi-ar plăcea să mă descopăr într-o asemenea postură. Dar apropo! Mi-am adus aminte de cele ce-mi spuneai în legătură cu Dionisie Ţâru.

— Ce-ţi spuneam?

— Că intenţionezi să-i laşi lui toată averea dumitale, mobilă şi imobilă, cum se spune în termeni de specialitate. Presupun că n-ai apucat să întreprinzi ceva serios în direcţia asta?

— Nu!

— Acum, după ce ţi-ai regăsit fiica, cred că ai renunţat la proiectul dumitale, care şi aşa era destul de fantezist.

— Bineînţeles.

— Tăticu mi-a vorbit de acel Dionisie Ţâru. Ne-am gândit să facem totuşi ceva pentru el.

— Ce?, am voit să ştiu.

— Încă nu ne-am hotărât. În orice caz, nu-l vom abandona. În niciun caz! Apoi, cu alt ton: Ei, drăcia dracului! Dar dumneata, Vladone, nu bei deloc.

— Cum să nu. Am golit două cupe.

— Eu sunt femeie şi am bătut până acum trei. Nu se poate Vladone, trebuie să bem „Bruderschaft"!

Umplu paharele şi nu se lăsă până nu mă convinse să bem „Bruderschaft". Nu eram cu omul să mă îmbăt din câteva pahare, dar iarăşi mi-am zis că trebuie să fiu prudent, fiindcă Erna asta probabil urmărea.

— Ei, acum sunteţi frate şi soră de cruce!, observă Lăpuşneanu venind să stea pe un fotoliu, drept în faţa mea.

El băuse mult mai mult decât mine şi parcă începuse să se exprime cu o oarecare greutate. Dar curând după aceea mi-am dat seama că mă înşelam. Stătea pe fotoliu, într-o poziţie puţin cam rigidă, şi se uita la mine. Când ochii noştri s-au întâlnit am tresărit fără voia mea. Pentru prima dată de când îl cunoscusem ochii lui mă priveau cu adevărat, aşa cum priveşte un om pe un semen al său, nu mai alunecau peste chipul meu, ca de obicei, ca întotdeauna. Şi iată, făcând această descoperire, cu uimire şi cu un fel de teamă incipientă, constatam totodată că din ochii lui metalici, reci, aspri, ţâşneau nişte fascicole care nu erau lumină, dar care păreau lumină — una galbenă — asemenea emanaţiilor unor misterioase şi invizibile particule. Brusc am sesizat primejdia. Am sesizat-o cu un minut mai înainte de a fi prea târziu, şi reacţia imediată, instinctivă a fost că mi-am mutat privirea în alta parte.

— Uită-te la mine, Vladone!

Dar fiindcă sesizasem primejdia, nu l-am ascultat.

— De ce, domnule Lăpuşneanu?

— Fiindcă îmi faci impresia că eşti obosit, chiar foarte obosit. Vreau să mă conving dacă este adevărat. Haide, priveşte-mă, Vladone!

Nu mai aveam nicio îndoială. Vasăzică aceasta era primejdia de care mă temusem şi pe care o presimţeam tot timpul. Lăpuşneanu intenţiona să mă hipnotizeze, să mă supună voinţei sale, urmând probabil ca ulterior să se folosească de mine pentru un anume scop, aşa cum procedase şi cu Ilinca. Ce trebuia să fac? O clipă, m-a ispitit gândul să mă pretez jocului, dar am renunţat, dându-mi seama cât de mult riscam. Dacă nu izbuteam să mă păstrez lucid, dacă voinţa lui, mai

puternică, o subjuga pe a mea şi realmente mă hipnotiza? Da, era un mare risc şi mie, în situaţia în care mă aflam, nu-mi era permis să risc. Trebuia să mă sustrag influenţei lui, însă fără ca el să bănuiască, o clipă măcar, că îi pricepusem jocul.

— Găseşti că sunt obosit, domnule Lăpuşneanu? Te înşeli. Apoi către Erna: Haide să dansăm, Erna!, i-am cerut apucând-o de mijloc şi silind-o să se ridice. Erna, luată pe nepusă masa, nu avu încotro şi mă urmă. Am dansat după muzica pe care am prins-o la un aparat de radio portativ. Dansam, şi Erna manevra în aşa fel ca eu să mă găsesc mai tot timpul cu spatele la Lăpuşneanu. Şi de câte ori izbutea — şi izbutea, fiindcă nu voiam ca ea să-şi dea seama că-i pricepusem manevra — se uita la bătrân într-un anumit fel, care mie nu-mi punea nimic, dar care pentru Lăpuşneanu avea desigur o anume semnificaţie.

Am dansat vreo douăzeci de minute, pe urmă ne-am oprit.

— Ei, gata, m-am plictisit, Vladone.

— Foarte bine, Erna. Ne oprim atunci.

Şi am dus-o înapoi până la canapea. După aceea, făcându-mi vânt cu batista, m-am îndreptat spre fereastra deschisă, chipurile să mă răcoresc, în realitate, ca să chibzuiesc. Acum, când nu mai aveam nicio îndoială că Lăpuşneanu intenţiona să mă hipnotizeze, oare ce atitudine trebuia să adopt? Din păcate răspunsul în situaţia în care mă aflam nu era decât unul singur: să dau bir cu fugiţii! Dacă nu voiam să am soarta Ilincăi, trebuia să plec imediat. Dacă mai întârziam numai puţin, Lăpuşneanu, singur sau ajutat de Erna, — în ce fel ajutat nu-mi dădeam seama — avea să-şi atingă scopul.

Dar mai înainte de a mă putea hotărî, am auzit vocea în panică a Ernei:

— Vai de mine, tăticule, ce-i cu dumneata? Te simţi rău?

M-am întors să văd ce se întâmplă.

— Fetiţa mea, cred că am băut prea multă şampanie. Ştii, la vârsta mea, nu trebuia.

— Tăticule, tăticule, şi doar ţi-am spus să nu mai bei că are să ţi se facă rău!

— Nu te supăra, fata mea. Am să mă întind puţin şi are să-mi treacă. Dădu să se ridice din fotoliu, dar nu izbuti.

Vladone, vrei să mă ajuți? L-am ajutat să se ridice. Te rog, condu-mă până în dormitor.

— Sprijină-te de brațul meu, domnule Lăpușneanu. Se sprijini de brațul meu și, pășind încet, încet, se lăsă condus în dormitor. Acolo, se culcă, așa îmbrăcat, peste cuvertura de mătase.

— Îmi pare rău că din cauza mea petrecerea s-a stricat, abia când Erna începuse să se amuze. Nu-i așa că începuse să se amuze?

— N-am prea fost atent, domnule Lăpușneanu.

— Îți spun eu că abia începuse să se amuze. Păcat. Nu ar fi trebuit să beau atâta. Acum du-te la ea. Ține-i de urât... până una alta. (Nu-mi era clar ce voise să înțeleagă prin „până una alta", dar nu l-am întrebat.)

M-am întors la Erna. Am găsit-o umplând paharele: al meu și al ei.

— Crezi, Vladone, că are nevoie de mine? A trecut atât de puțin timp de când ne-am regăsit, încât eu, care am crescut la „Casa copilului", nu prea știu care sunt îndatoririle unei fiice față de tatăl ei.

— Deocamdată nu cred că este nevoie. N-am impresia că e ceva grav. Cred, mai curând, că este obosit. Dar, spune-mi, cum de te-a descoperit?

— Ca să-ți povestesc ar dura prea mult. Îți făgăduiesc s-o fac altă dată, când ne vom mai vedea. Fiindcă, sper, ne vom mai vedea. Nu-i așa?

— Depinde numai de dumneata, Erna, am mințit.

Ei, dar acum trebuie să plec.

— De ce? E încă devreme. Nu-i nici unsprezece.

— Cred că batrânul are totuși nevoie de dumneata.

— Bine, urâciosule, dacă ții neapărat să pleci, nu te mai opresc. Însă înainte de a mă lăsa singură, haide să mai bem un pahar împreună. Să toastăm pentru prietenia noastră, Vladone. Vrei?

Am acceptat. Ca să scap de ea, prețul pe care trebuia să-l plătesc — încă un pahar de șampanie — nu era deloc mare. De altfel, eram în stare să suport mai multe fără teamă că am să mă îmbăt. Am ciocnit paharele și — așa cum ne înțelesesem

— le-am golit până la fund. În clipa următoare Erna începu să râdă. Nu chiar de la început mi-am dat seama că râsul ei era deplasat. Mi-am dat seama ceva mai târziu, când am văzut că nu conteneşte.

— De ce râzi, Erna?

Nu mi-a răspuns? Nu am mai fost eu în stare să înţeleg? Nu ştiu! Ştiu doar că, mai *înainte de a uita totul*, mi-am zis: „Mi-a pus ceva în pahar". Şi mai ştiu ceva, vreau să spun că îmi mai aduc aminte de ceva: că mă dădeam parcă în scrânciob, că aveam senzaţia de prăbuşire într-un gol imens şi, într-o clipă de disperare, am întins mâna s-o prind pe Erna, dar nu fiindcă speram că ea mă va putea salva, şi fiindcă doream mult-mult ca, de vreme ce tot mă prăbuşeam, să nu fiu singur, în clipele următoare s-o simt alături de mine, convins fiind că prăbuşirea avea să se transforme dintr-una cumplită într-una voluptoasă.

Pe urmă, ce s-a mai întâmplat cu mine nu ştiu. Ştiu că m-am trezit mergând pe stradă, noaptea, în drum spre casă, abia târându-mi paşii, obosit din cale-afară, chinuit de o cumplită durere de cap. În schimb nu ştiam dacă migrena se datora faptului ca băusem probabil mult sau fiindcă nu izbuteam să-mi amintesc, în niciun fel, ce se întâmplase cu mine după ce am ştiut că Erna îmi turnase ceva în pahar.

Am dormit douăzeci şi patru de ore, şi poate că aş mai fi dormit încă dacă nu ar fi venit să mă caute maiorul Bogdan. De fapt, m-au trezit cuvintele:

— Ei, Vladone, n-ai de gând să te scoli?

Dar nu numai cuvintele. Cred, mai curând, că zgâlţâiturile la care mă supuse şeful meu secund — destul de brutale de altfel — reuşiră să alunge somnul. În primele clipe nu l-am recunoscut, probabil fiindcă nu izbutisem să mă dezmeticesc imediat. Când, în sfârşit, l-am recunoscut, şi când am aflat că somnul meu durase douăzeci şi patru de ore, am sărit din pat şi am început să mă îmbrac în grabă, îmi adusesem aminte că încă în ajun ar fi trebuit s-o vizitez pe Ilinca la clinica unde se afla internată. Îi promisesem că am să trec s-o văd în fiecare zi şi iată că, încă de la început, îmi călcasem promisiunea.

— Copăcel, Vladone!, încercă să mă tempereze maiorul. Na, ia de aici o ţigară şi povesteşte ce ţi s-a întâmplat. Aşa cum arăţi la faţă, s-ar putea crede ca te-a doborât băutura. Cum de ai izbutit să te îmbeţi într-un asemenea hal! Şeful — să ştii! — îţi pregăteşte o papară.

—Aţi mai pomenit ca cineva să se îmbete într-un asemenea hal încât să nu se mai trezească din somn douăzeci şi patru de ore numai fiindcă a băut doar patru cupe de şampanie?

— Şampanie? Ce, mă omule, dumneata faci chef cu şampanie?

Era clar că maiorul nici nu bănuia ce anume mi se întâmplase.

— Nu mă omor după ea. Dar Lăpuşneanu a sărbătorit un eveniment important din viaţa lui şi cu acest prilej a servit şampanie. Nu l-am putut refuza.

— Vasăzică la Lăpuşneanu ai scăpai caii!

— Nu i-am scăpat deloc. V-am spus că n-am băut decât patru cupe de şampanie. Erna însă mi-a pus ceva în pahar. Nu ştiu ce anume, dar m-a dat imediat gata.

— Cine? Erna?

— *Erna Caroţi!*

Maiorul îşi trase un fotoliu lângă fereastră, îşi aprinse o nouă ţigară şi îmi ceru, aproape poruncindu-mi:

— Povesteşte, Vladone!

I-am povestit totul şi, pe măsură ce-i povesteam, se posomora tot mai mult. Când am terminat, ramase câtva timp pe gânduri.

— ... Şi când te-ai dezmeticit ai constatat că te aflai pe stradă?

— Da!

— Şi nu-ţi mai aminteşti nimic, nimic din ceea ce s-a întâmplat cu dumneata după ce ai băut ultimul pahar de şampanie?

— Nu!

— Şi nici acum nu-ţi aminteşti?

— Nu.

— Nu se poate să nu-ţi aminteşti chiar nimic. Încearcă, Vladone!

— Nimic. Absolut nimic. Doar dacă n-a fost vis ceea ce mie mi se pare că a fost vis...

— Ce anume?

— Că m-am culcat cu Erna. Dar sigur că aşa ceva nu s-a întâmplat decât în vis.

— Şi altceva nu-ţi mai aminteşti să fi... visat?, insistă el.

Nu, altceva nu-mi aminteam. Oricât de mult doream, nu-mi aminteam.

— Nimic!

— Te-au driblat rău de tot, măi băiete!, mă compătimi ei.

— Ştiu! Dar ce-au urmărit?

— E greu de răspuns. Adică e greu de răspuns ce urmăresc cu tine, Vladone. Pot să-ţi spun însă că pentru mine şi „şef" ceea ce ţi s-a întâmplat nu constituie o noutate. A mai fost cineva care, în câteva rânduri, s-a *trezit* pe stradă, încercând să-şi aducă aminte ce i se întâmplase într-o anume casă unde se dusese să facă dragoste cu una dintre „călugăriţe". Despre „călugăriţe" ai aflat câte ceva de la şef. Îl chema Franţochi şi era ospătar într-un bar de noapte. Să sperăm că Erna nu va reuşi cu tine ceea ce a reuşit cu acel ospătar.

— Dar cu el ce a *reuşit?*

— A reuşit să-l determine să otrăvească pe o „călugăriţă" care se răzvrătise.

— Sunteţi şi dumneavoastră de părere că mai întâi a încercat să mă hipnotizeze?

— Dacă Lăpuşneanu este acela care a hipnotizat-o pe Ilinca — şi se pare că el, dacă ţinem seama de cele aflate datorită experienţelor profesorului Elinescu — atunci sigur că podoaba de Lăpuşneanu a încercat acelaşi lucru şi cu dumneata. Văzând însă că opui rezistenţă, au recurs la altceva: te-au drogat.

— Bine, dar în ce scop?

— Ti-am mai spus că nu ştiu. Ceva însă urmăresc ei şi cu tine. Apoi, după câteva clipe: Dacă am şti ce ţi-au făcut până a nu adormi.

— Cum, credeţi că, în afară de faptul că m-au drogat, *mi-au mai făcut ceva?*

— E de presupus. Să vedem ce spune şi şeful. Haide, îmbracă-te, să mergem la sediu. Ne aşteaptă. Eram amândoi îngrijoraţi. Nu ne dădea prin minte ce ţi s-a putut întâmpla.

— Chiar n-aţi ştiut nimic în legătură cu mine?, am observat convins că maiorul exagerează măcar puţin.

— Nu!

— Bine, dar filajul de la locuinţa lui Lăpuşneanu? Nu m-a văzut intrând la el, plecând? De asemenea pe Erna?

— Haide, îmbracă-te, şi la sediu ai să afli mult mai multe. Eu n-am citit rapoartele. Şeful are să-ţi risipească toate... nedumeririle.

— De ce să mă aşteptaţi? Vă promit să fac totul în viteză. N-au să treacă nici zece minute după ce veţi ajunge la sediu şi am picat şi eu.

— Lasă că nu sunt chiat atât de grăbit, iar în privinţa răbdării am destulă, chiar şi atunci când îmi lipseşte tutunul. De altfel, din balcon, priveliştea ce se oferă ochiului este prea frumoasă şi odihnitoare ca să-mi mai rămână timp să mă plictisesc.

N-am înţeles de ce maiorul ţinea musai să mă însoţească, dar n-am crezut că este cazul să fac din aceasta o problemă. Primele mişcări au fost executate cu precizia şi rutina căpătate la şcoala militară. Dar numai după câteva secunde elanul meu sucombă. Brusc, am uitat că maiorul mă aşteaptă şi că, spre a nu se plictisi, contemplă, de la înălţimea etajului cinci, panorama oraşului. O lene — pe care n-o percepeam ca atare — se strecură în mădularele mele, devenite dintr-o dată grele, obosite ca după un marş forţat cu întreg echipamentul de război în spate. O lene totuşi plăcută, molcomă, dulceagă. M-am întins, am căscat, mi-am aprins o ţigară şi m-am aşezat comod pe marginea patului. De fapt, acum ar fi trebuit să fac duşul de care aveam atât de multă nevoie. „Am timp, că doar n-au intrat zilele în sac!" mi-am zis, căscând din nou. Lenea pe care o simţeam molcomă şi dulceagă ca un fruct tropical se metamorfoză într-un fel de reverie foarte plăcută. Am simţit nevoia să mă întind în pat şi să închid ochii. Sub pleoape nu vedeam nimic. Era un întuneric de culoarea cenuşei. Părea că o apă gri vine dinspre stânga, asemenea unei viituri, şi

curge înspre dreapta, absolut fără niciun zgomot. Pe urmă, apa se transformă într-un fel de pastă mişcătoare, mai exact într-o lavă multicoloră care se deplasa în aceeaşi direcţie, ameninţătoare. Ceva mai târziu n-a mai fost sub pleoape nici viitură, nici lavă multicoloră şi foarte plăcută la privit. N-a mai fost nimic până când brusc, am văzut-o pe Erna. Erna goală sub mine, apăsându-mi capul între sânii ei feciorelnici, Erna încolăcindu-mă ca o meduză, Erna aţâţându-mă, biciuindu-mi sângele. Erna istovindu-se şi istovindu-mă. Totul a durat probabil numai câteva secunde, după care din nou am văzut lava multicoloră deplasându-se de la dreapta la stânga. Şi am ştiut că ceea ce văzusem mai adineauri sub pleoape nu fusese amintirea unui vis, ci că totul se *întâmplase aievea* în noaptea precedentă, în casa lui Lăpuşneanu.

A fost o certitudine şi ea s-a materializat într-o tresărire interioară a întregului meu trup, într-un fel de altfel de spasm, şi am simţit cum după aceea încep să se tânguie, în felul lor, sângele, carnea, porii de dorul Ernei. Dorul acesta era atât de puternic, atât de imperativ, încât nimic nu mai avea importanţă, nimic din propria mea viaţă, din tot ceea ce se întâmpla pe lume, în afară de mine. Simţeam că trebuie s-o văd pe Erna, indiferent de ceea ce avea să se întâmple după aceea cu mine.

— Eşti gata, Vladone?

Era maiorul. M-am dezmeticit şi am sărit din pat. Dumnezeule, ce se petrecea cu mine, ce se întâmpla cu mine? Mă aştepta şeful la sediu, mă aştepta maiorul pe balcon.

— Îndată.

N-am mai făcut duşul. Mi-am spălat numai faţa şi m-am îmbrăcat într-un timp record.

— Sunt gata.

Maiorul mă măsură din cap până în picioare — parcă spre a-mi verifica ţinuta — îşi opri privirile, ceva mai îndelung, pe chipul meu, pe urmă, cu voce care dezmintea cuvintele:

— În regulă, Vladone!

Am tresărit şi m-am înroşit ca un adolescent.

Şeful mă primi cu cuvintele:

— Ai avut o noapte agitată, Vladone.

M-am uitat la el decepționat. Cum putea numi noaptea aceea *agitată*? Fusese o noapte miraculoasă, o noapte cum nu mai trăisem alta în viața mea, și cum îmi doream să fie de acum încolo toate nopțile până la capătul zilelor mele.

— Da!, am confirmat din vârful buzelor.

— Ia loc, Vladone. Și tu, Bogdane!

M-am executat. Înregistram că șeful era sau numai părea abătut. De asemenea că maiorul, parcă molipsindu-se fulgerător, arăta și el la fel. Își pipăia pe dinafară buzunarele în căutarea pachetului cu țigări. Nu-l găsi.

— Iau și eu o țigară!, se invită, întinzându-se după pachetul șefului. Vrei și dumneata una, Vladone?

— Nu! Mulțumesc! Gura îmi era amară și înnăclăită. Nu aveam deloc chef să fumez. În schimb, teribil mai pofteam niște coniac. Nu prea mă dau în vânt după băutură — și cu atât mai puțin după băuturile tari — dar acum aș fi băut cu plăcere un pahar de coniac bun.

— Raportează, Vladone!, am auzit vocea colonelului, parcă venind de foarte departe, ca și când nu s-ar fi aflat dinapoia biroului, la un pas de mine, ci într-o altă încăpere.

Și am început să povestesc pe îndelete, cu amănunte — știam câtă importanță acordă șeful amănuntelor — tot ceea ce mi se întâmplase, mai exact, ceea ce îmi mai aduceam aminte că se întâmplase cu mine. Povesteam absolut fără niciun interes, dar nu fiindcă mai povestisem o dată maiorului, ci, pur și simplu, fiindcă mi se păreau fapte petrecute foarte de demult, și pentru care motiv acum nu mai aveau niciun fel de importanță sau poate, mai curând, ca și când, narându-le cu conștiinciozitate, o făceam în virtutea disciplinei care îmi intrase în sânge. Doar atunci când pomeneam numele Ernei simțeam pentru câteva clipe, doar pentru câteva clipe, ceva asemănător cu ceea ce aș fi simțit dacă fotoliul pe care stăteam s-ar fi transformat brusc într-un carusel care, învârtindu-se vertiginos, m-ar fi amețit plăcut, ca într-un început de beție carnală.

Când am încheiat raportul, colonelul întrebă cu o voce în care am avut impresia că descopăr accente de compasiune,

ceea ce m-a mirat foarte mult, întrucât nu înţelegeam motivul acelei compasiuni, de vreme ce *totul se terminase* şi, mai ales, de vreme ce totul se *întâmplase mai demult, într-un trecut greu de definit.*

— Da. Dar nu înţeleg de ce... M-am oprit la timp, ca să nu rostesc o necuviinţă. În gând, însă, am rostit fraza până la capăt:... daţi atâta importanţă unor fleacuri.

— Ce nu înţelegi, Vladone?, mă încolţi colonelul. Trebuia să găsesc o explicaţie. Căutam, dar nu găseam nici una. Ce să-i spun că... nu înţelegeam? Până la urmă am găsit ceva care realmente însemna pentru mine nedumerire:

— Nu înţeleg, de ce filajul nu v-a raportat că Erna l-a vizitat pe Lăpuşneanu. Ce Dumnezeu a păzit?

— Fiindcă *n-a observat.* Lucrătorul nostru declară că în seara zilei când dumneata afirmi că ea a venit la Lăpuşneanu, Erna nu s-a mişcat de acasă.

— Totuşi era ea, Erna!

— Ea?

Şi colonelul îmi puse dinainte fotografia ei.

— Da.

— Eram sigur că ai s-o recunoşti. Ieri seară, pe la orele opt şi jumătate...

— Poate era nouă, am ţinut să precizez.

—... Pe la orele nouă, Erna a venit la Lăpuşneanu acasă.

— În raport, filajul Ernei consemnează ceva?, întrebă maiorul.

Colonelul deschise un dosar şi luă o foaie de hârtie bătută la maşină:

— Uite ce scrie Râmniceanu. El răspunde de filajul Ernei: *„S-a întors pe jos acasă, pe la orele şaisprezece, după ce a luat masa la restaurantul «Cina». Nu a mai ieşit până a doua zi, la orele zece, când a luat micul dejun la «Nestor». Altceva nimic de semnalat, în afară de faptul că pe la orele douăzeci şi unu o ambulanţă a «Salvării» a staţionat câtva timp în faţa blocului. La volan era un bărbat în halat alb. A intrat în bloc unde a zăbovit cinci minute. A revenit însoţit de o bătrână pe care a urcat-o în faţă, lângă dânsul. Am presupus că e vorba de o cursă particulară, bătrâna fiind vreo rudă a şoferului*

pe care acesta trebuia s-o ducă undeva", etc. etc. Să vedem ce zice acum Pantea. El răspunde de filajul lui Lăpuşueanu. La început, colonelul citi în gând, plimbând pe deasupra rândurilor un creion roşu, pe urmă, în timp ce chipul său exprima clar surprindere, mare mirare, creionul roşu desenă pe marginea din stânga a hârtiei o acoladă perfectă. Ascultaţi ce surpriză ne oferă raportul lui Pantea care, bineînţeles, semnalează venirea dumitale, Vladone: *„La orele douăzeci şi unu şi patrusprezece minute, o ambulanţă a «Salvării» a oprit în faţa blocului. Din ea a coborât o femeie îmbrăcată în halat alb, după care maşina a plecat. Am presupus că femeia în halat este vreo doctoriţă ce locuieşte în bloc care, după ce a ieşit din gardă, s-a folosit de duba «Salvării» ca să ajungă acasă. Încolo, nimic de semnalat.*

— Şi de Vladone ce spune raportul?, voi să ştie maiorul. Nu specifică la ce oră a plecat de la Lăpuşneanu?

— Ba da! La orele trei dimineaţa.

— Atât de târziu!, m-am mirat, dar ca şi când faptul se referea la altcineva.

Abia acum am fost cu adevărat conştient ce se întâmplase cu mine. Dar ceea ce descopeream despre mine însumi nu mă interesa, şi fiindcă eram, în acelaşi timp, subiect şi obiect, constatam, dedublându-mă, că interesul acesta nu era deloc *profesional*, ci unul aş zice obiectivist, vreau să spun că, luând cunoştinţă de nişte fapte comise de mine, despre care habar nu avusesem, eram curios nu mai mult, şi nu într-altfel, decât aş fi fost dacă le-aş fi citit într-un ziar, eu, un oarecare cetăţean de pe stradă.

— Da, atât de târziu!

— Vrei să verifici dacă măcar într-unul din rapoarte este consemnat numărul „Salvării"?, ceru maiorul.

— N-am ce să verific, Bogdane. Nici Râmniceanu şi nici Pantea nu au crezut ca este necesar să reţină numărul. Deci, iată-ne în faţa unei situaţii noi şi, într-un fel, inexplicabilă.

— Inexplicabilă?, am întrebat cu relativa curiozitate a omului, dinafară, atras de aspectul insolit al faptelor.

— Da. Inexplicabilă, Vladone! Şi ai să fii şi dumneata imediat de acord de ce. În prealabil însă este necesar să vedem

care sunt datele problemei în lumina celor aflate recent. Ce am aflat deci! Că Erna a izbutit să păcălească filajul. Cu alte cuvinte, în timp ce acesta o credea acasă, ea, deghizată în batrână, o şterge cu o ambulanţă a Salvării. Ambulanţa o transportă acasă la Lăpuşneanu. Numai că acum celălalt filaj semnalează nu o bătrână, ci o „doctoriţă" în halat alb pe care tot o ambulanţă — probabil aceeaşi — o aduce „acasă" după orele de gardă la spital. Asta ce înseamnă?

— Înseamnă — se grăbi să comenteze maiorul — că filajul din Calea Victoriei şi-a sunat atât de tare zurgălăii, încât Erna i-a auzit şi, în consecinţă, şi-a luat măsurile necesare de precauţie ca, cel puţin în anumite deplasări, să nu poată fi urmărită. Ar trebui să-i cam frecăm ridichea lui Râmniceanu.

— Eu nu pot fi chiar atât de categoric, Bogdane. Nu trebuie să ignori faptul ca în cazul „călugăriţelor" Erna a ieşit, cum ai spune tu, basma curată, deşi, după părerea noastră, ea a fost *capul*. Ei bine, de ce să credem că, hotărându-se să acţioneze din nou, de data asta prudenţa de care a dat atunci dovadă a părăsit-o brusc? Nu-i mai normal să presupunem că acum are motive să devină şi mai prudentă, aş zice excesiv de prudentă? Doar ea ştie că dacă ne mai pică o dată în mână, va trebui să plătească şi pentru păcatele din trecut.

— Bine!... Bine!... Să zicem ca m-ai convins, murmură maiorul.

— Deci mi se pare foarte posibil ca Erna, fără să fi prins de veste că este filată, din proprie iniţiativă, şi ca măsură de maximă prudenţă, în împrejurări deosebite foloseşte diverse trucuri ca să scape de o eventuală urmărire. O împrejurare deosebită a fost vizita din noaptea precedentă pe care Erna i-a făcut-o lui Lăpuşneanu. Desigur, vrem nu vrem, trebuie să ne întrebăm: Ce a căutat la Lăpuşneanu?

Întrebarea ne era adresată nouă, mie şi maiorului.

Bănuiam că şefului i-ar fi plăcut dacă eu aş fi formulat răspunsul pe care îl aştepta. Numai că interesul cu care ascultasem la început scăzuse treptat şi acum dialogul dintre el şi maior aproape că începuse să mă plictisească. Sesizând această lipsă de interes, îmi spuneam că „se întâmplă ceva grav cu mine", cred că aveam chiar mustrări de conştiinţă,

dar nu puteam alunga nici plictiseala — de fapt începutul de plictiseală — şi nici nu eram în stare să mă regăsesc în „pielea" de ofiţer de contraspionaj. Pe de altă parte, îl urmărisem cu atât de puţină atenţie, încât aproape că nu sesizam sensul întrebării.

În locul meu răspunse maiorul Bogdan.

— În niciun caz să sărbătorească... reîntregirea familiei.

— În niciun caz!

— Iordane că Erna e fata lui abandonată etc. etc.

— Şi atunci?

— Toată chestia, după mine, vrăjeală pentru Vladone al nostru.

— Exact! De aceea spuneam mai adineauri că, într-un fel, faptele ne apar ca inexplicabile. Nu e greu, desigur, să tragem concluzia că Lăpuşneanu şi Erna i-au pus... gând rău lui Vladone. Întâi, Lăpuşneanu a încercat să-l hipnotizeze, aşa cum a procedat cu Ilinca. Nu i-a reuşit, fiindcă Vladone, avertizat, nu s-a lăsat prins. Pe urmă, i-au pus ceva în şampanie.

— M-au îmbătat, am spus.

— Nu ştiu dacă a fost numai atât, replică şeful, dar nu mai înainte de câteva clipe de ezitare.

— Ce altceva ar mai putea fi, tovarăşe colonel?, am întrebat cu aceeaşi curiozitate periferică.

— Ar mai putea fi şi altceva, Vladone, *şi altceva!* Era evident că nu voia să răspundă, convins fiind că voi înţelege singur la ce anume „altceva" se gândise. Dar eu eram prea obosit, dar, mai ales, prea plictisit de tot ceea ce auzisem, şi în măsura în care auzisem. Desigur, era important tot ceea ce se spusese, era importantă problema în sine. Dar era mult mai important altceva, la care nu voiam să mă gândesc, dar la care sigur că voi începe să mă gândesc mai târziu, când se va termina şedinţa, când aveam să fiu singur, când aveam să *pot* să mă gândesc la singurul lucru la care realmente mi-ar fi plăcut, şi nu numai cu gândul, ci cu întreaga mea fiinţă. Pare desigur absurd: Cum să mă gândesc cu întreaga mea fiinţă? Şi totuşi aşa simţeam.

Maiorul Bogdan se uită la mine lung, pe urmă întrebă pe colonel:

— Cu Pantea şi Râmniceanu stau eu de vorbă?

Am avut însă impresia că maiorul întrebase mai mult ca să schimbe vorba.

— Bineînţeles. Poate că îşi aduce aminte careva de numărul ambulanţei.

— Sau poate au reţinut vreun alt amănunt care să ajute la identificarea ei.

— Este foarte important să descoperim ambulanţa. Dacă o depistăm ajungem şi la complicii Ernei, sau cel puţin la unul singur.

— Mie ce însărcinare îmi daţi?, am întrebat.

— Deocamdată nici una. Să vedem cum va mai evolua situaţia. Nu se poate ca reuniunea la care ai luat parte să *nu aibă urmări,* Vladone.

Am fost cum nu se poate mai bucuros că, deocamdată cel puţin, mă lasă liber.

— Cred că pentru ziua de astăzi e destul, l-am auzit pe colonel. Dumneata, Vladone, poţi pleca. Tu, Bogdane, rămâi, fiindcă mai am ceva de discutat cu tine.

Am plecat aproape bine dispus, şi nici nu mi-a dat prin minte să mă întreb ce anume avea de discutat colonelul cu maiorul Bogdan în absenţa mea.

13
Alibiul doctorului Peticaru

Când am ieşit în stradă, deşi soarele apusese, căldura era mare, oamenii treceau pe lângă mine transpiraţi şi obosiţi. Feţele lor aveau o culoare ciudată şi se părea că mult nu ar fi trebuit ca ele să ajungă la punctul când aveau să înceapă a se topi. M-am îndreptat spre „Rosinanta" mea, chiar am descuiat-o, dar gândul că înăuntru mă voi simţi ca într-un cuptor m-a făcut să renunţ.

Am pornit-o pe jos, la întâmplare. În sfârşit, eram singur. În timpul şedinţei îmi dorisem atâta clipa aceasta şi iată, acum, când ea venise, mă întrebam de ce o dorisem? Nu-mi mai aminteam. Eram intrigat şi neliniştit. Ce se întâmpla cu mine? Pe urmă, brusc, mi-am amintit. Voiesm să fiu singur ca să mă pot gândi în linişte la Erna. Doream s-o văd, doream nebuneşte, dar în acelaşi timp eram încă în suficientă măsură de lucid ca să-mi interzic acest lucru. Deşi nu-l întrebasem pe colonel, ştiam că, dacă aş fi făcut-o, mi-ar fi interzis categoric s-o caut. Bine, nu o voi căuta în mod expres. Dar dacă mă voi duce să-l vizitez pe Lăpuşneanu asta nu va însemna că pe ea o caut. În definitiv, colonelul nu-mi dăduse o nouă însărcinare, dar nici nu *anulase* pe cea veche. Deci, formal, vizitându-l, însemna că sunt în „exerciţiul funcţiunii".

Am pornit spre strada Prozelor pe jos, deşi până acolo aveam destul de mult de mers. Dar asta nu mă deranja. Aveam timp suficient *ca să mă conving*. Fiindcă, în ciuda faptului

că eram conştient că încalc un ordin superior, instinctul îmi spunea că în niciun caz nu trebuia să mă duc la Lăpuşneanu. Or, tocmai de aceea aveam nevoie de timp: ca să mă conving că trebuia totuşi să-l văd. *Trebuia!* Fără să-mi dau seama, am început să grăbesc pasul. Ceva mai târziu, mereu mai nerăbdător, am sfârşit prin a lua un taxi. Când am ajuns la capătul străzii, i-am cerut şoferului să oprească. Am plătit şi mi-am continuat drumul pe jos. În sfârşit, iată-mă peste drum de casa în care locuia Lăpuşneanu. Ferestrele apartamentului erau luminate, deşi abia se întunecase. Era deci acasă. Dar, ciudat, acum, privind ferestrele luminate, descopeream cu uimire că nu mai eram deloc interesat să urc. Şi nu mai eram fiindcă, fără să verific, *ştiam* că Lăpuşneanu e singur, că, în niciun caz, n-am s-o găsesc acolo pe Erna. Şi eu doar pe ea voiam s-o văd, numai pe ea. Mai devreme, încercând să analizez ce se petrece cu mine, descoperisem, cu mare mirare, că dacă doream atât de mult s-o văd, aceasta se datora faptului că voiam să verific în ce măsură Erna cea reală corespundea cu Erna din aducerea mea aminte, şi îmi spusesem că o astfel de curiozitate nu poate fi decât una de natură strict profesională. Acum, însă, nu mai am niciun fel de îndoială că încercasem să mă mistific.

Priveam ferestrele luminate şi chipul meu oglindea, fără îndoială, dezamăgire. Îmi spuneam că pierd timpul, că nu are rost să mai întârzii pe strada aceea, şi cu toate acestea continuam să rămân. Rămâneam, pe de o parte, fiindcă mă întrebam dacă totuşi nu era cazul să urc la Lăpuşneanu măcar pentru cinci minute, iar pe de alta, fiindcă nu mă puteam decide încotro să-mi îndrept paşii: Acasă? Înapoi la sediu? Spre apartamentul din Calea Victoriei unde locuia Erna? Dar la ea în niciun caz nu mă puteam duce. Însemna să mă dau de gol, să desconspir ceea ce Erna probabil încă nu cunoştea, cu alte cuvinte, să compromit acţiunea noastră. Aşa ceva nu eram încă în stare să fac. Cel mai înţelept lucru era să iau masa în oraş şi apoi să mă duc să mă culc, înghiţind în prealabil niscai somnifere ca să pot dormi, fiindcă, fără îndoială, aveam să am insomnii.

Până la urmă, gândul acesta izbuti să mă urnească din loc. Am făcut cale întoarsă, cu ochii după un taxi care să mă ducă acasă. N-am avut noroc. Am mers pe jos, pe străzi ale căror nume nu le cunoşteam şi pe care nu mai călcasem niciodată, până când deodată mi-am dat seama că strada, casele îmi erau cunoscute. Totuşi a trebuit să mai treacă minute în şir până să înţeleg că mă aflu pe strada pe care locuiau Filomel şi Filomela. Încă vreo douăzeci — treizeci de paşi şi aveam să ajung în dreptul casei lor.

Am simţit nevoia să-i revăd. Îmi erau amândoi simpatici şi de fiecare dată când stătusem cu ei de vorbă îmi făcuse o reală plăcere. Numai că de data aceasta motivul era altul. Nu fiindcă îmi făcea plăcere voiam să-i revăd, ci fiindcă, procedând astfel, îmi dovedeam că nu neglijam obligaţiile mele profesionale. Vreau să spun că în felul acesta voiam să neutralizez nemulţumirea ce mă sâcâia: că mă preocupau mai mult problemele mele personale — de fapt una singură: Erna — decât cele de serviciu.

Am grăbit pasul. Când am ajuns în faţa casei lor, atât de urâtă pe dinafară, încât cu greu şi numai într-o oarecare măsură izbutea s-o înfrumuseţeze grădina minusculă, am avut o clipă de ezitare. Fereastra dinspre curte era deschisă şi se auzeau până în strada vioara Filomelei care cânta ceva de Paganini acompaniată de pianul lui Filomel. Am ascultat câteva minute, pe urmă m-am decis. Am intrat în curte şi am sunat la soneria de la intrare. A trebuit să sun de trei ori — a treia oară foarte lung — ca să mă audă, în aşa măsură cei doi soţi erau absorbiţi de muzica pe care o cântau.

Mi-a deschis Filomel. Fu foarte surprins că mă vede, dar şi bucuros.

— A, dumneavoastră, domnule Vladone! Poftiţi!... Poftiţi!... Filomela se va bucura când vă va vedea. O porni înainte şi, de departe, strigă: Filomela, ghiceşte repede cine a venit să ne vadă!

— Nu-mi dă prin minte. Cine?

— Domnul Vladone.

Filomela apăru în prag. Când dădu cu ochii de mine, exclamă:

— Ce bine ne pare, domnule Vladone!

Când am trecut dincolo, în camera unde se afla pianul, m-am aşezat cu grijă pe canapeaua pe care stătusem şi prima dată.

— Domnule Vladone, dacă nu veneaţi dumneavoastră, intenţionam să vă caut eu, mă anunţă Filomel.

— De ce, domnule Filomel? S-a mai întâmplat ceva la circ?

— Nu! Acolo totul este „în regulă"... ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat. Şi totuşi a fost omorât un om: Franz! Dar despre asta nimeni nu mai vorbeşte. Şi nu pentru că nu vor să bată apa în piuă, de vreme ce criminalul a rămas nedescoperit, ci pur şi simplu pentru că le este indiferent dacă va fi sau nu descoperit. Pur şi simplu, fiindcă aproape au uitat ce s-a întâmplat. E atât de trist, domnule Vladone, când eşti nevoit să constaţi cât de egoişti sunt oamenii! Dacă unul de alături moare, cei mai mulţi sunt gata să meargă mai departe, bucuroşi că ei au scăpat, bucuroşi că moartea pe ei i-a ocolit.

— Înţeleg! Intenţionaţi să mă căutaţi ca să aflaţi de la mine cum mai decurge ancheta.

— Nu, domnule Vladone. Am voit să vin la dumneavoastră cu rugămintea să interveniţi sau să garantaţi pentru noi ca să ni se permită s-o vizităm pe Ilinca la clinica unde a fost internată. Până acum, în două rânduri am încercat s-o vedem, dar de fiecare dată ni s-a interzis, motivându-se că starea sănătăţii ei nu-i îngăduie să primească vizite.

— Dar de ce suferă, domnule Vladone?, voi să ştie Filomela.

Bineînţeles, nu aveam de gând — nu-mi era permis — să le dau explicaţia adevărată. Înainte de a apuca să răspund, întrebarea lui Filomel făcu răspunsul şi mai dificil.

— Domnule Vladone, personal sunt convins că nu din cauza stării sănătăţii ei precare nu ni se dă voie s-o vedem. Motivul este desigur altul. Nu cumva interdicţia de a primi vizite se datoreşte faptului ca este îngrijită, din punct de vedere medical, sub stare de arest? Suntem foarte neliniştiţi. Mai ales Filomela.

— Vă rog să mă credeţi că presupunerea dumneavoastră nu are niciun temei, domnule Filomel. De altfel, lucrul acesta vi-l poate confirma şi Fenia. Cu ea n-aţi stat de vorbă?

— Ba da! Dar, ca să fiu sincer, ea ne-a făcut impresia că ascunde ceva de noi. Şi tocmai acesta a fost motivul pentru care am devenit bănuitor.

Aflând aceasta, am fost bucuros că Fenia ştiuse să păstreze secretul, şi meritul ei era cu atât mai mare cu cât ea manifestase un scepticism total în ceea ce priveşte necesitatea internării Ilincăi, ca măsură preventivă.

— Nu mă îndoiesc, domnule Filomel, că sunteţi un bun psiholog, totuşi să ştiţi că Fenia nu are ce să ascundă de dumneavoastră. Sau dacă da, şi eu nu ştiu, acel *ceva* nu este de natură să vă îngrijoreze. *Noi* nu avem nimic a-i reproşa Ilincăi şi prietenia pe care i-o arătaţi o merită cu prisosinţă.

— Ne-aţi luat o piatră de pe inima, domnule Vladone!, răsufla uşurată Filomela.

— Aţi putea interveni pentru noi ca să ne lase s-o vedem?, insistă Filomel.

— Nu vă pot promite dinainte. Am să mă interesez cum se mai simte şi, dacă sănătatea ei permite, vă rog să mă credeţi că dumneavoastră veţi fi primii care o veţi vedea.

— Bine, dar de ce suferă?, întrebă Filomela.

— Trece printr-o foarte serioasă tulburare psihică, am inventat ad-hoc un diagnostic. Profesorul Elinescu speră s-o pună pe picioare în scurtă vreme.

Câteva clipe n-a mai vorbit nici unul dintre noi.

— Ei, cum se mai descurcă noul dresor?, am întrebat când mi-am dat seama că, în mod surprinzător, conversaţia stagnase.

— Admirabil! Ştiţi — nu v-am ascuns — că Eremia Fecioru nu mi-e simpatic, dar sunt nevoit să recunosc deschis că în materie de dresaj e un as. Cred că în turneul pe care circul nostru îl va întreprinde în străinătate, numerele de dresaj ale lui Eremia se vor bucura de un real succes.

— Cum, plecaţi în turneu?, am întrebat devenind brusc în aşa măsură interesat de vestea pe care o aflam, încât m-am mirat eu însumi.

— Circul pleacă la întâi august.

— Presupun că sunteţi bucuroşi...

— De ce să fim?, întrebă Filomel.

— Că veţi vedea o ţară străină, am explicat, cu gândul în altă parte, fiindcă vestea pe care mi-o dăduse avu asupra mea un efect aş zice salutar. „Salutar" în sensul că pur şi simplu mă dezmeticisem din starea de relativă apatie în care mă aflasem. Vreau să spun că mă simţeam acum în mai mare măsură locotenentul Vladone de la contraspionaj decât mă simţisem câteva minute mai înainte.

— Noi încă nu suntem siguri că vom pleca, spuse Filomel cu părere de rău, dar cu multă demnitate.

— De ce?

— Se pare că numărul nostru este apreciat ca mult prea modest în comparaţie cu ceea ce s-a realizat aiurea în materie de dresură de păsări, îmi explică Filomela.

— Dacă acest criteriu ar sta la baza selecţionării şi a celorlalte numere, cu excepţia lui Fecioru şi a zburătorilor, n-ar mai trebui să plece nimeni.

— Consideraţi că vi se face o nedreptate?, am întrebat.

— Asta nu. De altfel în ceea ce ne priveşte, încă nu s-a luat o hotărâre definitivă.

— Personal sunt convins că veţi pleca şi dumneavoastră.

Am spus-o cam din vârful buzelor, deoarece în clipele acelea îmi era complet indiferent dacă prietenii mei vor fi sau nu selecţionaţi. Faptul că circul se pregătea să plece în turneu peste graniţă continua să mi se pară o noutate extraordinară, şi încă în aşa măsură, încât a-mi prelungi vizita şi a continua conversaţia cu ei o consideram aproape o corvoadă. De aceea, scuzându-mă că treburile mă silesc să-i părăsesc atât de repede am plecat.

Cu troleibuzul şi apoi cu un taxi am ajuns la sediu. Speram să-l mai găsesc acolo pe şef. Plecase. Nu l-am mai găsit nici pe maiorul Bogdan. Eram nerăbdător să le comunic şi lor vestea că circul pleca în turneu, convins fiind că vor acorda informaţiei aceeaşi importanţă pe care eu i-o acordam.

„Au s-o afle mâine dimineaţă", mi-am zis, pregătindu-mă să plec acasă.

Totuşi nu mă puteam hotărî să amân până a doua zi. Şeful trebuia înştiinţat, deşi informaţia obţinută nu implica luarea

unor măsuri de maximă urgenţă. Colonelul trebuia informat *imediat* dintr-un alt motiv, aş zice unul egoist. Speram ca din discuţia ce avea să urmeze *să pot înţelege eu însumi* de ce era foarte important ceea ce aflasem de la Filomel. Eram convins că şeful — îl cunoşteam măcar în atâta măsură — va vedea mult mai departe decât eram eu în stare.

În ciuda faptului că se făcuse târziu, l-am sunat acasă. După al treilea apel, cineva a ridicat receptorul şi am auzit vocea puţin cam somnoroasă a colonelului:

— Alo! Cine-i?

— Locotenentul Vladone la telefon, îmi permiteţi să raportez...

— Raportează!

— La începutul lunii august, circul pleacă în turneu. Ştiaţi?

— (!)

— Mi-am permis să va deranjez la ora asta, fiindcă am crezut că trebuie să vă informez imediat.

— Ai făcut foarte bine, Vladone. Şi... şi mă bucur că ţi-ai dat seama de importanţa problemei.

Ultimele cuvinte ale colonelului nu-mi făcură niciun fel de plăcere. Faptul că mă lăudase fiindcă sesizasem importanţa problemei — plecarea circului în turneu — însemna că avea o părere foarte proastă despre mine. Fiindcă una e să nu sesizezi importanţa unei probleme şi alta să nu fii în stare a înţelege în ce constă ea. Ori eu — am recunoscut-o şi ceva mai sus — eram capabil să intuiesc *doar* importanţa, nu şi problema în sine, ceea ce este cu totul altceva. (Totuşi nu aveam dreptul să mă simt jignit, fiindcă interpretarea pe care o dădeam cuvintelor colonelului era cu totul eronată. Dar de aceasta îşi vor da singuri seama cititorii, pe măsură ce vor lua cunoştinţă de evenimentele în curs de desfăşurare). Dar întrucât mă simţeam jignit, mi-am permis să replic:

— E la mintea cocoşului, şi măcar atâta minte cât a cocoşului cred că am şi eu.

— N-am vrut să te jignesc, Vladone. Sper că într-o zi — care probabil nu este prea departe — vei înţelege şi dumneata ce anume am vrut să spun. Apoi cu alt ton: Ei, acum du-te şi dumneata de te culcă. Noapte bună.

— Să trăiţi!

Am pus receptorul în furcă şi am rămas locului descumpănit. Ce voise să spună colonelul? Nu înţelegeam. Eram, da, descumpănit, dar simţeam cum încet, încet tristeţea mă încearcă. O tristeţe inexplicabilă, aproape dureroasă. Am plecat spre casă. M-am urcat în „Rosinanta" mea şi zece minute mai târziu mă aflam în lift, urcând spre apartamentul meu. În momentul când am intrat în vestibul a început să sune telefonul. M-am repezit să ridic receptorul, dar când am ajuns la un pas de aparat am încremenit locului, nemaiîndrăznind să fac acel ultim pas. Da, cred ca acesta este termenul cel mai potrivit. *N-am îndrăznit!* Nu ştiu dacă trebuie să afirm că în general am presimţiri. Niciodată nu mi-am pus o asemenea întrebare. Ştiu însă, cu o certitudine aproape absolută, ca pericolul îl presimt. Am verificat în mai multe rânduri. Şi iată că ceea ce m-a împiedicat să fac acel ultim pas sau numai să întind mâna ca să ridic receptorul a fost presentimentul unui pericol iminent. Poate că afirmaţia mea are să vă mire. Poate că aveţi să vă întrebaţi: „Bine, dar ce pericol putea să te ameninţe dacă ridicai receptorul?" Dacă vă gândiţi la un pericol material şi imediat, întrebarea dumneavoastră pare legitimă. Desigur, ridicând receptorul, nu avea să se declanşeze o explozie care să mă ucidă. Numai că nu despre un asemenea pericol este vorba, şi nu la aşa ceva mă gândeam atunci. De fapt, nu mă gândeam la nimic precis, ci pur şi simplu simţeam că nu trebuie să ridic receptorul, căci, dată îl voi ridica, mă voi găsi într-o mare primejdie.

Telefonul suna. De cele mai multe ori când el sună şi nu vrei să ştii cine te cheamă ai impresia că apelul se repetă din ce în ce mai des şi parcă din ce în ce mai alarmant, încât, până la urmă, nu mai poţi rezista şi, călcând în picioare propria-ţi hotărâre, sfârşeşti prin a ridica receptorul, deşi ştii că, un minut mai târziu, vei regreta. Ei, bine, de data asta nu se întâmplă aşa. Apelul se repetă la intervale uniforme — aşa cum se întâmplă în realitate, absolut în toate cazurile — dar mie mi se părea că lucrul acesta se petrecea nu în mod necesar şi obiectiv, ci că, dimpotrivă, uniformitatea apelului era un indiciu sigur că insul care mă căuta dispunea de timp

suficient, că nu avea niciun motiv să se grăbească şi că, în consecinţă, mă va suna mereu-mereu până când, înnebunit, voi sfârşi prin a răspunde.

Încremenit locului, de parcă prinseseră rădăcini, ascultam apelul, voiam teribil de mult să aflu cine mă caută şi pentru ce, dar teama era mult mai puternică. Telefonul suna, eu îmi strângeam pumnii şi, pe nesimţite, transpiraţia mă invada, la fel ca într-un coşmar. La un moment dat, şi mult mai curând decât mă aşteptasem, apelul conteni. Am răsuflat uşurat şi, cu batista, mi-am şters transpiraţia de pe frunte, de pe faţă, de pe gât. Pe urmă, în timp ce îmi scoteam haina, deodată m-a cuprins un fel de disperare că fusesem atât de prost şi mă încăpăţânasem să nu ridic receptorul. Acum, în contrast cu ceea ce simţisem tot timpul cât sunase telefonul, regretam că teama mă împiedicase să aflu cine mă chemase, deşi, chiar de la primul apel, aceasta fusese dorinţa mea cea mai intimă, cea mai arzătoare, fiindcă, de fapt, ştiusem de la început că la capătul celălalt al firului se aflase Erna. Ea fusese, Erna, mă sunase dintr-un motiv numai de ea ştiut, şi dacă nu răspunsesem, sigur că de acum încolo nu avea să mă mai cheme. Pierdusem pentru totdeauna şansa unică — habar nu aveam despre ce anume şansă era vorba — şi certitudinea aceasta în aşa măsură mă deznădăjdui, încât mi-am zis că viaţa nu mai are niciun sens pentru mine. În aşa măsură sinuciderea mi se păru unica rezolvare posibilă, încât m-am îndreptat spre uşa ce da în balcon, hotărât să mă arunc pe fereastră. De vreme ce pot relata *astăzi* cele întâmplate *atunci*, înseamnă că totuşi n-am făcut-o, că în ultima clipă am renunţat sau că s-a întâmplat ceva care m-a împiedicat s-o fac. Ce anume însă nu ştiu. Dar nu numai atâta nu ştiu. Nu ştiu ce s-a mai întâmplat imediat după aceea şi până a doua zi dimineaţa când mi-am dat seama că mă aflu, mai exact, când m-am dezmeticit propriu-zis şi mi-am dat seama ca mă aflu în biroul colonelului Mănăilă.

Stăteam pe un scaun, lângă fereastră. Maiorul Bogdan era şi el de faţă. Habar nu aveam dacă venise înainte sau după mine. Vorbea, şi şeful îl asculta cu atenţie. A trebuit să fac eforturi ca să înţeleg ce spune. Când, am izbutit, am început să ascult şi eu cu atenţie.

— Pantea n-a reţinut niciun amănunt şi cu atât mai puţin numărul ambulanţei. Nici el şi nici ceilalţi. Râmniceanu însă a căscat mai bine ochii. El a observat că ambulanţa avea o aripă lovită. Bineînţeles că numărul nici el nu l-a reţinut. Aripa lovită constituie totuşi un indiciu. L-am trimis pe Picioruş să descopere sanitara şi pe şofer.

— Şi a reuşit?, am întrebat, deşi nu aveam nicio îndoială că da, întrucât locotenentul-major Picioruş se bucura de faima că era capabil să descopere un anume individ printre o sută alţii, toţi semănând între ei.

— Bineînţeles. Acuşi trebuie să pice aici cu şoferul respectiv.

Colonelul se uită la ceas, se miră cât de repede trecuse timpul, pe urmă către maior:

— Eu sunt chemat la şeful cel mare. Dacă, în lipsa mea, pică Picioruş cu şoferul, anchetează-l tu, Bogdane.

— În regulă. De altfel, numai pentru atâta lucru, nici nu era cazul să pierzi tu timpul. Iar ceva mai târziu, după plecarea colonelului, către mine: Cum te mai simţi, Vladone?

M-am uitat la el surprins, de aceea i-am răspuns cu oarecare întârziere:

— Perfect. Pot să vă întreb de ce mi-aţi pus această întrebare? Las cumva impresia ca aş fi bolnav?

— Pari cam obosit, Vladone. Apoi imediat, parcă de teamă să nu mă sperie: Dar s-ar putea să fie doar o simplă impresie de-a mea.

— Vă asigur că este o simplă impresie.

În clipa următoare, Picioruş introduse în birou pe şoferul ambulanţei cu care, după toate probabilităţile, Erna se deplasase deghizată de la locuinţa ei la aceea a lui Lăpuşneanu.

Şoferul era un om trecut de cincizeci de ani, mărunt, gras, cu o chelie pronunţată şi cu un neg mare între sprâncenele stufoase. Ochii spălăciţi îi erau tare neastâmpăraţi, probabil şi din cauză că-i era teamă. Se spune că există trei feluri de oameni: buni, răi şi şoferi. Despre şoferul introdus în birou de către Picioruş nu era uşor să-ţi faci o părere. N-am izbutit nici după câteva minute, aşa că mi-am zis: „Şofer!" Şi cu asta m-am mulţumit.

— Să trăiţi!

— La loc!, îl invită maiorul. (Între timp Picioruş se eclipsase din birou, pesemne mai având şi o altă însărcinare de îndeplinit.)

Şoferul se aşează pe scaun şi, din cauza greutăţii, scaunul scânci.

— Cum te cheamă?

— Sânpetru. Gheorghe Sânpetru.

— Presupun că ştii de ce te afli acum aici la noi.

— Nu ştiu. Ştiu că nu mă simt vinovat cu nimic. Asta ştiu, şi ştiu sigur.

— Luni după-amiază ai fost de serviciu, da?

— Luni asta care a trecut?

— Da!

— Am fost. N-aş mai fi fost!

— De ce?

— Păi spuneţi şi dumneavoastră. Am luat ambulanţa în primire la ora două. La două şi jumătate prima cursă. O fată care încercase să se sinucidă. Pe la patru, unul căruia i-a plesnit primusul şi era gata-gata să ardă ca o aşchie. Pe urmă...

— Nu e nevoie să-mi înşiri toate cursele pe care le-ai făcut în după-amiaza aceea. Mie să-mi spui ce ai făcut după orele opt seara. Dar îţi atrag atenţia să nu-mi înşiri verzi şi uscate.

— După orele opt seara?

— Da, după orele douăzeci.

— Vasăzică asta-i! Măi fir-ar al dracului să fie!, începu să se frământe pe scaun şi să se caute prin buzunare.

— Vrei o ţigară?, îl întrebă maiorul.

— Nu! Caut batista.

Şi într-adevăr avea nevoie de batistă ca să-şi şteargă transpiraţia, dintr-o dată foarte abundentă. Până la urmă o găsi. Îşi şterse faţa, fruntea, palmele, o vârî înapoi în buzunar, după care se uită la maior fără să deschidă gura.

— Ai de gând să vorbeşti, Sânpetru?

— N-am ce să spun. Că dacă am să vă spun adevărul tot nu aveţi să mă credeţi, aşa că mai bine tac. Tac, şi faceţi cu mine ce vreţi.

— N-ai de unde să ştii dacă am să te cred sau nu. Aşa că eu te sfătuiesc să-i dai drumul.

— Păi cum să mă credeţi dacă nu-i de crezut?

— Ce anume nu-i de crezut?

— Vreţi să spuneţi că aveţi să mă credeţi dacă am să vă zic: „Măi nene, poţi să mă şi omori, dar eu habar nu am ce s-a întâmplat cu mine între opt şi zece în noaptea aceea."

Am făcut ochii mari şi mi-am zis că Sânpetru ăsta trebuie că era sărac rău cu duhul dacă îşi închipuia că îl va putea prosti pe maior. Iar când, apoi, l-am auzit pe acesta spunându-i că-l crede, am presupus că-i o tactică de-a lui, ca să-i câştige încrederea.

— Bine, nu-ţi aminteşti. Dar ia încearcă să-ţi aduci aminte ce ai făcut până în clipa când ai început să nu-ţi mai aminteşti. Să zicem, cam de pe la ora nouăsprezece, adică de pe la ora şapte seara.

— Păi să încerc. La şapte seara eram în curtea spitalului. Stăteam de vorbă cu portarul. Discutam despre campionatul mondial de fotbal. El zicea...

— Treci peste ce zicea portarul.

— Aveţi dreptate, că nu asta e important. Ne-am cam ciorovăit până pe la şapte şi jumătate. Nu! Până pe la opt fără un sfert. Atunci am primit ordin să mă duc după unul care are o criză de apendicită tocmai în Colentina. Ce mai! Zi afurisită. Asta era a şasea cursă de când intrasem în serviciu. Dar ce era să fac? Am plecat. De plecat am plecat, dar de ajuns acolo n-am ajuns.

— De ce? Ce ţi s-a întâmplat pe drum?

— Păi tocmai asta-i de mirare: habar nu am ce mi s-a întâmplat. Îmi aduc aminte că, la un moment dat, mi-am dat seama că stau cu motorul oprit şi cu mâinile pe volan. Am crezut că am rămas în pană şi chiar m-am mirat că stau aşa, fără să fac nimic. Mă pregăteam să cobor ca să cercetez motorul. Dar, mai înainte, am apăsat pe accelerator, şi iată că motorul funcţiona. Mă uit afară să văd unde mă aflu. Tocmai pe Filantropia, aproape de Chibrit, unde-i un complex alimentar. I se spune „la Ciupercă". Eu aveam cursă pe Colentina şi iată că mă aflam pe Filantropia. Mă uit la ceas: zece! De la

spital plecasem la opt fără un sfert. N-am mai stat pe gânduri. I-am dat bătaie la adresa de pe Colentina. Când am ajuns, mi s-a spus că pe bolnav îl transportase o altă ambulanţă. M-am întors la spital şi am minţit că am avut o pană afurisită. Dacă le spuneam adevărul, cine m-ar fi crezut?

Şi se uită întrebător la maior.

— Vasăzică aşa s-au petrecut lucrurile, conchise acesta.

— Aşa.

— Spune-mi, Sânpetru, când ai plecat de la spital sau în drum spre pacientul acela nu ai luat pe nimeni în maşină?

— Propriu-zis nu am luat pe nimeni.

— Ce înseamnă la dumneata: propriu-zis nu ai luat pe nimeni? Nepropriu-zis ai luat?

— Să vedeţi. Domnul doctor Peticaru urma să meargă cu mine la bolnav, ca să constate dacă trebuia într-adevăr internat. S-a urcat lângă mine şi mi-a spus să mă abat puţin din drum ca să-l las la un atelier mecanic unde dăduse maşina lui la gresat. Zicea că, după ce îl duc acolo, eu să-mi continui cursa, că el mă va ajunge din urmă, ba mi-o va lua chiar înainte.

— Şi? L-ai dus la atelier?

— Cred că l-am dus.

— De ce numai „crezi"? Ce, nu eşti sigur?

— Nu-mi amintesc de fel — aşa cum v-am mai spus — ce am făcut pe drum. Dar pesemne că l-am dus, fiindcă domnul doctor a ajuns acasă la pacient înaintea mea. Acolo, văzând că nu mai am de gând să vin, a cerut la garaj să-i trimită o altă ambulanţă.

— Pe doctor spuneai că-l cheamă Peticaru?, am întrebat.

— Da, Peticaru.

Numele îmi era foarte cunoscut, dar nu-mi aminteam de fel dacă îl cunoscusem cândva, sau îmi vorbise cineva despre un oarecare medic Peticaru.

— Altceva, Sânpetru?, întrebă maiorul.

— Nimic!

— În cazul acesta eşti liber. Un moment numai să vină cineva ca să te conducă.

— Înseamnă că m-aţi crezut!, exclamă cu o uimire ce părea sinceră.

— Da, Sânpetru, te-am crezut. Şi tare mi-e teamă că eşti mai puţin convins că-i adevărat ce mi-ai spus decât sunt eu că nu mi-ai îndrugat braşoave.

— Mă întreb, am să fiu vreodată în stare să înţeleg ce s-a întâmplat cu mine?

— Iată o întrebare la care eu în niciun caz nu sunt în măsură să-ţi răspund.

Această ultimă parte a dialogului dintre maior şi şofer am transcris-o cam „după ureche", cum se spune — şi nu sunt sigur că n-am mai adăugat ceva şi de la mine — deoarece eram preocupat să-mi aduc aminte cu ce prilej auzisem pronunţându-se numele doctorului Peticaru. După ce şoferul părăsi încăperea, maiorul mă întrebă:

— Îl cunoşti cumva pe doctorul Peticaru?

— Personal nu cred să-l fi cunoscut. Sunt însă sigur că cineva mi-a vorbit de el. Cine însă, şi în ce împrejurare, nu izbutesc să-mi aduc aminte. Dar abia am pronunţat aceste cuvinte, că brusc mi-am amintit. Doctorul Peticaru... ei, bine, ştiu cine-i doctorul Peticaru. Doctorul Peticaru este medicul care a pus în ghips piciorul fracturat al lui Eremia Fecioru.

— Noul dresor!

— Da!... El!...

Maiorul fluieră şi trosni din degete ca puştii.

— Vladone, mi se pare ca s-a prins ceva în undiţă. Al naibii să fiu dacă nu s-a prins ceva! Poate chiar un peşte mare-mare!

Şi începu să se plimbe prin cameră agitat. În ochi i se citea o mare satisfacţie, pe care şi-o manifesta fie frecându-şi mâinile, fie făcându-mi din ochi, de fiecare dată când trecea prin faţa mea.

Doctorul Romulus Peticaru era chirurg, şi încă unul foarte bun, deşi destul de tânăr. (Nu avea mai mult de treizeci de ani.) Confraţii, cei în suficientă măsură de obiectivi ca să recunoască fără patimă şi meritele altora, spuneau despre el că „are mâna lui Djuvara". Ca înfăţişare, însă, omul nu-ţi spunea mare lucru. Un tipobişnuit, greu de reţinut, de statură potrivită, modest îmbrăcat şi, cel puţin după aparenţe, timid.

Deşi toată lumea îi recunoştea talentul — până şi invidioşii — datorită modestiei sale nimeni nu-i acorda consideraţia ce i s-ar fi cuvenit. Până şi subalternii — asistenţii şi asistentele medicale — îşi permiteau să fie faţă de el ireverenţioşi şi, în unele împrejurări, de un familiarism aproape jignitor. El nu se supăra niciodată şi părea că nici nu observă purtarea lor. Şi poate tocmai datorită faptului că nu era arogant şi nici vindicativ întreg personalul ţinea la el.

M-am convins de acest lucru în timpul desfăşurării anchetei discrete pe care am întreprins-o la spital — din însărcinarea maiorului Bogdan — la puţină vreme după audierea şoferului Gheorghe Sânpetru. Toţi acei cu care am stat de vorbă l-au lăudat, atât din punct de vedere profesional, cât, mai ales, ca om. „Pâinea lui Dumnezeu", „om cu inimă de aur", „bun să-l pui pe rană" etc. Etc. — cu asemenea cuvinte îşi încheiau cei chestionaţi caracterizarea.

Întâmplarea a făcut să-l şi întâlnesc pe unul din coridoarele spitalului. Tocmai ieşea de la o operaţie — mi s-a spus că de la una foarte grea — şi, dacă o soră nu mi-ar fi atras atenţia cine este, aş fi putut crede că omul care tocmai trecuse pe lângă mine, absent şi obosit, — purta un halat nu prea curat, o tichie pleoştită trasă până deasupra sprâncenelor şi nişte tenişi albi, scâlciaţi — sigur aş fi crezut că insul cu care îmi încrucişasem paşii era un infirmier sau eventual un autopsier. Am fost surprins cât de fără importanţă arăta şi, privind în urma lui, mi-am zis că, probabil, nicio femeie nu s-ar pierde cu firea din cauza lui.

Doctorul Peticaru ocupa un apartament dintr-un bloc de pe strada Ştirbei Vodă, la etajul trei, unde trăia singur. Până în urmă cu doi ani, locuise acolo împreună cu amanta lui, care însă murise subit, în timp ce asista la o slujbă religioasă în biserica din cartier. Părerile colocatarilor, excelente. Nimic suspect. În concluzie, numai aprecieri elogioase de la persoanele cele mai diferite ca profesiune şi preocupări. La toate acestea mai trebuie adăugat că verificarea declaraţiei şoferului Sânpetru confirma întru totul afirmaţiile acestuia. Într-adevăr, la orele douăzeci doctorul Peticaru se prezentase la atelier pentru a-şi lua în primire maşina gresată şi pusă

la punct — o „Dacia" 1300 — iar la douăzeci şi douăzeci şi cinci de minute suna la uşa apartamentului de unde urma să fie ridicat bolnavul de apendicită. Acolo, aşteptase timp de zece minute ambulanţa condusă de Sânpetru şi, văzând că întârzie, telefonase la spital şi ceruse să se trimită o altă maşină.

Când m-am prezentat la maior pentru a-mi face raportul, acesta mă ascultă în tăcere, posomorându-se pe măsură ce afla că *totul* pleda în favoarea doctorului.

În încheiere, mi-am permis să fac următoarea observaţie:

— Aşa că, mi se pare că ne-am bucurat de pomană şi că în undiţă nu vom izbuti să prindem nici măcar un peştişor.

— Eu sunt convins exact de contrariu, Vladone. Totul e bine şi frumos, adică, după datele obţinute de dumneata, doctorul ăsta nici usturoi n-a mâncat, nici gura nu-i miroase. Mă rog, mă rog, aş fi gata să mi-l pun şi eu pe rană, dacă aş găsi răspunsuri mulţumitoare la următoarele întrebări. Prima: De ce l-a aşteptat pe Sânpetru numai zece minute? A doua: De ce a telefonat la spital după altă ambulanţă când, în mod normal, ar fi *trebuit s-o aştepte* pe aceea condusă de Sânpetru.

— De ce? Păi e simplu. Şi-a închipuit că Sânpetru a avut o pană şi, întrucât starea bolnavului necesita urgenţă...

— Ia-o mai încet, bobocule, mă întrerupse. În definitiv, o pană, în cele mai multe din cazuri, poate fi remediată în maximum jumătate de oră. Ia să facem o mică socoteală, deşi mie cifrele îmi produc o adevărată alergie. Vasăzică: la orele douăzeci Sânpetru îl lasă la atelierul de reparaţii şi pleacă imediat la bolnav. Să încercam să ne închipuim ce a făcut după aceea doctorul. S-a urcat imediat la volan şi mână repede în Colentina? Imposibil. A controlat, cât de cât maşina, ca să ştie pe ce dă banii. A mai schimbat măcar câteva cuvinte cu cel care i-a pus-o la punct. Nu mult, dar zece minute au mai trecut. Abia după aceea a plecat. Drumul a durat cincisprezece-douăzeci de minute. În sfârşit, ajunge acasă la bolnav şi acolo constată că ambulanţa n-a sosit încă. Aşteaptă zece minute. Deci, una peste alta, cam treizeci şi cinci, maximum patruzeci de minute de când se despărţise

de Sânpetru. În treizeci-patruzeci de minute, numai puţine pene nu se remediază. Asta ce înseamnă? Înseamnă că, în mod normal, Peticaru ar fi trebuit să aştepte în continuare pe Sânpetru şi nu să telefoneze fiindcă, dacă punem la socoteală că distanţa de la spital şi până acasă la bolnav nu putea fi străbătută în mai puţin de cincisprezece-douăzeci de minute, este la mintea cocoşului că domnul ăsta, Peticaru, nu trebuia să cheme a doua ambulanţă, ci ar fi trebuit să-i dea prin minte că Sânpetru va izbuti să vină de hac penei în mai puţin timp decât i-ar trebui unei alte ambulanţe să ajungă de la spital până în Colentina.

— Dar sunt şi pene care nu se pot remedia imediat, am obiectat.

— Sunt, desigur. Dar doctorul trebuia să ştie, mai ales că are maşină proprietate personală, că Sânpetru, în cazul când constata că a suferit o pană pe care n-o putea remedia singur, era obligat să anunţe pe şeful de garaj ca să-l depaneze şi totodată să trimită la bolnav o altă ambulanţă. Înţelegi? Doctorul Peticaru trebuia ori să aştepte ambulanţa — măcar douăzeci de minute, şi abia după aceea să se intereseze la garaj dacă i s-a întâmplat ceva lui Sânpetru şi, în caz afirmativ, să ceară o altă ambulanţă — ori să-l urce pe bolnav în maşina sa şi să-l ducă la spital. Doctorul însă n-a făcut nici una nici alta. În schimb ce a făcut? A telefonat la garaj numai după zece minute, i-a administrat bolnavului un calmant, după care s-a cărat fără să mai aştepte să vadă care ambulanţă va veni mai repede.

— Asta ce înseamnă?

— Înseamnă că doctorul a telefonat după altă maşină, fiindcă a *ştiut că Sânpetru nu va sosi la destinaţie.*

Concluzia la care ajunsese maiorul era ispititoare. De altfel, o altă explicaţie mai plauzibilă nu vedeam.

— Spune-mi, Vladone, ai trecut şi pe la atelierul de reparat? Este unul particular?

— Da.

— Cu cine ai stat de vorbă, cu patronul?

— Cu el.

— Ce impresie ţi-a făcut?

— Pare un om cinstit.

— Rămâne de văzut dacă numai pare sau este şi în realitate.

— La ce anume vă gândiţi?

— Mă gândesc la multe. De pildă, mă întreb dacă Sânpetru l-a dus realmente pe doctor la atelier. Şi fiindcă probabil am făcut nişte ochi foarte mari, maiorul explică: Adu-ţi aminte ce ne-a spus şoferul. La întrebarea mea dacă l-a dus acolo, mi-a răspuns: „Cred că da". Pe urmă, când l-am întrebat de ce *numai* crede, mi-a dat următoarea explicaţie: „Nu-mi amintesc de fel ce am făcut pe drum. Dar, pesemne, l-am dus, fiindcă domnul doctor a ajuns acasă la pacient înaintea mea". Acum înţelegi? În definitiv, ce dovadă avem noi că realmente l-a dus la atelier? Declaraţia doctorului, confirmată de aceea a patronului atelierului. Dar dacă acesta din urmă a fost „sfătuit" *ce să spună* în cazul când ar fi întrebat?

Iată o presupunere la care nu mă gândisem. De altfel, în ultimele trei zile era pentru a treia oară când constatam alarmat şi cu mare amărăciune că dintr-o dată capacitatea mea de înţelegere a unor situaţii ceva mai deosebite slăbise, cum de asemenea observasem — încă şi mai alarmat — că însuşi interesul pentru munca pe care o desfăşuram nu mai era acelaşi. O parte din fiinţa mea — şi nu cea mai neînsemnată — se izola, se retranşa înapoia unor metereze de indiferenţă, inexistente până acum câteva zile. Constatarea aceasta mă îngrijora, mă alarma, mă înspăimânta, îmi crea complexe de inferioritate, şi nu numai complexe. Nu-mi face plăcere să folosesc cuvinte demonetizate, dar realitatea era că în ultimele patruzeci şi şase de ore, de fiecare dată când îmi aduceam aminte de indiferenţa relativă cu care priveam însărcinările primite simţeam că mă încearcă adevărate mustrări de conştiinţă. Şi această indiferenţă era cu atât mai gravă cu cât îmi iubeam meseria. Mi-o iubeam şi totuşi o priveam cu indiferenţă, deocamdată relativă indiferenţă, ale cărei consecinţe începuseră deja să se manifeste, ele constând în slăbirea capacităţii de înţelegere a unor situaţii dificile, în ultimă instanţă un regres de perspicacitate. De pildă, numai aşa se explica de ce nu sesizasem imediat că era posibil să

existe o înțelegere prealabilă între doctorul Peticaru și patronul atelierului de reparat auto.

— Mda! O asemenea presupunere n-o putem exclude din capul locului, am mormăit înciudat.

— Ai spus bine: presupunere. Numai că va trebui să ne convingem, cât mai curând posibil, dacă realmente este doar o presupunere. În cazul că este, va trebui s-o dăm naibii, ca să nu ne mai încurce.

— Neapărat.

Și întrucât maiorul Bogdan Tudoraşcu era un om căruia nu-i plăcea să tergiverseze lucrurile, până în seară izbuti să afle că Marin Antonie, proprietarul atelierului de reparații auto, era vărul doctorului Peticaru.

Descoperirea aceasta mă convinse că optimismul maiorului nu fusese deloc exagerat și că în undiță prinsesem — așa cum se exprimase el — niscai pește, poate chiar unul foarte mare.

De când Ilinca fusese internată la clinica profesorului Elinescu încă nu izbutisem să-mi fac timp ca s-o vizitez. Nu eram la curent nici cu ultimele rezultate ale experienței la care probabil continuase să fie ea supusă. De fapt, ca să fiu foarte sincer, nu lipsa de timp fusese cauza adevărată pentru care nu-mi călcase piciorul pe la clinică, ci lipsa de interes, acea lipsă de interes de care am vorbit mai sus, ce mă rodea pe dinăuntru ca o altfel de boală misterioasă și perfidă. Și poate că ar mai fi trecut cine știe câte zile până să mă hotărăsc, dacă șeful nu m-ar fi întrebat într-o zi:

— Pe la profesorul Elinescu ai mai trecut, Vladone? A avansat cu ceva?

— N-am mai dat pe la clinică... Am fost...

— Du-te astăzi și după aceea vino la mine să-mi raportezi, nu mă lăsă el să formulez o scuză, ca și când ar fi știut că va fi una mincinoasă.

Pe profesorul Elinescu l-am găsit în cabinetul său de la clinică.

— Chiar mă miram că m-ați lăsat să răsuflu liniștit câteva zile, glumi el.

— Asta mi-a şi fost intenţia, domnule profesor, am glumit la rândul meu.

— Vreţi să ştiţi ce am mai aflat, aşa-i?

— Ne interesează mult.

— Dacă vreţi să ştiţi ce anume s-a întâmplat şi în realitate din ceea ce aţi presupus că s-a întâmplat cât timp Ilinca a fost sub influenţa acelui om, vă pot spune că, în afară de faptul că i s-a *poruncit* să vă asasineze, altceva rău n-a mai făcut.

— Cine i-a poruncit? Bărbatul în vârstă cu care s-a întâlnit în apartamentul Ernei?

— Da! El!

— Vasăzică Ilinca şi-a reamintit.

— În stare de somn hipnotic şi-a reamintit totul, domnule Vladone. După ce am aflat ceea ce ne-a interesat, i-am poruncit să uite şi i-am sugerat ca, atunci când se va trezi, să-şi reamintească numai lucruri plăcute.

— De pildă?

— Că a fost într-o excursie cu o prietenă, în Bucegi, la cota 1400.

— Şi dacă într-o zi îi vine în minte să se ducă s-o caute pe acea prietenă?

— Nicio grijă în privinţa aceasta. I-am *sugerat* că „prietena" este de fapt o tânără suedeză cu care întâmplător a făcut cunoştinţă în holul hotelului „Postăvarul" din Sinaia, şi care acum câteva zile s-a întors în ţara ei natală. Câtva timp va aştepta o scrisoare de la ea, pe urmă o va uita, cel mult regretând că suedeza nu a găsit de cuviinţă să-i trimită măcar o ilustrată. În concluzie, pacienta poate să părăsească în orice clipă clinica.

— Din păcate, va trebui s-o mai găzduiţi câtva timp, domnule profesor. Din anumite motive va trebui s-o mai găzduiţi.

— Personal nu am nimic împotrivă. Numai că în prealabil trebuie s-o convingeţi să rămână, fiindcă se arată foarte nerăbdătoare să ne părăsească, deşi, aici, toată lumea, medici, surori şi bolnavi o răsfaţă.

— Am să caut s-o conving, şi sper să reuşesc. Aş dori să vă mai pun o întrebare, domnule profesor. Aţi spus că după

ce ați aflat ceea ce vă interesa să știți, i-ați poruncit să uite. De ce ați procedat așa?

— Domnule Vladone, de vreme ce îmi puneți această întrebare presupun că dumneavoastră — ca instituție nu ca persoană — v-ar fi convenit ca ea să-și aducă aminte de tot ce a făcut cât timp s-a aflat sub influența unei voințe străine, eventual pentru a o putea folosi ca martoră.

— În niciun caz, domnule profesor. Mărturia ei în niciun caz nu ar putea constitui probă în justiție, ci, mai curând, o declarație din partea dumneavoastră, în care să consemnați constatările la care ați ajuns în urma experiențelor efectuate, ne-ar putea fi utilă.

— Asta e cu totul altceva, și o asemenea declarație sunt gata să dau oricând, dacă mă asigurați că pacienta nu va lua niciodată cunoștință de ea. Căci trebuie să înțelegeți că dacă i-am cerut să uite, am făcut-o din considerente pur morale. Închipuiți-vă ce s-ar putea întâmpla de pildă cu dumneavoastră dacă într-o zi ați afla că în timp ce erați într-o totală dependență față de voința altcuiva, la porunca acestuia, ați încercat să ucideți un om pe care îl stimați și față de care simțiți poate afecțiune.

— Domnule profesor, pot să vă asigur că Ilinca niciodată nu va afla că numai puțin a lipsit să devină o criminală.

— Cu atât mai bine, domnule Vladone, cu atât mai bine.

Luându-mi rămas bun de la profesor, m-am dus s-o caut pe Ilinca. Am găsit-o instalată într-o rezervă. O infirmieră drăguță își făcea de lucru pe coridor, în imediata apropiere a rezervei, și când am văzut-o, mi-am zis că eram singurul care știam că „infirmiera" avea legătură cu spitalul doar într-atâta că purta un halat alb, deoarece, în realitate, era o lucrătoare a noastră trimisă acolo să asigure securitatea personală a Ilincăi. Ilinca își manifestă bucuria că mă vede într-un mod atât de expansiv, încât mă îmbrățișă și mă sărută, fapt care avu drept consecință că m-am înroșit ca un adolescent, în ciuda faptului că atât îmbrățișarea cât și sărutul au fost cum nu se poate mai caste.

— Ce bine îmi pare că te văd, domnule Vladone. Ai venit să mă iei de aici?

Am evitat să-i răspund şi am întrebat-o la rândul meu cum se mai simte.

— Perfect, domnule Vladone, perfect. Şi aproape fericită. Dar nu mă întrebi de ce?

— De ce, domnişoară Ilinca?

— Sunt fericită pentru că acum *ştiu*. Ştiu, îmi amintesc tot, tot ce s-a întâmplat atunci. Şi sunt fericită, mai ales, pentru că nu are de ce să-mi fie ruşine de ceea ce am făcut în zilele acelea. Închipuie-ţi, am cunoscut o fată frumoasă la Sinaia, am urcat cu ea la „cota 1400" şi am petrecut împreună câteva zile admirabile. Era suedeză şi o chema Martha. Sunt sigură că zilele astea am să primesc o scrisoare de la ea. Dar dumneata ce ai făcut în tot acest timp? De ce nu ţi-ai ţinut promisiunea? Mi-ai făgăduit doar că vei trece să mă vezi în fiecare zi.

—Am fost bolnav, domnişoară Ilinca, am minţit fără niciun fel de remuşcare, împrumutând chipului o mină perfect adevărată.

— Şi acum? Acum eşti sănătos?, se nelinişti ea.

— Acum da. De altfel n-a fost decât o gripă uşoară.

Pe urmă, reamintindu-şi:

— Ai venit să mă iei de aici, nu-i aşa?

— Din păcate, domnişoară Ilinca, profesorul consideră ca va trebui să mai rămâi încă vreo câteva zile.

— Nici nu mă gândesc.

— Trebuie, domnişoară Ilinca. Te rog să mai ai răbdare câteva zile.

— Câte?, voi ea să ştie.

— Maximum o săptămână.

— Bine. Dar, să ştii, mai mult de o săptămâna nu rămân. Dacă peste o săptămână nu mă scoţi de aici, am să fug din clinică.

I-am promis cam din vârful buzelor, fiindcă nu eram deloc convins că într-o săptămână vom izbuti să rezolvăm toate necunoscutele. După aceea, am vorbit despre o mulţime de alte lucruri, fără importanţă, mai exact a vorbit Ilinca, rolul meu mărginindu-se în a asculta şi a da din când în când din cap aprobativ.

La plecare, Ilinca îmi prinse la butonieră o garoafă albă pe care o luă dintr-un vas în care se lăfăia un potpuriu de flori — garoafe, trandafiri, bujori, gladiole etc. — semn că ele nu proveneau doar de la o singură persoană.

14

Doctorul Peticaru încheie socotelile

Colonelul era singur în birou. Avea dinaintea sa, pe birou, faimosul său carneţel cu scoarţe din material plastic, de culoare vernil, în care obişnuia să facă însemnări — nimeni nu citise măcar o singură însemnare, nici măcar maiorul Bogdan, prietenul şi cel mai apropiat colaborator al său — de obicei telegrafice, scrise cu cerneală de diferite culori, după un anumit cod al său, fiindcă fiecare culoare de cerneală avea o anume semnificaţie.

Mă ascultă până la capăt jucându-se cu stiloul, fără să-mi pună vreo întrebare, aşa cum îi era obiceiul. Abia când am terminat ceru amănunte în legătură cu vizita pe care o făcusem la clinică, pentru ca, la un moment dat, să-mi pună o întrebare care mă surprinse:

— Te-ai găsit vreodată în situaţia de a fi singur într-o împrejurare — hai să-i spunem dramatică — şi să ţi se facă frică, atâta frică încât să-ţi pierzi capul?

— M-am găsit în vreo două rânduri în asemenea situaţii, dar, în ciuda faptului că-mi era foarte frică, nu mi-am pierdut capul.

— Asta e foarte bine. Ţine minte, Vladone, că indiferent de gravitatea situaţiei în care te afli, dacă izbuteşti să nu-ţi pierzi capul, până la urmă scapi.

— Da, bineînţeles!, am spus prosteşte, în aşa măsură îmi dădeau de gândit cuvintele lui.

— Şi acum te poţi duce, Vladone. L-am salutat şi m-am îndreptat spre uşă. Dar înainte de a ieşi, o nouă recomandare, de-a dreptul enigmatică, mă ţintui în prag:

— Să ţii minte, Vladone, că dacă într-o zi te vei găsi într-o împrejurare critică, să-ţi aduci aminte să nu care cumva să uiţi că, în ciuda aparenţelor, nu vei fi singur.

— Am să ţin minte.

Am ieşit din biroul lui închizând uşa cu infinite precauţii, nici eu nu ştiu de ce. M-am dus să-l caut pe maiorul Bogdan. Speram că el va fi în măsură să mă ajute să înţeleg adevărata semnificaţie a recomandării ce mi-o făcuse colonelul. Dar nu l-am găsit. Şi ceilalţi colegi erau plecaţi. O tristeţe inexplicabilă mă copleşi. M-am învârtit fără rost, pe urmă am plecat. M-am urcat în „Rosinanta" mea şi am pornit motorul. Acasă! Simţeam nevoia să fiu la mine, să mă întind în pat şi să mă gândesc la cele ce-mi spusese colonelul. Pe drum, tot timpul, numai la asta m-am gândit. Şi dacă n-am făcut niciun accident, aceasta se datoreşte faptului că reflexele funcţionează la mine ireproşabil.

Când am oprit, am crezut că mă aflu în faţa casei în care locuiam. Dar, spre surprinderea mea, am constatat ca oprisem în faţa blocului în care locuia Lăpuşneanu. Am pus frâna de mână, am scos cheia de contact şi, coborând, am încuiat maşina. Am urcat cu liftul. Am sunat o singură dată şi, mai înainte de a apuca să sun a doua oară, uşa s-a deschis şi l-am văzut pe Lăpuşneanu.

— Te aşteptam, Vladone!

Cuvintele lui m-au mirat. Cum naiba ştiuse că voi veni, când eu habar nu avusesem? Am vrut să-l întreb, dar am renunţat, Şi am renunţat, fiindcă am aspirat mirosul unui anume parfum care avu darul să-mi înnebunească sângele. M-am grăbit să trec dincolo, în sufragerie. Şi încă din prag am descoperit-o pe Erna.

— Ce faci, Vladone?

Abia când am văzut-o şi când am auzit-o adresându-mi-se, mi-am dat seama cât de mult o doream.

Două săptămâni!... În următoarele două săptămâni totul s-a terminat cu bine. „Cazul" a fost rezolvat şi cei vinovaţi au fost arestaţi. Carneţelul cu scoarţe vernil — încă unul din faimoasele carneţele ale colonelului Radu Mănăilă — s-a adăugat celorlalte, acelora ce odihnesc în despărţitura inferioară a fişetului în aşteptarea zilei când şeful meu va ieşi la pensie şi îşi va scrie memoriile.

Două săptămâni în care timp s-au întâmplat multe evenimente, unele importante, altele stranii, iar altele cu epiloguri de-a dreptul senzaţionale. În rezolvarea acestui „caz", fiecare din echipa de lucru a colonelului şi-a avut partea lui de contribuţie. Printre aceştia mă număr şi eu. Numai că nu în sensul dorit de mine şi, presupun, nici pentru cititorii acestei cărţi. Şi datorită acestui fapt, în paginile următoare relatarea întâmplărilor o voi face nu folosind amintirile şi propriile mele impresii, ci reconstituind faptele din cele ce am putut afla ulterior de la colegii mei. Îmi dau seama că nu am fost în suficientă măsură de clar. Aţi putea deci obiecta: „Bine, domnule, faptul că în desfăşurarea viitoare a evenimentelor ai jucat un rol, altul decât acela pe care ţi l-ai dorit, nu constituie un motiv serios ca să-ţi modifici metoda de a prezenta faptele". Fără îndoială, o asemenea obiecţie ar fi întru totul justificată. Numai că eu încă n-am apucat să vă împărtăşesc adevăratul motiv pentru care, reconstituind în continuare întâmplările, trebuie să folosesc — permiteţi-mi să spun ca „material documentar" — „izvoare" străine. Motivul este următorul: Deşi în tot timpul celor două săptămâni am fost prezent în miezul evenimentelor, acţionând într-un fel sau altul, totuşi nu am cunoştinţă ce s-a întâmplat şi nici ce rol am jucat decât indirect, din mărturiile colegilor mei. Vreau să spun că nu-mi aduc aminte sau, dacă vreţi, nu ştiu, precis ce s-a întâmplat în realitate cu mine şi ce a fost doar vis, halucinaţie sau coşmar. Cu alte cuvinte, am amintiri din perioada respectivă, dar îmi este imposibil să-mi dau seama care dintre ele sunt cu adevărat aduceri aminte şi nu capricii ale fanteziei mele, supralicitată, din motive independente de voinţa mea, decât numai dacă le confrunt cu relatările colonelului Mănăilă, ale

maiorului Bogdan, ale lui Picioruș, la care se adaugă lectura atentă a tuturor pieselor din dosarul voluminos.

Am ținut să fac aceste precizări pentru a nu da prilej cititorilor acestei cărți să se mire că, începând cu acest capitol, nu voi mai istorisi evenimentele la persoana întâi, ci situându-mă în postura autorului, care știe tot ce se întâmplă și povestește totul în mod obiectiv, cu alte cuvinte voi folosi metoda clasică a romanului realist, metodă atât de disprețuită de partizanii „noului roman", dar mai ales de impostori.

Maiorul Bogdan Tudoraşcu intră în biroul colonelului Radu Mănăilă cu un aer triumfător:

— Bătrâne, îți scoți pălăria?

— Fără să știu despre ce-i vorba? Haide, deșartă-ți desaga, băiete!

Maiorul se tolăni într-un fotoliu, își întinse picioarele și câteva clipe și le contemplă, parcă mirându-se cât de lungi erau.

— Eremia Fecioru e un om fără prejudecăți. Adică n-are cea mai a naibii prejudecată: gelozia.

— Așa!... Și, mă rog, cum ai ajuns să constați lucrul acesta?

Maiorul, ca și când nu ar fi auzit întrebarea, continuă:

— Parcă am citit pe undeva un panseu care suna cam așa: „Va veni o vreme când unui soț, aflând că soția lui s-a culcat cu altcineva, îi va părea tot atât de puțin rău pe cât i-ar părea dacă ar afla că o carte pe care el a citit-o și i-a plăcut a mai fost citită și de alții."

— A scris cineva așa ceva? Mă rog, dacă o spui, te cred. Dar nu văd legătura.

— Ții minte că te-am invitat cândva la bar s-o asculți pe Petronela, dar tu m-ai refuzat. Eu m-am dus o dată; și apoi m-am mai dus de câteva ori. Cântă... mă rog, dacă mai ești și puțin amețit, nu poți deosebi dacă miorlăie o pisică sau cântă Petronela.

— Atunci de ce te-ai dus? Cântărețele astea de bar sunt periculoase ca un recipient cu nitroglicerină.

— Nicio grijă! Nu-i genul meu. Dacă m-am dus de mai multe ori acolo a fost fiindcă nu mi-a plăcut ceva la ea.

— Ce?

— Prima dată habar n-am avut ce anume nu-mi place la dumneaei. Mi-am zis doar ca poartă alt hram decât acela pe care îl declara. Când m-am dus a doua oară s-o ascult cum miorlăie ca o pisică pe acoperiş în saptămâna brânzei, am *citit*-o.

— Ce-ai citit?

— Am observat că are un fel de idiosincrasie faţă de străini, turişti, oameni de afaceri sau ce naiba or mai fi fost ei în seara aceea. Asta nu prea mi-a mirosit a bine. Tu ştii că, în general, cântăreţele astea de bar sunt de felul lor cosmopolite. Petronela noastră, însă, neam. Asta mie nu mi-a plăcut. Mi-am zis: „Bogdane, băiete, ăsta nu-i hramul adevărat al Petronelei. la să tragi tu puţin de firul ăsta, poate că iese ceva". Şi am tras puţin, dar, ştii, cu grijă, nu cumva să se rupă.

— Şi?

— Şi, printre picături, am început să mă „ocup" discret de dumneaei. Rezultatul a fost că m-am convins că, într-adevăr, altul îi este hramul.

— Nu crezi, Bogdane, că ar fi cazul să nu-ţi lăbărţezi într-un mod atât de indecent expunerea?, îi atrase atenţia colonelul.

— Ce vrei, bătrâne? Tu ştii că în niciun caz concluzia nu face parte din calităţile cu care m-a înzestrat mama-natură. Aşa că lasă-mă să-ţi raportez aşa cum mă pricep.

— Poftim!, se resemnă colonelul.

— Ce-am constatat? Că Petronela dacă se arăta de-a dreptul nepoliticoasă cu străinii, în schimb era numai miere cu ai noştri, însă numai cu românaşii noştri care au optat pentru o anume profesiune, aceea de inginer. Dar nu care cumva să-ţi închipui că se arăta amabilă cu orice fel de ingineri, de pildă, cu unul de la nu ştiu ce nenorocită de cooperativă de confecţionat scobitori, cremă de ghete sau cârlige de rufe. Ferit-a sfântul! Petronela preferă doar pe inginerii ce lucrează în întreprinderi de interes republican, mai ales pe cei din provincie. Unii dintre ei, atunci când vin la Bucureşti în interes de

serviciu, simt nevoia să se deconecteze la bar, scuturându-se de nişte bani pe care, în oraşul lor, nu au cum să-i cheltuiască sau, chiar dacă au, n-o fac din prudenţă, fiindcă mai ales în provincie se aplică proverbul: „Foaie verde lobodă, gura lumii slobodă". Ei, bine, în săptămâna asta de când am pus-o sub observaţie pe Petronela, am putut constata că are o mulţime de „prieteni" ingineri. Asta a fost prima şi deloc de lepădat constatare. Reţine, bătrâne!

— Bine!... Bine!... Am reţinut.

— Pe urmă ce am mai constatat? Am constatat că noul dresor, Eremia Fecioru, este un om lipsit de prejudecăţi şi ca se bucură când nevastă-sa face dragoste cu vreunul din aceşti ingineri.

— Şi, mă rog, de unde ştii tu că se *bucură?*

— Ştiu, fiindcă pe unii dintre amanţii ei Petronela îi aduce acasă şi aproape de fiecare dată când se întâmplă aşa, Eremia pleacă la circ să dea de mâncare bestiilor lui — am aflat că nu lasă pe nimeni altcineva să le hrănească — sau îi vine chef să se beţivească la un „local familiar" din apropiere, în fine, am mai constatat ceva: că singurul „prieten" al Petronelei care nu-i inginer este doctorul Peticaru, pe care îl vizitează în apartamentul lui şi unde — deschide bine urechile, bătrâne! — se mai întâlneşte şi cu alţi bărbaţi, bineînţeles când doctorul este de gardă la spital sau ocupat cu vreo operaţie. Deci, câte constatări ţi-am înşirat până acum?

— Trei!

— Atunci mai este una. A, da! Am mai constatat că şi Eremia este în relaţii bune cu doctorul pe care, în decurs de numai o săptămână, l-a vizitat acasă în două rânduri. Iată, bătrâne, cele patru constatări, şi acum, vrei nu vrei, trebuie să-ţi scoţi pălăria, fiindcă în niciun caz nu poţi spune că nu sunt deosebit de interesante.

— Bine, îmi scot pălăria, deşi constatările tale mai curând *pot deveni* interesante decât sunt efectiv la ora actuală.

— Cum poţi face o asemenea afirmaţie?, se indignă maiorul. Datorită constatărilor mele, *acum* o mulţime de *chestii* se leagă. Acum ştim precis că doctorul, dresorul, pramatia de nevastă-sa, Lăpuşneanu şi Erna sunt o apă şi-un pământ,

că toţi fac parte din aceeaşi gaşcă. Şi, dacă vrei, numitorul comun este doctorul Peticaru. Când Eremia îşi rupe piciorul în accidentul de maşină, doctorul Peticaru i-l pune în ghips. Când Erna are nevoie să se ducă la Lăpuşneanu acasă, doctorul Peticaru o transportă personal cu ambulanţa „Salvării". În fine, acelaşi doctor Peticaru pune la dispoziţia Petronelei apartamentul ca să se întâlnească acolo cu amanţii ei. Ei, bine, după tine toate acestea nu înseamnă decât nişte constatări care *pot* avea valoare doar în viitor, într-unul mai apropiat sau eventual mai îndepărtat? Ce Dumnezeu, bătrâne, doar acum ştim precis ca-i putem băga pe toţi în aceeaşi oală.

— Şi? Asta am presupus-o noi mai demult.

— Am presupus-o, dar acum ştim cu certitudine.

— Şi dacă ştim? Dovezi avem? Nici una! Deocamdată nici una. Să presupunem că îl chemăm aici la noi pe Lăpuşneanu, îl înghesuim cu întrebările şi până la urmă îl silim să mărturisească adevărul, de pildă, că intenţionează să-l elibereze pe Balthazar. Simpla lui recunoaştere nu constituie însă probă în justiţie, atâta vreme cât nu putem prezenta dovezi materiale. Noi presupunem că ei pun la cale evadarea lui Balthazar. Dar atâta vreme cât nu au trecut la fapte, nu pot fi învinuiţi, trimişi în judecată. Iată de ce ţi-am spus că deocamdată constatările tale sunt interesante, dar eficiente pot deveni eventual în viitor.

— Când?

— Când vom şti ceva mai mult decât ştim astăzi. Când vom şti, de pildă, dacă faptul că Petronela se culcă numai cu ingineri are la bază un anume substrat sau pur şi simplu manifestă o preferinţă accentuată faţă de această profesiune, aşa cum, pe vremuri, era suficient ca un bărbat să poarte uniformă de ofiţer şi să-şi zornăie pintenii, ca toate fetele să se dea în vânt după el. Tu însă presupui că nu-i vorba de o simplă preferinţă.

— Nu-i, bătrâne! Aş fi în stare să pun rămăşag pe orice.

— Foarte probabil! Dar este o convingere subiectivă. Noi trebuie însă să dovedim că într-adevăr pe Petronela o interesează anumiţi bărbaţi nu pentru potenţa lor ca masculi, ci fiindcă încearcă să obţină de la ei unele informaţii cu caracter

secret. Presupunând că ne convingem de acest lucru, încă n-am ajuns la capătul strădaniilor noastre, căci, fără îndoială, Petronela adună asemenea informaţii nu ca să-şi facă o colecţie personală, ci ca să le plaseze mai departe, aceluia care are nevoie de ele. Cui însă? Ai afirmat că Petronelei nu-i face plăcere să aibă legături cu străinii. Oare *absolut cu niciun* străin, sau există unul cu care face excepţie? Iar dacă realmente nu face excepţie cu nimeni, atunci trebuie să-l descoperim pe acela care are buletin de identitate şi nu paşaport, dar prin comportamentul său trădător este mai odios decât un străin care, printre alte ocupaţii nevinovate, se îndeletniceşte şi cu spionajul.

— În cazul acesta, dacă am înţeles bine, obiectivul imediat ar fi să ne lămurim cât mai exact care sunt relaţiile dintre Petronela şi inginerii cu care ea se întâlneşte. Este?

— Exact! Sunt mulţi?

— Eu am depistat doar patru. Doi de la Braşov, doi de aici, din Bucureşti.

— Le-ai aflat numele, unde lucrează?

— Bineînţeles. Pe cei din Bucureşti lasă-i în seama mea. Pe braşoveni aş propune să-i dam pe mâna lui Vladone. Băiatul îmi place şi cred că se va descurca bine.

— În niciun caz lui Vladone.

— De ce, bătrâne? Până de curând aveai o părere bună despre el. Ceva mai târziu, ca şi când abia şi-ar fi amintit. Ştiu eu? Poate că ai dreptate. Ce-ar fi dacă l-am trimite în concediu?

— Nu cred ca ar fi o soluţie prea bună.

— Atunci să-i dăm o însărcinare în provincie, până când le venim de hac cântăreţelor şi celorlalţi.

— Ar însemna să-l jignim, Bogdane. Nu! Îl păstrăm aici. Şi dacă vrei să ştii, eu sunt convins că ne va fi de mare folos.

— Ce vrei să spui, bătrâne?

— Nimic mai mult decât ceea ce ai auzit. Am să reflectez ce însărcinare să-i dau, care să nu ne stânjenească şi totodată să-l avem sub ochii noştri. La Braşov, cred că e bine să se deplaseze Picioruş, iar Dorobanţu să se ocupe mai îndeaproape de doctorul Peticaru. Despre el ştim cel

mai puţin, deşi mă intrigă cel mai mult. Poate fiindcă ştim atât de puţin.

Locotenentul-major Dorobanţu aştepta să coboare liftul ca să urce până la etajul patru, unde urma să „schimbe o parolă" cu un locatar dintr-un apartament vecin cu al doctorului. Domnul Grigoraş era pensionar ceferist şi de când se mutase în bloc, împreună cu fiică-sa şi ginerele, se străduia să se deprindă cu noua situaţie, dar fără să izbutească. Stătuse mai înainte în cartierul Steaua şi ajunsese să se mute în bloc prin schimb de locuinţă. Şi fiindcă acolo unde stătuse mai înainte avusese curte şi grădină, iar aici doar un balcon, care fiind orientat spre miazăzi era mai toată ziua pârjolit de soare, se obişnuise să coboare cu un scaun în faţa blocului şi să stea acolo până când soarele puternic îl gonea din nou în casă.

Locotenentul-major Dorobanţu avea un fler deosebit în a descoperi oamenii cei mai vorbăreţi şi în acelaşi timp cel mai bine informaţi. De obicei, aceştia sunt pensionari sau pensionare, oameni în vârstă care, după ce au muncit o viaţă întreagă, acum, când nu mai au ce face, ca să le treacă timpul mai uşor, vor să ştie tot ce se întâmplă pe la vecini, pentru ca să aibă apoi subiect de tăifăsuială cu ceilalţi locatari ai casei sau cu vreun prieten. De aceea, atunci când i se încredinţa o sarcină de informare, Dorobanţu apela la pensionari şi, cum avea o răbdare angelică, ştiind să asculte, dar mai ales să orienteze discuţia în direcţia voită de el, izbutea totdeauna să obţină toate relaţiile de care avea nevoie.

Era a doua oară când venea la domnul Grigoraş, de data asta ca să verifice dacă o văzuse vreodată pe Erna intrând sau ieşind din apartamentul doctorului Peticaru, în care scop aducea cu el, în buzunar, mai multe fotografii ale fostei cântăreţe. Nu fusese iniţiativa lui, a lui Dorobanţu, ci a maiorului care, într-o discuţie cu colonelul Mănăilă, afirmase:

— Bătrâne, dacă aflăm că şi Erna îl vizitează pe doctor, atunci putem presupune că nu Erna, ci Peticaru este vioara întâia.

Colonelul se arătase sceptic, dar găsise utilă propunerea maiorului.

Dorobanţu sună la soneria apartamentului şi domnul Grigoraş veni imediat să-i deschidă.

— A, dumneavoastră eraţi! Extraordinar, extraordinar! Închipuiţi-vă, am visat azi-noapte că jucam împreună table. Dimineaţa, când m-am trezit şi mi-am amintit de vis, mi-am zis: „Să ştii, Grigoraş, că domnul acela are să te mai viziteze". Şi poftim, visul s-a realizat.

În clipa aceea se auzi o împuşcătură. Zgomotul venea din apartamentul doctorului Peticaru. Domnul Grigoraş, care nu auzea foarte bine şi care nu se pricepea deloc să deosebească zgomotul unei împuşcaturi de rateul unei maşini, nu-i dădu nicio atenţie. Dorobanţu însă se repezi la uşa apartamentului vecin şi sună la sonerie. După câteva secunde, dându-şi seama că nu avea şanse să i se deschidă, se dădu câţiva paşi înapoi, repezindu-se apoi cu umărul în uşă. Uşa însă nu cedă. Nu cedă nici a doua oară, ci abia a treia oară, când se repeziră amândoi, el şi domnul Grigoraş. Când au pătruns în dormitor l-au găsit pe doctorul Peticaru prăbuşit lângă pat, împuşcat în tâmplă.

Dorobanţu telefonă colonelului şi, după ce primi aprobarea acestuia, anunţă procuratura. Până la venirea expertului criminalist, a medicului legist şi a fotografului, în prezenţa domnului Grigoraş, Dorobanţu iniţie o primă şi superficială percheziţie a apartamentului, soldat cu un rezultat negativ. Doctorul Peticaru, zburându-şi creierii, nu găsise de cuviinţă să explice ce anume motiv îl îndemnase să la o asemenea hotărâre extremă. Dar nici ulterior, cu prilejul celei de-a doua percheziţii, de această dată efectuată de o echipă expertă, nu se descoperi absolut nimic compromiţător. În ceea ce priveşte cauzele, sinuciderea doctorului, în ciuda cercetărilor întreprinse, continuă să rămână învăluită în mister. Colegii de la spital primiră vestea cu multă părere de rău şi, întrebaţi, nici unul nu fu în stare să furnizeze o explicaţie cât de cât credibilă. Singurii care probabil cunoşteau motivul sinuciderii lui Peticaru erau Erna şi Petronela — fără îndoială că şi Lăpuşneanu — dar pe ei în niciun caz nu-i puteau audia, din motive de tactică: „Ca să nu se sperie vânatul", cum se exprimase maiorul.

În zilele imediat următoare, maiorul Bogdan şi locotenentul-major Picioruş — unul în Capitală, celălalt la Braşov — întreprinseră cercetări spre a verifica în ce măsură inginerii cărora Petronela le acordase graţiile ei, sub patronajul binevoitor al dresorului, erau doar nişte soţi infideli — toţi patru fiind însuraţi — sau, mult mai mult decât atât, nişte trădători de patrie. Rezultatul acestor cercetări fu cel scondat, dar numai în parte, deoarece doi dintre ingineri, unul din Bucureşti şi celălalt din Braşov, trebuiră să fie scoşi din cauză, împotriva lor negăsindu-se nici cel mai mic indiciu de vinovăţie, în schimb, vinovăţia celorlalţi doi părea mai mult decât evidentă. Amândoi ocupau în întreprinderile unde lucrau posturi însemnate, amândoi erau buni tehnicieni, buni organizatori, cu iniţiativă şi cu multe idei noi şi originale în ceea ce priveşte organizarea producţiei. Pe scurt, amândoi se bucurau de încrederea conducerii şi de simpatia salariaţilor din subordine.

Investigând în legătură cu inginerul Paul Nedelcu, cel de la întreprinderea din Bucureşti — maiorul Bogdan izbuti să afle chiar mai mult decât se aştepta. În munca de informare pe teren a şti să întrebi, presupune un adevărat talent. De aceea maiorul, care deseori avea păreri oarecum paradoxale într-o serie de probleme legate de meseria sa, afirma că aceasta presupune o adevărată artă, pe care el o practica — aşa declarase în mai multe rânduri — cu pasiune nu numai pentru că obţinea totdeauna rezultatele scontate, ci fiindcă i se oferea astfel prilejul să studieze psihologia oamenilor din cele mai variate straturi sociale. La ce concluzii ajunsese în legătură cu firea omenească de pe urma acestor studii, nu se confesase nimănui. Însă, în forul său intim, nu numai o dată îşi spusese, cu amărăciune, că dacă nu voia să ajungă la concluzia că omenirea nu prea are cu ce se mândri, trebuia să facă abstracţie de firea intimă a majorităţii oamenilor.

În ceea ce priveşte arta de a se informa, după părerea maiorului, ea consta nu atât în a şti *ce* să întrebi, ci *cum* să întrebi, pentru a-l face pe cel care poate să-ţi ofere informaţii utile să se gândească şi să-i *sară în ochi*, abia în clipa când îl întrebi, fapte şi atitudini de comportament la persoana care

te interesează, până în clipa aceea aparent nesesizate sau considerate ca lipsite de importanţă.

Punând în joc toată „arta" sa, maiorul izbuti să afle despre inginerul Nedelcu un fapt care, prin importanţă, covârşea pe toate celelalte. Află că era cel mai bine informat inginer din uzină şi că era la curent cu tot ce se întâmpla în fiecare secţie, iar în anumite probleme mult mai bine chiar decât directorul sau inginerul-şef.

— Şi cum vă explicaţi aceasta?, întrebase maiorul.

— Nedelcu este un temperament dinamic. Energia de care dispune, capacitatea să intelectuală sunt *mult* mai mari decât este nevoie ca munca şi secţia pe care o conduce să meargă ca pe roate. Şi fiindcă surplusul de energie trebuie într-un fel cheltuit, Nedelcu se interesează de problemele ce ţin de alte secţii, dacă vreţi, de problemele de ansamblu ale întreprinderii. Aceasta pe de o parte. Pe de alta, nu numai că se oferă să pună umărul ori de câte ori este solicitat, dar o face şi din proprie iniţiativă, dând un sfat competent sau sugerând într-o problemă spinoasă de producţie o soluţie la care nimeni nu se gândise până atunci.

— Din cele ce-mi spuneţi, se pare că inginerul Nedelcu are mai multe specialităţi.

— Specialitatea lui de bază este oţeluri fine, dar într-o întreprindere ca a noastră, specialităţile sunt, în cea mai mare parte, înrudite.

— În afară de oţeluri fine, în ce alt sector şi-a dovedit competenţa? Bineînţeles, mă refer la alte sectoare decât cel de care răspunde direct.

— Pe Nedelcu al nostru — şi acest „al nostru" îl făcu pe maior să strivească în scrumieră ţigara abia aprinsă — l-au preocupat problemele legate de investiţii. Nu ştiu dacă sunteţi la curent, dar uzina noastră este *încă* foarte tânără şi ea urmează să fie înzestrată, în decursul întregului cincinal, cu maşini şi utilaje produse o parte în ţară, iar o altă parte urmând a fi importată. În privinţa investiţiilor este foarte competent, deşi nu lucrează direct la acest sector. Este atât de competent, încât a fost solicitat să studieze diverse oferte

ale unor firme din Occident privind maşinile ce urmează a fi aduse din afară.

— Spuneţi-mi, inginerul Nedelcu este însurat? Are familie?

— Bineînţeles. Soţie şi doi copii, amândoi foarte reuşiţi.

— Păi dacă este atât de mult solicitat, când mai are timp să se mai ocupe şi de familie? Din cele ce mi-aţi povestit, sunt ispitit să trag concluzia că inginerul mănâncă şi doarme la uzină.

— Să nu exagerăm. Omul îşi mai ia de lucru şi acasă, mai ales când îl solicită alţii.

— Păi i se permite să scoată din întreprindere documente care au, mai mult sau mai puţin, un caracter secret?

— Să fim serioşi! Nedelcu e doar un om de bază în fabrică. Toată lumea este de acord că trebuie să existe vigilenţă. Dar vigilenţa nu trebuie înţeleasă nici ea în mod mecanic, fiindcă există pericolul să sărim peste cal.

Maiorul oftă a părere de rău, gândindu-se cât de mulţi „gură-cască" există în diverse locuri de muncă. Cât priveşte pe Picioruş, nici el nu-şi pierdu timpul la Braşov. Inginerul de care se ocupă — pe nume Abel Nicoară — nu era un personaj de prim ordin în întreprinderea unde funcţiona, în schimb lucra într-o secţie importantă, ale cărei produse aveau un caracter secret. În legătură cu acest inginer cei din întreprindere nu aveau păreri prea bune. Deşi priceput din punct de vedere profesional, ca om era puţin agreat, fiindcă avea o fire impulsivă, era invidios pe succesele altora şi aiurit. Fusese în două rânduri căsătorit, divorţase tot de atâtea ori, şi recent îşi anunţase colegii că intenţionează să se însoare a treia oară cu o „artistă de la Bucureşti". Şi întrucât la Bucureşti nu fusese văzut decât în compania Petronelei, se putea trage concluzia că ori îşi minţise colegii, ori Petronela îl îmbrobodise că va divorţa de dresor, măritându-se cu el.

Ar fi trebuit să fie o şedinţă operativă, convocată de colonelul Radu Mănăilă. Erau prezenţi: maiorul Bogdan Tudoraşcu, locotenentul-major Dorobanţu şi Picioruş.

Chiar la începutul şedinţei Dorobanţu întrebase:

— Dar cu Vladone ce se întâmplă?

— Pe el nu l-am convocat.

Răspunsul laconic al şefului îl nedumeri pe Dorobanţu, care schimbă priviri întrebătoare cu Picioruş, şi el nu mai puţin nedumerit. Nici unul dintre ei nu îndrăzni însă să ceară explicaţii suplimentare. Pe urmă, şedinţa decurse după tipicul tuturor şedinţelor operative: scurte informări în legătură cu sarcinile îndeplinite, trasarea altora noi, ca obiective imediate. Picioruş închise carnetul în care făcuse unele însemnări. Dorobanţu se pregăti să se ridice. Maiorul se uită la ceas făcând socoteala câte minute îi vor trebui ca să ajungă la întreprinderea unde lucra inginerul Nedelcu. În clipa aceea sună telefonul.

Colonelul ridică receptorul.

— Alo!... Da, eu sunt. Cum? Absolut precis? Mulţumesc. Apoi, ceva mai târziu — când convorbirea telefonică luă sfârşit — către cei prezenţi: Vă aduc la cunoştinţă că Petronela a fost solicitată pentru un turneu în Occident.

Câteva secunde nu reacţionă nimeni în niciun fel, în aşa măsură vestea îi surprinse pe toţi. Primul care îşi reveni fu maiorul Bogdan:

— Tocmai pe aia, cu voce ca o râşniţă ruginită de cafea? E clar, domnule colonel! (Când era toată „echipa" maiorul nu-i mai spunea pe nume.)

— Ce anume e *clar?*

— Că toată chestia e aranjată. Tocmai acum, când circul urmează să plece în turneu, hop că este şi dumneaei solicitată să cânte cam tot în aceleaşi oraşe. E clar că e un aranjament.

— Propunerea porneşte chiar de la un impresar?, se arătă sceptic Dorobanţu.

— A.R.I.A[1] a mai făcut afaceri cu acel impresar? Întrebă la rândul său maiorul.

— Până acum niciodată. Persoana care m-a chemat la telefon a ţinut să-mi atragă atenţia asupra acestui fapt,

— Ascultaţi-mă pe mine! În oraşele unde va cânta Petronela noastră se vor scumpi ouăle. Cei care se vor pârli şi se vor

1 Agenţia Română de Impresariat Artistic (n.a.)

duce s-o asculte, vor reveni ca să se răzbune, bombardând-o cu ouă.

— Domnule colonel — interveni în discuţie Picioruş, înroşindu-se aşa cum îi era obiceiul —, sceptic sunt şi eu. Cred că mai curând ajung eu dresor de tigri şi lei, decât Petronela să cânte acolo unde, chipurile, este solicitată. Maiorul are dreptate, că nu-i decât un aranjament. Impresarul acela, chiar dacă este în realitate impresar, sigur că n-a făcut oferta din proprie iniţiativă şi dacă va trebui să avanseze A.R.I.A. ei vreo sumă de bani, nu din buzunarul lui o va plăti.

— Bine gândit, Picioruş!, îl lăudă maiorul cu un ton de parcă ar fi anunţat o performanţă sportivă. Iată cum văd cu problema. Pot să-i dau drumul?

Toţi cunoşteau felul pitoresc de a se exprima al maiorului, aşa că nimeni nu se miră de acel „pot să-i dau drumul".

— Expune-ţi punctul de vedere, Bogdane, acceptă colonelul.

— Peste o săptămână, circul are să plece în turneu pe timp de o lună. Printre cei care urmează să se deplaseze este şi Eremia Fecioru, noul dresor, care l-a înlocuit pe Franz Buller. Dar iată că la puţină vreme după ce Eremia *a ştiut* sigur că va pleca, un impresar oarecare o solicită pe nevastă-sa pentru o serie de concerte. Coincidenţă? Pe naiba! Ei au aranjat să ajungă amândoi în acelaşi timp în Occident, fiindcă nu mai au de gând să se reîntoarcă. Pagubă în ciuperci! Nu pierdem decât nişte pramatii. Dar asta nu reprezintă decât aspectul superficial al problemei. Ea este însă mult mai gravă...

— Înainte de a continua — îl întrerupse colonelul — ţin să te informez că discuţiile în legătură cu schimbul reciproc de artişti de circ în cadrul unui turneu de o lună de zile au început în urmă cu vreo patru luni. La un moment dat au fost chiar sistate, pentru scurtă vreme, şi pe urmă reluate. De treaba aceasta am luat cunoştinţă telefonic abia adineauri. Acum poţi continua. Sper că precizarea pe care am făcut-o vine în sprijinul punctului de vedere pe care vrei să-l expui.

— Ba bine că nu, bătr... — îl luă gura pe dinainte pe maior — vreau să spun: domnule colonel. Vasăzică amândoi vor s-o întindă din ţară. Soţii Fecioru nu au rude în Apus. Madam

Fecioru, este ştiut, se fereşte să aibă legături cu străinii. Dacă vreunul, la bar, încearcă s-o invite la masa lui, îl refuză cu atâta dispreţ suveran, încât ai zice că e Liz Taylor în rolul Cleopatrei. Deci, nici tu rude în străinătate şi nici tu prieteni străini „făcuţi" la bar sau în altă parte. Asta pe de o parte. Pe de alta, oricât de puţin ne-am pricepe noi în a-i aprecia calităţile vocale, suntem cu toţii de acord — şi nu numai noi — că Petronela e o cântăreaţă mediocră care „merge" într-un bar de noapte, unde majoritatea consumatorilor vin cherchelişi din altă parte, niciun impresar, care nu este filantrop şi nici nebun, nu ar angaja-o, fiindcă ar însemna nu să câştige, ci să piardă bani. Şi cu toate astea, iată că există unul care îi oferă un angajament pe timp de o lună...

— Cu dreptul de prelungire, am uitat să vă spun, ţinu să adauge colonelul.

— E, poftim! Cu dreptul de prelungire. Vă întreb: Ne putem noi lăsa prostiţi de asemenea iordane? În niciun caz! Impresarul acela nu riscă nici măcar un dolar. El este plătit de altcineva sau, mai exact, altcineva plăteşte cheltuielile de deplasare ale Petronelei, precum şi eventuale alte cheltuieli. Dar dacă punem astfel problema vrem-nu-vrem, trebuie să ne întrebăm: De vreme ce soţii Fecioru nu au rude în străinătate, nici prieteni, cine este acela care plăteşte şi în ce scop? Fiindcă din pură... filantropie n-o face. Atunci? Nu cumva cel care, până la urmă, are de câştigat cel mai mult este tocmai „filantropul"?

— Cum adică?, voi să ştie Dorobanţu care, se pare, urmărea mai greu raţionamentul maiorului.

— Foarte simplu. „Filantropul" speră că atunci când ambii soţi vor ajunge acolo va obţine de la ei *ceva* care valorează mult mai mult decât nişte amărâţi de dolari pe care urmează să-i avanseze ca s-o scoată din ţară pe Petronela, fiindcă în legătură cu Eremia „nu are probleme", de vreme ce acesta urmează să plece în turneu o dată cu circul. Ce anume speră să obţină de asemenea nu e greu de ghicit, dacă ne gândim la slăbiciunea permanentă şi constantă a Petronelei faţă de anume ingineri, ca, de pildă, inginerii Nedelcu şi Nicoară. Desigur, nu suntem încă în posesia unei dovezi certe că aceştia

i-au pasat Petronelei materiale secrete, dar avem toate motivele să credem că așa s-a întâmplat. Și în cazul acesta o nouă întrebare se impune: Ce a făcut Petronela cu materialele, mai exact cu fotocopiile acelor documente, de vreme ce originalele se află la întreprinderile respective? Le-a pasat mai departe? Posibil. Totuși, după cele ce am putut verifica noi până în prezent, o asemenea ipoteză pare puțin probabilă. De ce? Fiindcă nici Petronela și nici vreunul din admiratorii ei nu au legătură cu cineva din afară, venit în țară în chip de turist sau om de afaceri. Am putea atunci presupune că microfilmele au ajuns în mâna lui Lăpușneanu care, la rândul său, urmează să le predea lui Balthazar ca să le scoată el din țară după ce evadează?

— Mult prea complicat, Bogdane, și imprudent, se pronunță colonelul. Să zicem că Lăpușneanu — încă nu știm pe ce cale — reușește să-l scoată din închisoare pe Balthazar. Dar asta nu înseamnă că a izbutit să-l facă și scăpat peste graniță. Balthazar nu va putea să se considere cu adevărat liber decât numai în cazul când izbutește nu numai să evadeze, dar să și treacă frontiera. Or o asemenea performanță e mult mai dificilă chiar decât evadarea. Și asta o știe nu numai Balthazar, ci este de presupus că o știe și Lăpușneanu. De aceea, mi se pare puțin probabil că Lăpușneanu ar risca să-i încredințeze lui Balthazar microfilmele unor documente secrete obținute cu destulă greutate. Iată, dar, de ce cred, Bogdane, că microfilmele — în cazul când ele există, și sigur există — nu au fost predate lui Lăpușneanu...

— Și nu vor fi nici de acum încolo, completă maiorul, în schimb pare mult mai probabil că se încearcă scoaterea microfilmelor din țară de către unul dintre soții Fecioru. Problema se pune: de către cine?

— Este de presupus de către Eremia, își dădu cu părerea Picioruș.

— Bineînțeles că dresorul va încerca să le scoată.

— Gândiți-vă — se însufleți Picioruș — că circul pleacă nu numai cu oameni și animale, dar și cu o mulțime de bagaje și materiale. Închipuiți-vă câte posibilități va avea la dispoziție Fecioru.

—Şi în cazul acesta ce este de făcut?, se nelinişti Dorobanţu. Intervenim ca să se anuleze turneul?

—În niciun caz, Dorobanţu. În niciun caz!, replică hotărât colonelul. Ar însemna să procedăm ca necugetatul acela care, dorind să scape de şoareci, a dat foc locuinţei.

—Atunci să nu i se dea paşaport lui Eremia Fecioru, propuse tot Dorobanţu. Adică să plece circul în turneu, dar să se renunţe în program la numerele de dresură.

— Nu-i nici aceasta o soluţie prea fericită, Dorobanţu, cel puţin din trei motive. Primul fiindcă programul a fost comunicat celeilalte părţi, al doilea fiindcă dresura lui Eremia constituie numărul de rezistenţă din programul cu care artiştii noştri de circ se prezintă acolo şi în fine al treilea motiv: cum justificăm conducerii anularea vizei de ieşire? Avem vreo *dovadă certă* că Eremia Fecioru intenţionează să scoată din ţară fotocopiile unor documente cu caracter secret? Nu! Avem, e drept, certitudinea subiectivă! Asta, da; dar fără dovada materială ea nu valorează mare lucru.

—Categoric!, fu de acord şi maiorul Bogdan. Dacă îl oprim să plece o dată cu ceilalţi, îl punem în gardă şi — cine ştie? — poate, ca să se pună la adăpost, distruge tocmai proba materială. Pe când dacă nu-i anulăm paşaportul el va crede că ne-a prostit şi, liniştit, se va face *forte* să scoată din ţară ceea ce doreşte să scoată. Numai că noi, înainte de a trece frontiera, va trebui să găsim microfilmele. În felul acesta vom termina cu acest domn Eremia, ca să putem apoi spune că, în legătură cu documentele, a nimerit-o ca omonimul său cu oiştea în gard. Aşa că, personal, sunt întru totul de părere că nu trebuie să-l alarmăm pe Eremia.

—Exact! Nu trebuie să-l alarmăm. Desigur, nu-i deloc uşor să aflăm, din timp, unde va ascunde microfilmele. (Folosesc viitorul, fiindcă nu cred că ele au fost de pe acum introduse în ascunzătoare, în cazul când Eremia s-a fixat asupra uneia.) Dar, grea sau foarte grea, nu avem ce face. Este sarcina noastră şi trebuie s-o aducem la îndeplinire. Dacă vom reuşi — şi eu sunt convins ca aşa se va întâmpla — satisfacţia noastră, a tuturor, va fi mare. Sunteţi liberi. Pe dumneata, Bogdan, te rog să mai rămâi puţin. Vreau să elaborăm un plan foarte

amănunţit de supraveghere permanentă a lui Eremia: cât timp se află la circ, într-o măsură substanţial sporită în preajma plecării şi, mai ales, în tren, până la frontieră.

Cu o săptămână înainte de plecarea circului în turneu, noul îngrijitor îşi dădu demisia. După promovarea sa în funcţie de dresor, Eremia Fecioru ceruse ca postul de îngrijitor, rămas acum vacant, să fie ocupat de altcineva. Şi ţinuse să aibă un ajutor nu atât pentru că avea efectiv nevoie — Fecioru îşi petrecea aproape tot timpul liber cu fiarele sale, motiv pentru care se considera „robul" lor — ci pentru a avea un om căruia să-i poată comanda, şi de care să se facă ascultat, îngrijitorul se numea Boris Naicu, dar toată lumea, la circ îi spunea „Scândurică", porecla care îi fusese dată în timpul cât fusese închis pentru mici escrocherii — el le numea găinării, de care cei de la circ n-ar fi aflat niciodată dacă el, Boris Naicu, nu le-ar fi popularizat.

Scândurică era înalt, slab — mijloc de viespe — avea un nas imens şi o voce de scapet. Meseria de îngrijitor la fiare a acceptat-o la început de nevoie — abia ieşise din închisoare — pe urmă, după ce s-a obişnuit, şi-a dat seama că viaţa de circ îi place teribil de mult. N-o spunea nimănui, dar îi admira mult pe clovni, şi visul lui era să se vadă într-o zi pe arenă, făcând giumbuşlucuri ca să se prăpădească de râs lumea din staluri şi de la galerie. De aceea, nu asculta decât din politeţe sfaturile lui Eremia, care încerca să-l iniţieze în secretele dresajului. „Bagă bine în devlă, Scândurică, fiindcă într-o zi s-ar putea să-mi iei locul, aşa cum şi eu l-am înlocuit pe răposatul Franz". Lui Scândurică însă numai de dresură nu-i ardea, spre marea dezamăgire a lui Eremia, care era convins că îngrijitorul avea „stofă". De aceea nu-i păru rău când i se aduse la cunoştinţă că acesta îşi dăduse demisia. Fără îndoială că ar fi fost din cale-afară de mirat dacă ar fi aflat că Scândurică *acceptase* să-şi dea demisia abia după ce fusese convins că este vorba de una formală şi că, după reîntoarcerea circului din turneu, va fi imediat reprimit în slujbă.

În locul lui fu angajat un ins de aproape cincizeci de ani, faţă de care, încă din prima zi, Eremia simţi o antipatie

inexplicabilă, dar care se risipi numai după câteva zile când află că şi Filimon Sineală — aşa se numea noul îngrijitor — trecuse prin închisoare. Mai mult, antipatia se transforma în simpatie atunci când observă că Filimon manifesta pe de o parte un interes deosebit faţă de meseria de dresor, iar pe de alta, că îl admira pe el, Eremia, şi încă în aşa măsură, încât atunci când i se adresa nu folosea apelativul de „domnule", ci pe acela de „maestre". Măgulit în orgoliul său, Eremia prinsese şi o mai mare slăbiciune pentru noul îngrijitor atunci când acesta, ca şi când l-ar fi luat gura pe dinainte, în mai multe rânduri, lasă să-i scape nişte cuvinte „nechibzuite", din care el, Eremia, putuse trage concluzia că Filimon făcea parte din categoria celor nemulţumiţi de regim.

În ajunul zilei când circul trebuia să plece în turneu, Eremia ţinu să se scape cât mai devreme de prezenţa îngrijitorului. Acesta însă îşi mai făcu de lucru, prin menajerie, parcă dinadins ca Eremia Fecioru să-i aprecieze conştiinciozitatea. În sfârşit, dădu bună-seara „maestrului" şi plecă, mai exact, se prefăcu doar că pleacă. În realitate, se ascunse într-un anume loc de unde putea să vadă ce se întâmplă, în cazul când *ceva* urma să se întâmple în altă parte decât în încăperea unde se aflau cuştile fiarelor. Fiindcă, dacă acel *ceva* se întâmplă în menajerie, microaparatele instalate acolo aveau să imprime totul pe peliculă, în imagini succesive.

Eremia Fecioru, după presupusa plecare a îngrijitorului, întârzie în menajerie aproape o oră, după care părăsi circul. La plecare, paznicul îl auzi fluierând o melodie veselă, semn neîndoios că era cum nu se poate mai bine dispus.

Dimineaţa, la gara Băneasa, cuştile cu tigrii şi panterele circului fură îmbarcate în vagoane de marfă. Cei care urmau să facă deplasarea, artiştii şi oficialii, se instalară într-un vagon de clasă. Îngrijitorul Filimon Sineală — „primise" paşaportul în ultima clipă — era obligat să facă întreaga călătorie în vagonul unde se aflau fiarele sălbatice, ca să le poarte de grijă tot timpul cât avea să dureze transportul pe calea ferată.

La frontieră ajunseră a doua zi dimineaţa. Grănicerii începură controlul paşapoartelor, iar vameşii pe cel al bagajelor.

Totul se desfăşură fără nici un fel de şicane din partea acestora, fără prea multe emoţii în ceea ce priveşte pe artişti. Ceva mai mult dură controlul bagajelor lui Eremia Fecioru, dar amănuntul acesta numai puţini dintre colegii lui îl remarcară, după cum, de asemenea, nu observară că în timpul călătoriei până la frontieră, el, Eremia, izbutea cu greu să ascundă proasta dispoziţie ce îl stăpânea din cauză că Petronelei, care ar fi trebuit să fie plecată din ţară de cel puţin o săptămână, încă nu-i „ieşise" paşaportul. După ce şi bagajul dresorului fu controlat, vameşul întrebă:

— Dacă nu mă înşel, dumneavoastră sunteţi dresorul?

— Da! Eu sunt.

— În cazul acesta, vă rog să mă însoţiţi până la vagonul unde se află cuştile fiarelor.

— De ce?

— O simplă formalitate.

Eremia ridică din umeri şi îşi privi într-un anume fel colegii, încât înţeleseră cu toţii ce exprimau ochii lui: „N-am încotro, trebuie să-i fac pe plac nebunului".

Coborâră pe peron. Eremia înainte, vameşul în urmă şi, ca din întâmplare, acesta din urmă ţinând mâna în buzunarul surtucului. Ajunseră la vagonul în care se aflau cuştile. Ca din pământ apărură şi doi grăniceri înarmaţi cu puşti şi nu cu automate.

— Urcaţi-vă, domnule Fecioru.

— După dumneavoastră.

— Urcaţi-vă!, îi ceru vameşul pentru a doua oară, cu o voce care nu admitea contrazicere.

Eremia se urcă. În urmă vameşul, iar după ei, cei doi grăniceri.

— Şi acum ce facem, vameşule?, întrebă Eremia ironic, totuşi, pentru un bun observator, uşor neliniştit.

Vameşul luă dintr-un colţ ciomagul şi biciul — Eremia se miră că se aflau acolo, fiindcă el le pusese în altă parte — şi i le întinse dresorului.

— Va trebui să intrăm amândoi în cuşca panterei negre. Dumneata o vei ţine la respect, în timp ce eu voi avea puţină treabă. Ostaşii ăştia îţi vor da o mână de ajutor în cazul când

prezența mea, devenind dezagreabilă panterei, i-ar veni poftă acesteia să se apropie de mine, ca să mi se prezinte.

— Glumiți?

— Deloc! Te rog să faci așa cum ți-am cerut! Eremia ridică din umeri — voia parcă să arate că el se spală pe mâini ca Pilat pentru cazul când avea să se întâmple ceva vameșului — pe urmă se apropie de ușă. Îl urmară vameșul și grănicerii ce se postară de o parte și de alta a cuștii, cu puștile îndreptate înspre pantera care îi adulmecă arătându-și colții.

Eremia deschise ușa. În clipa aceea vameșul observă că dresorului îi tremura buza inferioară și că era palid de frică, dar nu de frica panterei, ci fiindcă îl zgâlțâia pe dinăuntru o frică din cu totul alt motiv. Câteva clipe mai târziu, Eremia pătrundea în cușcă.

— Fă-o să se refugieze în colțul stâng!, îi porunci vameșul.

Eremia sili pantera să se supună. Abia acum intră în cușcă și vameșul care avea în mâini o daltă, un ciocan și un clește. Se îndreptă exact în partea opusă aceleia unde se afla acum pantera neagră, îngenunche și, folosindu-se de daltă și ciocan, izbuti să salte puțin cuiele în care era prinsă dușumeaua ce pardosea cușca, numai atât cât era necesar ca să apuce cu cleștele floarea piroanelor și să le tragă afară, unul câte unul. După ce toate cele patru piroane fură scoase, folosindu-se din nou de daltă, vameșul ridică mai întâi, apoi dădu de o parte o bucată de dușumea nu mai mare de cincisprezece centimetri, vârî mâna înăuntru și scoase de acolo patru casete minuscule ce protejau patru microfilme. După aceea, tacticos, ca și când nu s-ar fi aflat în cușca unei pantere care se bucura de faima tristă că-l ucisese pe fostul ei dresor, puse la locul ei bucățica de dușumea. Ieși apoi din cușcă, făcând un semn dresorului să-l urmeze.

— Domnule Efemia Fecioru, te arestez pentru tentativă de trecere frauduloasă peste frontieră a unor documente secrete. *Deocamdată* pentru atât.

Vameșul era maiorul Bogdan Tudoraşcu.

În timpce calaba lâculcirculuiera transportatcucamioanele la gara Băneasa, Picioruş introducea în biroul colonelului Radu Mănailă o femeie care ceruse telefonic să fie audiată „În legătură cu sinuciderea doctorului Peticaru".

— Mă numesc Emanuela Timus şi sunt soră medicală.

Emanuela Timus era o femeie tânără, de cel mult douăzeci şi unu de ani, care, fără să fie frumoasă, avea acel „ceva" care face ca unele femei să *sară în ochi* bărbaţilor chiar din prima clipă când le văd.

— Vă stau la dispoziţie, doamnă Timus, o invită colonelul să vorbească, fiindcă observase că, după ce se prezentase, sora medicală nu mai continuase.

— Am fost asistenta doctorului Peticaru. Apoi după o pauză: Şi prietena lui intimă. Înţelegeţi ce vreau să spun. Cunosc adevărata cauză a sinuciderii sale şi am venit... şi am venit să vă informez şi pe dumneavoastră.

— Va mulţumim!

— Doctorul Peticaru s-a sinucis fiindcă a făcut ceva care l-a dezonorat. În aşa măsură s-a simţit dezonorat din punct de vedere profesional, încât a crezut că singura şansă ce-i rămânea ca să-şi spele dezonoarea era sinuciderea. Şi s-a sinucis!

Emanuela avea un fel de a vorbi emfatic, cu un ton grav şi patetic. Se opri. Probabil aştepta ca ofiţerul din faţa ei s-o întrebe ceva, dar, văzând că acesta tace, continuă:

— Desigur, sunt obligată să vă spun ce anume faptă dezonorantă — mai ales acest cuvânt îl rostea cu mult patetism — a putut comite doctorul care, să ştiţi, a fost un om integru în accepţia adevărată a cuvântului. Ei, bine, aflaţi că prin mărturie falsă a dat posibilitatea *unei* anume persoane să-şi creeze un alibi. Unei anume persoane — este vorba de un bărbat — care a comis o crimă.

Colonelul nu trăda prin nimic interesul cu care asculta declaraţia Emanuelei şi nici satisfacţia că ştia, mai înainte ca Emanuela să-i divulge numele, cine era acela care îşi crease un alibi, bazându-se pe mărturia falsă a doctorului.

— Vă rog să explicaţi.

— Cineva a apelat la doctor să-i pună un picior în ghips fără ca piciorul să fie şi în realitate fracturat, iar mai târziu, atunci când a fost întrebat de miliţie dacă este adevărat a răspuns afirmativ. Trebuie însă să precizez că atunci când doctorul a dat declaraţia la miliţie habar nu a avut că prin mărturia sa falsă ajuta pe un criminal să se sustragă pedepsei. Când a aflat era prea târziu. Dacă ar fi revenit asupra declaraţiei ar fi însemnat ca *dezonoarea* lui să devină de domeniu public. Pe de altă parte, i-a fost frică să nu fie acuzat de complicitate la crimă.

— Cunoaşteţi numele persoanei căreia doctorul Peticaru i-a facilitat, fără intenţie, un alibi?

— Nu!

— Nici nu l-aţi văzut vreodată?

— Ba da! Atunci când m-a trimis acasă la el să-i scot ghipsul.

— Nu cumva este individul din această fotografie? Emanuela privi doar o clipă fotografia lui Eremia Fecioru şi exclamă:

— El este. Da!

— Mi-aţi spus că aţi fost prietena intimă a doctorului Peticaru.

— Exact!

— În cazul acesta probabil cunoaşteţi ce l-a determinat să dea o declaraţie falsă. Mai exact, în ce fel şi din ce motiv era obligat doctorul faţă de individul din fotografie?

— A voit să fie amabil faţă de soţia lui. Ea l-a rugat. De altfel, doctorul a fost indus în eroare de către această femeie. L-a minţit că trebuie să convingă pe cei de la circulaţie că soţul ei are piciorul în ghips, ca să nu i se retragă permisul de conducere.

— Nu din curiozitate sunt obligat să vă pun totuşi o anume întrebare: *Soţia* a fost şi ea prietena intimă a doctorului?

— Da! Dar înaintea mea. Doctorul a voit s-o servească în virtutea vechii prietenii. De altfel, trebuie să ştiţi că doctorul a fost un mare naiv, care putea fi păcălit până şi de un copil. În schimb, un om cinstit, aproape incredibil de cinstit. Dovadă

gestul extrem la care a recurs. Decât dezonorat — față de propria sa conștiință — a preferat moartea.

— Un ofițer de la noi a solicitat părerea mai multor persoane de la spital, în legătură cu mobilul sinuciderii doctorului. Cu dumneavoastră a stat de vorbă?

— Da!, veni răspunsul, dar după o oarecare întârziere.

— Și de ce n-ați mărturisit atunci tot ceea ce știați?

— Domnule, despre morți nu se vorbește decât numai de bine. Doctorul Peticaru se împușcase ca reputația sa să rămână neîntinată. Dacă spuneam tot ce știam, însemna ca eu, care l-am iubit, să-l compromit cu bună știință. Cum aș fi putut-o face? Nu puteam!

— Totuși acum puteți. De ce?

— Pentru că am avut timp suficient să reflectez la cele întâmplate și să mă conving că, tăcând, acopăr un criminal, îl ajut să scape de pedeapsă. Pe de altă parte, scontez pe discreția dumneavoastră.

— Mda! În orice caz, mai bine mai târziu decât niciodată, conchise colonelul, nu fără o ascunsă intenție ironică.

— Nu-i așa?, se grăbi să confirme Emanuela, care nu sesiză ironia.

— Domnișoară Timus, aș vrea să vă mai pun câteva întrebări. Sunteți absolut sigură că doctorul Peticaru s-a băgat în treaba asta urâtă numai ca să fie drăguț cu fosta lui prietenă intimă?

— O, da!

— Doctorul Peticaru a fost chirurg, da?

— Unul dintre cei mai mari din generația mai tânără.

— Aveți cumva cunoștință dacă, în afară de chirurgie, nu-l pasiona, să zicem, și hipnotismul?

— Nu am! Nu cred!

— În cazul acesta vă mulțumim pentru cele ce ne-ați relatat. Altă întrebare nu am a vă pune.

15
Oare şeful se teme de răzbunarea ernei?

În ziua când Eremia Fecioru, sub stare de arest, era adus la Bucureşti pentru a fi interogat, un tânăr locotenent de securitate părăsea Bucureştiul într-o „Dacia", îndreptându-se spre oraşul A... Acolo se afla închisoarea unde îşi ispăşea pedeapsa superspionul Balthazar.

În dreapta ofiţerului se afla un bătrân impunător prin morga sa aristocratică, dar în acelaşi timp tragică. Ofiţerul conducea cu multă siguranţă şi tovarăşul său de călătorie, supraveghindu-l de aproape, nu putea decât să-l admire şi, într-un fel, să-l invidieze. Nu-şi vorbeau. Bătrânul pentru a nu-l distrage — se temea mult de accidente — ofiţerul, fiindcă nu dorea să facă, în niciun fel, conversaţie, deoarece îşi simţea capul golit de gânduri. Căldura începuse încă de dimineaţă şi, pe măsură ce orele înaintau, ea creştea, creştea mereu. Ofiţerul care încă de când porniseră se simţise obosit de parcă toată noaptea nu ar fi închis ochii — de altfel nu-şi amintea în ce fel şi-o petrecuse — numai după o oră în aşa măsură era de trudit, încât numai făcând mari sforţări izbutea să se menţină treaz. Dar după alte trei ore, dându-şi seama că va aţipi la volan, scoase maşina de pe panglica şoselei, îşi potrivi scaunul rabatabil ca pentru somn şi, înainte de a închide ochii, explică bătrânului:

— Trebuie să dorm un sfert de oră, altfel s-ar putea să fac un accident. Nu mai sunt stăpân pe volan.

— Bine! Dormi! Eu am să cobor.

Ofiţerul închise ochii şi adormi imediat, iar bătrânul coborî şi începu să se plimbe în imediata apropiere a maşinii. Era furios că survenise această întârziere neprevăzută, dar, fiindcă se temea de accidente, nu avea încotro şi trebuia să se resemneze. Exact după un sfert de oră ofiţerul se trezi singur şi făcu semn bătrânului să urce în maşină, ceea ce acesta se grăbi să facă.

— Ei, crezi că acum ai să poţi să conduci?, întrebă pe ofiţer.

— Acum sunt parcă un alt om.

După câteva minute, „Dacia" gonea cu o sută zece kilometri pe oră.

Ajunseră la A... Sosind la închisoare, ofiţerul ceru să fie condus la director. Câteva minute mai târziu se afla în biroul acestuia.

Pavel Leahu, directorul, îi invită să ia loc, după care deschise plicul înmânat de locotenent — plicul purta antetul: Consiliul Securităţii Statului — tăindu-l la un capăt cu un cuţitaş din lemn sculptat, fără îndoială opera de artizanat a vreunui deţinut. Plicul conţinea o adresă semnată de un general din conducerea Consiliului Securităţii Statului prin care se ordona directorului închisorii să predea ofiţerului pe deţinutul Balthazar, în vederea unui surplus de interogatoriu.

— Unde vă este însoţitorul?

— În maşină.

— Atunci să vă dau doi gardieni...

— Nu este nevoie.

— Mă simt obligat să vă atrag atenţia că acest Balthazar...

— ...Este periculos. Ştiu. Îmi asum toată răspunderea. Nişte cătuşe cred că vor fi suficiente.

— Mă rog! După ce vi l-am predat, eu nu mai am niciun fel de răspundere.

— V-am spus că-mi asum *toată* răspunderea.

În mai puţin de jumătate de oră, ofiţerul urca în „Dacia" lui pe superspionul Balthazar şi o pornea înapoi spre Bucureşti, străbătând aceleaşi străzi pe care mai trecuse la venire.

— A mers greu?, întrebă bătrânul pe ofiţer.

— Deloc!

— Mă numesc Lăpuşneanu, se recomandă bătrânul lui Balthazar.

— Încântat. În ceea ce mă priveşte, cred că nu mai este nevoie să mă recomand.

— Bineînţeles că nu. Mă simt onorat că am izbutit. Cred că numai geniul dumneavoastră ne-a inspirat.

Balthazar înclină capul şi zâmbi, dar nimeni nu ar fi putut spune ce anume semnificaţie avea acel zâmbet.

La o depărtare de circa treizeci de kilometri de oraşul A... se află o pădurice de mesteceni albi, denumită de cei de prin partea locului „Hora mesteceniior". Când maşina ajunse în dreptul pădurii, ofiţerul, părăsind şoseaua, viră într-acolo. Pătrunse spre inima ei pe un drum de căruţă şi, când ajunse acolo, opri motorul. Coborî şi, săltând capota sub care se afla portbagajul, scoase o valiză, în care se afla îmbrăcăminte: un costum de haine, cămaşă, cravată, chiloţi, ciorapi şi o pereche de pantofi. După aceea, în timp ce Balthazar se îmbrăca, haina de deţinut fu îngropată într-o groapă săpată în mare grabă de către ofiţer cu o lopată pe care o scosese din portbagaj.

Totul nu dură decât maximum douăzeci de minute, după care „Dacia" gonea din nou pe şoseaua asfaltată spre Bucureşti. Ajunseră noaptea, după orele douăzeci şi două, toţi trei istoviţi de călătorie, dar mai ales ofiţerul care, exceptând timpul cât durase întrevederea cu directorul închisorii şi jumătatea de oră petrecută în pădurice, stătuse încontinuu la volan, adică peste şaisprezece ore. Maşina opri în faţa unui bloc de pe Calea Victoriei. Coborâră toţi trei şi, câteva clipe mai târziu, liftul urcă obosit cu ei la unul din etaje. Când ajunseră, Lăpuşneanu apăsă de trei ori butonul soneriei de la uşa de intrare a unui apartament: primul apel scurt, al doilea lung, iar al treilea din nou scurt. Câteva clipe de aşteptare, care lor li se părură din cale-afară de lungi. În sfârşit, se auziră paşi de cealaltă parte a uşii, după care imediat aceasta se deschise.

— Intraţi!, îi invită femeia care le deschise. Toţi trei, grăbiţi, se strecurară în vestibul.

— Ţi-l prezint pe domnul Balthazar.

Femeia murmură ceva de neînţeles şi abia în clipa aceea Lăpuşneanu înţelese că *ceva* nu este în ordine. Primul lui gând fu să dea bir cu fugiţii şi chiar duse mâna spre clanţa uşii. Auzi însă în spatele său o voce cam batjocoritoare şi renunţă, dându-şi seama că totul este pierdut:

— Uşurel, domnule Lăpuşneanu.

Era maiorul Bogdan Tudoraşcu. Balthazar îl recunoscu, ochii îi scânteiară o clipă de furie neputincioasă, pe urmă redeveniră cei de totdeauna. Numai locotenentul rămase calm, nepăsător, parcă dormind de-a-n-picioarelea, cu ochii deschişi, sau ca şi când tot ceea ce se petrecea în jurul său nu-l privea deloc.

— Haide, poftiţi în casă. Vă aşteaptă gazda cea mare!, îi invită maiorul, zâmbind cu acel zâmbet care apărea pe buzele sale numai în anumite împrejurări, şi care părea tot atât de tăios ca lama unui brici.

Dincolo îi aştepta colonelul Radu Mănăilă.

— Ce mai faci, domnule Balthazar?

Când dădu cu ochii de colonel, Balthazar începu să râdă cu mare poftă.

— Domnule maior, pardon, domnule colonel — felicitările mele, văd că aţi fost avansat! — sunteţi omul care mi-aţi oferit până acum cele mai neaşteptate surprize şi, vă rog să mă credeţi, vă admir sincer. Aţi câştigat de trei ori la rând. Sunteţi formidabil! Va atrag însă atenţia că de data aceasta meritul dumneavoastră şi al echipei este ceva mai mic, deoarece planul efemerei mele evadări de astăzi nu-mi aparţine, aşa cum s-a întâmplat cu prilejul precedentei tentative. Cum s-ar spune, este o evadare... peste plan care, din păcate, n-a fost gândită cu suficientă maturitate.

— Eşti un optimist incorigibil, domnule Balthazar, îl ironiză maiorul Bogdan.

— Nu contest că sunt. Nu înţeleg însă la ce anume vă referiţi.

— La faptul că îţi place să crezi că, dacă ai fi evadat, punând în aplicare unul din faimoasele dumitale planuri, noi nu te-am fi prins.

— Domnule colonel, colaboratorul dumneavoastră — şi arătă cu capul pe maior — mă sileşte să fac o mărturisire pe

care voiam s-o las pentru mai târziu, când vom fi numai între patru ochi, nu de alta, dar ca să nu-i dezamăgesc pe acest domn amabil şi pe această domnişoară pe care, mărturisesc, este o încântare s-o priveşti.

— N-o vezi acum pentru prima dată, i-o reteză colonelul, dar asta este o altă treabă. Aştept mărturisirea dumitale.

— Deşi mai am câteva planuri pregătite, va declar că nu voi încerca să fac uz de ele. Până acum, înfruntarea dintre mine şi instituţia din care faceţi parte, reprezentată prin dumneavoastră şi colaboratorii dumneavoastră, am considerat-o ca un fel de competiţie în care am fost înfrânt de două ori consecutiv. De fiecare dată, înfrângerea m-a îndârjit, m-a ambiţionat să câştig următoarea înfruntare. Iată însă că acum, după această ultimă înfrângere, sunt dispus să mă declar bătut şi să renunţ la revanşă, deşi nu am nicio îndoială — şi în privinţa aceasta domnul maior are dreptate, sunt un optimist — că, dacă aş mai încerca, aş câştiga mai înainte de a irosi şi ultimul plan de evadare conceput de mine. Cu alte cuvinte, renunţ şi mă consider bătut, dar nu fiindcă mă simt inferior, ci fiindcă, v-o spun deschis, condiţiile de viaţă din închisorile dumneavoastră sunt dezamăgitoare în ceea ce mă priveşte. De aceea, renunţând la lupta directă, îmi voi da consimţământul — până acum am refuzat — ca trustul să negocieze eliberarea şi extrădarea mea, cât mai urgent posibil.

Balthazar tăcu. Se uită cu interes la Erna — mai întâi cu interes — apoi cu un fel de compasiune.

Colonelul făcu semn lui Picioruş să se apropie — între timp acesta apăruse din bucătărie — şoptindu-i ceva la ureche.

— Vladone, du-te cu Picioruş!

Vladone — fiindcă el era locotenentul care facilitase evadarea lui Balthazar — tresări, se uită la colonel ca şi când nu ar fi auzit ceea ce-i spusese, pe urmă se ridică şi porni spre ieşire, urmat îndeaproape de Picioruş. Părăsind încăperea, nici acum nu-şi dădea seama că tot timpul fusese supravegheat şi că directorul închisorii, predându-i-l pe Balthazar, executase un ordin de sus. Colonelul privi după el, şi ochii lui exprimau tristeţe şi compasiune.

Lăpuşneanu tăcea. În câteva ore slăbise parcă, în orice caz sigur îmbătrânise. Mai bine spus, acum arăta exact vârsta pe care o avea. În ciuda faptului că se uita la colonel, era aproape sigur că nu-l vedea, preocupat să contemple, cu un fel de disperare mută, propria sa mână.

— Te-am întrebat ceva, domnule Lăpuşneanu.

— M-aţi întrebat, da. Dar ce m-aţi întrebat? Ştiu, mi-am adus aminte. Vreţi să ştiţi de ce am încercat să-l lichidez pe Vladone folosind-o pe acrobată.

De ce?

— Nu ştiu exact când a început să mă urmărească. La un moment dat însă, am observat. Mi-am zis că ar fi în avantajul meu dacă, într-un fel oarecare, mi l-aş apropia, împrietenindu-mă cu el. Într-o noapte am simulat că am fost atacat pe stradă de un borfaş oarecare. Am devenit apoi prieteni, vorbă să fie. Amândoi jucam teatru, cu o singură deosebire: eu ştiam că joacă, pe când el despre mine nu. L-am văzut atât de tânăr şi am crezut că voi izbuti să-l duc de nas. Repede însă mi-am dat seama că m-am înşelat. Mi-am dat seama că era, că, mai ales, putea deveni periculos. Şi atunci m-am gândit să-l suprim.

— Cine a hipnotizat-o pe Ilinca? Dumneata sau Erna Caroţi?

— Eu!

— Aţi şi drogat-o?

— Pe ea nu.

— Pe Vladone însă da, aşa-i?

— Da!

— De ce aţi ales-o tocmai pe Ilinca?

— A fost o simplă întâmplare. Mi-am dat seama că este un mediu foarte bun. Asta este singura şi adevărata explicaţie. De altfel, ulterior când am hipnotizat-o, m-am convins că am avut dreptate. A mers foarte uşor.

— Şi, mă rog, *cum* de ţi-ai dat seama? La circ, în timp ce ea şi cu soră-sa îşi făceau numărul?

— Nu acolo, ci într-un local unde venise însoţită de răposatul Franz Buller.

— Ce legături ai avut cu dresorul? Aţi fost văzuţi împreună la restaurant, la circ...

— N-am avut propriu-zis legături. Am încercat să-l racolez, ca să *ne* — retractând imediat — *mă* ajute.

— În legătura cu ce anume să te ajute?

— Întâmplător am aflat, cu luni de zile în urmă, că circul va pleca în Occident pentru a da un număr de spectacole. Am încercat să-l conving să scoată peste graniță niște materiale cu caracter secret. N-am izbutit. Mi-a spus că nu vrea să riște să fie prins și să ajungă la închisoare. Până la urmă am renunțat și l-am lăsat în plata Domnului.

— Nu ți-a fost teamă că ar putea să te denunțe?

— Mi-a fost, dar l-am amenințat ca dacă mi se întâmplă ceva, *alții* vor avea grijă să-l lichideze, înțelegeți? L-am făcut să creadă că suntem mai mulți.

— A cui a fost ideea de a-l lichida asmuțind — dacă se poate spune — pantera neagră asupra lui?

— Nu știu! Nu am niciun amestec în treaba asta. De, altfel, Franz era condamnat. Mai devreme sau mai târziu, pantera tot l-ar fi rupt în bucăți.

— Dacă nu dumneata, atunci poate Erna Caroți are vreun amestec?

— Nici ea! Când am aflat *cum a murit* Franz, surpriza Ernei n-a fost mai mică decât a mea.

— Ce legături au existat între dumneata și doctorul Peticaru?

— De afaceri. I-am făcut rost de cinci mii de mărci din R.F.G.

— După știința mea nu ai la bancă un cont în devize.

— Nu am, evident. Prin „mica publicitate" am anunțat că vând un briliant de trei carate. S-au prezentat mai mulți amatori. Printre aceștia și un străin care mi-a oferit cinci mii de mărci federale. Am făcut târgul.

— De ce aveai nevoie de mărci?

— Nu aveam. Dar mi-am zis că nu strică dacă le am. Cine știe la ce mi-ar putea folosi într-o zi. Și, într-adevăr, n-am gândit rău. Ocazia s-a ivit.

— Și fiindcă i-ai vândut niște mărci, doctorul s-a simțit în așa măsură obligat față de dumneata, încât a acceptat s-o transporte pe Erna acasă la dumneata, cu o ambulanță a

„Salvării" având în prealabil grijă să hipnotizeze pe şoferul de pe ambulanţă?

— Nu l-a hipnotizat. Nu cred că se pricepea la aşa ceva. L-a tratat cu o ţigară care l-a adormit imediat.

— Bine, l-a drogat. La întrebare însă tot nu mi-ai răspuns. Numai pentru că i-ai făcut rost de cinci mii de mărci a acceptat să vă „ajute", riscând atâta, fiindcă a riscat atunci când l-a narcotizat pe şofer?

— Nu pentru asta. A făcut-o pentru că... l-a rugat Erna.

— L-a rugat tot atât de frumos cum l-a *rugat* pe locotenentul Vladone?

— Doctorul Peticaru a ţinut atât de mult la ea, încât, de dragul ei, ar fi făcut orice i-ar fi cerut ea, se eschivă Lăpuşneanu să răspundă direct.

Colonelul îşi aminti ce declarase Emanuela Timus, şi se întrebă dacă, auzind depoziţia lui Lăpuşneanu cu privire la relaţiile dintre doctor şi Erna, ar mai avea aceeaşi părere bună despre fostul ei amant.

— Şi acum, domnule Lăpuşneanu, vrei să-mi spui ce legături au existat între dumneata şi Erna?

— Aceleaşi ca între doctor şi Erna sau între ea şi colaboratorul dumneavoastră Vladone.

— Domnule Lăpuşneanu e nevoie să-ţi amintesc de vârsta pe care o ai?

— Nu e nevoie, domnule colonel, fiindcă o cunosc. Cu toate acestea, adevărul acesta este.

— Vladone, doctorul Peticaru sunt victime. Dumneata însă în niciun caz nu te poţi considera victimă. Dumneata eşti asociatul ei, eşti, în cel mai rău caz, locotenentul ei.

— Nu, domnule colonel, sunt victimă la fel ca şi ei. Iar dacă în acelaşi timp sunt, adică am fost locotenentul ei, asta e cu totul altceva. Erna a trebuit să aibă pe cineva care s-o ajute, s-o secondeze. M-a ales pe mine. Probabil m-a ales din două motive. Primul: datorită vârstei o incomodam cel mai puţin. Al doilea: ea şi-a dat seama că fiind prea bătrân, acceptând s-o secondez, nu-mi va fi teamă de consecinţe. Cu alte cuvinte, eliberat de teamă, ca locotenent, cum v-aţi exprimat dumneavoastră, îi puteam fi mult mai util decât unul mai tânăr.

— De când o cunoşti?
— De un an.
— În cazul acesta fără îndoială că ştii ce urmăreşte.
— A urmărit să-l ajute pe Balthazar să evadeze.
— Dar despre Balthazar ce ştii?
— Că e un as al spionajului, un adevărat geniu.
— Şi ce altceva a mai urmărit?
— Cine, Erna? Nimic!
— Ţi-a vorbit de nişte... *călugăriţe?*
— Niciodată!
— Cuvântul „Nebel" îţi spune ceva?
— Nu!
— Erna ştie şi ea să hipnotizeze?
— Nu!
— Degeaba te străduieşti să-i iei apărarea, domnule Lăpuşneanu. Să nu-ţi faci iluzii că am să te cred. Află că situaţia Ernei este catastrofală. Înţelegi? *Catastrofală!*

Pe Eremia Fecioru îl ancheta maiorul Bogdan Tudoraşcu. Înaintea lui o audiase pe Petronela, nevastă-sa. La început, Petronela negase totul, afectând o indignare bine jucată. Cum de-şi permitea el, maiorul, să-i aducă grava acuzaţie că se culca în mod deliberat cu anumiţi bărbaţi pe care îi silea apoi să-i predea documente secrete din întreprinderea unde lucrau? Într-adevăr, nu i-a fost *credincioasă* lui Er – Eremia –, dar în meseria ei a rămâne fidelă unui singur bărbat însemna să-şi grăbească, în mod deliberat, sfârşitul carierei de cântăreaţă. De altfel, viaţa ei particulară nu interesa pe nimeni şi, după ştiinţa ei, nicio lege nu interzice vreunei femei să facă absolut tot ce vrea cu corpul ei, atâta vreme cât nu şi-l vinde. Or, ea desfide pe oricine ar afirma că s-a culcat vreodată cu un bărbat pentru bani. Şi apoi nu este suficient ca maiorul s-o acuze, ci trebuie s-o şi dovedească. Să facă bine maiorul şi să-i arate măcar un singur asemenea document secret găsit asupra sa sau în urma unei percheziţii efectuate la locuinţa lor.

Afectând indignare şi răţoindu-se la maior, Petronela era convinsă că Eremia se afla acum dincolo de graniţă. Habar nu avea că el fusese arestat şi, cu atât mai puţin, că fuseseră

descoperite microfilmele. Când însă maiorul o puse la curent cu cele întâmplate, se dezumflă imediat. Dându-şi seama că a continua să nege însemna să-şi agraveze situaţia, recunoscu totul, dădu numele acelora care, lăsându-se îmbrobodiţi de ea, îi „împrumutau" documente secrete, pe care ulterior Eremia le fotografia cu un aparat special. Pe lista „victimelor" sale figurau şi numele inginerilor Paul Nedelcu şi Abel Nicoară, despre care s-a mai vorbit în paginile acestei cărţi. Aceştia la rândul lor, puşi în faţa probelor — fotocopiile documentelor şi declaraţia Petronelei — se recunoscură vinovaţi.

Anchetarea lui Eremia Fecioru nu puse nici ea probleme deosebite maiorului Bogdan:

— Spune-mi, domnule Fecioru, ce aveai de gând să faci cu microfilmele pe care intenţionai să le scoţi din ţară?

— Să le vând.

— Cui?

— Aceluia care mi-ar fi oferit mai mult. Trebuia sa-mi încropesc un fond de rezistenţă până când aveam să-mi fac un rost.

— Intenţionai să rămâi acolo?

— Da! Pe urmă, imediat, cu ciudă: Dar cum dracu aţi aflat unde am ascuns microfilmele?

— Domnule Fecioru, eu sunt cel care pune întrebări, i-o reteză maiorul, care în niciun caz nu-i putea spune că aparatele instalate în menajerie fixaseră pe peliculă, trădându-l, momentul când el meşterise ascunzătoarea din cuşca panterei.

— Cum ai făcut rost de documente?

— Nu vreau să spun.

— Domnule Fecioru, află că şi soţia dumitale a fost arestată. Ştim că ea procura documentele, că dumneata numai le-ai fotografiat, după care le restituiaţi aceluia care vi le *împrumutase*. A recunoscut totul, a dat amănunte, numele indivizilor pe care i-a convins să trădeze. Dă-ţi seama că nu are rost să mai negi.

— Dacă ea a mărturisit...

— A cui a fost ideea? A ei sau a dumitale?

— A mea. De mult mă bătea gândul să plec din ţară. Ştiam însă că nu-i uşor să te descurci acolo când nu ai o meserie

calificată. Acolo, totul e banul. Dacă nu-l ai sau dacă nu te pricepi să-l câştigi, eşti la pământ. Mi-am zis: Dacă plec, trebuie să duc cu mine ceva care să valoreze bani. Ce anume, însă? Bijuterii n-am, obiecte de artă ioc, devize cu atât mai puţin. Totuşi, cum naiba să fac eu rost de nişte capital — mic, mare — care să mă ajute să mă pun pe picioare? Atunci mi-a dat prin minte să procur ceva documente secrete, să le fotografiez şi dacă dă Dumnezeu să ajung în Apus, să le scot la vânzare. M-am sfătuit cu Petronela, care a găsit ideea foarte bună, oferindu-se să facă rost de ele. Petronela e o femeie care place mult bărbaţilor. Sper că aţi observat. Şi pe lumea asta sunt destui bărbaţi care, pentru un fund de muiere, sunt în stare de orice. Pentru Petronela nu s-a pus nici măcar problema să-i caute. Veneau ei la ea. Adică la bar. Că doar dumneavoastră ştiţi ce fel de lume vine la bar. Acolo i-a pescuit ea pe fraieri. Pe urmă, amintindu-şi din nou: Nu înţeleg cum de aţi aflat unde am ascuns microfilmele!

— Spune mai departe, domnule Fecioru.

— Păi n-am spus? Am spus tot. Am spus că Petronela m-a ajutat. Ce mai vreţi de la mine?

— Nici pe departe n-ai spus *tot*, domnule Fecioru. Dar haide să-ţi dau o mână de ajutor, punându-ţi eu întrebări. E bine?

— Dumneavoastră nu mă puteţi ajuta altfel decât ajută funia pe spânzurat!, izbucni el cu furie oarecum reţinută.

— Vasăzică dumneata ai făcut rost de acele microfilme ca să le vinzi când vei ajunge în Occident cui îţi va oferi mai mult. Aşa ai spus, nu?

— Da!

— Cum aveai de gând să procedezi? Sau, dacă vrei, cum te-ai gândit să găseşti persoana pe care ar fi putut s-o intereseze „marfa" ce o aveai de vânzare?

— Nu asta m-a preocupat. Principalul pentru mine era să pot pleca. Odată ajuns acolo, vorba proverbului: Lac să fie, că broaşte-s destule!

— Vasăzică, nu cunoşti pe nimeni în străinătate amator de niscai informaţii cu caracter secret?

— Nu!

— Încearcă să-ţi aduci aminte. Poate că totuşi izbuteşti.

— N-am ce să-mi amintesc.

— Nu cumva te-ai gândit că ar putea să intereseze marfa dumitale pe *impresarul* care i-a oferit un angajament soţiei dumitale, prin A.R.I.A.?

— Nu văd legătura...

— Spune drept, domnule Fecioru. Nu cumva individul acela este impresar aşa cum sunt eu vicarul patriarhiei? Nu cumva impresarul acela, aflând că pleci în turneu cu circul şi ştiind că vei lua cu dumneata un material preţios, s-a oferit să avanseze nişte bani, nu în scopul filantropic de a vă „reîntregi" familia acolo, ci fiindcă sconta că, făcându-vă acest mic serviciu, va putea obţine de la dumneata, în exclusivitate, şi eventual la un preţ mai redus, ceea ce aduceai din ţară?

— Aveţi multă imaginaţie, iertaţi-mă. Vă jur însă ca n-am cunoştinţă de nimic din ceea ce mi-aţi spus.

— Domnule Fecioru. La noi există destule cântăreţe de muzică uşoară, mai bune decât soţia dumitale, şi cu toate acestea nu prea se grăbesc impresarii să le ofere angajamente. În schimb, pentru soţia dumitale s-a găsit un asemenea impresar. Cum îţi explici?

— Foarte simplu: Petronela a avut o asemenea şansă. N-o consider nemeritată, deoarece are o voce foarte frumoasă. Asta-i! Credeţi-mă că vă spun adevărul, şi nu mai căutaţi pete în soare. De ce v-aş minţi? Situaţia mea şi a Petronelei în niciun caz nu s-ar agrava dacă aş recunoaşte ceea ce presupuneţi. Nu pot însă s-o fac, fiindcă ar însemna să afirm un neadevăr.

Eremia Fecioru părea sincer.

— Spuneai că soţia dumitale s-a oferit să facă ea rost de materialele care, în Apus, puteau fi transformate în bani. Ea de ce a făcut-o? În mod absolut dezinteresat a fost de acord să scoată castanele din foc în locul dumitale, sau deoarece intenţiona să plece şi ea din ţară?

— Mda!

— Dumneata urma să pleci în turneu cu circul. Ea, însă, cum se gândea să procedeze, în cazul când nu venea oferta impresarului?

— Să se înscrie la vreo excursie: Austria, Turcia, Franţa...

— N-a mai fost însă nevoie, fiindcă a venit tocmai la timp oferta misteriosului impresar de turnee artistice.

— Da!... Da!... Da! Puteţi să nu mă credeţi, dar acesta este adevărul.

— Domnule Fecioru, recunoaşte şi dumneata ca toată povestea asta e cusută cu aţă albă.

— Eu nu văd aţa albă. Credeţi-mă!

— Bine! Atunci să mergem mai departe. Dumneata ştii ce înseamnă un alibi?

— Cine nu ştie!?

— Ei, bine, află că al dumitale a căzut. E la pământ.

— Nu ştiu la ce anume alibi va referiţi!, spuse Eremia cu o voce numai vag de tot alterată.

— Chiar nu ştii? Mă refer la „accidentul" de maşină pe care l-ai suferit, când ţi-ai fracturat piciorul şi doctorul Peticaru ţi l-a „pus" în ghips. A fost un alibi fain, n-am ce spune. Ai reuşit să risipeşti bănuielile împotriva dumitale. De altfel, nu a fost o treabă prea grea, de vreme ce doctorul Peticaru trecea în ochii tuturor drept un om integru.

— Nu înţeleg ce vreţi să spuneţi! Pur şi simplu nu înţeleg!, protestă Eremia, care, sesizând noua primejdie, se pregătea să lupte.

— Ba înţelegi prea bine, domnule Fecioru. Ai avut nevoie de acest alibi ca să nu cadă asupra dumitale bănuiala de a-l fi ucis pe Franz Buller.

— Simple presupuneri. De dovedit însă nu puteţi dovedi, fiindcă nu aveţi ce dovedi. Adevărul este că mi-am fracturat piciorul, adevărul este că doctorul Peticaru mi l-a pus în ghips, adevărul este că, timp de două săptămâni, n-am ieşit deloc din casă.

— Domnule Fecioru, ai intrat la apă şi încerci să înoţi în speranţa că te vei putea salva. Speranţa dumitale se bazează pe faptul că doctorul s-a sinucis şi, prin moartea lui, ai scăpat de unicul martor periculos. Nu te legăna însă în această iluzie, fiindcă există un martor căruia doctorul i-a mărturisit, înainte de a se sinucide, că a acceptat să te „ajute", de dragul Petronelei, soţia dumitale. Iată dovada care dezminte afirmaţia dumitale. Şi, te avertizez, nu este singura. Dacă ţi-ai

fracturat piciorul cu adevărat, lucrul acesta se poate constata la raze. Te voi trimite să ţi se facă o radiografie, şi nu am nicio îndoială că aparatul nu va confirma aserţiunea dumitale. Dacă adaugi la aceasta şi mărturisirea soţiei dumitale, care ţi-a fost complice, îţi va fi uşor să înţelegi că eşti la pământ şi că nu mai are niciun rost să-l iei pe *nu* în braţe. De câştigat nu câştigi nimic, dimpotrivă nu faci decât să-ţi agravezi situaţia. Şi acum, după ce te-am avertizat, ca să nu zici că sunt om rău, te întreb: Ai sau nu de gând să spui adevărul?

— Ce vreţi să ştiţi?

De ce l-ai omorât pe Franz Buller?

Eremia părea distrus. Se afla în faza când era conştient că orice rezistenţă devine inutilă. „Aştia ştiu totul!" Mai devreme sau mai târziu, vinovaţii ajung să trăiască acest moment critic psihologic, când nu mai sunt în stare să lupte, când adevărul le ţâşneşte pe buze chiar pe deasupra voinţei lor.

— N-a fost un singur motiv. Au fost două. Mai întâi, fiindcă l-am urât, l-am dispreţuit.

— De ce? Ce ţi-a făcut?

— Mie, nimic! Nu-l puteam suferi, fiindcă era laş, fiindcă se temea de fiare. Îmi călca pe nervi. Când îl vedeam cum lucrează cu ele, ca şi când le implora să-l asculte, când îi citeam în ochi cât de frică îi este, mă simţeam eu jignit în demnitatea mea de om. Nu puteam înţelege cum de era posibil să-i fie atâta frică de nişte amărâţi de tigri, de scârba aia de panteră neagră, cum de nu-i era ruşine să-i fie în aşa hal de frică. Dacă n-aş fi fost convins că într-o zi una din fiare îl va ucide, mai de mult i-aş fi făcut de petrecanie, nu ştiu cum, dar i-aş fi făcut. Eram însă convins că aşa se va întâmpla. Pe urmă, mi-a dat prin minte să dau o mână de ajutor destinului. Am început să aţâţ pantera neagră împotriva lui.

— S-o aţâţi? Întrebă maiorul care nu înţelegea în ce fel putea fi aţâţată o fiară ca să-şi devoreze dresorul.

— Nu ştiu dacă aveţi cunoştinţă — probabil nu — că fiarele au un miros dezvoltat şi foarte selectiv. Mai ales mirosul dresorului lor le este foarte familiar. În general, mirosurile fiinţelor vii excită apetitul fiarelor. Nu însă şi mirosul dresorului. Fiarele se supun dresorului de frică. Ele nu uită că, la

început, când au fost dresate, fiecare mişcare pe care dresorul le cere s-o execute a însemnat pentru ele durere. Ele ştiu că, dacă nu se vor supune, vor simţi din nou durerea de la început şi, fiindcă nu le place s-o mai simtă, se supun. Şi, întrucât nu uită că durerile pe care le-au îndurat la începutul dresajului lor au fost cauzate de dresor, au mare frică de el. Având însă atâta frică de el, mirosul lui nu le excită apetitul, ci îl inhibă. Cunoscând lucrul acesta, ce m-am gândit? Să procedez în aşa fel, încât mirosul lui Franz, în loc să inhibe, să stimuleze la maximum apetitul panterei negre. Iată cum am procedat: într-o zi i-am şterpelit o cămaşă şi, când a sosit ora să hrănesc fiarele, am înfăşurat *prânzul* destinat panterei — o bucată de carne — în cămaşa lui Franz. Altă dată am înfăşurat-o într-un prosop de-al lui. Şi aşa mai departe, zile în şir, aşteptând rezultatul. Adică am aşteptat ziua când pantera va confunda în aşa măsură mirosul lui Franz cu mirosul bucăţii de carne, încât, dacă într-o zi avea să fie lăsată dinadins să flămânzească mai târziu, când se va găsi faţă în faţă cu el, să *nu mai recunoască* mirosul acestuia, ci doar mirosul cărnii cu care îşi potoleşte foamea. Acesta a fost primul motiv.

— Şi al doilea?

— Am aflat că circul nostru pleacă în turneu. Ca să plec o dată cu ceilalţi, trebuia să-i iau locul lui Franz. Şi întrucât pantera era acum *pregătită* să-l atace, m-am hotărât să nu pierd acest prilej. Am făcut totul cu mâna mea, fără ajutorul cuiva. Iată, acum ştiţi cum s-a întâmplat.

Colonelul Radu Mănăilă îşi rezervase dreptul s-o ancheteze personal pe Erna Caroţi, convins că audierea ei va fi cea mai dificilă. Când fu introdusă în birou, Erna nu se aşează imediat, ci abia după ce privi de jur împrejur, ca şi când încerca să-şi reamintească dacă recunoştea mobilierul şi ce se mai găsea în încăperea aceea.

— Ia loc!, o invită pentru a doua oară colonelul. Erna se aşează şi îşi pironi privirile asupra colonelului, dar *nu* cu o anume intenţie, ci în mod cu totul întâmplător.

— Dacă îţi aduci aminte, Erna Caroţi, nu este pentru prima dată când te afli în această încăpere.

— Nu, bineînțeles. Au trecut de atunci niște luni, și constat că aici nu s-a schimbat nimic. Sunteți conservator, domnule colonel.

— Există însă o oarecare deosebire între situația dumitale de atunci și aceasta în care te afli astăzi.

— Atunci eram nevinovată, iar astăzi... Ei, bine, astăzi mă puteți vârî în închisoare pentru că l-am ajutat pe Balthazar să evadeze.

— Crezi că numai pentru atâta, Erna Caroți?

— Mai există și alte capete de acuzare împotriva mea?

— Din păcate pentru dumneata, da!

— Care sunt acelea?

— Dacă îți spun două nume: Ilinca și Vladone, ești lămurită?

— Nu!

— În stare de hipnoză, Ilinca a încercat să-l împuște pe unul dintre colaboratorii mei. Dumneata și Lăpușneanu ați neglijat că, înainte de a o trimite să ucidă, s-o învățați să mânuiască un pistol. Hipnotizat și drogat, Vladone te-a ajutat să-l faci scăpat de la închisoare pe Balthazar. La sugestia dumitale — și folosesc cuvântul *sugestie* în accepția lui științifică — Vladone, folosind o hârtie cu „antetul" Consiliului Securității Statului, falsificând și o semnătură, s-a prezentat la închisoare, cerând directorului să i-l pună la dispoziție pe deținutul Balthazar. Întrucât cererea verbală era confirmată de cele scrise în adresă, directorul s-a conformat. Acesta este cel de-al doilea cap de acuzare, Erna Caroți.

— Domnule colonel, prima acuzare o resping de plano. Habar nu am să hipnotizez, deci nu am *sugestionat*-o să-l ucidă pe colaboratorul dumneavoastră. Dacă acea Ilinca de care mi-ați vorbit, și de care habar nu am, fiindcă n-am văzut-o niciodată, dacă într-adevăr a încercat să-l omoare a avut motivele ei. Întrebați-o pe ea, nu pe mine. Deși nu sunt juristă, cred că niciun judecător nu va reține acuzația că fata aceea a încercat să ucidă fiind sub influență hipnotică — așa se spune oare? — a mea sau a lui Lăpușneauu, ci va vedea în ea ceea ce, de fapt, a și fost: acțiunea iresponsabilă a unei nevropate. În ceea ce privește pe tânărul Vladone — pronunța

cuvântul „tânăr" de parcă ea ar fi avut cel puţin cincizeci de ani — de asemenea nu-mi recunosc nicio vină. Nu l-am hipnotizat, nu l-am drogat şi în niciun caz nu mă simt vinovată cu nimic dacă el, din dragoste faţă de mine, a acceptat să mă ajute. În definitiv este major, ofiţer de securitate şi trebuie să răspundă de faptele sale. Vina mea nu are nicio legătură cu el. Mă recunosc vinovată de a fi pus la cale evadarea lui Balthazar. Atât şi nimic mai mult. Şi pentru această vină probabil că mi se va da maximum de pedeapsă. Dar, repet, numai pentru atât.

Vorbea calm, foarte lucidă şi făcea impresia că nu-i este câtuşi de puţin frică. Era frumoasă, dar palidă cum era acum — numai puţin —, era parcă şi mai frumoasă şi, întrucât nu ţinea să placă, se trăda cât de inabordabilă era în ţesătura intimă a fiinţei sale: o biată femeie *traumatizată*. Şi îşi aminti ceea ce îi spusese Sevasta Dodu — „stareţa" adevărată sau numai presupusă — atunci când o arestase, în urmă cu opt luni, şi când izbutise să rezolve unul dintre cele mai grele şi mai stranii cazuri din toată cariera sa, „cazul călugăriţelor":

„... În primul rând, ţin să vă informez că ele, «călugăriţele» mele, sunt toate, din punct de vedere sexual, nişte traumatizate. Una a fost violată la treisprezece ani. Alta, pentru a scăpa de atacul unui tată predispus la incest, numai puţin a lipsit să-l ucidă. O alta, amăgită de făgăduiala mincinoasă a unui bătrân libidinos, a trebuit să-i suporte mângâierile neputincioase şi perverse...".

Privind-o, colonelul nu mai avu nicio îndoială că în ţesătura intimă a fiinţei sale, Erna era cu adevărat o biată femeie traumatizată, poate cea mai grav traumatizată dintre toate „călugăriţele" şi probabil tocmai din acest motiv ea şi nu Sevasta Dodu, aflată acum în închisoare, fusese *stareţa* lor. Dar asta era o convingere intimă pe care însă n-o putea dovedi, atâta vreme cât probele lipseau, iar ea, Erna, probabil nu era dispusă — şi după cât făcea impresia nu era — să vorbească.

— Erna Caroţi, nu-ţi face iluzii.

— Niciodată nu mi-a plăcut să-mi fac iluzii.

— Totuşi acum îţi faci. Ai auzit de profesorul Elinescu?

— Am auzit. Ce-i cu el?

— Ilinca se află sub îngrijirea sa. Mai exact, a fost. El este cel mai mare specialist al nostru în materie de hipnoză, pe care o aplică pacienţilor săi ca metodă de vindecare.

Supunând-o unui tratament, profesorul a izbutit s-o facă să-şi *reamintească* tot ceea ce Lăpuşneanu i-a poruncit *să uite*. Ilinca a povestit tot ce i s-a întâmplat din clipa când ai acostat-o pe stradă, pe Calea Victoriei, până când i-ai dat drumul să se întoarcă acasă, dar nu mai înainte de a-i porunci să uite totul. Profesorul a consemnat „spovedania" ei într-un proces-verbal sau într-un memoriu, cum vrei să-l numeşti, şi, în ciuda faptului că nu s-a prea întâmplat aşa ceva, *expertiza* profesorului Elinescu va putea constitui probă în justiţie. De asemenea, în ceea ce priveşte pe Vladone. El se află tot sub îngrijirea profesorului. Pot să-ţi spun că s-a constatat că a fost în mai multe rânduri drogat şi că aportul său hotărâtor în evadarea lui Balthazar se explică prin aceea că a acţionat sub influenţa hipnozei. Am ţinut să-ţi spun toate acestea ca să-ţi dai seama că e inutil să-ţi mai faci iluzii, Erna Caroţi.

— Dumneavoastră vă faceţi iluzii, închipuindu-vă că eu îmi fac iluzii.

Era un răspuns echivoc, fiindcă putea să fie interpretat şi în sensul că Erna nu-şi făcea de fel iluzii că avea să fie sancţionată doar numai pentru vina de a fi pus la cale evadarea lui Balthazar.

— Erna Caroţi, pentru a doua oară, ai încercat să-l salvezi pe Balthazar. De ce?

— Eu nu am cunoştinţă să mai fi încercat vreodată, domnule colonel.

— Să zicem atunci că pentru prima dată. De ce?

— Fiindcă am o mare admiraţie pentru el, fiindcă, urându-vă, şi ştiind că el se află în închisoare din cauza dumneavoastră, voiam să-i dau satisfacţia de a-şi lua revanşa.

— Şi pe *mine* de ce mă urăşti?

— Am o mulţime de motive, dintre care unul foarte-foarte important. Bineînţeles că nu sunt dispusă să mă confensez dumneavoastră, aşa că este inutil să mă întrebaţi care este

acel motiv foarte important pentru care vă urăsc. Pot în schimb să vă mărturisesc altceva: de ce l-am ales tocmai pe tânărul Vladone să-i sucesc capul în aşa măsură — reţineţi, să-i sucesc capul, atât şi nimic mai mult — încât evadarea lui Balthazar să se datoreze, în cea mai mare parte, aportului adus de tânărul dumneavoastră colaborator, probabil cel mai tânăr. Fiindcă vă urăsc, fiindcă am voit să mă răzbun. Faptul că Balthazar nu mai este liber diminuează satisfacţia răzbunării. Probabil că timpul pe care îl voi petrece la închisoare va reînsufleţi dorinţa răzbunării. Se va întâmpla cu mine ceea ce se întâmplă cu acele baterii care se încarcă singure sub influenţa razelor solare. Nu ştiu cât de mare va fi pedeapsa pe care urmează s-o primesc. Dar dacă voi putea supravieţui regimului de închisoare, sau dacă nu voi fi prea bătrână când voi ieşi, iar dumneavoastră nu veţi fi apucat până atunci să ieşiţi la pensie, cred că veţi mai auzi de mine, fiindcă atunci vă voi urî în aşa măsură, încât veţi începe să vă temeţi de răzbunarea mea.

— Eu cred că ştiu de ce mă urăşti, Erna Caroţi.

— Nu încercaţi să fiţi şiret cu mine. Sunt mult mai şireată decât dumneavoastră şi, în general, mult mai şireată decât mă credeţi.

— Şi foarte inteligentă, Erna Caroţi. Inteligentă şi prudentă. Dovadă că toate „călugăriţele" *dumitale* sunt la închisoare, în timp ce dumneata, doar dumneata din toate, ai rămas în libertate.

Erna îl privi lung, dar în silă, însă în niciun caz cu ură, ceea ce era de mirare, de vreme ce declarase cu atâta patos că îl urăşte.

— Domnule colonel, cum vă închipuiţi că am să muşc din nada pe care o plimbaţi pe sub nasul meu? Nu vă mai pierdeţi timpul! Ceea ce am *voit* să declar am declarat. Mai mult decât atât, nu veţi putea obţine de la mine oricât aţi încerca.

— Ai spus că ai declarat *tot ceea ce ai voit* să declari?

— Da!

— Deci recunoşti că nu ai declarat *tot ceea ce ar fi trebuit să declari.*

— La ce v-ar folosi dacă aş recunoaşte? Ar constitui pentru dumneavoastră o justificare morală ca să mă siliţi să

mărturisesc şi ceea ce consideraţi dumneavoastră că ascund? Acum e rândul meu, domnule colonel, să vă spun că nu e cazul să vă faceţi iluzii. Tot ceea ce am considerat necesar v-am spus. Şi chiar dacă, eventual, nu v-am mărturisit absolut totul — sau eventual esenţialul — ceea ce v-am ascuns constituie secretul meu, pe care nici dacă m-aţi ucide nu vi l-aş divulga. Nu există suferinţă fizică sau morală pe care să n-o pot îndura, domnule colonel.

Am părăsit clinica profesorului Elinescu şase luni mai târziu. Amintiri din primele patru luni aproape că nu am. Am aflat, ulterior, că în aceste prime patru luni le-am dat medicilor mult de lucru. Se pare că devenisem un „caz" pe care, studiindu-l, cu toţii nu au avut decât de profitat. În perioada aceasta, în două rânduri, am încercat să mă sinucid şi de fiecare dată am scăpat datorită unei şanse, care, dacă nu m-ar părăsi nici de acum în viaţă, voi avea dreptul să mă consider cel mai norocos om din lume. (Când am intrat în convalescenţă şi când ceilalţi pacienţi au început să-mi istorisească — cu lux de amănunte — cât de „urât făcusem" în perioada de criză, cel mai mult m-a mirat când am aflat că încercasem în două rânduri să termin cu viaţa.)

Boala mea a fost atât de lungă — spre surprinderea celor care mă îngrijeau — deoarece refuzam să ies din ea, ca de sub un clopot de sticlă, până unde nu pătrundeau nici ecourile din viaţa de afară, şi, mai ales, nici amintirile. Mi s-a explicat că nici în perioadele de criză acută nu mă părăsea sentimentul de vinovăţie şi, fiindcă era atât de prezent în subconştient şi în clarobscurul conştiinţei mele, refuzam instinctiv vindecarea, de teama ca nu cumva sentimentul acesta al unei grave culpabilităţi, global şi nediferenţiat, să capete un conţinut concret. Vreau să spun că, deşi sentimentul culpabilităţii era permanent, nu aveam conştiinţa în ce consta vina mea, ceea ce era explicabil dacă se are în vedere că nu aveam amintiri.

După ce s-au scurs cele patru luni, medicii au început să spere că intrasem în convalescenţă. Dar amintirile tot nu mi-au revenit. Continuam să mă simt culpabil dintr-un motiv ce nu-mi era cunoscut. (Ulterior am înţeles că absenţa anumitor

amintiri în legătură cu natura culpabilității mele o datoram profesorului care procedase cu mine la fel ca și cu Ilinca: îmi poruncise, în stare de somn hipnotic, să uit.)

La clinică, în cele două luni de convalescență, dar mai ales în ultimele două - trei săptămâni, au venit să mă vadă colegii mei — cu excepția colonelului — Ilinca și Fenia, Filomel și Filomela. Cea mai mare plăcere mi-au făcut-o ultimii doi. Mi-am dat seama că mă leagă de ei o sinceră afecțiune, și că ea era reciprocă. Într-una din vizitele pe care mi le-au făcut, Filomel și Filomela mi-au adus o colivie cu o pereche de canari. Am fost foarte mișcat și i-am sărutat. Cred însă că ei au fost mai mișcați decât mine, constatând cât de mare plăcere îmi făcuse darul lor.

În ziua când am părăsit clinica, la scurtă vreme după ce am ajuns acasă, a venit să mă vadă șeful, colonelul Mănăilă. Se interesă de starea sănătății mele și voi să știe când voi fi în stare să-mi reîncep activitatea sub ordinele sale. L-am informat că după expirarea concediului medical, adică după vreo două săptămâni, dar dacă mă voi simți în putere, eram gata să renunț la o parte din el. Șeful îmi ordonă să nu fac una ca asta, ci să urmez întocmai prescripțiile profesorului.

Mi-am reluat activitatea după două săptămâni, exact când colonelului i se încredințase un nou „caz", care se anunța nu mai puțin interesant. Eram complet restabilit și aveam o mare dorință să mă afirm. M-am angrenat în munca operativă cu entuziasm. Totuși îmi mai rămânea timp ca, cerând lămuriri de la colegii mei — maiorul Bogdan îmi furniza cele mai multe date — să fiu pus la curent cu tot ceea ce se întâmplase din clipa când am intrat sub influența Ernei și a lui Lăpușneanu și până în ziua când am fost internat în clinică — întâmplări de care dumneavoastră ați luat cunoștință din conținutul ultimelor două capitole.

Am fost interesat să aflu ce se întâmplase cu toți acuzații. Anchetarea lor — cu excepția celei a Ernei — fusese relativ scurtă și nu pusese probleme anchetatorilor, respectiv maiorului Bogdan și colonelului. Cu Erna însă lucrurile merseră mai greu. Se încăpățânase să se recunoască vinovată doar

de evadarea lui Balthazar. Din acest motiv, atunci când se judecă procesul, Erna Caroţi primi cea mai mică pedeapsă, deşi completul de judecată nu respinse şi celelalte două capete de acuzare din dosar: instigarea la crimă a Ilincăi, hipnotizarea şi drogarea mea. Dar întrucât la nici unul din faptele citate în actul de acuzare ea nu participase direct — hipnotizarea noastră, a Ilincăi şi a mea, şi eliberarea lui Balthazar — completul de judecată îi aplică minimum de pedeapsă.

Când mi-am reluat activitatea, toţi inculpaţii se aflau în închisorile unde urmau să-şi ispăşească pedepsele. De ei, conform unei tradiţii în secţia noastră, nimeni nu mai vorbea. Excepţie am făcut doar eu, şi a durat până am aflat ceea ce nu ştiam şi era necesar să cunosc. Pe urmă, m-am conformat şi eu consemnului.

Totuşi, într-o zi am fost martor, fără voia mea, la o mică altercaţie — nu ştiu dacă termenul este cel mai potrivit — între colonel şi maiorul Bogdan. Uşa de la biroul şefului era deschisă şi tocmai când mă pregăteam să plec — mă aflam în biroul alăturat — l-am auzit pe maior adresându-se colonelului:

— Bătrâne, am trecut azi pe Calea Victoriei şi mi-am adus aminte de Erna. Şi ştii ce m-am gândit? Că atunci cânci va *ieşi*, va avea patruzeci de ani. Asta înseamnă că va fi destul de tânără ca să-şi pună în aplicare ameninţarea, în cazul când nu s-a lăudat numai.

— Ascultă, Bogdane! Te rog să nu mai pomeneşti niciodată de aceasta. Auzi? Niciodată!

— Bine, bătrâne, bine! Iartă-mă!

Deşi gândul mi s-a părut absurd, m-am întrebat totuşi: „Oare şeful se teme de răzbunarea Ernei?"

Cuprins

1. Spectacolul nu va mai avea loc 5
2. Domnul Lăpuşneanu caută un moştenitor 17
3. Minciuna Domnului Lăpuşneanu 35
4. Pantera neagră îşi sfâşie dresorul 67
5. Cine l-a omorât pe Franz Buller 93
6. Domnul Lăpuşneanu făgăduieşte un horoscop 123
7. Horoscopul locotenentului Vladone 151
8. A dispărut Ilinca-acrobata! 177
9. Filomel dovedeşte aptitudini detectivistice 205
10. O nouă tentativă de crimă, de data asta neizbutită 235
11. În sfârşit, o rază de lumină 275
12. Erna Caroţi reintră în scenă 303
13. Alibiul doctorului Peticaru 327
14. Doctorul Peticaru încheie socotelile 351
15. Oare şeful se teme de răzbunarea ernei? 377

editura Adevărul holding

S.C. Adevărul Holding S.R.L.,
Str. Fabrica de Glucoză nr. 21, sector 2, Bucureşti.
Telefon: 021.407.76.40; Fax: 021.407.76.42

Director general: Peter L. Imre
Director general adjunct: Andrei Ştefan

Divizia CARTE

Director: Grigore Cartianu
Director executiv: Carmen Dincă
Director editorial: Daniel Eberhat

Toate drepturile asupra prezentului titlu sunt rezervate exclusiv editurii S.C. Adevărul Holding S.R.L. Reproducerea parţială sau integrală a textului fără acordul editurii este interzisă şi va fi pedepsită conform legilor în vigoare.